

Økonomi og levekår for lavinntektsgrupper 2025

Elisabeth Løyland Omholt (red.)

TALL

SOM FORTELLER

RAPPORTER / REPORTS

2025/28

I serien Rapporter publiseres analyser og kommenterte statistiske resultater fra ulike undersøkelser. Undersøkelser inkluderer både utvalgsundersøkelser, tellinger og registerbaserte undersøkelser.

© Statistisk sentralbyrå

Publisert: 5. november 2025

ISBN 978-82-587-2038-3 (elektronisk)

ISBN 978-82-587-2039-0 (trykk)

ISSN 1892-7513 (elektronisk)

Standardtegn i tabeller	Symbol
Ikke mulig å oppgi tall Tall finnes ikke på dette tidspunktet fordi kategorien ikke var i bruk da tallene ble samlet inn.	.
Tallgrunnlag mangler Tall er ikke kommet inn i våre databaser eller er for usikre til å publiseres.	..
Vises ikke av konfidensialitetshensyn Tall publiseres ikke for å unngå å identifisere personer eller virksomheter.	:
Desimaltegn	,

Forord

Denne rapporten presenterer statistikk og analyse av økonomien og levekårene for personer som tilhører husholdninger med lavinntekt og andre utsatte grupper. Dette er den 15. rapporten i rekken som gir en slik samlet oversikt. Rapporten er i stor grad en videreføring av den forrige rapporten *Økonomi og levekår for lavinntektsgrupper 2022* (2022/45). Nytt i denne utgaven av rapporten er indikatorer for livskvalitet og tyngende usikret gjeld, samt at sosiale indikatorer for personer under gjeldsordning er lagt til som eget kapittel. Rapporten er en del av Statistisk sentralbyrås arbeid med å belyse levekår blant økonomisk og sosialt utsatte grupper.

Rapporten er utarbeidet av seksjon for inntekt- og leveårsstatistikk. Elisabeth Løyland Omholt har ledet arbeidet med rapporten, mens de andre forfatterne som har bidratt er Aurora Gjelten Hattrem, Ingrid Haugland, Aslak Hetland, Tor Morten Normann og Kristina Strand Støren. Videre har Inge Aukrust, Christian Brovold, Håvard Bergesen Dalen, Elisabeth Rønning og Lene Sandvik bidratt med tekstlige og faglige innspill.

Arbeidet med rapporten er finansiert av Arbeids- og inkluderingsdepartementet (AID).

Statistisk sentralbyrå, 3.november 2025

Ann-Kristin Brændvang

Sammendrag

Denne rapporten belyser økonomi og levekår for ulike økonomiske og sosialt utsatte grupper i Norge. Fokuset er på utviklingen mellom 2020 til 2023, et tidsrom som blant annet spenner over covid 19- pandemien i 2020 og 2021 og flyktningestrømmen og høy prisvekst i 2022 og 2023.

Innvandring fra Ukraina bidro til at andelen med årlig lavinntekt holdt seg uendret i 2023

I 2023 var inntektsulikheten på det laveste nivået siden 2014 og andelen med årlig lavinntekt, målt etter EU-skalaen 60 prosent, var på 10,9 prosent. Sammenlignet med andre land i Europa, er inntektsfordelingen i Norge ganske jevn og andelen med lavinntekt er relativt liten. Andelen med årlig lavinntekt gikk litt ned fra 11 prosent i 2020 til 10,7 prosent i 2021, men økte til 10,9 prosent i 2022 igjen, mye på grunn av svært lave inntekter blant de mange ukrainske flyktningene. Også i 2023 kom det mange flyktninger til Norge, som bidro til at andelen med årlig lavinntekt holdt seg uendret.

Lavinntektsandelen blant uføretrygdde øker

Selv om andelen med lavinntekt generelt ikke har endret seg så mye de siste årene, skiller uføretrygdde seg ut som en gruppe der andelen med lavinntekt øker. I 2023 hadde 26,1 prosent av alle personer som tilhørte en husholdning der hovedinntektstaker var uføretrygdet lavinntekt, mot 23,9 prosent i 2020. Tilbake i 2013 var andelen på 16,9 prosent. Det er særlig blant aleneboende uføretrygdde med minsteytelse at andelen med lavinntekt er svært stor, og den økte fra 71,1 prosent i 2020 til 77,6 prosent i 2023. Uføretrygdde rapporterer også i økende grad om tyngende boutgifter og en økende andel oppgir å ikke har råd til ulike materielle og sosiale goder som å bytte ut utslitte møbler og klær eller delta i fritidsaktiviteter.

Det er likevel andre grupper med svak yrkestilknytning der andelen med lavinntekt er enda større. Blant mottakere av sosialhjelp og kvalifiseringsstønad hadde over 60 prosent lavinntekt i 2023. Også blant personer med nedsatt arbeidsevne uten å motta arbeidsavklaringspenger (AAP) og langtids arbeidsledige var det nærmere 50 prosent med lavinntekt. Blant dem som mottok AAP var andelen med lavinntekt 34,6 prosent. I de fleste av disse gruppene var likevel lavinntektsandelene omtrent uendret eller litt mindre i 2023 sammenlignet med 2020.

Færre barn og flere aleneboende med lavinntekt de siste årene

De siste fire-fem årene har økte inntekter blant barnefamilier, som økt barnetrygd for enslige forsørgere, bidratt til at andelen barn med lavinntekt har gått ned. På den andre siden bidro sterk innvandring i 2022 og 2023 til at andelen gikk litt opp fra 2021 til 2022 og var uendret i 2023. Lavinntekt er videre mer utbredt blant aleneboende enn i befolkningen generelt. Aleneboende under 35 år er særlig utsatt for lavinntekt, men det er blant aleneboende mellom 35 og 66 år at andelen har økt de siste årene, og særlig blant dem med svak yrkestilknytning.

Andelen med lavinntekt blant norskfødte med innvandrerforeldre går ned

Innvandrere, særlig nyankomne flyktninger, er langt mer utsatt for lavinntekt enn befolkningen ellers. Andelen med lavinntekt blant personer i husholdninger der hovedinntektstaker er norskfødt med innvandrerforeldre har gått ned de siste årene og nærmer seg nivået blant hele befolkningen.

Færre med vedvarende lavinntekt

Andelen med vedvarende lavinntekt, altså personer som har hatt lave inntekter over en periode på tre år, var på 9,2 prosent i 2023 (EU60) – den minste andelen siden 2014. Flyktningene som kom i 2022 og 2023 er ikke med i målingen av vedvarende lavinntekt for 2023, ettersom de da ikke hadde tre års botid i Norge. Personer med vedvarende lavinntekt bor sjeldnere i egen bolig, har flere økonomiske vansker og rapporterer i større grad om helseproblemer enn befolkningen ellers. Videre er det en betydelig større andel personer med vedvarende lavinntekt som oppgir lav skår på livskvalitet enn ellers i befolkningen.

Abstract

This report on the economy and living conditions among low-income groups in Norway is focused on the situation from 2020 to 2023, a period covering both the COVID-19 pandemic, high immigration, and increasing inflation.

In 2023, income inequality was at its lowest since 2014, and the annual at-risk-of-poverty rate remained at 10.9 per cent. Compared with other European countries, income inequality and at-risk-of-poverty rates are low. After decreasing from 11 per cent in 2020 to 10.7 per cent in 2021, the at-risk-of-poverty rate increased to 10.9 per cent in 2022. This increase was mainly driven by a large influx of Ukrainian refugees. A continuing large number of immigrants in 2023 kept the at-risk-of-poverty rate at the same level.

Over several years, there has been an increase in the at-risk-of-poverty rate among recipients of disability pensions. In 2023, the rate for persons in households whose main income earner received a disability pension was 26.1 per cent, an increase from 23.9 per cent in 2020 and 16.9 per cent in 2013. The rate is especially high among single recipients of the minimum benefit, reaching 77.6 per cent in 2023. The share of disability pension recipients reporting housing costs as burdensome is increasing, and so is the share reporting material and social deprivation, such as being unable to replace worn-out furniture or clothes or to take part in leisure activities.

The at-risk-of-poverty rates are highest in groups with little or no employment. In 2023, the at-risk-of-poverty rate exceeded 60 per cent among recipients of social assistance and qualification benefits. Also, close to 50 per cent of those with reduced working ability not receiving Work Assessment Allowance (WAA) had incomes below the at-risk-of-poverty threshold. The rate among recipients of WAA was 34.6 per cent. These rates are equal to or slightly lower in 2023 compared with 2020.

Over the last four to five years, incomes in households with children has increased, reducing the at-risk-of-poverty rates among children. This was offset by high immigration, causing an increase in the rate in 2022 and an unchanged rate in 2023. Single-person households are also more exposed to low income than the rest of the population. At-risk-of-poverty rates are especially high among singles under 35, but the rates have increased among those aged 35-66, especially among those with little or no employment.

Immigrants, especially new arrivals, are more exposed to low income than others. At-risk-of-poverty rates among Norwegian-born to immigrant parents have declined in recent years, closing in on the average rates.

Persistent at-risk-of-poverty rate (below 60 per cent of three-year average income) was 9.2 per cent in 2023, the lowest since 2014. However, newly arrived immigrants are not included in the population for this indicator. Persons in persistent at-risk-of-poverty report more often than others economic strain and health problems. There is also a higher share reporting low quality-of-life scores.

Innhold

Forord	3
Sammendrag	4
Innvandring fra Ukraina bidro til at andelen med årlig lavinntekt holdt seg uendret i 2023	4
Lavinntektsandelen blant uføretrygdde øker	4
Færre barn og flere aleneboende med lavinntekt de siste årene	4
Andelen med lavinntekt blant norskfødte med innvandrerforeldre går ned	4
Færre med vedvarende lavinntekt	4
Abstract	5
1. Innledning	8
2. Datagrunnlag og definisjoner	9
2.1. Datagrunnlag	9
2.2. Inntektsbegrep	10
2.3. Inntekt justert for husholdningsstørrelse ved bruk av forbruksvekter	11
2.4. Definisjon av lavinntektsgrense (årlig og vedvarende)	13
2.5. Indikatorer basert på inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger	16
2.6. Indikatorer basert på levekårsundersøkelsen	17
2.7. Ulike lavinntektsgrupper	22
2.8. Web-ressurser	26
3. Lavinntekt og inntektsfordeling	27
3.1. Innledning	27
3.2. Utviklingen i lavinntekt for noen økonomisk utsatte grupper	31
3.3. Lavinntekt og formue	37
3.4. Lavinntekt og gjeld	40
3.5. Lavinntekt og pensjonsformue	41
3.6. Inntektsfordeling	42
4. Vedvarende lavinntekt	48
4.1. Nærmere om datagrunnlaget	48
4.2. Definisjon av vedvarende lavinntekt	49
4.3. Utviklingen i vedvarende lavinntekt	49
4.4. Sammensetning av lavinntektsgruppen	53
4.5. Yrkestilknytning og utdanning	54
4.6. Økonomiske kjennemerker ved lavinntektsgruppen	56
4.7. Boforhold, økonomiske problemer og tilknytning til arbeidsmarkedet	58
4.8. Lavinntekt innen ulike grupper	66
4.9. Nærmere om innvandrere med vedvarende lavinntekt	70
4.10. Nærmere om barn med vedvarende lavinntekt	75
5. Sosiale indikatorer for lavinntektsgrupper	81
5.1. Sosiale indikatorer for barn og barnefamilier	81
5.2. Sosiale indikatorer for aleneboende	109
5.3. Sosiale indikatorer for sosialhjelps- og kvalifiseringsstønadsmottakere	130
5.4. Sosiale indikatorer for innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre	149
5.5. Sosiale indikatorer for aleneboende minstepensjonister	179
5.6. Sosiale indikatorer for gjenlevendepensjonister	193
5.7. Sosiale indikatorer for uføretrygdde	199
5.8. Sosiale indikatorer for personer med nedsatt arbeidsevne med og uten arbeidsavklaringspenger	212
5.9. Sosiale indikatorer for langtidsledige	230
5.10. Sosiale indikatorer for mottakere av supplerende stønad	238

5.11. Sosiale indikatorer for personer under gjeldsordning	243
5.12. Forekomsten av tyngende usikret gjeld i lavinntektsgrupper	249
6. Internasjonale sammenligninger	256
6.1. Høyere lavinntektsandeler i Sentral- og Øst-Europa.....	257
6.2. Økende fattigdomsrisiko for norske og svenske barn.....	259
6.3. Jevn inntektsfordeling indikerer få med lavinntekt	261
6.4. 1 av 5 har vedvarende lavinntekt i Kroatia	262
6.5. Lav arbeidsintensitet – Belgia med størst andel i EU.	263
6.6. Materielle og sosiale mangler er lite utbredt i Norge	265
6.7. Store forskjeller mellom land i risiko for fattigdom eller sosial eksklusjon	266
Referanser	271
Vedlegg A: Overlapp mellom ulike grupper	281
Vedlegg B: Indikatorer	284
Figurregister	292
Tabellregister	294

1. Innledning

Formålet med denne rapporten er å belyse økonomi og levekår for grupper som er overrepresentert nederst i inntektsfordelingen. Rapporten gir et bilde av hvordan situasjonen til økonomisk utsatte grupper er nå, i tillegg til å følge utviklingen i inntekt og levekår over en lengre tidsperiode frem til 2024 (2023 for inntektsstatistikken). Det er utviklet flere indikatorer som blant annet viser tilknytning til arbeidslivet, utdanning, økonomisk utsatthet, helse- og boligforhold, samt oppfatning av egen økonomi og opplevd livskvalitet. I rapporten er det også lagt vekt på å vise forekomsten av vedvarende lavinntekt, betydningen av formue for lavinntekts-husholdninger, samt utviklingen i inntektsulikhet. Det er benyttet data fra flere kilder, som heldekkende statistiske registre og databaser fra mindre utvalgsundersøkelser.

Rapporten har følgende disposisjon: I kapittel 2 gjøres det nærmere rede for datagrunnlaget som benyttes, hvilke grupper av befolkningen som omfattes av rapporteringen, hvordan vi måler lavinntekt og hvilke andre metodiske innfallsvinkler som har blitt valgt for å belyse utviklingen i økonomi og levekår.

Kapittel 3 beskriver utviklingen i årlig lavinntekt, og hvordan inntektene fordeler seg i hele befolkningen over lengre tidsperioder. Her vises utviklingen i andelen med årlig lavinntekt innad i ulike grupper, målt etter ulike definisjoner. I tillegg presenteres «lavinntektsgapet», som er et mål på hvor mye inntekt personer i lavinntektsgruppen mangler for å bli løftet over lavinntektsgrensen. Til slutt belyser kapitlet sammenhengen mellom inntekt og formue ved å måle andelen med lavinntekt justert for ulike formuesgrenser.

Årlig lavinntekt kan være alvorlig, men tilhørighet til en lavinntekts-husholdning er først og fremst et problem dersom dette er en tilstand med en viss varighet. Det er flere måter å definere det å ha vedvarende lavinntekt på. En kan for eksempel ta utgangspunkt i hvor mange ganger en person har hatt inntekt under de årlige lavinntektsgrensene, eller en kan ta utgangspunkt i gjennomsnittsinntekten over en treårsperiode. De personene som har en inntekt per forbruksenhet som er lavere enn den gjennomsnittlige lavinntektsgrensen for den gitte treårsperioden, kan regnes som personer med vedvarende lave inntekter. Vi presenterer tall for begge disse målemetodene i kapittel 4.

I kapittel 5 følger en analyse av økonomisk utsatte grupper i befolkningen. Blant disse finnes en rekke trygde- og pensjonsmottakere, sosialhjelpsmottakere, personer med nedsatt arbeidsevne med og uten arbeidsavklaringspenger, innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre, enslige forsørgere, par med barn og aleneboende. For hver enkelt gruppe presenteres ulike indikatorer som kan ha betydning for inntektsnivå, økonomisk utsatthet og levekår. Dette gjelder for eksempel forekomsten av årlig lavinntekt, yrkestilknytning, boligstandard, økonomiske vansker, livskvalitet og bruk av supplerende ytelser fra det offentlige. Til slutt ser vi på en ny indikator for tyngende usikret gjeld, som er utviklet basert på data SSB har hentet inn fra Gjeldsregisteret AS de siste årene. Mer utfyllende tall til kapittel 5 kan finnes på SSBs nettsider eller i vedlegg B.

Til slutt vil det være interessant å se på utviklingen i økonomi og levekår i Norge i et internasjonalt perspektiv. Kapittel 6 presenterer derfor en oversikt over ulike indikatorer for sosiale forhold i andre EU- og OECD-land. Tallene her er hentet fra EU sitt statistikkbyrå Eurostat og OECD. Eurostat publiserer blant annet løpende mål for både årlig og vedvarende lavinntekt i medlemslandene. Andre indikatorer viser husholdningenes arbeidsintensitet, materielle mangler, økonomiske problemer, boutgiftsbelastning mv. Også land utenfor EU, deriblant Norge, leverer tall til disse strukturindikatorer basert på EUs undersøkelse om inntekt og levekår (EU-SILC).

2. Datagrunnlag og definisjoner

2.1. Datagrunnlag

Det er flere datakilder som er brukt i fremstillingen av tallene i denne rapporten.

Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger

Datagrunnlaget til tallene om inntekt og formue er hentet fra Statistisk sentralbyrås (SSB) inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger. Dette er en heldekkende statistikk som omfatter alle personer i privathusholdninger som bor i landet ved utgangen av året. Inntektsopplysninger kobles sammen fra ulike administrative registre, som for eksempel Skatteetaten, NAV, Gjeldsregisteret AS og Lånekassen. Husholdningssammensetning er avledet ved hjelp av ulike kilder som blant annet Folkeregisteret (FREG), Lånekassen, Postens adresseregister og opplysninger fra skattemeldingen.

Før 2005 bygde statistikken om husholdningenes inntekt og formue på representative utvalgsundersøkelser som ble gjennomført årlig. Mer informasjon om statistikkgrunnlaget kan finnes under «Om statistikken» på SSBs sider for inntekts- og formuesstatistikk¹.

Levekårsundersøkelsen

Opplysninger om personers bosituasjon, boligutgifter, deres oppfatning av sin personlige økonomi eller enkelte opplysninger om helse og arbeidsforhold er hentet fra Levekårsundersøkelsen EU-SILC (European Union Statistics on Income and Living Conditions), som er en årlig landsrepresentativ utvalgsundersøkelse.

Levekårsundersøkelsen EU-SILC er en panelundersøkelse som dekker en rekke levekårsområder. Noen sentrale tema er med i undersøkelsen hvert år, mens andre ruller, hovedsakelig i en treårig syklus. Den EU-regulerte delen, EU-SILC, består av flere årlige moduler pluss en mindre ad-hoc modul som er tilpasset aktuelle politikkbehov. Årlige moduler omfatter husholdningskartlegging, boforhold, økonomi og materielle og sosiale mangler, helse, livskvalitet, barnetilsyn og arbeidsforhold. I tillegg samles det hvert år inn nasjonale data om et levekårstema som roterer med en syklus på tre år. Disse roterende bolkene omfatter temaene boforhold (utvidet), utsatthet og uro for lovbrudd, organisasjonsaktivitet, politisk deltakelse og sosialt nettverk, friluftsliv og idrettsaktiviteter.

I Levekårsundersøkelsen EU-SILC kobler man til opplysninger om inntekt året før datainnsamlingen fra register. Det vil si at for undersøkelsen som er gjennomført i 2024, er det koblet til inntektsopplysninger for inntektsåret 2023. Siden levekårsundersøkelsen får koblet på de samme inntektene som inngår i inntektsstatistikken, er det også mulig å benytte levekårsundersøkelsen til å presentere ulike levekårsindikatorer for grupper med vedvarende lavinntekt.

For å justere for skjevheter i hvem som deltar i undersøkelsen er tallene vektet.

Endringer i undersøkelsen fra 2021 påvirker sammenlignbarhet tilbake i tid

I 2021 måtte Levekårsundersøkelsen EU-SILC tilpasses til ny rammeverksforordning for integrert europeisk sosialstatistikk (IESS), som trådte i kraft 1.1.2021. Omleggingen av Levekårsundersøkelsen EU-SILC i 2021 innebar endringer i spørsmål i spørreskjema og i variabler som medfører at en del indikatorer som er publisert i denne rapporten ikke er sammenlignbare før og etter omleggingen. I tillegg er alle tall f.o.m. 2021 vektet med en ny vekt, som skiller seg fra vekten som ble brukt t.o.m. 2020. Den nye vekten skal sikre at grupper der en mindre andel svarer på undersøkelsen (f.eks. lavinntektshusholdninger og innvandrere) blir riktig representert i de nasjonale tallene. Tall for tidligere

¹ Se <https://www.ssb.no/ifhus> - Om statistikken - Produksjon

årganger er også vektet, men med en annen metode. Endringen i vekt vil i all hovedsak føre til at andelen med økonomiske problemer øker. For tallene om vedvarende lavinntekt i denne rapporten er det brukt samme vekt i 2021 som tidligere. For mer om vektene og datagrunnlaget til Levekårsundersøkelsen EU-SILC, undersøkelsens formål og historie, se Dalen og Grimstad (2024). For mer om den historiske utviklingen til strukturen i Levekårsundersøkelsen, se With og Dalen (2021).

2.2. Inntektsbegrep

I denne rapporten benyttes i hovedsak begrepet «inntekt etter skatt» som mål på inntekt. Dette begrepet omfatter summen av alle yrkesinntekter (lønns- og næringsinntekter), kapitalinntekter (renteinntekter av bankinnskudd og avkastning på diverse verdipapirer) samt ulike overføringer (som for eksempel alderspensjon og uføretrygd fra folketrygden, tjenestepensjoner, barnetrygd, bostøtte og sosialhjelp). Til fratrekk kommer fastsatt skatt (sum inntekts- og formuesskatt til kommune, fylke og stat, samt medlemsavgifter til folketrygden) og negative overføringer (det vil si pensjonspremier i arbeidsforhold og betalt barnebidrag gjennom offentlig avtale). For en detaljert gjennomgang av alle inntektskomponenter som inngår i inntektsbegrepet viser vi til SSBs faste publisering av inntekts- og formuesstatistikken for husholdninger².

Dette inntektsbegrepet ligger tett opp til den «praktiske» definisjonen av inntekt, slik blant annet Canberra-rapporten anbefaler (United Nations Economic Commission for Europe (UNECE), 2011).

Selv om inntektsbegrepet omfatter de fleste kontante inntekter som husholdningene mottar, vil det også være andre faktorer som i stor grad påvirker inntektsnivået til barn og voksne, men som ikke omfattes av denne inntektsdefinisjonen. Dette gjelder følgende komponenter:

- Verdien av alle offentlige tjenester, som for eksempel verdien av alle kommunale og statlige helsetjenester og støtte til utdanning. Den økonomiske verdien av slike tjenester kan være betydelig for husholdningene og flere studier har vist at slike inntekter er med på å jevne ut inntektsforskjeller (Aaberge, Langørgen, & Lindgren, 2021), (Verbist, Förster, & Vaalavuo, 2012)). Siden mange av de offentlige tjenestene blir finansiert av husholdningene selv, gjennom direkte (skatt på inntekt og formue) og indirekte skatter (merverdiavgift og andre avgifter), kan en argumentere for at indirekte skatter også burde trekkes fra hvis en skulle inkludert verdien av offentlige tjenester i inntektsbegrepet.
- Verdien av hjemmeproduksjon. Dette kan omfatte ubetalte omsorgstjenester fra slektninger, naboer og venner, eller verdien av den egeninnsatsen en selv utfører i egen bolig og som en ellers måtte kjøpe i markedet. Beregninger har vist at verdien av ulønnet husarbeid er betydelig i det norske samfunnet (Brathaug og Westberg, 2012). Det er også grunn til å tro at denne inntektskomponenten har en betydelig utjevne effekt på inntektsfordelingen ((Tsakoglou, et. al. 2010) (van de Ven, Zwijnenburg, & De Queljoe, 2018)). Verdien av boligtjenester og andre varige konsumgoder. Dette omfatter den økonomiske fordel husholdningen har av å bo i egen bolig, framfor å være leietakere. I tillegg omfatter denne inntektsposten tilsvarende fordel en har av å eie ulike varige forbruksgoder som for eksempel kjøretøy, vaskemaskin, komfyr, kjøleskap etc. (United Nations Economic Commission for Europe (UNECE), 2011).

Det er bare de registrerte kontante inntektene som inngår i inntektsbegrepet. Inntekter som unndras beskatning eller inntekter opptjent ved ulovlig virksomhet vil derfor ikke være med. Ifølge internasjonale undersøkelser kan det i Norge dreie seg om verdier som tilsvarer 20 prosent av vårt

² <https://www.ssb.no/ifhus>

BNP som hvert år undras beskatning gjennom «svart» arbeid og annen illegal virksomhet (Kelmanson et.al., 2019).

Prinsipielt skulle inntektsbegrepet omfatte alle kapitalinntekter, herunder avkastningen av egen bolig og husholdningskapital, mens kapitalutgifter, slik som renteutgifter blir trukket fra. Men, siden inntektsstatistikken ikke har gode nok opplysninger om den økonomiske fordelingen har av å bo i egen bolig, blir ikke kapitalinntekter trukket fra her. Derimot foreligger det fullstendige opplysninger om husholdningenes renteutgifter, som i sin helhet kan trekkes fra på skattemeldingen. Som en grov korreksjon for at inntekt av egen bolig ikke er med i inntektsbegrepet, har en valgt å ikke gjøre fratrekk for renteutgifter. Indirekte tar vi likevel noe hensyn til renteutgiftene, siden personer med gjeld kan få fradrag for renteutgifter på skatten. Da blir skatten lavere enn den ellers ville vært, og inntekt etter skatt blir høyere enn om personen ikke hadde hatt gjeld, alt annet likt.

Ifølge Canberra-rapporten (UNECE, 2011) bør også regulære overføringer fra en husholdning til en annen regnes med i inntektsbegrepet, henholdsvis som inntekt for den husholdningen som mottar ytelsen og trekkes fra som en negativ overføring for den husholdningen som betaler. Det gjelder også overføringer fra husholdninger i ett land til husholdninger i et annet land. I statistikkgrunnlaget vårt har vi ingen opplysninger om slike transaksjoner. Det er likevel grunn til å anta at slike transaksjoner er med på å redusere den disponible inntekten til mange husholdninger, for eksempel arbeidsinnvandrere og andre innvandrershusholdninger, som jevnlig overfører penger til familie i hjemlandet. Dette er også grunnen til at inntektsstatistikken kun omfatter barnebidrag som er underlagt offentlig avtale. Barnebidrag gjennom private avtaler inngår ikke.

Skattefrie leieinntekter, som utleie av bolig når eieren har brukt minst halvparten av den til egen bolig, inngår ikke i inntektsstatistikken. En del kommunale ytelser inngår heller ikke i inntektsbegrepet, som f.eks. kommunal bostøtte eller kommunal kontantstøtte. Det er heller ikke gjort fratrekk for kommunal eiendomsskatt.

2.3. Inntekt justert for husholdningsstørrelse ved bruk av forbruksvekter

Hvis man ønsker å måle inntektsnivået eller den økonomiske velferden til en enkeltperson, er det naturlig å ta utgangspunkt i den samlede inntekten til husholdningen personen tilhører. En husholdning består av én eller flere personer med ulikt inntektsnivå. I mange husholdninger bor det i tillegg barn eller andre personer som ikke har egen inntekt, men som blir forsørget av de andre husholdningsmedlemmene. En person som har lav eller ingen egen inntekt, kan fortsatt ha god økonomisk velferd, avhengig av inntektene til de andre husholdningsmedlemmene.

For å kunne sammenligne den økonomiske velferden til husholdninger av ulik type og størrelse er det vanlig å justere inntekten ved hjelp av såkalte forbruksvekter. Slik kan man regne ut hvor stor inntekt en husholdning på for eksempel fire personer må ha, for å ha samme levestandard eller økonomisk velferd som en enslig person. Ved forbruksvekting tar man hensyn til at en husholdning som består av flere personer har høyere utgifter, men også kan nyte godt av stordriftsfordeler ved at flere personer deler på bokostnader og utgifter til TV, internett, strøm og andre forbruksvarer.

Når slike forbruksvekter blir brukt, forutsetter man at hele husholdningsinntekten blir likt fordelt på alle husholdningsmedlemmene. Det er derimot ikke sikkert at dette er en fullt ut korrekt antakelse.

Resultater fra undersøkelsen om økonomi og levekår i Europa (EU-SILC) i 2010, viste at rundt 60 prosent av norske parhusholdninger anså alle husholdningsinntektene som felles økonomiske ressurser for hele husholdningen, en fjerdedel anså kun en del av inntektene som felles for hele husholdningen, mens rundt 15 prosent mente at enhver inntekt tilhørte kun den personen som mottok denne inntekten. Undersøkelsen viste også at nesten 70 prosent oppga at de selv kunne avgjøre sitt eget personlige forbruk, men denne andelen var en god del mindre blant dem som tilhørte

lavinntektshusholdninger, på i underkant av 50 prosent. Det var også færre som mente at de fritt kunne velge å bruke penger på barna blant lavinntektshusholdningene enn i befolkningen generelt (Eurostat, 2016a). En undersøkelse om norske lavinntektsfamilier mellom 2000 og 2009, viste at svært få foreldre som slet med å få endene til å møtes, valgte å bruke mindre penger på barna, men heller reduserte daglige utgifter og eget personlig forbruk (Sandbæk & Pedersen, 2010).

I tillegg har det etter hvert vokst fram nye forbruksmønstre som gjør at tradisjonelle forbruksvekter kan stå i fare for å undervurdere noen husholdningers reelle stordriftsfordeler. Eksempler på dette er fremveksten av ulike typer av delingsøkonomi som f.eks. bildeling, venner som møtes ute for å spise felles måltider etc. Studier tyder på at husholdninger som er involvert i slike aktiviteter kommer bedre ut økonomisk enn det de tradisjonelle ekvivalensskalaene viser (Harris Soloveichik, 2022).

I det datagrunnlaget som er benyttet her har vi imidlertid ingen opplysninger om den interne fordelingen av forbruk innen husholdningen.

Det finnes i dag flere måter å beregne forbruksvekter på, og det er ingen enighet om hvilken metode som er den beste. I denne rapporten har vi valgt å bruke den såkalte «modifiserte» OECD-skalaen, eller EU-skalaen, som er den som oftest benyttes i Europa i dag. I statistikkbanken på SSBs hjemmesider³ kan man også finne inntektsdata der den «gamle» OECD-skalaen benyttes, en skala som også ble brukt i tidligere utgaver av denne rapporten.

Inntekt per forbruksenhet ved bruk av EU-skalaen beregnes ved å dele husholdningens samlede inntekt etter skatt på forbruksvekten. Forbruksvekten beregnes slik at første voksne husholdningsmedlem får vekt lik 1,0, mens neste voksne får vekt lik 0,5 og alle barn vekt lik 0,3. Etter denne ekvivalensskalaen trenger derfor en familie på to voksne og to barn en samlet inntekt etter skatt tilsvarende 2,1 ganger inntekten til en aleneboende for å ha samme levestandard, som vist i tabell 2.3.1.

Tabell 2.3.1 Forbruksvekt og samlet husholdningsinntekt etter skatt som gir lik ekvivalensinntekt per forbruksenhet, etter antall personer i husholdningen. 2023. EU-skala

Husholdningsstørrelse	Forbruksvekt	Samlet husholdningsinntekt etter skatt som gir samme inntekt per forbruksenhet (kroner)
1 voksen	1	476 200
1 voksen og 1 barn	1,3	619 000
1 voksen og 2 barn	1,6	761 800
1 voksen og 3 barn	1,9	904 800
2 voksne	1,5	714 300
2 voksne og 1 barn	1,8	857 200
2 voksne og 2 barn	2,1	1 000 000
2 voksne og 3 barn	2,4	1 142 800

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå ([statistikkbanktabell 09593](#))

En slik ekvivalensskala skal altså både ta hensyn til at store husholdninger må ha større inntekter enn små for å oppnå samme økonomiske velferdsnivå, men skal også ta hensyn til at store husholdninger har stordriftsfordeler som små husholdninger ikke har. Vi kan illustrere dette ved å ta utgangspunkt i de to husholdningstypene nevnt over. Dersom en aleneboende har en inntekt på 476 200 kroner i 2023 (det vil si beløpet som var median inntekt etter skatt per forbruksenhet dette

³ Se [05129: Median inntekt etter skatt per forbruksenhet \(EU- og OECD-skala\) for ulike grupper. Indeks for faste priser \(1996=100\) 1996 - 2023. Statistikkbanken](#)

året), trenger ikke parfamilien med to barn fire ganger så stor inntekt som den aleneboende (dvs. $476\,200 \cdot 4 = 1\,904\,800$ kroner) for å ha samme økonomiske velferd. På grunn av stordriftsfordeler er det tilstrekkelig med 2,1 ganger inntekten til den aleneboende, dvs. 1 000 000 kroner ($476\,200 \cdot 2,1$) ved bruk av denne ekvivalensskalaen.

2.4. Definisjon av lavinntektsgrense (årlig og vedvarende)

En lavinntektsgrense kan defineres på ulike måter, og er ofte basert på enten en *absolutt* tilnærming eller en *relativ* tilnærming.

I en absolutt tilnærming tar man utgangspunkt i det pengebeløpet som kreves for å skaffe seg et utvalg av basisvarer, for eksempel matvarer som regnes som ernæringsmessig nødvendig. Det blir også gjort tillegg for nødvendige utgifter til husleie, klær mv. Det mest kjente eksemplet på en absolutt definisjon av lavinntekt er den amerikanske fattigdomsgrensen. Den ble utviklet tidlig på 1960-tallet og tok utgangspunkt i det gjennomsnittlige inntektsnivået til en husholdning med to barn som brukte 30 prosent eller mer av det totale forbruket på matvarer (Dalaker, 1999). En slik lavinntektsgrense skal i utgangspunktet være absolutt, det vil si at dette beløpet bare skal justeres hvert år for prisstigning. Imidlertid vil det også her foreligge et subjektivt element. Varer som tidligere ble betraktet som luksus, kan i dag bli regnet som nødvendighetsartikler. Telefon, TV og internettilknytning kan være eksempler på slike varer og tjenester. Den amerikanske fattigdomsgrensen har blant annet blitt kritisert for at den ikke tar hensyn til at forbruksmønsteret eller skatteregler har endret seg over tid, og at den ikke tar hensyn til geografiske forskjeller i USA (Citro & Michael, 1995), (Schreider & Bijou, 2025).

I en relativ tilnærming unngår man å måtte foreta subjektive valg om hvilke nødvendighetsartikler som skal inngå i beregningen av lavinntektsgrensen. I denne metoden er det vanlig å benytte det generelle inntektsnivået i landet som referanse. Man tar da ofte utgangspunkt i medianinntekten for hele befolkningen. Medianinntekten er det inntektsbeløpet som deler en gruppe i to like store halvdel, etter at inntekten er sortert stigende (eller synkende). Det vil altså være like mange personer med en inntekt over som under medianinntekten. Medianen, heller enn gjennomsnittet, benyttes som mål på det generelle inntektsnivået. Selv om gjennomsnittet gjerne er lettere å forholde seg til for folk flest, er medianen et mer treffende mål ettersom den i mindre grad blir påvirket av få observasjoner med svært høye eller lave inntekter.

Personer med en inntekt under ulike avstander til medianinntekten defineres som å tilhøre lavinntektsgruppen. Lavinntektsgrensen settes vanligvis til 50 eller 60 prosent av medianinntekten. Dette er en metode som ofte benyttes i internasjonale statistikkdatabaser, som Eurostat (2025) og OECD (2025), se også tidligere studier, for eksempel av OECD (2011), Eurostat (1998) og analyser som benytter Luxembourg Income Study (LIS), for eksempel Atkinson, Rainwater & Smeeding (1995). I motsetning til en absolutt tilnærming vil en relativ tilnærming føre til at dersom det generelle inntektsnivået i befolkningen øker, må også husholdningsinntektene til personene nederst i fordelingen øke tilsvarende for at det ikke skal bli flere med lavinntekt.

Men også en relativ tilnærming reiser flere begrepsmessige problemer. En innvending som ofte nevnes, er at dette vel så mye er et mål for inntektsfordeling heller enn for lavinntekt eller fattigdom, og at valg av relativ avstand til det generelle inntektsnivået (f.eks. 50 prosent) er høyst vilkårlig (Pedersen & Smith, 1998; Bradshaw, 2000; Aaberge, R. & Atkinson, A. B., 2013).

I denne rapporten brukes lavinntektsgrensen som i dag benyttes av EU, det vil si at lavinntektsgrensen settes lik 60 prosent av medianinntekten for alle personer, etter å ha korrigert for ulikheter i husholdningsstørrelse ved hjelp av forbruksvekter (eventuelt ekvivalensskala) etter EU-skalaen (Eurostat, 2025). Tabell 2.4.1 viser årlig median inntekt per forbruksenhet og gjennomsnittlig median

inntekt per forbruksenhet i Norge for treårsperioder for hele befolkningen i perioden 2000-2023 etter EU-skalaen, i både løpende og faste kroner.

Tabell 2.4.1 Årlig median inntekt etter skatt per forbruksenhet og gjennomsnittlig årlig median inntekt etter skatt per forbruksenhet for ulike treårsperioder 2000-2023. Etter EUs skala. Løpende og faste priser. Kroner

	Løpende kroner	Faste priser (2023-kroner)
Årlig median inntekt etter skatt per forbruksenhet		
2000	187 000	321 000
2001	198 000	329 000
2002	208 000	342 000
2003	213 000	343 000
2004	219 000	351 000
2005	231 000	364 000
2006	242 000	373 000
2007	262 000	401 000
2008	283 000	417 000
2009	287 000	413 000
2010	296 000	416 000
2011	309 000	429 000
2012	322 000	444 000
2013	335 000	452 000
2014	346 000	458 000
2015	353 000	458 000
2016	359 000	449 000
2017	369 000	453 000
2018	381 000	455 000
2019	396 000	463 000
2020	402 000	465 000
2021	419 000	468 000
2022	441 000	466 000
2023	476 000	476 000
Gjennomsnittlig median inntekt etter skatt per forbruksenhet for treårsperioder		
2000-2002		330 000
2001-2003		338 000
2002-2004		345 000
2003-2005		352 000
2004-2006		363 000
2005-2007		379 000
2006-2008		397 000
2007-2009		410 000
2008-2010		416 000
2009-2011		419 000
2010-2012		430 000
2011-2013		442 000
2012-2014		452 000
2013-2015		456 000
2014-2016		455 000
2015-2017		454 000
2016-2018		452 000
2017-2019		457 000
2018-2020		461 000
2019-2021		465 000
2020-2022		466 000
2021-2023		470 000

Kilde: Inntekts- og formuesundersøkelsen for husholdninger (2000-2003) og inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger (2004-). Statistisk sentralbyrå.

I tabell 2.4.2 presenteres årlige lavinntekstgrenser for ulike typer husholdninger i 2023, der lavinntekstgrensene beregnes til henholdsvis 50 og 60 prosent av median inntekt etter skatt per forbruks-

enhet, etter EU-skalaen. Som vist i tabellen gir det vesentlig utslag på lavinntektsgrensen om det er 50 prosent eller 60 prosent av medianinntekten som settes som grense. Ved bruk av 60 prosent blir lavinntektsgrensen 20 prosent høyere. For eksempel var lavinntektsgrensen for en enslig person i 2023 238 100 kroner ved bruk av 50 prosent, mens lavinntektsgrensen ved bruk av 60 prosent var 285 700 kroner.

Tabell 2.4.2 Lavinntektsgrenser i kroner (årsinntekt), basert på ulike avstander til medianinntekt etter skatt (EU-skala). Ulike husholdningstyper. 2023

	Lavinntektsgrense		Forbruksvekt
	50 prosent av medianinntekt (kroner)	60 prosent av medianinntekt (kroner)	
Enslig	238 100	285 700	1
Enslig forsørger			
med 1 barn	309 500	371 400	1,3
med 2 barn	381 000	457 100	1,6
med 3 barn	452 400	542 900	1,9
Par uten barn	357 100	428 600	1,5
Par			
med 1 barn	428 600	514 300	1,8
med 2 barn	500 000	600 000	2,1
med 3 barn	571 400	685 700	2,4
med 4 barn	642 900	771 400	2,7

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå ([statistikkbanktabell 09593](#))

Utvikling i lavinntekt basert på tverrsnittsdato (ett bestemt år), gir begrenset informasjon om en person befinner seg i en lavinntektssituasjon over lengre tid eller om det bare er relativt kort. Tidligere undersøkelser har vist at det kan være betydelige forskjeller med hensyn til hvilke grupper av befolkningen som har størst sannsynlighet for å ha vedvarende lavinntekt. Noen grupper vil bare kortvarig ha lavinntekt, for eksempel på grunn av underskudd i næring eller tap ved salg av aksjer et år, mens andre grupper kan ha langt større vansker med å forbedre sin økonomiske situasjon over tid.

I denne rapporten er vedvarende lavinntekt hovedsakelig definert som det å ha en inntekt etter skatt per forbruksenhet som i gjennomsnitt over en periode på tre år, er lavere enn den gjennomsnittlige lavinntektsgrensen for de samme årene. Tabell 2.4.2 viser for eksempel at mediangjennomsnittet basert på EUs ekvivalensskala var på 470 000 (2023-kroner) for årene 2021-2023. Alle personer med en gjennomsnittlig årlig ekvivalentinntekt under 282 000 kroner i denne treårsperioden, vil dermed tilhøre gruppen med vedvarende lavinntekt når lavinntektsgrensen settes lik 60 prosent av medianinntekt.

I kapittel 4 gjøres det mer rede for hvordan man ved hjelp av paneldata kan følge utviklingen til de samme individene over flere år for å avdekke hvor mange som har såkalt vedvarende lavinntekt, sammenlignet med hvor mange som årlig befinner seg i lavinntektsgruppen.

2.5. Indikatorer basert på inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger

I tillegg til å vise forekomsten av lavinntekt, skal vi også trekke inn andre indikatorer som kan beskrive levekårsutviklingen for ulike grupper i samfunnet. I kapittel 5, samt i vedlegg B og på SSBs nettsider presenteres følgende indikatorer, både for hele gruppen og for dem med lavinntekt innad i gruppen:

Yrkestilknytning

Andel personer i husholdninger uten noen yrkestilknyttede

I inntekts- og formuesstatistikken for husholdninger, regnes yrkestilknyttede personer som personer som har en samlet yrkesinntekt (summen av lønnsinntekt og netto næringsinntekt) større enn to ganger folketrygdens grunnbeløp (G), som tilsvarte 232 478 kroner i gjennomsnitt i 2023.

Denne definisjonen skiller seg fra begrepet *tilknytning til arbeidslivet* som brukes i analyser basert på levekårsundersøkelsen i denne rapporten (se kapittel 2.6). Den skiller seg videre fra begrepet *sysselsatt* i SSBs arbeidsmarkedsstatistikk, som teller personer som utførte inntektsgivende arbeid av minst én times varighet i referanseuka/-dagen, og samsvarer heller ikke nødvendigvis med NAVs definisjon av sysselsatte eller yrkestilknyttede.

Andel personer som tilhører husholdninger der yrkesinntekt er største husholdningsinntekt

Summen av lønnsinntekt og netto næringsinntekt utgjør husholdningens største inntektskilde.

Utdanning

Andel personer som tilhører en husholdning hvor hovedinntektstaker kun har grunnskole eller lavere som høyeste fullførte utdanning

Andel personer som tilhører en husholdning hvor hovedinntektstaker har uoppgitt utdanningsnivå

Utdanningsnivå er hentet fra SSBs statistikk over personers utdanningsnivå⁴. Fra og med 2014 inneholder denne statistikken beregnede (imputerte) verdier for utdanningsnivå for innvandrere der SSB mangler opplysninger om utdanningsnivå. I denne rapporten benyttes derimot ikke beregnet utdanningsnivå.

Økonomisk utsatthet

Andel personer som tilhører en husholdning som mottar bostøtte

Andel personer som tilhører en husholdning som mottar sosialhjelp

Andel personer som tilhører en husholdning som mottar både bostøtte og sosialhjelp

I utgangspunktet kan alle personer over 18 år, eller under 18 år med egne barn, og med et inntekts- og formuesnivå under en viss grense søke om bostøtte (Husbanken, 2019). I inntekts- og formuesstatistikken inngår kun bostøtte utbetalt fra Husbanken, og kommunal bostøtte er dermed ikke inkludert.

Økonomisk sosialhjelp er stønad til livsopphold gitt etter sosialtjenesteloven. Dette er en behovsprøvd stønad som skal sikre et forsvarlig livsopphold til personer som ikke selv kan sørge for sitt livsopphold gjennom arbeid eller ved å gjøre gjeldende økonomiske rettigheter. Stønaden er ment å være midlertidig, og skal ha som siktemål å gjøre mottakeren selvhjulpent.

⁴ Se <https://www.ssb.no/utdanning/utdanningsniva/statistikk/befolkningens-utdanningsniva>

Rente- og gjeldsbelastning

Andel personer som tilhører en husholdning med stor rentebelastning

En person regnes som å tilhøre en husholdning med stor rentebelastning når samlede renteutgifter i husholdningen utgjør mer enn 15 prosent av husholdningens samlede inntekt før skatt.

Andel personer som tilhører en husholdning med stor gjeldsbelastning

En person regnes som å tilhøre en husholdning med stor gjeldsbelastning når husholdningens samlede gjeld er mer enn tre ganger så stor som husholdningens samlede inntekt før skatt.

Andel personer som tilhører en husholdning med tyngende usikret gjeld

En person regnes som å tilhøre en husholdning med tyngende usikret gjeld når husholdningen har en rentebærende usikret gjeld (fratrullet nedbetalingslån med nominell rentesats under 5 prosent i 2020-2022 og 8 prosent i 2023) på minst 3000 kroner og 0,25 ganger husholdningens samlede inntekt før skatt.

Formue og gjeld

Andel personer som tilhører en husholdning som eier egen primærbolig

Primærbolig er den boligen der man har sitt hjem ved utgangen av inntektsåret. Man kan bare eie én primærbolig. Våningshus på gårdsbruk blir ikke regnet som primærbolig i inntekts- og formuesstatistikken.

Inntektsfordeling

Gini-koeffisienten

Dette er et ulikhetsmål som baserer seg på forholdet mellom den kumulative andelen av befolkningen rangert etter størrelsen på inntekt etter skatt per forbruksenhet (målt etter EU-skalaen) og den kumulative andelen av totalinntekten de disponerer. Størrelsen på koeffisienten representerer den andelen av totalinntekten som må fordeles for å oppnå full likhet. Gini-koeffisienten kan variere fra 0 (fullstendig likhet) til 1 (maksimal ulikhet), hvor 0 indikerer at alle innbyggerne har akkurat like stor inntekt, mens tallverdien 1 indikerer at én person eier all inntekt.

S80/S20

Ulikhetsmålet S80/S20 gir forholdstallet mellom gjennomsnittlig inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skala) til den femtedelen (20 prosent) av befolkningen med aller høyest inntekt og gjennomsnittsinntektene til den femtedelen (20 prosent) som har lavest inntekt.

P90/P10

Ulikhetsmålet P90/P10 gir forholdstallet mellom inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skala) til den personen i fordelingen som har høyere inntekt enn 90 prosent av alle andre (P90) og inntekten til den personen som har lavere inntekt enn 90 prosent av alle andre (P10). Fordelen med dette målet i forhold til S80/S20 er at det i mindre grad blir påvirket av observasjoner med svært høye (eller lave) beløp.

Ved beregning av ulikhetsmål nullstilles negative beløp på inntekt etter skatt per forbruksenhet. I tidligere utgaver av denne rapporten var det ikke gjort i delkapitlene i kapittel 5.

2.6. Indikatorer basert på levekårsundersøkelsen

I forbindelse med omleggingen av Levekårsundersøkelsen EU-SILC i 2021 (beskrevet i kapittel 2.1.), ble en del spørsmål endret, slik at en direkte sammenligning med eldre tall må gjøres med mer forsiktighet. Der indikatorene er basert på spørsmål som ble endret i 2021, er dette nevnt. For å se informasjon om detaljer av endringene som ble gjort, se notatet With og Dalen (2021).

Boligtype- og standard**Bor i husholdning som eier**

Andel personer som bor i husholdning som eier boligen sin, i alt (Endret i 2021).

Bor i husholdning som er selveier

Andel personer som bor i husholdning som eier boligen sin som selveier (Endret i 2021).

Bor i enebolig

Andel personer som bor i enebolig (Endret i 2021).

Småhus ellers

Andel personer som bor i rekkehus eller tomannsbolig (Endret i 2021).

Bor trangt

Andel personer som bor i en husholdning som bor trangt, basert på antall personer i husholdningen og antall beboelsesrom. Aleneboende regnes som at de bor trangt hvis de bor i en bolig med bare ett beboelsesrom. Personer i flerpersonhusholdninger bor trangt hvis husholdningen består av flere personer enn antallet beboelsesrom. Kjøkken, bad, entre eller små rom under 6 kvm regnes ikke som beboelsesrom.

Bor svært romslig

Andel personer som bor i en husholdning som bor svært romslig, definert basert på antall personer i husholdningen og antall beboelsesrom. Personer bor svært romslig dersom husholdningen har minst tre beboelsesrom mer enn antallet personer i husholdningen. Kjøkken, bad, entre eller små rom under 6 kvm regnes ikke som beboelsesrom.

Boligareal per husholdning

Det totale arealet husholdningen disponerer, innenfor boligens yttervegger. I kjeller og loft regnes bare med arealet fra beboelsesrom.

Boligareal per person

Boligareal fordelt på antall personer i husholdningen.

Bor i bolig med minst ett boligproblem

Personer som har oppgitt at de har ett eller flere av de følgende fire boligproblemene: råte eller fukt, støy, forurensning eller kriminalitet, vold eller hæverk i boområdet. Disse er definert under. Spørsmålene om boligproblemer stilles hvert 3. år fra 2020 (Endret etter 2021).

Problemer med råte eller fukt

Andel personer som svarer at det er råte i vinduer eller gulv, at det er tak som lekker, eller fukt i vegger eller gulv der de bor (Endret etter 2021).

Problemer med støy

Andel personer som svarer at de har problemer med støy når de oppholder seg i boligen, fra naboer eller annen støy utenfra, f.eks. fra trafikk, industri eller anlegg.

Problemer med forurensning

Andel personer som svarer at de har problemer med støv, lukt eller annen forurensning i området rundt boligen på grunn av trafikk eller industri.

Problemer med kriminalitet, vold og hæverk

Andel personer som svarer at de har problemer med kriminalitet, vold eller hæverk i boområdet.

Boligøkonomi

Samlede boutgifter, leiere

Årlige samlede utgifter til bolig, for husholdninger som leier. Beløpet omfatter husleie, strøm og fyring (Endret i 2021).

Samlede boutgifter, eiere

Årlige samlede utgifter til bolig, for husholdninger som eier. Beløpet omfatter renter og avdrag på boliglån, fellesutgifter eller husleie for andelseiere eller selveiere i sameie, boligforsikring, kommunale avgifter, eiendomsskatt og strøm og fyring (Endret i 2021).

Samlede boutgifter utgjør 40 prosent eller mer av inntekt

Andel av husholdninger hvor de samlede årlige boutgiftene (se definisjonen over) utgjør 40 prosent eller mer av deres disponible inntekt. Inntektsinformasjon er basert på opplysninger fra register året før undersøkelsen.

Økonomiske vansker

Vanskelig å få endene til å møtes

Personer som svarer 'vanskelig' eller 'svært vanskelig' på spørsmålet 'Tenk på din samlede inntekt (aleneboende)/den samlede inntekten til alle i husholdningen (flerpersonshusholdninger). Hvor lett eller vanskelig er det for deg/dere 'å få endene til å møtes' med denne inntekten?'

Klarer ikke å betale en uforutsett utgift

Personer som svarer nei på spørsmålet 'Har [du/husholdningen] mulighet til å klare en uforutsett utgift på 20 000 kroner i løpet av en måned, uten å måtte ta opp ekstra lån, selge eiendeler eller motta hjelp fra andre?' (Endret i 2021).

Størrelsen på beløpet i spørsmålet justeres ved jevne mellomrom, men var 22 000 kroner i 2024.

Andre lån er tyngende

Personer som svarer 'noe tyngende' eller 'svært tyngende' på spørsmål om 'Hvor tyngende er utgiftene til andre lån, kredittkortgjeld eller avbetalingskjøp for [din/husholdningens] økonomi?' (Endret i 2021).

Har minst ett betalingsproblem

Andel husholdninger som i løpet av de siste 12 måneder har vært ute av stand til å betale ett eller flere av følgende regninger: husleie, boliglån, elektrisitet og kommunale avgifter, andre lån, kredittkortgjeld eller avbetalingskjøp (Endret i 2021).

Problemer med å betale husleie

Andel av leiehusholdninger som i løpet av de siste 12 måneder har vært ute av stand til å betale husleie.

Problemer med å betale boliglån

Andel av eierhusholdninger som i løpet av de siste 12 måneder har vært ute av stand til å betale utgifter til boliglån.

Problemer med å betale strømregninger eller regninger for kommunale avgifter

Andel av husholdninger i alt som i løpet av de siste 12 måneder har vært ute av stand til å betale regninger til strøm eller kommunale avgifter.

Problemer med å betale andre lån

Andel av husholdninger i alt som i løpet av de siste 12 måneder har vært ute av stand til å betale utgifter til andre lån enn boliglån.

Problemer med å betale kredittkortgjeld eller avbetalingskjøp

Andel av husholdninger i alt som i løpet av de siste 12 måneder har vært ute av stand til å betale regninger for kredittkort eller avbetalingskjøp.

Materielle og sosiale mangler**Mangler minst ett materielt gode**

Andel husholdninger som ikke har råd til ett eller flere av de følgende grunnleggende materielle godene: å holde boligen passe varm, disponere privatbil, bytte ut utslitte møbler eller utslitte klær, gå til tannlege, spise kjøtt eller fisk annenhver dag, eller ha internett (Endret i 2021).

Ikke råd til å holde boligen passe varm

Andel husholdninger som svarer at de ikke har råd til å holde boligen passe varm (Endret i 2021).

Ikke råd til å disponere privatbil

Andel husholdninger som svarer at de ikke har råd til å disponere privatbil, selv om dette kan omfatte leasingbil, firmabil eller andre biler som husholdningen har fri tilgang til å bruke.

Ikke råd til å bytte ut utslitte møbler

Andel husholdninger som svarer at de ikke har råd til å erstatte utslitte møbler (Endret i 2021).

Ikke råd til å bytte ut utslitte klær

Andel husholdninger som svarer at de ikke har råd til å erstatte utslitte klær med nye. Klær kjøpt i bruktbutikk, på loppemarked eller lignende skal ikke regnes med.

Ikke råd til å spise kjøtt eller fisk annenhver dag

Andel husholdninger som svarer at de ikke har råd til å spise kjøtt, fisk eller variert og sunn vegetarkost annenhver dag (Endret i 2021).

Ikke råd til internett

Andel husholdninger som svarer at de ikke har råd til internett hjemme.

Mangler minst ett sosialt gode

Andel husholdninger som ikke har råd til ett eller flere av de følgende sosiale godene: en ukes ferie utenfor hjemmet i løpet av et år, å bruke litt penger på seg selv en gang i uken, å delta i regelmessige fritidsaktiviteter, å spise eller drikke ute med venner eller familie minst en gang i måneden (Endret i 2021).

Ikke råd til en ukes ferie utenfor hjemmet i løpet av et år

Andel husholdninger som ikke har råd til å betale for en ukes ferie utenfor hjemmet i året. Ferie utenfor hjemmet omfatter også opphold på hytte, hus som brukes som feriebolig og opphold hos venner eller familie (Endret i 2021).

Ikke råd til å delta i regelmessige fritidsaktiviteter

Andel husholdninger hvor en person har svart at de ikke har råd til å delta i regelmessige fritidsaktiviteter, for eksempel trene, delta i organisasjoner eller foreninger, gå på kino, konsert eller lignende.

Ikke råd til å bruke litt penger på seg selv en gang i uken

Andel husholdninger hvor en person har svart at de ikke har råd til å bruke litt penger på seg selv, for eksempel til å kjøpe et blad, en liten ting man har lyst på, eller noe å spise eller lignende, en gang i uken.

Ikke råd til å spise eller drikke ute med venner eller familie en gang i måneden

Andel husholdninger hvor en person har svart at de ikke har råd til å spise eller drikke ute med venner eller familie en gang i måneden, selv om det kan omfatte bare en kopp kaffe eller lignende.

Livskvalitet**Tilfredshet med livet**

Spørsmålet som er stilt er «Alt i alt, hvor fornøyd er du med livet ditt for tiden?», og svarene har blitt oppgitt på en skala fra 0 (ikke fornøyd i det hele tatt) til 10 (svært fornøyd). Svarene er presentert som gjennomsnittsskårer og som andelen som har lav (0-5), middels (6-8) og høy (9-10) tilfredshet.

Helse**Egenvurdering av helse**

Spørsmålet som er stilt er «Hvordan vurderer du din egen helse alt i alt?», med svaralternativene 'svært god', 'god', 'verken god eller dårlig', 'dårlig' og 'svært dårlig'. Svarene er presentert som andelen som har god/svært god helse, eller dårlig/svært dårlig helse.

Kronisk sykdom

Andel personer som har svart bekreftende på spørsmål om de har noen langvarige sykdommer eller helseproblemer. Definisjonen var noe annerledes i perioden 2017-2022, da den også omfattet personer som svarte at de hadde plager som følge av sykdom eller skade.

I levekårsundersøkelsen om helse stilles det flere spørsmål for å fange opp kronisk syke, hvilket resulterer i en vesentlig større andel med kronisk sykdom basert på den undersøkelsen. Resultatene basert på Levekårsundersøkelsen EU-SILC i denne rapporten kan derfor ikke sammenlignes med resultatene fra helseundersøkelsene – men forskjellene mellom grupper som vist i denne rapporten vil likevel være interessante.

Nedsatt funksjonsevne

Personer som har kronisk sykdom (som definert over) og hvor dette skaper noen eller store begrensninger i å utføre vanlige hverdagsaktiviteter, og hvor begrensningene har vart eller forventes å vare i minst seks måneder (Endret i 2021).

Tilknytning til arbeidslivet

I Levekårsundersøkelsen EU-SILC blir yrkestilknytning beregnet på en annen måte enn i inntekts- og formuesstatistikken (se kapittel 2.5). Tallene som presenteres i denne rapporten er basert på hovedaktiviteten til alle i yrkesaktiv alder (16-66 år) i husholdningen, for hver måned i kalenderåret før undersøkelsesåret. For 2024-tall viser tallene altså yrkesaktivitet i 2023.

Kategoriene for hovedaktivitet er heltidsansatt, deltidsansatt, selvstendig næringsdrivende på heltid, selvstendig næringsdrivende på deltid, arbeidsledig, pensjonist, arbeidsufør, elev/student/ulønnet i arbeidspraksis, hjemmearbeidende, vernepliktig eller annet.

Antall helårs yrkesaktive i husholdningen

Antall voksne i husholdningen som har oppgitt at deres hovedaktivitet har vært å være yrkesaktiv (som ansatt eller selvstendig næringsdrivende) i alle årets måneder.

Antall måneder med heltids yrkesaktivitet i husholdningen

Dette er summen av antall måneder med heltids yrkesaktivitet for alle voksne i husholdningen. Det presenteres i tabellen som andel husholdninger med 0 måneder heltids yrkesaktivitet, andel husholdninger med 12 eller flere måneder med heltids yrkesaktivitet, og et gjennomsnittlig antall måneder.

Antall måneder med deltids yrkesaktivitet i husholdningen

Dette er summen av antall måneder med deltids yrkesaktivitet for alle voksne i husholdningen. Det presenteres i tabellen som andel husholdninger med 0 måneder deltids yrkesaktivitet, andel husholdninger med 12 eller flere måneder med deltids yrkesaktivitet, og et gjennomsnittlig antall måneder.

Antall måneder med arbeidsledighet i husholdningen

Dette er summen av antall måneder med arbeidsledighet for alle voksne i husholdningen. Det presenteres i tabellen som andel husholdninger med 0 måneder arbeidsledighet, andel husholdninger med 12 eller flere måneder med arbeidsledighet, og et gjennomsnittlig antall måneder.

2.7. Ulike lavinntektsgrupper

De ulike indikatorene som er nevnt i kapittel 2.5. og 2.6. gis for ulike lavinntektsgrupper. Det kan være noe forskjell i hvordan gruppene defineres ettersom man bruker inntekts- og formuesstatistikk eller levekårsstatistikk, og ikke alle levekårsindikatorene er tilgjengelig for alle grupper, da utvalget kan være for lite.

Det er viktig å være klar over at de ulike gruppene i denne rapporten ikke er gjensidig utelukkende, men i varierende grad overlapper hverandre. Vedleggstabellene A1 og A2 bakerst i rapporten gir en oversikt over i hvilken grad de ulike gruppene overlapper hverandre.

Referansegruppe og studenter

For alle tabeller gis det som referanse tall for hele befolkningen. Der inntektsstatistikken er brukt som kilde, ekskluderes personer i studenthusholdninger. Der Levekårsundersøkelsen EU-SILC er kilde er studenter inkludert.

Studenter er her definert som personer i husholdninger der hovedinntektstaker ikke er yrkestilknyttet eller trygdemottaker og at minst én person i husholdningen som mottar studielån. Personer som tilhører en studenthusholdning, er vanligvis ikke inkludert i tabellene, siden studielån ikke regnes som inntekt. For noen av lavinntektsgruppene i denne rapporten vises likevel inntektsindikatorene for hele gruppen, inkludert studenter: Dette gjelder for eksempel for gruppen av barn 0-17 år, der foreldrene kan være studenter, personer som mottar sosialhjelp, personer som er langtidsledige med videre. Dette er gjort for å i størst mulig grad belyse situasjonen til alle som befinner seg i denne spesifikke lavinntektsgruppen. I noen grupper, for eksempel aleneboende under 35 år, vil studentene utgjøre en betydelig andel av gruppen, og i dette tilfellet vil det være naturlig å utelate studenter når en vil beskrive de økonomiske levekårene til denne gruppen. I tabeller over inntektsfordeling og ulikhet er studentene utelatt i samtlige grupper.

Hvordan personer defineres å tilhøre ulike grupper**Basert på inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger**

Indikatorene fra inntektsstatistikken gis gjennomgående for alle personer tilhørende husholdninger hvor hovedinntektstaker tilhører en av gruppene nedenfor. Med hovedinntektstaker menes den

personen med høyest registrert samlet inntekt i husholdningen. Husholdningene er definert slik at de i størst mulig grad skal gjenspeile personer som til daglig bor sammen og har en felles økonomi.

Basert på Levekårsundersøkelsen EU-SILC

I levekårsundersøkelsen EU-SILC kartlegges personene i husholdningen i intervjuet, i stedet for å baseres på registerinformasjon. I Levekårsundersøkelsen defineres husholdninger basert på hvem som er fast bosatt i samme bolig, og som deler faste forbruksutgifter, for eksempel til mat. Dette gjør at man kan bo i samme bolig som andre, men likevel bli definert som aleneboende – for eksempel dersom man bor i kollektiv (se definisjon av aleneboende). Det er også egne retningslinjer for hvordan barn skal inkluderes (se definisjon av barn og barnefamilier).

Under en liste over alle grupper som omtales i denne rapporten:

1) Barn og barnefamilier

Basert på inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger:

Det gis indikatorer for personer som tilhører følgende grupper, inkludert personer som tilhører studenthusholdninger:

- Tilhører husholdningstypen «Enslig forsørger med barn under 18 år»: Mor eller far med yngste barn 0-17 år. Enslig forsørger refererer til om forelderen lever i et parforhold eller ikke ved utgangen av inntektsåret og ikke forsørgerstatus. Barn plasseres i den husholdningen der de har folkeregistret adresse ved utgangen av året.
- Tilhører husholdningstypen «Par med barn under 18 år».
- I tillegg gis indikatorer for alle barn under 18 år samlet.

Basert på Levekårsundersøkelsen EU-SILC:

I levekårsundersøkelsen EU-SILC kartlegges personene i husholdningen i intervjuet, og barn som er fast bosatt i husholdningen skal regnes med. Der barn bor i husholdningen deler av tiden, regnes de med som en del av husholdningen dersom de enten 1) bor mesteparten av tiden i husholdningen, eller 2) bor halvparten av tiden i husholdningen, og er i husholdningen på tidspunkt for intervjuet. Bor barnet mindre enn halvparten av tiden i husholdningen, eller halvparten av tiden - men på intervjuetidspunktet er i en annen husholdning - regnes barnet ikke med. Dette medfører at husholdninger som har barn deler av tiden, enten de omfatter enslige forsørgere eller par, i noen tilfeller blir registrert som enslige eller par uten barn.

- Enslig forsørger: Husholdninger som består av en mor eller far med yngste barn 0-17 år. Husholdningen kan også omfatte voksne barn. 'Enslig forsørger' refererer til at forelderen ikke bor med en partner, og ikke forsørgerstatus.
- Par med barn: Husholdninger som består av to foreldre med felles barn, eller husholdninger som omfatter par og barn av én eller begge personer, hvor yngste barn er 0-17 år. Husholdningen kan også omfatte voksne barn. Basert på Levekårsundersøkelsen EU-SILC presenteres det tall for par med barn i alt, og par med barn og lav inntekt. Dette er par med barn (der yngste barn er i alderen 0-17 år) som tilhører den femtedelen av barnefamilier med lavest inntekt etter skatt per forbruksenhet (første kvintil).

2) Aleneboende

Basert på inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger:

Aleneboende deles opp i aldersgruppene under 35 år (studenter er utelatt i denne aldersgruppen), 35-49 år, 50-66 år og 67 år og eldre. I tillegg vises tall fordelt på kjønn for siste tilgjengelige årgang.

Basert på Levekårsundersøkelsen EU-SILC:

Der Levekårsundersøkelsen EU-SILC er brukt som kilde, er aleneboende definert som en person som ikke bor sammen med noen de deler faste forbruksutgifter med. Man kan dermed kategoriseres som aleneboende med denne definisjonen selv om man bor i en bolig med andre, for eksempel i et kollektiv. Når det kommer til bosted, baserer vi oss på faktisk bostedsadresse og ikke folkeregistrert adresse. For de aller fleste er faktisk bostedsadresse og folkeregistrert adresse den samme, men for eksempel er det en betydelig andel blant studenter som er faktisk bosatt på én adresse på studiestedet, mens de er folkeregistrert hos foreldrene. Det betyr at for studenter som bor borte fra forelderhusholdningen er det den faktiske bosituasjonen som legges til grunn.

Basert på Levekårsundersøkelsen EU-SILC er ikke studenter utelatt, i motsetning til der inntektsstatistikken brukes som kilde. Der Levekårsundersøkelsen er kilde skilles de aleneboende heller ikke opp i like mange aldersgrupper som basert på inntektsstatistikken, det presenteres i stedet tall for unge aleneboende (under 35 år) og aleneboende i alt.

3) Mottakere av sosialhjelp og kvalifiseringsstønad*Basert på inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger:*

Sosialhjelpsmottakere er personer som har mottatt økonomisk sosialhjelp etter sosialtjenesteloven i løpet av året. Aleneboende sosialhjelpsmottakere og langtidsmottakere av sosialhjelp er skilt ut som egne undergrupper i inntektsdelen av rapporten, men disse gruppene er ikke gjensidig utelukkende. Langtidsmottakere er definert som personer som står registrert med mottatt sosialhjelp i minst 6 av årets 12 måneder.

Mottakere av kvalifiseringsstønad er personer som har deltatt i kvalifiseringsprogram etter sosialtjenesteloven og mottatt tilhørende stønad (kvalifiseringsstønad) i løpet av året. Kvalifiseringsstønad ble gradvis innført fra november 2007.

Basert på Levekårsundersøkelsen EU-SILC:

Der Levekårsundersøkelsen EU-SILC brukes som kilde, gis det tall for personer i husholdninger som har mottatt sosialhjelp, men ikke for mottakere av kvalifiseringsstønad. Videre kan man basert på Levekårsundersøkelsen ikke dele inn sosialhjelpsmottakere basert på om de er aleneboende eller langtidsmottakere, da utvalget er for lite – det oppgis bare tall for sosialhjelpsmottakere i alt.

Med Levekårsundersøkelsen EU-SILC som kilde er sosialhjelpsmottakere definert som husholdninger der en (eller flere) personer mottok sosialhjelp året før datainnsamling. Dette betyr at når det presenteres tall for 2024 for sosialhjelpsmottakere, så er det basert på at en i husholdningen mottok sosialhjelp i 2023. Det er derfor noen tilfeller der personen som har besvart undersøkelsen fra en husholdning som har mottatt sosialhjelp ikke har mottatt sosialhjelp personlig - men der det er en partner eller en forelder i husholdningen som har mottatt sosialhjelpen året før. De fleste spørsmålene som stilles og som det presenteres resultater for gjelder husholdningen i alt, så det skal ikke avhenge av hvem i husholdningen som har besvart.

I ytterste konsekvens er det imidlertid også mulig at det i noen få tilfeller er slik at personen som har mottatt sosialhjelp og personen som er intervjuet ikke bodde sammen på tidspunktet der sosialhjelpen ble gitt året før – husholdningen kartlegges bare på selve intervjutidspunktet, og endringer i husholdningen tilbake i tid blir ikke nødvendigvis kartlagt.

4) Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre

Innvandrere defineres som personer født i utlandet av to utenlandskfødte foreldre, og som har fire utenlandskfødte besteforeldre. Norskfødte med innvandrerforeldre regnes som personer født i Norge av to utenlandskfødte foreldre og fire utenlandskfødte besteforeldre.

Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre deles opp etter landbakgrunn i to hovedgrupper:

- Norden (utenom Norge), EU/EFTA, Storbritannia, USA, Canada, Australia og New Zealand (EU etc.)
- Europa utenom EU/EFTA og Storbritannia, Afrika, Asia, Amerika utenom USA og Canada, Oseania utenom Australia og New Zealand og polare områder (Afrika, Asia etc.)

Basert på inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger:

Inntektsdelen ser på personer som bor i en husholdning der hovedinntektstaker er innvandrere eller norskfødte med innvandrerforeldre, der personer som tilhører studenthusholdninger er utelatt.

Det gis også egne tall for personer som tilhører en husholdning der hovedinntektstaker har flyktningbakgrunn, og herav de som i tillegg tilhører husholdninger som mottar introduksjonsstønad. Personer med flyktningbakgrunn inkluderer alle personer som selv kom som flyktninger til Norge, samt innvandrere som kom som familieinnvandrere til flyktningene. Når vi ser på personer med flukt som første innvandringsgrunn, ser vi kun på personer som selv kom som flyktninger, og inkluderer da ikke familieinnvandrere til flyktninger.

Basert på Levekårsundersøkelsen EU-SILC:

Der Levekårsundersøkelsen EU-SILC er kilde, oppgis tall for personer som er intervjuet som selv er innvandrere fra EU etc. og Afrika, Asia etc. (som definert over), og husholdningene deres. Det tas ikke i betraktning hvorvidt hovedinntektstaker er innvandrere, eller om hovedinntektstaker er student.

5) Aleneboende med minste pensjonsnivå

Basert på inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger:

Aleneboende minstepensjonister kan deles inn i undergruppene:

- Alderspensjonister med minste pensjonsnivå.
- Aleneboende uføre med minste ytelse fra folketrygden.

Fra og med 2021 benyttes NAVs definisjon av minstepensjonister som kan gi noe avvik i antallet minstepensjonister sammenlignet med tidligere år.

Basert på Levekårsundersøkelsen EU-SILC:

Der Levekårsundersøkelsen EU-SILC er kilde, blir minstepensjonister kategorisert basert på om de var minstepensjonister året før undersøkelsen. Tall for minstepensjonister for 2024 tar altså utgangspunkt at de var minstepensjonister i 2023. Det oppgis bare tall for aleneboende minstepensjonister og minstepensjonister i alt, på grunn av for lite utvalg kan disse ikke deles videre inn i alderspensjonister eller uføre/gjenlevende som basert på inntektsstatistikken. Minstepensjonistene defineres som aleneboende på samme måte som beskrevet for aleneboende generelt (se beskrivelse for aleneboende).

6) Gjenlevendepensjonister

Basert på inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger:

Gjenlevendepensjonister (også kalt etterlattepensjonister) er personer som har mottatt gjenlevendepensjon fra folketrygden i løpet av året, og er gjenlevende etter ektefelle eller samboer.

7) Uføretrygdete

Basert på inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger:

Uføretrygdete er her personer som tilhører en husholdning der hovedinntektstaker er i alderen 18-67 år og som har mottatt uføretrygd fra folketrygden i løpet av året som følge av at inntektsevnen er

varig nedsatt med en viss grad på grunn av varig sykdom, skade eller lyte. Før 2015 ble denne gruppen kalt uførepensjonister.

Basert på Levekårsundersøkelsen EU-SILC:

Der Levekårsundersøkelsen EU-SILC er kilde, blir uføretrygdde kategorisert basert på om de mottok uføretrygd året før undersøkelsen. Tall for uføretrygdde for 2024 tar altså utgangspunkt at de mottok uføretrygd i 2023.

8) Personer med nedsatt arbeidsevne

Basert på inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger:

Det skilles mellom personer som tilhører husholdninger der hovedinntektstaker har nedsatt arbeidsevne som har mottatt arbeidsavklaringspenger (AAP) i desember samme inntektsår og personer med nedsatt arbeidsevne som ikke har mottatt AAP. Ikke alle som er registrert med nedsatt arbeidsevne hos NAV, mottar arbeidsavklaringspenger. Arbeidsavklaringspenger er en ytelse for personer med redusert arbeidsevne på minst 50 prosent.

Basert på Levekårsundersøkelsen EU-SILC:

I tallene fra Levekårsundersøkelsen EU-SILC har man ikke mulighet til å skille ut de som har nedsatt arbeidsevne, men som ikke har mottatt AAP. I disse tallene består gruppen derfor kun av personer som har mottatt arbeidsavklaringspenger i løpet av året før undersøkelsen.

9) Langtidsledige

Basert på inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger:

Langtidsledige er personer som tilhører husholdninger der hovedinntektstaker har vært registrert helt arbeidsledige i minst 6 måneder sammenhengende i løpet av året. Denne definisjonen skiller seg fra NAVs definisjon av langtidsledige, som omfatter helt ledige som har hatt en sammenhengende ledighetsperiode på minst 26 uker.

10) Mottakere av supplerende stønad

Basert på inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger:

Ordningen med supplerende stønad trådte i kraft 1. januar 2006 og skal sikre en minsteinntekt for personer som har fylt 67 år og bor i Norge, men har kort botid, slik at de ikke har kunnet tjene opp tilstrekkelige alderspensjonsrettigheter i folketrygden. Personer under 67 år som fra 2021 mottok supplerende stønad som ufør flyktning er ikke inkludert i denne gruppen.

11) Personer i husholdninger der hovedinntektstaker er under gjeldsordning

Basert på inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger:

Dette gjelder personer som tilhører husholdninger der hovedinntektstaker ved utgangen av året hadde et gyldig vedtak på at han eller hun var underlagt en offentlig gjeldsordning.

2.8. Web-ressurser

Mange av tallene som presenteres i denne rapporten er tilgjengelige på SSBs nettsider. Se samlesiden for Økonomi og levekår for lavinntektsgrupper⁵, for videre henvisninger til aktuelle artikler, tabeller og andre nettsider som er relevante for dette temaet. Her er også mange av tidsseriene for ulike økonomiske indikatorer (som i tidligere utgaver av denne rapporten var lagt i vedlegg B) tilgjengelige.

⁵ <https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/inntekt-og-formue/artikler/okonomi-og-levekar-for-lavinntektsgrupper-2025>

3. Lavinntekt og inntektsfordeling

Aurora Hattrem og Aslak Hetland

Hovedpunktene i dette kapittelet kan oppsummeres ved:

- Andelen med lavinntekt falt i 2021, før den igjen økte til 10,9 prosent i 2022 og forble uendret i 2023.
- De siste årene har det vært en markant nedgang i andelen med lavinntekt blant aleneboende minstepensjonister med alderspensjon og alderspensjonister generelt, mens uføretrygdde og innvandrere fra Afrika, Asia etc. er stadig mer utsatt.
- Inntektsulikheten falt i 2023 – Oslo er fremdeles fylket med høyest ulikhet.

3.1. Innledning

I dette kapitlet ser vi nærmere på utviklingen i årlig lavinntekt i et lengre perspektiv. Siden andelen av befolkningen med lavinntekt - slik vi definerer lavinntekt her - i stor grad påvirkes av utviklingen i ulikhet, ser vi også på hva som har skjedd med inntektsfordelingen i samme periode.

Som omtalt i kapittel 2, benytter vi hovedsakelig en "relativ" definisjon av lavinntekt, der lavinntektsgrensen hele tiden ses i forhold til det som er den vanlige eller "typiske" inntekten i befolkningen. Men vi skal i tillegg trekke inn en "absolutt" tilnærming. Det kan være av interesse å beregne hvor mange som er i lavinntektsgruppen dersom en benytter en lavinntektsgrense basert på ett bestemt år og deretter bare justerer denne lavinntektsgrensen for prisstigningen som har funnet sted i perioden. Vi ser også på hvordan antallet personer med lavinntekt påvirkes når en inkluderer formue i beregningen av lavinntekt.

I tillegg til å vise utviklingen for hele befolkningen i et lengre perspektiv, ser vi også på forekomsten av årlig lavinntekt for ulike grupper og husholdningstyper (se omtale i kapittel 2). Videre belyser vi at for noen grupper vil andelen med lavinntekt variere etter hvordan vi definerer gruppen.

Når vi presenterer utviklingen i årlig lavinntekt, gjør vi dette ved hjelp av den lavinnteksdefinisjonen som i dag hyppigst benyttes i EU, det vil si at det beløpet som tilsvarer 60 prosent av median ekvivalentinntekt i befolkningen settes som en lavinntektsgrense. Vi bruker EUs ekvivalensskala, jamfør kapittel 2.3, som legger moderat vekt på husholdningenes stordriftsfordeler. I noen tilfeller benytter vi også en lavinntektsgrense som tilsvarer 50 prosent av medianinntekten.

I tillegg til å vise utviklingen for hele befolkningen, presenteres også utviklingen i lavinntekt der personer i studenthusholdninger⁶ er utelatt. Grunnen til dette er at studielån ikke defineres som inntekt ifølge inntektsstatistikken, slik at studenter ofte vil ha lave inntekter og dermed være overrepresentert i lavinntektsgruppen. Men siden det å ta utdanning kan ses på som en form for investering i framtidig inntekt, kan det hevdes at det er urimelig å betrakte studenter som en lavinntektsgruppe – ikke minst siden de fleste studentene bare kortvarig oppholder seg i lavinntektsgruppen (Epland, Kiel og Strøm, 2013) og de aller fleste (88 prosent i 2019) med lang, høyere utdanning er yrkestilknyttet (Ekren og Grendal, 2021). I tillegg tenderer antallet studenter å øke i perioder med svekkede konjunkturer og høy arbeidsledighet (Eurostat, 2016b), slik man blant annet så under koronapandemien (Lervåg, 2023; Aamodt og Sandvik, 2022), noe som kan påvirke andelen med lavinntekt.

⁶ Studenthusholdninger er her definert som husholdninger der hovedinntektstaker verken er yrkestilknyttet eller trygdemottaker, men som derimot mottar studielån.

Utviklingen siden midten av 1980-tallet

Figur 3.1.1 viser utviklingen i årlig lavinntekt over en periode på mer enn tre tiår, fra 1986 til 2023. Som figuren viser hadde 10,9 prosent av befolkningen en husholdningsinntekt etter skatt per forbruksenhet som lå under 60 prosent av medianinntekten i befolkningen i 2023. Personer i studenthusholdninger er her utelatt. Settes lavinntektsgrensen noe lavere, tilsvarende 50 prosent av medianen, var andelen på 5,3 prosent.

Dersom også personer i studenthusholdninger regnes med, øker andelen med lavinntekt med om lag 2 prosentpoeng, til henholdsvis 12,6 og 7,1 prosent. Denne avstanden har vært relativt stabil de siste årene, men har blitt større sammenlignet med hva den var på 1980- og 1990-tallet. Dette skyldes at studentene utgjør en økende andel av befolkningen. Dermed vil de også utgjøre en større andel av lavinntektsgruppen.

Utviklingen i lavinntekt for årene mellom 1986 og 2023 har vært preget av svingninger. Andelen med lavinntekt økte fra 1986 og til midt på 1990-tallet. Dette var en periode preget av store problemer i norsk økonomi, der blant annet arbeidsledigheten økte betydelig. I takt med bedre tider etter 1995, falt også andelen personer i lavinntektshushold fram til om lag år 2000. I påfølgende år økte andelen med lavinntekt sakte fram til 2009, der en på nytt ser en liten nedgang. Denne nedgangen skyldes delvis finanskrisen, som førte til en liten nedgang i medianinntekten i befolkningen. Dermed ble det også lettere for lavinntektshusholdningene, der mange er stønadsmottakere og dermed i mindre grad utsatt for konjunktursvingninger, å holde tritt med den generelle inntektsveksten i samfunnet.

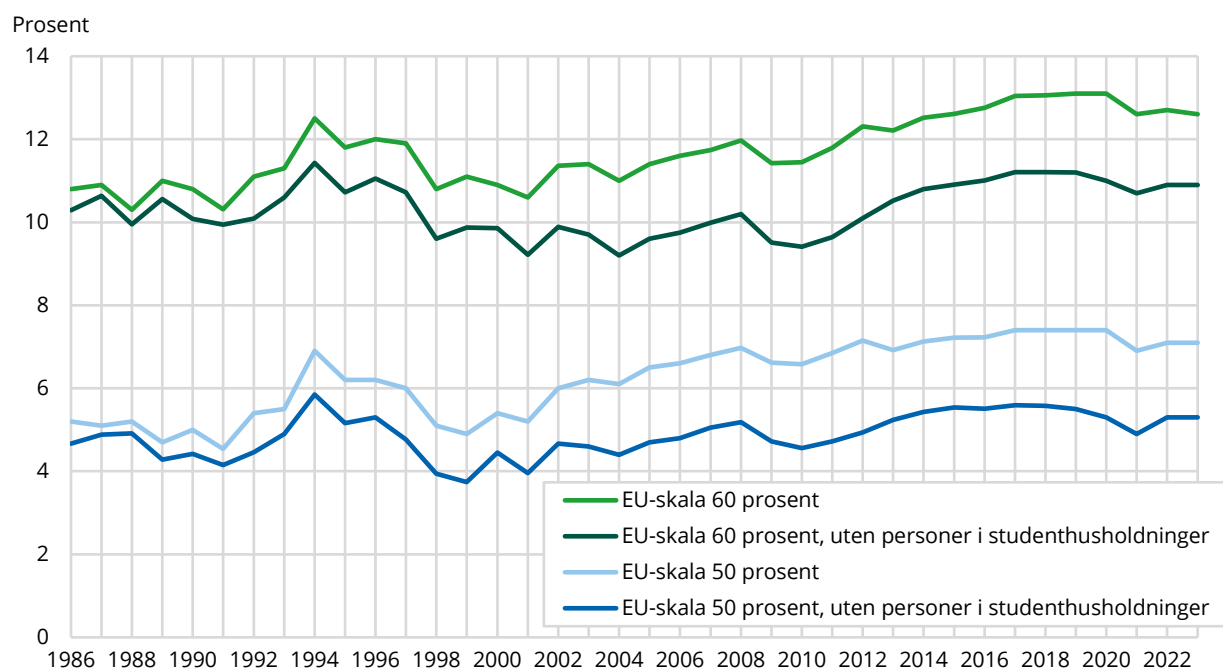
Etter 2010 har imidlertid andelen med lavinntekt økt for hvert år fram til 2017, før den altså gikk litt ned i 2020. Etter en lengre periode med inntektsvekst falt realinntektene betydelig mellom 2015 og 2016. Dette skyldtes oljeprisfall, økt arbeidsledighet, høy prisstigning og høy innvandring. I 2017 steg medianinntekten litt igjen, og holdt seg på samme nivå i 2018. Perioden frem mot 2020 var i tillegg preget av stor innvandring, først fra da «nye» EU-land som Polen og Litauen, og etter hvert forholdsvis mange flyktninger, særlig fra Syria. I tillegg opplevde noen grupper, som uføretrygdede og enslige forsørgere, relativt dårlig inntektsvekst.

Nedgangen i andelen med lavinntekt i pandemiåret 2020, kan skyldes både gunstige kompensasjonsordninger, lav innvandring og økt støtte til barnefamilier. Årsaken til den videre nedgangen i andelen med lavinntekt fra 2020 til 2021 er sammensatt. Det kom færre innvandrere til landet også dette året. Statistikken viser blant annet videre at husholdningene nederst i inntektsfordelingen økte inntektene mer enn dem i midten. Inntektsveksten gjaldt i særlig grad for barnefamilier, som skyldtes en kombinasjon av økte yrkesinntekter og økt barnetrygd.

2022 var preget av ekstraordinær høy prisvekst, som medførte nedgang i husholdningenes realinntekter. Samme året økte lavinntektsandelen i befolkningen igjen, fra 10,7 i 2021 til 10,9 prosent. Dette skyldtes i stor grad den ekstraordinære høye innvandringen fra Ukraina, hvor mange av disse hadde svært lave inntekter.

Andelen med lavinntekt forble uendret på 10,9 prosent i 2023. En årsak til dette var god inntektsvekst både i bunnen og i midten av fordelingen, som medførte en økt lavinntektsgrense. Både økte yrkesinntekter, overføringer og renteinntekter bidro til veksten. For de aller fleste, særlig rundt midten av fordelingen, ble også skattetrykket mindre sammenliknet med året før. En annen medvirkende årsak til uendret lavinntektsandel var at det fremdeles kom mange ukrainske flyktninger, og andelen med lavinntekt blant ukrainere som kom i både 2022 og 2023 var svært stor.

Figur 3.1.1 Utviklingen i andelen personer med årlig lavinntekt. Andelen personer med inntekt etter skatt per forbruksenhet under hhv. 50 og 60 prosent av median ekvivalentinntekt (EU-skala). 1986-2023. Prosent

Kilde: Innteks- og formuesundersøkelsen for husholdninger (1990-2003) og Inntekt og formue for husholdninger (2004 -), Statistisk sentralbyrå.

Utviklingen i «absolutt» lavinntekt

Vi har så langt definert lavinntekt basert på relative avstander til medianinntekten for det enkelte år. En fare ved denne tilnærmingen er at medianinntekten i befolkningen kan falle mer enn inntektene til lavinntektsgruppen, som resulterer i at flere kommer over lavinntektsgrensen uten at inntektene til denne gruppen reelt sett har bedret seg. Ved å benytte en «fast» lavinntektsgrense fra ett år, og prisjusterer denne for påfølgende år, kan man i større grad fange opp inntektsutviklingen til dem som befinner seg nederst i fordelingen

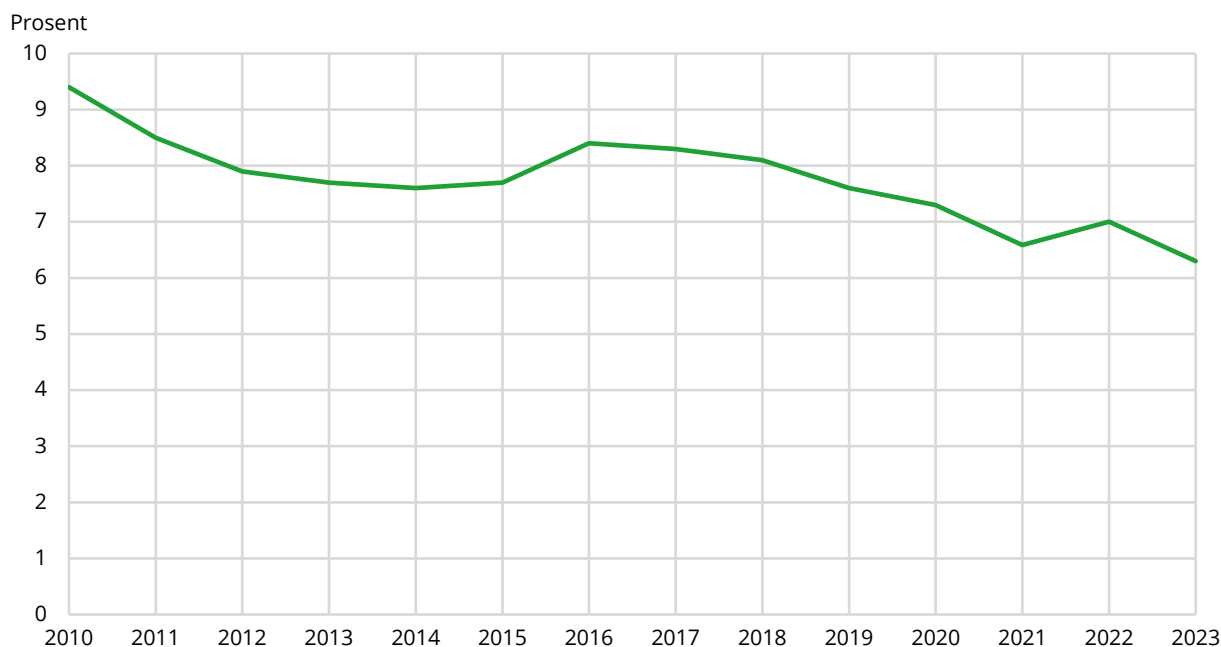
Figur 3.1.2 viser utviklingen i lavinntekt mellom 2010 og 2023, men der vi nå benytter lavinntektsgrensen for år 2010 som referanse for alle påfølgende år. Figuren viser hvor mange personer som ville vært i lavinntektsgruppen de ulike årene dersom en tok utgangspunkt i det beløpet som var lavinntektsgrensen i 2010, og der denne inntektsgrensen kun er justert for prisstigningen i perioden.

Figuren viser at det skjedde en nedgang i andelen med lavinntekt ved bruk av en slik «fast» lavinntektsgrense i begynnelsen av tiårsperioden, fra 9,4 prosent i 2010 til 7,6 prosent i 2014. Dette betyr at i denne perioden har lavinntektshusholdningene økt inntektene sine noe mer enn det som var prisveksten i samme periode, altså hadde denne gruppen en realvekst i inntektene i denne perioden.

I 2016 økte igjen andelen personer med «absolutt» lavinntekt. Dette sammenfalt med etterdønningene etter «oljesjokket» i 2014, der mange husholdninger opplevde reduserte realinntekter – også de som befant seg nederst i fordelingen. I påfølgende år ser vi på nytt en nedgang fram til 2021, der altså 6,6 prosent hadde lavinntekt målt på denne måten. Siden andelen med absolutt lavinntekt gikk noe ned fram til 2021, tyder dette på at de aller nederst har hatt en svakt positiv realvekst i husholdningsinntektene i denne perioden.

I 2022 økte andelen til 7 prosent. Dette var et år som var preget av høy prisstigning, hvor lavinntekts-husholdningenes inntekter ikke holdt tritt med prisveksten. Dette gjaldt også for medianhusholdningen. I 2023 gikk andelen med absolutt lavinntekt ned igjen, til 6,3 prosent, som rimer med den relativt gode inntektsutviklingen som fant sted i bunnen av fordelingen dette året.

Figur 3.1.2 Utviklingen i andelen personer¹ med årlig lavinntekt, 2010-2023. Lavinntekt basert på inntektsgrenser for 2010². Prosent

¹ Personer i studenthusholdninger er utelatt.

² Lavinntektsgrensen lik 60% av median ekvivalentinntekt i 2010 (EU-skala), justert for prisstigningen i etterfølgende år ved hjelp av konsumprisindeksen.

Kilde: Inntekt og formue for husholdninger, Statistisk sentralbyrå.

Lavinntektsgapet

Vi har nå beskrevet utviklingen i lavinntekt ved å tallfeste hvor mange i befolkningen som har årlig lavinntekt over tid. En slik opptelling av hvor mange personer som til enhver tid har lavinntekt gir nyttig informasjon om forekomsten av lavinntekt, om det blir flere eller færre med lavinntekt, men sier ingenting om inntektssituasjonen til de personene som befinner seg i lavinntektsgruppen. Det oppfattes for eksempel som problematisk dersom de «fattige» stadig blir fattigere, selv om antallet «fattige» ikke endrer seg noe særlig. En måte å belyse inntektssituasjonen til de i lavinntektsgruppen på er å presentere «lavinntektsgapet», som er et mål på hvor mye inntekt personer i lavinntektsgruppen mangler for å bli løftet over lavinntektsgrensen.

Figur 3.1.3 viser lavinntektsgapet for årene 2004-2023, og tar utgangspunkt i den «relative» definisjonen av lavinntekt. Vi definerer lavinntektsgapet på samme måte som Eurostat, ved å ta utgangspunkt i den prosentvise forskjellen mellom det beløpet som tilsvarer medianinntekten (per forbruksenhet) til alle som befinner seg under lavinntektsgrensen og det beløpet som utgjør selve lavinntektsgrensen⁷. Jo høyere inntektsnivå (medianinntekt) de «fattige» har i forhold til lavinntektsgrensen, desto mindre vil lavinntektsgapet være. Eller sagt på en annen måte: Dersom medianinntekten til alle i lavinntektsgruppen ligger like under lavinntektsgrensen, vil det kreves

⁷ En alternativ metode er å benytte gjennomsnittsinntekten for alle i lavinntektsgruppen heller enn medianen. Men siden mange personer i lavinntektsgruppen vil ha negative inntekter (f.eks. næringsdrivende med underskudd) vil dette i stor grad påvirke gjennomsnittsinntektene. Medianinntekten er derfor et mye mer robust mål, som i mindre grad påvirkes av få observasjoner med svært store negative inntekter.

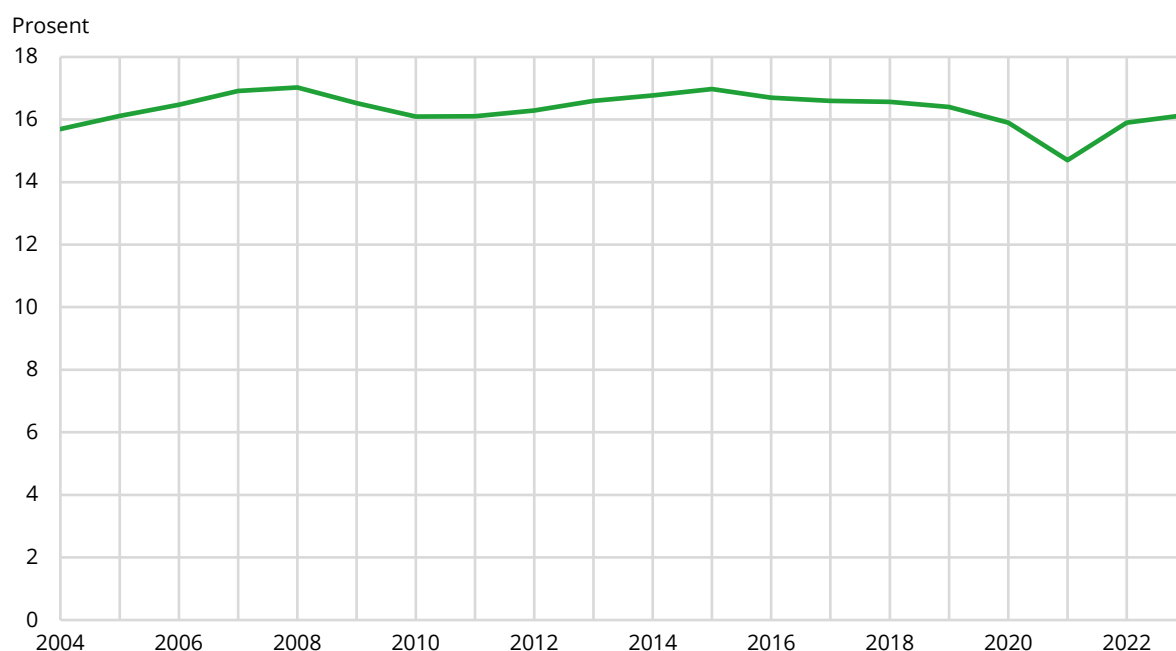
mindre ressurser å få «løftet» dem over streken, enn om deres medianinntekt ligger langt under lavinntektsgrensen.

Lavinntektsgapet har endret seg lite de siste årene. Lavinntektsgapet økte svakt fra 15,7 prosent i 2004 og til 17 prosent i 2008, for deretter å minske noe fram til 2010-11. En svakere vekst i medianinntektene i befolkningen i de første årene etter finanskrisen gjorde det trolig mulig for flere i lavinntektsgruppen å nærme seg selve lavinntektsgrensen i denne perioden.

For årene mellom 2010-2012 lå lavinntektsgapet på 16,1 til 16,3 prosent, basert på en lavinntektsdefinisjon på 60 prosent av median ekvivalentinntekt (EU-skala). I årene etter økte lavinntektsgapet hvert år fram til 2015 da gapet var på 17 prosent. Etter dette har andelen gradvis gått nedover, til 14,7 prosent 2021. Veksten i medianinntekten til lavinntektsgruppen var i denne perioden sterkere enn veksten til medianinntekten i befolkningen. Dette betyr at «de fattige» har blitt noe mindre fattige de siste årene.

I 2022 og 2023 økte lavinntektsgapet igjen til henholdsvis 15,9 og 16,1 prosent, som vil si at halvparten av alle dem som var under lavinntektsgrensen i 2023 hadde en husholdningsinntekt tilsvarende minst 84 prosent av selve lavinntektsgrensen. Denne økningen skyldes trolig den sterke innvandringen fra Ukraina, der mange hadde svært lave inntekter. Men det er fremdeles relativt mange personer som har husholdningsinntekter like i nærheten av lavinntektsgrensen.

Figur 3.1.3 Utviklingen i lavinntektsgapet¹. 2004-2023. Prosent

¹ Differansen i prosent mellom medianinntekten til alle personer i lavinntektsgruppen og selve lavinntektsgrensen. Personer i studenthusholdninger er utelatt.

Kilde: Inntekt og formue for husholdninger, Statistisk sentralbyrå.

3.2. Utviklingen i lavinntekt for noen økonomisk utsatte grupper

I dette avsnittet ser vi nærmere på hvordan utviklingen i lavinntekt har vært de siste årene innen de ulike gruppene som inngår i denne rapporten, og som er presentert i kapittel 2.5.

Det er likevel viktig å påpeke at de ulike gruppene ikke er gjensidig utelukkende. Samme person kan inngå i mer enn én gruppe. Personer i husholdninger som mottar sosialhjelp kan for eksempel også inngå i gruppen av barnefamilier, så vel som i gruppen av innvandrere. Vi viser ellers til vedleggstabell A1 som viser i hvor stor grad samme personer opptre i mer enn én gruppe.

Ulike tellemetoder gir ulikt resultat

En skal i tillegg være oppmerksom på at hvordan vi definerer de ulike gruppene kan ha betydning når det gjelder å tallfeste hvor mange innen de ulike gruppene som har lavinntekt. Som omtalt i kapittel 2.5, har vi for de fleste flerpersonhusholdningene benyttet kjennemerker ved *hovedinntektstakeren* til å klassifisere de ulike gruppene. For eksempel vil gruppen av uføretrygdte være alle personer i en husholdning der hovedinntektstakeren mottar uføretrygd. Et argument for å benytte en slik definisjon er at vi på denne måten identifiserer det som folk flest trolig oppfatter som en «typisk» husholdning med en uføretrygdet, dvs. at hovedkilden til livsopphold er stønad (uføretrygd). Men det vil likevel være tilfeller der den som mottar uføretrygd ikke vil være den i husholdningen som er hovedinntektstaker. Hovedinntektstakeren kan i stedet være en yrkesaktiv ektefelle. I tabell 3.2.1 viser vi at for noen grupper kan det være klare forskjeller i husholdningsøkonomien alt etter om en stønadsmottaker er hovedinntektstaker eller ikke.

Tabell 3.2.1 presenterer tre ulike definisjoner. Vi ser først på forekomsten av lavinntekt blant alle personer med ett bestemt kjennemerke, for eksempel alle med uføretrygd, alderspensjon eller som er registrert som mottaker av sosialhjelp.

Den neste kolonnen viser tilsvarende antall basert på den definisjonen av gruppene som hovedsakelig benyttes i denne rapporten. Ifølge denne definisjonen er det kjennemerker ved hovedinntektstakeren i husholdningen som avgjør hvilken gruppe en tilhører. I tillegg teller vi også med eventuelle husholdningsmedlemmer, det vil si personer som vi går ut fra har samme økonomiske levekår som hovedinntektstakeren selv. Vi ser nå at andelen med lavinntekt øker for flere av gruppene.

I siste kolonne er gruppene definert ut ifra om «minst ett» av medlemmene i husholdningen er alderspensjonist, uføretrygdet, langtidsledig eller lignende, men altså uten nødvendigvis å være hovedinntektstaker i husholdningen. Vi ser at sammenlignet med tall der definisjonen bygger på kjennemerker knyttet til hovedinntektstaker, er andelen med lavinntekt nå mindre. Blant dem med uføretrygd er for eksempel lavinntektsandelen kun 12,9 prosent ved en slik definisjon, mot 26,1 prosent dersom man tar utgangspunkt i hovedinntektstakeren i husholdningen. Forklaringen på at andelen med lavinntekt faller for de fleste gruppene ved en slik definisjon, er at mange av trygdemottakerne deler husholdning med andre som har høyere inntekt, og som dermed er hovedinntektstaker i husholdningen. Vi ser også at andelen med lavinntekt er mindre for innvandrerne ved en slik definisjon. Dette kan skyldes at noen personer med innvandrerbakgrunn bor i husholdninger der hovedinntektstakeren ikke er innvandrer. Eksempler på slike husholdninger kan være ektepar der bare den ene har innvandrerbakgrunn.

Men selv om andelen med lavinntekt generelt går ned når vi ikke lenger definerer gruppene ut ifra kjennemerker ved hovedinntektstakeren, så ser vi at *antallet* personer med lavinntekt likevel er høyere ved en slik definisjon. Det skyldes at dette er en videre definisjon, som omfatter en større del av befolkningen.

Tabell 3.2.1 Sammenligning av personer i husholdninger der hovedinntektstaker blir vektlagt eller ikke. Antall og andel med lavinntekt (EU-skala 60 prosent). Ulike grupper. 2023

	Personer med lavinntekt			Personer i husholdninger der hovedinntektstaker er med lavinntekt			Personer i husholdninger der minst ett medlem er med lavinntekt		
	Hele gruppen	Antall	Andel	Hele gruppen	Antall	Andel	Hele gruppen	Antall	Andel
Trygde- og pensjonsmottakere									
Alderspensjonister	970 800	81 400	8,4	1 006 900	86 900	8,6	1 201 400	91 300	7,6
Uføretrygdede	373 800	64 600	17,3	328 300	85 800	26,1	713 800	92 000	12,9
Langtidsledige	33 000	12 500	38,0	34 200	17 800	52,1	80 700	26 500	32,9
Innvandrere og flyktninger¹									
Innvandrere fra EU, etc.	379 100	73 900	19,5	443 800	79 400	17,9	610 800	95 000	15,6
Innvandrere fra Afrika, Asia, etc.	520 400	183 400	35,3	635 400	221 100	34,8	821 800	237 200	28,9
Norskfødt med innvandrereforeldre fra EU, etc.	51 800	7 000	13,6	8 500	900	11,0	126 200	16 200	12,8
Norskfødt med innvandrereforeldre fra Afrika, Asia, etc.	160 200	41 000	25,6	54 700	7 700	14,1	356 900	87 500	24,5
Person med flyktningbakgrunn	292 200	131 500	45,0	383 800	162 200	42,3	433 900	168 200	38,8
Andre									
Sosialhjelpsmottakere	147 100	82 400	56,0	210 200	136 000	64,7	297 200	155 400	52,3
Personer med nedsatt arbeidsevne uten AAP	71 900	23 600	32,8	78 900	35 600	45,1	169 900	52 200	30,7
Mottaker av arbeidsavklaringspenger (AAP)	147 600	33 600	22,8	142 000	49 200	34,6	358 500	59 500	16,6

¹ Personer i studenthusholdninger er utelatt.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå

Som påpekt i kapittel 2, er de fleste gruppene i denne rapporten definert på bakgrunn av kjennemerker ved hovedinntektstakeren i husholdningen. I det følgende skal vi se utviklingen i årlig lavinntekt de siste 20 årene for de ulike gruppene.

Tabell 3.2.2 viser at det er klare forskjeller i relativ andel med lavinntekt blant enslige med barn sammenlignet med par med barn. Blant enslige med barn hadde nær 28,7 prosent lavinntekt i 2023, mens dette var tilfelle for 7,6 prosent av alle dem som tilhørte husholdningstypen par med barn. Barn som bor sammen med kun én voksen har altså mer enn tre ganger så stor sannsynlighet for å havne i lavinntektsgruppen som barn i parfamilier. Utviklingen mellom 2004 og 2023 viser at det ble flere barn i lavinntektsgruppen fram til og med 2018, og deretter en liten nedgang. Utviklingen er imidlertid noe ulik for enslige med barn og par med barn. Det er først og fremst blant barn i parfamilier at andelen med lavinntekt har gått ned, mens andelen fortsetter å øke for de barna som kun bor sammen med en av foreldrene fram til 2020, hvorpå andelen begynner å falle. For en mer detaljert beskrivelse av utviklingen i lavinntekt for barnefamilier, viser vi til kapittel 5.1 i denne rapporten.

Tabell 3.2.2 Andel personer¹ i husholdninger med årlig lavinntekt². Ulike grupper. 2008-2023. Prosent

	2008	2010	2012	2014	2016	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Hele befolkningen	12,0	11,4	12,3	12,5	12,8	13,1	13,1	13,1	12,6	12,7	12,6
Hele befolkningen uten studenter	10,2	9,5	10,1	10,8	11,0	11,2	11,2	11,0	10,7	10,9	10,9
Barnefamilier											
Enslige forsørgere ³	20,9	20,2	23,5	26,7	28,5	30,6	30,4	30,8	29,7	29,6	28,7
Par med barn 0-17 år ³	6,4	6,2	6,9	8,0	8,6	8,9	8,6	8,2	7,4	7,5	7,6
Barn under 18 år ³	9,6	9,2	10,4	12,0	12,8	13,4	13,1	12,8	11,9	12,1	12,1
Trygdemottakere											
Hovedinntektstaker er alderspensjonist	17,5	13,0	10,5	9,8	9,5	9,4	9,5	9,5	9,8	10,0	8,6
Hovedinntektstaker er uføretrygdet	16,1	12,3	14,8	18,1	17,9	21,6	22,8	23,9	25,9	25,4	26,1
Hovedinntektstaker er etterlattepensjonist (gjenlevende ektefelle)	10,7	9,6	10,4	10,9	10,9	12,3	12,5	12,9	12,6	12,7	12,4
Aleneboende minstepensjonist	75,2	64,2	67,7	71,7	72,2	74,9	75,4	74,4	77,1	77,3	72,3
Aleneboende minstepensjonist med alderspensjon	79,3	70,0	72,2	75,5	78,2	79,7	78,6	77,0	77,5	77,6	69,2
Aleneboende uføretrygdede med minsteytelse	66,7	50,2	58,9	65,7	61,1	68,1	70,9	71,1	76,4	76,7	77,6
Hovedinntektstaker er langtidsledig ³	48,0	39,4	45,8	51,0	45,3	50,6	55,5	48,1	40,7	49,7	52,1
Hovedinntektstaker mottar arbeidsavklaringspenger	.	25,3	29,7	31,5	32,8	32,3	33,7	35,2	35,7	35,4	34,6
Innvandrere og flyktninger uten studenter											
Hovedinntektstaker er innvanderer eller norskfødt med innvandrerforeldre	31,2	29,9	31,4	32,3	31,9	31,4	30,7	29,6	27,7	28,0	28,5
Innvandrere fra EU etc.	22,7	24,4	24,5	24,1	21,4	19,6	19,7	19,4	18,5	18,0	17,9
Innvandrere fra Afrika, Asia etc.	35,3	32,4	35,5	38,2	39,3	39,3	37,7	35,4	32,7	33,8	34,8
Norskfødt med innvandrerforeldre fra EU etc.	10,8	10,7	10,2	10,6	11,0	10,6	11,5	11,3	11,5	11,2	11,0
Norskfødt med innvandrerforeldre fra Afrika, Asia etc.	24,9	21,6	21,2	20,8	19,6	18,6	17,8	17,3	16,0	14,5	14,0
Andre grupper											
Hovedinntektstaker er sosialhjelpsmottaker ³	56,1	49,4	59,4	64,8	68,6	69,9	69,6	69,3	66,0	65,2	64,7
Hovedinntektstaker er mottaker av kvalifiseringsstønad	:	45,4	69,6	73,4	71,8	76,0	75,9	75,7	72,8	69,4	69,5
Aleneboende under 35 år	32,8	34,2	35,8	35,5	34,7	34,0	33,3	31,8	31,5	30,9	31,6
Mottakere av supplerende stønad	90,5	55,6	63,4	69,5	70,9	74,6	75,9	75,3	94,1	93,4	94,5
Personer med nedsatt arbeidsevne ³	.	24,3	34,4	41,1	44,6	50,4	51,4	50,3	47,6	45,8	45,0
Personer under gjeldsordning ⁴	:	:	:	:	:	:	:	28,7	26,2	24,0	24,4

¹ Personer i studenthushold er utelatt.² Lavinntekt definert som en husholdningsinntekt per forbruksenhet (EU-skala) lavere enn 60 prosent av medianen det enkelte år.³ Personer i studenthushold er inkludert.⁴ I husholdninger der hovedinntektstaker er under offentlig gjeldsordning.

Kilde: Innteks- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå

Blant de ulike gruppene av trygdemottakere er det aleneboende minstepensjonister som peker seg ut som en av gruppene med størst andel i lavinntektsgruppen. I 2023 hadde så mange som 72,3 prosent av alle i denne gruppen en inntekt under lavinntektsgrensen. Den store andelen kommer blant annet av at lavinntektsgrensen som benyttes, ligger høyere enn beløpet som utgjør minstepensjonen til aleneboende. Hovedvekten av de aleneboende alderspensjonistene med minstepensjon, de som er født før 1954, hadde en minstesats på 257 040 kroner før skatt i 2023. Minstesatsen for aleneboende minstepensjonister er med andre ord godt under lavinntektsgrensen. Mange aleneboende minstepensjonister med alderspensjon, der tilleggssinntektene hovedsakelig kommer i form av renter på bankinnskudd eller tjenestepensjon (se tabell 5.5.6), vil heller ikke ha så høye tilleggssinntekter at de havner over lavinntektsgrensen. Satsen for aleneboende uføretrygdede med minsteytelse i 2023 var på 294 178 kroner før skatt. Uføretrygd er imidlertid også skattepliktig og heller ikke denne gruppen har vesentlige inntekter utover uføretrygden.

Andelen minstepensjonister i lavinntektsgruppen har variert mye over tid. I noen år, for eksempel 2008, var andelen på 75,2 prosent, mens andre år, for eksempel 2010, var andelen nede på 64,2 prosent. Den store variasjonen kan blant annet forklares med at en i noen år har hatt en opptrapping av minstepensjonene som gir denne gruppen en raskere inntektsvekst enn medianen i befolkningen, mens i andre år henger ikke minstepensjonene med økningen i medianinntekten i befolkningen. Aleneboende minstepensjonister er for øvrig omtalt mer i detalj i kapittel 5.5.

En annen gruppe som er kraftig overrepresentert i lavinntektsgruppen, er personer i husholdninger der hovedinntektstakeren har vært arbeidsledig i minst seks måneder. Over halvparten av alle langtidsledige, 52,1 prosent, var i lavinntektsgruppen i 2023. Dette var en større andel enn det man finner både blant mottakere av arbeidsavklaringspenger (34,6 prosent) og alderspensjonister og uføretrygdde (8,6 og 26,1 prosent). Andelen med lavinntekt i denne gruppen varierer imidlertid mye med konjunktorene. I år der få er arbeidsledige, for eksempel 2008, er andelen med lavinntekt blant de som er langtidsledige stor. I år der ledigheten er relativt stor, for eksempel under finanskrisen i 2010, er andelen langtidsledige med lavinntekt mindre. Forklaringen er at i «gode» år med liten ledighet, er det de mest utsatte, det vil si de som har størst problemer med å komme inn på arbeidsmarkedet, som blir igjen i gruppen av langtidsledige. I «dårlige» år med rask økning i ledigheten, kommer det derimot inn flere personer med større inntekter enn de som allerede befinner seg i gruppen av langtidsledige. Dette, i tillegg til de midlertidig økte dagpengesatsene, er trolig også forklaringen på hvorfor andelen langtidsledige med lavinntekt falt noe i pandemiårene 2020 og 2021, og økte igjen påfølgende år.

Som det framgår av tabell 3.2.2 er innvandrere en gruppe kjennetegnet av at mange tilhører lavinntektsgruppen. I 2023 hadde 34,8 prosent av alle personer i husholdninger der hovedinntektstaker var innvandrere med landbakgrunn fra Europa utenom EU/EFTA og Storbritannia, Afrika, Asia, Amerika utenom USA og Canada, Oseania utenom Australia og New Zealand, polare områder (Afrika, Asia etc.) lavinntekt. Disse personene hadde dermed en lavinntektsrisiko som var mer enn tre ganger så stor som i befolkningen generelt.

Også norskfødte med innvandrerforeldre fra de samme landområdene er overrepresentert i lavinntektsgruppen i 2023.

Andre grupper med en stor andel personer med lavinntekt, er unge aleneboende, personer med kvalifiseringsstønad og sosialhjelpsmottakere. Det er ikke uventet at mange sosialhjelpsmottakere befinner seg i lavinntektsgruppen. I 2023 hadde 64,7 prosent av alle sosialhjelpsmottakere lavinntekt. Andelen med lavinntekt er større for personer i husholdninger der hovedinntektstakeren mottar kvalifiseringsstønad. I 2023 hadde 69,5 prosent av denne gruppen inntekt under lavinntektsgrensen.

Blant aleneboende er det de som er 35 år eller yngre som er særlige utsatt for lavinntekt, med en andel på 31,6 prosent i 2023. For denne gruppen har lavinntektsandelen gått noe ned siden 2017.

En annen utsatt gruppe er mottakere av supplerende stønad. Dette vil i hovedsak være eldre innvandrere med så kort botid at de ikke har full opptjening i folketrygden. Regelendringer, som ble fullt innført for supplerende stønadsmottakere ved overgangen fra 2020 til 2021, medførte at stønadsnivået falt, som er trolig årsaken til den kraftige økningen i andelen med lavinntekt i denne gruppen, fra 75,3 prosent i 2020 til 94,5 prosent i 2023.

I denne rapporten ser vi også nærmere på personer i hushold der hovedinntektstakeren har nedsatt arbeidsevne, men uten å motta arbeidsavklaringspenger (AAP). Også denne gruppen er klart overrepresentert i lavinntektsgruppen, med en andel på 45 prosent i 2023. Denne andelen har blitt noe mindre de siste årene.

I tabell 3.2.2 har vi vist utviklingen i de relative andelene som har lavinntekt, det vil si den sannsynligheten som personer i de ulike gruppene har for å tilhøre lavinntektsgruppen. For noen grupper kan det å vise antall framfor andel med lavinntekt gi et annet bilde på utviklingen i lavinntekt. Selv om noen grupper viser en økning eller nedgang i andelen personer i lavinntektsgruppen de siste årene, kan likevel utviklingen i antallet personer med lavinntekt vise seg å være motsatt. Dette gjelder for eksempel for flere innvandrergupper.

Blant husholdninger der hovedinntektstaker er innvanderer eller norskfødt med innvanderforeldre har for eksempel andelen med lavinntekt gått stort sett ned siden 2017 (med unntak av i 2023). I samme periode økte likevel antallet personer med lavinntekt i denne gruppen. Forklaringen er at det de siste årene har blitt stadig flere personer i befolkningen som har innvanderbakgrunn.

Tabell 3.2.3 Antall personer med lavinntekt¹ i ulike grupper². 2008-2023. Antall personer

	2008	2010	2012	2014	2016	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Hele befolkningen eksklusive studenter	474 000	448 000	492 000	540 000	561 000	579 000	583 000	576 000	561 000	582 000	589 000
Barnefamilier											
Enslige forsørgere ³	61 000	60 000	71 000	82 000	83 000	88 000	87 000	89 000	84 000	83 000	82 000
Par med barn 0-17 år ³	122 000	120 000	135 000	155 000	168 000	174 000	167 000	159 000	143 000	146 000	147 000
Barn under 18 år ³	106 000	103 000	116 000	135 000	144 000	150 000	146 000	142 000	132 000	134 000	134 000
Trygdemottakere											
Hovedinntektstaker er alderspensjonist	100 000	78 000	76 000	81 000	83 000	86 000	89 000	91 000	95 000	99 000	87 000
Hovedinntektstaker er uføretrygdet	38 000	30 000	40 000	49 000	52 000	67 000	73 000	78 000	84 000	83 000	86 000
Hovedinntektstaker er etterlattepensjonist (gjenlevende ektefelle)	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	2 000	2 000	2 000
Aleneboende minstepensjonist	60 000	52 000	53 000	53 000	55 000	57 000	63 000	63 000	69 000	67 000	65 000
Aleneboende minstepensjonist med alderspensjon	49 000	43 000	42 000	40 000	41 000	39 000	44 000	42 000	45 000	43 000	40 000
Aleneboende uføretrygdede med minsteytelse	10 000	8 000	11 000	13 000	14 000	18 000	20 000	21 000	24 000	25 000	26 000
Hovedinntektstaker er langtidsledig ³	10 000	19 000	19 000	26 000	26 000	23 000	23 000	31 000	29 000	19 000	18 000
Hovedinntektstaker mottar arbeidsavklaringspenger	.	46 000	50 000	48 000	47 000	38 000	37 000	42 000	45 000	47 000	49 000
Innvandrere og flyktninger											
Hovedinntektstaker er innvanderer eller norskfødt med innvanderforeldre	161 000	181 000	222 000	260 000	282 000	298 000	302 000	298 000	288 000	310 000	332 000
Innvandrere fra EU etc.	45 000	60 000	74 000	86 000	81 000	77 000	79 000	80 000	78 000	78 000	79 000
Innvandrere fra Afrika, Asia etc.	104 000	107 000	131 000	155 000	179 000	195 000	194 000	184 000	175 000	199 000	221 000
Norskfødte med innvanderforeldre fra EU etc.	500	500	500	600	800	1 000	900	1 000	1 000	1 000	1 000
Norskfødte med innvanderforeldre fra Afrika, Asia etc.	2 800	3 000	3 800	4 600	5 300	6 000	7 000	7 000	7 000	7 000	8 000
Andre grupper											
Hovedinntektstaker er sosialhjelpsmottaker ³	80 000	77 000	89 000	107 000	120 000	129 000	124 000	116 000	108 000	109 000	136 000
Hovedinntektstaker er mottaker av kvalifiseringsstønad	:	8 000	10 000	9 000	9 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Aleneboende under 35 år	79 000	79 000	90 000	85 000	82 000	83 000	85 000	83 000	84 000	85 000	88 000
Mottakere av supplerende stønad	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	3 000	3 000
Personer med nedsatt arbeidsevne ³	.	12 000	17 000	24 000	27 000	35 000	38 000	38 000	36 000	34 000	36 000
Personer under gjeldsordning ⁴	:	:	:	:	:	:	:	4 000	4 000	4 000	4 000

¹ Personer i studenthushold er utelatt.

² Lavinntekt definert som en husholdningsinntekt per forbruksenhet (EU-skala) lavere enn 60 prosent av medianen det enkelte år.

³ Personer i studenthushold er inkludert.

⁴ I husholdninger der hovedinntektstaker er under offentlig gjeldsordning.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå

3.3. Lavinntekt og formue

Det er nærliggende å se inntekt og formue under ett når en beskriver ulike gruppers økonomiske levekår. I den internasjonalt innflytelsesrike Stiglitz-rapporten, som gir anbefalinger om indikatorer til å måle økonomisk ressurser og livskvalitet, tar for eksempel forfatterne til orde for at inntekt og formue bør ses i sammenheng (Stiglitz, Sen og Fatoussi, 2009). Argumentet som benyttes, er at det ikke er sikkert at et lavinntekts-hushold med stor formue økonomisk sett er verre stilt enn et hushold med gjennomsnittlig inntekt, men som ikke har noen formue i det hele tatt.

Videre argumenteres det for at også forbruk bør inkluderes i måling av økonomisk velferd. Analyser har pekt på at en samlet fremstilling av disse tre fordelingene – inntekt, formue og forbruk – gir enda bedre kunnskap og forståelse om hvilke husholdninger som er økonomisk utsatte (OECD 2013, Balestra, C. and F. Oehler 2023). Normann og Linnerud (2025) har tidligere vist at i alt 3,6 prosent av norske husholdninger var i den laveste femtedelen for både inntekt, formue og forbruk samtidig i 2022. Det kan hevdes at disse er i en økonomisk utsatt posisjon med økt risiko for fattigdom.

I det følgende skal vi se nærmere på sammenhengen mellom inntekt og formue blant lavinntekts-hushold. Vi ser både på husholdningenes finansformue (bankinnskudd, aksjer og andre verdipapir) og nettoformue (summen av finansformue, boliger og annen fast eiendom, fratrukket gjeld). Fra tabell 3.3.1 ser vi at de 589 100 personene som var under lavinntektsgrensen (EU-60) i 2023 generelt sett hadde lite i formue. Median finansformue var på 43 900 kroner, mens nettoformuen var på 32 900 kroner. For de yngre i lavinntektsgruppen er det relativt få som har noe i oppsparte midler. For disse lå medianen for både finansformue og særlig for nettoformue noe under nivået i lavinntekts-gruppen totalt. Men for aldersgruppen 55-66 år, og særlig for dem som er 67 år eller eldre, er det mange som på tross av at de har lave husholdningsinntekter, likevel har stor formue. I den eldste aldersgruppen var median finansformue på 213 000 kroner, mens nettoformuen, der vi også tar med verdien på blant annet egen bolig, var så høy som 1,5 millioner kroner. Dette betyr at halvparten av alle alderspensjonister i lavinntektsgruppen (EU60), hadde en nettoformue på over 1,5 millioner kroner.

Tabell 3.3.1 Personer¹ i husholdninger med lavinntekt (EU-skala 50 og 60 prosent) etter aldersgrupper. Husholdningens bruttofinanskapital og nettoformue. Median. Kroner. 2023

	EU-skala 50 prosent			EU-skala 60 prosent		
	Antall	Brutto- finanskapital i alt	Beregnet nettoformue	Antall	Brutto- finanskapital i alt	Beregnet nettoformue
0-17 år	63 500	29 200	16 700	127 500	40 900	29 100
18-24 år	41 800	17 700	2 800	69 400	38 100	6 500
25-34 år	55 300	15 300	-	96 500	29 900	1 100
35-44 år	46 800	16 400	4 700	84 900	27 100	12 700
45-54 år	32 500	21 700	12 000	62 900	31 400	26 100
55-66 år	30 400	32 500	38 000	62 000	43 400	90 700
67 år og eldre	18 600	79 000	329 400	86 000	213 300	1 540 500
Hele befolkningen uten studenter	288 800	22 700	8 800	589 100	43 900	32 900

¹ Personer i studenthusholdninger er utelatt.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå

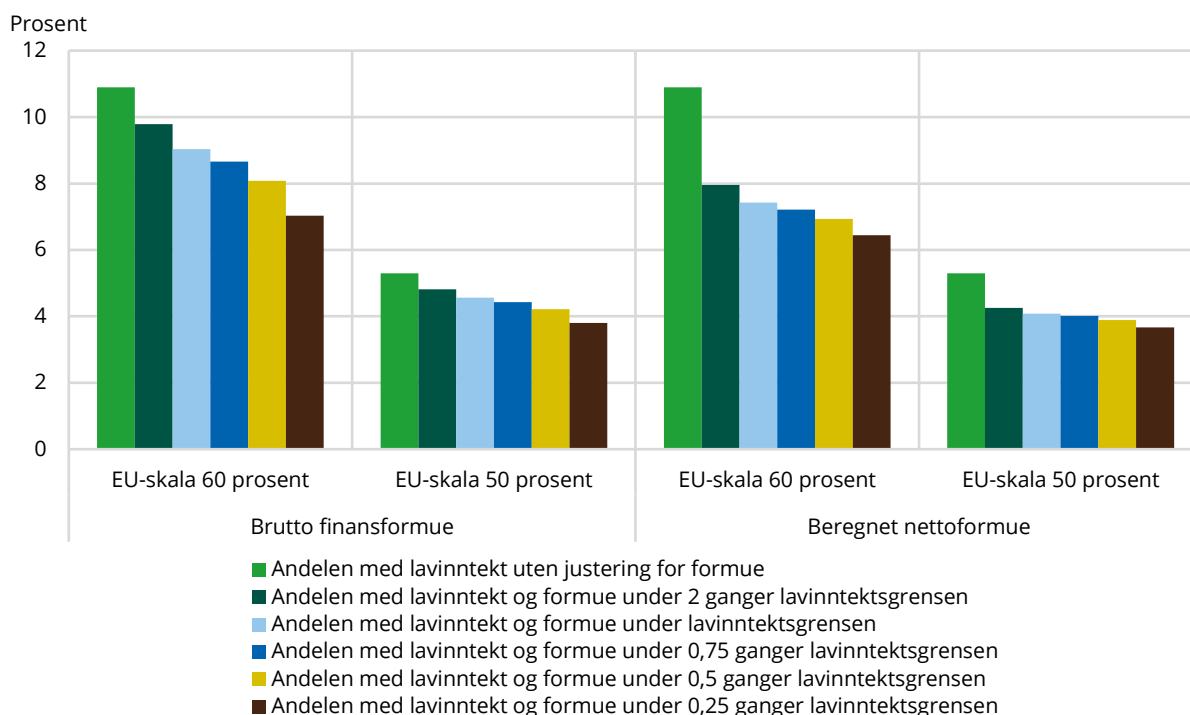
I figur 3.3.1 ser vi nærmere på andelen personer med årlig lavinntekt etter å ha justert for ulike formuesbeløp. Vi ser altså på hvor mange som befinner seg i denne gruppen etter at man utelater personer som er «formuende». Det er ikke lett å definere hva som menes med å være «formuende». I flere internasjonale studier er det vanlig å benytte ulike prosent av det beløpet som tilsvarer lavinntektsgrensen som mål på i hvor stor grad lavinntekts-hushold har en formue «til å tære på». Langørgen et al. (2024) foreslår en alternativ tilnærming der formuesgrensen er basert på medianen av ekvivalensjustert brutto finanskapital og beregnet nettoformue, i stedet for en andel av lavinntektsgrensen. Fordelen med denne metoden er at formuesgrensen gjøres uavhengig av

inntektsmålet, som ellers kan variere med inntektsdefinisjon og valg av nivå (for eksempel 50 eller 60 prosent av medianen).

Metoden som benyttes i figur 3.3.1 regner en person som inntekts- og formuesfattig dersom vedkommende har årlig lavinntekt kombinert med en ekvivalensjustert finans- eller nettoformue under en viss andel av den årlige lavinntektsgrensen. Grensene varierer fra 25 prosent av lavinntektsgrensen (tilsvarende tre måneders forbruk) til to ganger lavinntektsgrensen (tilsvarende to års forbruk). For en oversikt over litteratur på dette området, viser vi til Epland og Kirkeberg (2012) og Omholt (2020).

10,9 prosent av befolkningen hadde lavinntekt (EU-skala 60 prosent) i 2023. Regner vi «formuende» som dem som hadde minst to ganger beløpet som tilsvarte lavinntektsgrensen (for en enslig person ville dette være et beløp på 571 400 kroner) i henholdsvis finansformue eller nettoformue per forbruksenhet, synker andelen personer i lavinntektsgruppen til hhv. 9,8 prosent (finansformue) og 8 prosent (nettoformue). Settes kravet til formue lavere, til akkurat selve lavinntektsgrensen (285 700 kroner for en enslig person), ser vi at andelen med lavinntekt faller ytterligere, nå til henholdsvis 9 og 7,4 prosent. Settes formueskravet til kun 25 prosent av lavinntektsgrensen, det vil si at en forventer at personene i lavinntektsgruppen skal kunne tære på formuen i 3 måneder, ser vi at andelen med lavinntekt faller til 7 prosent for finansformue og 6,4 prosent for nettoformue. Det synes derfor klart at flere av dem med inntekter under lavinntektsgrensen, iallfall har en liten økonomisk buffer i form av oppspart kapital⁸.

Figur 3.3.1 Andel personer¹ med årlig lavinntekt (EU-skala 50 og 60 prosent) etter å ha justert for ulike formuesbeløp. Husholdningens formue per forbruksenhet i forhold til lavinntektsgrensen. 2023. Prosent

¹ Personer i studenthusholdninger er utelatt.

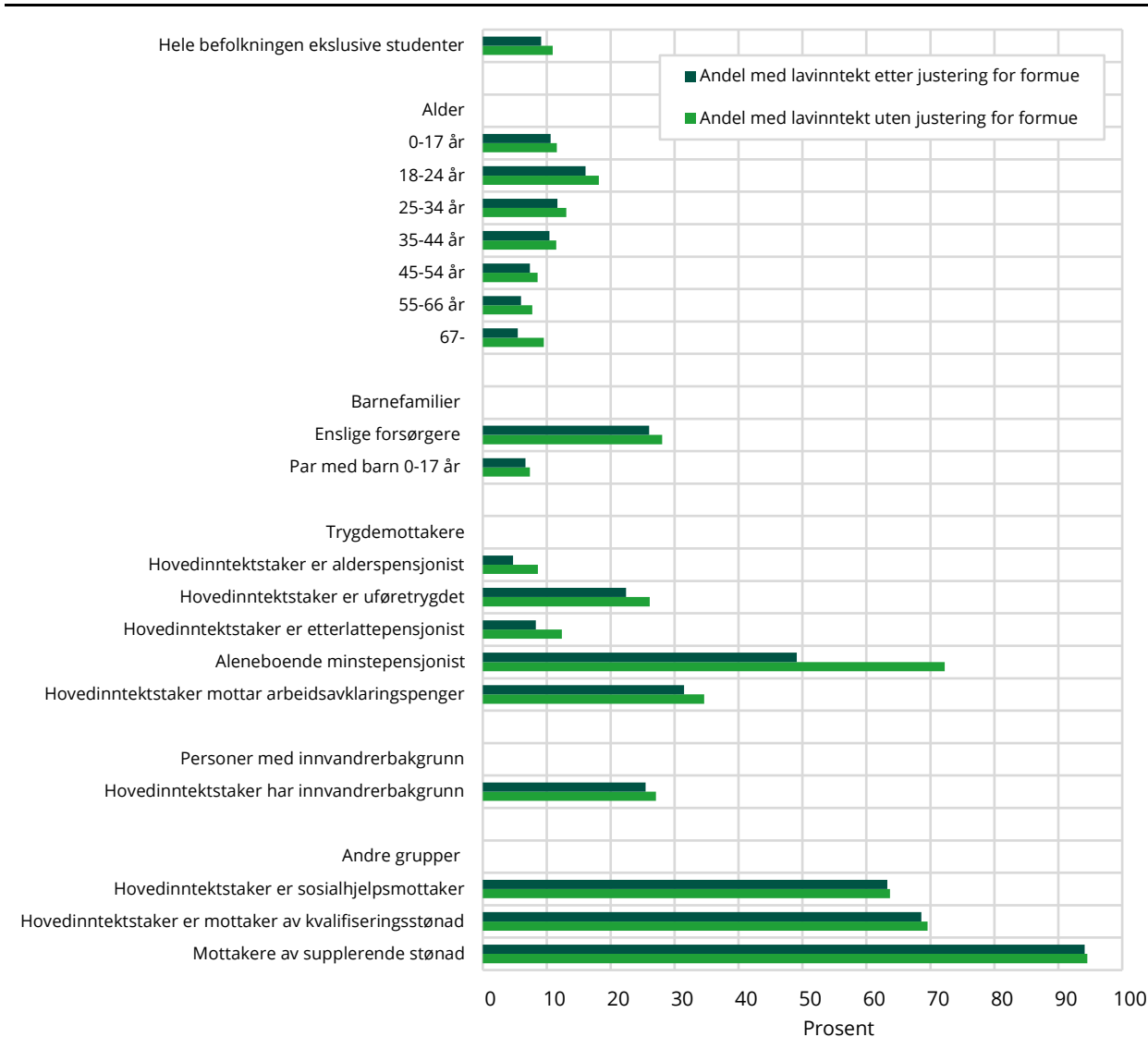
Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå

⁸ Statistikkbanktabell 12599 viser andelen personer med lavinntekt (EU60) og lav nettoformue og lav brutto finanskapital etter denne definisjonen for ulike grupper.

Figuren viser tilsvarende endring når vi benytter en lavinntektsgrense på 50 prosent av medianinntekten. Også her blir det færre i lavinntektsgruppen når vi tar hensyn til at personene også har formue, men utslagene ser ut til være mindre enn for en lavinntektsgrense på 60 prosent av medianen. Dette skyldes at det er færre eldre, de med størst formue, i lavinntektsgruppen ved en slik lavinntektsgrense.

I figur 3.3.2 ser vi nærmere på den betydningen formue har for å redusere forekomsten av lavinntekt for ulike lavinntektsgrupper. Formue blir her definert som det å ha en finansformue (per forbruksenhet) større enn selve lavinntektsgrensen (EU-skala 60 prosent). Fokuset på finanskapital skyldes at dette er en mer likvid form for formue, som lettere kan omsettes i konsum.

Figur 3.3.2 Andel personer med lavinntekt¹ før og etter justering for formue², 2023. Prosent

¹ Andel personer med inntekt etter skatt lavere enn 60 prosent av medianen for alle (EU-skala). Personer i studenthushold er utelatt.

² Finansformue per forbruksenhet større eller lik lavinntektsgrensen (EU60).

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå

Som vi så i tabell 3.3.1 er det først og fremst de eldre i lavinntektsgruppen som har en formue av en viss størrelse. Det er også blant disse at andelen med lavinntekt faller mest når en tar hensyn til husholdningens forbruksjusterte finansformue. For de yngre, det vil si dem som er under 45 år, er det små endringer i andelen med lavinntekt etter en tar hensyn til finansformue. Det er med andre ord få i denne gruppen som har oppsparte midler tilsvarende lavinntektsgrensen, i motsetning til de

eldre. For dem som er 67 år eller eldre fører det til at andelen blir om lag halvert, fra vel 9,5 prosent til 5,5 prosent.

Blant de andre gruppene er det først og fremst for aleneboende minstepensjonister at formue har stor betydning. For disse reduseres andelen med lavinntekt fra 72,3 prosent uten justering, til 49,1 prosent etter justering for formue. For de andre gruppene viser figur 3.3.2 at endringene i lavinntekt er små etter at en tar hensyn til eventuell finansformue.

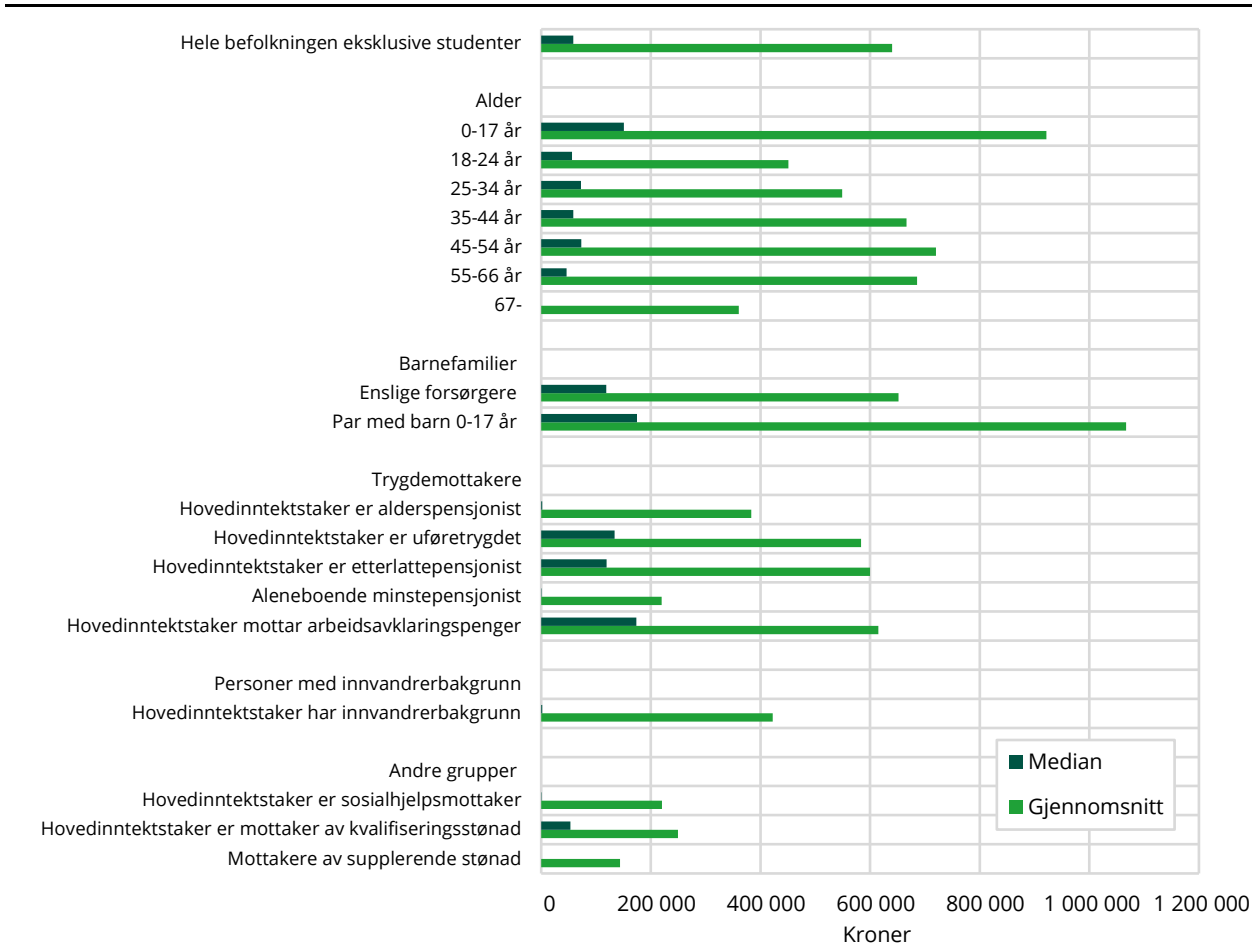
3.4. Lavinntekt og gjeld

De fleste personer i Norge tilhører en husholdning som har noe i gjeld. I likhet med formue, vil også gjeld ha betydning for husholdningenes økonomi. Gjeld kan innebære en belastning gjennom løpende renteutgifter og avdrag, men samtidig også en potensiell gevinst dersom den er knyttet til investeringer, for eksempel i bolig. Nedbetaling av boliglån kan over tid bidra til å øke husholdningenes formue, mens usikret gjeld, som i hovedsak finansierer forbruk, sjelden gir tilsvarende gevinster. Hvilken type gjeld husholdningene har, og forholdet mellom gjeld og inntekt, kan ha stor betydning for hvor utsatte husholdningene er økonomisk. I figur 3.4.1 ser vi nærmere på hvor mye gjeld de ulike gruppene hadde totalt sett i 2023, mens i kapittel 5.12 ser vi nærmere på forekomsten av usikret gjeld i de ulike gruppene. Vi ser videre på husholdningenes rente- og gjeldsbelastning i kapittel 5.

I figur 3.4.1 vises samlet gjeld for de ulike gruppene, både målt som gjennomsnitt og median. Forskjellen mellom de to målene er betydelig, noe som indikerer at enkelte hushold har svært høye gjeldsbeløp som trekker gjennomsnittet opp, mens medianen gir et bedre bilde av den «typiske» gjelda.

For alle personer i lavinntektsgruppen var husholdningens gjennomsnittlige gjeld på 640 000 kroner i 2023, mens medianverdien kun var på 59 000 kroner. Det er barnefamilier som har størst gjeld blant dem i lavinntektsgruppen. For par med barn der yngste barn er 0-17 år, var gjennomsnittlig gjeld på nær 1,1 millioner kroner i 2023. Men igjen så går det fram at dette tallet påvirkes av at noen få i gruppen har svært stor gjeld. Medianen, det som er den «typiske» gjelda for denne gruppen, var kun på 175 000 kroner. Dette betyr at par med barn i lavinntektsgruppen har relativt lite i gjeld sammenlignet med par med barn generelt i befolkningen, der median gjeld var på 2,8 millioner kroner i 2023.

Differansen mellom gjennomsnittlig og median gjeld blant sosialhjelpsmottakere er særlig stor, og har økt mye siden 2020. Median gjeld tilsvarte 31 000 kroner blant sosialhjelpsmottakere i 2020, og har falt til 1 000 kroner i 2023. Noe av årsaken til dette er at det her har kommet inn mange flyktninger fra Ukraina, som naturlig nok har lite i gjeld. Utelater vi disse faller gjelda tilbake på samme nivå som tidligere. Det samme kan sies om gjeldsnivået til personer med innvandrerbakgrunn. For personer over 67 år, alderspensjonister og aleneboende minstepensjonistene i lavinntektsgruppene hadde de fleste svært liten eller ingen gjeld i det hele tatt.

Figur 3.4.1 Husholdningens gjeld for personer med lavinntekt¹. Gjennomsnitt og median. 2023. Kroner

¹ Andel personer med inntekt etter skatt lavere enn 60 prosent av medianen for alle (EU-skala). Personer i studenthushold er utelatt.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå

3.5. Lavinntekt og pensjonsformue

Pensjonssystemet i Norge sikrer at alle har en viss oppspart formue den dagen man går av med pensjon. Beregninger av denne pensjonsformuen viser at den er betydelig sammenlignet med annen husholdningsformue (Sandvik & Normann, 2021). Man har imidlertid ikke tilgang til pensjonsformuen på samme måte som med finans- og realformuen. Den er ikke tilgjengelig før personen faktisk går av med pensjon og selv da vil den ofte bli utbetalt som en annuitet i stedet for som et engangsbeløp (Fredriksen & Halvorsen, 2019). Pensjonsformuen påvirker altså ikke dagens økonomiske situasjon, men den utgjør store deler av den inntekten personer skal leve av som pensjonister. I dette avsnittet skal vi se nærmere på verdien og fordelingen av pensjonsformuen i 2020 for personer med og uten lavinntekt som nærmer seg pensjonsalder.

Tabell 3.5.1 viser fordelingen av pensjonsformuen for bosatte personer i alderen 55-61 år. Som vi ser utgjorde den gjennomsnittlige samlede pensjonsformuen for personer i husholdninger med lavinntekt 2,6 millioner kroner mens pensjonsformuen til personer som ikke tilhører lavinntektsgruppen var 5,6 millioner kroner. Pensjonsformuen til personer med lavinntekt utgjorde med andre ord godt under halvparten av pensjonsformuen til de uten lavinntekt.

Pensjonsformuen består av opptjent formue eller pensjonsrettigheter fra en rekke ulike ordninger. Alderspensjonen fra folketrygden gir en pensjon som står i forhold til inntekten som yrkesaktiv, men sikrer også at alle får en minste pensjonsinntekt dersom man har lav eller ingen inntekt. Pensjonsformuen fra folketrygden blant personer i husholdninger med lavinntekt utgjorde da også en større andel av pensjonsformuen til personer i husholdninger uten lavinntekt – om lag 57 prosent. Privat

eller offentlig tjenstepensjonen utgjør et tillegg til pensjonen fra folketrygden for de som er yrkesaktive. Her er forskjellene i pensjonsformue blant de med og uten lavinntekt langt større. Svært mange i lavinntektsgruppen har imidlertid ikke opptjening av tjenstepensjon gjennom et arbeidsforhold, litt under halvparten i gruppen med lavinntekt mot litt i underkant av 10 prosent i gruppen uten lavinntekt. I tabell 3.5.1 vises også pensjonsformuen til personer som har hatt en opptjening i de ulike ordningene. Sammenligner vi pensjonsformuen fra tjenstepensjon blant de med og uten lavinntekt for denne gruppen, reduseres forskjellene betydelig for tjenstepensjonsordningene. Likevel utgjorde pensjonsformuen i offentlige tjenstepensjonsordninger blant personer i husholdninger med lavinntekt kun 29 prosent av pensjonsformuen til personer i husholdninger uten lavinntekt og kun 17 prosent av pensjonsformuen i de private tjenstepensjonene.

I tillegg til disse ordningene kan man tegne egne individuelle pensjonsordninger. Svært få av de med lavinntekt har slike individuelle ordninger – kun 4 prosent mot 15 prosent i gruppen uten lavinntekt. Forskjellene i den individuelle pensjonssparingen for de med beløp er noe mindre sammenlignet med de andre ordningene, den gjennomsnittlige pensjonsformuen for lavinntektsgruppen var om lag 58 prosent av opptjeningen til gruppen som ikke har lavinntekt. Individuelle ordninger utgjør imidlertid en svært liten del av den samlede pensjonsformuen.

Tabell 3.5.1 Samlet gjennomsnittlig pensjonsformue i 2020 for bosatte personer 55-61 år med og uten lavinntekt¹. Kroner

	Gjennomsnitt for alle		Gjennomsnitt for alle med beløp	
	Ikke lavinntekt	Lavinntekt	Ikke lavinntekt	Lavinntekt
Samlet beregnet pensjonsformue	5 601 000	2 606 000	5 603 000	2 629 000
Alderspensjon fra folketrygden	4 360 000	2 465 000	4 361 000	2 487 000
Offentlige tjenstepensjoner inkl. AFP	745 000	87 000	1 535 000	450 000
Private tjenstepensjoner inkl. AFP	476 000	50 000	739 000	126 000
Individuelle ordninger	21 000	3 000	137 000	79 000

¹ Lavinntekstgrensen er satt til 60 prosent av medianinntekten og finansformue per forbruksenhet mindre enn lavinntekstgrensen.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Det ser med andre ord ut til at lavinntektsgruppen kan forvente magrere år også ved overgangen til pensjonisttilværelsen. Størrelsen på pensjonsformuen avhenger primært av inntekstshistorien og antall opptjeningsår, men vil også avhenge av lengden på pensjonsperioden, som igjen er avgrenset i hver ende av forventet pensjoneringsalder og levealder. Den forventede levealderen til personer i lavinntektsgruppen er vesentlig lavere enn i gruppen uten lavinntekt, med andre ord har lavinntektsgruppen en pensjonsformue som skal fordeles over færre år. Vi kan justere for dette ved å dele den beregnede formuen på antall beregnede år med pensjonsuttak i de ulike ordningene (se Halvorsen og Hetland, 2023 for en detaljert beskrivelse). Gjør vi denne øvelsen for gruppene med og uten lavinntekt reduseres forskjellene noe, og den samlede pensjonsformuen til gruppen med lavinntekt utgjorde da 57 prosent av den samlede pensjonsformuen til gruppen uten lavinntekt.

3.6. Inntektsfordeling

Det er på mange måter en nær sammenheng mellom utviklingen i lavinntekt og endringer i inntektsfordelingen. Ved en relativ definisjon av lavinntekt, som vi hovedsakelig benytter i denne rapporten, vil andelen personer i lavinntektsgruppen i stor grad påvirkes av hva som skjer med den generelle inntektsfordelingen i samfunnet.

Vi skal i det følgende se nærmere på utviklingen i inntektsulikhet de siste årene. Ved presentasjon av inntektsforskjeller er det vanlig å benytte ulike summariske ulikhetsmål som kan si noe om graden av skjevfordeling mellom husholdningene. Ett av de mest brukte ulikhetsmålene er den såkalte Gini-koeffisienten. Dette målet varierer fra 0 (full likhet) til 1 (maksimal ulikhet). Jo høyere denne koeffisienten er, desto større er altså ulikheten.

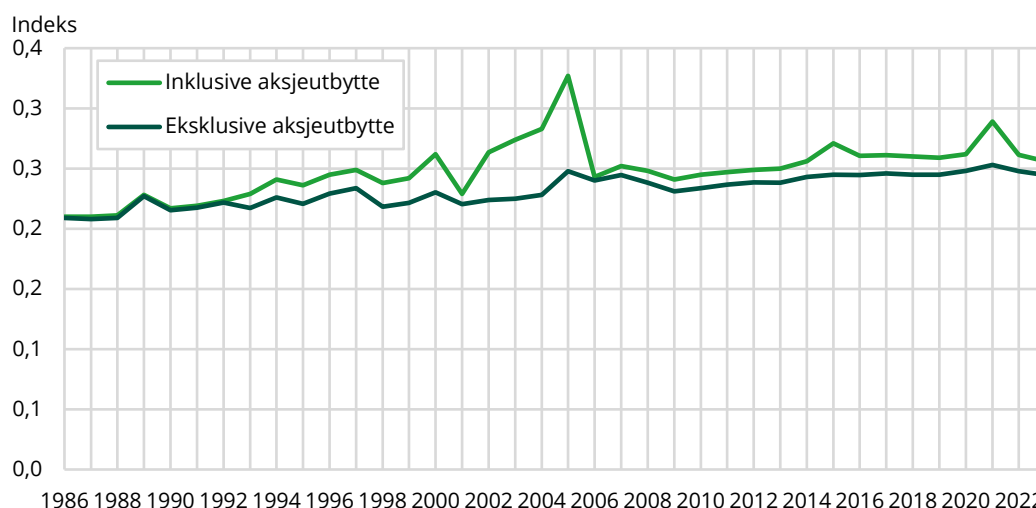
Figur 3.6.1 viser en grafisk framstilling av inntektsulikheten målt ved Gini-koeffisienten for årene 1986-2023. Inntektsbegrepet er det samme som ble benyttet i avsnittet om lavinntekt, det vil si inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skala). Varslede endringer i regler for beskatning av aksjeutbytte fører ofte til at det betales ut mye utbytte i årene før slike skatteendringer trer i kraft. Utviklingen i inntektsulikhet i Norge er dermed sterkt påvirket av endringer i beskatning og påfølgende tilpasninger. Dette skjedde for eksempel i både 2004 og 2005, og igjen i 2015 og 2021. Dermed økte ulikheten markant i disse årene. Figur 3.6.1 viser derfor utviklingen i inntektsulikhet, der vi både inkluderer og ekskluderer aksjeutbytte fra husholdningsinntekten.

Som vi senere skal se i kapittel 6 er det få land som har mindre inntektsforskjeller enn Norge. Likevel, som det fremgår av figur 3.6.1, ser vi at inntektsulikheten har økt nesten hvert år etter 1986 og fram til 2023. Utelater vi aksjeutbytte fra inntektsbegrepet, framstår inntektsfordelingen som en del jevnere, og vi finner heller ikke de samme dramatiske svingningene i ulikhetsmålet.

Vi registrerer likevel en økning i ulikhet fra 2004 og til 2005. Dette skyldes en sterk økning i andre typer av kapitalinntekter, for eksempel gevinster ved salg av aksjer, og i noen grad større ulikhet i yrkesinntekter (særlig næringsinntekter). Etter 2007 ble fordelingen noe jevnere fram til 2009, trolig på grunn av finanskrisen som førte til noe svakere vekst i husholdningsinntektene i toppen av fordelingen. Etter 2009 økte ulikheten hvert år frem til 2016, for deretter å endre seg lite. Gini-koeffisienten økte igjen i 2020 og 2021, hvorpå den falt i 2022 og 2023. Noe av årsaken til dette fallet i 2023 er økte inntekter nederst og i midten av fordelingen, samt reduserte inntekter i øvre del. En må tilbake til 2014 for å finne et lavere nivå på ulikhetsmålet.

Økt konsentrasjon av kapital, skjevare fordeling av lønnsinntekter og demografiske endringer er alle faktorer som kan ha bidratt til en skjevare inntektsfordeling. Selv om man ser at lønnsinntektene er skjevare fordelt nå, enn det det var for omtrent 20 år siden, er lønnsulikheten mindre enn inntektsulikheten (Meld. St. 1 (2024–2025)). Noe av årsaken til dette er at andre inntekter enn lønn har større betydning i ytterpunktene av fordelingen. For de fleste er lønn den viktigste inntektskilden, mens overføringer og kapitalinntekter er viktigere for henholdsvis nedre og øvre del av fordelingen. Som vi skal se, har det vært relativt store forskjeller i inntektsutviklingen i toppen og bunnen.

Figur 3.6.1 Utviklingen i inntektsulikhet målt ved Gini-koeffisienten.¹ Inntekt etter skatt per forbruksenhet² (EU-skala). 1986–2023

¹ Se kapittel 2.5 for en nærmere omtale av Gini-koeffisienten.

² Negative beløp satt lik 0.

Kilde: Innteks- og formuesundersøkelsen for husholdninger (1990–2003) og Inntekt og formue for husholdninger (2004 –), Statistisk sentralbyrå.

Summariske inntektsmål gir en god indikasjon på om ulikheten har blitt større eller mindre over tid, men kan ikke si noe om hvor i inntektsfordelingen endringene skjer, om det for eksempel er endrin-

ger i toppen eller bunnen av fordelingen som forklarer endringer i ulikheten. For bedre å få fram slike endringer har vi delt befolkningen inn i fem like store inntektsklasser (kvintiler), sortert etter størrelsen på inntekt etter skatt per forbruksenhet. Tabell 3.6.1 viser hvor stor del av totalinntekten de ulike inntektsklassene disponerer over tid.

Tabellen viser at når ulikheten økte fram til 2005, så er det først og fremst på grunn av at personene i den høyeste inntektsklassen disponerte en stadig større andel av totalinntekten, mens alle andre inntektsklasser fikk redusert sin andel. Mens den femdelen av befolkningen med høyest inntekt disponerte 31,6 prosent av all inntekt i 1986, økte denne andelen til 41,4 prosent i 2005. Etter skatte-reformen i 2006 falt inntektsandelen til den rikeste femdelen til 33,9 prosent, men økte siden til om lag 35,1 prosent i 2016. I påfølgende år endret denne andelen seg lite.

Dersom en sammenligner gjennomsnittsinntektene til femdelen med høyest inntekt med femdelen med lavest inntekt, hadde den høyeste inntektsklassen en inntekt som var 3,6 ganger høyere enn den laveste inntektsklassen i 2023. Tilbake i 2005 var inntektsforskjellen mellom de to gruppene så stor som 4,5. Som et alternativt ulikhetsmål viser tabell 3.6.1 også forholdstallet mellom inntekten til den personen som hadde en husholdningsinntekt høyere enn 90 prosent av alle andre i befolkningen, og inntekten til den personen som hadde en inntekt lavere enn 90 prosent av befolkningen (P90 og P10). Ved dette målet påvirker ikke inntektene til de 10 prosentene av befolkningen med høyest inntekt og de 10 prosent av befolkningen med lavest inntekt fordelingen. Vi ser at dette forholdstallet var relativt stabilt mellom 1986 og fram til om lag 2006, på om lag 2,6. Deretter økte forholdstallet til 2,7 i 2012, og ytterligere i påfølgende år. I 2023 lå forholdstallet mellom P90 og P10 på 2,8.

Tabell 3.6.1 Fordelingen av husholdningens inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skala), for personer¹. Andel av totalinntekten² i prosent i hvert kvintil og utviklingen i andre ulikhetsmål. 1986-2023

	Kvintiler						Gini-koeffisient	STD. avvik, Gini-koeffisient	S80/S20 ³	P90/P10 ⁴
	1	2	3	4	5	Alle				
1986	10,9	15,7	19,0	22,7	31,6	100	0,208	0,002	2,9	2,6
1988	10,8	15,7	19,0	22,6	31,8	100	0,209	0,002	2,9	2,5
1990	10,6	15,7	19,0	22,6	32,1	100	0,214	0,002	3,0	2,6
1992	10,5	15,5	18,9	22,7	32,4	100	0,219	0,003	3,1	2,6
1994	10,1	15,2	18,8	22,5	33,6	100	0,235	0,002	3,3	2,7
1996	10,2	15,1	18,6	22,1	34,2	100	0,240	0,004	3,4	2,6
1998	10,5	15,2	18,4	21,9	33,9	100	0,233	0,003	3,2	2,6
2000	10,1	14,8	17,9	21,4	36,0	100	0,257	0,004	3,6	2,6
2002	10,0	14,8	17,9	21,4	35,9	100	0,258	0,004	3,6	2,6
2004	9,8	14,4	17,4	20,8	37,5	100	0,276		3,8	2,6
2006	10,3	15,2	18,5	22,2	33,9	100	0,235		3,3	2,6
2008	10,1	15,2	18,4	22,1	34,1	100	0,240		3,4	2,7
2010	10,2	15,2	18,4	22,1	33,9	100	0,236		3,3	2,6
2012	10,0	15,2	18,4	22,2	34,0	100	0,239		3,4	2,8
2014	9,8	15,0	18,3	22,2	34,7	100	0,247		3,5	2,8
2015	9,6	14,6	17,9	21,8	36,1	100	0,263		3,8	2,8
2016	9,7	14,9	18,2	22,1	35,1	100	0,252		3,6	2,8
2017	9,7	14,9	18,2	22,1	35,0	100	0,252		3,6	2,8
2018	9,7	14,9	18,3	22,2	35,0	100	0,251		3,6	2,8
2019	9,7	14,9	18,3	22,3	34,8	100	0,250		3,6	2,8
2020	9,7	14,9	18,2	22,1	35,0	100	0,252		3,6	2,8
2021	9,4	14,3	17,4	21,3	37,6	100	0,279		4,0	2,8
2022	9,6	14,9	18,2	22,2	35,1	100	0,253		3,6	2,8
2023	9,8	15	18,4	22,2	34,7	100	0,248		3,6	2,8

¹ Personer i studenthusholdninger er utelatt.

² Negative beløp er satt lik 0

³ Forholdet mellom gjennomsnittsinntektene til rikeste og fattigste 20 prosent i befolkningen.

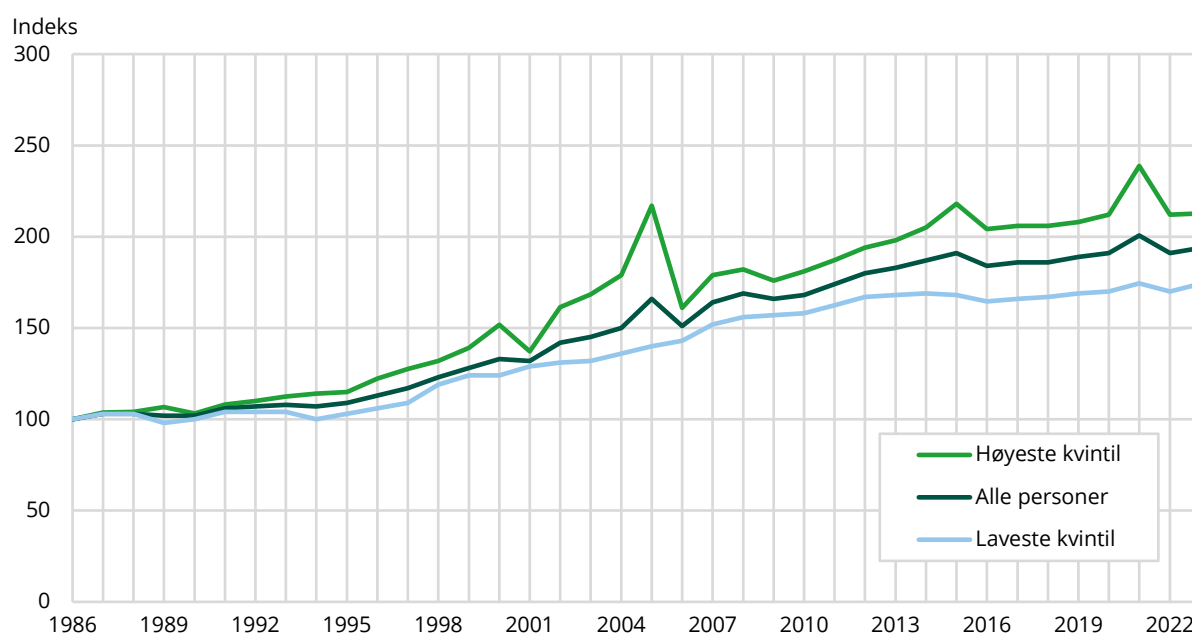
⁴ Forholdstallet mellom inntekten til den personen som befinner seg mellom desil 9 og desil 10 (P90) og inntekten til den personen som befinner seg mellom desil 1 og desil 2 (P10).

Kilde: Inntekts- og formuesundersøkelsen for husholdninger (1990-2003) og Inntekt og formue for husholdninger (2004-), Statistisk sentralbyrå

Selv om vi registrerer at de observerte inntektsforskjellene har økt siden 1986, er det likevel viktig å være oppmerksom på at den realinntektsøkningen som har funnet sted i samme periode, også har kommet de nederst i inntektsfordelingen til gode, selv om inntektsutviklingen har vært svak de siste årene. Dette blir illustrert i figur 3.6.2 som viser den prosentvise realinntektsøkningen til den «fattigste» femdelen (1. kvintil) og den «rikeste» femdelen (5. kvintil), samt gjennomsnittet for hele befolkningen. Som figuren viser, skjedde det en klar inntektsforbedring for femdelen med lavest inntekt fra midten av 1990-tallet og fram til 2014. I påfølgende år ble imidlertid inntektsutviklingen til dem nederst i fordelingen negativ, og det var først i 2019 at realinntektene kom opp på samme nivå som i 2014.

I 2023 hadde personene i den laveste femdelen av befolkningen en inntekt per forbruksenhet som var 74 prosent høyere enn det tilsvarende gruppe hadde i 1986. Dette var en klart svakere inntektsvekst sammenlignet med den rikeste femdelen, som – på tross av en betydelig realinntektsnedgang i både 2006 og 2016 – økte inntektene med 113 prosent i samme periode. Femdelen med høyest inntekt hadde altså mer enn dobbel så høy realinntekt i 2023, sammenlignet med det tilsvarende inntektsklasse hadde i 1986. Den gjennomsnittlige realinntektsøkningen i befolkningen var på sin side 94 prosent mellom 1986 og 2023. Utviklingen de aller siste årene viser at realinntektsveksten har avtatt for dem i toppen, mens for dem nederst i fordelingen har veksten vært noe bedre.

Figur 3.6.2 **Utviklingen i inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skala)¹ for alle personer, og høyeste og laveste femtedel (kvintil). Gjennomsnitt. Indeks i faste 2023-kroner. 1986=100**

¹ Personer i studenthusholdninger er utelatt.

Kilde: Inntekts- og formuesundersøkelsen for husholdninger (1990-2003) og Inntekt og formue for husholdninger (2004-), Statistisk sentralbyrå

Regionale variasjoner i inntektsulikhet

Vi skal avslutningsvis i dette kapitlet se hvordan inntektsfordelingen er innen ulike deler av landet. Vi tar her utgangspunkt i fylkesinndelingen som gjaldt i 2023.

Oslo skiller seg fra resten av landet ved å ha betydelig større inntektsforskjeller sammenliknet med de andre fylkene. Mens forholdstallet mellom femdelen av befolkningen med høyest inntekt og femdelen med lavest inntekt var 3,6 i alt, var tilsvarende forholdstall 4,9 i hovedstaden (tabell 3.6.2). Ulikhetsmålet har imidlertid falt betydelig, fra 5,2 i 2020. I tillegg til Oslo er også inntektsforskjellene relativt store i Viken og Rogaland. Blant fylkene som hadde de minste inntektsforskjellene finner vi Innlandet, Troms og Finnmark og Nordland.

Tabell 3.6.2 Fordelingen av husholdningens inntekt etter skatt per forbruksenhet¹ (EU-skala), for personer². Fylker. 2023. Rangert etter Gini-koeffisienten

Fylker	Gini-koeffisient	P90/P10 ³	S80/S20 ⁴	Antall husholdninger
Hele landet	0,248	2,8	3,6	2 583 538
Oslo	0,307	3,40	4,9	363 560
Viken	0,251	2,80	3,6	592 215
Rogaland	0,249	2,80	3,6	219 242
Vestfold og Telemark	0,235	2,70	3,3	204 779
Vestland	0,233	2,70	3,3	295 000
Agder	0,228	2,60	3,2	144 560
Trøndelag	0,228	2,60	3,2	224 900
Møre og Romsdal	0,225	2,60	3,2	123 223
Innlandet	0,222	2,60	3,1	181 477
Troms og Finnmark	0,222	2,60	3,2	117 731
Nordland	0,219	2,60	3,1	116 851

¹ Negative beløp er satt lik 0.² Personer i studenthusholdninger er utelatt.³ Forholdstallet mellom inntekten til den personen som befinner seg mellom desil 9 og desil 10 (P90) og inntekten til den personen som befinner seg mellom desil 1 og desil 2 (P10).⁴ Forholdet mellom gjennomsnittsinntektene til rikeste og fattigste 20 prosent i befolkningen.

Kilde: Inntekt og formue for husholdninger, Statistisk sentralbyrå

Det er trolig flere faktorer som er med på å forklare de regionale forskjellene i ulikhet. At ulikheten i Oslo er så mye større enn i resten av landet kan blant annet skyldes den særegne husholdningsstrukturen, der mer enn halvparten av husholdningene består av aleneboende. Ulikheten innen gruppen av aleneboende er gjerne større enn blant andre husholdninger (se kapittel 5.2). I tillegg har Oslo et sterkt innslag av innvandrere med landbakgrunn fra land utenfor Europa, der mange er overrepresentert nederst i inntektsfordelingen. Samtidig er også svært mange personer med store næringsinntekter og kapitalinntekter bosatt i hovedstaden. Ser vi videre på inntektsfordelingen i ulike bydeler i Oslo, ser man et tydelig skille mellom bydelene som befinner seg i øst og vest. I for eksempel bydel Frogner er Gini-koeffisienten så høy som 0,411 og forholdstallet P90/P10 4,7, mens tilsvarende for bydel Grorud er henholdsvis 0,219 og 2,6.

Går vi ned på kommunenivå, ser vi relativt store variasjoner. Av de 356 kommunene, var det kun 43 som hadde en Gini-koeffisient høyere enn det nasjonale nivået på 0,248 og kun tre kommuner hadde en Gini-koeffisient over 0,300. Oslo, som alene har en Gini-koeffisient på over 0,300 og et stort antall innbyggere sammenlignet med resten av landets kommuner, vil naturlig nok ha stor betydning for den nasjonale koeffisienten.

Ser vi videre på de regionale forskjellene i inntektsulikheten – nå etter kommuner – utmerker Bærum og Skaun kommune seg i hver sin ende av fordelingen. Bærum er blant kommunene med høyest ulikhet, målt ved Gini-koeffisienten, som i 2023 tilsvarte 0,311, mens Skaun er blant kommunene med lavest ulikhet, med en Gini-koeffisient på 0,184⁹. For andre mindre kommuner, slik som i Moskenes og Lurøy, kan stor ulikhet skyldes blant annet at noen svært få husholdninger har svært høye inntekter.

⁹ Se [statistikkbanktabell 09114](#) for inntektsfordelingen belyst ved ulikhetsmålene Gini-koeffisient og P90/P10 etter fylke, kommune og bydel.

Tabell 3.6.3 Fordelingen av husholdningens inntekt etter skatt per forbruksenhet¹ (EU-skala), for personer². Kommuner. 2023. Rangert etter Gini-koeffisienten

	Gini-koeffisient
Bærum (Viken fylke)	0,311
Oslo (Oslo fylke)	0,307
Moskenes (Nordland fylke)	0,303
Lurøy (Nordland fylke)	0,300
...	...
Selbu (Trøndelag fylke)	0,190
Holtålen (Trøndelag fylke)	0,189
Rindal (Trøndelag fylke)	0,187
Skaun (Trøndelag fylke)	0,184

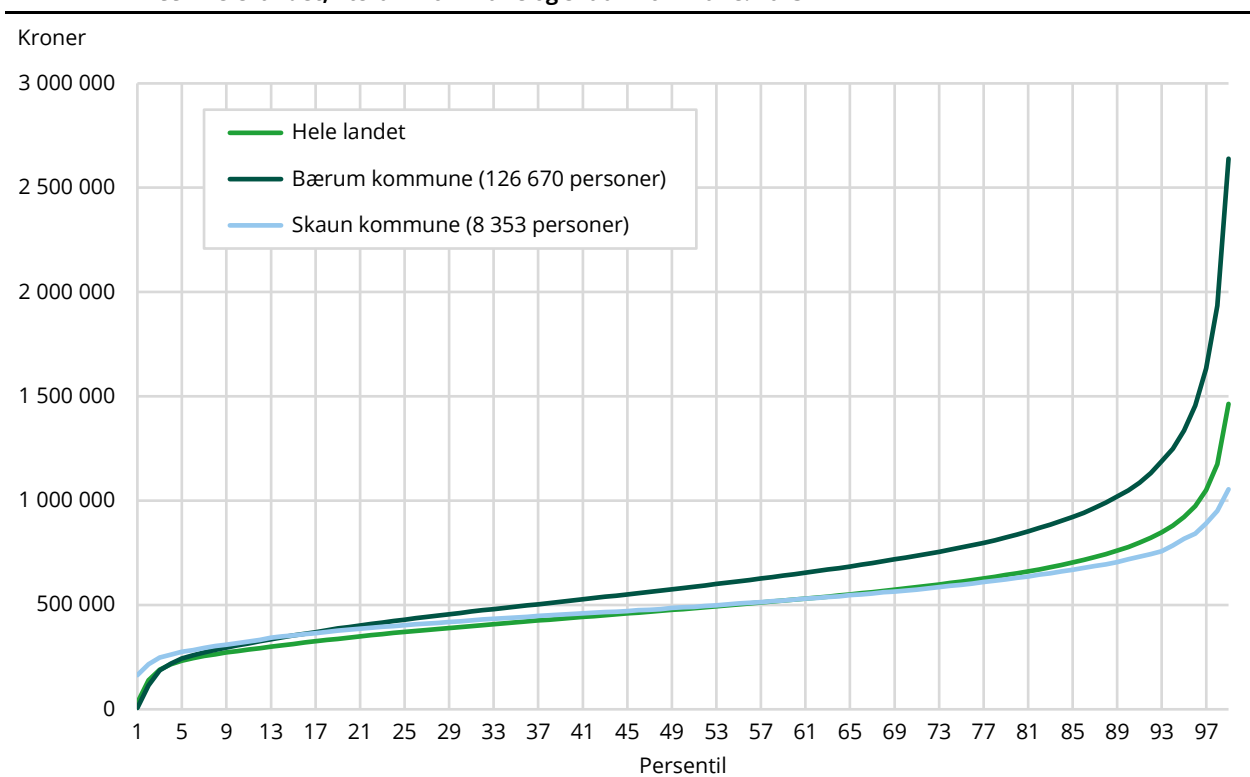
¹ Negative beløp er satt lik 0.

² Personer i studenthusholdninger er utelatt.

Kilde: Inntekt og formue for husholdninger, Statistisk sentralbyrå

Figur 3.6.3 viser inntektsfordelingen, målt ved inntekt etter skatt per forbruksenhet, etter persentiler for hele landet, Bærum kommune og Skaun kommune. Inntektsfordelingen i Bærum kommune er preget av noen med svært høye inntekter, samtidig som noen har svært lave inntekter. I snitt mottok husholdningene som var bosatt i Bærum mye i yrkes- og kapitalinntekter. Skaun kommune er på den andre siden preget av en jevnere inntektsfordeling, både sett opp mot landet som helhet og i forhold til Bærum kommune, hvor yrkes- og kapitalinntektene er mer beskjedne. Også her kan man peke på husholdningsstrukturen som en forklaringsfaktor, hvor mange av husholdningene i Skaun kommune består av barnefamilier, mens aleneboende utgjør en relativt lavere andel. Ulikheten blant par med barn og enslige forsørgere er mindre enn det vi ser i befolkningen som helhet (se kapittel 5.1).

Figur 3.6.3 Persentilfordelt inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skala)¹. Grenseverdier for hvert persentil 1-99 i hele landet, Bærum kommune og Skaun kommune. 2023

¹ Personer i studenthusholdninger er utelatt.

Kilde: Inntekt og formue for husholdninger, Statistisk sentralbyrå

4. Vedvarende lavinntekt

Elisabeth Løyland Omholt og Kristina Strand Støren

Hovedpunktene i dette kapittelet kan oppsummeres ved:

- Andelen personer i husholdninger med vedvarende lavinntekt var på sitt foreløpig største i 2019 og 2020, men har falt de seneste årene. I 2023 var andelen omtrent på samme nivå som i 2015.
- Ukrainere som kom til Norge i 2022 og 2023 er ikke inkludert i målingen av andel personer med vedvarende lavinntekt, da de i 2023 ikke hadde vært bosatte i minst tre år.
- Andelen barn med vedvarende lavinntekt har gått ned fra 11,7 prosent i 2020 til 9,9 prosent i 2023. Nedgangen er sterkest blant de yngste barna og blant barn som er født i Norge med to innvandrerforeldre.
- Vedvarende lavinntekt henger i stor grad sammen med lav yrkesdeltakelse og lav eller ukjent utdanning, samt mottak av skattefrie overføringer som bostøtte og sosialhjelp.
- Uføretrygdede og mottakere av arbeidsavklaringspenger skiller seg ut som grupper der andelen med vedvarende lavinntekt har økt de siste årene.
- Andelen med økonomiske vansker og materielle mangler har økt både for dem med vedvarende lavinntekt og i befolkningen generelt de siste årene. Blant dem med vedvarende lavinntekt er det mer enn halvparten som opplever å ikke ha råd til grunnleggende materielle goder og andelen med stor boutgiftsbelastning øker.
- Personer i husholdninger med vedvarende lavinntekt har også dårligere helse og lavere livskvalitet enn befolkningen i alt.

Vi har så langt presentert utviklingen i lavinntekt og andre sosiale indikatorer basert på tverrsnittsdata, det vil si slik situasjonen var på ett bestemt tidspunkt (år). Dette gir nyttig informasjon om utviklingen i lavinntekt og andre levekårsindikatorer, men sier ikke noe om hvor vanlig det er å ha lav inntekt over en relativt kort periode eller over lengre tid. Tidligere undersøkelser har vist at grupper som aleneboende, eldre og personer med lav utdanning er mer utsatt for å ha lav inntekt over lang tid enn andre (Sandvik & Arntzen, 2023).

I dette kapittelet følger vi utviklingen i andelen personer med vedvarende lavinntekt, ved å følge de samme personene over flere år. Vi ser i tillegg på hvilke grupper som har stor risiko for å ha vedvarende lavinntekt, og om noen grupper har fått bedre eller verre økonomiske levekår de siste årene.

4.1. Nærmere om datagrunnlaget

Datagrunnlaget for de fleste av inntektsindikatorene i dette kapittelet er basert på statistikk om inntekt og formue for husholdninger, som omfatter alle personer i privathusholdninger bosatt i landet (totaltelling). For å vise utviklingen i vedvarende lavinntekt, er de samme personene fulgt over en periode på flere år. Alle personer som ved årsslutt i det siste året i analyseperioden var bosatte, og som også bodde i landet ved utgangen av de foregående årene, vil dermed være med i populasjonen. Dette betyr at de som enten innvandret eller ble født i denne perioden, ikke vil være med. Det samme gjelder for personer som i løpet av denne perioden flyttet på institusjon, utvandret eller døde.

I 2022 og 2023 innvandret til sammen rundt 60 000 personer fra Ukraina til Norge (Haug, 2024). Disse personene er ikke med i målinger av andelen med vedvarende lavinntekt for inntektsåret 2023, da de ved utgangen av 2023 ikke hadde vært bosatt i minst tre år i Norge.

Panelet i levekårsundersøkelsen EU-SILC som benyttes her, består av personer som ved utgangen av 2024 var 18 år eller mer. Levekårsundersøkelsen EU-SILC er en kombinasjon av en tverrsnitts- og en

panelundersøkelse. Det betyr at utvalget til enhver tid skal være representativt for populasjonen (bosatte i Norge, 16 år eller mer). Utvalget i undersøkelsen er delt i fire deler, der tilsvarende en fjerdedel roteres ut og en fjerdedel trekkes nye hvert år. I tillegg blir det supplert med nye 16-åringer og nye innvandrere, slik at tverrsnittsegenskapene opprettholdes. Levekårsanalysen av lavinntektsgruppen 2022-2024 (tilsvarende inntektsårene 2021-2023) er i sin helhet basert på levekårsundersøkelsen EU-SILC. For mer informasjon om utvalget se (Dalen og Grimstad, 2024).

Siden resultatene er basert på personlig intervju med ett husholdningsmedlem, vil resultatene derfor gjelde for personer i alderen 16 år og over ved utgangen av 2022 (personene vil være 18 år og over ved utgangen av 2024). I motsetning til resultater som baserer seg på inntekts- og formuesstatistikken, omfatter gruppen med vedvarende lavinntekt basert på EU-SILC og levekårspanelet ikke barna. Det betyr at resultatene basert på levekårsundersøkelsen EU-SILC i dette kapitlet kan avvike noe fra resultatene basert på inntektsstatistikken.

For inntektsperioden som dekkes i denne rapporten, inntekter i årene 2021-2023, gir levekårsundersøkelsen EU-SILC en andel på 10,4 prosent med vedvarende lavinntekt. Beregner vi feilmarginen ved bruk av et 95 % konfidensintervall på utvalgsdataene fra EU-SILC, får vi intervallet 9,2 – 11,6 prosent. Tall fra statistikken om inntekt og formue, som er basert på fulltelling, viser en andel med lavinntekt på 10,3 prosent (studenter inkludert), når en ser på en periode på tre år og setter lavinntektsgrensen ved 60 prosent (EU-skala). For hele befolkningen ser dermed tall basert på undersøkelse og register ut til å stemme godt overens.

4.2. Definisjon av vedvarende lavinntekt

Det er flere måter å definere vedvarende lavinntekt på. Én metode er å ta utgangspunkt i hvor mange ganger en person har vært under de årlige lavinntektsgrensene i løpet av en periode. En annen metode som ofte benyttes av SSB og Eurostat, er å ta utgangspunkt i gjennomsnittsinntekten over en periode på flere år. De personene som har en inntekt per forbruksenhet (se kapittel 2.3 for nærmere forklaring) som er lavere enn den gjennomsnittlige lavinntektsgrensen for de samme årene, kan regnes som personer med vedvarende lave inntekter. Vi presenterer tall for begge disse tilnærmingene i dette kapitlet. Når vi ser på forekomsten av vedvarende lavinntekt innen ulike grupper av befolkningen vil vi likevel bare benytte den siste tilnærmingen, det vil si definere vedvarende lavinntekt ut ifra gjennomsnittsinntekten i en treårsperiode. Også i levekårsdelen vil vi kun basere oss på denne siste tilnærmingsmåten.

4.3. Utviklingen i vedvarende lavinntekt

Vi starter med å se på utviklingen i andelen med vedvarende lavinntekt i hele befolkningen siden slutten av 1990-tallet. Vi definerer vedvarende lavinntekt ved å ta utgangspunkt i beløpet som utgjør den gjennomsnittlige medianinntekten i ulike treårsperioder. Som vist i tabell 2.4.1 var mediangjennomsnittet (i faste 2023-priser) for treårsperioden 2021-2023 for inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skala) lik 470 000 kroner for hele befolkningen. Dette betyr at lavinntektsgrensen, tilsvarende 60 prosent av mediangjennomsnittet, var på 286 000 kroner. Alle personer som i

Tabell 4.3.1 Andel personer med inntekt etter skatt per forbruksenhet under henholdsvis 50 prosent og 60 prosent av mediangjennomsnittet i perioden og antall observasjoner i alt. Standardavvik i parentes. 1996-2023. Prosent

	EU-skala				Antall observasjoner
	50 prosent	Std.avvik	60 prosent	Std.avvik	
Alle personer					
1996-1998	4,0	(0,16)	9,7	(0,25)	17 351
1997-1999	3,7	(0,16)	9,0	(0,24)	17 334
1998-2000	3,4	(0,15)	8,8	(0,24)	17 214
1999-2001	3,3	(0,15)	8,5	(0,24)	17 162
2000-2002	3,7	(0,16)	9,0	(0,24)	17 259
2001-2003	4,0	(0,16)	8,9	(0,23)	17 339
2002-2004	4,1	(0,18)	9,6	(0,27)	13 671
2003-2005	4,9	(0,17)	9,5	(0,23)	18 500
2004-2006	4,5		9,3		4 424 148
2005-2007	4,6		9,4		4 459 642
2006-2008	4,7		9,5		4 502 896
2007-2009	4,7		9,5		4 557 471
2008-2010	4,5		9,3		4 612 163
2009-2011	4,4		9,2		4 666 856
2010-2012	4,6		9,5		4 720 948
2011-2013	4,6		9,6		4 775 465
2012-2014	4,8		9,9		4 834 080
2013-2015	5,0		10,2		4 892 855
2014-2016	5,1		10,3		4 942 783
2015-2017	5,2		10,5		4 994 371
2016-2018	5,5		10,8		5 049 193
2017-2019	5,6		11,1		5 101 302
2018-2020	5,6		11,2		5 145 791
2019-2021	5,4		11,0		5 180 572
2020-2022	5,1		10,6		5 199 168
2021-2023	4,8		10,3		5 237 520
Alle personer eksklusive studenter ¹					
1996-1998	3,5	(0,15)	8,9	(0,24)	17 204
1997-1999	3,1	(0,14)	8,1	(0,23)	17 187
1998-2000	2,9	(0,14)	8,2	(0,23)	17 089
1999-2001	2,8	(0,14)	7,8	(0,23)	16 999
2000-2002	3,0	(0,15)	8,1	(0,23)	17 073
2001-2003	3,3	(0,15)	7,9	(0,22)	17 110
2002-2004	3,3	(0,17)	8,5	(0,26)	13 516
2003-2005	3,6	(0,15)	7,9	(0,21)	18 246
2004-2006	3,4		7,9		4 307 976
2005-2007	3,5		8,1		4 345 819
2006-2008	3,6		8,2		4 389 644
2007-2009	3,5		8,1		4 441 889
2008-2010	3,4		7,9		4 492 613
2009-2011	3,2		7,7		4 540 208
2010-2012	3,3		7,9		4 586 417
2011-2013	3,8		8,6		4 683 645
2012-2014	4,0		9,0		4 741 664
2013-2015	4,3		9,3		4 800 022
2014-2016	4,3		9,4		4 846 692
2015-2017	4,4		9,6		4 891 120
2016-2018	4,6		9,8		4 942 085
2017-2019	4,8		10,1		4 990 638
2018-2020	4,7		10,1		5 025 050
2019-2021	4,5		9,9		5 057 035
2020-2022	4,1		9,5		5 080 058
2021-2023	3,9		9,2		5 120 771

¹ Personer som bor alene siste året i perioden og som mottar studielån.Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, [statistikkbanktabell 04204](#), Statistisk sentralbyrå.

gjennomsnitt hadde en så lav årlig husholdningsinntekt etter skatt per forbruksenhet for årene 2021-2023, vil etter denne definisjonen ha vedvarende lavinntekt. Settes lavinntektsgrensen lik beløpet som utgjør 50 prosent av mediangjennomsnittet i denne treårsperioden, blir beløpet på 238 000 kroner.

Tabell 4.3.1 viser hvor mange personer som tilhører gruppen med vedvarende lavinntekt i ulike tre-årsperioder mellom 1998 og 2023. For bedre å få fram spredningen i fordelingen viser vi andelen personer med inntekt under 50 og 60 prosent av mediangjennomsnittet. Vi har allerede sett at 10,9 prosent av befolkningen (der personer i studenthusholdninger er utelatt) hadde årlig lavinntekt basert på en lavinntektsgrense på 60 prosent av medianen, mens en grense på 50 prosent ga en andel med årlig lavinntekt på 5,3 prosent (se kapittel 3). Når vi nå går over til å se på hvor mange som har vedvarende lavinntekt i en periode på minst tre år, faller andelen personer i lavinntektsgruppen. Det var 9,2 prosent av befolkningen som tilhørte en husholdning der ekvivalentinntekten lå under 60 prosent av mediangjennomsnittet for årene 2021-2023, mens andelen med inntekt under 50 prosent av mediangjennomsnittet var på 3,9 prosent. Siden andelen med vedvarende lavinntekt er mindre enn andelen med årlig lavinntekt, kan det bety at noen personer av ulike årsaker bare har forbigående lave inntekter. Andelen med årlig lavinntekt kan også dekke personer som har svært kort botid i landet (de trenger bare å ha vært bosatt ved slutten av inntektsåret) eller er barn under to år, og som dermed ikke er med i populasjonen man måler vedvarende lavinntekt fra, som betinger at personene har vært bosatt ved utgangen av minst tre år.

Tabellen viser videre at perioden fra 1998 fram til 2001 var preget av en nedgang i andelen personer med vedvarende lavinntekt, både ut ifra en grense på 50 prosent og 60 prosent av mediangjennomsnittet. Utviklingen etter 2001 var på sin side relativt stabil med små endringer i andelen personer med vedvarende lavinntekt fram til 2011. Etter 2011 økte andelen personer med vedvarende lavinntekt jevnt fram til 2019. Andelen med lavinntekt i 2020 var den samme som året før, mens andelen falt litt de påfølgende årene frem til 2023.

Det finnes som nevnt alternative definisjoner på det å ha vedvarende lavinntekt. En kan for eksempel ta utgangspunkt i andelen personer som er under lavinntektsgrensen siste året og som også har hatt inntekter under lavinntektsgrensen i minst to av de tre foregående årene¹⁰. Tabell 4.3.2 viser hvor mange personer som var under den årlige lavinntektsgrensen i 2023 og som samtidig hadde vært under lavinntektsgrensen i minst 2 av de 3 foregående årene, det vil si perioden 2020-2023.

Denne tabellen viser at 6,3 prosent av befolkningen, eller 317 000 personer, hadde vedvarende lavinntekt ved denne definisjonen i 2023 (lavinntektsgrensen lik 60 prosent av medianinntekten, studenter er utelatt). Dette er altså klart færre enn ved en lavinntektsdefinisjon som tar utgangspunkt i gjennomsnittsinntektene i en treårsperiode (tabell 4.3.1), som viser at 471 000 personer, eller 9,2 prosent hadde vedvarende lavinntekt.

En av forklaringene på at færre har vedvarende lavinntekt ved denne definisjonen, er at måleperioden nå er utvidet til fire år, slik at flere personer har fått anledning til å forlate lavinntektsgruppen. Men det vil også ha betydning at denne definisjonen er noe "strengere" enn den som definerer lavinntekt i forhold gjennomsnittsinntektene over en treårsperiode. Flere personer som ett år befinner seg i lavinntektsgruppen, kan neste år ha en inntekt like over lavinntektsgrensen. Disse vil da ikke lenger bli definert som «med vedvarende lavinntekt» ifølge en slik definisjon. De samme personene kan likevel ha en gjennomsnittsinntekt over flere år som er så lav at de ved bruk av den andre definisjonen på vedvarende lavinntekt, likevel havner i lavinntektsgruppen. (Teoretisk sett så kan en

¹⁰ Dette er i dag Eurostat sin definisjon på det å ha risiko for å ha vedvarende lavinntekt (Eurostat, 2025).

selsagt ha hatt en betydelig inntekt det ene året en ikke var i lavinntektsgruppen, men i praksis vil dette neppe være tilfelle for mange husholdninger).

Tabell 4.3.2 Andel personer med inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skala) under den årlige lavinntektsgrensen (50 og 60 prosent av median) og som var under lavinntektsgrensen i minst 2 av de 3 foregående årene og antall observasjoner i alt. 1999-2003 og 2007-2023. Prosent

	50 prosent	60 prosent	Antall observasjoner
Alle personer			
1999	2,4	6,8	16 285
2000	2,2	6,4	16 120
2001	2,0	6,2	16 239
2002	2,4	6,7	16 036
2003	2,3	6,3	16 268
2007	2,8	6,3	4 367 429
2008	2,8	6,4	4 403 061
2009	2,7	6,1	4 448 049
2010	2,5	6,0	4 497 201
2011	2,6	6,0	4 550 940
2012	2,7	6,2	4 601 417
2013	2,6	6,2	4 652 743
2014	2,7	6,5	4 708 622
2015	2,8	6,7	4 768 342
2016	2,8	6,8	4 821 952
2017	2,9	7,0	4 872 553
2018	3,1	7,3	4 927 073
2019	3,2	7,6	4 987 502
2020	3,4	7,8	5 039 977
2021	3,2	7,7	5 075 732
2022	3,0	7,4	5 106 743
2023	2,9	7,1	5 128 576
Alle personer eksklusive studenter¹			
1999	1,9	6,3	16 139
2000	1,9	6,0	16 002
2001	1,7	5,7	16 077
2002	1,9	6,1	15 852
2003	1,8	5,7	16 043
2007	2,0	5,3	4 254 460
2008	2,0	5,4	4 290 596
2009	1,8	5,1	4 333 343
2010	1,6	5,0	4 378 546
2011	1,6	5,0	4 425 238
2012	1,7	5,0	4 467 959
2013	1,9	5,4	4 561 870
2014	2,1	5,8	4 617 181
2015	2,3	6,0	4 676 689
2016	2,3	6,2	4 727 234
2017	2,4	6,4	4 771 057
2018	2,5	6,6	4 821 772
2019	2,7	6,8	4 878 321
2020	2,8	7,0	4 920 395
2021	2,6	6,9	4 953 360
2022	2,4	6,6	4 988 555
2023	2,2	6,3	5 012 690

¹ Personer som bor alene siste året i perioden og som mottar studielån.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, [statistikkbanktabell 07208](#), Statistisk sentralbyrå.

Ser vi på tall fra 2023, finner vi at 65 prosent av de 470 000 personene som hadde vedvarende lavinntekt etter den tre-årige definisjonen (EU-skala 60 prosent, uten studenter) også hadde

vedvarende lavinntekt etter den fireårige-definisjonen. Det betyr at det var drøyt 163 000 personer som hadde treårig vedvarende lavinntekt i 2023, som ikke hadde lavinntekt ved bruk av fireårs-definisjonen. Av disse 163 000 personene var nærmere halvparten innvandrere eller norskfødte med innvandrerforeldre, som kan tyde på at nettopp en del innvandrere med kort botid og yngre barn faller ut av populasjonen ved måling av vedvarende lavinntekt over fire år sammenlignet ved måling over tre år.

Utviklingen i lavinntekt basert på denne fireårige alternative definisjonen av vedvarende lavinntekt, når lavinntektsgrensen settes til 60 prosent av medianinntekten i samfunnet, viser en liten nedgang i årene etter 2008 og fram til 2011. Denne nedgangen skyldtes i hovedsak at det ble færre alderspensjonister med varige lave inntekter. Etter 2011 viser også denne indikatoren en økning i andelen med vedvarende lavinntekt. For eksempel så var lavinntektsandelen på 5,0 prosent i 2012, økte deretter til 6,0 prosent i 2015, og videre til 7,0 prosent i 2020. I de senere årene har den derimot gått ned, og andelen på 6,3 prosent i 2023 var omtrent som i 2016.

4.4. Sammensetning av lavinntektsgruppen

Siden andelen med vedvarende lavinntekt er større i noen grupper enn i andre, er hvilke husholdningstyper personer med vedvarende lavinntekt tilhører annerledes enn i befolkningen i alt. Når vi ser på husholdningstype her, er det husholdningstypen i siste året av lavinntektsperioden som gjelder. Det betyr at personer kan ha endret husholdningstype over tid, for eksempel gått fra aleneboende til par.

Settes lavinntektsgrensen lik 60 prosent av mediangjennomsnittet over en treårsperiode, utgjør aleneboende 41 prosent av dem med vedvarende lavinntekt, mens de utgjør 19 prosent av alle personer i alt. Det er særlig de yngste og de eldste aleneboende som er overrepresentert i gruppen med vedvarende lavinntekt.

Personer som tilhører husholdningstypen «enslige forsørgere med barn» utgjør generelt en liten andel av befolkningen i alt: 5 prosent. Blant dem med vedvarende lavinntekt (EU60), utgjør de derimot 14 prosent, og som tabell 4.4.1 viser er det særlig dem i husholdningene med de yngste barna (0-5 år) som er overrepresentert i lavinntektsgruppen, da de utgjør 4 prosent av lavinntektsgruppen og 1 prosent av befolkningen i alt.

Omtrent en fjerdedel av personene med vedvarende lavinntekt tilhører husholdninger av typen «par med barn under 18 år». Selv om de utgjør en relativt stor del av lavinntektsgruppen, er de underrepresentert sammenlignet med hele befolkningen i alt, og da særlig de som tilhører husholdninger av typen «par med store barn (yngste barn 6-17 år)».

Setter vi lavinntektsgrensen ved 50 prosent, utgjør aleneboende under 45 år en enda større andel av gruppen, mens andelen som er aleneboende 67 år og eldre er betydelig mindre. Dette kommer i stor grad av at en del minstepensjonister, og særlig da aleneboende alderspensjonister med minstepensjon har inntekt som ligger ganske nært nivået for lavinntektsgrensen ved 60 prosent, slik at mange kommer over 50 prosents-grensen.

Ser vi på sammensetningen av lavinntektsgruppen over de siste ti årene, utgjør aleneboende en stadig større andel av gruppen med lavinntekt (grense ved 60 prosent). Samtidig utgjør personer i husholdninger av typen «par med barn under 18 år» en stadig mindre andel av lavinntektsgruppen. Personer i husholdningstypen «enslige forsørgere med barn under 18 år» utgjorde 15 prosent av lavinntektsgruppen i 2017, mens andelen har falt siden, og var i 2023 på snaut 14 prosent.

Tabell 4.4.1 Sammensetning av gruppen med vedvarende lavinntekt og befolkningen i alt. Husholdningstyper¹. 2021-2023. Antall og prosent

	Personer med lavinntekt (EU skala)				Alle personer ²	
	50 prosent		60 prosent			
	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall
Aleneboende under 30 år	11	22 300	7	34 700	3	131 100
Aleneboende 30-44 år	10	20 800	8	39 200	4	215 400
Aleneboende 45-66 år	12	23 100	12	54 600	6	332 500
Aleneboende 67 år og eldre	4	7 600	14	66 200	6	313 600
Par uten barn, eldste person under 30 år	6	12 200	4	20 200	2	108 900
Par uten barn, eldste person 30-44 år	2	4 900	2	8 900	3	145 400
Par uten barn, eldste person 45 -66 år	2	4 800	2	8 900	8	418 700
Par uten barn, eldste person 67 år og over	2	4 700	2	9 400	11	562 200
Par med små barn (0-5 år)	13	25 400	12	57 700	14	739 300
Par med store barn (6-17 år)	12	24 200	11	53 800	21	1 057 100
Mor/Far med små barn (0-5 år)	4	7 300	4	17 200	1	50 100
Mor/Far med store barn (6-17 år)	8	16 900	10	47 200	4	213 700
Mor/far med voksne barn (18 år og eldre)	3	6 800	3	14 500	3	139 300
Par med voksne barn (18 år og eldre)	2	4 600	2	10 100	8	388 600
Flerfamiliehusholdninger	7	14 700	6	27 800	6	304 900
Alle personer	100	200 300	100	470 400	100	5 120 800

¹ Aleneboende studenter er utelatt. Husholdningstypene refererer seg til siste året i treårsperioden.

² Omfatter alle personer i privathusholdninger som har vært bosatt i landet i hele treårsperioden.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå.

4.5. Yrkestilknytning og utdanning

For personer i yrkesaktiv alder er det nær sammenheng mellom det å stå utenfor arbeidslivet over flere år, og det å ha vedvarende lavinntekt. Blant alle personer som var i alderen 25 til 65 år og som i en treårsperiode tilhørte en husholdning uten noen yrkestilknyttede, hadde 45 prosent vedvarende lavinntekt i 2023 (tabell 4.5.1). Siden andelen med vedvarende lavinntekt (EU60) blant alle personer i samme aldersgruppe var mye mindre, på 8,8 prosent, betyr dette at de uten yrkestilknyttede i husholdningen hadde fem ganger større risiko for å ha vedvarende lavinntekt, sammenlignet med alle i denne aldersgruppen.

Fra tabell 4.5.1 kan vi også se at personer i husholdninger med en mer sporadisk tilknytning til arbeidslivet, har nesten like stor lavinntektsrisiko som de helt uten yrkestilknyttede. Blant de personene som i treårsperioden tilhørte en husholdning der ett medlem var yrkestilknyttet i ett eller to av årene, hadde så mange som 39 prosent vedvarende lavinntekt. Det er først når en tilhører en husholdning der ett medlem har en stabil tilknytning til arbeidslivet at sannsynligheten for å ha vedvarende lavinntekt blir drastisk redusert. Blant de personene i en husholdning med ett yrkestilknyttet medlem alle tre årene i perioden, hadde bare 5 prosent vedvarende lavinntekt i 2023. Hadde vi sett på personer i husholdninger med to eller flere yrkestilknyttede medlemmer i hele perioden, hadde andelen med lavinntekt antakelig vært svært liten.

For personer i aldersgruppen 25 til 65 år er det også en sterk sammenheng mellom egen yrkestilknytning og forekomsten av vedvarende lavinntekt. Om lag 30 prosent av alle som ikke selv var yrkestilknyttet i treårsperioden 2021-2023, hadde vedvarende lavinntekt. Denne andelen økte ganske kraftig mellom 2011 og 2020, men har de siste årene gått noe ned igjen. Blant dem som selv har vært yrkestilknyttet i hvert av årene i treårsperioden, er det svært liten andel som har vedvarende lavinntekt: 1,5 prosent.

Vi ser ellers at andelen personer med vedvarende lavinntekt er noe mindre blant personer i yrkesaktiv alder (25 til 65 år), sammenlignet med befolkningen i alt, henholdsvis 8,8 prosent og 9,2 prosent (hele befolkningen uten studenter). Dette skyldes at barn og unge er noe overrepresentert i lavinntektsgruppen når en benytter treårig, EU-skala 60 prosent som definisjon.

Tabell 4.5.1 Personer 25-65 år etter tallet på yrkestilknyttede¹ husholdningsmedlemmer og egen yrkestilknytning. Andel med vedvarende lavinntekt². Alder refererer seg til siste året i referanseperioden. 1999-2001 – 2021-2023. Prosent

	1999- 2001	2001- 2003	2003- 2005	2005- 2007	2007- 2009	2009- 2011	2011- 2013	2013- 2015	2015- 2017	2017- 2019	2018- 2020	2019- 2021	2020- 2022	2021- 2023
Kjennemerker ved husholdningen personen tilhører														
Personer (25-65 år) i husholdninger der ingen er yrkestilknyttet i noen av årene	29	35	33	34	35	34	37,8	42,0	43,5	46,6	47,5	47,8	46,9	47,0
Personer (25-65 år) i husholdninger med ett yrkestilknyttet medlem i ett eller to av årene	28	22	34	30	32	31	34,1	36,9	37,8	39,7	39,6	39,6	39,4	38,6
Personer (25-65 år) i husholdninger med ett yrkestilknyttet medlem i alle årene	3	4	3	4	4	4	5,0	5,8	6,0	6,0	6,1	6,0	5,4	5,1
Kjennemerker ved personen														
Personer (25-65 år) som ikke har vært yrkestilknyttet i noen av årene	18	19	22	22	23	23	25,9	28,7	29,8	31,9	32,6	32,6	31,6	31,4
Personer (25-65 år) som har vært yrkestilknyttet ett eller to av årene	14	14	14	16	17	17	18,4	19,6	20,2	21,3	21,3	21,5	21,5	21,4
Personer (25-65 år) som har vært yrkestilknyttet i alle årene	1	1	1	1	1	1	1,4	1,7	1,7	1,7	1,8	1,7	1,6	1,5
Alle personer 25-65 år	5	6	6	7	7	7	7,6	8,4	8,8	9,4	9,5	9,4	9,0	8,8

¹ Personer med samlet lønn- og næringsinntekt på minst to ganger folketrygdens grunnbeløp i løpet av året.

² Gjennomsnittlig inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skala) i en treårsperiode under 60 prosent av mediangjennomsnittet i samme treårsperiode.

Kilde: Innteks- og formuesundersøkelsen for husholdninger (1990-2003) og innteks- og formuesstatistikk for husholdninger (2004-), Statistisk sentralbyrå.

Det er også en nær sammenheng mellom en persons utdanningsnivå og lavinntektsrisiko. Personer i alderen 18 til 66 år som bare har utdanning på grunnskolenivå, har for eksempel en andel med vedvarende lavinntekt på 18 prosent i 2023 (tabell 4.5.2). Til sammenligning har de med fullført videregående utdanning en lavinntektsandel på snaut 8 prosent. Det er også en relativt stor andel blant dem med kort universitetsutdanning (under 4 år) som har vedvarende lavinntekt: nærmere 11 prosent. Mange av disse vil fremdeles være under utdanning (studenter). Blant personer med lengre høyere utdanning er andelen med vedvarende lavinntekt på 5 prosent.

Den største andelen med vedvarende lavinntekt i 2023, er blant dem med ukjent utdanningsnivå: I treårsperioden 2021-2023 tilhørte 24 prosent av alle i denne gruppen en lavinntekts-husholdning. Dette er i hovedsak innvandrere der SSB mangler opplysninger om høyeste fullførte utdanning.

Fra 2020 til 2023 har andelen med lavinntekt blitt mindre blant personer i alle utdanningsgrupper. Særlig gjelder dette blant dem med ukjent utdanning, der andelen med vedvarende lavinntekt falt fra 33 til 24 prosent. Én av årsakene kan være at det kom relativt mange flyktninger, spesielt fra Syria, til Norge i årene mellom 2015 og 2018, der en del hadde lavt eller ukjent utdanningsnivå. Blant mange av disse flyktningene som kom i årene før 2018, var andelen med vedvarende lavinntekt store, særlig i de første årene etter ankomst (Hattrem, 2024). I 2019, 2020 og 2021 kom det derimot

få flyktninger til landet, slik at det i 2023 var relativt få flyktninger med 3-4 års botid i Norge. Mange med ukjent utdanningsbakgrunn har derfor lengre botid i 2023 enn det de hadde i 2020. I antall er det mange innvandrere fra Polen og Litauen i Norge. Og selv om andelen med ukjent utdanning blant disse ikke er veldig stor, utgjør det likevel en rimelig stor gruppe i antall personer. De siste årene har likevel både antallet personer fra disse landene med relativt kort botid (3-5 år) og ukjent utdanning falt, som også kan være en årsak til den synkende andelen med vedvarende lavinntekt blant dem med ukjent utdanningsnivå samlet sett.

Generelt er det ofte slik at med økt botid faller andelen med vedvarende lavinntekt. Den er fremdeles relativt sett svært stor for dem med ukjent utdanning (24 prosent i 2023), men en del mindre enn i 2020 (33 prosent). Det er viktig å merke seg at selv om en del flyktninger og andre innvandrere har ukjent utdanningsnivå, kan dette variere veldig med landbakgrunn.

Tabell 4.5.2 Andel personer¹ 18-66 år med vedvarende lavinntekt², etter utdanningsnivå³. 2005-2007 – 2021-2023. Prosent

	2005- 2007	2007- 2009	2009- 2011	2011- 2013	2013- 2015	2015- 2017	2016- 2018	2017- 2019	2018- 2020	2019- 2021	2020- 2022	2021- 2023
Ingen utdanning, førskoleutdanning eller grunnskole	11,0	11,5	11,7	13,6	15,8	16,9	17,5	18,5	18,9	18,8	18,1	18,0
Videregående utdanning	6,4	6,8	7,1	7,2	7,2	7,4	7,6	8,1	8,3	8,4	8,2	7,9
Universitets- og høyskoleutdanning, lavere nivå	9,4	9,5	10,2	10,4	9,5	9,8	10,1	10,6	10,9	11,1	10,8	10,6
Universitets- og høyskoleutdanning, høyere nivå, og forskerutdanning	4,2	4,4	5,1	5,4	5,2	5,4	5,3	5,7	5,6	5,4	5,2	5,1
Uoppgitt utdanning ³	27,7	25,2	33,8	33,6	34,8	31,8	32,6	34,2	33,4	31,4	27,4	24,4
Alle utdanninger	8,7	9,0	9,3	9,9	10,4	10,8	11,2	11,4	11,6	11,5	11,1	10,8

¹ Alder refererer seg til siste året i referanseperioden.

² Gjennomsnittlig inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skala) i en treårsperiode under 60 prosent av mediangjennomsnittet i samme treårsperiode.

³ Det ble gjennomført en revisjon av utdanningsstatistikken i 2011, som reduserte antallet i befolkningen med uoppgitt utdanning.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå.

4.6. Økonomiske kjennemerker ved lavinntektsgruppen

Mottak av sosialhjelp og bostøtte

Vi skal se nærmere på sammenhengen mellom ulike økonomiske indikatorer og forekomsten av vedvarende lavinntekt. Fra tabell 4.6.1 ser vi at det er mange av dem som mottar sosiale stønader som bostøtte og sosialhjelp som har vedvarende lavinntekt.

Det var 143 000 personer som i alle tre årene i perioden 2021-2023 tilhørte en husholdning som fikk bostøtte. Andelen med vedvarende lavinntekt i denne gruppen var på 71 prosent. Dette var betydelig større andel enn ti år tidligere, da andelen var på drøyt 50 prosent, men noe mindre andel enn i 2019, da andelen var oppe i 75 prosent.

Det var altså særlig mellom 2011 og 2019 at andelen med vedvarende lavinntekt økte kraftig blant bostøttemottakerne. En årsak kan være at bostøtten i denne perioden var innrettet slik at den i stor grad traff personer med lavinntekt. Hvis det har vært slik at færre og færre med litt høyere inntekt mottok bostøtte i denne perioden sammenlignet med tidligere, så kan det forklare hvorfor andelen med lavinntekt blant mottakerne samtidig økte. Ifølge Husbankens årsrapport fra 2015, for eksempel, så førte det gjeldende regelverket for bostøtte til at mange minstepensjonister og andre med faste trygdeytelser hadde akkurat så høy inntekt at de risikerte å falle utenfor bostøtteordningen. Samtidig som det mellom 2011 og 2015 ble færre bostøttmottakere i nesten alle inntektsgrupper bortsett fra dem med aller lavest inntekt og som ofte bare får midlertidige trygdeytelser (Husbanken, 2016).

De par siste årene har derimot andelen med vedvarende lavinntekt blant bostøttemottakerne som nevnt gått litt ned igjen. En mulig forklaring på det, er at det i 2022 ble innført et midlertidig regelverk for endring av bostøtteordningen på grunn av høyere strømpriser. Dette ble videreført i 2023, og det ble dermed flere som fikk bostøtte som ellers ikke ville mottatt (Husbanken, 2024). Andelen med lavinntekt er likevel fortsatt svært stor blant bostøttemottakerne.

Ser vi på dem som mottok sosialhjelp i alle årene i perioden 2021-2023 – nærmere 110 000 personer - var andelen med vedvarende lavinntekt på 61 prosent. Dette var en nedgang fra 69 prosent i 2020, men fremdeles betydelig større andel enn ti år tidligere. Det var en relativt liten gruppe, omtrent 12 000 personer, som i 2021-2023 hadde mottatt sosialhjelp i alle tre årene og der sosialhjelp utgjorde minst halvparten av samlet inntekt. Nesten 90 prosent av disse hadde vedvarende lavinntekt i samme periode.

Av gruppen som mottok både bostøtte og sosialhjelp i alle tre årene i 2021-2023 (63 000 personer), var det 74 prosent som hadde vedvarende lavinntekt. Dette var også en noe mindre andel enn for noen få år siden, men fremdeles svært stor sammenlignet med starten av 2000-tallet.

Rentebelastning

Etter en lang periode med lave renter, begynte rentenivået å stige utover i 2022. Fra juni 2022 til oktober 2023, steg Norges Banks styringsrente fra 0,75 til 4,25 prosent (Norges Bank, 2025). Dette fikk blant annet utslag i større renteutgifter for mange husholdninger. I 2023 tilhørte 15,5 prosent av alle personer en husholdning der renteutgifter utgjorde minst 15 prosent av samlet inntekt før skatt. I 2022 var tilsvarende andel på 4 prosent (Statistisk sentralbyrå, 2025a).

For å ha renteutgifter, må man ha noe i gjeld. Mange i typiske lavinntektsgrupper har såpass lave inntekter at de enten ikke har mulighet eller ønsker å ta opp lån for eksempelvis å kjøpe bolig eller bil. Det kan også variere mellom ulike lavinntektsgrupper hvor stor studiegjeld de har og om de har tatt opp usikret gjeld, som kredittkort eller forbrukslån. Likevel kan relativt lav gjeld være mer tyngende for lavinntektshusholdninger enn andre husholdninger, nettopp fordi de har lave inntekter å betjene gjelden med. Av dem som har årlig lavinntekt, er det en større andel som opplever å ha tyngende forbruksgjeld (Omholt, 2024a).

Av alle bosatte personer i perioden 2021-2023, var det 4,7 prosent som tilhørte en husholdning der forbruksjusterte renteutgifter i perioden utgjorde minst 15 prosent av forbruksjustert samlet inntekt i samme periode – omtrent 245 000 personer. Dette var omtrent på samme nivå som i perioden 2018-2020, da 5,1 prosent hadde vedvarende store renteutgifter. Blant disse 245 000 personene som hadde vedvarende store renteutgifter i 2023, var andelen med vedvarende lavinntekt på 18 prosent. Dette er omtrent på nivå med de siste årene, men noe mindre andel enn i perioden før, altså 2020-2022, da 22 prosent av dem med store renteutgifter hadde vedvarende lavinntekt.

Siden andelen med vedvarende lavinntekt i hele befolkningen var på 10,3 prosent, var de med høy rentebelastning overrepresentert blant dem med vedvarende lavinntekt i 2023. Likevel er ikke forskjellene så store som i 2021 og 2022. Trolig var det svært få personer i husholdninger med middels til høye inntekter og med det meste av gjelden sin som boliglån, som havnet i gruppen med høy rentebelastning i disse årene. Det kan være at gruppen med stor rentebelastning i 2021 og 2022 i stor grad besto av personer med relativt lav inntekt som hadde en del forbruksgjeld. Ettersom det var først utover i 2022 at rentenivåene begynte å stige igjen, og de har holdt seg relativt sett høye i 2024 og utover 2025, kan det være at andelen med stor rentebelastning over flere år generelt øker fremover. Det gjenstår å se hvor mange av disse som også havner i vedvarende lavinntektsgruppen, da det kan være at høye renteutgifter blir mer utbredt blant dem med høyere inntekter også.

Tabell 4.6.1 Andel personer med vedvarende lavinntekt¹ blant personer i husholdninger som mottar sosialhjelp og bostøtte og som har høy rentebelastning². 1997-1999 – 2021-2023. Prosent

	1997- 1999	1999- 2001	2001- 2003	2003- 2005	2005- 2007	2007- 2009	2009- 2011	2011- 2013	2013- 2015	2015- 2017	2017- 2019	2018- 2020	2019- 2021	2020- 2022	2021- 2023
Sosialhjelp og bostøtte															
Personer i husholdninger som mottar bostøtte i minst tre påfølgende år	35	32	34	46	44	47	42	52	61	67	75	74	74	73	71
Personer i husholdninger som mottar bostøtte i minst ett av årene treårsperioden	28	27	30	40	38	39	36	42	49	52	57	57	57	55	53
Personer i husholdninger som mottar sosialhjelp i minst tre påfølgende år	29	32	39	52	47	48	45	54	61	64	68	69	68	64	61
herav personer der sosialhjelp utgjør minst 50 % av husholdningens samlede inntekt	60	75	78	79	83	86	83	88	90	91	92	93	91	91	89
Personer i husholdninger som mottar sosialhjelp i minst ett av tre påfølgende år	22	21	25	31	30	32	30	36	40	43	46	46	46	44	41
Personer i husholdninger som mottar både bostøtte og sosialhjelp i minst tre påfølgende år	36	32	49	63	56	59	54	65	73	76	80	80	79	77	74
Personer i husholdninger som mottar både bostøtte og sosialhjelp i minst ett av tre påfølgende år	26	22	33	46	44	46	42	49	56	59	63	63	62	60	58
Høy rentebelastning															
Personer i husholdninger som har høy rentebelastning i minst tre påfølgende år	7	7	8	11	13	8	12	12	13	16	18	19	21	22	18
Alle personer	9,0	8,5	8,9	9,5	9,4	9,5	9,2	9,6	10,2	10,5	11,1	11,2	11,0	10,6	10,3

¹ Gjennomsnittlig inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skala) i en treårsperiode under 60 prosent av mediangjennomsnittet i samme treårsperiode.

² For definisjoner av indikatorer og grupper viser vi til kapittel 2 i denne rapporten.

Kilde: Inntekts- og formuesundersøkelsen for husholdninger (1990-2003) og inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger (2004-), Statistisk sentralbyrå.

4.7. Boforhold, økonomiske problemer og tilknytning til arbeidsmarkedet

I analysen av boforhold, økonomiske problemer, helse og tilknytning til arbeidsmarkedet er data-grunnetaget Levekårsundersøkelsen EU-SILC. Med EU-SILC som kilde finner vi at 10,4 prosent av den voksne befolkningen faller inn under definisjonen for vedvarende lavinntekt, når studenter regnes med. Dette er omtrent på nivået basert på SSBs Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger (10,3 prosent med lavinntekt). Definisjonen av vedvarende lavinntekt basert på EU-SILC er i stor grad den samme som i inntekts- og formuesstatistikken; det er brukt samme inntektsbegrep, samme ekvivalensskala og lavinntektsgrense. Gruppen med vedvarende lavinntekt er likevel ikke direkte sammenlignbar, fordi inntektsstatistikken inkluderer personer under 18 år i analysen, mens bare personer 18 år og eldre blir inkludert der Levekårsundersøkelsen er brukt som kilde.

Andelen med lavinntekt er noe lavere dersom studenter ikke regnes med, andelen med vedvarende lavinntekt er da 8,4 prosent basert på EU-SILC, og 9,2 prosent basert på inntekts- og formuesstatistikken. I en del tilfeller er det vanlig å holde studenter utenfor når man presenterer tall for

vedvarende lavinntekt. I tabellene i dette kapittelet presenteres tall for personer i husholdninger med vedvarende lavinntekt både med og uten studenter.

Vi presenterer tall for vedvarende lavinntekt for perioden 2008 til 2024. Dette refererer til årstallene hvor dataene er samlet inn. Referanseårene for inntekt er som tidligere nevnt året forut for data-innsamlingsåret. Selv om det er et kort tidsrom og utvalgene av lavinntektspersoner er så små at det er vanskelig å få statistisk sikre resultater med hensyn til endringer, vil resultater fra flere årganger som dekker ulike tidsperioder for inntekt kunne gi en noe mer presis oppfatning av nivået og stabiliteten i de ulike indikatorene.

For enkelhets skyld vil vi i videre tekst referere til året for datainnsamling når vi viser til ulike årganger. 2024 vil da være året hvor de ulike levekårsforholdene er observert, mens vedvarende lavinntekt er definert ut fra inntektsårene 2021-2023. I tabelloverskriftene vil levekårsforholdene som er observert i 2024 for dem som har hatt lavinntekt i perioden 2021-2023 stå under overskriften 2024, og tilsvarende for andre år.

Kjennetegn ved personer i husholdninger med vedvarende lavinntekt

I likhet med tidligere år er unge overrepresentert i gruppen med vedvarende lavinntekt i perioden 2021-2023. Personer i alder 18-25 år utgjør en fjerdedel (26 prosent) av dem som bor i en husholdning med vedvarende lavinntekt, mens de kun utgjør 10 prosent av befolkningen i alt. Dette kan forklares delvis av at studenter er overrepresentert blant personer med vedvarende lavinntekt. I gruppen med vedvarende lavinntekt oppgir 29 prosent at de er skoleelever eller studenter. Til sammenligning gjelder det 12 prosent av hele befolkningen. Det betyr ikke at skoleelevene eller studentene nødvendigvis er hovedinntektstakere i husholdningen med lavinntekt, men det tyder likevel på at studenter utgjør en betydelig del av lavinntektsgruppen.

Personer mellom 25 og 66 år er underrepresentert blant personer med lavinntekt. I den voksne befolkningen er 69 prosent mellom 25 og 66 år, mens 56 prosent er i denne alderen blant dem med vedvarende lavinntekt. Eldre er også underrepresentert blant personer med lavinntekt. 18 prosent av dem med lavinntekt er over 66 år. Til sammenligning er 21 prosent av befolkningen i samme alder. Blant de eldre er det en betydelig kjønnsforskjell i lavinntektsgruppen, hvor 84 prosent er kvinner og 16 prosent er menn. I yngre aldersgrupper er derimot kjønnsfordelingen ganske lik og samlet sett er 54 prosent av lavinntektstakere kvinner.

Når det kommer til hovedaktiviteten til personer i husholdninger med vedvarende lavinntekt på intervjudtidspunktet, er yrkesaktive underrepresentert. 34 prosent av personer i husholdninger med vedvarende lavinntekt er yrkesaktive, mot 59 prosent i befolkningen i alt. Yrkesaktive personer i husholdninger med lavinntekt arbeider også færre timer i snitt per uke (28 timer) sammenlignet med yrkesaktive i befolkningen i alt (35 timer). Hovedaktiviteten er kartlagt i slutten av den treårige perioden med vedvarende lavinntekt.

Studenter, uføre og arbeidsledige er overrepresenterte blant dem med lavinntekt. Som tidligere nevnt utgjør studenter en stor andel av de med lavinntekt (29 prosent). Uføre utgjør 16 prosent av personer i husholdninger med vedvarende lavinntekt, mens de bare utgjør 8 prosent i befolkningen i alt. Arbeidsledige utgjør 4 prosent av personer i husholdninger med vedvarende lavinntekt, mens det samme gjelder 2 prosent i befolkningen i alt. Hjemmearbeidende er en svært liten gruppe, men utgjør en noe større andel blant dem med vedvarende lavinntekt (1,5 prosent) sammenlignet med i befolkningen i alt (0,5 prosent).

Ser vi på husholdningene med vedvarende lavinntekt, er husholdninger med én hovedinntektstaker overrepresentert. Aleneboende utgjør en langt større andel blant husholdninger med vedvarende lavinntekt (76 prosent av husholdninger) sammenlignet med befolkningen i alt (46 prosent av

husholdninger). Også enslige forsørgere er overrepresentert blant husholdninger med vedvarende lavinntekt (hvor de utgjør 9 prosent) sammenlignet med i befolkningen i alt (hvor de utgjør 5 prosent).

Boligeierskap og -standard

Befolkningens boforhold er i ganske stor grad livsfasebestemt, og selve boligbehovet varierer ut fra hvilken livsfase man befinner seg i. Det norske boligmarkedet er et markeds- og eierdominert system, så kjøp av bolig representerer en betydelig investering, som vanligvis blir gjort i forholdsvis ung alder, og primært finansiert gjennom opptak av lån. For unge vil lav inntekt over tid kunne være et forhold som begrenser muligheten til å etablere seg på boligmarkedet. For eldre avspeiler bolig-situasjonen ikke bare deres nåværende situasjon, men vil avhenge sterkt av blant annet deres familie- og yrkeskarrierer over et langt tidsrom.

Langt færre boligeiere blant dem med vedvarende lavinntekt

En stor del av befolkningen eier boligen sin, dette gjelder 79 prosent når vi ser på hele befolkningen under ett. Ser vi på dem med vedvarende lavinntekt er eierandelen betydelig lavere; 35 prosent (38 prosent når vi holder studenter utenom). Det vil si at mange med vedvarende lavinntekt leier bolig. I 2024 var 65 prosent av alle med lavinntekt leiere. Eierandelen blant dem med lavinntekt har holdt seg relativt stabil på mellom 30-38 prosent etter 2010, mens det i årene fram til 2010 var en større andel i denne gruppa som eide sin bolig (44-49 prosent). I befolkningen har boligeierandelen vært svakt synkende siden 2018, men har ligget på omkring 80 prosent.

Lavinntektsgruppen bor også sjeldnere i enebolig og småhus enn befolkningen som helhet, 41 mot 66 prosent. 13 prosent av dem med vedvarende lavinntekt bor også trangt – mot 6 prosent i befolkningen i alt. Boligene til dem i lavinntektsgruppen er også i gjennomsnitt betydelig mindre målt i antall kvadratmeter, 80 mot 119 kvadratmeter i gjennomsnitt per husholdning. Ser vi på antall kvadratmeter per person veies dette noe opp av at lavinntektshusholdningene i gjennomsnitt er mindre. I gjennomsnitt har de med lavinntekt 8 kvadratmeter mindre per person i husholdningen sammenliknet med befolkningen som helhet.

Ser vi på forekomst av boligproblemer (her er de nyeste tallene fra 2023) var dette i 2023 ikke mer utbredt blant de med lavinntekt enn i befolkningen i alt. 27 prosent av lavinntektshusholdninger hadde minst ett boligproblem, mot 25 prosent av husholdninger i alt. Ser vi på tall fra tidligere år (2018, 2019 og 2020), har det disse årene vært en større andel med boligproblemer blant personer med vedvarende lavinntekt enn befolkningen i alt, størst forskjell mellom gruppene finner vi for problemer med støy i boligen, som gjaldt 23 prosent av lavinntektshusholdninger i 2020, mot 13 prosent av husholdninger i alt. Årsaken til at vi ikke ser noen forskjell i forekomst av boligproblemer i 2023 kan skyldes at gruppen med vedvarende lavinntekt er liten basert på EU-SILC (omkring 125-185 personer per år), noe som gir mer usikre og ustabile tall fra år til år.

Tabell 4.7.1 Boligtype og boligstandard for personer i husholdninger med vedvarende lavinntekt (18 år og eldre). Prosent og gjennomsnitt

	Vedvarende lavinntekt, i alt					Vedvarende lavinntekt, uten studenter		Hele befolkningen	
	2008	2018 ¹	2022	2023	2024	2023	2024	2023	2024
Eierforhold									
Bor i husholdning som eier	48	37	37	36	35	41	38	80	79
Bor i husholdning som er selveier	37	32	28	29	25	34	31	68	65
Boligtype og -størrelse									
Bor i enebolig, våningshus	47	43	37	35	31	42	38	53	52
Bor i småhus ellers	14	13	6	10	10	10	12	12	14
Bor alene	56	57	62	66	63	61	62	28	29
Bor trangt	19	22	17	11	13	8	15	5	6
Bor svært romslig	25	18	19	26	27	24	32	37	39
Boligareal (gjennomsnitt, kvm)									
Per husholdning	97	82	80	86	80	94	88	121	119
Per person	80	57	64	71	65	76	72	72	72
Bor i bolig med minst ett boligproblem ³	..	38	..	27	..	28	..	25	..
Problem med ...									
Råte eller fukt	16	13	..	8	..	7	..	5	..
Støy i boligen	16	21	..	16	..	16	..	13	..
Forurensning ved boligen	11	11	..	10	..	13	..	9	..
Kriminalitet, vold og hærverk i boområdet	9	12	..	6	..	6	..	5	..
Antall svar	261	160	149	134	125	98	84	2084	2039

¹ I 2021 ble Levekårsundersøkelsen EU-SILC lagt om, som svekker sammenlignbarheten med eldre tall. Se kapittel 2 for mer informasjon.

² Fra 2020 stilles spørsmålene om boligproblemer hvert 3. år.

Kilde: Levekårsundersøkelsen EU-SILC, Statistisk sentralbyrå.

Boligøkonomi

Ser vi først på boligutgifter i antall kroner betalt av hver husholdning per år, uten å ta hensyn til inntekt, er boligutgiftene for husholdninger med vedvarende lavinntekt noe lavere enn for husholdninger i befolkningen i alt. Dette gjelder både for eiere og leiere, selv om forskjellen er størst for eiere. Husholdninger med vedvarende lavinntekt som leier boligen de bor i betalte i 2024 omtrent 13 000 kroner mindre per år i samlede boutgifter (husleie og strøm) (96 900 kroner) enn husholdninger i alt som leier (110 200 kroner). Ser vi på eiere, var de samlede boutgiftene for eierhusholdninger med vedvarende lavinntekt omtrent 40 000 kroner mindre per år (156 800 kroner) enn for eierhusholdninger i befolkningen i alt (199 200 kroner). Blant husholdninger med vedvarende lavinntekt er det flest leiere blant dem under 45 år. Dermed vil tallene for leiere i stor grad gjelde yngre personer med vedvarende lavinntekt.

Husholdninger i lavinntektsgruppen har altså totalt sett lavere boligutgifter enn det vi finner i befolkningen totalt. Viktigere enn boligutgiftene alene er likevel forholdet mellom boligutgifter og inntekten. Boligutgiftenes belastning på husholdningens økonomi er høy for gruppen med vedvarende lavinntekt siden inntektene er så lave. Ser vi på de samlede boutgiftene opp mot inntekt, har halvparten av husholdningene med lavinntekt (49 prosent) boligutgifter som utgjør 40 prosent eller mer av deres samlede inntekt. I befolkningen er andelen langt lavere, for husholdninger i alt er det 20 prosent som har samlede boutgifter som utgjør 40 prosent eller mer av inntekt. Andelen med relativt sett høye boligutgifter blant husholdninger med vedvarende lavinntekt er altså betydelig større enn i befolkningen som helhet. Andelen med høy boutgiftsbelastning har vært økende siden 2021, mye på grunn av økende renter og strømpriser.

Tabell 4.7.2 Boligøkonomi for husholdninger med vedvarende lavinntekt. Kroner og prosent

	Vedvarende lavinntekt, i alt					Hele befolkningen		
	2008	2018 ¹	2022	2023	2024	2023	2023	2024
Boutgifter for leiere (Gjennomsnitt, kr)								
Samlede boutgifter per år, leiere ²	..	..	114 000	103 200	96 900	110 300	108 100	110 200
Husleie per år	43 500	68 300	81 600	88 500	87 100	92 070	93 800	98 500
Boutgifter for eiere (Gjennomsnitt, kr)								
Samlede boutgifter per år, eiere ³	..	..	110 200	113 400	156 800	112 500	175 200	199 200
Renter og avdrag per år	17 500	44 100	45 400	48 800	91 200	48 538	104 100	129 500
Boligrenter per år	..	22 100	18 800	26 500	61 000	26 610	59 600	85 600
Boutgiftsbelastning								
Samlede boutgifter ^{2,3} utgjør 40 prosent eller mer av inntekt	..	..	49	55	49	49	20	20
Oppfatter boutgiftene som svært tyngende ⁴	12	13	..	10	..	13	7	..
Antall svar fra leiere	144	100	97	83	79	54	310	292
Antall svar fra eiere	117	59	52	51	46	44	1 766	1 748
Antall svar i alt	261	159	149	134	125	98	2 076	2 040

¹ I 2021 ble Levekårsundersøkelsen EU-SILC lagt om, som svekker sammenlignbarheten med eldre tall. Se kapittel 2 for mer informasjon.

² Samlede boutgifter for leiere omfatter husleie og strøm/fyring.

³ Samlede boutgifter for eiere omfatter renter og avdrag, kommunale avgifter, eiendomsskatt, fellesutgifter/husleie for andels- og sameiere, boligforsikring og strøm/fyring.

⁴ Spørsmålet stilles hvert 3. år fra 2020.

Kilde: Levekårsundersøkelsen EU-SILC, Statistisk sentralbyrå.

Økonomiske vansker

Inntektsnivået er et objektivt mål basert på opplysninger fra register. En subjektiv vurdering av egen økonomi er noe annet. Disse to forholdene henger selvfølgelig sammen, og det er naturlig at personer med vedvarende lavinntekt har mer økonomiske problemer. Den subjektive vurderingen av egen økonomi er spesielt egnet til å fortelle oss hvilke områder en begrenset økonomi gir utslag.

Det er klare forskjeller mellom dem med og uten lavinntekt i andelen som rapporterer at det er vanskelig å få pengene til å strekke til. 20 prosent av husholdninger med vedvarende lavinntekt oppgir at det er vanskelig eller svært vanskelig å få endene til å møtes. Det er en dobbelt så stor andel som for hele befolkningen, hvor 10 prosent svarer det samme. Andelen som opplever det som vanskelig eller svært vanskelig å få pengene til å strekke til har økt for både husholdninger med vedvarende lavinntekt, og for husholdninger i befolkningen i alt. Dette kan skyldes økte boliglånsrenter og et økende prisnivå generelt de siste årene.

Den vanskelige økonomiske situasjonen til husholdninger med vedvarende lavinntekt viser seg også i at mange ikke har mulighet til å betale en uforutsett utgift på 20 000 kroner. 44 prosent av dem med vedvarende lavinntekt svarer at de ikke hadde hatt mulighet til å betale dette, mot 22 prosent i befolkningen.

Tabell 4.7.3 Økonomiske vansker for husholdninger med vedvarende lavinntekt. Prosent

	Vedvarende lavinntekt, i alt					Vedvarende lavinntekt, uten studenter		Hele befolkningen	
	2008	2018 ¹	2022	2023	2024	2023	2024	2023	2024
Vanskelig å få endene til å møtes	19	20	15	15	20	15	21	7	10
Klarer ikke å betale en uforutsett utgift ²	..	46	51	41	44	47	47	22	22
Andre lån er tyngende ²	..	9	22	15	27	18	28	16	20
Har minst ett betalingsproblem ²	..	13	11	19	18	22	21	9	9
Problemer med å betale ...									
... husleie (andel av leiere) ²	..	14	10	10	10	13	11	7	5
... boliglån (andel av eiere) ²	..	1	3	1	9	1	12	1	2
... elektrisitet og kommunale avgifter	5	7	5	8	6	10	9	3	3
... andre lån	1	4	3	6	5	5	7	3	3
... kredittkortgjeld eller avbetalingskjøp	..	..	3	7	7	7	8	4	4
Antall svar fra leiere	..	100	92	78	76	49	48	285	262
Antall svar fra eiere	..	59	51	51	46	44	33	1 749	1 724
Antall svar	261	159	149	134	125	98	84	2 084	2 040

¹ I 2021 ble Levekårsundersøkelsen EU-SILC lagt om, som svekker sammenlignbarheten med eldre tall. Se kapittel 2 for mer informasjon.

² Nye indikatorer fra 2017.

Kilde: Levekårsundersøkelsen EU-SILC, Statistisk sentralbyrå.

9 prosent av befolkningen som helhet hadde i 2024 ett eller flere betalingsproblemer i løpet av det siste året. Betalingsproblemer omfatter å ha vært ute av stand til å betale husleie, boliglån, elektrisitet, kommunale avgifter, andre lån, kredittkortgjeld eller avbetalingskjøp i løpet av det siste året. Blant husholdninger med vedvarende lavinntekt er andelen dobbelt så høy; 18 prosent hadde ett eller flere betalingsproblemer det siste året.

Ser vi nærmere på problemer med å betale husleie eller boliglån, ser vi at andelen med betalingsproblemer er større for husholdninger med vedvarende lavinntekt. 10 prosent av leiere med lavinntekt hadde i 2024 hatt problemer med å betale husleie det siste året, mot 5 prosent i befolkningen i alt. For eiere med vedvarende lavinntekt hadde 9 prosent hatt problemer med å betale boliglån det siste året. Dette er langt over andelen i befolkningen i alt (2 prosent), og andelen har for de med vedvarende lavinntekt økt kraftig fra årene før, hvor andelen med problemer med å betale boliglån har ligget på mellom 1 og 3 prosent.

Materielle mangler

I tillegg til betalingsproblemer for store utgiftsposter knyttet til bolig og opplevelse av egen økonomisk romslighet, kan man se på utbredelsen av det vi kan kalle fattigdomsproblemer basert på om man har råd til grunnleggende materielle og sosiale goder.

53 prosent med vedvarende lavinntekt manglet minst ett materielt gode i 2024. Det er mer enn en dobbelt så stor andel som i befolkningen i alt, hvor 24 prosent manglet minst ett materielt gode. Andelen med minst en materiell mangel har økt i 2024 sammenlignet med årene 2020-2023, for både husholdninger med lavinntekt og husholdninger i alt.

Tabell 4.7.4 Materielle og sosiale mangler for husholdninger med vedvarende lavinntekt. Prosent

	Vedvarende lavinntekt, i alt					Vedvarende lavinntekt, uten studenter		Hele befolkningen	
	2008	2018 ¹	2022	2023	2024	2023	2024	2023	2024
Mangler minst ett materielt gode²	..	42	44	42	53	47	54	21	24
Ikke råd til å ...									
... holde boligen passe varm	2	9	3	8	4	10	4	2	1
... disponere privatbil	23	23	23	21	21	20	18	7	7
... bytte ut utslitte møbler ²	..	25	27	27	32	34	37	12	15
... erstatte utslitte klær ²	..	11	11	11	17	14	19	6	8
... gå til tannlege ²	..	12	10	12	18	14	20	7	8
... spise kjøtt eller fisk annenhver dag	7	14	5	3	13	4	19	2	4
... ha internett ²	..	3	2	1	0	2	0	0	0
Mangler minst ett sosialt gode²	..	29	31	29	31	38	34	13	13
Ikke råd til å ...									
... dra på en ukes ferie utenfor hjemmet i løpet av et år	19	24	27	22	23	28	24	8	9
... delta i regelmessige fritidsaktiviteter ²	..	9	12	14	14	19	16	5	6
... bruke litt penger på seg selv en gang i uken ²	..	13	9	14	11	17	15	5	5
... gå ut og spise eller drikke en gang i måneden ²	..	7	8	12	12	15	13	6	7
Antall svar	261	161	149	134	125	98	84	2084	2040

¹ I 2021 ble Levekårsundersøkelsen EU-SILC lagt om, som svekker sammenlignbarheten med eldre tall. Se kapittel 2 for mer informasjon.

² Nye indikatorer fra 2017.

Kilde: Levekårsundersøkelsen EU-SILC, Statistisk sentralbyrå.

Ser vi på hvert enkelt materielt gode, er det mange i lavinntektsgruppen som ikke har råd å bytte ut utslitte møbler (32 prosent) og til å disponere privatbil (21 prosent). En betydelig andel har ikke råd til å gå til tannlege (18 prosent) eller til å erstatte utslitte klær (17 prosent). For alle de materielle godene er andelen som ikke har råd mer enn dobbelt så høy blant husholdninger med lavinntekt sammenlignet med husholdninger i befolkningen i alt. For eksempel har 13 prosent av husholdninger med lavinntekt ikke råd til å spise kjøtt eller fisk annenhver dag, mens det samme gjelder kun 4 prosent i befolkningen i alt.

En av fem med lavinntekt mangler sosiale goder

En ting er å mangle mer håndfaste materielle goder, et annet aspekt av det å ha en begrenset økonomi er om man ikke har tilgang på de sosiale godene som er vanlige i samfunnet. De sosiale godene som kartlegges i levekårsundersøkelsen omfatter å ha råd til en ukes ferie utenfor hjemmet hvert år, å delta i regelmessige fritidsaktiviteter, å bruke litt penger på seg selv en gang i uken, eller å spise eller drikke ute med venner eller familie en gang i måneden. Omtrent tre av ti (31 prosent) med vedvarende lavinntekt rapporterer at de mangler ett eller flere sosiale goder, til sammenligning gjelder dette en av ti (9 prosent) i befolkningen som helhet.

Det er størst andel som ikke har råd til en ukes ferie utenfor hjemmet i løpet av et år, selv om dette også omfatter opphold på hytte eller opphold hos venner og familie. For husholdninger med lavinntekt gjelder dette 23 prosent, mens i befolkningen i alt er det 9 prosent som oppgir det samme. 14 prosent i lavinntektsgruppen har ikke råd til å delta i regelmessige fritidsaktiviteter, og 11 prosent har ikke råd til å bruke litt penger på seg selv. I befolkningen er andelen henholdsvis 6 og 5 prosent.

Helse og funksjonsevne

Personer i lavinntektsgruppen har noe dårligere helse enn befolkningen totalt. 18 prosent av dem med vedvarende lavinntekt oppgir at de har dårlig eller svært dårlig helse. I befolkningen som helhet er det 10 prosent som oppgir det samme. Ser vi på funksjonsevne, er det 38 prosent av dem med lavinntekt som har nedsatt funksjonsevne i alt. 23 prosent har noe nedsatt funksjonsevne og 15

prosent har sterkt nedsatt funksjonsevne. Dette er høyere nivå enn i befolkningen i alt, hvor 27 prosent har nedsatt funksjonsevne i alt; 20 prosent har noe nedsatt funksjonsevne og 7 prosent har sterkt nedsatt funksjonsevne.

Tabell 4.7.5 Helseforhold for personer med vedvarende lavinntekt. Prosent

	Vedvarende lavinntekt, i alt					Vedvarende lavinntekt, uten studenter		Hele befolkningen	
	2008	2018 ¹	2022	2023	2024	2023	2024	2023	2024
Egenvurdering av helse									
andel med svært god eller god helse	68	69	61	63	62	56	54	72	72
andel med dårlig eller svært dårlig helse	15	16	19	21	18	25	22	11	10
Andel med kronisk sykdom ²	40	46	45	51	52	56	61	45	47
Nedsatt funksjonsevne									
andel med sterkt nedsatt funksjonsevne	9	8	18	17	15	21	21	8	7
andel med noe nedsatt funksjonsevne	15	21	13	21	23	22	24	19	20
Antall svar	261	161	149	134	125	98	84	2084	2040

¹ I 2021 ble Levekårsundersøkelsen EU-SILC lagt om, som svekker sammenlignbarheten med eldre tall. Se kapittel 2 for mer informasjon.

² Endret definisjon av kronisk sykdom i 2017 og 2023. Før 2017 omfattet definisjonen kun langvarige sykdommer eller helseproblemer. Fra 2017 til 2022 inkluderer definisjonen også plager som følge av sykdom og skade. F.o.m. 2023 omfatter indikatoren igjen kun spørsmålet om langvarige sykdommer eller helseproblemer.

Kilde: Levekårsundersøkelsen EU-SILC, Statistisk sentralbyrå.

Livskvalitet

I tillegg til å se på objektive levekår kan det være nyttig å se på hvordan gruppen med lavinntekt opplever sitt eget liv, gjennom en indikator på subjektiv livskvalitet. I Levekårsundersøkelsen EU-SILC blir respondentene spurt om hvor fornøyde de er med livet sitt, på en skala fra 0-10. Blant personer med lavinntekt er gjennomsnittsskåren på 7,0, noe som er betydelig lavere enn for befolkningen i alt, hvor gjennomsnittsskåren er 7,6. Ser vi på andelen som har lav, middels, eller høy skår på spørsmålet om tilfredshet med livet, ser vi at andelen med høy skår er lik mellom personer med lavinntekt og hele befolkningen i alt (29 prosent), men at det er betydelig flere som oppgir en lav skår blant dem med lavinntekt (22 prosent) sammenlignet med hele befolkningen (13 prosent).

Tabell 4.7.6 Livskvalitet for personer med vedvarende lavinntekt. Prosent

	Vedvarende lavinntekt, i alt			Vedvarende lavinntekt, uten studenter			Hele befolkningen		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Tilfredshet med livet									
Lav skår (0-5)	18	21	22	24	24	28	11	12	13
Middels skår (6-8)	66	57	49	64	55	42	59	59	58
Høy skår (9-10)	15	22	29	13	20	30	30	30	29
Gjennomsnitt	7,0	7,0	7,0	6,7	6,9	6,8	7,7	7,7	7,6
Antall svar	149	134	125	97	98	84	2078	2077	2036

Kilde: Levekårsundersøkelsen EU-SILC, Statistisk sentralbyrå.

Tilknytning til arbeidslivet

Husholdninger med vedvarende lavinntekt er i mindre grad tilknyttet arbeidslivet enn befolkningen generelt. For de aller fleste er yrkesinntekt eller alderspensjon den absolutt viktigste inntektskilden, og manglende tilknytning til arbeidslivet over tid er derfor en viktig årsak til at disse husholdningene havner i gruppen med vedvarende lavinntekt. Tabell 4.7.7 viser tilknytning til arbeidslivet de siste 12 månedene for husholdninger med vedvarende lavinntekt og husholdninger i alt.

76 prosent av husholdninger i befolkningen i yrkesaktiv alder har hatt en eller flere helårs yrkesaktive, mens dette gjelder 30 prosent av husholdninger med vedvarende lavinntekt. Lavinntekts-husholdninger jobber klart mindre heltid, mens deltidsarbeid er omtrent like utbredt som i befolkningen mellom 16 og 66 år. I befolkningen rapporteres det i 72 prosent av husholdningene om 12 måneder eller mer med heltidsarbeid, den tilsvarende andelen for lavinntektshusholdningene er 20 prosent. I snitt hadde lavinntektshusholdninger 4 måneder med fulltids yrkesaktivitet det foregående året, mot 12 måneder i alle husholdninger. Deltidsarbeid er derimot omtrent like utbredt blant personer med lavinntekt som i befolkningen totalt. I begge disse gruppene ble det jobbet 12 måneder eller mer med deltid i 11 prosent av husholdningene. Samlet er dermed arbeidsmengden betydelig lavere, og en større andel av dem med lavinntekt som er i jobb har deltidsarbeid.

Husholdninger med lavinntekt er i større grad preget av arbeidsledighet sammenlignet med befolkningen generelt. Blant lavinntektshusholdningene hadde omtrent 5 prosent 12 måneder med arbeidsledighet, mot 2 prosent i befolkningen.

Tabell 4.7.7 Tilknytning til arbeidslivet for husholdninger med vedvarende lavinntekt¹. Personer i yrkesaktiv alder 18-66 år. Prosent.

	Vedvarende lavinntekt, i alt					Hele befolkningen	
	2008	2018 ¹	2022	2023	2024	2023	2024
Antall helårsyrkesaktive i husholdningen							
0	74	67	73	66	70	22	24
1	21	31	24	31	27	44	43
2	4	3	4	4	3	34	34
Antall måneder med heltids yrkesaktivitet i husholdningen							
0	66	73	68	67	64	22	22
12+	20	21	18	22	20	72	72
Gjennomsnittlig antall måneder	3,5	3	3	4	4	13	12
Antall måneder med deltids yrkesaktivitet i husholdningen							
0	82	80	87	85	82	84	85
12+	7	12	7	8	11	10	11
Gjennomsnittlig antall måneder	1,4	2	1,1	1,2	1,6	1,6	1,6
Antall måneder med arbeidsledighet i husholdningen							
0	89	89	88	92	91	95	94
12+	7	6	8	7	5	2	2
Gjennomsnittlig antall måneder	1,2	0,9	1,1	0,9	0,7	0,4	0,5
Antall svar	171	137	127	111	103	746	735

¹ I 2021 ble Levekårsundersøkelsen EU-SILC lagt om, som svekker sammenlignbarheten med eldre tall. Se kapittel 2 for mer informasjon.

Kilde: Levekårsundersøkelsen EU-SILC, Statistisk sentralbyrå.

4.8. Lavinntekt innen ulike grupper

I kapittel 5 presenteres en rekke ulike økonomiske indikatorer for ulike grupper av befolkningen. I dette avsnittet ser vi nærmere på forekomsten av vedvarende lavinntekt (treårig, EU-skala 60 prosent) innen flere av de samme gruppene.

Kvinner og menn

Det er små forskjeller i forekomsten av vedvarende lavinntekt mellom menn og kvinner. Dersom studentene utelates hadde 9,8 prosent av alle kvinner vedvarende lavinntekt i treårsperioden 2021 - 2023, mens menn hadde en andel på 8,6 prosent (tabell 4.8.1). Det er først og fremst en større andel kvinner blant enslige minstepensjonister og enslige med barn som forklarer forskjellen mellom kjønnene ved bruk av denne lavinntektsdefinisjonen. Det kan være verdt å merke seg at forskjellene mellom menn og kvinner er en god del mindre nå enn for 10-15 år siden. I 2013 hadde f.eks. 9,4

prosent av kvinnene vedvarende lavinntekt, mens det samme gjaldt 7,8 prosent av mennene. Så selv om andelen kvinner med lavinntekt fremdeles er større, har andelen menn med lavinntekt økt kraftigere.

Barnefamilier

På samme måte som for årlig lavinntekt er andelen med vedvarende lavinntekt større for enslige med barn enn for par med barn. Mens 6,2 prosent av alle personer i husholdningstypen av «par med barn under 18 år» hadde vedvarende lavinntekt i perioden 2021 - 2023, var tilsvarende andel for enslige forsørgere nesten fire ganger så stor, 24,4 prosent. Husholdningstypen er her basert på situasjonen siste året i treårsperioden (2023). På tross av at enslige med barn har en stor andel i lavinntektsgruppen, viser tidligere studier at denne gruppen likevel har stor mobilitet, det vil si at mange kun kortvarig befinner seg i lavinntektsgruppen (Sandvik & Arntzen, 2023) .

Risikoen for å ha vedvarende lavinntekt øker betraktelig med barnetallet både innen parfamilier og enslige med barn. Mens andelen med vedvarende lavinntekt blant par med to barn var på 3,6 prosent, var tilsvarende andel så stor som 29,5 prosent blant par med minst fire barn.

En stor andel av de store barnefamiliene har innvandrerbakgrunn. Vi ser nærmere på forekomsten av vedvarende lavinntekt for barn med innvandrerbakgrunn i kapittel 4.10.

Unge aleneboende

Unge som bor alene, er blant gruppene som er mest overrepresentert blant dem med lavinntekt. I denne gruppen er det likevel et stort innslag av studenter, som er med på å påvirke andelen med lavinntekt. Utelater vi studenter (aleneboende som mottar studielån siste året i perioden), hadde 27 prosent av alle aleneboende 35 år eller yngre vedvarende lavinntekt i 2023. Det har vært små endringer i denne andelen de siste fem årene, men en liten nedgang.

Blant aleneboende har det stor betydning hvor lenge en har bodd alene. Mens altså drøyt hver fjerde som hadde bodd alene i minst tre påfølgende år hadde vedvarende lavinntekt, faller andelen når vi ser på de som bare i en kortere periode har bodd alene. For de som var aleneboende i bare ett av de tre siste årene, var andelen med vedvarende lavinntekt 16 prosent. Dette tyder igjen på at det å kunne inngå i en husholdning med andre, for eksempel foreldre eller en samboer, har en positiv effekt på husholdningsøkonomien til de unge. Også unge aleneboende utmerker seg ved å være en gruppe med relativt høy inntektsmobilitet (Sandvik & Arntzen, 2023).

Innvandrere

Som det går fram av tabell 4.8.1 hadde nærmere 24 prosent av alle personer med innvandrerbakgrunn, det vil si personer som selv har innvandret eller som er norskfødte med innvandrerforeldre, vedvarende lavinntekt i treårsperioden 2021–2023. Selv om dette er en stor andel sammenlignet med mange andre grupper, er det en mindre andel enn i de foreløpige toppårene 2019 og 2020, da lavinntektsandelen var på 29 prosent.

En årsak til nedgangen de siste årene, kan være at det kom relativt få innvandrere til Norge under korona-pandemien, og at de mange ukrainerne som kom i 2022 og 2023, ennå ikke er med i beregningen av vedvarende lavinntekt. Ofte er andelen med vedvarende lavinntekt størst blant dem med kort botid, særlig blant flyktninger, da introduksjonsstønad og andre sosiale overføringer utgjør en stor del av inntekten deres. I 2023 var det færre av innvandrerne som er med i populasjonen når vi måler vedvarende lavinntekt, altså at de har vært bosatt i minst tre år, som hadde svært kort botid enn noen år tidligere. Det kom relativt mange flyktninger til Norge mellom 2015 og 2017, men færre i 2019-2021(Statistisk sentralbyrå, 2025b).

Tabell 4.8.1 Andel personer med vedvarende lavinntekt¹, etter ulike kjennemerker. 1997-1999 – 2021-2023. Posent

	1997- 1999	2001- 2003	2005- 2007	2009- 2011	2011- 2013	2013- 2015	2015- 2017	2017- 2019	2018- 2020	2019- 2021	2020- 2022	2021 2023
Kvinner og menn												
Kvinner	11	10	10,6	10,1	10,5	10,8	11,1	11,7	11,8	11,7	11,3	10,9
Menn	7	8	8,1	8,3	8,8	9,5	9,9	10,5	10,6	10,4	10,0	9,6
Kvinner og menn (uten studenter)												
Kvinner	10	9	9,2	8,5	9,4	10,0	10,2	10,7	10,7	10,5	10,2	9,8
Menn	6	7	6,9	7,0	7,8	8,6	8,9	9,5	9,5	9,3	8,9	8,6
Barnefamilier												
Personer som har tilhørt enslig forsørger- husholdning i alle årene i treårsperioden	9	10	15,8	17,9	21,6	24,8	27,1	29,3	29,8	29,8	29,0	27,8
Personer i enslig forsørgerhusholdning siste året i treårsperioden	8	8	14,2	16,0	18,7	22,3	24,3	26,1	26,6	26,5	26,3	24,4
med 1 barn	:	:	9,5	10,2	12,1	14,6	16,1	17,5	17,4	17,3	16,9	16,0
med 2 barn	:	:	12,9	15,1	17,9	21,5	23,4	25,6	25,9	25,5	25,1	23,3
med 3 eller flere barn	:	:	28,6	33,3	37,9	43,4	46,1	48,2	49,8	49,7	48,9	45,9
Personer i husholdningstypen par med barn, yngste barn 0-6 år	3	5	6,5	6,8	7,9	9,2	9,6	10,2	10,0	9,3	8,4	7,8
Personer i husholdningstypen par med barn, yngste barn 0-17 år	3	4	5,0	5,3	6,1	7,0	7,4	7,8	7,7	7,2	6,6	6,2
Personer i husholdningstypen par med barn, yngste barn 0-17 år, med 1 barn	2	4	3,6	4,2	5,4	6,2	6,2	6,1	5,8	5,4	4,8	4,4
Personer i husholdningstypen par med barn, yngste barn 0-17 år, med 2 barn	2	2	2,9	3,3	3,8	4,4	4,6	4,8	4,7	4,3	3,9	3,6
Personer i husholdningstypen par med barn, yngste barn 0-17 år, med 3 eller flere barn	4	7	8,8	8,9	9,9	11,4	12,5	14,0	14,1	13,5	12,7	12,0
herav med 4 eller flere barn	:	:	20,8	21,6	23,8	26,7	28,9	32,6	33,0	32,6	29,9	29,5
herav med 5 eller flere barn	:	:	40,8	40,7	43,8	48,9	50,1	54,8	55,0	54,6	50,5	49,9
Alle barn under 18 år	4	6	7,3	7,6	8,6	10,0	10,7	11,7	11,7	11,3	10,6	9,9
Unge aleneboende												
Personer 35 år eller yngre som har vært aleneboende i alle årene i treårsperioden	29	33	44,5	46,4	43,5	41,2	41,4	43,1	42,2	41,9	40,7	39,6
Personer 35 år eller yngre som har vært aleneboende i 2 av 3 år i perioden	27	26	28,3	32,6	36,8	36,8	37,6	37,4	37,1	36,4	35,7	34,7
Personer 35 år eller yngre som har vært aleneboende i 1 av 3 år i perioden	11	13	12,3	14,6	17,0	19,8	20,4	20,2	17,8	19,6	18,8	18,0
Unge aleneboende (uten studenter)²												
Personer 35 år eller yngre som har vært aleneboende i alle årene i treårsperioden	17	19	22,3	24,4	26,9	30,0	30,0	31,0	29,7	28,8	27,3	27,0
Personer 35 år eller yngre som har vært aleneboende i 2 av 3 år i perioden	14	17	15,3	18,2	32,5	28,2	28,4	28,3	27,1	26,3	26,3	25,5
Personer 35 år eller yngre som har vært aleneboende i 1 av 3 år i perioden	8	9	9,5	11,3	16,0	18,2	18,8	18,3	17,5	17,4	16,8	16,0
Innvandrerbefolkningen												
Innvandrere eller norskfødte med innvanderforeldre	23	25	26,7	24,9	26,7	28,5	28,4	29,1	28,5	27,2	25,1	23,8
av dette: kvinner			26,0	24,3	26,3	28,2	28,1	28,8	28,3	27,0	25,1	23,9
av dette: menn			27,5	25,4	27,1	28,8	28,7	29,5	28,7	27,3	25,1	23,7
Personer som er innvandrere eller er norskfødte med innvanderforeldre												
med landbakgrunn fra Øst-Europa, Asia, Afrika eller Latin-Amerika	28	30	31,8	28,6	30,5	32,3	32,0	32,4	31,6	29,9	27,6	25,9
av dette: kvinner			30,8	27,8	29,9	31,8	31,4	31,8	31,1	29,6	27,4	25,8
av dette: menn			32,8	29,3	31,1	32,9	32,5	33,0	32,0	30,3	27,8	26,0

	1997- 1999	2001- 2003	2005- 2007	2009- 2011	2011- 2013	2013- 2015	2015- 2017	2017- 2019	2018- 2020	2019- 2021	2020- 2022	2021 2023
herav fra Afrika, Asia eller Latin-Amerika			34,7	31,3	33,8	36,4	37,6	39,0	37,9	35,9	33,2	31,0
av dette: kvinner			33,5	30,2	32,6	35,1	35,8	37,4	36,6	34,8	32,5	30,4
av dette: menn			35,9	32,4	35,0	37,8	39,4	40,7	39,2	36,9	34,0	31,7
Folketrygdpensjonister												
Alderspensjonister (i hele treårsperioden)	28	22	17,8	12,1	10,3	9,2	8,5	8,4	8,5	8,4	8,4	8,1
Alderspensjonister (minst ett år)	26	21	16,4	10,5	8,9	8,3	7,9	7,9	8,0	8,0	8,1	7,8
Uføretrygdede (i hele treårsperioden)	10	6	8,0	6,6	7,7	8,8	9,4	11,3	12,4	13,4	14,2	15,1
Uføretrygdede (minst ett år)	10	7	7,9	6,6	7,7	9,1	9,7	11,6	12,6	13,3	14,1	14,9
Aleneboende minstepensjonister												
(siste året)			73,9	57,6	61,2	64,7	65,1	66,9	68,1	68,1	68,9	68,4
- med alderspensjon			79,1	63,1	65,8	70,1	70,3	70,3	71,4	69,2	69,3	67,3
- med uføretrygd			59,9	44,1	51,8	55,1	55,9	61,7	63,6	65,9	67,8	70,2
Andre grupper												
Mottakere av kvalifiseringsstønad (siste året)				46,5	55,3	57,5	59,0	61,1	60,7	59,6	58,4	56,5
Mottakere av introduksjonsstønad (siste året)				69,7	77,3	85,6	87,4	83,3	81,2	78,7	77,3	77,0
Mottakere av kvalifiseringsstønad (første året)					49,1	52,4	49,4	50,6	50,8	49,7	47,7	45,9
Mottakere av introduksjonsstønad (første året)				52,0	61,0	68,1	72,2	74,1	70,5	68,2	66,4	62,6
Mottakere av arbeidsavklaringspenger (AAP) (siste året)				12,8	15,3	16,5	17,2	18,0	18,9	19,3	19,8	19,7
Personer med nedsatt arbeidsevne ³ (siste året)				20,0	23,2	28,5	32,3	35,4	35,7	34,2	32,9	31,0
Alle personer uten studenter	8,1	7,9	8,1	7,7	8,6	9,3	9,6	10,1	10,1	9,9	9,5	9,2
Alle personer	9,0	8,9	9,4	9,2	9,6	10,2	10,5	11,1	11,2	11,0	10,6	10,3

¹ Gjennomsnittlig inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skala) i en treårsperiode under 60 prosent av mediangjennomsnittet i samme treårsperiode.

² Personer som er aleneboende siste året i treårsperioden og som mottar studielån.

³ Uten å motta arbeidsavklaringspenger.

Kilde: Innteks- og formuesundersøkelsen for husholdninger (1990-2003) og innteks- og formuesstatistikk for husholdninger (2004-), Statistisk sentralbyrå.

Det er innvandrere eller norskfødt med bakgrunn fra Afrika, Asia og Latin-Amerika som har størst andel med lavinntekt. I 2023 var andelen med vedvarende lavinntekt 31 prosent for denne gruppen. Dette var drøy tre ganger så stor andel som i hele befolkningen uten studenter. Landbakgrunn og botid ser ut til spille en viktig rolle når det gjelder forekomsten av vedvarende lavinntekt blant innvandrerbefolkningen. Dette vil bli nærmere omtalt i kapittel 4.9.

Alderspensjonister og uføretrygdede

Tidligere var alderspensjonister overrepresentert i gruppen med vedvarende lavinntekt. Fra slutten av 1990-tallet falt andelen med vedvarende lavinntekt blant alderspensjonister fra 26 prosent til 8 prosent i 2015. I årene etter og frem til 2023 har andelen ligget stabilt rundt 8 prosent.

Blant personer som mottar uføretrygd er derimot trenden omvendt. Mens 7 prosent av uføretrygdede hadde vedvarende lavinntekt på starten av 2000-tallet, var andelen dobbelt så stor – 15 prosent – i 2023. Det var særlig mellom 2015 og 2020 at andelen økte kraftig, men det var også en ganske sterk vekst i årene fra 2020 til 2023.

Analysen fra SSBs statistikk om uføretrygdede, viser at i perioden 2015-2023 hadde uføretrygdede en svakere inntektsvekst enn andre, særlig mellom 2016 og 2021 (Normann, 2025a).

Median alder blant uføre med vedvarende lavinntekt i 2023 var på 53 år, samme som i 2020 og lavere enn 57 år i 2010. Av de uføre totalt sett, utgjorde innvandrere 12,2 prosent av alle personer. Av uføre med lavinntekt er innvandrerne dermed overrepresentert, da de utgjør 24,5 prosent av gruppen. Det er en noe mindre andel enn i 2020 (26 prosent), men større enn i 2010 (18 prosent).

Av alderspensjonister og uføretrygdde kan vi se nærmere på dem som bor alene og mottar minsteytelse. I 2023 var det 58 400 aleneboende med minste alderspensjon, mot 60 300 i 2011. Samtidig var det 32 700 aleneboende med minsteytelse for uføretrygd i 2023, en økning fra 18 300 i 2011. Aleneboende med minsteytelse fra folketrygden skiller seg ut ved å være sterkt overrepresentert i gruppen med vedvarende lavinntekt, når en benytter EUs lavinntektsgrense på 60 prosent av medianen. I perioden 2021-2023 hadde henholdsvis 67 prosent og 70 prosent av aleneboende alderspensjonister og uføretrygdde som mottok minsteytelsen vedvarende lavinntekt. Mens andelen med lavinntekt blant aleneboende minstepensjonister med alderspensjon har gått noe ned de siste årene, har andelen med lavinntekt økt blant dem med uføretrygd. Dette kan også bidra til å forklare hvorfor andelen uføre med lavinntekt generelt har økt de siste årene.

Andre grupper

Også andre mottakere av ulike stønader er overrepresentert blant dem med vedvarende lavinntekt. Dette gjelder for eksempel personer som mottar kvalifiseringsstønad og nyankomne innvandrere som deltar i introduksjonsordningen. Blant mottakerne av kvalifiseringsstønad (siste år) hadde 57 prosent vedvarende lavinntekt i 2023, mens dette gjaldt for 77 prosent av mottakere av introduksjonsstønad. Begge andelene har gått noe ned de siste årene, men de er likevel fremdeles grupper med svært store andeler med vedvarende lavinntekt. I antall er ikke disse gruppene så store. I 2023 utgjorde kvalifiseringsstønadsmottakere og introduksjonsstønadsmottakere med minst tre års botid i landet omtrent 10 000 personer hver.

Den økonomiske situasjonen til personer som mottar arbeidsavklaringspenger er klart bedre, sammenlignet med de to andre gruppene. Andelen med vedvarende lavinntekt blant disse var på om lag 20 prosent i 2023 –en svak økning fra 2020. I antall utgjør det likevel ganske mange med vedvarende lavinntekt, siden gruppen totalt sett utgjør omtrent 190 000 personer.

4.9. Nærmere om innvandrere med vedvarende lavinntekt

Som det går fram av tabell 4.8.1 så er personer med innvandrerbakgrunn betydelig overrepresentert i gruppen med vedvarende lavinntekt. Det er imidlertid store variasjoner innen innvandrerbefolkningen, for eksempel med hensyn til landbakgrunn, som ikke kommer til syne når en bare ser på innvandrergruppen samlet. I tillegg viser det seg at med økt botid, reduseres også risikoen for å ha vedvarende lavinntekt blant dem som selv er innvandret.

Tabell 4.9.1 viser andelen med vedvarende lavinntekt blant innvandrere med ulik landbakgrunn og etter ulik botid i landet.

Innvandrere fra Polen utgjør den største gruppen, på 95 000 personer, fulgt av 37 000 fra Litauen. Mens andelene med vedvarende lavinntekt er ganske store blant dem fra disse landene med kort botid i Norge i 2023, på 20-25 prosent, er andelen med vedvarende lavinntekt blant dem med kort botid på 10 år eller mer snaut 15 prosent. Betydelig mindre enn blant dem med kort botid, men fremdeles en god del større enn blant hele befolkningen i alt.

Innvandrere fra Sverige utgjør også en stor gruppe i Norge. De fleste fra Sverige har lang botid i landet, og disse har relativt sjelden vedvarende lavinntekt, med en andel på 7,5 prosent.

Mellom 2014 og 2018 kom det mange innvandrere fra Syria til Norge. Blant dem med 4-9 års botid i landet i 2023 har nesten 60 prosent vedvarende lavinntekt. Det er mindre enn blant syrere med svært kort botid, der 86 prosent tilhører lavinntektsgruppen. Av de relativt få syrerne med 10 års botid eller lenger, er andelen med lavinntekt snaut 40 prosent – en stor andel sammenlignet med befolkningen som helhet, men mindre enn blant syrere med kortere botid. Det er viktig å være oppmerksom på at innvandrere fra samme land kan ha andre ulike kjennetegn enn ulik botid. Det kan være at det blant syrere med mer enn 9 års botid i Norge er flere som kom av andre grunner enn flukt og med et høyere utdanningsnivå enn blant dem kortere botid, for eksempel.

Tabell 4.9.1 Andelen innvandrere med vedvarende lavinntekt¹ (treårig, EU-skala 60 prosent), etter botid. 2021-2023. Prosent

	Botid i alt		Botid 0-3 år (tidligst opphold i 2020, senest i 2021)	Botid 4-9 år (tidligst opphold i 2014, senest i 2019)	Botid 10 år eller mer (opphold i 2013 eller før)
	Andel med lavinntekt	Antall bosatte personer			
Innvandrere i alt²	22,7	750 800	39,0	29,0	18,2
Innvandrere fra EU-land i Øst-Europa, Ikke-EU-land i Øst-Europa, Afrika, Asia med Tyrkia, Sør- og Mellom-Amerika	25,0	601 100	40,6	30,8	20,6
Innvandrere fra Norden, Vest-Europa, Nord-Amerika, Oseania	13,5	149 600	33,4	18,8	9,4
Polen	16,1	94 800	20,3	17,3	14,8
Litauen	16,9	37 100	25,5	18,7	14,3
Sverige	9,1	33 200	19,7	13,4	7,5
Syria	59,4	32 000	86,2	58,7	37,8
Somalia	54,4	25 400	72,7	65,2	52,0
Tyskland	14,9	23 400	46,2	22,7	10,2
Eritrea	34,7	22 700	72,8	39,1	26,2
Irak	34,2	21 600	52,1	43,4	32,7
Filippinene	11,0	21 400	39,3	13,5	8,1
Pakistan	25,1	20 900	61,3	32,6	21,2
Thailand	14,4	20 900	23,8	14,0	13,9
Iran	23,5	18 100	49,2	27,7	20,7
Russland	22,2	17 400	33,8	22,3	21,6
Danmark	10,7	16 800	33,3	18,6	8,1
Afghanistan	33,5	16 600	73,2	41,9	25,9
Storbritannia	13,4	14 600	30,0	17,8	9,8
Romania	20,1	14 000	32,4	22,2	15,3
Vietnam	16,8	13 900	34,7	18,8	16,1
India	9,5	13 600	22,4	8,0	7,5
Bosnia Hercegovina	16,7	13 400	19,8	8,2	17,7
Tyrkia	25,1	13 100	53,8	34,5	19,4
Latvia	20,1	10 700	29,9	22,3	16,3
Kosovo	16,5	10 200	28,4	16,1	16,3
Sri Lanka	13,5	9 000	40,5	19,6	12,6
USA	16,7	8 700	34,5	12,8	14,5
Etiopia	32,9	8 400	70,3	42,9	25,3
Kina	23,1	8 400	40,8	22,1	21,6
Serbia	9,8	7 600	22,3	7,0	10,1
Nederland	13,2	7 500	38,9	18,2	9,2

¹ Studenter (aleneboende som mottok studielån i siste året i perioden) er utelatt.

² Kun innvandrere og ikke norskfødte med innvandrerforeldre.

Kilde: Innteks- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå

Innvandrere fra Somalia skiller seg ut som den gruppen som har størst andel med vedvarende lavinntekt, selv med lang botid. Over halvparten, 52 prosent, av dem med mer enn 9 års botid har vedvarende lavinntekt. Andelen er likevel mindre enn for 10 år siden, i 2014, da den var på 62 prosent.

I tillegg til Somalia og Syria, er det ganske mange med vedvarende lavinntekt blant innvandrere med lang botid fra Irak (33 prosent), Marokko (28 prosent), Eritrea (26 prosent), Afghanistan (25 prosent) og Etiopia (25 prosent). På den andre siden er det ganske små andeler med vedvarende lavinntekt blant innvandrere med lang botid fra land som Danmark, Storbritannia, Filippinene og India, i tillegg til nevnte Sverige.

Den store variasjonen i lavinntekt innen grupper av innvandrere med like lang botid, tilsier at også andre faktorer enn botid, som alder, kjønn, innvandringsgrunn og utdanningsnivå, er med på å forklare variasjoner i vedvarende lavinntekt.

Stor, men synkende forskjell i lavinntektsrisiko mellom innvandrere og norskfødte med innvandrerbakgrunn ...

Innvandrere utgjør den største andelen av innvandrerbefolkningen, men det blir stadig flere norskfødte med innvandrerforeldre i Norge. Mange av de norskfødte med innvandrerforeldre er ennå unge og bor sammen med foreldrene sine. Men det blir også stadig flere norskfødte som er blitt 18 år og eldre. Fra 2018 til 2023 økte antall norskfødte med innvandrerforeldre mellom 18 og 29 år med vel 30 prosent, fra 26 000 til nesten 35 000 personer, mens antallet i aldersgruppen mellom 30 og 34 år nesten doblet seg, fra vel 5 000 personer til nesten 10 000 personer. Også i aldersgruppen 35-39 år har antall norskfødte økt de siste årene, selv om denne gruppen fremdeles ikke teller mer enn rundt 5 000 personer.

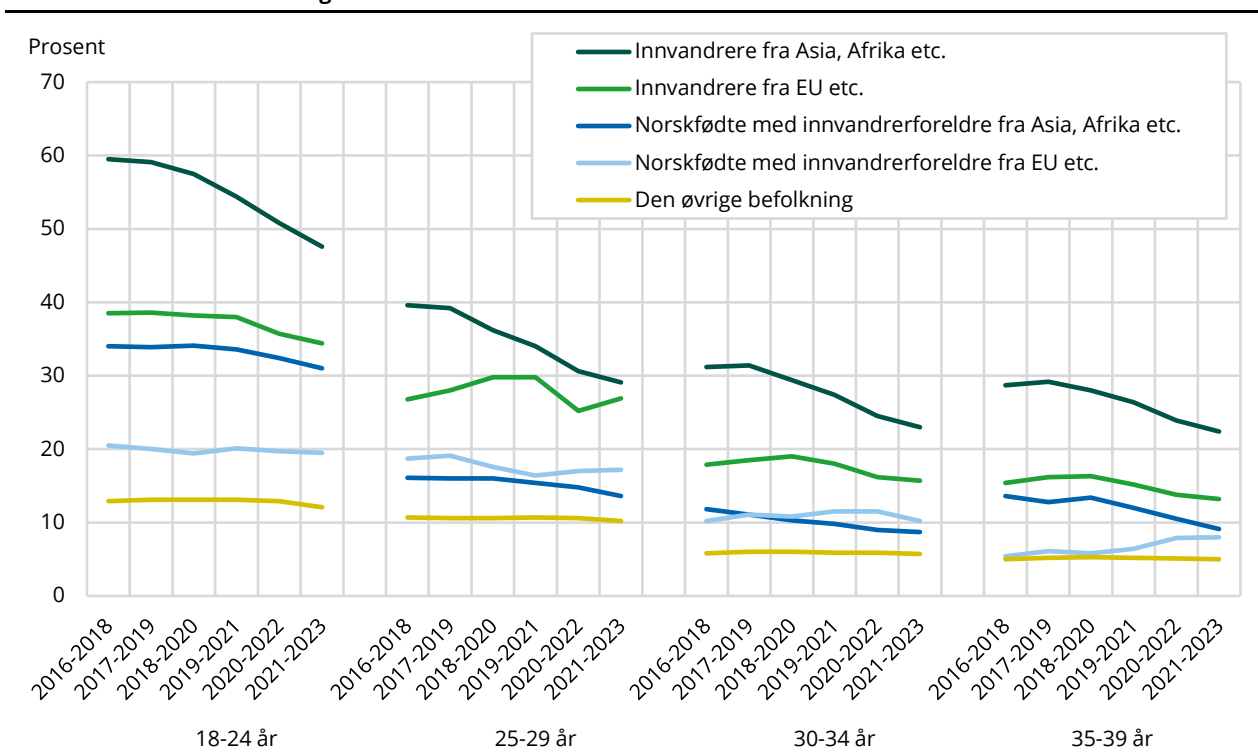
Andelen med vedvarende lavinntekt blant innvandrere mellom 25 og 39 år er rundt dobbelt så stort som andelen blant norskfødte med innvandrerforeldre i samme aldersgruppe. Forskjellen er størst i aldersgruppen 30-34 år. Andelen med vedvarende lavinntekt er her på 19,8 for de som selv har innvandret til landet, mens de norskfødte hadde en andel på 8,8 prosent. I aldersgruppen 18-24 år, er andelen med vedvarende lavinntekt snaut 1,5 ganger større blant innvandrere enn blant norskfødte med innvandrerforeldre (tabell 4.9.2).

Forskjellene i andelene med lavinntekt mellom de to gruppene er likevel mindre enn i 2020, etter som andelen med lavinntekt har gått kraftigere ned blant innvandrere mellom 18 og 34 år enn blant norskfødte med innvandrerforeldre. Det skyldes at det særlig er andelen med lavinntekt blant innvandrere fra Asia, Afrika etc. som har gått ned blant dem mellom 18 og 34 år, med nesten 20 prosent. I aldersgruppen 35-39 år har andelen med lavinntekt gått omtrent like mye ned blant innvandrerne som de norskfødte fra Asia, Afrika etc., mens andelene blant dem med bakgrunn fra EU etc. har holdt seg nokså stabile.

Det går også fram av tabell 4.9.2 at det er relativt små forskjeller i andelene med lavinntekt etter kjønn. Kjønnsforskjellene er mest markante blant de unge mellom 18 og 24 år, der det særlig blant innvandrere og den øvrige befolkningen er en noe større andel med lavinntekt blant kvinner enn blant menn.

Tabell 4.9.2 Andel kvinner og menn 0-39 år¹ i husholdninger med vedvarende lavinntekt². Treårsperioden 2021-2023. Antall og prosent

	Alle		Innvandrere		Norskfødte med innvanderforeldre		Uten innvandrerbakgrunn	
	EU-skala 60 prosent	Antall personer i alt	EU-skala 60 prosent	Antall personer i alt	EU-skala 60 prosent	Antall personer i alt	EU-skala 60 prosent	Antall personer i alt
Menn og kvinner								
0-39 år	11,1	2 366 730	27,2	328 532	24,3	182 751	6,9	1 855 447
0-17 år	9,9	967 077	42,2	54 064	26,1	132 979	5,0	780 034
18-24 år	16,7	361 965	42,8	41 470	30,1	22 161	12,1	298 334
25-29 år	13,2	312 204	28,2	48 815	13,8	12 418	10,2	250 971
30-34 år	8,8	366 505	19,8	79 405	8,8	9 800	5,7	277 300
35-39 år	8,9	358 979	18,3	104 778	9,0	5 393	5,0	248 808
Menn								
0-39 år	10,9	1 220 623	26,7	167 416	24,0	94 077	6,8	959 130
0-17 år	9,9	496 692	42,4	27 651	25,8	67 967	5,0	401 074
18-24 år	15,1	193 089	40,1	22 770	28,9	11 749	10,5	158 570
25-29 år	13,4	161 511	27,1	25 089	15,0	6 500	10,7	129 922
30-34 år	8,8	186 809	19,1	39 251	9,4	5 065	5,9	142 493
35-39 år	8,8	182 522	18,1	52 655	9,4	2 796	5,0	127 071
Kvinner								
0-39 år	11,3	1 146 107	27,7	161 116	24,6	88 674	7,1	896 317
0-17 år	10,0	470 385	41,9	26 413	26,5	65 012	5,0	378 960
18-24 år	18,6	168 876	46,1	18 700	31,4	10 412	14,0	139 764
25-29 år	12,9	150 693	29,3	23 726	12,4	5 918	9,7	121 049
30-34 år	8,9	179 696	20,6	40 154	8,2	4 735	5,5	134 807
35-39 år	9,0	176 457	18,5	52 123	8,5	2 597	5,0	121 737

¹ Studenter (aleneboende som mottok studielån i siste året i perioden) er utelatt.² Målt som 3-årig, etter EU-skala 60 prosent.Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, [statistikkbanktabell 12903](#), Statistisk sentralbyrå**Figur 4.9.1 Andelen personer 18-39 år¹ i husholdninger med vedvarende lavinntekt (3-årig, EU60), etter innvandrerbakgrunn. 2016-2018 – 2021-2023. Prosent**¹ Studenter (aleneboende som mottok studielån i siste året i perioden) er utelatt.Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, [statistikkbanktabell 12903](#), Statistisk sentralbyrå

... og mellom norskfødte med innvandrerbakgrunn og de uten innvandrerbakgrunn

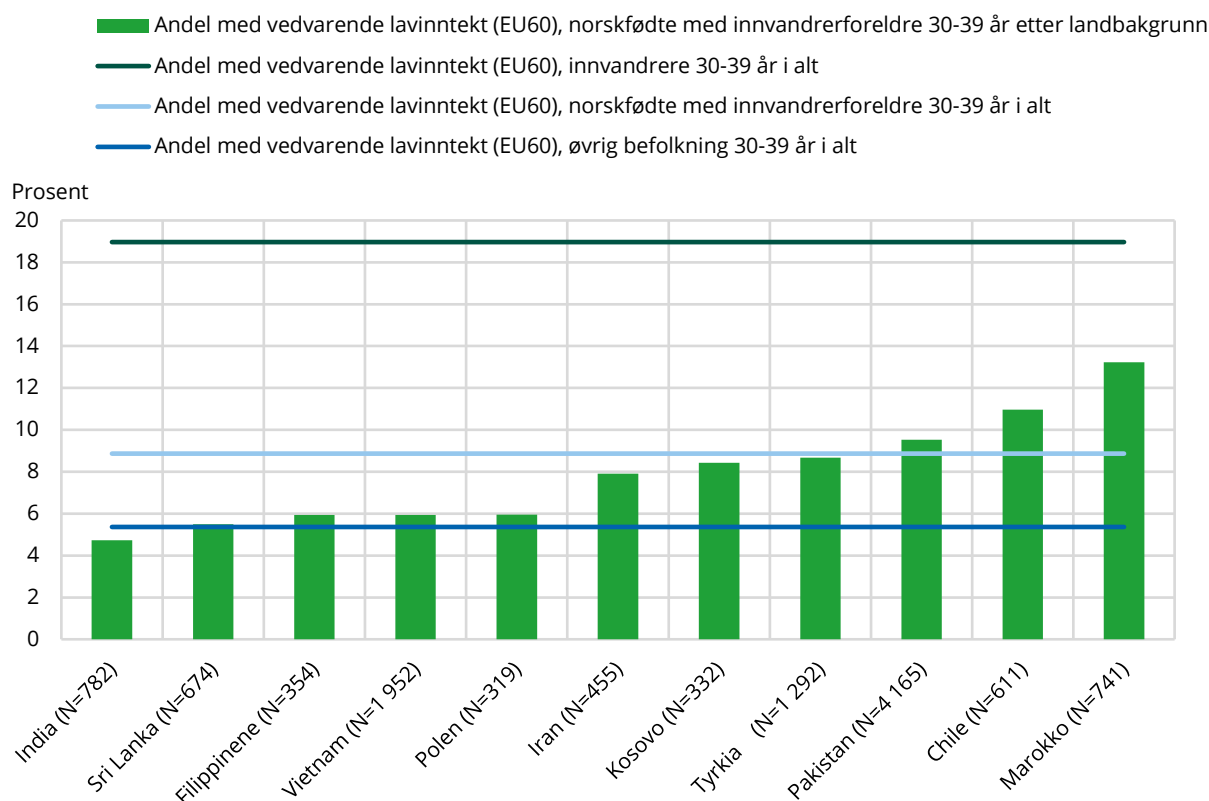
Selv om de som er født i Norge av innvandrerforeldre ser ut til å klare seg klart bedre økonomisk enn de som selv er innvandrere, er andelen med vedvarende lavinntekt likevel større blant norskfødte med innvandrerforeldre enn blant de som ikke har innvandrerbakgrunn. Blant dem som er i alderen 35-39 år hadde de norskfødte 1,8 ganger stor andel i lavinntektsgruppen sammenlignet med dem som ikke har innvandrerbakgrunn, henholdsvis 9 prosent mot 5 prosent. Lavinntektsforskjellene er også betydelige blant de yngre aldergruppene. Forskjellene blir likevel stadig mindre, der det kan se ut som at andelen med lavinntekt blant unge voksne norskfødte med innvandrerforeldre nærmer seg nivået blant den øvrige befolkningen.

Landbakgrunn har stor betydning

Som vi så i forrige avsnitt, så varierer andelen norskfødte med innvandrerforeldre med lavinntekt etter landbakgrunn, selv om forskjellene er blitt mindre med årene og er små i aldersgruppene mellom 25 og 39 år. Hvis vi ser nærmere på norskfødte med innvandrerforeldre i 30-årene, så er det i antall klart flest med foreldre med bakgrunn fra Pakistan: 4 200 personer som var bosatt i perioden 2021-2023. Figur 4.9.2 viser at andelen med lavinntekt blant norskfødte med innvandrerforeldre fra Pakistan i denne alderen var på 9,5 prosent i 2023. Dette var så vidt større andel med lavinntekt enn blant norskfødte med innvandrerforeldre i denne aldersgruppen totalt, der 8,9 prosent hadde vedvarende lavinntekt.

Videre var det omtrent 2 000 norskfødte med innvandrerforeldre fra Vietnam i alderen 30-39 år i 2023. Blant disse var lavinntektsandelen på 5,9 prosent, bare litt større enn blant alle i denne aldersgruppen uten innvandrerbakgrunn. Samtidig var det 1300 norskfødte med innvandrerforeldre fra Tyrkia mellom 30 og 39 år i 2023, der 8,7 prosent hadde vedvarende lavinntekt.

Figur 4.9.2 Andel med vedvarende lavinntekt (treårig, EU60), norskfødte med innvandrerforeldre i alderen 30-39 år¹, etter foreldrenes landbakgrunn. Antall personer i alt i parentes. 2021-2023. Prosent

¹ Studenter (aleneboende som mottok studielån i siste året i perioden) er utelatt.
Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå

Blant de andre relativt store gruppene med norskfødte med innvandrereforeldre i alderen 30-39 år, er det relativt stor andel med lavinntekt blant dem med bakgrunn fra Marokko og Chile: 11-13 prosent. Andelen er likevel noe mindre enn blant tilsvarende grupper i 2020, da den var rundt 15 prosent. Blant norskfødte med innvandrereforeldre i denne aldersgruppen fra Polen, Filippinene og Sri Lanka er andelen med vedvarende lavinntekt på snaut 6 prosent, omtrent på samme nivå som Vietnam. Minst andel med lavinntekt finner vi blant norskfødte med innvandrereforeldre fra India mellom 30 og 39 år, på snaut 5 prosent.

Også andre analyser viser at det er klare forskjeller i inntektsnivået til norskfødte med innvandrereforeldre, etter foreldrenes landbakgrunn (Omholt, 2023). Disse forskjellene består selv om en tar hensyn til sosiale forskjeller i oppveksten, for eksempel foreldrenes utdanningsnivå (Epland & Kirkeberg, 2018). Videre er det nær sammenheng mellom å stå utenfor arbeidslivet og det å ha vedvarende lavinntekt. En analyse av (Kirkeberg, Dzamarija, & Dystland, 2024) viser blant annet at det er stor yrkesdeltakelse blant norskfødte med innvandrereforeldre fra India, Vietnam og Sri Lanka, mens det var litt svakere arbeidstilknytning blant for eksempel norskfødte med innvandrereforeldre fra Marokko.

4.10. Nærmere om barn med vedvarende lavinntekt

Til slutt i dette kapittelet skal vi se på forekomsten av vedvarende lavinntekt blant barn, med særlig søkelys på barn med innvandrerbakgrunn.

I 2023 var det 967 000 barn under 18 år som også hadde vært bosatt i landet i de to foregående årene. Blant disse barna hadde 9,9 prosent vedvarende lave husholdningsinntekter (tabell 4.10.1). I antall tilsvarer dette omtrent 96 000 barn. I tiårsperioden 2010 til 2020 økte andelen barn med vedvarende lavinntekt fra snaut 8 prosent til nærmere 12 prosent. De siste årene har andelen derimot gått noe ned igjen. Ettersom både antall barn totalt sett og andelen med lavinntekt blant barn har falt de siste årene, har dermed også antall barn med vedvarende lavinntekt falt siden 2020, da antallet var oppe i 115 000.

Nedgangen i andelen barn med lavinntekt mellom 2020 og 2023 har skjedd i alle aldersgrupper. Den er likevel klart sterkest blant de yngste barna under 6 år, der andelen falt fra 12,6 prosent i 2020 til 9,3 prosent i 2023. En grundigere gjennomgang av utviklingen i lavinntekt blant barnefamilier er gitt i (Normann, 2025b).

6 av 10 barn i husholdninger med vedvarende lavinntekt har innvandrerbakgrunn

Innvandrerbarn er klart overrepresentert blant barn med vedvarende lavinntekt, men det er igjen store variasjoner avhengig av hvilket opprinnelsesland barna har. I 2023 hadde 32 prosent av alle barn med bakgrunn fra Øst-Europa, Afrika, Asia eller Latin-Amerika vedvarende lavinntekt. Dette betyr at om lag 55 000 av de i alt 96 000 barna i lavinntektsgruppen, hadde innvandrerbakgrunn fra ett av disse områdene.

Det er likevel betydelige forskjeller i lavinntektsandelene med hensyn til barnas landbakgrunn. Den største andelen med lavinntekt finner vi blant barn med bakgrunn fra Syria, Libanon, Somalia, Sudan og Uganda, der mellom 60 og 70 prosent har vedvarende lavinntekt. Til sammen utgjør disse omtrent 21 000 barn med vedvarende lavinntekt. Videre er det relativt store andeler med vedvarende lavinntekt blant barn med bakgrunn fra blant annet Irak, Afghanistan, Eritrea og Marokko, på nærmere 40 prosent (drøyt 10 000 barn). Etter det igjen følger barn med bakgrunn fra land som Pakistan, Tyrkia og Russland, med en andel på 30 prosent (5 000 barn).

I antall er det relativt mange barn med innvandrerbakgrunn fra Polen og Litauen, omtrent 28 000 barn. Av disse igjen har snaut 14 prosent vedvarende lavinntekt – en betydelig nedgang på rundt 30

prosent siden 2016. I antall var det dermed snaut 4 000 barn med vedvarende lavinntekt i 2023 med bakgrunn fra disse to landene.

Blant innvandrerbarn i husholdninger med bakgrunn fra Bosnia-Hercegovina, Serbia, India, og Filippinene finner vi en relativ liten andel med vedvarende lavinntekt: under 10 prosent.

Det kan være flere forklaringer på hvorfor landbakgrunn betyr så mye for innvandrerbarnas sannsynlighet for å tilhøre lavinntektsgruppen. Som tidligere vist kan for eksempel ulik botid ha betydning for foreldrenes muligheter til å skaffe seg inntektsgivende arbeid. Selv om alle barn som blir omtalt i dette kapitlet har bodd i Norge i minst tre år (2021-2023), vil barn med kort botid – for eksempel nyankomne flyktninger – trolig ha mindre sannsynlighet for å ha foreldre som er godt etablert på arbeidsmarkedet, enn barn med foreldre som har bodd lenge i landet. Det har i tillegg vist seg at barn som er overrepresentert i lavinntektsgruppen ofte kommer fra land der det er vanlig med store familier og svak yrkestilknytning blant mødrene (Epland & Normann, 2021).

Det har likevel vært relativt sterk nedgang i andelen med lavinntekt blant barn med bakgrunn fra for eksempel Syria og Eritrea fra 2020 til 2023. For eksempel falt andelen med vedvarende lavinntekt blant barn med bakgrunn fra Syria fra 85 prosent i 2020 til 68 prosent i 2023. Tilsvarende for barn fra Eritrea var fra 56 til 39 prosent. Andelen barn med vedvarende lavinntekt med bakgrunn fra Somalia falt også i perioden, men ikke like mye, fra 77 til 66 prosent. Som nærmere diskutert i (Normann, 2025b), kan økt barnetrygd ha medvirket til dette.

De siste årene har det vært en reduksjon i andelen innvandrerbarn i lavinntektshusholdninger. Samtidig har det blitt flere barn med innvandrerbakgrunn i befolkningen, drevet av en økning i antall barn som er norskfødte med innvandrerforeldre. Så selv om andelen med lavinntekt har falt blant barn med innvandrerbakgrunn, utgjør de, som i 2020, fremdeles omtrent 60 prosent av alle barn med vedvarende lavinntekt.

Mindre andel med lavinntekt blant norskfødte med innvandrerforeldre

De fleste barn under 18 år som har innvandrerbakgrunn er barn født i Norge av to innvandrerforeldre. I 2023 var 71 prosent av barn med innvandrerbakgrunn og som hadde bodd i landet i treårsperioden 2021-2023 norskfødte barn med innvandrerforeldre, mens 29 prosent av barna selv hadde innvandret til landet. Antall barn som selv har innvandret økte fra 25 000 i 2006 til 59 000 i 2020. Deretter falt antallet til 54 000 i 2023. Antallet norskfødte med innvandrerforeldre under 18 år har derimot økt hvert år siden vi begynte målingen i 2006, og var i 2023 oppe i 133 000 barn. Dette teller altså barn som har vært bosatt i minst i tre år i Norge, og innvandrerbarn fra Ukraina som kom i 2022 og 2023, teller som nevnt ikke med i disse målingene ennå.

Begge disse gruppene av barn er betydelig overrepresentert i lavinntektsgruppen. Særlig gjelder dette for barn som selv har innvandret. I 2023 hadde 42 prosent av alle barn som var innvandrere vedvarende lave husholdningsinntekter. Tilsvarende andel blant dem som var født i Norge av innvandrerforeldre var på 26 prosent. Andelen med vedvarende lavinntekt for alle barn uten innvandrerbakgrunn var på 5 prosent dette året. En av forklaringene på at det relativt sett er færre norskfødte barn i husholdninger med vedvarende lav inntekt enn innvandrerbarn er trolig at foreldrene har lengre botid i landet enn foreldrene til de barna som selv er innvandret til landet.

Tabell 4.10.1 Andel barn i husholdninger med vedvarende lavinntekt¹. Alder refererer seg til siste året i treårsperioden. 2004-2006 – 2021-2023. Prosent

	2004- 2006	2008- 2010	2012- 2014	2016- 2018	2018- 2020	2019- 2021	2020- 2022	2021- 2023
Barn under 18 år	7,0	7,7	9,4	11,3	11,7	11,3	10,6	9,9
Barn 0-5 år	7,0	8,1	10,5	12,4	12,6	11,8	10,4	9,3
Barn 6-10 år	7,5	8,0	9,4	11,6	12,2	11,8	11,1	10,5
Barn 11-17 år	6,7	7,3	8,8	10,4	10,9	10,7	10,3	9,9
Barn under 18 år som er innvandrere	44,4	40,7	43,3	47,8	48,4	46,7	43,6	42,2
Barn under 18 år som er norskfødte med innvanderforeldre	30,8	30,6	32,9	33,9	33,2	31,0	28,5	26,1
Barn under 18 år som er innvandrere eller er norskfødte med innvanderforeldre	35,5	34,2	36,8	38,7	38,2	36,0	33,0	30,7
med landbakgrunn fra Øst-Europa, Asia, Afrika eller Latin-Amerika	37,5	35,9	39,0	41,0	40,4	38,1	35,0	32,4
<i>herav fra:</i>								
Polen	18,2	35,1	29,6	23,2	19,7	17,8	15,5	13,9
Litauen		28,6	35,0	23,3	18,4	15,9	14,7	13,6
Latvia								19,0
Russland	44,9	35,1	38,9	40,9	38,9	36,7	33,7	31,9
Ukraina						19,7	17,4	15,2
Romania								19,1
Bulgaria								25,2
Bosnia-Hercegovina	12,1	10,3	11,1	12,3	12,3	10,9	9,6	8,4
Kosovo		28,0	27,6	25,8	24,9	22,5	20,3	18,5
Serbia								8,3
Tyrkia	41,7	35,1	36,0	36,5	35,2	36,0	34,8	31,8
Marokko	42,1	39,9	40,6	42,1	41,3	40,6	38,2	37,8
Eritrea		29,3	52,3	56,6	56,0	50,4	43,2	39,4
Somalia	64,0	70,1	77,1	78,3	76,8	73,8	70,6	66,0
Sudan								60,2
Uganda								69,0
Kongo								47,1
Libanon								70,7
Palestina								55,1
Syria			58,3	88,5	85,4	80,0	74,0	67,5
Afghanistan	65,3	47,5	52,5	50,5	47,4	44,6	40,4	39,0
Sri Lanka	14,0	11,6	13,9	16,6	15,9	14,7	14,0	12,1
Filippinene	8,9	11,9	14,9	15,8	14,6	13,9	11,6	9,7
India	13,0	11,6	9,4	10,4	9,8	8,9	7,0	6,5
Irak	61,0	52,8	59,0	55,1	52,6	49,0	44,6	40,2
Iran	29,5	21,6	28,6	33,0	30,7	27,8	25,9	22,0
Kina	38,0	28,3	23,6	26,6	25,0	24,5	22,9	20,4
Pakistan	46,6	41,3	42,2	42,2	40,7	38,3	35,9	32,1
Thailand	12,7	13,7	19,2	21,4	21,2	20,2	19,9	17,5
Vietnam	20,4	18,5	18,2	18,9	18,6	18,2	16,4	15,2

¹Gjennomsnittlig inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skala) i en treårsperiode under 60 prosent av mediangjennomsnittet i samme treårsperiode.

Kilde: Inntekt og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 4.10.2 Antall bosatte barn i befolkningen i perioden. Alder refererer seg til siste året i treårsperioden. 2004-2006 – 2021-2023. Antall

	2004- 2006	2008- 2010	2012- 2014	2016- 2018	2018- 2020	2019- 2021	2020- 2022	2021- 2023
Barn under 18 år	959 000	965 000	978 000	984 000	984 000	979 000	971 000	967 000
Barn 0-5 år	226 000	236 000	246 000	236 000	230 000	225 000	218 000	218 000
Barn 6-10 år	302 000	294 000	304 000	317 000	310 000	306 000	302 000	297 000
Barn 11-17 år	432 000	435 000	428 000	431 000	444 000	449 000	450 000	451 000
Barn under 18 år som er innvandrere	25 000	35 000	48 000	57 000	59 000	58 000	55 000	54 000
Barn under 18 år som er norskfødte med innvandrerforeldre	48 000	62 000	80 000	107 000	120 000	125 000	129 000	133 000
Barn under 18 år som er innvandrere eller er norskfødte med innvandrerforeldre	74 000	96 000	128 000	164 000	179 000	183 000	183 000	187 000
med landbakgrunn fra Øst-Europa, Asia, Afrika eller Latin-Amerika	67 000	87 000	114 000	147 000	161 000	165 000	166 000	169 000
<i>herav fra:</i>								
Polen	1 000	5 000	12 000	17 000	18 000	19 000	19 000	19 000
Litauen		1 000	5 000	8 000	9 000	9 000	9 000	9 000
Latvia								2 000
Russland	2 000	3 000	4 000	4 000	5 000	5 000	4 000	4 000
Ukraina						1 000	1 000	1 000
Romania								3 000
Bulgaria								1 000
Bosnia-Hercegovina	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000
Kosovo		4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000
Serbia								2 000
Tyrkia	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000
Marokko	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
Eritrea		1 000	3 000	6 000	8 000	8 000	9 000	9 000
Somalia	6 000	9 000	11 000	14 000	14 000	14 000	13 000	13 000
Sudan								2 000
Uganda								1 000
Kongo								1 000
Libanon								2 000
Palestina								1 000
Syria			1 000	7 000	12 000	12 000	13 000	13 000
Afghanistan	2 000	3 000	4 000	5 000	5 000	5 000	5 000	6 000
Sri Lanka	4 000	5 000	4 000	4 000	3 000	3 000	3 000	3 000
Filippinene	1 000	1 000	2 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000
India	2 000	2 000	2 000	3 000	3 000	4 000	4 000	4 000
Irak	6 000	8 000	9 000	10 000	10 000	10 000	9 000	9 000
Iran	3 000	3 000	3 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000
Kina	1 000	1 000	1 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
Pakistan	8 000	8 000	8 000	7 000	7 000	7 000	7 000	7 000
Thailand	1 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
Vietnam	5 000	5 000	5 000	5 000	4 000	4 000	4 000	4 000

Kilde: Inntekt og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå.

Store regionale forskjeller i lavinntekt blant barn

Forekomsten av lavinntekt blant barnefamilier er først og fremst et byfenomen. I 2023 var det størst andel barn med vedvarende lavinntekt i byene Sarpsborg, Fredrikstad og Skien, på omtrent 17 prosent. Andelene er også stor i Oslo, Drammen og Sandefjord, mellom 13 og 14 prosent (se også (Normann, 2025b)).

Det er imidlertid bydeler i både Oslo og Bergen som har større andeler barn i lavinntektsgruppen enn dette. I 2023 var det bydelen Stovner i Oslo som hadde størst andel barn i lavinntektsgruppen, på 27 prosent – en nedgang fra 33 prosent i 2020. Også bydelene Gamle Oslo, Søndre Nordstrand,

Alna, Grorud og Grünerløkka utmerker seg ved å ha en stor andel barn i lavinntektsgruppen. I alle bydeler i hovedstaden har andelen barn i lavinntektshusholdninger gått ned de siste årene. Størst reduksjon har det vært i bydelene Ullern, Nordstrand, St. Hanshaugen og Bjerke. I Oslo totalt falt andelen barn med lavinntekt fra 17,2 til 13,8 prosent – den minste andelen siden denne målingen startet i 2013.

I Bergen er det først og fremst bydelen Årstad som skiller seg ut. I 2023 var lavinntektsandelen blant barn 21,3 prosent i denne bydelen. Denne andelen økte hvert år mellom 2013 og 2019, men har gått ned de siste årene. Det er en mindre andel barn i lavinntektsgruppen i Bergen totalt sett sammenlignet med Oslo, henholdsvis 9,4 prosent mot 13,8 prosent.

Det er også færre barn i lavinntektsgruppen i Stavanger sammenlignet med Oslo: 8,7 prosent i 2023. Det er heller ikke like store forskjeller bydelene imellom, selv om Storhaug ligger noe høyere enn andre bydeler. Mellom 2013 og 2020 opplevde Stavanger en mye raskere økning i lavinntektsandelene enn de andre storbyene. Dette skjedde i etterkant av «oljesjokket» i 2014, som særlig rammet denne byen ved at mange familier fikk reduserte inntekter. Siden 2020 har andelen barn med lavinntekt gått ned i alle bydeler i Stavanger igjen.

Blant storbyene i landet er det Trondheim som har minst andel barn i lavinntektshusholdninger, med en andel på 7,2 prosent i 2023. Det er også små bydelsforskjeller innad i Trondheim, selv om bydel Heimdal skiller seg ut med noe større andel (9,6 prosent). Siden 2020 har andelen barn med vedvarende lavinntekt falt med 20 prosent i Trondheim – omtrent like sterk reduksjon som i Oslo og noe sterkere enn i Bergen og Stavanger.

Tabell 4.10.3 Andel barn under 18 år i husholdninger med vedvarende lavinntekt¹. Bydeler i de fire største byene. 2011-2013 – 2021-2023. Prosent

	2011-2013	2013-2015	2015-2017	2017-2019	2018-2020	2019-2021	2020-2022	2021-2023
Oslo	16,5	17,5	17,8	17,7	17,2	16,4	15,2	13,8
Gamle Oslo	33,5	34,1	33,4	31,7	30,1	29,2	27,3	24,5
Grünerløkka	25,7	26,0	24,4	23,2	23,2	21,8	19,8	18,5
Sagene	24,4	22,6	22,1	21,2	20,3	20,2	18,8	16,9
St. Hanshaugen	17,1	18,7	18,9	18,1	17,2	16,3	13,4	12,8
Frogner	13,8	14,4	14,9	16,1	15,6	14,8	14,4	13,6
Ullern	5,4	5,9	5,8	6,2	6,5	5,8	5,1	4,7
Vestre Aker	5,9	5,4	5,4	5,4	5,4	4,9	4,8	4,7
Nordre Aker	5,3	5,8	6,0	6,3	6,0	6,0	5,4	5,0
Bjerke	21,8	23,0	22,2	22,2	21,1	19,3	17,9	16,0
Grorud	21,8	24,6	24,2	24,3	23,0	22,2	20,8	19,3
Stovner	25,3	28,7	31,3	32,3	32,7	31,8	29,8	27,3
Alna	22,7	25,7	27,0	26,1	25,5	24,7	22,7	20,0
Østensjø	10,6	11,4	11,2	11,2	10,9	10,0	9,1	8,5
Nordstrand	7,2	7,2	7,1	6,9	6,9	6,4	5,9	5,2
Søndre Nordstrand	24,4	26,8	28,3	29,9	29,6	28,3	27,1	24,1
Stavanger	5,8	7,1	8,8	10,1	10,4	10,2	9,5	8,7
Hundvåg	5,7	7,9	9,3	10,0	11,4	11,4	9,6	9,2
Tasta	5,3	7,4	8,3	10,0	10,8	11,2	10,6	10,2
Eiganes/Våland	6,2	5,9	8,7	9,4	9,8	9,4	8,4	7,8
Madla	6,5	7,8	8,6	10,3	10,4	10,3	10,1	9,1
Storhaug	8,6	11,0	12,9	14,9	15,1	14,6	13,1	12,3
Hillevåg	6,3	7,3	9,2	10,3	12,2	11,7	11,0	9,1
Hinna	3,7	4,7	6,6	8,1	7,9	7,3	7,3	6,9
Finnøy	.	.	.	.	6,0	5,7	5,6	4,9
Rennesøy	.	.	.	.	6,4	7,8	7,2	6,4
Bergen	8,1	9,2	10,0	10,9	11,0	10,9	10,2	9,4
Arna	6,2	8,2	10,4	11,2	10,6	11,5	11,0	10,7
Bergenshus	12,8	14,4	14,2	14,7	15,1	14,4	13,3	11,5
Fana	5,2	5,7	5,9	5,8	5,9	6,6	6,7	6,1
Fyllingsdalen	5,5	5,8	6,2	7,8	7,8	7,5	7,0	6,8
Laksevåg	9,6	11,9	12,9	13,2	13,5	12,5	11,4	10,6
Ytrebygda	4,1	4,0	4,9	5,6	6,1	6,4	5,6	5,2
Årstad	18,6	21,3	22,8	24,9	24,9	24,0	22,8	21,3
Åsane	6,3	6,9	7,7	9,1	9,2	9,1	8,1	7,7
Trondheim	6,6	7,5	7,7	8,9	9,1	8,4	7,5	7,2
Midtbyen	5,9	6,3	6,0	7,2	7,6	7,4	6,5	5,8
Østbyen	5,8	6,9	7,0	8,7	8,5	8,0	6,7	6,3
Lerkendal	6,2	6,9	7,8	8,9	8,8	7,9	7,2	7,2
Heimdal	8,8	10,3	10,6	11,3	11,4	10,3	9,4	9,6

¹ Gjennomsnittlig treårsinntekt under 60 prosent av mediangjennomsnittet i treårsperioden.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå.

5. Sosiale indikatorer for lavinntektsgrupper

5.1. Sosiale indikatorer for barn og barnefamilier

Elisabeth Løyland Omholt og Kristina Strand Støren

Hovedpunktene i dette kapittelet kan oppsummeres ved:

- Andelen barn med årlig lavinntekt falt fra 2020 til 2021, men økte igjen i 2022 og var uendret i 2023. Innvandring fra Ukraina er med på å forklare økningen i 2022.
- I et lengre perspektiv ser vi at barn med innvandrerbakgrunn utgjør stadig flere av barna med lavinntekt i Norge. I 2023 utgjorde barn med innvandrerbakgrunn 68 prosent av barna med årlig lavinntekt, mot 62 prosent i 2020 og 55 prosent i 2016.
- De siste årene har det blitt litt færre av barna med lavinntekt som bor i en husholdning med yrkestilknyttede personer, samtidig som flere og flere av barna i lavinnteksgruppen tilhører husholdninger som får bostøtte og sosialhjelp.
- Det har vært en svært sterk økning i andelen barn som tilhører en husholdning med stor rentebelastning fra 2022 til 2023. Dette gjelder også for barn med lavinntekt, selv om økningen ikke er like sterk som for alle barn totalt sett.
- Inntektsulikheten blant barn, som tar utgangspunkt i inntektsnivået til den husholdningen barna tilhører, har gått litt ned de siste årene, og er omtrent som på nivå med perioden 2014-2020.
- Andelen enslige forsørgere og barnefamilier med lav inntekt som eier bolig har falt noe de siste årene, og de har i tillegg i større grad problemer med boligens standard enn barnefamilier i alt.
- Enslige forsørgere og barnefamilier med lav inntekt bruker betydelig mer av inntekten på å bo enn barnefamilier i alt. De har også mindre økonomisk romslighet og flere betalingsproblemer.
- Å ikke ha råd til grunnleggende materielle og sosiale goder er videre langt mer utbredt blant enslige forsørgere og barnefamilier med lav inntekt enn i befolkningen i alt. Andelen som ikke har råd til minst ett av de grunnleggende materielle godene har økt de siste årene, og andelen har økt mer for husholdninger med barn enn i befolkningen i alt.

Ved utgangen av 2023 var det bosatt 1,1 millioner barn under 18 år i Norge. Dette var et lavere antall enn ti år tidligere. I 2023 hadde andelen husholdninger der det bor barn under 18 år gått ned fra 28 prosent i 2013 til 24 prosent. Andelen av alle husholdninger som kun består av én person, har derimot økt de siste ti årene, fra å utgjøre 38 til 41 prosent av alle husholdninger (Statistisk sentralbyrå, 2025c).

Ifølge SSBs befolkningsstatistikk bodde 77 prosent av alle barn sammen med begge sine foreldre ved utgangen av 2023. 16 prosent bodde sammen med kun mor eller far, mens 7 prosent av barna bodde med en av foreldrene og en steforelder. Dette er omtrent likt som ti år tidligere (Statistisk sentralbyrå, 2025d).

Videre er det stadig flere av barna i Norge som har innvandrerbakgrunn. I 2023 tilhørte 27 prosent av alle barn under 18 år en husholdning der hovedinntektstaker enten var innvandrer eller norskfødt med innvandrerforeldre. Tilsvarende andel var på 19 prosent ti år tidligere, noe som viser at andelen barn med innvandrerbakgrunn har økt forholdsvis raskt mellom 2013 og 2023. Noe av forklaringen på dette er relativt stor innvandring fra Syria i årene etter 2014 og innvandring fra Ukraina i 2022 og 2023.

Det er særlig blant enslige forsørgere med barn under 18 år at andelen med innvandrerbakgrunn er forholdsvis stor: 30 prosent. Av alle som tilhører en enslig forsørger-husholdning var det i alt 16

prosent som hadde flyktningbakgrunn i 2023, en økning fra 12 prosent i 2020. Enslige forsørgere overlapper også en del med andre grupper som vi ser på i denne rapporten. I 2023 var det 17 prosent av personene i enslig forsørger-husholdninger som fikk sosialhjelp, 9 prosent tilhørte en husholdning der hovedinntektstaker var uføretrygdet og 8 prosent tilhørte en husholdning der hovedinntektstaker fikk arbeidsavklaringspenger.

Blant personer i husholdningstypen «Par med barn under 18 år» i 2023 var det 25 prosent som hadde innvandrerbakgrunn, og i alt 9 prosent tilhørte en husholdning med flyktningbakgrunn – ett prosentpoeng mer enn i 2020.

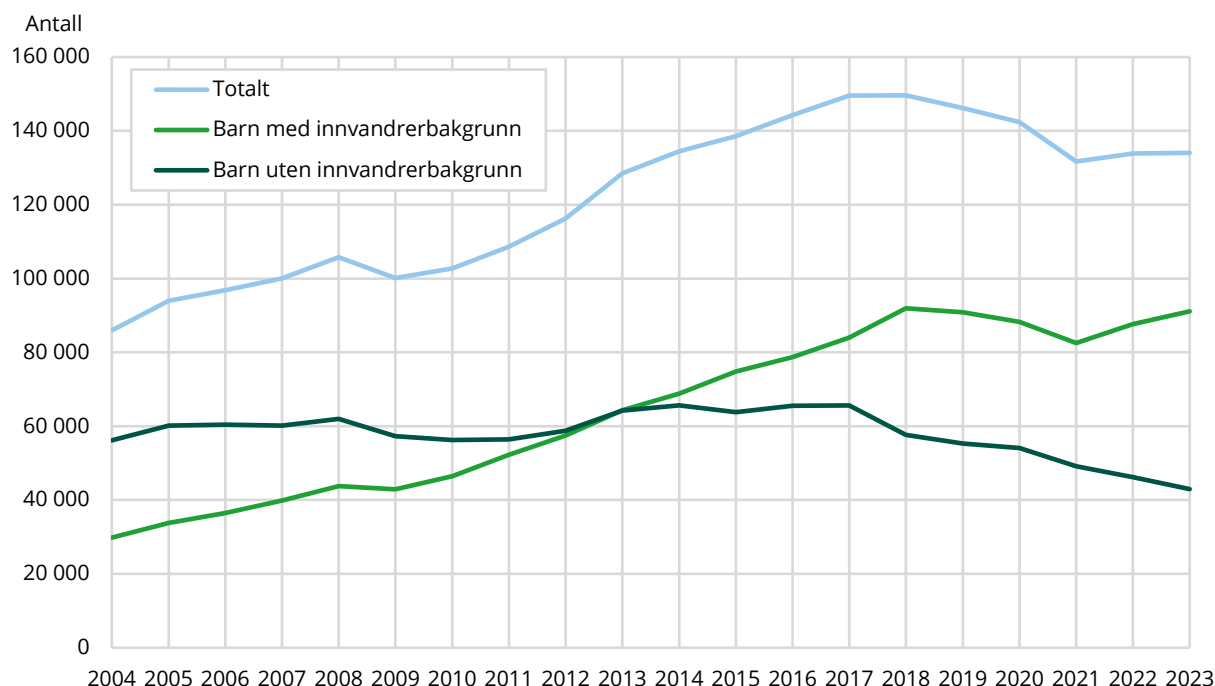
I dette kapittelet ser vi nærmere på økonomiske og sosiale indikatorer for barn og barnefamilier. Mer konkret betyr det at vi vil se på personer som tilhører husholdningstypene «Enslige forsørgere med barn under 18 år» og «Par med barn under 18 år». I tillegg vil vi se på indikatorer for barn under 18 år samlet sett.

Lavinntekt etter innvandrerbakgrunn

I 2023 tilhørte 12,1 prosent av alle barn en husholdning som hadde lavinntekt. Dette er medregnet barn i studenthusholdninger og tilsvarte 134 100 barn.

Etter en relativt rask økning i andelen barn med lavinntekt fra 2010 og frem til 2018, som kan forklares av blant annet økt innvandring og relativt dårlig inntektsvekst for en del barnefamilier, falt andelen barn med lavinntekt mellom 2018 og 2021. Dette kan skyldes både mindre innvandring under pandemiårene og bedre inntektsvekst for familier med små barn, med blant annet økning i barnetrygd. Etter en dupp i inntektsveksten i 2022, opplevde mange barnefamilier en god inntektsvekst fra 2022 til 2023 igjen, særlig blant dem med barn under 6 år. Likevel falt ikke andelen barn med lavinntekt fra 2022 til 2023. En god del av årsaken til dette er at mange av barnefamiliene som kom fra Ukraina i 2022 og 2023, og dermed hadde svært kort botid, fikk mye av inntekten sin gjennom introduksjonsstønad og sosialhjelp. Svært mange av disse havnet i lavinnteksgruppen.

Dette gjenspeiler seg også når vi ser på antallet barn i husholdninger med årlig lavinntekt, som var på det foreløpig største i 2018, på nærmere 150 000 barn. I årene etter falt antallet, både på grunn av bedre inntektsvekst og færre antall barn i befolkningen totalt sett. I 2022 og 2023 økte antallet litt igjen, drevet av en økning i antallet innvandrerbarn med lavinntekt, der mange av disse var flyktninger fra Ukraina. Innvandrerbarn er dermed svært overrepresentert i lavinnteksgruppen. Mens de som nevnt utgjorde 27 prosent av alle barn under 18 år, utgjorde de 68 prosent av barna med lavinntekt i 2023.

Figur 5.1.1 Antall barn under 18 år i husholdninger med årlig lavinntekt (EU-skala 60 prosent). Totalt, barn med og uten innvandrerbakgrunn¹. 2004-2023. Antall personer

¹ At barna tilhører en husholdning der hovedinntektstaker er innvandrer eller norskfødt med innvandrerforeldre.

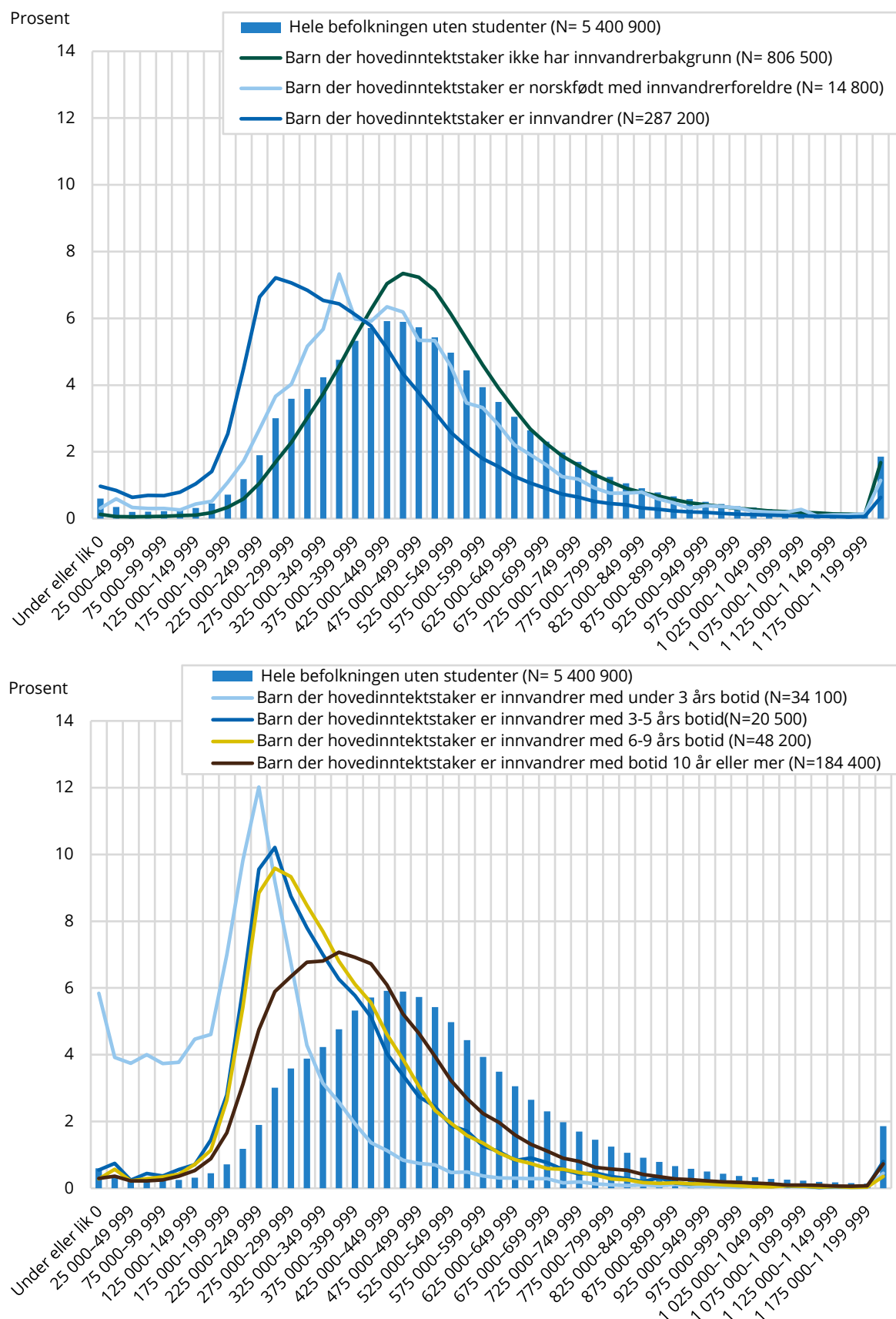
Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå.

For å se nærmere på inntektssituasjonen blant barna med innvandrerbakgrunn, kan vi se på hvordan barn som tilhører en husholdning der hovedinntektstaker er henholdsvis innvandrer, norskfødt med innvandrerforeldre eller ikke har innvandrerbakgrunn fordeler seg i inntektsfordelingen.

Det er særlig blant barn som tilhører husholdninger der hovedinntektstaker er innvandrer at det er mange som har inntekt under eller på nivå med lavinntektsgrensen. I figur 5.1.2 illustreres inntektsfordelingen blant barn under 18 år, målt etter andelen barn som befinner seg i ulike intervall for inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skala) i 2023. Her ser vi at mens 7 prosent av alle barn under 18 år som tilhørte husholdninger med hovedinntektstaker uten innvandrerbakgrunn hadde inntekt litt under, på nivå med eller litt over lavinntektsgrensen (250 000 – 325 000 kroner), gjaldt det samme for tre ganger så mange, 21 prosent, av barna med en innvandrer som hovedinntektstaker. Barn i husholdninger med en norskfødt med innvandrerforeldre som hovedinntektstaker befant seg omtrent midt imellom, med en andel på 13 prosent med inntekt rundt lavinntektsgrensen. Vi ser også at det er flere barn med innvandrerbakgrunn i de laveste inntektsgruppene, og færre i de høyeste, sammenlignet med barn uten innvandrerbakgrunn.

Det er særlig blant barn som tilhører en husholdning der hovedinntektstaker er innvandrer og har kort botid i Norge at det er relativt mange i de aller laveste inntektsintervallene. Blant dem med botid under 3 år i Norge, var det 72 prosent som hadde et inntektsnivå under 275 000 kroner. Ser vi kun på dem med inntekt etter skatt per forbruksenhet under 100 000 kroner, gjaldt dette 21 prosent av barna med en hovedinntektstaker som var innvandrer med kort botid. I denne gruppen er det mange med bakgrunn fra Ukraina som kom til Norge i 2023. Ettersom de fleste av dem ikke ville ha bodd et fullt inntektsår i Norge det året de ankom, og tilhørte husholdninger som fikk mye i

Figur 5.1.2 Inntektsfordeling for personer i alt og for barn under 18 år etter hovedinntektstakers innvandringsbakgrunn og botid, etter 25 000-kroners intervaller for inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU skala). 2023. Andelen personer i hvert inntektsintervall. Prosent

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå.

introduksjonsstønad og sosialhjelp, er det forholdsvis mange som befinner seg i de helt laveste inntektsintervallene. Mange av ukrainerne som kom i 2022 hadde inntektsnivå omtrent rundt lavinntektsgrensen i 2023, altså året etter at de innvandret. Blant barna i husholdninger der hovedinntektstaker er innvandrer og har botid under 3 år, er det også noen barn med hovedinntektstaker fra land som Syria, Afghanistan, Kongo og India.

Blant barna som tilhører husholdninger med botid på mellom 3 og 9 år i Norge er det drøyt halvparten som har inntekt etter skatt per forbruksenhet på 250 000 – 400 000 kroner, der flest samles i inntektsintervallene 225 000 – 275 000 kroner. Andelene med lavinntekt blir derfor også relativt stor i disse gruppene. Blant barna med en hovedinntektstaker med mer enn 9 års botid i landet er det flere som befinner seg litt høyere oppe i inntektsfordelingen; omtrent en tredjedel har inntekt på mellom 300 000 og 425 000 kroner. Sammenlignet med befolkningen i alt, er det likevel relativt mange i nedre halvdel av inntektsfordelingen og færre på midten og lenger opp i fordelingen. Andelen med lavinntekt er mindre enn blant barn der hovedinntektstaker har kortere botid, men er fremdeles relativt stor sammenlignet med barn uten innvandrerbakgrunn.

Lavinntekt etter husholdningstype

Fra tabell 5.1.1 ser vi at andelen med lavinntekt er størst for personer som tilhører husholdninger med enslige forsørgere med barn under 18 år. I 2023 var det 28,7 prosent av alle i enslige forsørgerhusholdninger som hadde lavinntekt. Dette var likevel omtrent 2 prosentpoeng mindre enn i 2020, og kan nok delvis forklares av økte barnetrygder. Ser vi kun på personer i enslige forsørgerhusholdninger der eldste barn er under skolealder (0-5 år), er andelen med årlig lavinntekt svært stor: 43,5 prosent i 2023. Dette er likevel en mindre andel enn i 2020, da den var på 49,5 prosent.

Blant dem som bor i husholdningstyper av par med barn under 18 år, er andelen med lavinntekt relativt liten, og mindre enn i befolkningen generelt. I 2023 var det 7,6 prosent av alle i denne husholdningstypen som hadde lavinntekt, mot 8,2 prosent i 2020. Det har likevel vært en veldig svak økning de siste par årene.

Selv om det er en mye større *andel* med lavinntekt blant personer i enslige forsørgerhusholdninger enn blant personer i par med barn under 18 år, er det i *antall* flere personer med lavinntekt som tilhører par med barn. I 2023 var det 147 400 personer som bodde i par med barn-husholdninger som hadde årlig lavinntekt, og 81 500 som tilhørte enslig forsørgerhusholdning.

Tabell 5.1.1 Prosentvis andel og antall¹ med lavinntekt (EU-skala 60 prosent). 2020-2023

	2020	2021	2022	2023
Hele befolkningen uten studenter	5 226 906	5 266 285	5 340 621	5 400 915
Andel med lavinntekt	11,0	10,7	10,9	10,9
Antall med lavinntekt	576 300	561 500	581 000	589 100
Enslige forsørgere med barn 0-17 år²	288 457	283 579	280 315	283 953
Andel med lavinntekt	30,8	29,7	29,6	28,7
Antall med lavinntekt	88 800	84 200	83 000	81 500
Par med barn 0-17 år²	1 933 705	1 935 640	1 942 214	1 939 501
Andel med lavinntekt	8,2	7,4	7,5	7,6
Antall med lavinntekt	158 600	143 200	145 700	147 400
Barn under 18 år totalt²	1 109 625	1 106 689	1 108 922	1 108 465
Andel med lavinntekt	12,8	11,9	12,1	12,1
Antall med lavinntekt	142 000	131 700	134 200	134 100

¹ Avrundede tall.

² Her er personer i studenthusholdninger inkludert.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå.

Blant personer i husholdninger med barn er det mindre spredning i inntekten enn blant befolkningen generelt. Mens det er relativt få som har svært lave eller svært høye inntekter, ser det ut til at det er flere personer i barnefamilier som har inntekt på nivå rett under eller over lavinntektsgrensen. Særlig ser dette ut til å gjelde personer i parhusholdninger med 3 eller flere barn og enslige forsørgerhusholdninger. Blant par med ett eller to barn har de fleste inntekter godt over lavinntektsgrensen og flere har høyere inntektsnivå enn i befolkningen generelt.

I hele befolkningen (der personer i studenthusholdninger er utelatt) er det 10,5 prosent som har inntekt litt under, på nivå med, eller rett over lavinntektsgrensen (mellom 250 000 kroner og 325 000 kroner per forbruksenhet). Blant personer som tilhører husholdninger med enslige forsørgere med minst tre barn er tilsvarende andel 43 prosent. Det er også relativt store andeler blant enslige med ett eller to barn (henholdsvis 22 og 33 prosent). Blant par med barn er andelen med inntektsnivå rundt lavinntektsgrensen mye mindre, men også her skiller dem med flere barn seg ut, der 25 prosent av personene i husholdninger med par med fire barn eller flere har inntekt rundt lavinntektsgrensen - nesten fem ganger så stor andel som blant par med ett eller to barn.

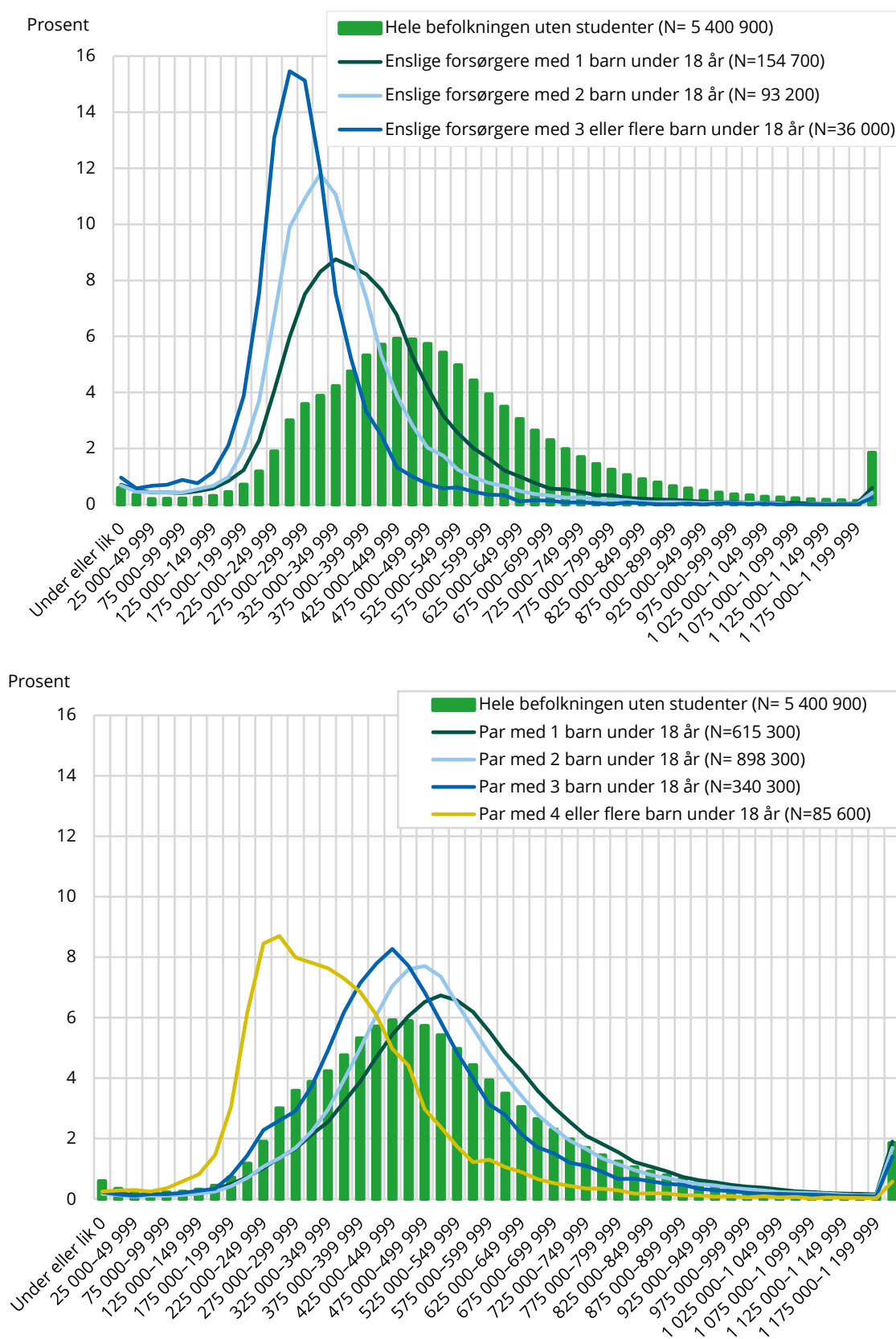
Yrkestilknytning

De fleste barn vokser opp i en husholdning med minst én yrkestilknyttet person. Kun 9,1 prosent av alle barn under 18 år tilhørte en husholdning uten noen yrkestilknyttede i 2023, som vist i tabell 5.1.2. Det er likevel en svak økning fra årene før.

Blant barna i husholdninger med lavinntekt er det derimot over halvparten som tilhører en husholdning uten noen yrkestilknyttede. I tillegg ser vi at over halvparten av barna med lavinntekt tilhører husholdninger som har andre inntekter enn yrkesinntekt som viktigste inntektskilde. Dette er nokså lik andel som i årene før, men andelen barn med lavinntekt uten yrkestilknyttede i husholdningen økte fra 49,7 prosent i 2020 til 52,9 prosent i 2023. At denne andelen øker henger antakeligvis sammen med at mange nyankomne innvandrere med relativt svak yrkestilknytning er kommet til i lavinnteksgruppen de siste årene.

Det er særlig blant personer i enslige forsørgerhusholdninger at mange tilhører en husholdning uten noen yrkestilknyttede; 30,1 prosent i alt og 66,5 prosent i lavinnteksgruppen – en økning på to prosentpoeng fra 2020. Blant par med barn har de aller fleste minst én yrkestilknyttet person i husholdningen, men 43,1 prosent av dem med lavinntekt har ingen yrkestilknyttede. Ettersom over halvparten av lavinnteksgruppen blant par med barn under 18 år har yrkesinntekt som største inntektskilde, skiller de seg dermed ut fra befolkningen generelt og enslige forsørgere med lavinntekt ved å ha relativt mye i yrkesinntekt. I en del av disse tilfellene kan det være husholdninger som kun har én yrkestilknyttet voksen. Tidligere studier viser at i husholdninger der minst to voksne er i jobb, er det veldig sjelden å ha lavinntekt (Sandvik, 2020).

Figur 5.1.3 Inntektsfordeling for personer, etter husholdningstype, etter 25 000-kroners intervaller for inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU skala). 2023. Andelen personer i hvert inntektsintervall. Prosent

Kilde: Innteks- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 5.1.2 Indikatorer¹ for yrkestilknytning. 2020-2023. Prosent

	2020	2021	2022	2023
Andel personer i husholdninger uten noen yrkestilknyttede				
Hele befolkningen uten studenter	24,3	24,3	24,6	25,2
Med lavinntekt	64,0	65,2	66,7	67,2
Enslige forsørgere med barn 0-17 år²				
Med lavinntekt	64,5	63,6	66,4	66,5
Par med barn 0-17 år ²	4,2	3,9	4,1	4,4
Med lavinntekt	39,2	39,2	40,8	43,1
Barn under 18 år totalt ²	8,6	8,2	8,6	9,1
Med lavinntekt	49,7	49,4	51,8	52,9
Andel personer i husholdninger der yrkesinntekt er største inntekt				
Hele befolkningen uten studenter	72,0	71,6	72,6	72,0
Med lavinntekt	37,9	36,9	38,0	37,4
Enslige forsørgere med barn 0-17 år²				
Med lavinntekt	68,9	68,9	69,3	68,4
Par med barn 0-17 år ²	35,3	36,0	35,6	35,3
Med lavinntekt	92,8	92,4	93,6	93,2
Barn under 18 år totalt ²	54,0	53,6	56,5	54,1
Med lavinntekt	88,1	87,8	88,9	88,3
Med lavinntekt	45,6	45,6	47,0	45,8

¹ For definisjon av indikatorer og grupper, se kapittel 2.² Her er personer i studenthusholdninger inkludert.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå. Statistikkbanktabell 12598

Utdanning

Generelt er det mye vanligere å tilhøre en husholdning der hovedinntektstaker har lav utdanning blant dem som er i lavinntektsgruppen enn i befolkningen totalt sett. Dette gjelder i enda sterkere grad blant barn under 18 år, der nærmere 40 prosent av dem som har lavinntekt også bor i en husholdning med lav utdanning.

Personer i en enslige forsørger-husholdninger skiller seg ut fra resten av befolkningen, ved at vel to av ti tilhører en husholdning med lavt utdanningsnivå. Blant personer i husholdninger av typen par med barn, er det derimot kun drøyt én av ti som har lav utdanning. Ser vi på lavinntektsgruppene, derimot, er andelene som har lav utdanning ganske like blant personer både i enslige forsørger- og par-husholdninger, på 36-38 prosent.

Tabell 5.1.3 Indikator¹ for utdanning. 2020-2023. Prosent

	2020	2021	2022	2023
Personer i husholdninger der hovedinntektstaker har lav utdanning				
Hele befolkningen uten studenter	17,4	16,9	16,4	16,2
Med lavinntekt	39,8	39,4	36,2	36,9
Enslige forsørgere med barn 0-17 år²				
Med lavinntekt	23,5	22,9	22,3	22,3
Par med barn 0-17 år ²	42,9	41,8	38,6	38,6
Med lavinntekt	12,1	11,8	11,4	11,4
Barn under 18 år totalt ²	37,8	37,4	33,6	36,1
Med lavinntekt	14,4	14	13,6	13,7
Med lavinntekt	40,9	40,3	36,4	38,2

¹ For definisjon av indikatorer og grupper, se kapittel 2.² Her er personer i studenthusholdninger inkludert.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå. Statistikkbanktabell 12598

I befolkningen totalt har det vært en liten nedgang fra 2020 til 2023 i andelen som bor i en husholdning med lav utdanning, både generelt og blant dem med lavinntekt. Det samme ser vi for barn og barnefamilier, selv om det ser ut til at nedgangen stoppet litt opp i 2023, da andelene med lav utdanning var på nivå eller litt større enn i 2022. Dette gjelder særlig blant par med barn i lavinntekts-

gruppen, der andelen med lav utdanning økte fra 33,6 prosent i 2022 til 36,1 prosent i 2023. En forklaring kan være at siden stadig flere av barna med lavinntekt har innvandrerbakgrunn, og andelen med lav utdanning er større blant en del innvandrergupper enn i resten av befolkningen, har andelen med lav utdanning blant barn med lavinntekt økt siste året.

Økonomisk utsatthet

Å motta bostøtte eller sosialhjelp kan være et tegn på økonomisk utsatthet, da dette er sosiale ytelser som gis til dem som ikke får annen mer fast inntekt, som lønn eller uføretrygd, til å strekke til. I 2023 var det 5,5 prosent av alle bosatte personer i Norge som tilhørte en husholdning som mottok bostøtte og 5,3 prosent som fikk sosialhjelp. Andelen som mottok begge deler var på 3,1 prosent. Men selv om det relativt sett er svært få som mottar disse stønadene, har andelen økt ganske kraftig fra 2021 til 2023. Dette var etter å ha falt litt fra 2020 til 2021, trolig som en konsekvens av lettelsener i arbeidsmarkedet under pandemien og færre nyankomne innvandrere denne perioden.

Det samme gjelder i lavinntektsgruppen totalt sett, der andelen som fikk både bostøtte og sosialhjelp økte fra 14,6 prosent i 2021 til 18,2 prosent i 2023.

Ser vi nærmere på barn under 18 år, var det nærmere 9 prosent som bodde i en husholdning som fikk bostøtte og 8 prosent som fikk sosialhjelp i 2023 – større andeler enn i befolkningen generelt. Andelen barn som tilhører husholdninger som får disse stønadene har også økt siden 2021 i takt med økningen blant befolkningen generelt. Særlig er det andelen bostøttemottakere som har økt. Generelt sett kan veksten i andelen bostøttemottakere de siste årene skyldes den midlertidige økningen i bostøtten i 2022 på grunn av økte strømpriser. Dette inkluderte både økte utbetalinger, og at anslagvis 50 000 flere mottakere ville bli inkludert i ordningen totalt sett (Innst. 104 S (2021-2022)). Utvidelsen av bostøtten ble senere videreført til å gjelde også i 2023 (Prop. 118 S (2022-2023)).

Blant barna med lavinntekt var det i 2023 nærmere halvparten, 48,3 prosent, som tilhørte en husholdning som mottok bostøtte, mens 37,5 prosent mottok sosialhjelp. Andelen som fikk både bostøtte og sosialhjelp var på 31,4 prosent – en økning på 16 prosent fra to år tidligere. I perioden 2017 til 2021 falt derimot andelen som fikk begge disse stønadene. Dette henger nok i stor grad sammen med flyktningestrømmer, da det kom færre nye flyktninger til landet i årene før 2021.

Mens det er en god del vanligere for enslige forsørgere å motta bostøtte og sosialhjelp enn par med barn, er det ikke så store forskjeller blant personer i de to husholdningstypene når vi ser på dem med lavinntekt. Blant enslige forsørgere med lavinntekt er det likevel noe mer vanlig å motta bostøtte, (55 prosent), enn blant par med barn med lavinntekt (43 prosent). Andelen i lavinntektsgruppene som mottar sosialhjelp, er på 35-36 prosent, og har økt litt siden 2020 for begge gruppene.

Tabell 5.1.4 Indikatorer¹ for økonomisk utsatthet. 2020-2023. Prosent

	2020	2021	2022	2023
Andel personer i husholdninger som mottar bostøtte				
Hele befolkningen uten studenter	4,5	4,2	4,9	5,5
Med lavinntekt	25,9	25,1	28	31,4
Enslige forsørgere med barn 0-17 år²				
Med lavinntekt	48,3	47,2	52,7	55,2
Par med barn 0-17 år ²	3,9	3,7	4,3	4,8
Med lavinntekt	34,9	34,8	38,5	42,7
Barn under 18 år totalt ²	7,2	6,8	8,1	8,8
Med lavinntekt	41,0	40,7	44,9	48,3
Andel personer i husholdninger som mottar sosialhjelp				
Hele befolkningen uten studenter	4,5	4,3	4,6	5,3
Med lavinntekt	21,4	20,2	21,7	24,7
Enslige forsørgere med barn 0-17 år²				
Med lavinntekt	32,9	32,5	35,8	37,5
Par med barn 0-17 år ²	4,3	4,1	4,3	4,9
Med lavinntekt	32,4	32,3	32,3	35,8
Barn under 18 år totalt ²	6,5	6,2	6,8	7,7
Med lavinntekt	33,6	33,3	34,8	37,5
Andel personer i husholdninger som mottar både bostøtte og sosialhjelp				
Hele befolkningen uten studenter	2,5	2,4	2,6	3,1
Med lavinntekt	15,5	14,6	15,6	18,2
Enslige forsørgere med barn 0-17 år²				
Med lavinntekt	28,2	27,8	30,0	32,0
Par med barn 0-17 år ²	2,7	2,5	2,8	3,2
Med lavinntekt	25,2	25,1	26,1	29,3
Barn under 18 år totalt ²	4,6	4,4	4,9	5,5
Med lavinntekt	27,4	27,1	28,7	31,4

¹ For definisjon av indikatorer og grupper, se kapittel 2.² Her er personer i studenthusholdninger inkludert.

Kilde: Inntekt og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå. Statistikkbanktabell 12598

Rente og gjeldsbelastning

Personer med lavinntekt tilhører sjeldnere en husholdning som eier egen bolig, og har ofte ikke boliglån eller andre typisk sikrede lån sammenlignet med resten av befolkningen. Samtidig har personer i lavinntektsgruppen i noe større grad mer i forbruksgjeld i forhold til inntekten sin enn andre. Forbruksgjeld, som kredittkort og forbrukslån, er gjerne dyrere å betjene enn sikrede lån. I perioder med relativt lavt rentenivå på styringsrenten og boliglån, er det derfor vanligere å ha stor rentebelastning blant personer med lavinntekt enn i befolkningen generelt. I perioder der nivået på boliglånsrentene stiger, øker ofte andelen med stor rentebelastning i befolkningen som helhet relativt raskt, mens andelen med stor rentebelastning gjerne ikke øker like mye i lavinntektsgruppen, da de i mindre grad har boliglån og annen sikret gjeld og dermed ikke vil være like sårbare for nettopp endringer i boliglånsrente. Dette så vi i finanskrisen i 2008, og igjen etter renteøkningene i 2022 og 2023 (Omholt, 2024a).

Fra tabell 5.1.5 ser vi at andelen med stor rentebelastning i befolkningen generelt økte fra 4 prosent til 15,5 prosent fra 2022 til 2023 – nesten en firedobling. Andelen med stor rentebelastning økte også i lavinntektsgruppen, men en god del svakere, fra 7,8 til 11,5 prosent.

Det samme mønsteret finner blant barn og barnefamilier. Fra 2022 til 2023 økte andelen med tyngende renter blant par med barn i alt fra 4,1 til 20,6 prosent; en femdobling. Også blant enslige forsørgere i alt økte andelen med stor rentebelastning, fra 6,7 til 21,8 prosent, eller omtrent en

tredobling. Dette kan tyde på at par med barn kan være mer sårbare overfor endringer i typiske boliglånsrenter. Samtidig er det fremdeles noe vanligere å ha stor rentebelastning blant enslige forsørgere enn par med barn, noe som antakelig henger sammen med at de jevnt over har lavere inntektsnivå og kun én inntekt, slik at det ikke skal så store endringer i renteutgiftene til før dette slår ut som stor rentebelastning slik det måles her.

Tabell 5.1.5 Indikatorer¹ for rente- og gjeldsbelastning, 2020-2023. Prosent

	2020	2021	2022	2023
Andel personer i husholdninger med høy rentebelastning				
Hele befolkningen uten studenter	4,7	2,8	4,0	15,5
Med lavinntekt	9,1	6,4	7,8	11,5
Enslige forsørgere med barn 0-17 år²				
Med lavinntekt	8,3	5,9	7,2	13,1
Par med barn 0-17 år ²	4,9	2,7	4,1	20,6
Med lavinntekt	10,6	7,2	9,4	14,3
Barn under 18 år totalt ²	5,5	3,1	4,7	21,0
Med lavinntekt	9,4	6,4	8,1	13,5
Andel personer i husholdninger med stor gjeldsbelastning				
Hele befolkningen uten studenter	22,8	22,1	21,4	19,6
Med lavinntekt	20,1	18,8	17,5	15,9
Enslige forsørgere med barn 0-17 år²				
Med lavinntekt	34,6	33,9	32,3	29,1
Par med barn 0-17 år ²	22,6	22,6	20,6	18,9
Med lavinntekt	30,4	29,6	28,9	26,4
Med lavinntekt	24,7	23,1	22,3	18,9
Barn under 18 år totalt ²	31,5	30,6	29,7	27,1
Med lavinntekt	23,6	22,6	21,1	18,6

¹ For definisjon av indikatorer og grupper, se kapittel 2.

² Her er personer i studenthusholdninger inkludert.

Kilde: Inntekt og formuestatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå. Statistikkbanktabell 12598

Blant barn i husholdninger med lavinntekt er det noe vanligere å tilhøre en husholdning med stor rentebelastning enn i lavinntektsgruppen totalt. Andelene har også økt de siste årene. I 2022 var det 8,1 prosent av alle barn med lavinntekt som hadde stor rentebelastning, mens andelen nesten doblet seg til 13,5 prosent i 2023. Det er ikke så stor forskjell i andelen barn med lavinntekt og stor rentebelastning etter om de tilhører enslige forsørger-husholdninger eller par med barn.

Mens rentebelastningen har økt for svært mange de siste par årene, har ikke gjeldsbelastningen i befolkningen endret seg noe særlig. I alt tilhørte omtrent en femtedel av befolkningen uten studenter et hushold med gjeld på minst 3 ganger samlet inntekt før skatt i 2023 – en noe mindre andel enn i årene før. I lavinntektsgruppen generelt har også andelen med stor gjeldsbelastning gått litt ned de siste årene, og er litt mindre enn i befolkningen i stort.

Mange barnefamilier består av relativt unge voksne som er i etableringsfasen og som har mye boliglån. Dermed er det også vanligere å ha stor gjeldsbelastning blant barn enn i befolkningen som helhet. I 2023 tilhørte drøyt ett av fire barn en husholdning med stor gjeldsbelastning, mot, som nevnt, en av fem personer i befolkningen generelt. Men også blant barn og barnefamilier har andelene med stor gjeldsbelastning falt de siste årene. Det samme ser vi blant barn med lavinntekt, der andelene med stor gjeldsbelastning også er noe mindre enn blant barn generelt.

Sammenlignet med befolkningen generelt, er ikke barn under 18 år mer utsatt for å tilhøre husholdninger med tyngende usikret gjeld, altså forbruksgjeld, som vist i kapittel 5.12. 4,7 prosent av alle barn bodde i en husholdning med tyngende usikret gjeld i 2023, mot 4,8 prosent i hele befolkningen. Andelene med usikret gjeld har generelt falt de siste årene, som delvis kan skyldes at innføring av gjeldsregisteret har hatt en innstrammende effekt. Personer i lavinntektsgruppen som tilhører par-

med-barn-husholdninger har likevel litt oftere tyngende forbruksgjeld, der dette gjaldt 10,2 prosent i 2023, mot 8,8 prosent i lavinntektsgruppen totalt.

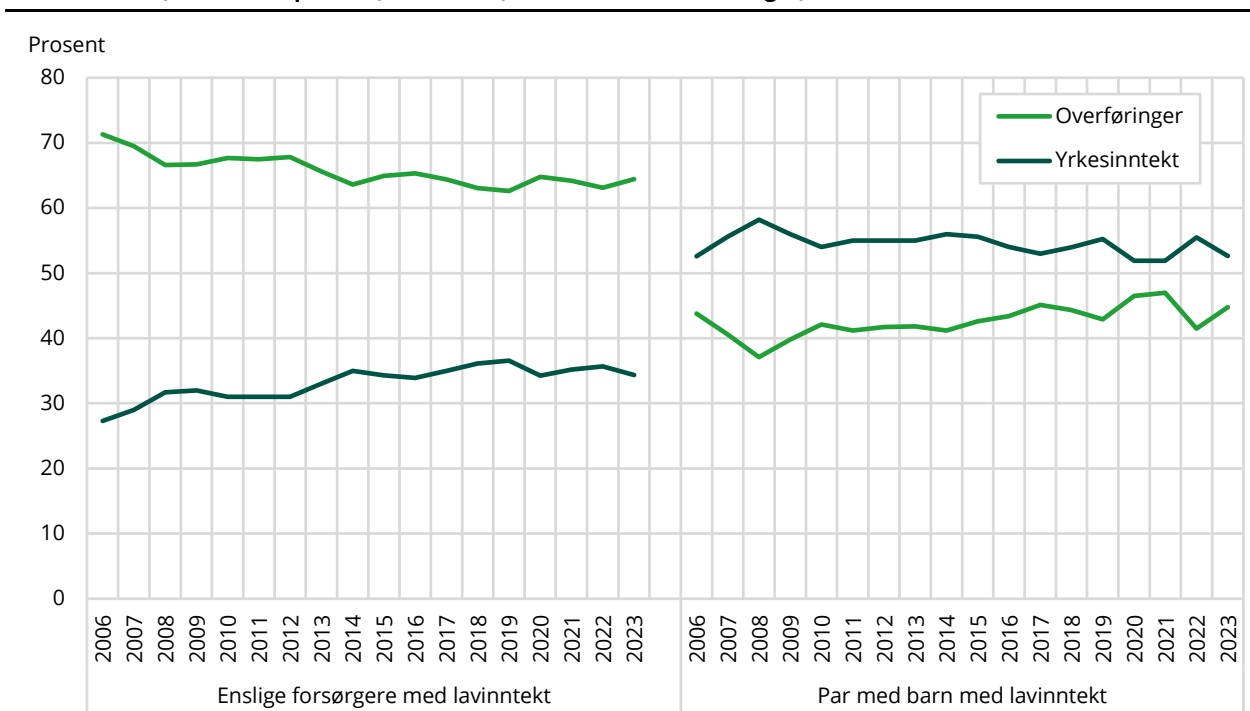
Inntektssammensetning

I dette avsnittet ser vi nærmere på inntektssammensetningen for ulike husholdninger, der vi utelater studenthusholdninger, også fra barnefamilier. Som nevnt i avsnittene foran er det en overvekt av barna med lavinntekt som tilhører husholdninger der andre inntekter enn yrkesinntekt er viktigste inntektskilde. Sammenlignet med en del andre lavinntektsgrupper derimot, er yrkesinntekt likevel en nokså viktig inntekt for en del par med barn med lavinntekt – disse husholdningene får i snitt 53 prosent av sin samlede inntekt før skatt fra yrkesinntekt. For enslige forsørgere med lavinntekt og i lavinntektsgruppen generelt, er tilsvarende andel på 34 prosent (tabell 5.1.6).

Ulike overføringer utgjør en stor del av inntekten til lavinntektshusholdninger med barn. Dette gjelder særlig blant enslige forsørgere, der overføringer i snitt utgjør 64 prosent av samlet inntekt. Men også for par med barn med lavinntekt er overføringer viktig: 45 prosent av samlet inntekt. Blant par med barn uten lavinntekt utgjør overføringer til sammenligning «kun» 11 prosent av samlet inntekt.

Som vi ser fra figur 5.1.2, så har andelene som henholdsvis yrkesinntekt og overføringer utgjør av samlet inntekt for par med barn med lavinntekt holdt seg nokså stabile over tid, selv om det er litt variasjoner fra år til år. Blant enslige forsørgere med lavinntekt var det en trend fram til omtrent 2019 at yrkesinntekt stadig så ut til å bli en litt viktigere inntektskilde for lavinntektshusholdningene, mens overføringer ble litt mindre viktig, selv om overføringer fremdeles var viktigste inntektskilde. Etter 2019 har disse andelene ligget stabilt. Merk at yrkesinntekt her ikke inkluderer foreldre- og sykepenger.

Figur 5.1.4 Andelen yrkesinntekt og overføringer i snitt utgjør av samlet inntekt blant lavinntektshusholdninger (EU-skala 60 prosent) med barn (uten studenthusholdninger). 2006-2023. Prosent.

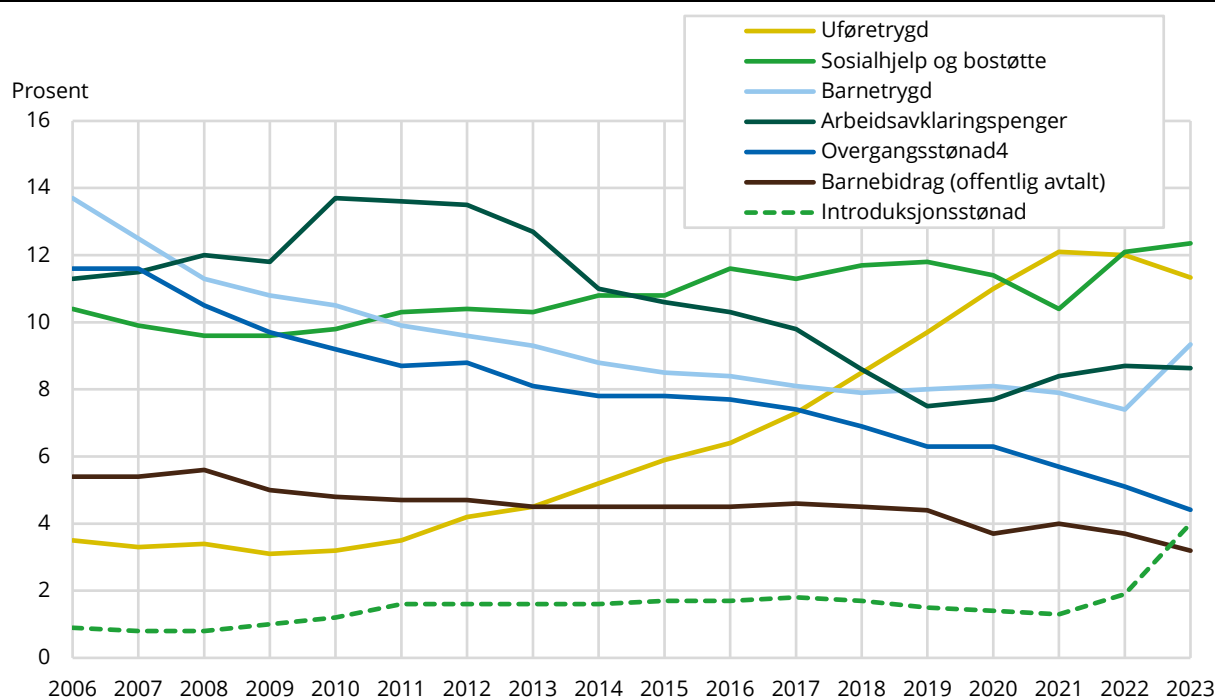

Kilde: Inntekt og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå.

I 2023 fikk altså enslige forsørgere med lavinntekt 64 prosent av sin samlede inntekt fra ulike overføringer. Hvilke overføringer som har vært viktigst for enslige forsørgere med lavinntekt har variert over tid, som nærmere diskutert i (Hetland, 2024). Fram til 2021 økte uføretrygd som andel av sam-

let inntekt for enslige forsørgere med lavinntekt kraftig, og utgjorde i snitt 12 prosent av samlet inntekt for enslige forsørgere med lavinntekt i 2021 og 2022. I 2023 falt andelen noe, til 11 prosent, samtidig som andelen sosialhjelp og bostøtte og introduksjonsstønad økte, som henger sammen med endringer i bostøtteregler og innvandringen fra Ukraina de seneste årene. I 2023 økte også barnetrygden kraftig som andel av samlet inntekt i denne gruppen, etter å ha blitt mindre og mindre viktig de siste 15 årene. Dette kommer trolig av at i 2023 ble særfradraget for enslige forsørgere avviklet og enslige forsørgere fikk økt utvidet barnetrygd. Overgangsstønad, som er en tidsbegrenset stønad som gis til enslige med barn under 8 år, var en viktig inntektskilde for mange enslige forsørgere tilbake i 2006 og 2007, men har jevnt og trutt falt de siste årene. I 2023 utgjorde overgangsstønad i snitt 4 prosent av samlet inntekt blant enslige med barn med lavinntekt.

Figur 5.1.5 Andelen ulike overføringer¹ i snitt utgjør av samlet inntekt blant lavinntektsusholdninger (EU60) for enslige forsørgere med barn under 18 år². 2006-2023. Prosent

¹ Uføretrygd tilsvarende ytelsen uførepensjon fra 2006 til og med 2014. Fra 2006 til 2010 tilsvarte arbeidsavklaringspenger rehabiliterings- og attføringspenger og tidsbegrenset uførestand (fra og med 2008 til og med 2010 er barnetillegg til tidsbegrenset uførestand lagt til). Fra og med 2014 inkluderer overgangsstønad både gammel og ny overgangsstønad (som skattlegges som lønn). Barnebidrag omfatter kun barnebidrag som er avtalt gjennom offentlig ordning. Private bidrag er ikke inkludert.

² Husholdninger der hovedinntektstaker er student er utelatt.

Kilde: Inntekt og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå.

For par med barn med lavinntekt var sosialhjelp og introduksjonsstønad de viktigste overføringsinntektene i 2023. Legger vi til bostøtte utgjør disse tre til sammen 14 prosent av samlet inntekt i snitt for denne gruppen – en økning fra 11 prosent i 2020. Videre er uføretrygd, arbeidsavklaringspenger og barnetrygd ganske viktige inntektskilder for par med barn med lavinntekt. Blant par med barn uten lavinntekt er det yrkesinntekt som er desidert den viktigste inntektskilden, fulgt av sykepenger og foreldrepenger.

I tabell 5.1.6 inngår også inntektssammensetningen for alle barn under 18 år. Her er ikke populasjonen alle husholdninger med barn under 18 år, i stedet vises de gjennomsnittlige husholdningsinntektene for alle barn under 18 år. Her ser vi at for alle barn med lavinntekt er overføringer i snitt viktigste inntektskilde, og utgjør litt over halvparten av samlet husholdningsinntekt. Dette var omtrent som i 2020. Barn uten lavinntekt lever i stor grad av yrkesinntekter.

Gjennomgående ser vi også at lavinntektsusholdningene i snitt består av flere personer og flere barn enn husholdningene uten lavinntekt.

Tabell 5.1.6 Inntektsregnskap for hele befolkningen og husholdninger med barn under 18 år¹. Gjennomsnitt og andel av samlet inntekt. 2023. Kroner og prosent

	Hele befolkningen, eks. stud.			Enslige forsørgere med barn under 18 år ekskl. stud.			Par med barn under 18 år ekskl. stud.			Barn under 18 år i alt ²		
	Ikke lav-inntekt		Lav-inntekt ³	Ikke lav-inntekt		Lav-inntekt ³	Ikke lav-inntekt		Lav-inntekt ³	Ikke lav-inntekt		Lav-inntekt ³
	I alt			I alt			I alt			I alt		
Yrkesinntekt	67	68	34	67	73	34	82	83	53	80	81	45
Kapitalinntekter ⁴	7	7	3	4	5	1	6	6	3	6	6	2
Overføringer	26	25	63	28	22	64	12	11	45	15	13	53
Herav:												
Alderspensjon	11	10	17	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Uføretrygd	4	4	16	5	4	11	2	2	6	2	2	7
Arbeidsavklaringspenger	2	1	7	3	2	9	1	1	5	1	1	6
Overgangsstønad	0	0	1	1	1	4	0	0	0	0	0	1
Dagpenger ved arbeidsledighet	0	0	2	0	0	1	0	0	2	0	0	2
Sykepenger	2	2	2	4	4	3	3	3	3	3	3	3
Foreldrepenger	1	1	1	1	1	1	3	3	2	3	3	2
Barnetrygd	1	1	2	5	5	9	2	2	5	2	2	7
Bostøtte	0	0	2	1	0	5	0	0	2	0	0	3
Studiestipend	0	0	1	1	0	1	0	0	2	0	0	2
Sosialhjelp	0	0	5	2	1	8	0	0	6	1	0	8
Grunn- og hjelpestønad	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0
Kontantstøtte	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Introduksjonsstønad	0	0	3	1	0	4	0	0	6	0	0	5
Kvalifiseringsstønad	0	0	0	0	2	3	0	0	0	0	0	1
Stønad til barnetilsyn	0	0	1	0	0	1	0	0	1	0	0	0
Mottatt underholds-bidrag ⁵	0	0	0	2	2	3	0	0	0	0	0	1
Samlet inntekt	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Samlet inntekt	1 024 700	1 143 400	305 900	738 400	853 700	407 200	1 596 700	1 668 500	607 600	1 484 700	1 603 800	575 600
Inntekt etter skatt	760 100	843 800	253 000	572 500	649 400	351 500	1 160 000	1 209 900	473 200	1 089 200	1 169 900	473 400
Inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skala) ⁶	498 500	548 700	194 300	376 100	431 900	215 900	541 800	566 900	196 300	499 600	537 700	208 300
Antall personer i husholdningen	2,1	2,2	1,6	2,6	2,5	2,8	4,0	4,0	4,3	4,1	4,1	4,3
Antall barn under 18 år i husholdningen	0,4	0,4	0,3	1,4	1,4	1,7	1,8	1,8	2,2	2,1	2,1	2,5
Antall husholdninger (Antall barn) (ekskl. studenter)	2 583 538	2 217 339	366 199	108 353	80 373	27 980	485 582	452 699	32 883	1 100 978	973 481	127 497

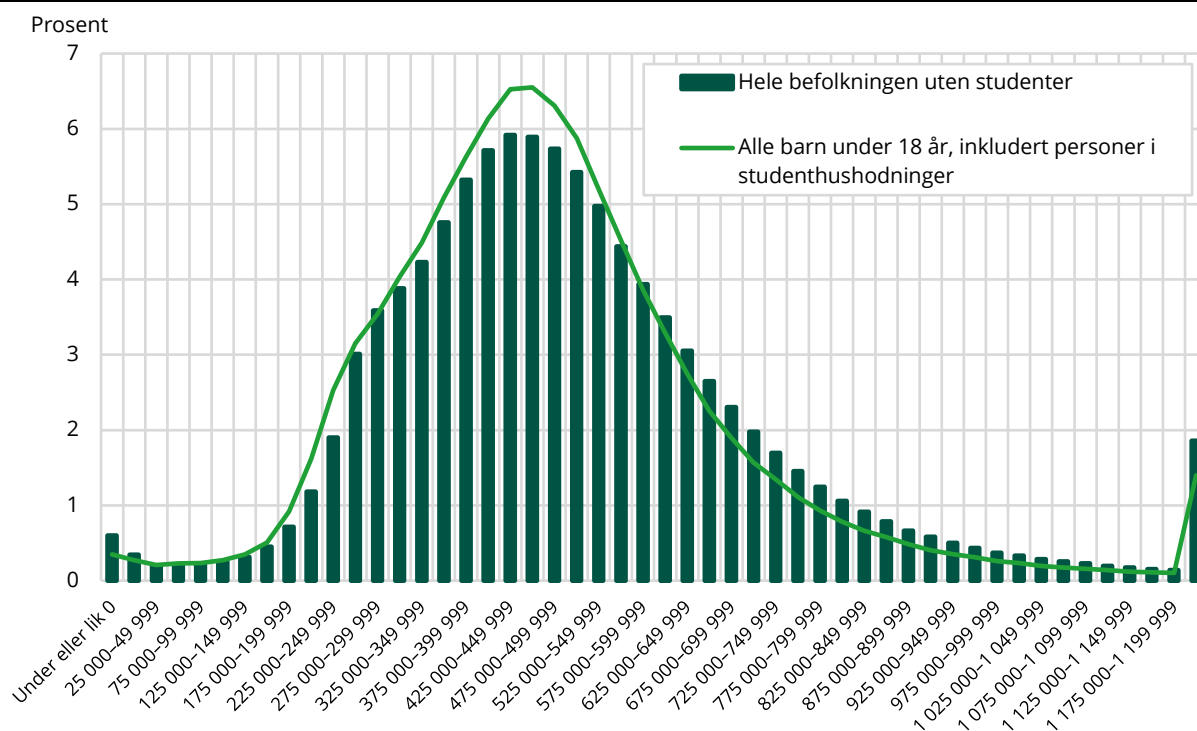
¹ For definisjon av indikatorer og grupper, se kapittel 2.² Her for alle barn under 18 år, og ikke for husholdninger med barn under 18 år.³ Lavinntekt er definert som inntekt under 60 prosent av medianinntekten for alle. EU-skala.⁴ Negative kapitalinntekter er satt lik 0.⁵ Omfatter kun offentlig avtalte barnebidrag.⁶ Omfatter også negative kapitalinntekter.

Kilde: Inntekt og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå

Inntektsulikhet

Jevnt over er inntektsfordelingen bant barn under 18 år noe jevnere enn blant hele befolkningen totalt. Det kommer av at det er færre barn i husholdninger med de aller laveste og særlig de høyeste inntektene, og flere barn er samlet på midten av inntektsfordelingen enn i befolkningen generelt, som illustrert i figur 5.1.6.

Figur 5.1.6 Andel personer i ulike inntektsintervall (inntekt etter skatt per forbruksenhet, EU-skala), hele befolkningen i alt og barn under 18 år. 2023. Prosent

Kilde: Inntekt og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå

Videre ser vi på de tre ulikhetsmålene Gini-koeffisienten, P90/P10 og S80/S20 for å analysere inntektsulikhet blant barn og barnefamilier. Inntektsulikhet måles ut ifra inntekt etter skatt per forbruksenhet, der negative inntekter er nullstilt.

De forskjellige ulikhetsmålene viser litt ulik inntektsfordeling for personer som tilhører henholdsvis enslige forsørger-husholdninger og par med barn-husholdninger. Gini-koeffisienten, var på 0,221 for enslige forsørgere med barn og 0,218 for par med barn i 2023: altså omtrent på samme nivå og begge lavere enn for hele befolkningen (0,248). Det samme gjaldt i 2020, men i 2021 og 2022 ser vi fra tabell 5.1.7 at ulikheten varierte mer. I 2021 økte Gini-koeffisienten forholdsvis mye i hele befolkningen, som en følge av at en del tok ut store utbytter for å tilpasse seg en skatteendring i 2022 (Kordahl & Abrahamsen, 2022). Dette sammenfalt med en betydelig oppgang i Gini-koeffisienten blant par med barn, og en litt mindre oppgang blant enslige forsørgere. I 2022 falt Gini igjen, men ikke like mye for enslige forsørgere som for par med barn. Dette kan henge sammen med at mange ukrainske flyktninger kom til Norge i løpet av 2022, og var registrert med svært lave inntekter dette året. Mange av disse var enslige forsørgere. I 2023 falt altså inntektsulikheten i begge gruppene litt igjen, og var som sagt omtrent lik, målt ved Gini-koeffisient.

Omtrent samme mønster finner vi når vi ser på utviklingen i inntektsulikhet basert på målet S80/S20. Den relativt kraftige ulikhetsøkningen i 2021 slo også inn for par med barn, og i mindre grad for enslige forsørgere. I 2022 var det derimot større inntektsulikhet blant enslige forsørgere enn blant par med barn, ettersom andelen med svært lave inntekter i denne gruppen økte. I 2023 var inntektsfordelingen mindre og omtrent lik igjen for begge gruppene.

P90/P10 er et mål som i mindre grad påvirkes av endringene helt i topp og bunn av fordelingen sammenlignet med S80/S20 og Gini, og etter dette målet har ikke endringene i inntektsulikhet vært særlig store i perioden. P90/P10 viser en liten nedgang i inntektsulikhet blant enslige forsørgere fra

2022 til 2023, som kan komme av andelene som befant seg helt i bunnen av inntektsfordelingen falt litt, slik at innslagpunktet for P10 nok økte noe.

Tabell 5.1.7 Fordeling av inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skala)¹. 2020-2023

	2020	2021	2022	2023
S80/S20²				
Hele befolkningen uten studenter	3,6	4,0	3,6	3,6
Enslige forsørgere med barn 0-17 år	3,1	3,3	3,2	3,1
Par med barn 0-17 år	3,1	3,4	3,1	3,0
Barn under 18 år totalt	3,4	3,7	3,4	3,3
P90/P10³				
Hele befolkningen uten studenter	2,8	2,8	2,8	2,8
Enslige forsørgere med barn 0-17 år	2,4	2,4	2,4	2,3
Par med barn 0-17 år	2,4	2,5	2,4	2,4
Barn under 18 år totalt	2,7	2,7	2,7	2,6
Gini-koeffisient⁴				
Hele befolkningen uten studenter	0,252	0,279	0,253	0,248
Enslige forsørgere med barn 0-17 år	0,224	0,241	0,228	0,221
Par med barn 0-17 år	0,224	0,250	0,223	0,218
Barn under 18 år totalt	0,237	0,261	0,237	0,231

¹ Negative beløp er nullstilt. Personer i studenthusholdninger er utelatt.

² S80/S20 er forholdet mellom gjennomsnittsinntektene til rikeste og fattigste 20 prosent i gruppen.

³ P90/P10 er forholdstallet mellom inntekten til den personen som befinner seg mellom desil 9 og desil 10 (P90) og inntekten til den personen som befinner seg mellom desil 1 og desil 2 (P10).

⁴ Gini-koeffisienten er et summarisk mål som varierer fra 0 (minst ulikhet) og 1 (størst ulikhet).

Kilde: Inntekt og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå

Levekårsindikatorer

Resten av kapittelet vil belyse ulike levekårsindikatorer for husholdninger med enslige forsørgere og barnefamilier med lav inntekt, basert på Levekårsundersøkelsen EU-SILC. Som sammenligningsgrunnlag inkluderes tall for barnefamilier i alt og befolkningen i alt. Der det er relevant sammenlignes enslige forsørgere også med aleneboende i alt, siden begge grupper baserer seg på én inntekts-taker. Dette gjelder for boforhold, boligøkonomi, økonomiske vansker og tilknytning til arbeidslivet.

I de fleste tilfellene er det en forelder i husholdningen (enslig forsørger/ forelder i barnefamilie med lav inntekt) som har besvart undersøkelsen, mens i andre tilfeller er det et av barna som er respondenten i undersøkelsen (utvalget for undersøkelsen er personer i alder 16 år og eldre, og unge personer i husholdninger kan trekkes som respondent). Deler av undersøkelsen omfatter spørsmål som omfatter respondenten selv, mens mesteparten av undersøkelsen omfatter husholdningen som helhet. Der tabellene i kapitlet omfatter person-variabler, for eksempel livskvalitet, er respondenter som er barn i husholdningen utelatt, slik at tallene gjelder for foreldre i husholdninger med enslige forsørgere/par med barn og lav inntekt spesifikt. Dette fordi vi fokuserer på livskvaliteten til forsørgerne i husholdningene, som i større grad forholder seg til husholdningens økonomiske situasjon enn barn i husholdningen vil gjøre.

Definisjon av enslig forsørger og barnefamilier med lav inntekt

Husholdninger med enslige forsørgere omfatter personer som ikke er gift eller samboende, og som bor sammen med barn (enten egne barn eller stebarn), hvor yngste barn er i alderen 0-17 år¹¹. Det kan også bo eldre barn i husholdningen.

Barnefamilier med lav inntekt omfatter par med barn hvor yngste barn er i alder 0-17 år, som tilhører laveste inntektskvintil (den femtedelen av barnefamilier med lavest inntekt etter skatt per forbruksenhet). Det kan også bo eldre barn i husholdningen. I dette kapitlet vil begrepene 'barnefamilier' brukes der det er snakk om husholdningen i alt, mens 'par med barn' vil brukes der det er snakk om foreldrene i barnefamilien.

Enslige forsørgere og par med barn og lav inntekt har lavere utdanning og er i mindre grad yrkesaktive

Her ser vi på hvordan enslige forsørgere og par med barn og lav inntekt skiller seg fra par med barn i alt, basert på kjønn, alder, utdanning, hovedaktivitet og innvandringsbakgrunn.

Ser vi først på kjønn og alder, er kvinner overrepresentert blant enslige forsørgere. 65 prosent av enslige forsørgere er kvinner, mens 35 prosent er menn. Den gjennomsnittlige alderen er noe høyere for enslige forsørgere (43,3 år) enn for foreldrene i par med barn i alt (41,8 år). Blant par med barn og lav inntekt er alderen til foreldrene noe lavere (40,4 år).

Utdanningsnivået er noe lavere blant enslige forsørgere og par med barn og lav inntekt sammenlignet med alle par med barn. Andelen hvor minst én av foreldrene har høyere utdanning er 43 prosent blant enslige forsørgere og 60 prosent blant par med barn og lav inntekt, mot 71 prosent blant alle par med barn.

Ser vi på hva foreldrene oppgir som sin hovedaktivitet blant barnefamiliene, finner vi færre yrkesaktive blant både enslige forsørgere og par med barn og lav inntekt sammenlignet med alle par med barn. Blant enslige forsørgere oppgir 69 prosent at de er yrkesaktive. Ser vi på par med barn og lav inntekt er minst én av foreldrene yrkesaktive blant 88 prosent av familiene (blant 40 prosent er begge foreldrene yrkesaktive, mens for 48 prosent er én forelder yrkesaktiv). For par med barn i alt er minst én av foreldrene yrkesaktive blant 96 prosent av familiene (blant 68 prosent er begge foreldre yrkesaktive, mens for 28 prosent er én forelder yrkesaktiv).

Blant enslige forsørgere oppgir 11 prosent at de er arbeidsuføre, 8 prosent at de er arbeidsledige, og 6 prosent at de er studenter. For foreldrene i barnefamilier med lav inntekt som ikke oppgir yrkesaktivitet er det i størst grad på grunn av uførhet, arbeidsledighet, eller at den ene forelderen er student eller hjemmearbeidende.

Innvandrere er overrepresentert blant barnefamiliene med lav inntekt. Blant barnefamilier med lav inntekt er minst én av foreldrene innvandrer i 69 prosent av familiene (blant 17 prosent er én forelder innvandrer, blant 53 prosent er begge innvandrere). Blant alle barnefamilier er minst én av foreldrene innvandrer i 34 prosent av familiene (blant 15 prosent er én forelder innvandrer, blant 19 prosent er begge innvandrere). Blant enslige forsørgere er derimot andelen innvandrere (33 prosent) omtrent lik andelen for alle par med barn.

¹¹ For perioden 1987-1997 er enslig forsørger definert som ikke gift eller samboende, men som bor sammen med barn i alderen 0-19 år.

Boligeierskap og boligstandard

Enslige forsørgere

Det er en mindre andel eierhusholdninger blant enslige forsørgere (61 prosent) enn blant barnefamilier i alt (89 prosent) og i befolkningen som helhet (77 prosent), men enslige forsørgere eier oftere boligen sin enn aleneboende i alt (54 prosent). Andelen eiere har gått noe ned blant enslige forsørgere de siste ti årene, i perioden 2003-2016 lå eierandelen på omkring 70 prosent.

Enslige forsørgere har noe mindre boligareal sammenliknet med alle par med barn, men noe større areal enn aleneboende. Mens enslige forsørgere i gjennomsnitt bor i en bolig på 113 kvadratmeter, bor alle par med barn i snitt i en bolig på 164 kvadratmeter, og aleneboende i en bolig på 89 kvadratmeter. Ser vi derimot på antall kvadratmeter per person, kommer enslige forsørgere litt bedre ut enn alle barnefamilier, med sine 48 mot 42 kvadratmeter per person, og litt dårligere ut enn aleneboende, med 89 kvadratmeter per person. Når vi ser på hvor trangt man bor, basert på forholdet mellom antall personer og antall rom, bor enslige forsørgere i mindre grad trangt sammenliknet med barnefamilier i alt. I 2024 bodde 7 prosent av enslige forsørgere trangt, mot 12 prosent blant par med barn (å bo trangt defineres som at det er flere personer enn antall beboelsesrom). Det er derimot ingen signifikant forskjell i andelen som bor svært romslig, som er 23 prosent for enslige forsørgere og 26 prosent for alle barnefamilier (å bo svært romslig defineres som at man har minst tre beboelsesrom mer enn antallet personer).

Ser vi på boligstandard, er andelen som bor i en bolig med minst ett boligproblem noe høyere blant enslige forsørgere enn blant alle barnefamilier, men forskjellen er ikke statistisk signifikant. Ser vi på hvert enkelt boligproblem bor enslige forsørgere og deres barn oftere i en bolig hvor de har problemer med støy (19 prosent) sammenliknet med alle barnefamilier (12 prosent). Enslige forsørgere har også i større grad problemer med kriminalitet, vold og hærverk i boområdet (12 prosent) enn aleneboende (7 prosent), par med barn i alt (6 prosent) og befolkningen i alt (6 prosent).

Tabell 5.1.8 Boligtype og boligstandard for enslige forsørgere. Prosent og gjennomsnitt

	Enslige forsørgere					Aleneboende i alt		Hele befolkningen	
	2003	2012 ¹	2022	2023	2024	2023	2024	2023	2024
Eierforhold									
Bor i husholdning som eier	70	70	62	63	61	54	54	78	77
Bor i husholdning som er selveier	54	55	51	48	49	38	38	65	64
Boligtype og -størrelse									
Bor i enebolig, våningshus	54	47	43	42	44	33	34	53	53
Bor i småhus ellers	21	27	25	21	20	10	11	13	14
Bor trangt	4	8	6	9	7	7	8	6	6
Bor svært romslig	19	20	25	24	23	39	35	37	37
Boligareal. (gjennomsnitt, kvm)									
Per husholdning	107	110	126	119	113	89	89	119	119
Per person	42	42	50	49	48	89	89	71	71
Bor i bolig med minst ett boligproblem²									
Problem med ...	..	..	..	31	..	31	..	26	..
Råte eller fukt	12	20	..	4	..	6	..	5	..
Støy i boligen	11	14	..	19	..	18	..	14	..
Forurensning ved boligen	11	14	..	11	..	10	..	10	..
Kriminalitet, vold og hærverk i boområdet	8	11	..	12	..	7	..	6	..
Antall svar	225	203	243	225	209	1 483	1 547	5482	5750

¹ I 2021 ble Levekårsundersøkelsen EU-SILC lagt om, som svekker sammenlignbarheten med eldre tall. Se kapittel 2 for mer informasjon.

² Fra 2020 stilles spørsmålene om boligproblemer hvert 3. år.

Kilde: Levekårsundersøkelsen EU-SILC, Statistisk sentralbyrå.

Barnefamilier med lav inntekt

Andelen eiere blant barnefamilier med lav inntekt har gått ned de siste to tiårene. Eierandelen lå på omkring 80 prosent i perioden 2001-2009, for deretter å falle til omkring 70 prosent i perioden 2010-2023. I 2024 falt eierandelen videre til 62 prosent. Blant alle barnefamilier har andelen holdt seg stabil på nitti prosent i samme periode, og på omkring 80 prosent befolkningen generelt, selv om den også for befolkningen i alt er noe synkende (77 prosent i 2024, som er laveste andel i perioden).

Blant barnefamilier i laveste inntektskvintil bor halvparten i enebolig, som er omtrent på nivå som befolkningen i alt. Denne andelen har sunket markant de siste årene, fra om lag 70-75 prosent i årene 2001-2014. Andelen var tidligere den samme som blant alle par med barn, men er nå markant mindre. Andelen barnefamilier i alt som bor i enebolig har også sunket de siste årene, men ikke like markant som for barnefamilier med lav inntekt. Likevel bor noe flere i enebolig blant barnefamilier med lav inntekt (49 prosent) enn blant enslige forsørgere (44 prosent).

Tabell 5.1.9 Boligtype og boligstandard for barnefamilier med lav inntekt (1. kvintil), alle barnefamilier og hele befolkningen. Prosent og gjennomsnitt

	Barnefamilier med lav inntekt					Barnefamilier i alt		Hele befolkningen	
	2003	2012 ¹	2022	2023	2024	2023	2024	2023	2024
Eierforhold									
Bor i husholdning som eier	85	77	69	73	62	91	89	78	77
Bor i husholdning som er selveier	75	68	60	61	49	81	79	65	64
Boligtype og -størrelse									
Bor i enebolig, våningshus	74	67	53	48	49	66	66	53	53
Bor i småhus ellers	14	17	16	23	19	19	19	13	14
Bor trangt	25	25	32	28	35	11	12	6	6
Bor svært romslig	9	11	13	12	12	24	26	37	37
Boligareal (gjennomsnitt, kvm)									
Per husholdning	144	143	127	130	129	159	164	119	119
Per person	32	34	31	31	31	41	42	71	71
Bor i bolig med minst ett boligproblem³									
Problem med ...	..	..	..	33	..	26	..	26	..
Råte eller fukt	12	10	..	11	..	6	..	5	..
Støy i boligen	10	11	..	18	..	12	..	14	..
Forurensning ved boligen	6	8	..	9	..	10	..	10	..
Kriminalitet, vold og hærverk i boområdet	5	6	..	7	..	6	..	6	..
Antall svar	372	402	233	190	189	1418	1423	5482	5750

¹ I 2021 ble Levekårsundersøkelsen EU-SILC lagt om, som svekker sammenlignbarheten med eldre tall. Se kapittel 2 for mer informasjon.

² Fra 2020 stilles spørsmålene om boligproblemer hvert 3. år.

Kilde: Levekårsundersøkelsen EU-SILC, Statistisk sentralbyrå.

Barnefamilier med lav inntekt har i gjennomsnitt noe større boliger enn hva som er gjennomsnittet for befolkningen i alt (henholdsvis 129 og 119 kvadratmeter), men mindre boliger enn gjennomsnittet for alle par med barn (164 kvadratmeter). Dette kan henge sammen med at en stor andel barnefamilier med lav inntekt bor utenfor store byer. Ser vi derimot på antall kvadratmeter per person, har barnefamilier med lav inntekt mindre plass per person (31 kvm) enn enslige forsørgere (48 kvm), alle par med barn (42 kvm), og hele befolkningen i alt (71 kvm).

Dette gir også utslag i trangboddhet og romslighet, hvor vi ser at 33 prosent av barnefamilier med lav inntekt bor trangt, som er en langt større andel enn blant alle par med barn (12 prosent). Tilsvarende er også andelen som bor svært romslig lavere blant barnefamilier med lav inntekt enn alle par med barn, men denne forskjellen er mindre. Omtrent halvparten så mange bor romslig blant barnefamilier med lav inntekt (12 prosent) enn blant alle par med barn (26 prosent).

Ser vi på boligproblemer er dette mer utbredt blant barnefamilier med lav inntekt enn blant barnefamilier i alt. 33 prosent av barnefamilier med lav inntekt har minst ett boligproblem, mot 26 prosent blant barnefamilier i alt. Det er spesielt problem med råte eller fukt, og støy, som er mer utbredt blant barnefamilier med lav inntekt.

Boligøkonomi

Enslige forsørgere

Enslige forsørgere betaler i gjennomsnitt betydelig mer for å bo sammenliknet med aleneboende i alt og husholdninger i befolkningen som helhet, selv når vi ikke tar inntekt i betraktning. Sammenligner vi enslige forsørgere med par med barn i alt, betaler enslige forsørgere noe mindre. En enslig forsørger som leier bolig, betaler i gjennomsnitt 143 900 kroner i året i samlede boutgifter (husleie og strøm/fyring). Til sammenlikning er de årlige bokostnadene for leiehusholdninger blant aleneboende på 100 500 kroner, og i befolkningen i alt på 113 600 kroner, mens par med barn i alt som leier betaler 172 100 kroner per år.

Når vi ser på eiere, er forskjellen mellom enslige forsørgere og aleneboende i alt enda større. En enslig forsørger som eier boligen betalte i snitt 215 400 kroner årlig i samlede boutgifter i 2024, mot 151 400 kroner blant aleneboende som eier, og 198 900 kroner blant eierhusholdninger i befolkningen som helhet. Blant par med barn som eier er de samlede boutgiftene høyere, på 305 300 kroner. En stor andel av utgiftene for eiere er renter på boliglån, som utgjør 108 000 kroner per år for enslige forsørgere, mot 55 900 kroner for aleneboende i alt og 86 000 kroner per år for husholdninger i befolkningen i alt.

Tabell 5.1.10 Boligøkonomi for enslige forsørgere, alle barnefamilier og hele befolkningen. Kroner og prosent

	Enslige forsørgere					Aleneboende i alt		Hele befolkningen	
	2003	2012 ¹	2022	2023	2024	2023	2024	2023	2024
Boutgifter for leiere (Gjennomsnitt, kr)									
Samlede boutgifter per år, leiere ²	..	..	103 700	141 100	143 900	98 000	100 500	110 900	113 600
Husleie per år	50 300	76 900	112 800	119 100	126 400	86 200	91 600	96 000	102 000
Boutgifter for eiere (Gjennomsnitt, kr)									
Samlede boutgifter per år, eiere ³	..	..	160 500	202 300	215 400	133 000	151 400	176 000	198 900
Renter og avdrag per år	64 900	73 400	99 500	130 000	151 600	67 800	85 900	105 400	129 200
Boligrenter per år	..	45 000	40 600	82 000	108 000	38 600	55 900	60 200	86 000
Boutgiftsbelastning									
Samlede boutgifter ^{2,3} utgjør 40 % eller mer av inntekt	..	..	27	36	26	34	35	21	22
Oppfatter boutgiftene som svært tyngende ⁴	22	18	..	18	..	9	..	8	..
Antall svar fra leiere	66	53	72	66	64	568	594	923	998
Antall svar fra eiere	157	150	171	159	145	915	958	4557	4764
Antall svar i alt	225	203	243	225	209	1483	1552	5480	5762

¹ I 2021 ble Levekårsundersøkelsen EU-SILC lagt om, som svekker sammenlignbarheten med eldre tall. Se kapittel 2 for mer informasjon.

² Samlede boutgifter for leiere omfatter husleie og strøm/fyring.

³ Samlede boutgifter for eiere omfatter renter og avdrag, kommunale avgifter, eiendomsskatt, fellesutgifter/husleie for andels- og sameiere, boligforsikring og strøm/fyring.

⁴ Spørsmålet stilles hvert 3. år fra 2020.

Kilde: Levekårsundersøkelsen EU-SILC, Statistisk sentralbyrå.

For å få et bedre bilde av belastningen fra boligutgiftene, kan vi se på boutgifter opp mot inntekt. Indikatoren på boutgiftsbelastning tar hensyn til de samlede boutgiftene, og gir andelen som har boutgifter som utgjør 40 prosent eller mer av deres inntekt etter skatt. 26 prosent av enslige

forsørgere har samlede boutgifter som utgjør 40 prosent eller mer av deres inntekt. Dette er en høyere andel enn i befolkningen i alt (22 prosent), og blant barnefamilier i alt (11 prosent), men lavere enn blant aleneboende i alt (35 prosent).

Barnefamilier med lav inntekt

Ser vi først på husholdninger som leier, betalte leiere blant barnefamilier med lav inntekt i gjennomsnitt 166 500 kroner per år i samlede boutgifter (husleie og strøm og fyring). Dette er på linje med barnefamilier generelt (172 100 kroner) og betydelig høyere enn landsgjennomsnittet (113 600 kroner).

Forskjellene mellom barnefamilier med lav inntekt og alle par med barn er større når vi sammenlikner med utgiftene til eierhusholdninger. Mens eiere blant barnefamilier med lav inntekt i gjennomsnitt betaler 239 400 kroner i samlede boutgifter per år, betaler eiere blant alle par med barn 305 300 kroner per år. Ser vi på utgifter som andel av husholdningens inntekt, ser vi at selv om barnefamilier med lav inntekt har lavere boutgifter enn alle par med barn, bruker barnefamilier med lav inntekt mer av inntekten sin på boligutgifter. 23 prosent av barnefamiliene med lav inntekt bruker 40 prosent eller mer av inntekten sin på de samlede boutgiftene, mens det samme gjelder 11 prosent av alle par med barn. Familier med lav inntekt har med andre ord inntekter som er så mye lavere at de har større boutgiftsbelastning, på tross av at leiehusholdningene betaler omtrent det samme og eierhusholdningene betaler mindre i årlige boutgifter sammenlignet med barnefamilier i alt. Andelen med høy boutgiftsbelastning har økt for alle gruppene de siste årene, parallelt med økende boliglansrenter. Økningen er imidlertid sterkest for barnefamilier med lav inntekt.

Tabell 5.1.11 Boligøkonomi for barnefamilier med lav inntekt (1. kvintil), alle barnefamilier og hele befolkningen. Kroner og prosent

	Barnefamilier med lav inntekt					Barnefamilier i alt		Hele befolkningen	
	2003	2012 ¹	2022	2023	2024	2023	2024	2023	2024
Boutgifter for leiere (Gjennomsnitt, kr)									
Samlede boutgifter per år, leiere ²	..	..	169 200	158 900	166 500	164 700	172 100	110 900	113 600
Husleie per år	50 600	81 600	137 300	131 600	144 400	136 600	149 600	96 000	102 000
Boutgifter for eiere (Gjennomsnitt, kr)									
Samlede boutgifter per år, eiere ³	..	..	187 100	199 000	239 400	262 500	305 300	176 000	198 900
Renter og avdrag per år	68 600	83 900	108 300	123 900	166 800	184 700	230 800	105 400	129 200
Boligrenter per år	..	46 500	40 500	76 400	111 600	109 900	160 600	60 200	86 000
Boutgiftsbelastning									
Samlede boutgifter ^{2,3} utgjør 40 % eller mer av inntekt	..	..	20	17	23	8	11	21	22
Oppfatter boutgiftene som svært tyngende ⁴	14	12	..	21	..	10	..	8	..
Antall svar fra leiere	55	86	67	44	62	93	110	923	998
Antall svar fra eiere	317	316	167	145	131	1 323	1 319	4557	4764
Antall svar i alt	372	402	234	189	193	1 416	1 429	5480	5762

¹ I 2021 ble Levekårsundersøkelsen EU-SILC lagt om, som svekker sammenlignbarheten med eldre tall. Se kapittel 2 for mer informasjon.

² Samlede boutgifter for leiere omfatter husleie og strøm/fyring.

³ Samlede boutgifter for eiere omfatter renter og avdrag, kommunale avgifter, eiendomsskatt, fellesutgifter/husleie for andels- og sameiere, boligforsikring og strøm/fyring.

⁴ Spørsmålet stilles hvert 3. år fra 2020.

Kilde: Levekårsundersøkelsen EU-SILC, Statistisk sentralbyrå.

Økonomiske vansker

Enslige forsørgere

Enslige forsørgere har en betydelig trangere økonomi sammenlignet med barnefamilier i alt, aleneboende i alt og befolkningen som helhet. 28 prosent av enslige forsørgere oppgir at det er vanskelig eller svært vanskelig 'å få endene til å møtes', med andre ord å få pengene til å strekke til. Til sammenligning gjelder dette kun 9 prosent av alle par med barn, 10 prosent av befolkningen som helhet, og 12 prosent blant aleneboende i alt. Andelen har økt de siste ti årene for alle gruppene, men økningen er noe sterkere for enslige forsørgere.

Den vanskelige økonomiske situasjonen for enslige forsørgere kan også ses i at annenhver aleneforelder (50 prosent) ikke klarer å betale en uforutsett utgift på 20 000 kroner. Dette er mer enn dobbelt så mange enn både blant barnefamilier generelt (22 prosent) og befolkningen i alt (24 prosent), og også betraktelig mer enn for aleneboende i alt (29 prosent). Enslige forsørgere har også oftere andre lån som er tyngende for sin økonomi (35 prosent).

Ser vi på betalingsproblemer, er dette også langt mer utbredt blant enslige forsørgere enn blant par med barn og i befolkningen i alt. 26 prosent av enslige forsørgere hadde i 2024 hatt ett eller flere betalingsproblemer i løpet av siste år, mot 9 prosent blant barnefamilier i alt og befolkningen som helhet, og 10 prosent blant aleneboende i alt. Betalingsproblemene omfatter å ha vært ute av stand til å betale husleie, boliglån, elektrisitet, andre lån, kredittkortgjeld eller avbetalingskjøp i løpet av det siste året. 28 prosent av enslige forsørgere som leier hadde problemer med å betale husleien, mens det samme gjelder 10 prosent av leierne i barnefamilier i alt og 9 prosent av leiere i befolkningen i alt. Ser vi på problemer med å betale boliglån er andelen langt lavere, på 7 prosent av eiere blant enslige forsørgere, og henholdsvis 3 og 2 prosent av eiere blant alle barnefamilier og befolkningen som helhet. En betydelig andel av enslige forsørgere har hatt problemer med å betale elektrisitet og kommunale avgifter (13 prosent) eller kredittkortgjeld eller avbetalingskjøp (12 prosent). Disse betalingsproblemene er langt mindre utbredt blant både barnefamilier i alt og befolkningen som helhet, hvor mellom 3 og 4 prosent har disse betalingsproblemene.

Tabell 5.1.12 Økonomiske vansker for enslige forsørgere. Prosent

	Enslige forsørgere					Aleneboende i alt		Hele befolkningen	
	2003	2017 ¹	2022	2023	2024	2023	2024	2023	2024
Vanskelig å få endene til å møtes	28	18	20	20	28	12	12	10	10
Klarer ikke å betale en uforutsett utgift ²	..	46	41	46	50	30	29	25	24
Andre lån er tyngende ²	..	23	35	29	35	18	19	17	21
Har minst ett betalingsproblem ²	..	17	21	25	26	11	10	9	9
Problemer med å betale ...									
... husleie (andel av leiere) ²	..	21	16	26	28	7	7	8	9
... boliglån (andel av eiere) ²	..	5	2	6	7	2	2	2	2
... elektrisitet og kommunale avgifter	29	9	10	14	13	3	3	3	3
... andre lån	10	2	5	7	5	3	4	3	3
... kredittkortgjeld eller avbetalingskjøp	..	..	12	9	12	5	4	4	4
Antall svar fra leiere	..	56	68	64	60	536	556	857	916
Antall svar fra eiere	..	136	161	153	136	908	953	4 484	4 649
Antall svar	225	192	243	227	209	1 484	1 552	5 530	5 762

¹ I 2021 ble Levekårsundersøkelsen EU-SILC lagt om, som svekker sammenlignbarheten med eldre tall. Se kapittel 2 for mer informasjon.

² Nye indikatorer fra 2017.

Kilde: Levekårsundersøkelsen EU-SILC, Statistisk sentralbyrå.

Barnefamilier med lav inntekt

I likhet med enslige forsørgere har også barnefamilier med lav inntekt en trangere økonomi enn barnefamilier i alt og befolkningen som helhet. I 2024 oppgir 22 prosent av barnefamilier med lav

inntekt at det er vanskelig å 'få endene til å møtes', altså å få pengene til å strekke til. Det er mer enn dobbelt så stor andel som blant barnefamilier i alt og befolkningen som helhet, hvor henholdsvis 9 og 10 prosent svarer det samme. Andelen som sliter med å få pengene til å strekke til har økt for alle gruppene de siste ti årene, men mest markant for barnefamilier med lav inntekt, fra 13 prosent i 2014 til 22 prosent i 2024.

Den vanskelige økonomiske situasjonen til barnefamilier med lav inntekt gjenspeiles også i at hele 46 prosent av barnefamilier med lav inntekt klarer ikke å betale en uforutsett utgift på 20 000 kroner. For alle par med barn og befolkningen i alt er andelen mye mindre, henholdsvis 22 prosent av alle par med barn og 24 prosent i befolkningen i alt.

Ser vi på betalingsproblemer, er dette noe mer utbredt blant barnefamilier med lav inntekt enn blant alle par med barn og befolkningen i alt, men barnefamilier med lav inntekt har i mindre grad betalingsproblemer enn enslige forsørgere. 15 prosent av barnefamilier med lav inntekt har hatt minst ett betalingsproblem i løpet av det siste året. Blant alle par med barn og befolkningen som helhet har 9 prosent hatt minst ett betalingsproblem i løpet av siste år. Ser vi på hvert enkelt betalingsproblem, er andelen med betalingsproblemer litt høyere blant barnefamilier med lav inntekt sammenlignet med barnefamilier i alt, men forskjellene er små og ikke statistisk signifikante, med unntak av andelen som har problemer med å betale andre lån.

Tabell 5.1.13 Betalingsvansker for barnefamilier med lav inntekt. Prosent

	Barnefamilier med lav inntekt					Barnefamilier i alt		Hele befolkningen	
	2003	2017 ¹	2022	2023	2024	2023	2024	2023	2024
Vanskelig å få endene til å møtes	17	15	21	20	22	9	9	10	10
Klarer ikke å betale en uforutsett utgift ²	..	34	42	43	46	23	22	25	24
Andre lån er tyngende ²	..	22	30	35	34	26	32	17	21
Har minst ett betalingsproblem ²	..	15	17	12	15	8	9	9	9
Problemer med å betale ...									
... husleie (andel av leiere) ²	5	12	10	7	13	8	10	8	9
... boliglån (andel av eiere) ²	7	5	7	6	6	3	3	2	2
... elektrisitet og kommunale avgifter	20	9	8	5	7	3	4	3	3
... andre lån	6	6	5	3	5	2	2	3	3
... kredittkortgjeld eller avbetalingskjøp	..	..	6	8	5	3	3	4	4
Antall svar fra leiere	..	64	64	44	57	91	102	857	916
Antall svar fra eiere	..	163	159	140	121	1 297	1 274	4 484	4 649
Antall svar	372	227	234	196	193	1 441	1 429	5 530	5 762

¹ I 2021 ble Levekårsundersøkelsen EU-SILC lagt om, som svekker sammenlignbarheten med eldre tall. Se kapittel 2 for mer informasjon.

² Nye indikatorer fra 2017.

Kilde: Levekårsundersøkelsen EU-SILC, Statistisk sentralbyrå.

Materielle og sosiale mangler

Enslige forsørgere

I tillegg til betalingsproblemer og opplevelse av egen økonomisk romslighet, kan man måle utbredelsen av det vi kan kalle fattigdomsproblemer ved om man har råd til ulike grunnleggende materielle og sosiale goder. Blant enslige forsørgere manglet halvparten minst ett materielt gode i 2024. Andelen er langt lavere blant barnefamilier i alt og befolkningen i alt, hvor henholdsvis 21 og 26 prosent manglet minst ett materielt gode i 2024. Andelen som mangler minst ett materielt gode har vært kraftig økende de siste årene både for enslige forsørgere, barnefamilier med lav inntekt, barnefamilier i alt og befolkningen i alt. Økningen er likevel sterkest blant enslige forsørgere og barnefamilier med lav inntekt.

Sammenligner vi enslige forsørgere med de andre gruppene for hvert enkelt gode, er det mer utbredt blant enslige forsørgere å ikke ha råd til å disponere privatbil, bytte ut utslitte møbler, erstatte utslitte klær, spise kjøtt eller fisk annenhver dag og gå til tannlege enn blant alle par med barn og i befolkningen i alt. 17 prosent av enslige forsørgere har ikke råd til å disponere privatbil, sammenlignet med 3 prosent av alle barnefamilier og 8 prosent i befolkningen i alt. 38 prosent av enslige forsørgere har ikke råd til å bytte ut utslitte møbler – tre ganger så mange som blant barnefamilier i alt (12 prosent) og mer enn dobbelt så mange som i befolkningen i alt (16 prosent). 24 prosent av enslige forsørgere har ikke råd til å erstatte utslitte klær, mot 7 prosent blant alle par med barn og 9 prosent i befolkningen i alt. Andelen som ikke har råd til de andre materielle godene (holde boligen passe varm, ha internett) er ikke signifikant større for enslige forsørgere enn for alle par med barn og befolkningen i alt.

Ser vi på sosiale goder, er mønsteret stort sett det samme som for materielle goder. Det er mer utbredt å mangle minst ett sosialt gode blant enslige forsørgere enn blant barnefamilier i alt og i befolkningen. 38 prosent av enslige forsørgere mangler minst ett sosialt gode, mot 16 prosent blant barnefamilier i alt og 17 prosent i befolkningen i 2024. Den vanligste mangelen er å ikke ha råd til en ukes ferie utenfor hjemmet i løpet av et år, selv når dette kan omfatte opphold hos venner eller familie. 25 prosent av enslige forsørgere har ikke råd til dette. Det er langt flere enn blant barnefamilier i alt (8 prosent) og i befolkningen som helhet (10 prosent). Det er også mer utbredt blant enslige forsørgere å ikke ha råd til å delta i regelmessige fritidsaktiviteter, bruke litt penger på seg selv en gang i uken, og å gå ut og spise eller drikke med venner eller familie en gang i måneden.

Tabell 5.1.14 Materielle og sosiale mangler for enslige forsørgere og barnefamilier med lav inntekt. Prosent

	Enslige forsørgere					Barnefamilier med lav inntekt					Barne- familier i alt	Befolk- ning i alt
	2003	2017 ¹	2022	2023	2024	2003	2017	2022	2023	2024	2024	2024
Mangler minst ett materielt gode ²	..	37	38	42	50	..	23	34	38	45	21	26
Ikke råd til å ...												
... holde boligen passe varm ²	9	1	3	5	4	3	4	3	3	5	2	3
... disponere privatbil	13	14	12	12	17	7	4	7	5	10	3	8
... bytte ut utslitte møbler ²	..	27	28	31	38	..	17	22	21	28	12	16
... erstatte utslitte klær ²	..	16	12	21	24	..	8	11	14	17	7	9
... gå til tannlege ²	..	17	12	17	20	..	8	11	16	13	9	8
... spise kjøtt eller fisk annenhver dag	11	7	4	4	9	7	6	2	2	5	2	4
... ha internett ²	..	0	0	1	0	..	0	0	0	0	0	0
Mangler minst ett sosialt gode ²	..	31	29	28	38	..	25	30	28	42	16	17
Ikke råd til å ...												
... dra på en ukes ferie utenfor hjemmet i løpet av et år	26	23	20	19	25	17	16	18	15	23	8	10
... delta i regelmessige fritidsaktiviteter ²	..	17	14	15	18	..	11	16	11	17	7	7
... bruke litt penger på seg selv en gang i uken ²	..	14	11	13	17	..	12	8	12	15	5	5
... gå ut og spise eller drikke en gang i måneden ²	..	12	10	8	18	..	13	8	15	22	8	7
Antall svar	225	193	243	227	209	372	229	234	196	193	1 429	5 762

¹ I 2021 ble Levekårsundersøkelsen EU-SILC lagt om, som svekker sammenlignbarheten med eldre tall. Se kapittel 2 for mer informasjon.

² Nye indikatorer fra 2017.

Kilde: Levekårsundersøkelsen EU-SILC, Statistisk sentralbyrå.

Barnefamilier med lav inntekt

45 prosent av barnefamilier med lav inntekt mangler minst ett materielt gode. Dette er langt flere enn blant alle par med barn (21 prosent) og i hele befolkningen (26 prosent). Ser vi på hvert enkelt materielt gode er det mer utbredt å ikke ha råd til å bytte ut utslitte møbler, erstatte utslitte klær, og gå til tannlege blant barnefamilier med lav inntekt enn blant barnefamilier i alt og i befolkningen i alt. 28 prosent av barnefamilier med lav inntekt har ikke råd til å bytte ut utslitte møbler – en langt

større andel enn blant barnefamilier i alt (12 prosent) og befolkningen (16 prosent). 17 prosent har ikke råd til å erstatte utslitte klær, mot 7 prosent blant alle par med barn og 9 prosent i befolkning i alt. 13 prosent av barnefamilier med lav inntekt har ikke råd til å gå til tannlege, mot 9 prosent blant par med barn og 8 prosent i befolkningen i alt. Andelen som ikke har råd til de andre materielle godene (holde boligen passe varm, disponere privatbil, spise kjøtt og fisk annenhver dag, internett) er ikke signifikant større for familier med lav inntekt enn for alle par med barn og befolkningen i alt.

Ser vi på sosiale goder, viser det mer entydig at barnefamilier med lav inntekt har flere mangler som følge av trangere økonomi enn barnefamilier i alt og befolkningen som helhet. Det er langt flere som mangler minst ett sosialt gode blant barnefamilier med lav inntekt (42 prosent) enn blant alle par med barn (16 prosent) og befolkningen i alt (17 prosent). For hvert enkelt sosiale gode ser vi det samme; det er mer utbredt å ikke å ha råd til en ukes ferie, delta i fritidsaktiviteter, bruke litt penger på seg selv ukentlig og spise eller drikke ute med venner eller familie månedlig blant barnefamilier med lav inntekt enn blant barnefamilier i alt og i befolkningen som helhet. Forskjellene er statistisk signifikante.

Livskvalitet

I tillegg til å se på objektive levekår kan det være nyttig å se på hvordan enslige forsørgere og par med barn og lav inntekt opplever sin egen livskvalitet. I Levekårsundersøkelsen EU-SILC blir respondentene spurt om hvor fornøyde de er med livet sitt, på en skala fra 0-10.

Enslige forsørgere

Enslige forsørgere har signifikant lavere tilfredshet med livet enn de andre gruppene i tabell 5.1.15. Blant enslige forsørgere er gjennomsnittsskåren på 7,0, noe som er betydelig lavere enn for par med barn i alt og befolkningen i alt, hvor gjennomsnittsskåren er på henholdsvis 7,8 og 7,6. Ser vi på andelen som har lav, middels, eller høy skår på spørsmålet om tilfredshet med livet, ser vi at andelen med lav skår er mer enn dobbelt så stor blant enslige forsørgere (22 prosent) sammenlignet med par med barn i alt (9 prosent), og også betydelig høyere enn for hele befolkningen (13 prosent). Andelen med høy skår er også betydelig lavere blant enslige forsørgere (19 prosent) sammenlignet med par med barn i alt og befolkningen i alt (henholdsvis 30 og 29 prosent).

Par med barn og lav inntekt

Par med barn og lav inntekt har noe høyere tilfredshet enn enslige forsørgere, men likevel signifikant lavere enn par med barn i alt. De har også noe lavere skår enn befolkningen i alt, men forskjellen er liten og ikke statistisk signifikant. Par med barn og lav inntekt har gjennomsnittlig tilfredshet med livet på 7,4, mot 7,0 blant enslige forsørgere, 7,8 blant par med barn i alt og 7,6 blant befolkningen i alt. Ser vi på andelen med lav og høy skår er det bare signifikant forskjell i andelen med lav skår mellom par med barn og lav inntekt og par med barn i alt.

Tabell 5.1.15 Livskvalitet for enslige forsørgere og par med barn og lav inntekt. Prosent og gjennomsnitt

	Enslige forsørgere				Barnefamilier med lav inntekt				Barnefamilier i alt		Befolkning i alt	
	2021	2022	2023	2024	2021	2022	2023	2024	2023	2024	2023	2024
Tilfredshet med livet												
Lav skår (0-5)	24	19	22	22	13	8	12	15	6	9	12	13
Middels skår (6-8)	59	62	56	60	55	59	54	60	61	61	57	58
Høy skår (9-10)	17	19	22	19	32	33	34	26	33	30	31	29
Gjennomsnitt	6,9	7,2	6,9	7,0	7,7	7,9	7,7	7,4	7,9	7,8	7,6	7,6
Antall svar	185	188	188	170	199	191	169	168	1283	1296	5509	5714

Kilde: Levekårsundersøkelsen EU-SILC, Statistisk sentralbyrå.

Tilknytning til arbeidslivet

Enslige forsørgere

Tilknytningen til arbeidslivet for enslige forsørgere er sterkere enn for aleneboende, men betydelig svakere enn for par med barn med lav inntekt, par med barn i alt, og befolkningen som helhet. For husholdninger med enslige forsørgere er det en stor andel, hele 28 prosent, hvor ingen i yrkesaktiv alder (16-66 år) i husholdningen har vært yrkesaktiv gjennom hele det foregående året. Til sammenligning er andelen 11 prosent blant par med barn og lav inntekt, 3 prosent blant alle par med barn, og 22 prosent blant husholdninger i befolkningen i alt. Blant aleneboende 16-66 år har 36 prosent ikke vært helårs yrkesaktiv.

70 prosent av husholdningene med enslige forsørgere hadde en person i yrkesaktiv alder som hadde vært helårs yrkesaktiv. En liten andel husholdninger med enslige forsørgere har hatt 2 helårs yrkesaktive, i disse tilfellene er det også et av barna i yrkesaktiv alder i husholdningen som har vært helårs yrkesaktiv.

Ser vi på heltidsarbeid, har en stor andel av husholdninger med enslige forsørgere, 32 prosent, ikke hatt heltidsarbeid en eneste av månedene det foregående året. Blant alle par med barn er andelen 3 prosent, mens blant husholdninger i befolkningen i alt i yrkesaktiv alder er andelen 24 prosent. Husholdninger med enslige forsørgere hadde gjennomsnittlig 8 heltids månedsverk per år i 2024, mot 19 heltids månedsverk blant alle par med barn og 12 heltids månedsverk blant husholdninger i yrkesaktiv alder i alt.

Husholdninger med enslige forsørgere har også lavere deltids yrkesaktivitet enn par med barn. Gjennomsnittlig antall måneder med deltids yrkesaktivitet blant enslige forsørgere var på 1 måned i 2024. Blant alle par med barn var antallet måneder med deltidsarbeid til sammenligning 2,5 måneder, og for befolkningen i alt 1,8 måneder.

Graden av arbeidsledighet i husholdninger med enslige forsørgere er mer på linje med befolkningen som helhet og alle par med barn. 3 prosent av enslige forsørgere oppgir arbeidsledighet i 12 måneder eller mer i husholdningen i 2024, blant alle par med barn og befolkningen i yrkesaktiv alder er andelen henholdsvis 3 og 2 prosent. Dette er personer som hovedsakelig betrakter seg som arbeidsledig. Dette betyr ikke nødvendigvis at de er i den offisielle arbeidsledighetsstatistikken der man kun ser på personer som prøver å skaffe seg arbeid. Andelen av husholdninger som inneholder en heltids student eller pensjonist er også noe større enn blant par med barn.

Tabell 5.1.16 Tilknytning til arbeidslivet for enslige forsørgere. Personer i yrkesaktiv alder 16-66 år. Prosent og gjennomsnitt

	Enslige forsørgere				Aleneboende i alt, 16-66 år		Befolkning i alt 16-66 år	
	2012 ¹	2022	2023	2024	2023	2024	2023	2024
Antall helårsyrkesaktive i husholdningen								
0	25	23	20	28	38	36	22	22
1	73	74	78	70	62	64	46	46
2	3	3	3	2	0	0	32	32
Antall måneder med heltids yrkesaktivitet i husholdningen								
0	34	28	31	32	40	38	25	24
12+	64	67	67	62	53	55	71	71
Gjennomsnittlig antall måneder	8,1	8,7	8,5	8,2	6,8	7,0	12,1	12,1
Antall måneder med deltids yrkesaktivitet i husholdningen								
0	82	88	83	86	89	89	83	83
12+	12	10	14	9	8	7	13	13
Gjennomsnittlig antall måneder	1,7	1,4	1,9	1,2	1,1	1,1	1,9	1,8
Antall måneder med arbeidsledighet i husholdningen								
0	91	93	94	92	96	97	95	95
12+	4	5	3	3	2	1	3	2
Gjennomsnittlig antall måneder	0,8	0,7	0,6	0,7	0,3	0,2	0,4	0,4
Antall svar	197	229	214	197	1105	1137	4305	4401

¹ I 2021 ble Levekårsundersøkelsen EU-SILC lagt om, som svekker sammenlignbarheten med eldre tall. Se kapittel 2 for mer informasjon.

Kilde: Levekårsundersøkelsen EU-SILC, Statistisk sentralbyrå.

Barnefamilier med lav inntekt

Blant barnefamilier med lav inntekt er det en mindre andel husholdninger som er uten helårsyrkesaktive (11 prosent) enn blant enslige forsørgere (28 prosent) og blant befolkningen generelt (22 prosent), men fortsatt signifikant større andel enn blant alle par med barn (3 prosent).

Ser vi på heltidsarbeid, har 12 prosent av barnefamilier med lav inntekt ikke hatt heltidsarbeid en eneste av månedene det foregående året. Dette er fire ganger så stor andel som blant alle par med barn, hvor andelen er 3 prosent, men er likevel en lavere andel enn for enslige forsørgere og husholdninger i befolkningen i alt i yrkesaktiv alder, hvor andelen er henholdsvis 32 og 24 prosent.

Barnefamilier med lav inntekt har i mindre grad heltidsarbeid, og i større grad deltidsarbeid og arbeidsledighet sammenlignet med alle par med barn. Barnefamilier med lav inntekt hadde i gjennomsnitt 13 måneder med heltidsyrkesaktivitet, 4 måneder med deltidsyrkesaktivitet, og 1,5 måneder med arbeidsledighet i 2024. Barnefamilier i alt hadde til sammenligning i snitt 6 flere måneder med heltidsyrkesaktivitet (19), omtrent 1,5 færre måneder med deltids yrkesaktivitet (2,5), og 1 måned mindre med arbeidsledighet (0,5).

Tabell 5.1.17 Tilknytning til arbeidslivet for barnefamilier med lav inntekt. Personer i yrkesaktiv alder 16-66 år.
Prosent og gjennomsnitt

	Barnefamilier med lav inntekt				Barnefamilier i alt		Befolkning i alt 16-66 år	
	2012 ¹	2022	2023	2024	2023	2024	2023	2024
Antall helårsyrkesaktive i husholdningen								
0	13	11	11	11	3	3	22	22
1	36	41	45	43	20	20	46	46
2	51	49	45	46	77	77	32	32
Antall måneder med heltids yrkesaktivitet i husholdningen								
0 måneder	13	12	11	12	3	3	25	24
12+ måneder	79	84	83	84	95	96	71	71
Gjennomsnittlig antall måneder	13,9	13,7	14,0	13,1	19,5	19,4	12,1	12,1
Antall måneder med deltids yrkesaktivitet i husholdningen								
0 måneder	64	71	73	61	79	77	83	83
12+ måneder	26	24	23	31	18	18	13	13
Gjennomsnittlig antall måneder	4,0	3,4	3,2	4,2	2,5	2,5	1,9	1,8
Antall måneder med arbeidsledighet i husholdningen								
0 måneder	87	86	84	83	94	95	95	95
12+ måneder	7	11	10	10	4	3	3	2
Gjennomsnittlig antall måneder	1,2	1,8	1,5	1,5	0,5	0,5	0,4	0,4
Antall svar	374	219	177	170	1 384	1 363	4305	4401

¹ I 2021 ble Levekårsundersøkelsen EU-SILC lagt om, som svekker sammenlignbarheten med eldre tall. Se kapittel 2 for mer informasjon.

Kilde: Levekårsundersøkelsen EU-SILC, Statistisk sentralbyrå.

5.2. Sosiale indikatorer for aleneboende

Aurora Hattrem og Kristina Strand Støren

Hovedpunktene i dette kapittelet kan oppsummeres ved:

- Mellom 2020 og 2023 har andelen med lavinntekt falt for aleneboende under 35 år og for aleneboende 67 år og eldre. Samtidig har andelen med lavinntekt økt for aleneboende mellom 35-66 år.
- Over tid har en større andel (7 av 10) unge aleneboende med lavinntekt fått svakere tilknytning til arbeidslivet, men andelen som ikke er yrkestilknyttet har falt noe de siste årene.
- 8 av 10 aleneboende mellom 35-49 år med lavinntekt var ikke yrkestilknyttet i 2023. For aleneboende mellom 50-66 år med lavinntekt gjaldt dette 9 av 10.
- En større andel aleneboende mottar bostøtte og sosialhjelp, som kan forklares ved høy innvandring, sterk prisvekst og endringer i bostøtteordningen.
- Andelen med høy gjelds- og rentebelastning er lavere blant aleneboende under 35 år med lavinntekt enn blant lavinntektshusholdninger generelt.
- Andelen boligeiere er mindre blant aleneboende sammenlignet med befolkningen i alt. Aleneboende bor oftere i leiligheter, og har oftere problemer med boligens standard.
- Aleneboende bruker betydelig mer av sin disponible inntekt på boligutgifter enn befolkningen i alt, og flere har ikke råd til grunnleggende materielle goder.
- Den økonomiske situasjonen er trang for unge aleneboende, mens aleneboende i eldre aldersgrupper har en økonomisk situasjon som i større grad ligner befolkningens.

Ser vi bort i fra studenthusholdninger, var det i alt 1 081 206 husholdninger som besto av kun én person i 2023 ifølge inntektsstatistikken. Dette tilsvarte 42 prosent av alle husholdningene i Norge, en andel som har holdt seg stabil over flere år.

I alt er det 46 000 flere aleneboende menn enn kvinner, men de store forskjellene finner man først når man ser på ulike aldersgrupper. Det er langt flere aleneboende menn enn kvinner under 50 år. I aldersgruppen 50-66 er det ikke så stor forskjell på antall enslige menn og kvinner, mens det er nesten dobbelt så mange aleneboende kvinner 67 år og eldre enn menn. Dette må sees i sammenheng med at kvinner lever lengre enn menn, og at kvinnene i parforhold ofte er noe yngre enn sine ektemenn og samboere.

Det er også overlapp med en del andre grupper som beskrives i denne rapporten (se vedleggstabell A1). Blant aleneboende under 35 og aleneboende mellom 35-49 år utgjorde innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre henholdsvis 24 og 37 prosent av gruppene. Blant aleneboende under 50 år er det dermed en større andel innvandrere enn det vi finner i befolkningen som helhet (21 prosent). I det eldste alderssegmentet utgjør innvandrere kun seks prosent av gruppen.

15 prosent av aleneboende mellom 35-49 år og 29 prosent av aleneboende mellom 50 og 66 år var i 2023 mottakere av uføretrygd, mens nærmere 1 av 5 aleneboende 67 år og eldre var alderspensjonister med minste pensjonsnivå.

Inntektsutvikling

Figur 5.2.1 viser utviklingen i inntektsnivået til aleneboende fra 2006-2023, omregnet til faste 2023-kroner. Blant disse er det aleneboende under 30 år og aleneboende 67 år og over som har lavest median inntekt etter skatt.

I årene 2007-2008 og 2011-2012 vokste medianinntekten blant aleneboende 67 år og eldre spesielt mye, og siden 2011 har de eldste aleneboende hatt en høyere medianinntekt enn de yngste

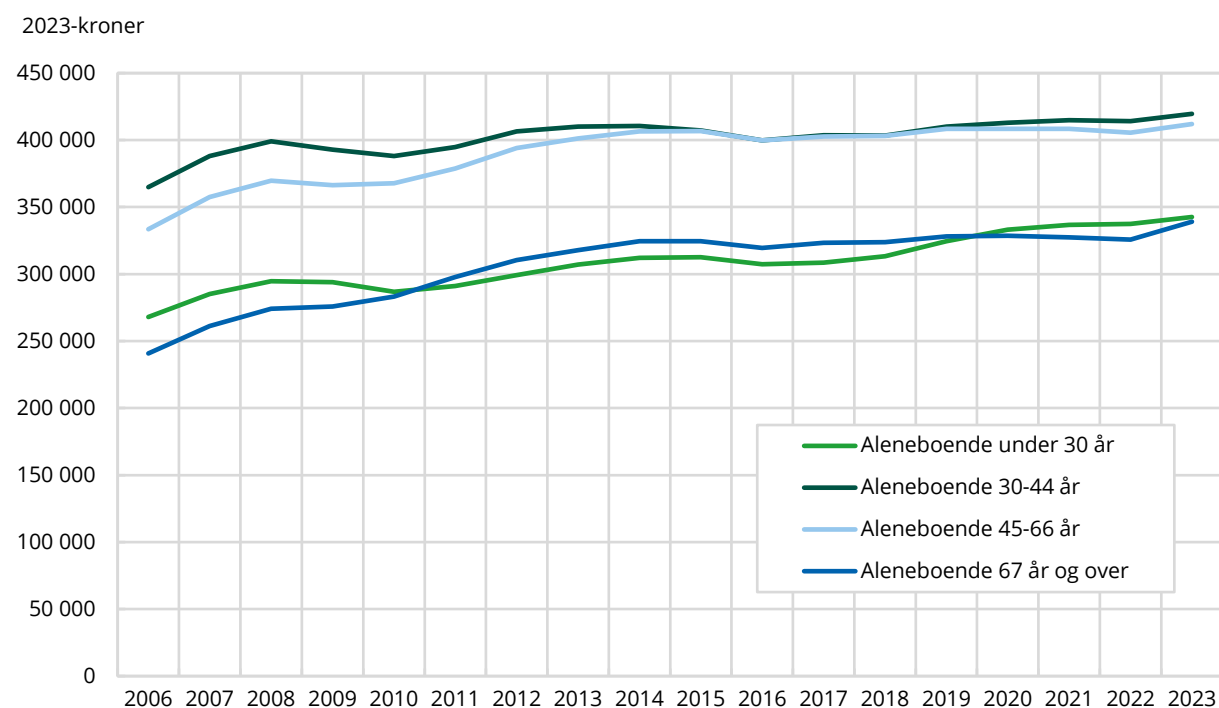
aleneboende. Dette gjaldt frem til 2019, hvorpå inntektsnivået til aleneboende under 30 år igjen overgikk inntektsnivået til de eldre.

I 2023 økte realinntektene til de eldre aleneboende med 4 prosent. Årsaken til den sterke inntektsveksten var innføringen av nye reguleringer for utbetalt alderspensjon. Tidligere ble alderspensjon underregulert i takt med lønnsvekst, mens den fra og med 2022 ble regulert som et gjennomsnitt av antatt lønns- og prisvekst. Denne justeringen ga spesielt stort utslag i 2023, og førte dermed til en kraftig vekst i inntekten til eldre husholdninger. Økte renteinntekter bidro også til veksten, men i mindre grad enn økningen i overføringene. Blant de øvrige aleneboende var realinntektsveksten i 2023 mer moderat, på rundt 1,3 til 1,6 prosent. I disse gruppene er det i hovedsak yrkesinntekt som er den viktigste inntektskilden, som dette året økte omtrent på nivå med prisveksten. En medvirkende årsak til realinntektsvekst for mange var lavere skattetrykk, grunnet økte renter, som betydde at mange kunne trekke fra større renteutgifter på skatten.

Generelt har aleneboende 67 år og eldre hatt sterkest realinntektsvekst for hele perioden (2006-2023), tilsvarende 41 prosent. Noe av årsaken til dette er at pensjonsreformen i 2011 muliggjorde det å kombinere jobb og alderspensjon for personer 62 år og eldre, i tillegg til at flere eldre har bedre alderspensjonsopptjening enn tidligere og at det stadig kommer litt færre minstepensjonister inn blant de eldste.

Enslige mellom 30 og 44 år er de som har hatt høyest medianinntekt i perioden. I perioden vi ser på har de imidlertid hatt en betydelig svakere realinntektsvekst (15 prosent), sammenliknet med de øvrige enslige husholdningene. En av årsakene til den svake inntektsveksten skyldes trolig at det stadig er kommet flere innvandrere inn i denne gruppen. I 2008 utgjorde innvandrere i alt 18 prosent av aleneboende mellom 35-49 år. I 2023 var denne andelen på 37 prosent. For aleneboende under 30 år og aleneboende mellom 45-66 år har realinntektsveksten tilsvart henholdsvis 28 og 24 prosent – som er omtrent på nivå med befolkningen.

Figur 5.2.1 Median inntekt etter skatt for aleneboende¹, omregnet til faste 2023-kroner

¹ Studenthusholdninger er ikke inkludert

Kilde: Innteks- og formuesstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå

I dette kapitlet ser vi på sosiale indikatorer for aleneboende i ulike aldersgrupper. Merk at studenter er utelatt i gruppen aleneboende under 35 år når vi ser på inntektsindikatorer, men ikke for de eldre gruppene av aleneboende, der få er studenter. Blant de unge er studenter utelatt fordi de hovedsakelig lever av studielån, som ikke regnes som inntekt i inntektsstatistikken. Om studentene var inkludert, ville dette medført at svært mange unge som lever på studielån tilhørte lavinntektsgruppen. Studentene inngår derimot i populasjonen når vi ser på levekårsindikatorer som boforhold og økonomiske vansker.

Lavinntekt

Sammenliknet med befolkningen er aleneboende overrepresentert i lavinntektsgruppen (se tabell 5.2.1). Andelen med lavinntekt er særlig stor for de yngste kvinnelige aleneboende. I befolkningen hadde 10,9 prosent lavinntekt i 2023, mens for aleneboende under 35 år var denne andelen lik 31,6. Den tilsvarende andelen er også relativt stor for de andre aldersgruppene; 23,2 prosent for de mellom 35 og 49 år, 19,5 prosent for de mellom 50-66 og 22,3 prosent for de 67 år og eldre.

Tabell 5.2.1 Prosentvis andel og antall¹ med lavinntekt (EU-skala 60 prosent). 2020-2023

	2020	2021	2022	2023		
				Alle	Kvinner	Menn
Hele befolkningen uten studenter	5 226 906	5 266 285	5 340 621	5 400 915	2 674 374	2 726 541
Andel med lavinntekt	11,0	10,7	10,9	10,9	11,5	10,3
Antall med lavinntekt	576 300	561 500	581 000	589 100	308 900	280 300
Aleneboende under 35 år uten studenter	261 552	266 394	275 668	279 892	114 258	165 634
Andel med lavinntekt	31,8	31,5	30,9	31,6	35,1	29,1
Antall med lavinntekt	83 200	83 900	85 200	88 300	40 100	48 200
Aleneboende 35-49 år	195 825	199 208	202 837	207 800	64 466	143 334
Andel med lavinntekt	22,4	22,6	22,5	23,2	23,1	23,2
Antall med lavinntekt	43 900	45 000	45 600	48 100	14 900	33 200
Aleneboende 50-66 år	259 836	266 825	273 603	278 802	130 807	147 995
Andel med lavinntekt	17,6	18,1	18,5	19,5	19,1	19,8
Antall med lavinntekt	45 700	48 300	50 600	54 400	25 000	29 400
Aleneboende 67 år og eldre	292 640	299 043	307 244	316 001	208 610	107 391
Andel med lavinntekt	25,0	26,3	26,1	22,3	25,7	15,8
Antall med lavinntekt	73 200	78 600	80 200	70 500	53 600	16 900

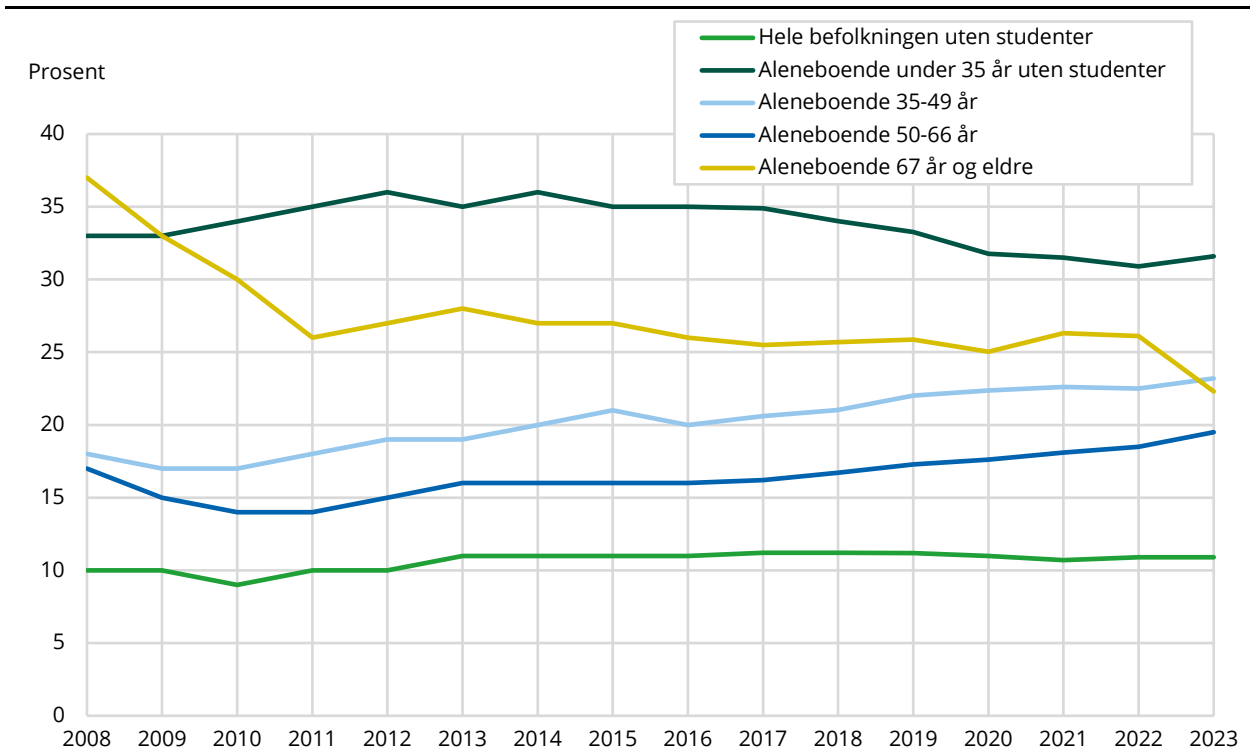
¹ Avrundede tall.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå

Som illustrert i figur 5.2.2 lå andelen med lavinntekt blant aleneboende under 35 år relativt stabil på rundt 35 prosent frem til 2017, hvorpå andelen falt til 30,9 prosent i 2022 og økte igjen til 31,6 prosent i 2023. Aleneboende under 35 år hadde en særlig god realinntektsutvikling i årene fra 2017 og frem til 2023.

Andelen med lavinntekt blant aleneboende 67 år og eldre falt markant i perioden 2008-2011, før den økte litt igjen fram mot 2013. I perioden 2014-2022 har andelen med lavinntekt blant aleneboende 67 år og eldre ligget relativt stabil på om lag 26 prosent, før den falt betydelig i 2023, til 22,3 prosent. Nedgangen kan i stor grad tilskrives den gode inntektsutviklingen blant de eldre dette året, som omtalt tidligere.

Andelen med lavinntekt blant aleneboende mellom 35-49 og 50-66 år har økt jevnt og trutt gjennom hele perioden, fra omkring 17-18 prosent i 2008 til 20-23 prosent i 2023.

Figur 5.2.2 Andel personer med lavinntekt (EU-skala 60 prosent). Aleneboende og befolkningen. 2008-2023. Prosent

Kilde: Innteks- og formuesstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå

For befolkningen sett under ett er antall og andel kvinner i lavinnteksgruppen noe større enn for menn. Dette er ikke ensartet for alle gruppene. Sannsynligheten for å havne i lavinnteksgruppen er større for aleneboende kvinner under 35 år og aleneboende kvinner 67 år og over.

Mens 35,1 prosent av alle aleneboende kvinner under 35 år hadde lavinntekt i 2023, gjaldt det samme for 29,1 prosent av mennene i samme aldersgruppe. Forskjellene mellom menn og kvinner har blitt noe større siden 2020. Blant aleneboende mellom 35-66 år er det så og si ingen forskjell i andelen med lavinntekt blant menn og kvinner.

Blant aleneboende kvinner 67 år og eldre var andelen med lavinntekt på 25,7 prosent, mens den tilsvarte 15,8 prosent blant mennene. Forskjellene har blitt noe mindre siden 2020, som følge av nedgangen i andelen aleneboende kvinner 67 år og eldre med lavinntekt. Andelen med lavinntekt blant eldre aleneboende kvinner er større enn blant menn fordi flere kvinner har stått utenfor arbeidslivet. Mange av disse har ingen eller liten pensjonsoppsparing, og mange mottar kun minste pensjonsnivå. Andelen med lavinntekt er likevel mye mindre enn den var i 2008, da 42 prosent av alle aleneboende kvinner 67 år og eldre hadde lavinntekt.

Yrkestilknytning

Aleneboende har en svakere yrkestilknytning enn befolkningen generelt. Omtrent 1 av 4 personer i befolkningen, ekskludert studenter, tilhørte en husholdning uten noen yrkestilknyttede i 2023. En person tilhører en husholdning uten yrkestilknytning dersom de har en lønn eller næringsinntekt som er lavere enn to ganger folketrygdens grunnbeløp i løpet av et år.

For aleneboende under 35 år og aleneboende 35-49 år lå andelen på henholdsvis 26,4 og 30,3 prosent. Andelen uten yrkestilknytning øker med alder. 41,5 prosent av aleneboende i aldersgruppen 50-66 år var uten yrkestilknytning i 2023. I gruppen aleneboende 67 år og eldre er de fleste alderspensjonister, som naturlig nok gir en svært høy andel (96,6 prosent) uten yrkestilknytning. Kvinner har, jevnt over, en svakere yrkestilknytning enn menn.

Tabell 5.2.2 Indikatorer¹ for yrkestilknytning. 2020-2023. Prosent

	2020	2021	2022	2023		
				Alle	Kvinner	Menn
Andel av befolkningen som tilhører en husholdning uten noen yrkestilknyttede						
Hele befolkningen uten studenter	24,3	24,3	24,6	25,2	27,4	23,1
Med lavinntekt	64,0	65,2	66,7	67,2	69,3	65,0
Aleneboende under 35 år uten studenter	27,7	26,2	25,9	26,4	28,7	24,8
Med lavinntekt	70,3	68,2	68,2	68,2	67,5	68,8
Aleneboende 35-49 år	30,4	29,7	29,9	30,3	34,1	28,5
Med lavinntekt	82,7	83,0	83,6	83,6	86,4	82,3
Aleneboende 50-66 år	41,7	41,2	41,3	41,5	43,9	39,4
Med lavinntekt	87,5	88,6	89,0	89,6	92,2	87,3
Aleneboende 67 år og eldre	97,0	96,9	96,7	96,6	97,8	94,3
Med lavinntekt	99,8	99,8	99,8	99,7	99,9	99,1
Andel av befolkningen som tilhører en husholdning der yrkesinntekt er største husholdningsinntekt						
Hele befolkningen uten studenter	72,0	71,6	72,6	72,0	69,0	73,4
Med lavinntekt	37,9	36,9	38,0	37,4	33,3	39,4
Aleneboende under 35 år uten studenter	78,0	79,1	80,9	80,2	78,6	80,6
Med lavinntekt	49,6	51,3	54,2	53,1	54,0	51,2
Aleneboende 35-49 år	70,6	70,7	72,6	72,3	67,8	73,1
Med lavinntekt	28,8	27,8	30,0	29,7	24,9	30,4
Aleneboende 50-66 år	58,0	58,0	59,3	59,2	55,9	60,4
Med lavinntekt	18,9	17,1	18,2	17,5	12,8	20,3
Aleneboende 67 år og eldre	2,9	2,9	3,2	3,3	2,1	5,4
Med lavinntekt	0,3	0,3	0,3	0,4	0,2	1,1

¹ For definisjon av indikatorer og grupper, se kapittel 2.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå

Aleneboende med lavinntekt har ofte svak yrkestilknytning. For de eldste aleneboende som består av pensjonister, er yrkesaktiviteten lav for både de med og uten lavinntekt. I 2023 var 68,2 prosent av aleneboende under 35 år med lavinntekt uten yrkestilknytning. Ser vi lenger tilbake i tid, til 2008, var det da 60 prosent av unge aleneboende med lavinntekt som ikke var yrkestilknyttet.

Blant unge aleneboende med lavinntekt ble det over tid en større andel med svakere tilknytning til arbeidslivet mellom 2008 og 2016. De siste årene har denne andelen falt noe igjen, fra 74 prosent i 2016 til 68,2 prosent i 2023. De aller fleste unge aleneboende med lavinntekt står uten en sterk tilknytning til arbeidsmarkedet, men de siste årene har det kommet litt flere inn i lavinntektsgruppen som har en noe sterkere yrkestilknytning.

De fleste unge aleneboende med yrkesinntekt under to ganger folketrygdens grunnbeløp er studenter, som vi her holder utenfor. Men vi ser videre at det har vært en kraftig økning i andelen med lavinntekt blant dem med yrkesinntekt på 2-3G, fra 60,9 prosent i 2020 til 78,2 prosent i 2023¹². Dette kan tyde på at unge med «mellom»-sterk tilknytning til arbeidsmarkedet har fått økt andel med lavinntekt.

¹² Kilde: <https://www.ssb.no/statbank/sq/10115137>

Både unge aleneboende kvinner og menn med lavinntekt har i stort svak tilknytning til arbeidsmarkedet, men det er en noe større andel menn enn kvinner som ikke er yrkestilknyttet.

Andelen uten yrkestilknytning blant aleneboende mellom 35-49 år og aleneboende mellom 50-66 år i alt har holdt seg relativt stabil siden 2008 og frem til 2023, på rundt 30 prosent for førstnevnte gruppe og rundt 40 prosent for sistnevnte. 8 av 10 aleneboende mellom 35-49 år med lavinntekt var ikke yrkestilknyttet i 2023. I dette alderssegmentet er yrkesdeltakelse markant lavere blant kvinner. For aleneboende mellom 50-66 år med lavinntekt var 92,2 prosent av kvinnene uten yrkestilknytning, mens det samme gjaldt for 87,3 prosent av mennene.

En annen indikator for yrkestilknytning er å se på andelen personer som tilhører en husholdning der yrkesinntekter utgjør husholdningens største inntektskilde. I befolkningen var det 72 prosent som tilhørte en husholdning der yrkesinntekter utgjorde størst inntektskilde i 2023. For personer som tilhører en lavinntektshusholdning var andelen 37,4 prosent.

For aleneboende under 35 år er andelen høyere enn for befolkningen generelt, tilsvarende 80,2 prosent. For yngre aleneboende med lavinntekt har litt over halvparten yrkesinntekt som hovedinntektskilde – en andel som i 2008 lå på 67 prosent.

Blant aleneboende mellom 35-49 år hadde 72,3 prosent yrkesinntekt som hovedinntektskilde. Andelen for de med lavinntekt har falt fra 38 prosent i 2008 til 29,7 prosent i 2023. Vi ser en særlig stor nedgang i 2020 – hvor trolig mange ble avhengig av overføringer som følge av koronapandemien. Andelen aleneboende 50-66 år med yrkesinntekt som største inntektskilde tilsvarte 59,2 prosent i 2023. Blant de med lavinntekt var andelen 17,5 prosent. Andelene har over tid holdt seg relativt stabile. Generelt er andelen med yrkesinntekt som største inntektskilde markant lavere blant kvinner mellom 35-66 år med lavinntekt. Som vi senere skal se, utgjør uføretrygd en relativt stor andel av inntektssammensetningen for kvinner med lavinntekt i dette alderssegmentet.

Aleneboende 67 år og eldre lever stort sett av pensjoner, og svært få i denne gruppen har yrkesinntekt som hovedinntektskilde (3,3 prosent samlet sett, og 0,4 prosent i lavinnteksgruppen).

Utdanning

Utdanningsnivået i Norge er høyt. Andel personer i husholdninger der hovedinntektstaker har lav utdanning var på 16,2 prosent i 2023 – en andel som har falt de siste årene. Andelen med lav utdanning er over to ganger så høy blant lavinntektshusholdningene (36,9 prosent i 2023) som i befolkningen som helhet. Utdanningsnivået er også lavere blant aleneboende med lavinntekt enn blant aleneboende i alt, og andelen med lavt utdanningsnivå blant aleneboende med lavinntekt øker med alderen.

Blant aleneboende under 35 år var andelen med lav utdanning lik 22,4 prosent, og 35,8 prosent for yngre aleneboende med lavinntekt. Vi finner omtrent tilsvarende andeler for aleneboende mellom 35-49 år, og en noe høyere andel blant aleneboende mellom 50-66 år. Andelen med lav utdanning blant unge aleneboende med lavinntekt har falt nokså markant de siste årene, fra 40 prosent i 2020 til 35,8 prosent i 2023, som trolig kan henge sammen med den svake økningen i yrkestilknytning blant de unge aleneboende med lavinntekt.

Det er særlig blant de yngste at vi finner merkbare forskjeller i utdanningsnivå mellom kjønnene. For aleneboende under 35 år med lavinntekt har 40,6 prosent av mennene lav utdanning, mens det samme gjelder for 30,1 prosent av kvinnene.

For aleneboende 67 år og eldre er det motsatt. Nesten halvparten av aleneboende 67 år og eldre med lavinntekt har lav utdanning. Sett i et lengre perspektiv har andelen med lav utdanning gått betydelig ned blant de eldste, fra 43 prosent i 2011 til 27,5 prosent i 2023. For eldre aleneboende

med lavinntekt har andelen gått tilsvarende mye ned, målt i prosentpoeng, fra 62 prosent i 2011 til 48,2 prosent i 2023.

Tabell 5.2.3 Indikatorer¹ for utdanning. 2020-2023. Prosent

	2020	2021	2022	2023		
				Alle	Kvinner	Menn
Andel personer som tilhører en husholdning der hovedinntektstaker har lav utdanning						
Hele befolkningen uten studenter	17,4	16,9	16,4	16,2	16,0	16,3
Med lavinntekt	39,9	39,4	36,2	36,9	37,0	36,6
Aleneboende under 35 år uten studenter	25,5	24,3	23,0	22,4	17,6	25,7
Med lavinntekt	40,0	38,5	35,7	35,8	30,1	40,6
Aleneboende 35-49 år	23,6	23,5	23,4	23,6	19,5	25,5
Med lavinntekt	36,1	37,3	35,9	37,5	34,2	39,0
Aleneboende 50-66 år	25,5	25,1	24,6	24,4	23,0	25,6
Med lavinntekt	39,3	40,1	38,7	39,8	42,3	37,7
Aleneboende 67 år og eldre	30,9	29,7	28,6	27,5	28,9	24,9
Med lavinntekt	52,7	51,1	48,9	48,2	50,3	41,7

¹ For definisjon av indikatorer og grupper, se kapittel 2.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå

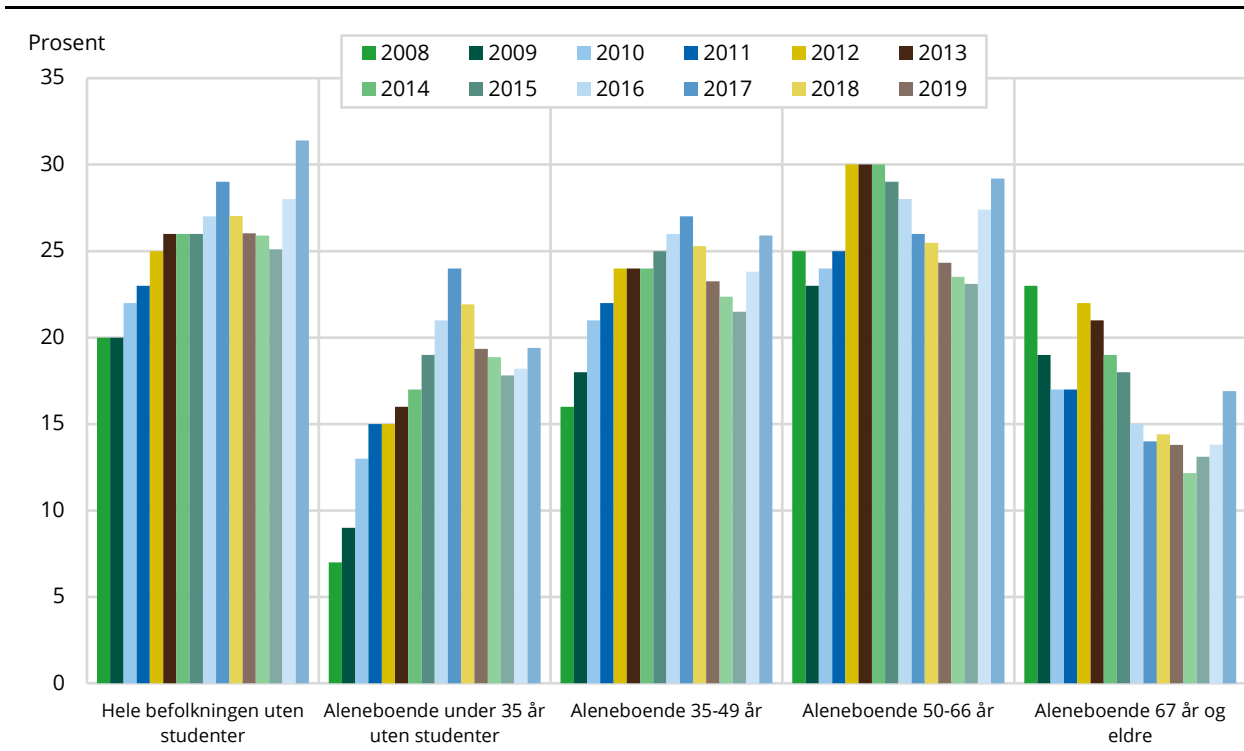
Økonomisk utsatthet

Økonomisk utsatthet måles her ved å se på andelen personer i husholdninger som mottar bostøtte og/eller sosialhjelp. Tabell 5.2.4 viser at aleneboende er mer økonomisk utsatte sammenliknet med hele befolkningen. Unntaket er aleneboende 67 år og eldre, som i mindre grad mottar disse ytelsene. Aleneboende med lavinntekt mottar i mindre grad sosialhjelp og/eller bostøtte enn lavinntektshusholdninger generelt.

Andelen som tilhører en husholdning som mottar bostøtte i befolkningen økte fra 4,2 prosent i 2021 til 5,5 prosent i 2023. Blant lavinntektshusholdningene økte denne andelen fra 25,1 prosent til 31,4 prosent. Noe av årsaken er endringer i bostøtteordningen i 2022 og 2023, som følge av høyere strømpriser, som medførte både økte utbetalinger og anslagsvis 50 000 flere mottakere (Innst. 104 S (2021-2022)).

Vi ser størst andel bostøttetottakere blant aleneboende med lavinntekt mellom 35-49 år (25,9 prosent) og aleneboende mellom 50-66 år (29,2 prosent). I dette alderssegmentet er det og en tydelig kjønnsforskjell, hvor kvinner i større grad enn menn mottar bostøtte. Andelen for de eldste og yngste aleneboende lå på henholdsvis 16,9 og 19,4 prosent.

Figur 5.2.3 viser at andelen som mottar bostøtte blant de yngste har økt markant siden 2008, da kun 7 prosent mottok denne økonomiske støtten. Trenden sammenfaller med andelen som ikke er yrkestilknyttet blant unge aleneboende med lavinntekt, som økte mye i samme periode. Andelen falt noe etter 2017, men økte igjen fra 2021. Økningen de siste årene har vært størst blant aleneboende mellom 35-66 år.

Figur 5.2.3. Andelen personer i husholdninger med lavinntekt (EU-skala 60 prosent) som tilhører en husholdning som mottar bostøtte. 2008-2023. Prosent.

Kilde: Innteks- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå

I 2023 var det totalt sett 46 000 flere personer som tilhørte en husholdning hvor hovedinntektstaker mottok sosialhjelp i løpet av året sett i forhold til 2020. Krigen i Ukraina ga historisk innvandringsvekst, hvor det i 2023 bodde 57 900 flere innvandrere i Norge, sammenliknet med året før (Steinkellner, 2023). I tillegg var det høy prisvekst i Norge både i 2022 og 2023, som medførte økte utgifter til livsopphold. Ukrainere utgjør samlet sett en relativ liten andel av gruppen aleneboende (5 prosent), men bidrar isolert sett til en økning i andelen som mottar bostøtte og sosialhjelp, der over halvparten av aleneboende med landbakgrunn fra Ukraina mottar disse ytelsene.

Andelen som tilhører en husholdning som mottar sosialhjelp i befolkningen generelt har de siste årene økt, fra 4,5 prosent i 2020 til 5,3 prosent i 2023. For personer i lavinntektshusholdninger i stort økte denne andelen fra 21,4 prosent til 24,7 prosent i samme periode.

Blant aleneboende under 50 år mottar litt over 8 prosent sosialhjelp, og omtrent 20 prosent blant lavinntektshusholdningene. Forskjellene blant kjønnene er størst blant de yngste aleneboende. Blant aleneboende menn under 35 år med lavinntekt mottar 21,4 prosent sosialhjelp, mens det samme gjelder for 15,9 prosent av kvinnene.

Andelen som mottok sosialhjelp blant aleneboende mellom 50-66 år lå på 5,9 prosent i 2023. Blant de med lavinntekt var andelen 18,6 prosent. Blant de eldste aleneboende er det svært få som mottar sosialhjelp, tilsvarende 1,2 prosent og 3,4 prosent for de med lavinntekt. De fleste i denne gruppen er alderspensjonister og har dermed som regel en inntektssikring gjennom alderspensjon.

Tabell 5.2.4 Indikatorer¹ for økonomisk utsatthet. 2020-2023. Prosent

	2020	2021	2022	2023		
				Alle	Kvinner	Menn
Andel som tilhører en husholdning som mottar bostøtte						
Hele befolkningen uten studenter	4,5	4,2	4,9	5,5	6,0	5,0
Med lavinntekt	26	25	28	31	32,7	30,0
Aleneboende under 35 år uten studenter						
Med lavinntekt	8,3	7,6	7,9	8,2	8,5	7,9
Aleneboende 35-49 år	18,9	17,8	18,2	19,4	18,5	20,2
Med lavinntekt	8,4	7,7	8,8	9,4	11,4	8,5
Aleneboende 50-66 år	22,4	21,5	23,8	25,9	30,7	23,8
Med lavinntekt	6,1	5,5	6,9	7,5	8,4	6,7
Aleneboende 67 år og eldre	23,5	23,1	27,4	29,2	34,0	25,1
Med lavinntekt	4,0	3,8	4,5	4,8	5,5	3,5
Med lavinntekt	12,2	13,1	13,8	16,9	17,2	15,9
Andel som tilhører en husholdning som mottar sosialhjelp						
Hele befolkningen uten studenter	4,5	4,3	4,6	5,3	5,3	5,3
Med lavinntekt	21,4	20,2	21,7	24,7	24,0	25,5
Aleneboende under 35 år uten studenter						
Med lavinntekt	8,1	7,5	7,5	8,3	7,4	8,9
Aleneboende 35-49 år	18,8	17,0	17,0	18,9	15,9	21,4
Med lavinntekt	7,9	7,6	7,9	8,4	8,3	8,5
Aleneboende 50-66 år	20,7	19,0	19,6	20,4	20,4	20,5
Med lavinntekt	5,2	5,0	5,4	5,9	5,5	6,3
Aleneboende 67 år og eldre	17,5	16,4	17,4	18,6	18,7	18,5
Med lavinntekt	0,7	0,8	1,0	1,2	1,1	1,5
Med lavinntekt	1,4	1,6	2,3	3,4	3,1	4,7
Andel som tilhører en husholdning som mottar bostøtte og sosialhjelp						
Hele befolkningen uten studenter	2,5	2,4	2,6	3,1	3,2	2,9
Med lavinntekt	15,5	14,6	15,6	18,2	18,3	18,2
Aleneboende under 35 år uten studenter						
Med lavinntekt	4,7	4,3	4,1	4,5	4,3	4,6
Aleneboende 35-49 år	11,2	10,3	9,8	10,8	9,5	11,9
Med lavinntekt	4,7	4,3	4,5	4,8	5,2	4,6
Aleneboende 50-66 år	13,9	12,4	12,6	13,1	14,1	12,6
Med lavinntekt	3,1	2,8	3,2	3,5	3,5	3,4
Aleneboende 67 år og eldre	12,2	11,2	12,1	13,0	13,9	12,3
Med lavinntekt	0,4	0,4	0,5	0,7	0,7	0,8
Med lavinntekt	1,0	1,2	1,4	2,4	2,2	3,2

¹ For definisjon av indikatorer og grupper, se kapittel 2.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå

Det er færre som mottar både bostøtte og økonomisk sosialhjelp. Bakgrunnen er at det stilles strengere krav til å motta begge stønadene, der sosialhjelp som regel vil avkortes dersom bostøtten overstiger et visst beløp.

Andelen som mottar bostøtte og sosialhjelp i befolkningen lå på 3,1 prosent i 2023 – en økning på 22 prosent fra 2020. Blant lavinntektshusholdningene var andelen lik 18,2 prosent. Andelen som mottar sosialhjelp og bostøtte blant aleneboende med lavinntekt er lavere enn for befolkningen som helhet med lavinntekt.

Rente- og gjeldsbelastning

Den høye prisveksten har medført økte renter, med tilhørende økte lånekostnader for husholdningene. Tabell 5.2.5 viser at 15,5 prosent av befolkningen tilhørte en husholdning med høy rentebelastning (dvs. at renteutgifter utgjør minst 15 prosent av samlet husholdningsinntekt) i 2023. Denne andelen har økt betydelig de siste årene, fra 2,8 prosent 2021. Husholdningenes rentebelastning er

nært knyttet til rentenivået. Fra september 2021 til september 2023, ble styringsrenten satt opp fra 0 prosent til 4,25 prosent.

Tabell 5.2.5 Indikatorer¹ for rente- og gjeldsbelastning, 2020-2023. Prosent

	2020	2021	2022	2023		
				Alle	Kvinner	Menn
Andel personer i husholdninger med høy rentebelastning						
Hele befolkningen uten studenter	4,7	2,8	4,0	15,5	15,4	15,6
Med lavinntekt	9,2	6,4	7,8	11,5	10,8	12,2
Aleneboende under 35 år uten studenter	4,5	2,7	4,4	17,1	17,4	16,8
Med lavinntekt	6,1	4,6	5,3	6,5	5,6	7,2
Aleneboende 35-49 år	7,6	5,0	6,4	18,0	19,6	17,3
Med lavinntekt	12,0	9,5	10,3	11,7	10,4	12,3
Aleneboende 50-66 år	6,8	4,7	5,9	14,7	15,2	14,2
Med lavinntekt	10,9	8,3	9,0	11,5	11,2	11,8
Aleneboende 67 år og eldre	3,5	2,5	3,8	8,9	8,7	9,4
Med lavinntekt	3,4	2,5	3,6	6,5	6,2	7,2
Andel personer i husholdninger med høy gjeldsbelastning						
Hele befolkningen eksklusive personer i studenthusholdninger	22,8	22,1	21,4	19,6	19,6	19,6
Med lavinntekt	20,1	18,8	17,5	15,9	14,4	17,4
Aleneboende under 35 år uten studenter	27,7	27,9	27,0	25,3	26,7	24,3
Med lavinntekt	12,2	12,3	11,3	10,8	9,4	11,9
Aleneboende 35-49 år	25,3	24,9	24,1	22,8	25,4	21,6
Med lavinntekt	22,7	21,8	20,9	19,7	15,7	21,6
Aleneboende 50-66 år	18,7	18,3	17,4	16,4	17,1	15,8
Med lavinntekt	20,5	19,0	17,7	16,7	14,0	19,1
Aleneboende 67 år og eldre	10,2	10,1	10,0	9,2	8,9	9,6
Med lavinntekt	7,9	7,6	7,6	7,2	6,5	9,5

¹ For definisjon av indikatorer og grupper, se kapittel 2.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå

Andelen med høy rentebelastning er lavere blant lavinntektsusholdningene, lik 11,5 prosent. Tidligere år, da styringsrenten var lavere, har andelen med høy rentebelastning gjerne vært høyere for lavinntektsusholdninger. Noe av årsaken til at lavinntektsusholdninger gjerne har stor rentebelastning i perioder med lavt rentenivå sammenliknet med befolkningen generelt, er fordi de i noe større grad har mer i forbruksgjeld i forhold til inntekten og i mindre grad boliglån eller andre sikrede lån (Omholt, 2024a).

Rentebelastningen avhenger i stor grad av hvor husholdningene befinner seg i livsløpet. Andelen med høy rentebelastning er høyest blant aleneboende mellom 35-49 år og aleneboende under 35 år. For aleneboende 67 år og eldre er andelen relativt lav. Kvinner har i noe grad en høyere rentebelastning enn menn, mens blant aleneboende med lavinntekt er det motsatt.

Norske husholdninger har høy gjeld i forhold til inntekt, både historisk sett og sammenliknet med andre OECD-land (Finanstilsynet, 2024). I 2023 tilhørte 19,6 prosent en husholdning med høy gjeldsbelastning. Høy gjeldsbelastning er i denne sammenhengen definert som der hvor husholdningens samlede gjeld utgjør mer enn tre ganger husholdningens samlede inntekt før skatt i løpet av et år. Andelen har falt fra å ligge på 22,8 prosent i 2020. Nedgangen skyldes noe lavere kredittvekst og sterk økning i husholdningenes nominelle inntekter (Finanstilsynet, 2023).

Andelen med høy gjeldsbelastningen er særlig stor i de yngre aldersgruppene, hvor man typisk finner mange førstegangskjøpere og husholdninger som kjøper seg opp i boligmarkedet. I tillegg har yngre som regel høyere studiegjeld, samtidig som yrkesinntekten er lavest i begynnelsen av yrkes-

livet. Ved nådd pensjonsalder er som regel store deler av gjelda nedbetalt, illustrert ved den lave andelen personer i husholdninger med høy gjeldsbelastning blant aleneboende 67 år og eldre (9,2 prosent).

Blant lavinntektshusholdningene generelt har 15,9 prosent høy gjeldsbelastning, der menn i større grad enn kvinner har stor gjeld i forhold til inntekt. Tall fra tabell 5.2.5 kan tyde på at unge aleneboende med lavinntekt har vanskeligere med å få lån enn andre unge aleneboende, samt mindre i studiegjeld. Mens andelen med stor gjeldsbelastning lå på 25,3 prosent for aleneboende under 35 år, er tilsvarende andel for aleneboende under 35 med lavinntekt 10,8 prosent i 2023.

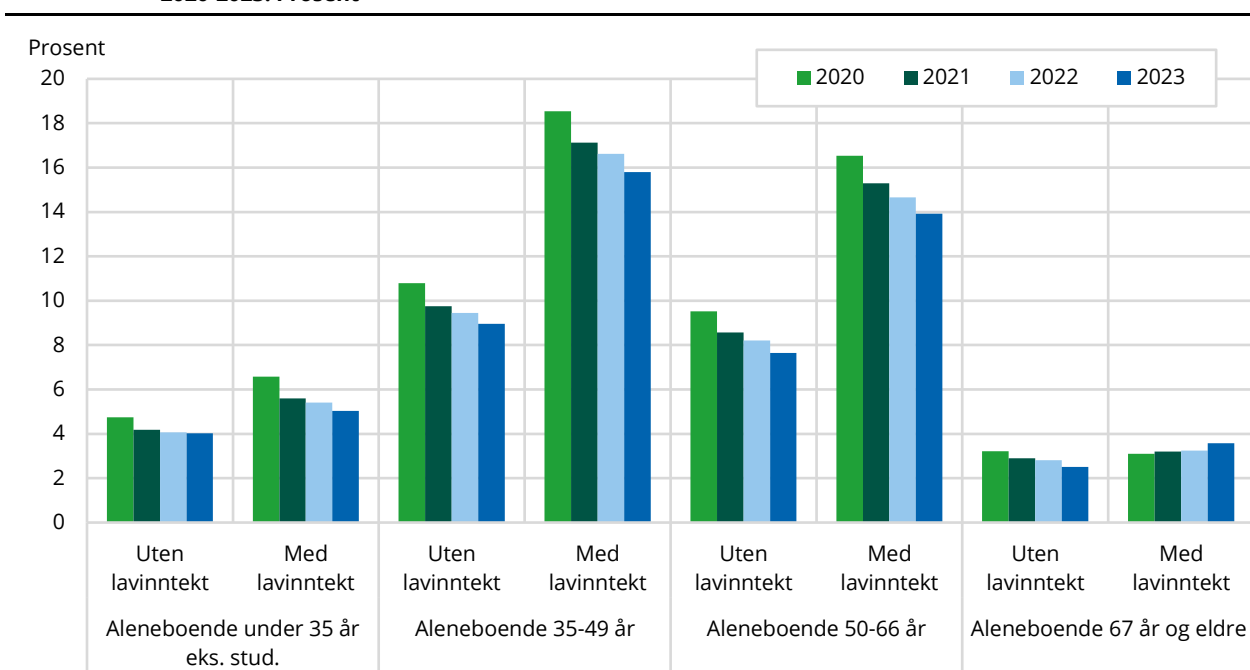
Blant aleneboende mellom 35-49 år er ikke forskjellen i andelen med høy gjeldsbelastning like stor mellom gruppen som helhet (22,8 prosent) og for de med lavinntekt (19,7 prosent). Det samme gjelder aleneboende mellom 50-66 år, hvor andelen er nokså lik på rundt 16 prosent.

Tyngende usikret gjeld

I denne rapporten bruker vi en indikator for tyngende usikret gjeld som angir hvor mange som tilhører en husholdning der samlet rentebærende usikret gjeld (ekskludert nedbetalingslån med rentesats under en viss grense) er på minst 3000 kroner og 0,25 ganger husholdningens samlede inntekt. Se kapittel 5.12 for en grundigere redegjørelse av indikatoren.

8,8 prosent av alle personer i lavinntektshusholdninger (personer i studenthusholdninger utelatt), tilhørte en husholdning med tyngende usikret gjeld i 2023. Blant befolkningen uten lavinntekt var tilsvarende andel på 4,8 prosent.

Figur 5.2.4 Andel med tyngende usikret gjeld¹ for aleneboende med og uten lavinntekt (EU-skala 60 prosent). 2020-2023. Prosent

¹ For definisjon av indikatorer og grupper, se kapittel 2.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå

Andelen med tyngende usikret gjeld blant unge aleneboende er omtrent på nivå med det vi finner i befolkningen, tilsvarende 4 prosent for de uten lavinntekt. For de med lavinntekt er andelen noe lavere enn for lavinntektshusholdninger generelt, på 5 prosent. Dette kan trolig komme av at disse kan ha vanskeligere for å ta opp lån, i tillegg til at det gjerne tar litt tid før en opparbeider seg gjeld av en viss størrelse.

Blant aleneboende mellom 35 og 66 år med lavinntekt er det vanligere å ha tyngende usikret gjeld enn blant lavinntektshusholdninger generelt, på 14-16 prosent mot 8,8 prosent. Men i disse gruppene har andelene med tyngende usikret gjeld falt de siste årene.

Blant eldre aleneboende er det liten andel som har tyngende usikret gjeld, både blant de uten lavinntekt (2,5 prosent) og de med lavinntekt (3,6 prosent). Samtidig er det en av få grupper der andelen likevel har økt litt de siste årene.

Inntektssammensetning

I dette avsnittet ser vi på inntektssammensetningen for enslige husholdninger, og hvilke inntektskilder som er viktigst. Tallene presenteres i tabellene 5.2.6 og 5.2.7.

Blant befolkningen i stort utgjør yrkesinntekter den største inntektskilden på 67 prosent, etterfulgt av overføringer som i 2023 utgjorde 26 prosent av samlet inntekt. Kapitalinntekter utgjorde de resterende 7 prosent. For lavinntektshusholdninger er bildet snudd. Overføringer utgjorde her 63 prosent av samlet inntekt, mens yrkesinntekter og kapitalinntekter utgjorde henholdsvis 34 og 3 prosent.

Tabell 5.2.6 Inntektssammensetning for hele befolkningen ekskl. studenter og aleneboende¹, etter kjønn og aldersgruppe. Gjennomsnitt og andel av samlet inntekt. 2023. Prosent og kroner

	Hele befolkningen ekskludert studenter			Aleneboende 35 år og under eks. stud.						Aleneboende 35-49 år					
				Kvinner			Menn			Kvinner			Menn		
	I alt	Ikke lav-inntekt	Lav-inntekt ²	I alt	Ikke lav-inntekt	Lav-inntekt ²	I alt	Ikke lav-inntekt	Lav-inntekt ²	I alt	Ikke lav-inntekt	Lav-inntekt ²	I alt	Ikke lav-inntekt	Lav-inntekt ²
Yrkesinntekt	67	68	34	82	86	60	87	91	57	75	81	25	81	85	32
Kapitalinntekter ³	7	7	3	5	5	2	3	3	2	3	3	2	4	5	3
Overføringer	26	25	63	13	8	39	11	7	42	21	16	74	15	11	65
Herav:															
Alderspensjon	11	10	17	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Uføretrygd	4	4	16	4	3	11	4	2	12	11	7	44	7	4	33
Arbeidsavklaringspenger	2	1	7	3	1	14	2	1	12	3	2	13	3	2	13
Dagpenger ved arbeidsledighet	0	0	2	0	0	1	1	1	3	1	0	2	1	1	5
Tjenestepensjoner	4	4	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bostøtte	0	-	2	0	0	2	0	0	2	0	0	3	0	0	2
Sosialhjelp	0	0	5	1	0	3	1	0	6	1	0	5	1	0	6
Introduksjonsstønad	0	-	3	0	0	2	0	0	2	0	0	3	0	0	1
Samlet inntekt	1 024 700	1 143 400	305 900	470 100	614 600	202 500	523 500	653 600	207 100	566 200	667 900	227 500	612 900	734 400	210 200
Samlet inntekt etter skatt	760 100	843 800	253 000	358 900	460 200	171 500	394 400	486 300	170 900	423 000	494 800	183 900	445 600	530 500	164 500
Inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skala) ⁴	498 500	548 700	194 300	358 900	460 200	171 500	394 400	486 300	170 900	423 000	494 800	183 900	445 600	530 500	164 500
Antall personer i husholdningen	2,1	2,2	1,6	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Antall husholdninger	2 583 538	2 217 339	366 199	114 258	74 185	40 073	165 634	117 387	48 247	64 466	49 583	14 883	143 334	110 109	33 225

¹ For definisjon av indikatorer og grupper, se kapittel 2.

² Lavinntekt er definert som inntekt under 60 prosent av medianinntekten for alle. EU-skala.

³ Negative kapitalinntekter er satt lik 0.

⁴ Omfatter også negative kapitalinntekter.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå

Blant aleneboende under 35 år utgjør yrkesinntekter en større andel av den samlede inntekten enn det vi ser i befolkningen totalt. Dette gjelder og for aleneboende med lavinntekt, sett opp mot lavinntektshusholdninger generelt. Aleneboende kvinner under 35 år med lavinntekt mottar i snitt 60 prosent av inntekten sin fra lønnet arbeid eller næringsinntekter, mens for menn utgjorde yrkesinntekter 57 prosent.

Arbeidsavklaringspenger (AAP) og uføretrygd utgjør størstedelen av ytelsene disse lavinntektsusholdningene mottar i form av overføringer. For aleneboende unge kvinner med lavinntekt utgjorde AAP og uføretrygd henholdsvis 14 og 11 prosent, mens for menn utgjorde begge ytelsene 12 prosent hver. Andelen uføretrygd har økt mye de siste årene, fra å utgjøre 4-5 prosent i 2017 for unge aleneboende. Menn mottar i tillegg dagpenger ved arbeidsledighet (3 prosent) og sosialhjelp (6 prosent).

For aleneboende med lavinntekt i alderen 35-49 år utgjør overføringer en større andel av den samlede inntekten, lik 65 prosent for menn og 74 prosent for kvinner. Overføringer har blitt en stadig større inntektskilde for kvinner i denne aldersgruppen, og da særlig uføretrygd som har gått fra å utgjøre 30 prosent i 2017 til 44 prosent i 2023. For menn har det også vært en relativt stor økning i andelen uføretrygd, fra 19 prosent i 2017 til 33 prosent i 2023. AAP utgjør på den andre siden en stadig mindre andel av den samlede inntekten, men utgjør fremdeles 13 prosent for både menn og kvinner. Aleneboende menn og kvinner i alderen 35-49 år mottar henholdsvis 6 og 5 prosent av inntektene sine i form av sosialhjelp. I likhet med aleneboende menn under 35 år, er det relativt mange aleneboende menn i alderen 35-49 år som også mottar dagpenger.

Det er en klar tendens til at yrkesinntekter blir en mindre viktig inntektskilde jo eldre aldersgrupper vi ser på. Blant aleneboende mellom 50-66 år med lavinntekt utgjør yrkesinntekter 20 prosent for menn og kun 12 prosent for kvinner. I denne gruppen er det uføretrygd som er hovedinntektskilden, som utgjør 50 prosent av samlet inntekt for menn og 62 prosent for kvinner. Også her har andelen uføretrygd økt mye de siste årene. AAP og sosialhjelp er òg viktige inntektsposter for denne gruppen. For de uten lavinntekt er yrkesinntekt den klart viktigste inntektskilden, men en del mottar også uføretrygd.

Tabell 5.2.7 Inntektssammensetning for hele befolkningen ekskl. studenter og aleneboende¹, etter kjønn og aldersgruppe. Gjennomsnitt og andel av samlet inntekt. 2023. Prosent og kroner

	Hele befolkningen ekskludert studenter			Aleneboende 50-66 år						Aleneboende 67 år og eldre					
				Kvinner			Menn			Kvinner			Menn		
	I alt	Ikke lav-inntekt	Lav-inntekt ²	I alt	Ikke lav-inntekt	Lav-inntekt ²	I alt	Ikke lav-inntekt	Lav-inntekt ²	I alt	Ikke lav-inntekt	Lav-inntekt ²	I alt	Ikke lav-inntekt	Lav-inntekt ²
Yrkesinntekt	67	68	34	62	67	12	67	70	20	5	6	0	11	12	-1
Kapitalinntekter ³	7	7	3	5	5	3	9	9	4	8	9	3	12	13	4
Overføringer	26	25	63	33	28	86	25	21	76	87	85	97	77	76	97
<i>Herav:</i>															
Alderspensjon	11	10	17	2	2	1	2	2	2	65	61	87	60	58	86
Uføretrygd	4	4	16	18	14	62	12	10	50	1	1	1	1	1	2
Arbeidsavklaringspenger	2	1	7	2	2	7	2	2	10	0	0	0	0	0	0
Dagpenger ved arbeidsledighet	0	0	2	0	0	1	1	0	2	0	0	0	0	0	0
Tjenestepensjoner	4	4	2	3	4	2	2	2	1	19	22	4	14	15	4
Bostøtte	0	-	2	0	0	3	0	0	3	0	0	1	0	0	1
Sosialhjelp	0	0	5	1	0	5	1	0	5	0	0	1	0	0	1
Inntroduksjonsstønad	0	-	3	0	0	1	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Samlet inntekt	1 024 700	1 143 400	05 900	587 700	665 400	259 400	684 600	794 900	238 900	440 900	501 000	266 900	536 100	587 000	263 600
Samlet inntekt etter skatt	760 100	843 800	253 000	435 300	488 800	209 300	485 600	561 700	178 700	362 400	401 000	250 900	414 700	450 900	220 700
Inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skala) ⁴	498 500	548 700	194 300	435 300	488 800	209 300	485 600	561 700	178 700	362 400	401 000	250 900	414 700	450 900	220 700
Antall personer i husholdningen	2,1	2,2	1,6	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Antall husholdninger	2 583 538	2 217 339	366 199	130 807	105 778	25 029	147 995	118 619	29 376	208 610	155 051	53 559	107 391	90 473	16 918

¹ For definisjon av indikatorer og grupper, se kapittel 2.

² Lavinntekt er definert som inntekt under 60 prosent av medianinntekten for alle. EU-skala.

³ Negative kapitalinntekter er satt lik 0.

⁴ Omfatter også negative kapitalinntekter.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå

Aleneboende 67 år og eldre med lavinntekt lever nesten utelukkende av alderspensjon, samt noe tjenestepensjon. 76 prosent av alle aleneboende 67 år og eldre med lavinntekt er kvinner, og mange av disse mottar minste pensjonsnivå. Sammenligner vi med aleneboende 67 år og eldre uten lavinntekt, ser vi at disse får en betydelig større andel av inntekten sin gjennom tjenestepensjoner, i tillegg til alderspensjon fra folketrygden. Inntekten til eldre aleneboende uten lavinntekt suppleres i større grad av yrkes- og kapitalinntekter.

Inntektsfordeling

I tabell 5.2.8 presenteres tre ulike ulikhetsmål, som belyser hvor store inntektsforskjeller det er i en gitt populasjon. Inntektsulikheten i hele befolkningen har siden 2021 falt fra 0,279 til 0,248 i 2023, målt ved Gini-koeffisienten. En må tilbake til 2014 for å finne et lavere nivå på inntektsulikheten.

Tabell 5.2.8 Fordeling av inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skala)¹. 2020-2023

				2023		
	2020	2021	2022	Alle	Kvinner	Menn
S80/S20²						
Hele befolkningen uten studenter	3,6	4,0	3,6	3,6	3,5	3,6
Aleneboende under 35 år uten studenter	5,7	5,7	5,4	5,4	5,7	5,1
Aleneboende 35-49 år	5,3	5,6	5,1	5,0	4,1	5,4
Aleneboende 50-66 år	4,3	4,7	4,3	4,2	3,4	5,0
Aleneboende 67 år og eldre	2,6	2,8	2,6	2,6	2,3	3,0
P90/P10³						
Hele befolkningen uten studenter	2,8	2,8	2,8	2,8	2,8	2,8
Aleneboende under 35 år uten studenter	4,6	4,2	4,2	4,1	4,5	3,9
Aleneboende 35-49 år	3,5	3,4	3,4	3,4	2,9	3,7
Aleneboende 50-66 år	2,9	3,0	2,9	2,9	2,6	3,3
Aleneboende 67 år og eldre	2,0	2,0	2,0	2,0	1,9	2,2
Gini-koeffisienten⁴						
Hele befolkningen uten studenter	0,252	0,279	0,253	0,248	0,246	0,248
Aleneboende under 35 år uten studenter	0,290	0,301	0,282	0,285	0,288	0,280
Aleneboende 35-49 år	0,298	0,317	0,293	0,288	0,260	0,300
Aleneboende 50-66 år	0,287	0,314	0,286	0,283	0,240	0,314
Aleneboende 67 år og eldre	0,201	0,221	0,203	0,198	0,175	0,231

¹ Negative beløp er satt lik null. Personer i studenthusholdninger er utelatt.

² S80/S20 er forholdet mellom gjennomsnittsinntektene til rikeste og fattigste 20 prosent i gruppen.

³ P90/P10 er forholdstallet mellom inntekten til den personen som befinner seg mellom desil 9 og desil 10 (P90) og inntekten til den personen som befinner seg mellom desil 1 og desil 2 (P10).

⁴ Gini-koeffisienten er et summarisk mål som varierer fra 0 (minst ulikhet) og 1 (størst ulikhet).

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå

Inntektsforskjellene innad i gruppen av aleneboende varierer i stor grad med alder og kjønn. Som vist i tabell 5.2.8, er det størst inntektsulikhet blant aleneboende under 35 år. Ser vi for eksempel på ulikhetsmålet S80/S20, som viser forholdstallet mellom gjennomsnittsinntekten til de 20 prosent av befolkningen som har høyest inntekt, og gjennomsnittsinntekten til de 20 prosent som har lavest inntekt, finner vi at dette forholdstallet var 5,4 i 2023. Det betyr at de 20 prosent «rikeste», i denne gruppen, i gjennomsnitt har nesten 5,4 ganger høyere inntekt enn de 20 prosent «fattigste» i denne gruppen. Til sammenligning var tilsvarende forholdstall for hele befolkningen 3,6. Inntektsforskjellene er større blant unge aleneboende kvinner (5,7), enn blant unge aleneboende menn (5,1). Til tross for relativt stor inntektsulikhet blant de unge aleneboende, har likevel inntektsulikheten blitt ganske mye mindre siden 2014.

Inntektsulikhetene blir gradvis mindre med økende alder. Blant aleneboende mellom 35-49 år finner vi og relativt høy inntektsulikhet, sett opp mot befolkningen, men fremdeles lavere enn det vi finner blant aleneboende under 35 år. Unntaket er Gini-koeffisienten som er noe høyere for denne gruppen. Det kan indikere at ulikheten ikke i like stor grad, som blant unge aleneboende, er preget

av ulikheter i ytterpunktene av inntektsfordelingen. Også her finner vi betydelige forskjeller mellom kjønnene. Blant aleneboende kvinner var Gini-koeffisienten lik 0,260, mens den blant aleneboende menn tilsvarte den 0,300.

Minst inntektsulikhet finner vi i det eldste alderssegmentet som bor alene, hvor forholdstallene og Gini-koeffisienten er lavere enn for befolkningen. Dette henger sammen med at inntektene stort sett består av alderspensjon, som vi så tidligere, som gir mindre spredning i inntektene innad i gruppen. Også her er inntektsulikheten noe større blant menn.

Levekårsindikatorer

Resten av kapittelet vil belyse ulike levekårsindikatorer for aleneboende, basert på Levekårsundersøkelsen EU SILC. Tallene blir presentert for unge aleneboende (under 35 år), aleneboende i alt, og hele befolkningen.

Definisjon av aleneboende

En aleneboende er her definert som en person som bor alene i en *kosthusholdning*. En kosthusholdning består av en eller flere personer som bor fast i samme bolig og som deler utgifter til mat og andre forbruksutgifter. Man kan dermed kategoriseres som aleneboende med denne definisjonen selv om man bor i en bolig med andre, for eksempel i et kollektiv. Når det kommer til bosted, baserer vi oss på *faktisk bostedsadresse* og ikke folkeregistrert adresse. For de aller fleste er faktisk bostedsadresse og folkeregistrert adresse den samme, men for eksempel er det en betydelig andel blant studenter som er faktisk bosatt på én adresse på studiestedet, mens de er folkeregistrert hos foreldrene. Det betyr at for studenter som bor borte fra forelderhusholdningen er det den faktiske bosituasjonen som legges til grunn.

Demografisk sammensetning av gruppen aleneboende

Husholdninger med aleneboende utgjør 45 prosent av husholdninger i befolkningen i alt i 2024, basert på Levekårsundersøkelsen EU-SILC.

Alderssammensetningen blant alle aleneboende skiller seg noe fra befolkningen ellers. Det er færre i aldersgruppen 45-66 år blant alle aleneboende (27 prosent) enn i befolkningen (34 prosent), mens det er noe flere yngre (16-44 år) og eldre (67 år og eldre) blant aleneboende enn i befolkningen i alt. 50 prosent av aleneboende er i alderen 16-44 år, mens det samme gjelder 46 prosent i befolkningen i alt. 25 prosent av aleneboende er i pensjonsalder. Dette er 5,5 prosentpoeng mer enn i befolkningen som helhet, hvor andelen er i underkant av 20 prosent.

En stor andel av aleneboende bor i Oslo sammenlignet med befolkningen i alt. Blant alle aleneboende bor 18 prosent i Oslo, mens andelen er 13 prosent i befolkningen i alt. Blant unge aleneboende er andelen som bor i Oslo enda høyere, 26 prosent. Aleneboende bor også oftere i andre store byer, og tilsvarende bor en mindre andel i spredtbygde strøk eller på de minste tettstedene. Den store andelen unge aleneboende som bor i store byer kan delvis skyldes en stor studentandel. 29 prosent av unge aleneboende definerer seg som studenter, mot 10 prosent av den voksne befolkningen totalt. Menn er også ganske klart overrepresentert blant unge aleneboende, der de utgjør 59 prosent. Blant aleneboende totalt er menn overrepresentert i noe mindre grad.

Blant aleneboende i alt er minstepensjonister noe overrepresentert (7,4 prosent) sammenlignet med befolkningen i alt (3,4 prosent). Også uføretrygdde er noe overrepresentert (11 prosent) sammenlignet med husholdninger i befolkningen i alt (8,8 prosent).

Blant unge aleneboende (under 35 år) er sosialhjelpsmottakere noe overrepresentert (6,5 prosent) sammenlignet med befolkningen i alt (4,3 prosent). AAP-mottakere og innvandrere fra Asia, Afrika etc. er også svakt overrepresentert i gruppen unge aleneboende.

Boligeierskap og boligstandard

Sammenlignet med befolkningen generelt, er en relativt liten andel av aleneboende boligeiere. I 2024 eide 26 prosent av unge aleneboende boligen de bor i, mens eierandelen blant alle aleneboende var 54 prosent. I befolkningen var eierandelen langt høyere, på 77 prosent i 2024. Eierandelene blant aleneboende og i befolkningen generelt har vært svakt synkende de siste ti årene.

Aleneboende bor også i andre typer boliger enn resten av befolkningen. I befolkningen i alt bor majoriteten av husholdninger i enebolig eller småhus; 53 prosent bor i enebolig, 14 prosent i småhus (rekkehus, tomannsbolig), mens de resterende bor i leiligheter eller tre- eller firemannsboliger. Blant aleneboende i alt bor derimot relativt få personer i enebolig eller småhus; 34 prosent bor i enebolig og 11 prosent i småhus. Andelen er enda lavere blant unge aleneboende; hvor henholdsvis 21 og 8 prosent bor i enebolig eller småhus. Majoriteten av aleneboende bor altså i leiligheter, eller tre- eller firemannsboliger.

Unge aleneboende bor i større grad trangt enn resten av befolkningen. 14 prosent av unge aleneboende bodde trangt i 2024, noe som vil si at de bodde på ett rom. Denne andelen er markant større enn blant aleneboende i alt (8 prosent) og mer enn dobbelt så stor som i befolkningen som helhet (6 prosent). Vi ser tilsvarende forskjeller i andelen som bor svært romslig. Andelen som bor svært romslig er 19 prosent blant unge aleneboende, markant lavere enn aleneboende i alt (35 prosent) og befolkningen i alt (37 prosent).

Det er vanligere å ha ett eller flere boligproblemer blant unge aleneboende (37 prosent) enn aleneboende i alt (31 prosent) og befolkningen som helhet (26 prosent). Unge aleneboende har særlig problemer med råte eller fukt, støy, kriminalitet, vold eller hærverk, sammenlignet med aleneboende i alt og befolkningen i alt. Det vanligste boligproblemet er støy, som kan ha en sammenheng med at unge aleneboende i større grad bor i leilighet, og dermed i større grad tett på andre.

Tabell 5.2.9 Boligtype og boligstandard for aleneboende. Prosent og gjennomsnitt

	Unge aleneboende					Aleneboende i alt			Hele befolkningen	
	2003	2012 ¹	2022	2023	2024	2022	2023	2024	2023	2024
Eierforhold										
Bor i husholdning som eier	30	33	31	29	26	55	54	54	78	77
Bor i husholdning som er selveier	19	21	19	19	14	40	38	38	65	64
Boligtype og -størrelse										
Bor i enebolig, våningshus	38	35	20	23	21	34	33	34	53	53
Bor i småhus ellers	14	15	8	8	8	10	10	11	13	14
Bor trangt	23	24	14	14	14	7	7	8	6	6
Bor svært romslig	15	15	24	27	19	37	39	35	37	37
Boligareal (gjennomsnitt, kvm)										
Per husholdning	64	67	71	71	68	90	89	89	119	119
Per person	64	67	71	71	68	90	89	89	71	71
Bor i bolig med minst ett boligproblem²										
Problem med ...										
Råte eller fukt	13	9	..	9	..	..	6	..	5	..
Støy i boligen	23	21	..	25	..	..	18	..	14	..
Forurensning ved boligen	11	11	..	9	..	..	10	..	10	..
Kriminalitet, vold og hærverk i boområdet	10	9	..	10	..	..	7	..	6	..
Antall svar	499	418	542	511	512	1 534	1 483	1 547	5482	5750

¹ I 2021 ble Levekårsundersøkelsen EU-SILC lagt om, som svekker sammenlignbarheten med eldre tall. Se kapittel 2 for mer informasjon.

² Fra 2020 stilles spørsmålene om boligproblemer hvert 3. år.

Kilde: Levekårsundersøkelsen EU-SILC, Statistisk sentralbyrå.

Boligøkonomi

Når vi tar for oss boligøkonomi ser vi på leiere og eiere hver for seg. Ser vi først på leiere, som utgjør majoriteten av unge aleneboende, betaler unge aleneboende som leier boligen sin i gjennomsnitt 98 600 kroner per år i samlede boutgifter (husleie og strøm og fyring). Husleien utgjør i gjennomsnitt 92 200 kroner per år. Aleneboende i alt som leier betaler omtrent det samme, mens leierhusholdninger i befolkningen i alt har noe høyere gjennomsnittlige samlede boutgifter (113 700 kroner) og husleie (102 000 kroner) per år.

Når det gjelder boligutgifter for eiere, betaler unge aleneboende som eier boligen i snitt 207 200 kroner per år i samlede boutgifter. Dette er betraktelig mer enn blant aleneboende i alt som eier (151 400 kroner) og for eierhusholdninger i befolkningen i alt (198 900 kroner). Dette kan skyldes at unge aleneboende i større grad er i en etableringsfase med relativt store boliglån. Renter og avdrag utgjør til sammen 144 800 kroner per år for unge aleneboende, hvorav 103 000 kroner er renter.

For å få et bedre bilde av belastningen fra boligutgiftene, kan man se på boutgifter opp mot inntekt. Boligutgiftene til unge aleneboende utgjør en større del av deres inntekt enn for alle aleneboende og befolkningen i alt. Over halvparten (51 prosent) av unge aleneboende har samlede boutgifter som utgjør 40 prosent eller mer av inntekten sin. For aleneboende i alt gjelder det samme i overkant én av tre (35 prosent), og i befolkningen i alt gjelder det i overkant av én av fem (22 prosent). Mange unge aleneboende har også lavinntekt, blant annet fordi mange er studenter eller nylig ferdig med studiene. Det er derfor naturlig at utgiftene til bolig gjør et stort innhogg i økonomien. For alle gruppene har det vært en økning i andelen som bruker 40 prosent eller mer av inntekt på boutgifter siden 2021. Økningen er sterkest for unge aleneboende, på 11 prosentpoeng siden 2021, mens det blant aleneboende i alt har vært en økning på 10 prosentpoeng og blant befolkningen i alt på 7 prosentpoeng.

Tabell 5.2.10 Boligøkonomi for unge aleneboende, aleneboende i alt, og husholdninger i befolkningen i alt. Kroner og prosent

	Unge aleneboende					Aleneboende i alt			Hele befolkningen	
	2003	2012 ¹	2022	2023	2024	2022	2023	2024	2023	2024
Boutgifter for leiere (Gjennomsnitt, kr)										
Samlede boutgifter per år, leiere ²	..	..	85 000	90 700	98 600	92 700	98 000	100 500	110 900	113 700
Husleie per år	36 500	55 300	76 900	81 800	92 200	81 600	86 200	91 600	96 000	102 000
Boutgifter for eiere (Gjennomsnitt, kr)										
Samlede boutgifter per år, eiere ³	..	..	154 000	168 500	207 200	124 000	133 000	151 400	176 000	198 900
Renter og avdrag per år	62 200	69 100	94 400	110 300	144 800	57 500	67 800	85 900	105 400	129 200
Boligrenter per år	..	40 400	37 200	69 300	103 300	21 400	38 600	55 900	60 200	86 000
Boutgiftsbelastning										
Samlede boutgifter ^{2,3} utgjør 40 prosent eller mer av inntekt	..	..	50	47	51	32	34	35	21	22
Oppfatter boutgiftene som svært tyngende ⁴	12	12	..	10	..	..	9	..	8	..
Antall svar fra leiere	344	286	349	328	344	593	568	594	923	998
Antall svar fra eiere	148	136	193	183	170	942	915	958	4 557	4 764
Antall svar i alt	499	422	542	511	514	1 535	1 483	1 552	5 480	5 762

¹ I 2021 ble Levekårsundersøkelsen EU-SILC lagt om, som svekker sammenlignbarheten med eldre tall. Se kapittel 2 for mer informasjon.

² Samlede boutgifter for leiere omfatter husleie og strøm/fyring.

³ Samlede boutgifter for eiere omfatter renter og avdrag, kommunale avgifter, eiendomsskatt, fellesutgifter/husleie for andels- og sameiere, boligforsikring og strøm/fyring.

⁴ Spørsmålet stilles hvert 3. år fra 2020.

Kilde: Levekårsundersøkelsen EU-SILC, Statistisk sentralbyrå.

Økonomiske vansker

Unge aleneboende har noe trangere økonomi enn aleneboende i alt og husholdninger i befolkningen i alt. Signifikant flere blant unge aleneboende klarer ikke å betale en uforutsett utgift på 20 000 kroner (37 prosent) sammenlignet med aleneboende i alt (22 prosent) og husholdninger i befolkningen i alt (24 prosent). Både blant unge aleneboende og aleneboende i alt opplever omkring tre av ti at andre lån er tyngende for økonomien, mens i befolkningen i alt er andelen 21 prosent.

Unge aleneboende har også i større grad betalingsproblemer enn aleneboende i alt og husholdninger i befolkningen i alt. 13 prosent av unge aleneboende har hatt ett eller flere betalingsproblemer i 2024, altså vært ute av stand til å betale husleie, boliglån, elektrisitet og kommunale utgifter, andre lån eller kredittkortgjeld eller avbetalingskjøp i løpet av det siste året. For aleneboende og befolkningen i alt er andelen med ett eller flere av disse problemene 9 prosent. Ser vi på de ulike typene betalingsproblemer, skiller de unge aleneboende seg fra de andre gruppene med en signifikant større andel som har problemer med å betale boliglån og andre lån.

Selv om unge aleneboende med flere av de objektive målene har trangere økonomi enn aleneboende i alt og befolkningen i alt, er det ikke signifikant forskjell i andelen om opplever det vanskelig å få endene til å møtes.

Tabell 5.2.11 Økonomiske vansker for unge aleneboende, aleneboende i alt, og husholdninger i befolkningen i alt. Prosent

	Unge aleneboende					Aleneboende i alt			Hele befolkningen	
	2003	2017 ¹	2022	2023	2024	2022	2023	2024	2023	2024
Vanskelig å få endene til å møtes	16	12	9	11	11	10	9	9	10	10
Klarer ikke å betale en uforutsett utgift ²	..	37	36	36	37	30	23	22	25	24
Andre lån er tyngende ²	..	12	20	23	29	15	26	32	17	21
Har minst ett betalingsproblem ²	..	8	8	14	13	7	8	9	9	9
Problemer med å betale ...										
... husleie (andel av leiere) ²	..	5	6	7	8	7	8	10	8	9
... boliglån (andel av eiere) ²	..	2	1	3	5	1	3	3	2	2
... elektrisitet og kommunale avgifter	14	4	2	2	2	2	3	4	3	3
... andre lån	10	4	2	5	6	2	2	2	3	3
... kredittkortgjeld eller avbetalingskjøp	..	..	4	7	5	3	3	3	4	4
Antall svar fra leiere	..	359	331	315	329	561	91	102	857	916
Antall svar fra eiere	..	166	190	180	170	931	1 297	1 274	4 484	4 649
Antall svar	499	525	542	511	514	1 535	1 441	1 429	5 530	5 762

¹ I 2021 ble Levekårsundersøkelsen EU-SILC lagt om, som svekker sammenlignbarheten med eldre tall. Se kapittel 2 for mer informasjon.

² Nye indikatorer fra 2017.

Kilde: Levekårsundersøkelsen EU-SILC, Statistisk sentralbyrå.

Materielle og sosiale mangler

I tillegg til betalingsproblemer og opplevelse av egen økonomisk romslighet, kan man måle utbredelsen av det vi kan kalle fattigdomsproblemer ved om man har råd til ulike grunnleggende materielle og sosiale goder. Aleneboende har en mindre romslig økonomi, og her ser vi på om det gir utslag i at de i større grad har materielle og sosiale mangler sammenlignet med befolkningen. Ser vi først på materielle goder, er det en større andel som mangler ett eller flere materielle goder blant unge aleneboende (38 prosent) enn blant husholdninger i befolkningen som helhet (26 prosent). Aleneboende i alt har også markant flere som mangler minst en materiell gode (32 prosent) enn i befolkningen, men ikke like mange som blant de unge aleneboende. Andelen har vært økende for alle tre gruppene siden 2017 (som er så lang tilbake vi har data på denne indikatoren), men med sterkest økning siden 2021.

Ser vi på hvert enkelt materielt gode er den vanligste mangelen blant unge aleneboende å ikke ha råd til å disponere privatbil. Hele 21 prosent av unge aleneboende sier at de ikke har råd til dette, mot 13 prosent blant alle aleneboende og 8 prosent i befolkningen i alt. Andelene har vært stabile de siste årene. Derne st kommer det å ikke ha råd til å bytte ut utslitte møbler, som gjelder 20 prosent både blant unge aleneboende og alle aleneboende. Dette er signifikant høyere enn for befolkningen i alt, hvor det samme gjelder 16 prosent. Det er omtrent like stor andel som ikke har råd til å bytte ut utslitte klær, gå til tannlege, eller å spise kjøtt eller fisk annenhver dag blant unge aleneboende, alle aleneboende og befolkningen i alt.

For sosiale mangler er det mindre forskjeller mellom aleneboende og befolkningen i alt enn for materielle mangler. Det er ingen signifikant forskjell mellom gruppene i hvor stor andel som mangler minst ett sosialt gode. Blant alle gruppene er den vanligste sosiale mangelen å ikke ha råd til en ukes ferie utenfor hjemmet i løpet av et år. Dette gjelder 12 prosent blant unge aleneboende, 13 prosent blant aleneboende i alt, og 10 prosent i befolkningen i alt.

Tabell 5.2.12 Materielle og sosiale mangler for unge aleneboende, aleneboende i alt, og husholdninger i befolkningen i alt. Prosent

	Unge aleneboende					Aleneboende i alt					Befolkning i alt
	2005	2017 ¹	2022	2023	2024	2005	2017 ¹	2022	2023	2024	2024
Mangler minst ett materielt gode²	..	32	34	35	38	..	22	27	31	32	26
Ikke råd til å ...											
... holde boligen passe varm ²	2	1	2	2	1	1	1	3	3	3	3
... disponere privatbil	28	22	21	19	21	16	11	13	13	13	8
... bytte ut utslitte møbler ²	..	15	15	15	20	..	12	15	17	20	16
... erstatte utslitte klær ²	..	9	6	6	11	..	7	8	9	10	9
... gå til tannlege ²	..	9	9	12	10	..	6	7	10	9	8
... spise kjøtt eller fisk annenhver dag	9	7	3	2	5	6	5	4	4	6	4
... ha internett ²	..	0	0	0	0	..	1	0	0	1	0
Mangler minst ett sosialt gode²	..	19	15	14	18	..	15	16	18	19	17
Ikke råd til å ...											
... dra på en ukes ferie utenfor hjemmet i løpet av et år	17	15	11	10	12	13	11	11	12	13	10
... delta i regelmessige fritidsaktiviteter ²	..	6	4	5	4	..	5	6	7	7	7
... bruke litt penger på seg selv en gang i uken ²	..	7	3	4	4	..	6	4	6	5	5
... gå ut og spise eller drikke en gang i måneden ²	..	4	2	4	5	..	5	5	8	8	7
Antall svar	487	526	542	511	514	1 316	1 581	1 535	1 484	1 552	5 762

¹ I 2021 ble Levekårsundersøkelsen EU-SILC lagt om, som svekker sammenlignbarheten med eldre tall. Se kapittel 2 for mer informasjon.

² Nye indikatorer fra 2017.

Kilde: Levekårsundersøkelsen EU-SILC, Statistisk sentralbyrå.

Livskvalitet

I tillegg til å se på objektive levekår kan det være nyttig å se på hvordan unge aleneboende og aleneboende i alt opplever sitt eget liv, gjennom en indikator på subjektiv livskvalitet. I Levekårsundersøkelsen EU-SILC blir respondentene spurt om hvor fornøyde de er med livet sitt, på en skala fra 0-10.

Unge aleneboende og aleneboende i alt har signifikant lavere gjennomsnittlig tilfredshet med livet enn befolkningen i alt. Blant unge aleneboende og aleneboende i alt er gjennomsnittsskåren på 7,2, noe som er betydelig lavere enn for befolkningen i alt, hvor gjennomsnittsskåren er på 7,6. Blant unge aleneboende er det forventet å se noe lavere nivåer at tilfredshet, da unge generelt har lavere tilfredshet enn eldre aldersgrupper (Støren & Rønning, 2021). Blant aleneboende i alt er det også noe større andel unge enn i befolkningen i alt, men også en større andel i pensjonsalder. Overrepresentasjonen av unge vil kunne bidra til en lavere skår, mens overrepresentasjonen av personer i pen-

sjonsalder vil forventes å bidra til en høyere skår enn befolkningen i alt. At aleneboende i alt likevel har lavere tilfredshet enn befolkningen i alt, kan i større grad ses i sammenheng med levekårs-situasjonen for aleneboende.

Ser vi på andelen som har lav, middels, eller høy skår på spørsmålet om tilfredshet med livet, ser vi at andelen med lav skår er høyest blant aleneboende i alt (19 prosent) sammenlignet med unge aleneboende (14 prosent), og hele befolkningen (13 prosent). Andelen med høy skår på spørsmålet om tilfredshet med livet er betydelig lavere blant unge aleneboende (21 prosent) og aleneboende i alt (23 prosent) sammenlignet med befolkningen i alt (29 prosent).

Tabell 5.2.13 Livskvalitet for unge aleneboende og aleneboende i alt. Prosent og gjennomsnitt

	Unge aleneboende				Aleneboende i alt				Befolkning i alt			
	2021	2022	2023	2024	2021	2022	2023	2024	2021	2022	2023	2024
Tilfredshet med livet												
Lav skår (0-5)	15	12	12	14	22	18	19	19	14	11	12	13
Middels skår (6-8)	65	69	68	66	58	61	58	58	58	58	57	58
Høy skår (9-10)	20	19	20	21	20	22	24	23	28	31	31	29
Gjennomsnitt	7,2	7,4	7,3	7,2	7,0	7,3	7,2	7,2	7,5	7,7	7,6	7,6
Antall svar	545	542	510	513	1592	1529	1479	1539	6011	5721	5509	5714

Kilde: Levekårsundersøkelsen EU-SILC, Statistisk sentralbyrå.

Tilknytning til arbeidslivet

Unge aleneboende er i noe mindre grad helårs yrkesaktive sammenlignet med alle aleneboende i yrkesaktiv alder. Dette kan delvis skyldes at mange unge aleneboende er studenter. Andelen som er helårs yrkesaktiv, har ligget stabilt på i overkant av 50 prosent for unge aleneboende og i overkant av 60 prosent blant alle aleneboende. Disse andelene er mindre enn i befolkningen i alt, hvor minst en person hadde helårsarbeid i 78 prosent av alle husholdninger.

I alle gruppene er den største andelen av de yrkesaktive i heltidsarbeid. Unge aleneboende har noe færre måneder i heltids yrkesaktivitet per år (6,5) sammenliknet med alle aleneboende i yrkesaktiv alder (7,0). Både unge aleneboende og aleneboende i yrkesaktiv alder har langt færre måneder heltids yrkesaktivitet sammenlignet med hele befolkningen i yrkesaktiv alder, hvor gjennomsnittlig antall måneder heltids yrkesaktivitet er 12 måneder. Gjennomsnittlig antall måneder med heltids yrkesaktivitet har vært noe økende for unge aleneboende siden 2021 (5,8 måneder i gjennomsnitt).

Tabell 5.2.14 Tilknytning til arbeidslivet for aleneboende. Personer i yrkesaktiv alder 16-66 år. Prosent og gjennomsnitt

	Unge aleneboende					Aleneboende i alt, 16-66 år					Befolkning i alt, 16-66 år
	2007	2012 ¹	2022	2023	2024	2007	2012 ¹	2022	2023	2024	2024
Antall helårsyrkesaktive i husholdningen											
0	49	45	46	42	42	39	38	38	38	36	22
1	51	55	54	59	58	61	62	62	62	64	46
2			.	.	.			.	.	.	32
Antall måneder med heltids yrkesaktivitet i husholdningen											
0	42	41	42	42	40	38	40	38	40	38	24
12+	44	48	47	48	49	52	53	55	53	55	71
Gjennomsnittlig antall måneder	6,2	6,5	6,2	6,4	6,5	6,9	6,9	7,0	6,8	7,0	12,1
Antall måneder med deltids yrkesaktivitet i husholdningen											
0	89	88	89	86	86	87	88	91	89	89	83
12+	6	6	4	9	7	8	7	6	8	7	13
Gjennomsnittlig antall måneder	0,9	0,9	0,8	1,3	1,2	1,1	1,1	0,8	1,1	1,1	1,8
Antall måneder med arbeidsledighet i husholdningen											
0	93	94	96	94	96	95	95	97	96	97	95
12+	1	3	1	3	1	1	3	1	2	1	2
Gjennomsnittlig antall måneder	0,4	0,4	0,3	0,4	0,2	0,3	0,4	0,2	0,3	0,2	0,4
Antall svar	489	414	542	511	513	1011	1023	1154	1105	1137	4401

¹ I 2021 ble Levekårsundersøkelsen EU-SILC lagt om, som svekker sammenlignbarheten med eldre tall. Se kapittel 2 for mer informasjon.

Kilde: Levekårsundersøkelsen EU-SILC, Statistisk sentralbyrå.

5.3. Sosiale indikatorer for sosialhjelps- og kvalifiseringsstønadsmottakere

Tor Morten Normann og Kristina Strand Støren

Hovedpunktene i dette kapittelet kan oppsummeres ved:

- Det har vært en betydelig økning i antallet personer som tilhører en husholdning der hovedinntektstaker har mottatt sosialhjelp i løpet av året, inkludert langtidsmottakere.
- Store deler av økningen skyldes at mange flyktninger fra Ukraina mottok sosialhjelp.
- Det har vært en nedgang i andelen sosialhjelpsmottakere med lavinntekt, men det er stor lavinntektsandel blant mottakere fra Ukraina.
- Andelen av sosialhjelpsmottakere som tilhører en husholdning med lav utdanning fortsetter å synke.
- Innslaget av yrkesinntekter har økt for alle grupper av husholdninger med sosialhjelp.
- Sosialhjelpsmottakere bor oftere alene, i trangere boliger, og har oftere problemer med boligens standard sammenlignet med befolkningen i alt.
- Sosialhjelpsmottakere bruker mer av inntekten sin på bokostnader enn befolkningen i alt, og opplever også i større grad at boutgiftene er tyngende.
- Mange sosialhjelpsmottakere har dårlig råd. Åtte av ti klarer ikke å betale en uforutsett utgift, og fire av ti har minst ett betalingsproblem, og mer enn åtte av ti har ikke råd til grunnleggende materielle og/eller sosiale goder.

Økonomisk sosialhjelp kan gis til personer som ikke kan skaffe seg tilstrekkelig inntekt gjennom arbeid eller ved å gjøre krav på andre økonomiske rettigheter, og er regulert i Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen (sosialtjenesteloven). Sosialhjelp kan i hovedsak bare gis til personer med lovlig opphold, og er en kommunal og skattefri ytelse. Til forskjell fra de fleste andre ytelser, er økonomisk sosialhjelp en behovsprøvd ytelse, og selv om det finnes veiledende statlige satser, står kommunene fritt til å fravike disse. Økonomisk sosialhjelp omtales ofte som velferdsstatens siste sikkerhetsnett.

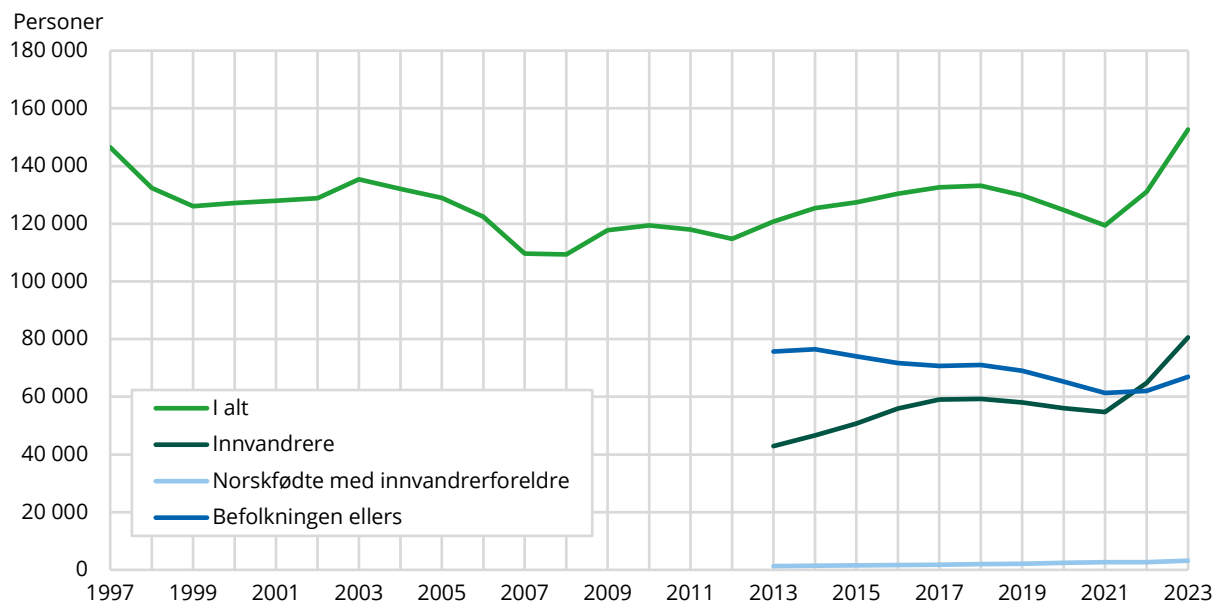
Kvalifiseringsprogrammet er i likhet med sosialhjelp en kommunal ytelse regulert i sosialtjenesteloven, og gjelder for personer i alderen 18 til 67 år. Det ble innført gradvis fra og med høsten 2007, og var gjeldende i alle kommuner fra 1. januar 2010 (Schafft og Spjelkavik, 2011). Programmet er rettet mot personer som har vesentlig nedsatt arbeids- og inntektsevne og som har svært begrensede muligheter til å motta andre ytelser, og i likhet med økonomisk sosialhjelp gjelder det for personer med lovlig opphold i Norge. Programmet er 37,5 timer i uken og har normalt en varighet på ett år, men med mulighet til forlengelse. Det inneholder arbeidsrettede tiltak, opplæringsaktiviteter, individuell oppfølging og veiledning med sikte på å styrke muligheten for deltakelse i arbeidslivet. Deltakerne i kvalifiseringsprogrammet mottar en kvalifiseringsstønad på 2,041 G, men mottakere under 25 år får 2/3 av full stønad. Kvalifiseringsstønadene er skattepliktige (NAV, 2025).

Statistikken om sosialhjelpsmottakere viser at i alt 152 600 personer mottok økonomisk sosialhjelp i løpet av 2023 (Statistisk sentralbyrå, 2025e). Det er en økning på hele 22 prosent siden 2017, og statistikken viser også at økningen fortsetter i 2024. Som andel av befolkningen er økningen likevel mer beskjeden, vel 1,5 prosent av befolkningen i alderen 18-89 år mottok sosialhjelp i 2023. De er noe høyere enn foregående år, men likevel langt lavere enn tilbake på 1990-tallet. Fra 2020 til 2021 gikk antallet sosialhjelpsmottakere ned, men etter det har det vært en økning som i stor grad skyldes ankomsten av et historisk høyt antall flyktninger fra Ukraina fra og med 2022. Som medvirkende forklaringer til økningen, kan det pekes på høy prisvekst og økte lånerenter i disse årene (Lima, 2024).

I figur 5.3.1 ser vi tydelig at økningen fra 2021 til 2023 skyldes at antallet innvandrere som mottar sosialhjelp har økt, fra 54 700 til 80 600, noe som altså i stor grad tilskrives innvandring fra Ukraina (Ulstein, 2024). 2023 er det første året hvor innvandrere utgjør et flertall av alle sosialhjelpsmot-

takere, selv om også antallet mottakere både blant norskfødte med innvandrerforeldre og i befolkningen ellers økte i 2023.

Figur 5.3.1 Antall sosialhjelpsmottakere¹. 1997-2023

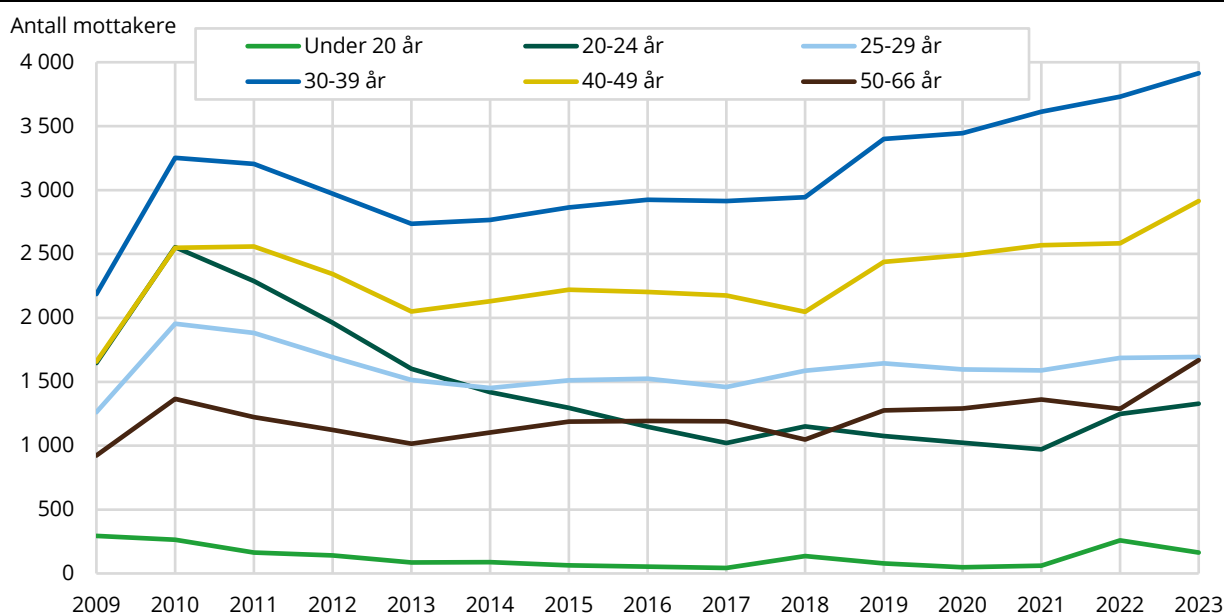

¹ Tall for 2003 er inkludert mottakere av introduksjonsstønad. For 2004 er mottakere av introduksjonsstønad kun inkludert for noen kommuner.

Kilde: Økonomisk sosialhjelp (statistikkbanktabell 10497), Statistisk sentralbyrå

Kvalifiseringsprogrammet har siden innføringen vært en ordning med et relativt lite antall deltakere. Flest mottakere var det i 2010, og antallet sank noe i årene etter det før utviklingen snudde igjen etter 2017. I 2020 hadde programmet til sammen 9 900 deltakere, som da også mottok kvalifiseringsstønad. I 2023 har dette antallet økt med 18 prosent, til 11 700 personer. Bare i 2010 og 2011 har antallet tidligere vært over 11 000. Flesteparten av deltakerne var i aldersgruppen 30-49 år, og denne aldersgruppen har over tid utgjort en økende andel av mottakerne (Statistisk sentralbyrå, 2025f).

Figur 5.3.2 Antall mottakere av kvalifiseringsstønad¹. 2009-2023

Kilde: Økonomisk sosialhjelp (statistikkbanktabell 08516), Statistisk sentralbyrå

Nærmere om gruppene

Når vi til nå har vist til antall mottakere av ytelsene som presentert i offisiell statistikk, er det viktig å understreke at når vi videre presenterer inntektsindikatorer i dette kapittelet, teller vi på en litt annen måte. Vi teller *personer som tilhører husholdninger der hovedinntektstaker mottar henholdsvis økonomisk sosialhjelp og kvalifiseringsstønad*. Det er altså ikke nødvendigvis personen selv som mottar ytelsen. I tillegg avgrenser vi til personer bosatt i privathusholdninger, og vi teller kun med personer som er bosatte ved utgangen av året.

I 2023 var det til sammen 147 100 personer som selv hadde mottatt sosialhjelp basert på inntekts- og formuesstatistikken. Av disse var 108 600 hovedinntektstakere i sine respektive husholdninger. Det gjenstår da 38 500 personene som ikke var hovedinntektstakere, hvorav 11 200 bodde i en husholdning der hovedinntektstakeren også mottok sosialhjelp. Resten, 27 300 personer, blir ikke talt med videre i denne rapporten fordi de bor sammen med en hovedinntektstaker som ikke mottok sosialhjelp. Men; i tillegg kommer de som ikke selv har mottatt sosialhjelp, men tilhører en husholdning der hovedinntektstaker har gjort det, nærmere bestemt 90 400 personer. Når vi summerer opp, blir til sammen 210 200 personer definert som sosialhjelpsmottakere videre i inntektsdelen av dette kapitlet. Vi ser også nærmere på undergruppene aleneboende sosialhjelpsmottakere og langtidsmottakere av sosialhjelp. Disse to gruppene er ikke gjensidig utelukkende. Å være langtidsmottaker av sosialhjelp defineres her som å tilhøre en husholdning der hovedinntektstaker har mottatt sosialhjelp i minst 6 måneder sammenhengende i løpet av året.

Vi ser på mottakerne av kvalifiseringsstønad på samme måte. Da finner vi at i alt 11 200 personer mottok kvalifiseringsstønad i 2023, men «kun» 6 100 av dem var hovedinntektstakere i husholdningen. Blant de 5 100 som gjenstår, og som ikke var hovedinntektstakere i sine respektive husholdninger, var det 300 som bodde sammen med en hovedinntektstaker som også mottok kvalifiseringsstønad, mens 4 800 mottakere ikke gjorde det og dermed ikke telles med videre i denne rapporten. Men også her kommer det til husholdningsmedlemmer til hovedinntektstakere med kvalifiseringsstønad, i alt 8 200 personer, i hovedsak barn. Vi står dermed igjen med 14 500 personer som vi videre i inntektsdelen av dette kapitlet definerer som mottakere av kvalifiseringsstønad.

Det er stor grad av overlapp mellom sosialhjelps- og kvalifiseringsstønadsmottakere og andre grupper som omtales i rapporten¹³. Nesten seks av ti personer i husholdninger der hovedinntektstaker mottok sosialhjelp, var innvandrere fra Afrika, Asia, etc, og halvparten hadde flyktningbakgrunn. Tre av ti fra sosialhjelpshusholdninger var barn, og litt over halvparten av alle tilhørte en barnefamilie, 24 prosent i en enslig forsørgerhusholdning og 28 prosent i en husholdning bestående av par med barn. Vi ser også en viss overlapp med mottakere av statlige ytelser som uføretrygd og arbeidsavklaringspenger, henholdsvis 12 og 15 prosent av personene i en sosialhjelpshusholdning tilhørte også en husholdning der hovedinntektstaker mottok en av disse helserelaterte ytelsene.

Blant personer i husholdninger der hovedinntektstaker mottok kvalifiseringsstønad, finner vi 77 prosent med innvandrerbakgrunn fra Afrika, Asia, etc. Naturlig nok finner vi også betydelig overlapp med gruppen definert med nedsatt arbeidsevne. Nesten sju av ti personer i husholdninger der hovedinntektstaker mottok kvalifiseringsstønad tilhørte en husholdning med barn, fire av ti var barn selv.

Lavinntekt

Økonomisk sosialhjelp er rettet mot personer, og husholdninger, som ikke har andre muligheter til å forsørge seg selv i kortere eller lengre perioder. Av dette følger det at andelen med lavinntekt blant sosialhjelpsmottakere er betydelig større enn andelen med lavinntekt i befolkningen, selv om en mindre andel av sosialhjelpsmottakerne er i lavinntektsgruppen nå sammenlignet med årene før

¹³ Se vedleggstabell A1.

pandemien. Lavinntektsandelen blant sosialhjelpsmottakerne holdt seg relativt stabilt rundt 70 prosent fram til og med 2020, men har siden blitt noe redusert. I 2023 var 64,7 prosent av alle personer i en husholdning der hovedinntektstaker mottok sosialhjelp i lavinntekt (tabell 5.3.1). Lavinntektsandelen blant sosialhjelpsmottakerne ble trukket noe opp på grunn av innvandring fra Ukraina. Over 34 000 av mottakerne i 2023 var innvandrere fra Ukraina, og over 90 prosent av dem var i lavinntektsgruppen. Blant sosialhjelpsmottakerne som ikke var fra Ukraina, hadde 60 prosent lavinntekt.

Tidligere år har andelen med lavinntekt blant aleneboende sosialhjelpsmottakere vært noe mindre enn for mottakere totalt, men siden denne andelen har holdt seg relativt stabil og var på 65,2 prosent i 2023, er nivåene nå ganske like. Lavinntektsandelen er høyere blant langtidsmottakere av sosialhjelp, altså dem som har mottatt sosialhjelp minst 6 måneder eller mer i løpet av et år, men også i denne gruppen har andelen falt de siste årene og var 70,1 prosent i 2023. Også denne andelen ble trukket opp av innvandrere fra Ukraina.

Nedgangen i lavinntekt blant sosialhjelpsmottakere, som i noen grad motvirkes av innvandrerne fra Ukraina, kan ha blitt påvirket av at flere mottakere av andre ytelser også har fått behov for supplerende sosialhjelp som svar på økte levekostnader etter pandemien (Lima 2023 og 2024). Tall fra kapittel 5.8, og delvis 5.7 i denne rapporten kan også tyde på det. En lovendring som trådte i kraft 1. september 2022, som slår fast at det ikke skal tas hensyn til barnetrygd og barns inntekt av arbeid i fritid og skoleferier ved vurdering av søknad om stønad til familier, kan også ha medvirket til en noe bedre økonomisk situasjon for enkelte barnefamilier med sosialhjelp. I hvilken grad det er som følge av lovendringen, praksisendring i kommunene eller økte bevilgninger til sosialhjelp er imidlertid uklart (Dahl og Lima, 2025).

Andelen med lavinntekt blant mottakere av kvalifiseringsstønad har blitt redusert de siste årene, fra 75,7 prosent i 2020 til 69,6 prosent i 2023. Dette er lite påvirket av innvandringen fra Ukraina, da svært få innvandrere fra Ukraina mottok kvalifiseringsstønad.

Tabell 5.3.1 Prosentvis andel og antall¹ med lavinntekt (EU-skala 60 prosent). 2020-2023

	2020	2021	2022	2023
Hele befolkningen ekskludert studenthusholdninger	5 226 906	5 266 285	5 340 621	5 400 915
Andel med lavinntekt	11,0	10,7	10,9	10,9
Antall personer med lavinntekt	576 300	561 500	581 000	589 100
Sosialhjelpsmottakere²	167 623	164 037	181 464	210 209
Andel med lavinntekt	69,3	66,1	65,2	64,7
Antall personer med lavinntekt	116 200	108 300	118 300	136 000
<i>Herav:</i>				
Aleneboende sosialhjelpsmottakere²	55 507	53 842	56 514	63 008
Andel med lavinntekt	66,6	64,5	64,0	65,2
Antall personer med lavinntekt	37 000	34 700	36 100	41 100
Langtidsmottakere av sosialhjelp²	66 377	63 568	64 393	80 082
Andel med lavinntekt	79,2	75,5	73,3	70,1
Antall personer med lavinntekt	52 600	48 000	47 200	56 100
Kvalifiseringsstønadsmottakere²	13 875	13 781	14 030	14 543
Andel med lavinntekt	75,7	72,8	69,4	69,6
Antall personer med lavinntekt	10 500	10 000	9 700	10 100

¹Arundede tall.

²For definisjon av grupper, se kapittel 2.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå. Tabell 12599.

Yrkestilknytning

Svak tilknytning til arbeidslivet er en sterkt medvirkende årsak til at en del får behov for økonomisk sosialhjelp. Dermed finner vi også liten grad av yrkestilknytning i husholdningene der hovedinntektstaker er mottaker av sosialhjelp.

Når vi definerer sosialhjelpsmottakere som personer i en husholdning der hovedinntektstaker mottar sosialhjelp, tilhørte 75,5 prosent av dem en husholdning uten yrkestilknyttede i 2023. Selv om denne andelen har endret seg litt fra år til år og var litt lavere i 2023 enn i 2020, er den relativt stabil over tid. Det stemmer godt med studier fra NAV som har påpekt at selv om antallet sosialhjelpsmottakere har økt de siste årene, har det ikke vært økning av sosialhjelpsmottak blant de som er i jobb (Lima, 2024). Andelen sosialhjelpsmottakere som tilhører en husholdning der yrkesinntekt er viktigste inntektskilde var 21,5 prosent i 2023, og speiler i stor grad andelen med yrkestilknytning. Begge disse indikatorene, andelen uten yrkestilknyttede og yrkesinntekt som viktigste inntektskilde, påvirkes også av at mange ukrainere mottok sosialhjelp. Blant dem hadde 96 prosent ingen yrkestilknyttede og bare 4 prosent yrkesinntekt som viktigste inntektskilde i 2023.

Om lag tre av ti sosialhjelpsmottakere var aleneboende, og i denne gruppen er det nødvendigvis kun sosialhjelpsmottakeren selv som potensielt kan være yrkestilknyttet. Kun 16,3 prosent av dem var det i 2023. Det har holdt seg stabilt fra 2021 til 2023, men yrkestilknytningen var likevel marginalt bedre enn i 2020 (tabell 5.3.2). Andelen som har yrkesinntekt som største inntekt er jevnt over litt høyere enn andelen som er yrkestilknyttet, noe som viser at selv beskjedne yrkesinntekter kan utgjøre en viktig inntektskilde for denne gruppen.

Langtidsmottakerne utgjør i alt 38 prosent av alle sosialhjelpsmottakere, og også 31 prosent av alle aleneboende mottakere, og langtidsmottakerne er også en gruppe med lite yrkestilknytning i husholdningene. Hele 87,9 prosent tilhørte en husholdning uten noen yrkestilknyttede, men det er en tendens til at yrkestilknytningen har blitt noe sterkere de siste årene. Ser vi kun på de aleneboende langtidsmottakerne var det hele 96 prosent som ikke er yrkestilknyttet. Blant langtidsmottakerne var det kun 7,3 prosent som tilhørte en husholdning der yrkesinntektene er største inntekt, men i tråd med at yrkestilknytningen har blitt noe sterkere, har også denne andelen økt litt de siste årene.

I alt 78,6 prosent av personene som tilhørte en husholdning der hovedinntektstaker deltok i kvalifiseringsprogrammet i 2023, var i en husholdning uten yrkestilknyttede. 15,4 prosent tilhørte en husholdning der yrkesinntekt var største inntektskilde.

Felles for alle tre gruppene av sosialhjelpsmottakere er at de som er under lavinntektsgrensen har svakere yrkestilknytning og sjeldnere tilhører husholdninger der yrkesinntekter er største inntektskilde. Vi skal være oppmerksomme på at utviklingen i både yrkestilknytning og yrkesinntekters betydning i perioden 2020-2023 er påvirket av at pandemien preget deler av perioden. Restriksjoner som ble innført kan trolig ha påvirket inntektssammensetningen og redusert yrkesinntekters betydning tidlig i perioden (Arntzen & Hattrem, 2022).

Tabell 5.3.2 Indikatorer¹ for yrkestilknytning. 2020-2023. Prosent

	2020	2021	2022	2023
Personer som tilhører en husholdning uten noen yrkestilknyttede				
Hele befolkningen eksklusive personer i studenthusholdninger	24,3	24,3	24,6	25,2
Med lavinntekt	64,0	65,2	66,7	67,2
Sosialhjelpsmottakere	77,2	74,5	74,3	75,5
Med lavinntekt	85,9	85,2	86,6	87,6
<i>Herav:</i>				
Aleneboende sosialhjelpsmottakere	86,3	83,9	83,3	83,7
Med lavinntekt	94,9	94,7	94,6	94,5
Langtidsmottakere av sosialhjelp	91,0	88,6	88,4	87,9
Med lavinntekt	93,8	92,6	94,1	93,9
Kvalifiseringsstønadsmottakere	83,5	81,0	77,8	78,6
Med lavinntekt	90,8	90,4	88,4	87,8
Personer som tilhører en husholdning der yrkesinntekt er største inntekt				
Hele befolkningen eksklusive personer i studenthusholdninger	72,0	71,6	72,6	72,0
Med lavinntekt	37,9	36,9	38,0	37,4
Sosialhjelpsmottakere	18,8	21,0	22,9	21,5
Med lavinntekt	13,2	14,1	14,6	13,4
<i>Herav:</i>				
Aleneboende sosialhjelpsmottakere	18,4	21,0	22,8	22,0
Med lavinntekt	13,2	14,5	15,4	14,6
Langtidsmottakere av sosialhjelp	4,8	6,3	7,0	7,3
Med lavinntekt	3,4	4,2	4,2	4,5
Kvalifiseringsstønadsmottakere	11,1	14,1	15,8	15,4
Med lavinntekt	5,7	7,0	8,3	8,5

¹ For definisjon av indikatorer og grupper, se kapittel 2.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå

Utdanning

Mottakere av sosialhjelp og kvalifiseringsstønad har oftere lav utdanning enn hva vi finner i resten av befolkningen. I hele befolkningen tilhørte 16,2 prosent av alle personer en husholdning der hovedinntektstaker har lav utdanning i 2023 (som ikke inkluderer ukjent eller uoppgitt utdanning), andelen for sosialhjelpsmottakere var 49,8 prosent. For aleneboende sosialhjelpsmottakere var andelen 52,9 prosent, og for langtidsmottakere av sosialhjelp var den 55,4 prosent (tabell 5.3.3). Størst andel i husholdninger med lav utdanning finner vi blant mottakere av kvalifiseringsstønad, med 62,6 prosent. Det er ikke store forskjeller mellom mottakere med lavinntekt og uten lavinntekt når det kommer til andeler i husholdninger med lav utdanning.

De siste årene har andelen i husholdninger med lav utdanning falt noe blant alle grupper av sosialhjelpsmottakere, hvilket kan tyde på at økningen i antallet mottakere også betyr at flere med noe høyere utdanning har fått behov for sosialhjelp. Noe som også trekker i den retningen, er at ukrainske sosialhjelpsmottakere sjeldnere enn andre mottakere har lav utdanning.

Tabell 5.3.3 Indikatorer¹ for utdanning. 2020-2023. Prosent

	2020	2021	2022	2023
Andel personer som tilhører en husholdning der hovedinntektstaker har lav utdanning				
Hele befolkningen eksklusive personer i studenthusholdninger	17,4	16,9	16,4	16,2
Med lavinntekt	39,9	39,4	36,2	36,9
Sosialhjelpsmottakere	57,3	56,8	50,2	49,8
Med lavinntekt	58,5	57,9	48,5	48,8
<i>Herav:</i>				
Aleneboende sosialhjelpsmottakere	59,2	59,4	55,1	52,9
Med lavinntekt	61,2	61,5	55,3	53,0
Langtidsmottakere av sosialhjelp	60,3	59,4	53,7	55,4
Med lavinntekt	60,3	59,6	51,8	53,5
Kvalifiseringsstønadsmottakere	65,0	64,7	63,0	62,6
Med lavinntekt	66,0	66,4	65,7	64,0

¹For definisjon av indikatorer og grupper, se kapittel 2.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå. Tabell 12598.

Økonomisk utsatthet

Den statlige bostøtten har som formål å sikre en høvelig bolig for personer med lave inntekter og høye boutgifter (Lov om bustøtte og kommunale bustadtilskot). I 2022 ble det innført endringer i bostøtten. Blant annet ble den øvre inntektsgrensen for å motta bostøtte hevet, noe som førte til at flere kvalifiserte for mottak. Dette ser imidlertid ikke ut til å ha hatt særlig effekt for sosialhjelpsmottakere da husholdninger der hovedinntektstaker får sosialhjelp, jevnt over har svært lave inntekter. Dermed var de i stor grad mottakere av bostøtte, også før 2022. I alt 68,9 prosent av sosialhjelpsmottakere fikk bostøtte i 2023, og hele 86 prosent av langtidsmottakerne fikk det. Blant aleneboende sosialhjelpsmottakere er andelen noe lavere, 55,3 prosent, en andel som er lavere enn før pandemien (60,4 prosent i 2017). Noe av årsaken til at andelen aleneboende sosialhjelpsmottakere med bostøtte er lavere enn for alle sosialhjelpsmottakere, kan være at de relativt sett har strengere inntektskrav enn husholdninger med flere voksne.

Blant mottakere av kvalifiseringsstønad økte andelen som mottok bostøtte fra 76,2 prosent i 2020 til 81,2 prosent i 2023, men ser vi tilbake til 2017 var andelen enda høyere.

I alle grupper av sosialhjelps- og kvalifiseringsstønadsmottakere er det slik at andelen med bostøtte er noe høyere blant lavinntektshusholdningene enn blant de som er over lavinntektsgrensen.

Som nevnt innledningsvis, viser den offisielle statistikken at antallet personer som mottar sosialhjelp har økt de siste årene. Vi ser omtrent tilsvarende økning i andel personer i befolkningen som tilhører en husholdning der hovedinntektstaker mottar sosialhjelp, som har gått fra 4,5 prosent i 2020 til 5,3 prosent i 2023. Andelen personer i lavinntektsgruppen som også tilhører en husholdning der hovedinntektstaker har mottatt sosialhjelp har økt noe mer. Én av fire i lavinntektsgruppen tilhørte en sosialhjelpshusholdning i 2023. Igjen må det nevnes at innvandrerne fra Ukraina har stor betydning for tallene. Holder vi dem utenfor var andelen som mottok sosialhjelp på 4,6 prosent totalt og 20,7 prosent i lavinntektsgruppen.

Det er vanlig at husholdninger der hovedinntektstaker får kvalifiseringsstøtte også mottar sosialhjelp, og andelen har økt fra 70,7 prosent i 2020 til 75,1 prosent i 2023. Dermed nærmer det seg nivåene fra før pandemien.

Tabell 5.3.4 Indikatorer¹ for økonomisk utsatthet. 2020-2023. Prosent

	2020	2021	2022	2023
Personer som tilhører en husholdning som mottar bostøtte				
Hele befolkningen eksklusive personer i studenthusholdninger	4,5	4,2	4,9	5,5
Med lavinntekt	25,9	25,1	28,0	31,4
Sosialhjelpsmottakere	69,4	67,1	67,7	68,9
Med lavinntekt	75,7	75,3	73,9	75,4
<i>Herav:</i>				
Aleneboende sosialhjelpsmottakere	56,9	54,6	55,2	55,3
Med lavinntekt	61,2	61,3	60,5	61,2
Langtidsmottakere av sosialhjelp	86,5	84,7	84,8	85,9
Med lavinntekt	88,0	87,3	86,8	88,0
Kvalifiseringsstønadsmottakere	76,2	75,9	80,4	81,2
Med lavinntekt	79,9	80,8	84,6	85,3
Personer som tilhører en husholdning som mottar sosialhjelp				
Hele befolkningen eksklusive personer i studenthusholdninger	4,5	4,3	4,6	5,3
Med lavinntekt	21,4	20,2	21,7	24,7
Sosialhjelpsmottakere	100,0	100,0	100,0	100,0
Med lavinntekt	100,0	100,0	100,0	100,0
<i>Herav:</i>				
Aleneboende sosialhjelpsmottakere	100,0	100,0	100,0	100,0
Med lavinntekt	100,0	100,0	100,0	100,0
Langtidsmottakere av sosialhjelp	100,0	100,0	100,0	100,0
Med lavinntekt	100,0	100,0	100,0	100,0
Kvalifiseringsstønadsmottakere	70,7	71,3	72,7	75,1
Med lavinntekt	72,5	73,4	75,2	76,8
Personer som tilhører en husholdning som mottar bostøtte og sosialhjelp				
Hele befolkningen eksklusive personer i studenthusholdninger	2,5	2,4	2,7	3,1
Med lavinntekt	15,5	14,6	15,6	18,2
Sosialhjelpsmottakere	69,4	67,1	67,7	68,9
Med lavinntekt	75,7	75,3	73,9	75,4
<i>Herav:</i>				
Aleneboende sosialhjelpsmottakere	56,9	54,6	55,2	55,3
Med lavinntekt	61,2	61,3	60,5	61,2
Langtidsmottakere av sosialhjelp	86,5	84,7	84,8	85,9
Med lavinntekt	88,0	87,3	86,8	88,0
Kvalifiseringsstønadsmottakere	59,6	60,8	64,2	66,3
Med lavinntekt	62,3	64,2	67,8	69,1

¹For definisjon av indikatorer og grupper, se kapittel 2.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå. Tabell 12598.

Rente- og gjeldsbelastning

Med økt rentenivå fra slutten av 2021 til 2023, økte andelen personer i husholdninger med høy rentebelastning merkbart i befolkningen som helhet, til 15,5 prosent i 2023. Vi må helt tilbake til 2008 for å finne en andel som var høyere, da 24,4 prosent. Rentebelastningen har økt selv om andelen personer i en husholdning med høy gjeldsbelastning ble noe redusert, til 19,6 prosent i 2023. Ikke siden 2015 har denne andelen vært lavere.

Både sosialhjelpsmottakere og mottakere av kvalifiseringsstønad har lite gjeld og små renteutgifter i forhold til inntekt når vi sammenligner med befolkningen generelt, men vi ser likevel noe av den samme utviklingen som for befolkningen. Blant sosialhjelpsmottakerne økte andelen med høy

rentebelastning til 4,3 prosent, samtidig som andelen med høy gjeldsbelastning ble noe redusert og var på 7,9 prosent i 2023. Ser vi kun på de aleneboende sosialhjelpsmottakerne, er andelen med høy gjeldsbelastning noe større og relativt stabil, 10,3 prosent i 2023. Dermed er også andelen med høy rentebelastning noe større. Langtidsmottakerne har sjeldnere høy gjelds- og rentebelastning, selv om rentenivået også har ført til en viss økning i andelen med høye renter i forhold til samlet husholdningsinntekt. Innenfor hver av gruppene med sosialhjelpsmottakere er det høye andeler som har lavinntekt og dermed dominerer resultatet for gruppen, og vi ser da også at de med lavinntekt har omtrent samme utvikling som resten, men mindre gjeld og lavere rentebelastning i gjennomsnitt.

For mottakere av kvalifiseringsstønad har andelen med høy gjeldsbelastning blitt noe redusert i 2023, til 4,5 prosent, mens andelen med høy rentebelastning derimot har økt litt til 2,4 prosent. For denne gruppen er det knapt forskjell mellom de med lavinntekt og andre, men så er da også sju av ti i lavinntektsgruppen.

Selv om sosialhjelpsmottakerne har lavere gjelds- og rentebelastning enn resten av befolkningen slik det fremgår her, ser vi i kapittel 5.12 at det blant sosialhjelpsmottakere i alt og aleneboende sosialhjelpsmottakere er vanligere å ha tyngende usikret gjeld. Det kan tyde på at en del tyr til kortsiktig og usikret gjeld som kan oppleves belastende.

Tabell 5.3.5 Indikatorer¹ for rente- og gjeldsbelastning, 2020-2023. Prosent

	2020	2021	2022	2023
Andel personer i husholdninger med høy rentebelastning				
Hele befolkningen eksklusive personer i studenthusholdninger	4,7	2,8	4	15,5
Med lavinntekt	9,1	6,4	7,8	11,5
Sosialhjelpsmottakere	3	2,1	2,2	4,3
Med lavinntekt	2,3	1,5	1,6	2,5
<i>Herav:</i>				
Aleneboende sosialhjelpsmottakere	3,6	2,5	2,8	4,8
Med lavinntekt	2,8	1,8	2,1	2,8
Langtidsmottakere av sosialhjelp	1,4	0,9	0,9	1,8
Med lavinntekt	1,3	0,7	0,7	1,2
Kvalifiseringsstønadmottakere	1,7	1,5	1,2	2,4
Med lavinntekt	1,5	1,5	1,2	2,2
Andel personer i husholdninger med høy gjeldsbelastning				
Hele befolkningen eksklusive personer i studenthusholdninger	22,8	22,1	21,4	19,6
Med lavinntekt	20,1	18,8	17,5	15,9
Sosialhjelpsmottakere	8,9	8,2	8,2	7,9
Med lavinntekt	7,9	7,1	6,5	6
<i>Herav:</i>				
Aleneboende sosialhjelpsmottakere	10,8	9,9	9,9	10,3
Med lavinntekt	10,6	9,4	9,2	9
Langtidsmottakere av sosialhjelp	5,5	4,8	4,5	4,4
Med lavinntekt	5,2	4,6	3,9	3,8
Kvalifiseringsstønadmottakere	6,1	5,2	5,2	4,5
Med lavinntekt	6	4,9	4,6	4,5

¹For definisjon av indikatorer og grupper, se kapittel 2.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå. Tabell 12598.

Inntektssammensetning

Ettersom sosialhjelp er en midlertidig stønad for personer eller familier som befinner seg i en vanskelig økonomisk situasjon, er det som forventet at disse husholdningene har lite i yrkes- og kapitalinntekter, og heller får store deler av inntekten sin fra ulike overføringer. Dette gjelder i

spesielt stor grad for husholdninger med lavinntekt, som man kan se i tabell 5.3.6. Merk at vi akkurat i denne delen og i tabell 5.3.6 og 5.3.7 ser på husholdninger, og ikke personer som tidligere i kapitlet.

Tabell 5.3.6 Inntektssammensetning for hele befolkningen (ekskl. studenter) og mottakere av sosialhjelp¹ og for lavinntektshusholdninger². Gjennomsnitt og andel av samlet inntekt. 2023. Prosent

	Hele befolkningen ekskl. studenthusholdninger			Hovedinntektstaker mottar sosialhjelp			Husholdningen mottar sosialhjelp		
	I alt	Ikke lav- inntekt	Med lav- inntekt ²	I alt	Ikke lav- inntekt	Med lav- inntekt ²	I alt	Ikke lav- inntekt	Med lav- inntekt ²
Yrkesinntekt	67	68	34	25	34	16	38	49	19
Kapitalinntekter ³	7	7	3	-	1	-	1	1	-
Overføringer	26	25	63	74	66	84	61	50	81
<i>Herav:</i>									
Arbeidsavklaringspenger	2	1	7	12	11	12	10	9	12
Alderspensjon	11	10	17	2	3	1	3	3	1
Uføretrygd	4	4	16	13	17	10	12	12	10
Dagpenger ved arbeidsledighet	-	-	2	2	3	2	2	2	2
Sykepenger	2	2	2	4	6	1	4	5	2
Foreldrepenger	1	1	1	-	1	-	1	1	-
Kvalifiseringsstønad	-	-	1	2	1	2	1	1	2
Barnetrygd	1	1	2	3	3	4	3	2	4
Bostøtte	-	-	2	5	2	7	3	1	7
Sosialhjelp	-	-	5	19	13	26	14	8	24
Introduksjonsstønad	-	-	3	6	2	10	4	1	10
Samlet inntekt	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Samlet inntekt	1 024 700	1 143 400	305 900	397 100	570 100	299 000	515 600	763 500	316 600
Samlet inntekt etter skatt	760 100	843 800	253 000	351 600	483 500	277 000	440 200	625 800	291 200
Inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skala) ⁴	498 500	548 700	194 300	258 400	360 900	200 400	286 100	390 400	202 400
Antall personer i husholdningen	2,1	2,2	1,6	1,9	1,9	2,0	2,2	2,4	2,1
Antall barn under 18 år	0,4	0,4	0,3	0,6	0,5	0,6	0,6	0,6	0,7
Antall husholdninger	2 583 538	2 217 339	366 199	108 610	39 271	69339	134 891	60 071	74 820

¹For definisjon av indikatorer og grupper, se kapittel 2.

²Lavinntekt er definert som inntekt etter skatt per forbruksenhet under 60 prosent av medianinntekten for alle. EU-skala

³Negative kapitalinntekter er satt lik 0.

⁴Omfatter også negative kapitalinntekter.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå

Det går et klart skille i yrkesinntektenes betydning for dem over og under lavinntektsgrensen. For husholdninger der hovedinntektstaker mottok sosialhjelp og samtidig var under lavinntektsgrensen, utgjorde yrkesinntektene 16 prosent av husholdningens samlede inntekt. Tilsvarende andel for de over lavinntektsgrensen var 34 prosent. Også for husholdninger der minst en person har mottatt sosialhjelp ser vi dette skillet. Lavinntektshusholdningene i denne gruppen hadde 19 prosent av inntekten fra yrkesinntekter, de over lavinntektsgrensen hadde 49 prosent.

For husholdninger der hovedinntektstaker mottar sosialhjelp, utgjorde sosialhjelp nesten en femtedel av samlet inntekt. For lavinntektshusholdningene utgjorde sosialhjelp en enda større andel, 26 prosent av samlet inntekt i 2023. Lavinntektshusholdninger der minst én person (men ikke nødvendigvis hovedinntektstakeren) mottar sosialhjelp, hadde om lag samme andel, 24 prosent, av sin samlede inntekt fra sosialhjelp i 2023. De over lavinntektsgrensen, der vi også så et større innslag av yrkesinntekter, er mindre grad avhengige av sosialhjelp.

Betydningen av introduksjonsstønad for sosialhjelpsmottakere varierer noe med hvor store innvandringskull som ankommer hvert år. I årene fra og med 2022 er det spesielt mange flyktninger

fra Ukraina. I 2023 mottok også sosialhjelpsmottakere med lavinntekt 10 prosent av inntekten fra introduksjonsstønad, hvilket er en dobbelt så stor andel som i 2020.

Tabell 5.3.7 Inntektssammensetning for mottakere av sosialhjelp og kvalifiseringsstønad¹, og for lavinntekts-husholdninger². Gjennomsnitt og andel av samlet inntekt. 2023. Prosent og kroner

	Aleneboende sosialhjelpsmottakere			Hovedinntektstaker er langtidsmottaker av sosialhjelp			Hovedinntektstaker er kvalifiseringsstønadmottakere		
	I alt	Ikke lav-inntekt	Med lav-inntekt ²	I alt	Ikke lav-inntekt	Med lav-inntekt ²	I alt	Ikke lav-inntekt	Med lav-inntekt ²
Yrkesinntekt	24	32	15	13	18	9	25	37	16
Kapitalinntekter ³	-	1	-	-	1	-	-	1	-
Overføringer	76	68	85	87	81	91	75	63	84
<i>Herav:</i>									
Arbeidsavklaringspenger	15	13	18	9	13	7	4	4	4
Alderspensjon	3	4	2	1	1	1	1	1	-
Uføretrygd	20	23	17	8	13	4	1	3	-
Dagpenger ved arbeidsledighet	3	3	3	1	2	1	1	1	1
Sykepenger	4	6	1	1	2	1	1	1	-
Foreldrepenger	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kvalifiseringsstønad	1	1	2	2	2	2	33	23	39
Barnetrygd	-	-	-	4	4	5	5	4	5
Bostøtte	4	2	7	8	5	10	6	4	8
Sosialhjelp	19	13	27	38	29	45	13	12	14
Introduksjonsstønad	3	1	5	6	3	9	2	1	3
Samlet inntekt	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Samlet inntekt	293 000	436 200	216 500	392 200	559 900	321 100	443 400	603 500	376 400
Samlet inntekt etter skatt	255 300	361 800	198 500	368 800	508 400	309 600	398 200	525 800	344 800
Inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skala) ⁴	254 900	361 700	197 900	253 300	356 700	209 400	261 200	340 900	227 900
Antall personer i husholdningen	1,0	1,0	1,0	2,2	2,2	2,2	2,4	2,4	2,3
Antall barn under 18 år	-	-	-	0,8	0,8	0,8	0,9	0,9	1,0
Antall husholdninger	63 008	21940	41 068	36 635	10 912	25 723	6 132	1 809	4 323

¹ For definisjon av indikatorer og grupper, se kapittel 2.

² Lavinntekt er definert som inntekt etter skatt per forbruksenhet under 60 prosent av medianinntekten for alle. EU-skala.

³ Negative kapitalinntekter er satt lik 0.

⁴ Omfatter også negative kapitalinntekter.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå

Også for aleneboende sosialhjelpsmottakere og langtidsmottakere av sosialhjelp, samt kvalifiseringsstønadmottakere, utgjør yrkesinntekter en mindre andel enn overføringer. I særlig grad gjelder dette for lavinntekts-husholdningene. Aleneboende sosialhjelpsmottakere er avhengige av overføringer omtrent i samme grad som husholdninger der hovedinntektstaker mottar sosialhjelp, det gjelder også selve sosialhjelpen. Sosialhjelpen er imidlertid av spesielt stor betydning for husholdninger der hovedinntektstaker er langtidsmottaker av sosialhjelp. Har husholdningen i tillegg lavinntekt, utgjorde sosialhjelpen hele 45 prosent av samlet inntekt i 2023. Vi kan også merke oss at langtidsmottakerne har relativt små yrkesinntekter, og at nesten ni av ti inntektskroner kom fra overføringer.

Blant mottakerne av kvalifiseringsstønad utgjør kvalifiseringsstønaden naturlig nok den største inntektsposten, og da spesielt for lavinntektsgruppen (39 prosent). Sosialhjelp er også en viktig inntektskilde for disse lavinntekts-husholdningene, og i 2023 utgjorde denne i gjennomsnitt 14 prosent av husholdningsinntekten.

Sammenlikner vi tallene for inntektssammensetningen i 2023 med tilsvarende tall for 2020, som dessuten var første år med pandemirestriksjoner, er kanskje den viktigste endringen at innslaget av

yrkesinntekter har økt for alle grupper av husholdninger med sosialhjelp. Samtidig har da andelen fra overføringer blitt noe redusert.

Inntektsfordeling

Ettersom mottakere av sosialhjelp og kvalifiseringsstønad i stor grad lever av overføringer fra det offentlige, og har begrensende yrkes- og kapitalinntekter, er det små forskjeller i inntekten mellom personene i disse gruppene. Inntektsulikheten blant mottakere av sosialhjelp og kvalifiseringsstønad er jevnt over mindre enn i befolkningen som helhet, som vist i tabell 5.3.8.

Spesielt blant personer i husholdninger der hovedinntektstaker er enten mottaker av kvalifiseringsstønad eller langtidsmottakere av sosialhjelp, finner vi små inntektsforskjeller. Blant aleneboende sosialhjelpsmottakere er inntektsulikheten større.

Tabell 5.3.8 Fordeling av inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skala)¹. 2020-2023

	2020	2021	2022	2023
S80/S20²				
Hele befolkningen eksklusive personer i studenthusholdninger	3,6	4,0	3,6	3,6
Sosialhjelpsmottakere	2,5	2,5	3,5	3,3
<i>Herav:</i>				
Aleneboende sosialhjelpsmottakere	3,1	2,9	3,5	3,5
Langtidsmottakere av sosialhjelp	2,1	2,2	2,5	2,4
Kvalifiseringsstønadmottakere	2,0	2,0	1,9	1,9
P90/P10³				
Hele befolkningen eksklusive personer i studenthusholdninger	2,8	2,9	2,8	2,8
Sosialhjelpsmottakere	2,1	2,1	3,1	2,8
<i>Herav:</i>				
Aleneboende sosialhjelpsmottakere	2,6	2,4	3,0	2,9
Langtidsmottakere av sosialhjelp	1,9	1,9	2,2	2,1
Kvalifiseringsstønadmottakere	1,7	1,8	1,8	1,7
Gini-koeffisient⁴				
Hele befolkningen eksklusive personer i studenthusholdninger	0,252	0,279	0,253	0,248
Sosialhjelpsmottakere	0,178	0,176	0,218	0,209
<i>Herav:</i>				
Aleneboende sosialhjelpsmottakere	0,206	0,197	0,220	0,222
Langtidsmottakere av sosialhjelp	0,150	0,151	0,174	0,167
Kvalifiseringsstønadmottakere	0,134	0,140	0,131	0,129

¹ Negative beløp er nullstilt. Personer i studenthusholdninger er utelatt.

² S80/S20 er forholdet mellom gjennomsnittsinntektene til rikeste og fattigste 20 prosent i gruppen.

³ P90/P10 er forholdstallet mellom inntekten til den personen som befinner seg mellom desil 9 og desil 10 (P90) og inntekten til den personen som befinner seg mellom desil 1 og desil 2 (P10).

⁴ Gini-koeffisienten er et summarisk mål som varierer fra 0 (minst ulikhet) og 1 (størst ulikhet).

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå.

Levekårsindikatorer

Videre vil vi beskrive ulike levekårsindikatorer for sosialhjelpsmottakere, basert på Levekårsundersøkelsen EU-SILC. Sosialhjelpsmottakere er her definert som husholdninger der en eller flere har mottatt sosialhjelp i året før datainnsamling. Det presenteres i dette kapitlet de fleste steder tall per husholdning, og andre steder per person.

Definisjon av sosialhjelpsmottakere

Det benyttes informasjon om året før datainnsamling fordi dette er nyeste tilgjengelige informasjon om inntekt. Dette betyr at når vi i de følgende tabellene for eksempel presenterer 2024-tall for sosialhjelpsmottakere, så er sosialhjelpsmottakere i 2024 kategorisert basert på om de mottok sosialhjelp i 2023. Det betyr at det ikke nødvendigvis er noe samsvar mellom sosialhjelp året før og forhold personen oppgir i undersøkelsen. Behovet for sosialhjelp kan ha vært nødvendig i bare en kort periode opptil et år før intervjudtidspunktet, og deres bosituasjon og økonomiske situasjon kan ha endret seg. For eksempel kan en som mottok sosialhjelp året før undersøkelsen, ha flyttet hjem til foreldrene eller sammen med en ektefelle/samboer på intervjudtidspunktet. Likevel tyder levekårs-situasjonen på at husholdninger som har mottatt sosialhjelp året før hadde en vanskelig økonomisk situasjon også på intervjudtidspunktet året etter.

Sammensetning av sosialhjelpsmottakere og deres husholdninger

Vi ser først på personer som selv har mottatt sosialhjelp siste år. Blant disse er majoriteten personer i alder 25-44 år. 67 prosent av sosialhjelpsmottakere er mellom 25 og 44 år, mens 20 prosent er i alder 45-66, ti prosent er i alder 16-24 og to prosent er i alder 67-79 år. Det betyr at en betydelig del av sosialhjelpsmottakerne er i etableringsfasen, noe som har betydning for boligsituasjonen til husholdningene de bor i. Utdanningsnivået til sosialhjelpsmottakere er klart lavere enn i befolkningen som helhet. Et flertall har utdanning på grunnskolenivå (55 prosent) og kun 23 prosent har høyere utdanning (mot 39 prosent i befolkningen ellers). Sosialhjelpsmottakere er i mindre grad yrkesaktive enn befolkningen ellers. 42 prosent av sosialhjelpsmottakere var yrkesaktive på intervjudtidspunktet i 2024, mens 17 prosent var arbeidsledige. Også en stor andel var uføretrygdete (17 prosent) eller AAP-mottakere (23 prosent). Innvandrere er også overrepresentert blant sosialhjelpsmottakere, og utgjør nesten halvparten av mottakerne.

Ser vi på husholdningene hvor minst én har mottatt sosialhjelp, har over halvparten lavinntekt (54 prosent). En betydelig andel av husholdninger som har mottatt sosialhjelp omfatter husholdninger med barn, i alt 36 prosent. Enslige forsørgere og par med barn og lav inntekt er spesielt overrepresentert. 19 prosent av husholdninger som har mottatt sosialhjelp er husholdninger med enslige forsørgere, og 15 prosent er husholdninger som omfatter par med barn og lav inntekt. Aleneboende er også overrepresentert blant sosialhjelpsmottakere, og spesielt unge aleneboende (under 35 år), som utgjør 24 prosent av sosialhjelpsmottakere.

Boligeierskap og boligstandard

Eierandelen blant sosialhjelpsmottakere var på 21 prosent i 2024, langt lavere enn i befolkningen i alt, hvor et flertall eier boligen (77 prosent). I befolkningen i alt har eierandelen vært svakt synkende de siste 20 årene, og lå på eller like over 80 prosent fram til 2020. For sosialhjelpsmottakere har eierandelen vært noe mer varierende. I perioden 2003-2011 var eierandelen blant sosialhjelpsmottakere også høyere, på mellom 30-40 prosent, for deretter å falle til på eller like under 20 prosent fra 2018-2020. Eierandelen gjorde et byks til 24/25 prosent i 2022 og 2023, før den igjen har sunket til 21 prosent i 2024. Gruppen sosialhjelpsmottakere er liten, og få respondenter i undersøkelsen gjør at tallene er mer usikre og mindre stabile.

Personer i husholdninger som har mottatt sosialhjelp bor i mindre grad i enebolig enn befolkningen som helhet. Mens det er 53 prosent i befolkningen som bor i enebolig, er det 37 prosent som gjør det samme blant personer i husholdninger som har mottatt sosialhjelp. Andelen som bor i småhus ellers er omtrent like stor. Litt under halvparten av sosialhjelpsmottakere bor i andre typer boliger. Flesteparten av disse bor i leilighet.

Andelen som bor alene er større blant sosialhjelpsmottakere (42 prosent) enn blant befolkningen i alt (29 prosent). Andelen som bor trangt er også langt større blant sosialhjelpsmottakere enn i den øvrige befolkningen. 20 prosent av sosialhjelpsmottakere bor trangt og kun 11 prosent bor svært

romslig. Tilsvarende tall for hele befolkningen er 6 prosent trangbodde og 37 prosent som bor svært romslig. At sosialhjelpsmottakere bor på mindre areal viser seg også i antall kvadratmeter per husholdningsmedlem. For sosialhjelpsmottakere er snittet på 48 kvadratmeter per person, mot 71 kvadratmeter per person for alle husholdninger.

Ser vi på boligproblemer, er de nyeste tallene for dette fra 2023. Blant personer i husholdninger som har mottatt sosialhjelp er det flere som har minst ett boligproblem (43 prosent) sammenlignet med befolkningen i alt (26 prosent). Det er spesielt råte eller fukt og problemer med støy som i større grad gjelder personer i husholdninger som har mottatt sosialhjelp. 14 prosent har problem med råte eller fukt, og 23 prosent har problem med støy i boligen. I befolkningen i alt er andelen henholdsvis 5 prosent som har problem med råte eller fukt, og 14 prosent som har problemer med støy. Personer i husholdninger som har mottatt sosialhjelp oppgir i noe større grad problemer med forurensning og kriminalitet, vold eller hærverk enn befolkningen i alt, men forskjellen er ikke statistisk signifikant.

Tabell 5.3.9 Boligtype og boligstandard for personer i husholdninger som har mottatt sosialhjelp, og befolkningen i alt. Prosent og gjennomsnitt

	Sosialhjelpsmottakere							Befolkning i alt	
	2003	2008	2013	2018 ¹	2022	2023	2024	2023	2024
Eierforhold									
Bor i husholdning som eier	42	34	24	19	24	25	21	78	77
Bor i husholdning som er selveier	32	26	23	17	20	19	16	65	64
Boligtype og -størrelse									
Bor i enebolig, våningshus	49	47	46	39	35	31	37	53	53
Bor i småhus ellers	20	21	12	22	14	12	15	13	14
Bor alene	30	34	35	40	39	42	42	30	29
Bor trangt	19	19	31	28	20	20	20	6	6
Bor svært romslig	13	12	15	10	10	12	11	37	37
Boligareal. (gjennomsnitt, kvm)									
Per husholdning	86	81	86	70	81	86	83	119	119
Per person	41	39	43	43	47	50	48	71	71
Bor i bolig med minst ett boligproblem²									
..	..	..	..	31	..	43	..	26	..
Problem med ...									
Råte eller fukt	17	20	16	15	..	14	..	5	..
Støy i boligen	25	24	18	15	..	23	..	14	..
Forurensning ved boligen	14	17	10	11	..	13	..	10	..
Kriminalitet, vold og hærverk i boområdet	12	15	9	8	..	10	..	6	..
Antall svar	238	168	153	158	128	97	141	5482	5750

¹ I 2021 ble Levekårsundersøkelsen EU-SILC lagt om, som svekker sammenlignbarheten med eldre tall. Se kapittel 2 for mer informasjon.

² Fra 2020 stilles spørsmålene om boligproblemer hvert 3. år.

Kilde: Levekårsundersøkelsen EU-SILC, Statistisk sentralbyrå.

Boligøkonomi

Når vi tar for oss boligøkonomi ser vi på leiere og eiere hver for seg. Blant husholdninger som har mottatt sosialhjelp leier de fleste boligen de bor i. Sosialhjelpsmottakere som leier betaler i gjennomsnitt 131 300 kroner per år i samlede boutgifter (husleie og strøm og fyring). Husleien utgjør i gjennomsnitt 117 100 kroner per år. Sosialhjelpsmottakere som leier betaler i underkant av 18 000 kroner mer i samlede boutgifter per år enn leiere i befolkningen i alt, som i gjennomsnitt betaler 113 700 kroner per år.

Ser vi på boligutgifter for eiere, betaler sosialhjelpsmottakere som eier boligen i snitt 207 300 kroner per år i samlede boutgifter. Dette er noe mer enn blant eierhusholdninger i befolkningen i alt (198 900 kroner). Dette kan skyldes at sosialhjelpsmottakere i stor grad er unge og i en etablerings-

fase med relativt store boliglån. Renter og avdrag utgjør til sammen 136 100 kroner per år for sosialhjelpsmottakere, hvorav 98 900 kroner er renter. Det er viktig å merke seg at antallet besvarelser fra sosialhjelpsmottakere som eier bolig er svært lite, og at tallene derfor er usikre.

For å få et bedre bilde av belastningen fra boligutgiftene, kan vi se på de samlede boutgiftene opp mot samlet inntekt etter skatt. Boligutgiftene til husholdninger som har mottatt sosialhjelp utgjør en større del av deres inntekt enn for befolkningen i alt. 44 prosent av sosialhjelpsmottakere har samlede boutgifter som utgjør 40 prosent eller mer av inntekten sin. Andelen er dobbelt så stor som i befolkningen i alt, hvor det samme gjelder 22 prosent. Husholdninger som har mottatt sosialhjelp er en gruppe med en stor andel med lavinntekt, og det er derfor naturlig at utgiftene til bolig utgjør en stor del av inntekten.

Tabell 5.3.10 Boligøkonomi for husholdninger som har mottatt sosialhjelp og husholdninger i befolkningen i alt. Kroner og prosent

	Sosialhjelpsmottakere							Befolkning i alt	
	2003	2008	2013	2018 ¹	2022	2023	2024	2023	2024
Boutgifter for leiere (Gjennomsnitt, kr)									
Samlede boutgifter per år, leiere ²	..	..	..	..	123 000	128 800	131 300	110 900	113 700
Husleie per år	46 000	57 600	75 800	92 000	101 900	107 200	117 100	96 100	102 000
Boutgifter for eiere (Gjennomsnitt, kr)									
Samlede boutgifter per år, eiere ³	..	..	..	..	139 600	:	207 300	176 000	198 900
Renter og avdrag per år	47 200	58 100	54 400	46 400	63 500	:	136 100	105 500	129 200
Boligrenter per år	..	36 000	20 500	28 200	23 700	:	98 900	60 200	86 000
Boutgiftsbelastning									
Samlede boutgifter ^{2,3} utgjør 40 prosent eller mer av inntekt	..	..	..	..	45	46	44	21	22
Oppfatter boutgiftene som svært tyngende ⁴	28	30	22	21	..	29	..	8	..
Antall svar fra leiere	134	110	110	114	97	73	107	923	998
Antall svar fra eiere	89	58	40	35	31	23	35	4557	4764
Antall svar i alt	238	168	150	149	128	96	142	5480	5762

¹ I 2021 ble Levekårsundersøkelsen EU-SILC lagt om, som svekker sammenlignbarheten med eldre tall. Se kapittel 2 for mer informasjon.

² Samlede boutgifter for leiere omfatter husleie og strøm/fyring. Ny indikator fra 2021.

³ Samlede boutgifter for eiere omfatter renter og avdrag, kommunale avgifter, eiendomsskatt, fellesutgifter/husleie for andels- og sameiere, boligforsikring og strøm/fyring. Ny indikator fra 2021.

⁴ Spørsmålet stilles hvert 3. år fra 2020.

Kilde: Levekårsundersøkelsen EU-SILC, Statistisk sentralbyrå.

Økonomiske vansker

Indikatorene for betalingsvansker tyder også på en stabilt dårligere økonomisk situasjon for sosialhjelpsmottakere sammenlignet med befolkningen som helhet. 42 prosent av sosialhjelpsmottakere opplever det som vanskelig eller svært vanskelig «å få endene til å møtes», mot bare 10 prosent i befolkningen som helhet. De økonomiske vanskene reflekteres også i andelen som ikke har mulighet til å klare å betale en uforutsett utgift på 20 000 kroner; hele 80 prosent av sosialhjelpsmottakere klarer ikke å betale en slik uforutsett utgift. Dette er en langt større andel enn for befolkningen som helhet, hvor 24 prosent oppgir at de ikke klarer å betale en slik utgift. Vi ser også at sosialhjelpsmottakere i større grad har andre lån som er noe eller svært tyngende på sin økonomi (43 prosent) enn befolkningen i alt (21 prosent).

Videre oppgir 39 prosent av sosialhjelpsmottakere å ha hatt ett eller flere betalingsproblemer det siste året – langt flere enn de 9 prosentene i befolkningen i alt som svarer det samme. Det vanligste betalingsproblemet blant sosialhjelpsmottakere er å ha problemer med å betale husleie. Hele 26 prosent av sosialhjelpsmottakere som leier oppgir at de har problemer med å betale husleien. Det samme gjelder 9 prosent av leiere i befolkningen i alt. Dette reflekterer de høyere årlige

husleieutgiftene for sosialhjelpsmottakere enn befolkningen i alt, som nevnt i avsnittet om boligøkonomi.

Det er også markant flere som har problemer med å betale elektrisitet og kommunale utgifter, andre lån og kredittkortgjeld eller avbetalingskjøp blant sosialhjelpsmottakere enn i befolkningen. Blant sosialhjelpsmottakere har 15 prosent problemer med å betale elektrisitet eller kommunale avgifter, 14 prosent har problemer med å betale andre lån, og 17 prosent har problemer med å betale kredittkortgjeld eller avbetalingskjøp. I befolkningen i alt har 2- 4 prosent de samme problemene. Forskjellene er statistisk signifikante.

Tabell 5.3.11 Økonomiske vansker for husholdninger som har mottatt sosialhjelp, og husholdninger i befolkningen i alt. Prosent

	Sosialhjelpsmottakere							Befolkning i alt	
	2003	2008	2013	2018 ¹	2022	2023	2024	2023	2024
Vanskelig å få endene til å møtes	45	47	46	41	49	48	42	10	10
Klarer ikke å betale en uforutsett utgift ²	..	..	..	80	82	80	80	25	24
Andre lån er tyngende ²	..	..	..	25	34	29	43	17	21
Har minst ett betalingsproblem ²	..	..	..	31	38	44	39	9	9
Problemer med å betale ...									
... husleie (andel av leiere) ²	..	..	..	32	32	22	26	8	9
... boliglån (andel av eiere) ²	..	..	..	0	11	:	8	2	2
... elektrisitet og kommunale avgifter	37	27	28	9	18	16	15	3	3
... andre lån	15	..	12	10	11	11	14	3	3
... kredittkortgjeld eller avbetalingskjøp	..	..	..	..	11	17	17	4	4
Antall svar fra leiere	..	..	..	114	92	71	99	857	916
Antall svar fra eiere	..	..	..	35	29	23	33	4 484	4 649
Antall svar	238	168	153	149	128	101	142	5 530	5 762

¹ I 2021 ble Levekårsundersøkelsen EU-SILC lagt om, som svekker sammenlignbarheten med eldre tall. Se kapittel 2 for mer informasjon.

² Nye indikatorer fra 2017.

Kilde: Levekårsundersøkelsen EU-SILC, Statistisk sentralbyrå.

Materielle og sosiale mangler

Som vi har sett har sosialhjelpsmottakere en markant mindre romslig økonomi og flere betalingsproblemer enn befolkningen i alt. Dette vises også i at sosialhjelpsmottakere i langt større grad enn befolkningen ikke har råd til grunnleggende materielle og sosiale goder.

Ser vi først på materielle goder, opplever hele 77 prosent av sosialhjelpsmottakere at de ikke har råd til minst ett av de grunnleggende materielle godene undersøkelsen kartlegger. Det samme gjelder 26 prosent i befolkningen i alt. Ser vi på hvert enkelt materielt gode er det langt vanligere å ikke ha råd til hvert av dem blant sosialhjelpsmottakere enn i befolkningen i alt. Alle forskjellene er statistisk signifikante. Den vanligste mangelen blant sosialhjelpsmottakere er at de ikke har råd til å bytte ut utslitte møbler. Dette gjelder over halvparten av sosialhjelpsmottakerne (60 prosent), mot én av seks (16 prosent) i befolkningen i alt. 42 prosent av sosialhjelpsmottakere har heller ikke råd til å disponere privatbil, mot 8 prosent i befolkningen i alt. Blant sosialhjelpsmottakere er det også mer utbredt å ikke ha råd til å bytte ut utslitte klær (45 prosent), å ikke ha råd til å gå til tannlege (20 prosent) og å ikke ha råd til å spise kjøtt eller fisk annenhver dag (19 prosent) enn i befolkningen i alt.

Ser vi på grunnleggende sosiale goder, ser vi det samme mønsteret som for materielle goder. 61 prosent av sosialhjelpsmottakere mangler minst ett sosialt gode, mot 17 prosent i befolkningen i alt. Ser vi på hvert enkelt gode, er hver enkelt av de sosiale manglene også langt vanligere blant sosialhjelpsmottakerne enn i befolkningen. Omtrent halvparten (49 prosent) av sosialhjelpsmottakere har ikke råd til en ukes ferie utenfor hjemmet i løpet av et år, mens det samme gjelder 10 prosent i befolkningen i alt. 30 prosent av sosialhjelpsmottakere har ikke råd til å delta i regelmessige

fritidsaktiviteter, 19 prosent har ikke råd til å bruke litt penger på seg selv en gang i uka, og 25 prosent har ikke råd til å spise og drikke ute med venner eller familie en gang i måneden.

Tabell 5.3.12 Materielle og sosiale mangler for husholdninger som har mottatt sosialhjelp, og husholdninger i befolkningen i alt. Prosent

	Sosialhjelpsmottakere							Befolkning i alt	
	2003	2008	2017 ¹	2021	2022	2023	2024	2023	2024
Mangler minst ett materielt gode²	..	..	67	74	75	76	77	24	26
Ikke råd til å ...									
... holde boligen passe varm	14	7	5	8	7	13	10	3	3
... disponere privatbil	37	38	37	43	43	39	42	8	8
... bytte ut utslitte møbler ²	..	..	52	56	60	57	60	13	16
... erstatte utslitte klær ²	..	..	38	34	34	33	45	8	9
... gå til tannlege ²	..	..	27	16	20	26	20	8	8
... spise kjøtt eller fisk annenhver dag	26	24	23	18	13	23	19	3	4
... ha internett ²	..	..	5	2	0	1	0	0	0
Mangler minst ett sosialt gode²	..	..	57	64	68	58	61	15	17
Ikke råd til å ...									
... dra på en ukes ferie utenfor hjemmet i løpet av et år	48	50	49	56	54	41	49	9	10
... delta i regelmessige fritidsaktiviteter ²	..	..	28	24	35	21	30	6	7
... bruke litt penger på seg selv en gang i uken ²	..	..	26	26	23	28	19	5	5
... gå ut og spise eller drikke en gang i måneden ²	..	..	17	31	22	26	25	7	7
Antall svar	238	168	154	143	128	101	142	5 530	5 762

¹ I 2021 ble Levekårsundersøkelsen EU-SILC lagt om, som svekker sammenlignbarheten med eldre tall. Se kapittel 2 for mer informasjon.

² Nye indikatorer fra 2017.

Kilde: Levekårsundersøkelsen EU-SILC, Statistisk sentralbyrå.

Helse og funksjonsevne

Sosialhjelpsmottakerne har noe dårligere helseforhold enn befolkningen for øvrig. Over halvparten (56 prosent) av sosialhjelpsmottakerne har en kronisk sykdom (langvarige sykdommer eller helseproblemer, eller plager som følge av sykdom eller skade). Dette er 12 prosentpoeng mer enn i befolkningen generelt (44 prosent), på tross av at sosialhjelpsmottakerne i snitt er yngre. Dette reflekteres også i at andelen sosialhjelpsmottakere (19 prosent) som opplever sin egen helse som dårlig eller svært dårlig er langt større enn i befolkningen generelt (10 prosent). Også langt flere har nedsett funksjonsevne blant sosialhjelpsmottakere sammenlignet med befolkningen i alt. Nesten dobbelt så mange har sterkt nedsatt funksjonsevne blant sosialhjelpsmottakere (15 prosent) sammenlignet med befolkningen i alt (8 prosent).

Livskvalitet

I tillegg til å se på objektive levekår kan det være nyttig å se på hvordan sosialhjelpsmottakere opplever sitt eget liv, gjennom en indikator på subjektiv livskvalitet. I Levekårsundersøkelsen EU-SILC blir respondentene spurt om hvor fornøyde de er med livet sitt, på en skala fra 0-10.

Sosialhjelpsmottakere har signifikant lavere gjennomsnittlig tilfredshet med livet enn befolkningen i alt. Blant sosialhjelpsmottakere var gjennomsnittsskåren på tilfredshet med livet på 6,4 i 2024, noe som er betydelig lavere enn for befolkningen i alt, hvor gjennomsnittsskåren var på 7,6. Ser vi på andelen som har lav, middels, eller høy skår på spørsmålet om tilfredshet med livet, ser vi at andelen med lav skår er mer enn dobbelt så stor (35 prosent) blant sosialhjelpsmottakere sammenlignet med befolkningen i alt (13 prosent). Andelen med høy skår på spørsmålet om tilfredshet med livet er også betydelig lavere blant sosialhjelpsmottakere (19 prosent) sammenlignet med befolkningen i alt (29 prosent).

Tabell 5.3.13 Helseforhold for sosialhjelpsmottakere³. Prosent.

	Sosialhjelpsmottakere						Befolkning i alt
	2008	2013	2018 ¹	2022	2023	2024	2024
Egenvurdering av helse							
andel med svært god eller god helse	59	58	63	54	60	56	74
andel med dårlig eller svært dårlig helse	20	22	20	28	22	19	10
Andel med kronisk sykdom ²	47	44	48	53	56	56	44
Nedsatt funksjonsevne							
andel med sterkt nedsatt funksjonsevne	17	11	15	22	20	15	8
andel med noe nedsatt funksjonsevne	14	13	14	23	20	27	18
Antall svar	168	153	156	121	95	131	5762

¹ I 2021 ble Levekårsundersøkelsen EU-SILC lagt om, som svekker sammenlignbarheten med eldre tall. Se kapittel 2 for mer informasjon.

² Endret definisjon av kronisk sykdom i 2017 og 2023. Før 2017 omfattet definisjonen kun langvarige sykdommer eller helseproblemer. Fra 2017 til 2022 inkluderer definisjonen også plager som følge av sykdom og skade. F.o.m. 2023 omfatter indikatoren igjen kun spørsmålet om langvarige sykdommer eller helseproblemer.

³ Brudd i statistikken fra 2021. Fram t.o.m. 2020 har vi inkludert svar fra respondenter i husholdninger som har mottatt sosialhjelp uavhengig av deres status i husholdningen. Fra 2021 og framover har vi avgrenset resultatene slik at vi ekskluderer noen få tilfeller der det er et barn i husholdningen (under eller over 18 år) som har besvart disse spørsmålene i undersøkelsen. Endringen medfører noe forverrede helseforhold, men forskjellen er svært liten.

Kilde: Levekårsundersøkelsen EU-SILC, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 5.3.14 Livskvalitet for sosialhjelpsmottakere. Prosent og gjennomsnitt.

	Sosialhjelpsmottakere				Befolkning i alt			
	2021	2022	2023	2024	2021	2022	2023	2024
Tilfredshet med livet								
Lav skår (0-5)	32	36	34	35	14	11	12	13
Middels skår (6-8)	48	40	39	46	58	58	57	58
Høy skår (9-10)	20	25	28	19	28	31	31	29
Gjennomsnitt	6,7	6,7	6,6	6,4	7,5	7,7	7,6	7,6
Antall svar	131	119	93	131	6011	5721	5509	5714

Kilde: Levekårsundersøkelsen EU-SILC, Statistisk sentralbyrå.

Tilknytning til arbeidslivet

Husholdninger med sosialhjelpsmottakere har lavere yrkesaktivitet enn befolkningen generelt. Mens 78 prosent av husholdninger i befolkningen i yrkesaktiv alder har en eller flere helårs yrkesaktive, gjelder dette 42 prosent av husholdninger med sosialhjelpsmottakere. For sosialhjelpsmottakere har andelen med helårs yrkesaktive steget de siste årene.

Når det gjelder heltids yrkesaktivitet ser vi at husholdninger med sosialhjelpsmottakere i langt mindre grad har heltids yrkesaktivitet. Mens 71 prosent av befolkningen i yrkesaktiv alder har 12 eller flere måneder med heltids yrkesaktivitet, gjelder det samme 33 prosent blant husholdninger med sosialhjelpsmottakere. Samtidig er det verdt å merke seg at andelen sosialmottakere med mer enn 12 måneder heltids yrkesaktivitet i 2024 var på sitt høyeste nivå sammenlignet med hele perioden som er målt (2007-2024). Bare 2014 hadde en nesten like høy andel med mer enn 12 måneders yrkesaktivitet (da 32 prosent).

I snitt hadde husholdninger med minst én sosialhjelpsmottaker cirka 4,8 måneder med fulltids yrkesaktivitet det foregående året, mot 12,1 måneder i alle husholdninger. Andelen deltidsarbeid er litt større blant husholdninger som har mottatt sosialhjelp enn i den øvrige befolkningen (2,3 måneder mot 1,8 måneder). Den samlede arbeidsmengden er altså betydelig mindre, og en større andel av dem som er i jobb har deltidsarbeid.

Husholdninger hvor minst en har mottatt sosialhjelp er i større grad enn befolkningen generelt arbeidsledige. To av fem sosialhjelpshusholdninger oppgir arbeidsledighet i løpet av året. I befolkningen som helhet gjelder dette 5 prosent. 12 prosent av sosialhjelpshusholdninger hadde 12 eller flere måneder med arbeidsledighet. Omfanget av arbeidsledigheten viser seg også i at husholdninger som mottar sosialhjelp i gjennomsnitt oppgir 2 måneder med arbeidsledighet, noe som er betydelig mer enn i alle husholdninger i yrkesaktiv alder (0,4 måneder). Andelen med arbeidsledighet har imidlertid gått ned blant husholdninger som har mottatt sosialhjelp. I 2022 var andelen som hadde hatt arbeidsledighet nesten 30 prosent, mot 21 prosent i 2024.

Tabell 5.3.15 Tilknytning til arbeidslivet for sosialhjelpsmottakere. Personer i yrkesaktiv alder 16-66 år. Prosent og gjennomsnitt. 2021-2024

	Sosialhjelpsmottakere						Befolkning i alt	
	2008	2013	2018 ¹	2022	2023	2024	2023	2024
Antall helårsyrkesaktive i husholdningen								
0	64	59	71	70	59	58	22	22
1	31	35	24	23	33	33	46	46
2	5	7	5	7	8	9	32	32
Antall måneder med heltids yrkesaktivitet i husholdningen								
0	58	68	74	70	61	61	25	24
12+	28	20	18	20	26	33	71	71
Gjennomsnittlig antall måneder	4,7	3,7	3,2	3,6	4,2	4,8	12,1	12,1
Antall måneder med deltids yrkesaktivitet i husholdningen								
0	80	68	83	84	75	77	83	83
12+	10	22	13	11	17	15	13	13
Gjennomsnittlig antall måneder	1,8	3,3	1,9	1,8	2,8	2,3	1,9	1,8
Antall måneder med arbeidsledighet i husholdningen								
0	76	67	71	71	69	79	95	95
12+	12	20	23	19	21	12	3	2
Gjennomsnittlig antall måneder	2,1	3,4	3,3	2,9	3,2	2,0	0,4	0,4
Antall svar	127	135	132	117	92	123	4305	4401

¹ I 2021 ble Levekårsundersøkelsen EU-SILC lagt om, som svekker sammenlignbarheten med eldre tall. Se kapittel 2 for mer informasjon.

Kilde: Levekårsundersøkelsen EU-SILC, Statistisk sentralbyrå.

5.4. Sosiale indikatorer for innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre

Aurora Hattrem og Kristina Strand Støren

Hovedpunktene i dette kapittelet kan oppsummeres ved:

- Andelen innvandrere i alt med lavinntekt sank litt fra 2020 til 2021, men økte litt i 2021 og 2022 igjen, som i stor grad skyldes lav inntekt blant de ukrainske flyktningene.
- Blant norskfødte med innvandrerforeldre har lavinntektsandelen fortsatt å gå ned i perioden 2020-2023.
- De ukrainske flyktningene som kom i 2022 og 2023 levde disse årene i stor grad av ulike stønader, som har bidratt til svakere yrkestilknytning blant innvandrere med lavinntekt.
- Blant norskfødte med innvandrerforeldre er det relativt sett ganske mange med sterk yrkestilknytning blant dem med lavinntekt, men dette er en ung gruppe.
- Innvandrere fra Afrika, Asia etc. har en mer utsatt levekårs situasjon enn innvandrere fra EU etc., som har levekår som på mange måter ligner befolkningen i alt.
- Innvandrere fra Afrika, Asia etc. bor ofte trangt, og har også oftere problemer med boligens standard.
- Betalingsproblemer er særlig utbredt blant innvandrere fra Afrika, Asia etc., og de har også en generelt trang økonomi, hvor mange ikke kan betale en uforutsett utgift.
- Mange innvandrere fra Afrika, Asia etc. har ikke råd til grunnleggende materielle og sosiale goder, og andelen har økt de siste årene.

Det var totalt 1 152 500 innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i Norge ved inngangen av 2024, hvorav innvandrere utgjorde 931 100, mens norskfødte med innvandrerforeldre utgjorde 221 500 av disse. Til sammen utgjorde denne gruppen 20,8 prosent av den bosatte befolkningen per 1. januar 2024 (Statistisk sentralbyrå, 09817).

Personer med bakgrunn fra Polen utgjør den største enkeltgruppen av innvandrerbefolkningen, med nærmere 126 700 personer. Deretter følger Ukraina og Litauen, med henholdsvis 67 200 og 50 800 personer med bakgrunn fra hvert av disse landene. Det har vært stor tilvekst av ukrainske flyktninger de siste årene etter Russlands invasjon av Ukraina i 2022. Det er også mange innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra Syria, Somalia, Pakistan og Sverige.

Innvandrere har ulike grunner for å bosette seg i Norge, og det er ulike måter å definere innvandringsgrunn på. Ser man på innvandrere etter deres primære innvandringsgrunn, viser statistikken at det fra 1990 til 2024 var 276 300 innvandrere som hadde flukt som første innvandringsgrunn, nærmere 390 100 var familieinnvandrere, 372 200 kom på grunn av arbeid og 110 300 på grunn av utdanning (Statistisk sentralbyrå, 08348)

Selv om innvandrere har det til felles at de på et eller annet tidspunkt har innvandret til Norge, utgjør de en nokså heterogen gruppe når det kommer til kjennemerker som utdanning, språk, yrkestilknytning, familiemønster og alder. I rapporten deler vi derfor innvandrere inn i undergrupper etter variabler som landbakgrunn, innvandringsgrunn og lengden på botid i Norge for bedre å kunne sammenligne grupper der de personene som inngår har noen flere kjennetegn til felles, enn å kun se på alle innvandrere under ett.

Inntektsdelen av dette kapittelet ser på personer som bor i en husholdning der hovedinntektstaker er innvandrer eller norskfødt med innvandrerforeldre. Vi får dermed litt andre antall på personer enn i statistikker som kun ser på personer som er innvandrere eller norskfødte med innvandrerforeldre, uavhengig av hva som kjennetegner hovedinntektstaker i husholdningen. I levekårsdelen av dette kapittelet, ser vi derimot kun på personer som selv er innvandrere, og her er ikke norskfødte med innvandrerforeldre inkludert.

Det er stor grad av overlapp mellom innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre og andre grupper som omtales i rapporten, og da særlig blant barnefamilier, sosialhjelpsmottakere og mottakere av supplerende stønad og kvalifiseringsstønad.

Lavinntekt

Andelen personer med lavinntekt for hele befolkningene, ekskludert studenter, falt i 2021 fra 11 prosent til 10,7 prosent. Andelen økte igjen til 10,9 prosent i 2022 og forble uendret i 2023.

Andelen personer som tilhører en husholdning med årlig lavinntekt er langt større blant innvandre-re enn blant befolkningen som helhet, som vist i tabell 5.4.1. Mens 10,9 prosent av alle personer, utenom studenter, tilhørte en husholdning med lavinntekt i 2023, gjaldt dette for 27,8 prosent av personene som tilhørte husholdninger der hovedinntektstaker er innvandrer. Antallet med lavinn-tekt og innvandrerbakgrunn bikket i 2023 i overkant av 300 000.

Andelen med lavinntekt varierer imidlertid mye med landbakgrunn. Mens 34,8 prosent av innvand-erne fra Afrika, Asia, Latin-Amerika, Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia og Oseania utenom Australia og New Zealand (Afrika, Asia etc.) hadde lavinntekt i 2023, gjaldt dette for 17,9 prosent av innvandrere fra EU/EFTA/Storbritannia, USA, Canada, Australia og New Zealand (EU etc.).

Andelen er lavere blant norskfødte med innvandrerforeldre, lik 13,6 prosent. Blant personer som tilhører en husholdning der hovedinntektstaker er norskfødt med innvandrerforeldre fra Afrika, Asia, etc. var på lavinntektsandelen også på 14 prosent i 2023, mens det samme gjaldt for 11 prosent av dem med bakgrunn fra EU etc. Andelen med lavinntekt blant norskfødte med innvandrerforeldre fra EU etc. er omtrent på nivå med andelen i befolkningen.

Høyest andel med lavinntekt finner vi blant innvandrere med flyktningbakgrunn og blant personer med flyktningbakgrunn som mottar introduksjonsstønad, lik henholdsvis 42,3 og 81 prosent. Som tidligere nevnt, kom det svært mange flyktninger fra Ukraina i 2022 og 2023. I antall var det 55 000 flere personer som tilhørte en husholdning der hovedinntektstaker er innvandrer med flyktning-bakgrunn i 2023 mot 2020. Mange av disse vil ikke nødvendigvis ha et fullt inntektsår bak seg og dermed svært lave inntekter, i tillegg til at introduksjonsstønad og sosialhjelp utgjør en stor andel av inntektene til disse husholdningene.

Tabell 5.4.1 Prosentvis andel og antall¹ med lavinntekt (EU-skala 60 prosent). 2020-2023

	2020	2021	2022	2023
Hele befolkningen	5 226 906	5 266 285	5 340 621	5 400 915
Andel med lavinntekt, EU-skala 60 prosent	11,0	10,7	10,9	10,9
Antall med lavinntekt	576 300	561 500	581 000	589 100
Hele befolkningen ekskludert personer med innvandrerbakgrunn	4 248 107	4 254 508	4 258 797	4 258 519
Andel med lavinntekt, EU-skala 60 prosent	7,2	7,1	6,9	6,6
Antall med lavinntekt	304 700	302 100	293 900	281 100
Innvandrere i alt²	929 557	958 014	1 023 386	1 079 207
Andel med lavinntekt, EU-skala 60 prosent	28,3	26,4	27,1	27,8
Antall med lavinntekt	263 500	253 200	277 600	300 500
Innvandrere fra EU etc.	409 714	422 640	434 068	443 844
Andel med lavinntekt, EU-skala 60 prosent	19,4	18,5	18,0	17,9
Antall med lavinntekt	79 400	78 200	78 100	79 400
Innvandrere fra Afrika, Asia etc.	519 843	535 374	589 318	635 363
Andel med lavinntekt, EU-skala 60 prosent	35,4	32,7	33,8	34,8
Antall med lavinntekt	184 100	175 100	199 200	221 100
Norskfødte med innvandrereforeldre i alt³	49 242	53 763	58 438	63 189
Andel med lavinntekt, EU-skala 60 prosent	16,4	15,4	14	13,6
Antall med lavinntekt	8 100	8 300	8 200	8 600
Norskfødte med innvandrereforeldre fra EU etc.	7 941	8 018	8 315	8 478
Andel med lavinntekt, EU-skala 60 prosent	11,3	11,5	11,2	11,0
Antall med lavinntekt	900	900	900	900
Norskfødte med innvandrereforeldre fra Afrika, Asia etc.	41 301	45 745	50 123	54 711
Andel med lavinntekt, EU-skala 60 prosent	17,3	16,0	14,5	14,0
Antall med lavinntekt	7 200	7 300	7 300	7 700
Flyktningbakgrunn⁴	328 486	319 262	354 128	383 826
Andel med lavinntekt, EU-skala 60 prosent	43,7	38,2	40,2	42,3
Antall med lavinntekt	143 400	122 000	142 400	162 400
Flyktningbakgrunn og introduksjonsstønad⁵	35 471	26 821	37 064	57 637
Andel med lavinntekt, EU-skala 60 prosent	76,7	72,4	80,4	81,0
Antall med lavinntekt	27 200	19 400	29 800	46 700

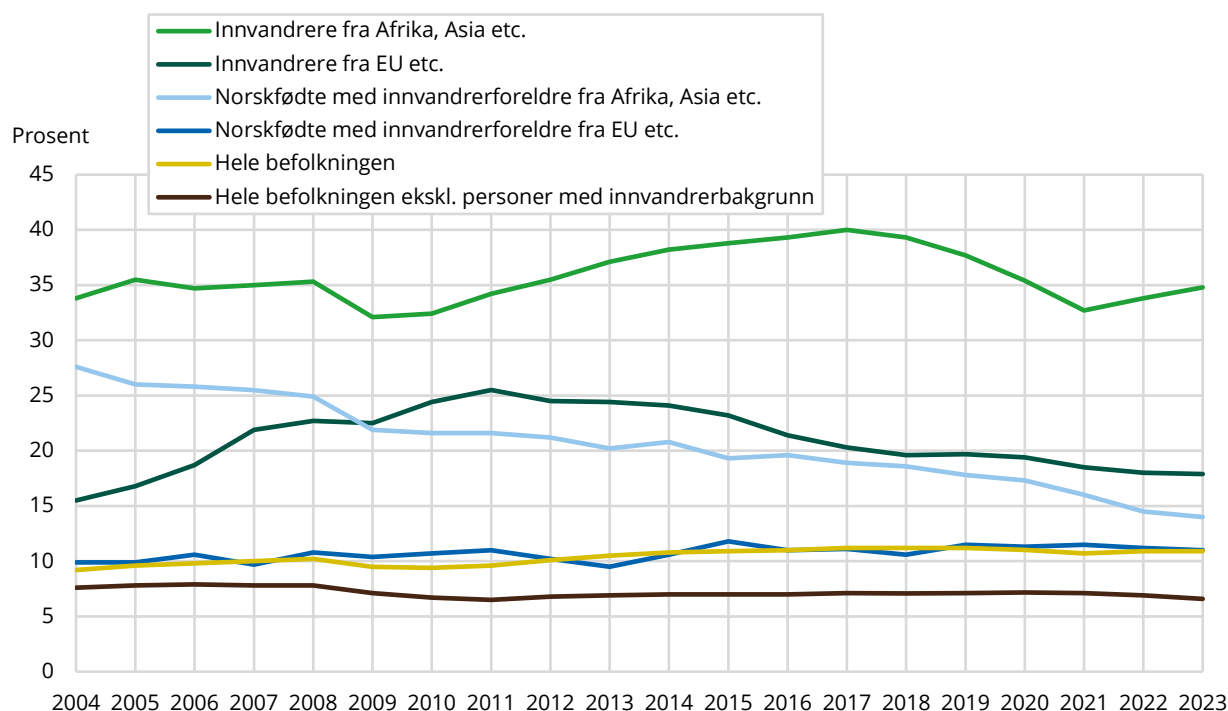
¹ Avrundede tall. Personer i studenthusholdninger er utelatt.² Personer i husholdninger der hovedinntektstaker er innvandrere.³ Personer i husholdninger der hovedinntektstaker er norskfødt med innvandrereforeldre.⁴ Personer i husholdninger der hovedinntektstaker er innvandrere og har flyktningbakgrunn.⁵ Personer i husholdninger som får introduksjonsstønad, og der hovedinntektstaker er innvandrere og har flyktningbakgrunn.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå.

Ser vi på utviklingen i et lengre tidsperspektiv, finner vi at andelen med lavinntekt i befolkningen har holdt seg relativt stabil, på litt over 10 prosent, som vist i figur 5.4.1. For innvandrere fra Afrika, Asia etc., økte andelen en god del mellom 2010 til 2017 fra 32,4 til 40 prosent, hvorpå andelen falt igjen til 32,7 prosent i 2021. I 2023 ser vi igjen at andelen har økt, til 34,8 prosent.

Det største fallet i lavinntektsandelene finner vi blant norskfødte med innvandrereforeldre fra Afrika, Asia etc., fra 27,6 prosent i 2004 til 14 prosent i 2023. Andelen med lavinntekt blant innvandrere fra EU etc. økte fra 15,5 prosent i 2004 til 25,5 prosent i 2011, og har falt tilbake til 17,9 prosent i 2023. Andelen blant norskfødte med innvandrereforeldre fra EU etc. har ligget tett opp mot andelen i befolkningen, på rundt 11 prosent i hele perioden.

Figur 5.4.1 Andel personer¹ i husholdninger med lavinntekt (EU-skala 60 prosent). Befolkningen i alt, innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre. 2004-2023. Prosent

¹ Personer i studenthusholdninger er utelatt. For definisjon av indikatorer og grupper, se kapittel 2.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå.

Noe av grunnen til at andelen med lavinntekt blant innvandrere fra Afrika, Asia etc. økte frem til 2017 var at det kom relativt mange flyktninger i årene 2015-2017. Mange av disse kom fra Syria, og hadde kort botid, svak tilknytning til arbeidsmarkedet og lave inntekter. Veksten i antall bosatte innvandrere var mer enn halvert i 2020 sammenliknet med 2019, grunnet koronatiltakene, mens økningen i antall norskfødte med innvandrerforeldre var omtrent på samme nivå som tidligere år (Statistisk sentralbyrå, 10516). I årene 2022 og 2023 økte igjen andelen med flyktningbakgrunn, som følge av krigen i Ukraina.

Blant innvandrere fra EU etc. er det færre nyankomne innvandrere. Mange av arbeidsinnvandrerne som kom etter EU-utvidelsene i 2004 og 2006 har nå bodd i Norge en stund, og det er færre med lavinntekt blant de med lengre botid. Dette blir nærmere belyst i neste avsnitt.

Lavinntekt etter botid

Hvor lenge hovedinntektstaker har bodd i Norge, kan ha en del å si for andelen med lavinntekt blant innvandrerhusholdninger. Ofte har personer med kort botid lavere inntekter, siden de gjerne har svakere tilknytning til arbeidsmarkedet og har tjent seg opp færre rettigheter til ulike stønader.

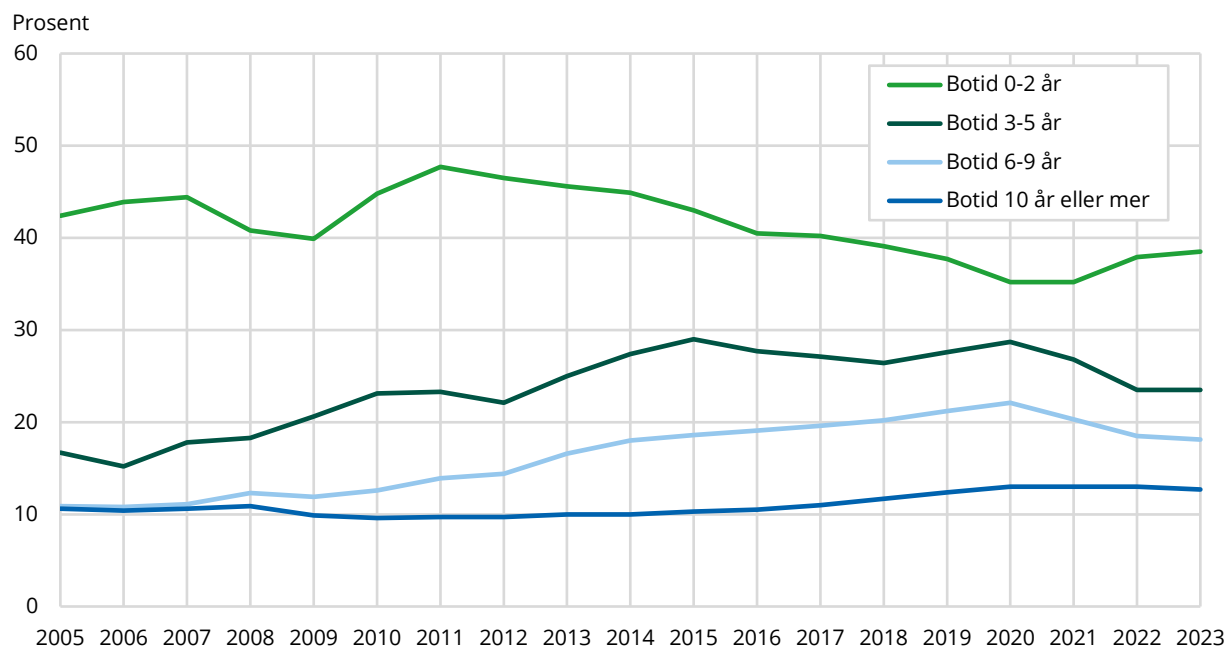
Som vist ved figur 5.4.2 er andelen med lavinntekt betydelig større for innvandrere fra EU etc. med kort botid sammenliknet med dem med lang botid. Nesten 40 prosent av de med botid under 3 år hadde lavinntekt, mens tilsvarende andel for personer med botid 10 år eller mer var 12,7 prosent i 2023. For gruppen med botid 10 år eller mer har andelen med lavinntekt holdt seg relativt stabil siden 2005, men har økt noe etter 2015.

For innvandrere med botid mellom 3-5 år og 6-9 år nådde andelen med lavinntekt et toppunkt i 2015, da landet ble rammet av et betydelig fall i oljeprisen, og i 2020, da koronapandemien inntraff. En høyere andel av sysselsatte med innvandrerbakgrunn jobber i bygg- og anleggsbransjen, samt i hotell- og restaurantnæringen. Begge disse bransjene regnes som relativt konjunkturfølsomme, og

er derfor sårbare for svingninger i den økonomiske aktiviteten (Epland og Kirkeberg, 2022). Innvandrere var særlig hardt rammet av koronapandemien, og de medfølgende restriksjonene (Olsen, 2022). Andelen sysselsatte innvandrere fra EU etc. falt markant i 2020 for alle botidsgrupper. I 2021 og 2022 falt andelen med lavinntekt en god del for gruppen med botid 3-5 år og 6-9 år, som kan sees i lys av at andelen sysselsatte økte i samme periode (Statistikkbanktabell 11609).

Andelen med lavinntekt for dem med kortest botid har falt jevnt og trutt siden 2011, men vi ser en liten oppgang i 2022 og 2023.

Figur 5.4.2 Andel personer¹ med lavinntekt (EU-skala 60 prosent). Innvandrere fra EU/EFTA, Storbritannia, USA, Canada, Australia og New Zealand, etter hovedinntektstakers botid i Norge. 2005-2023. Prosent

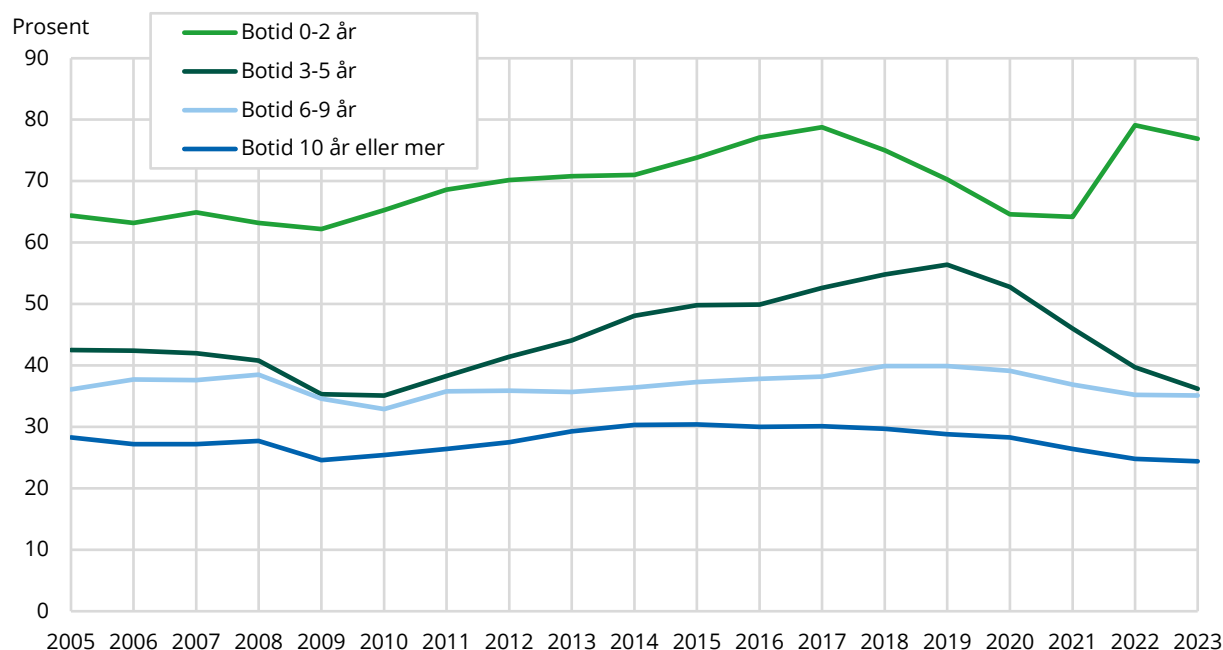
¹ Personer i studenthusholdninger er utelatt. For definisjon av indikatorer og grupper, se kapittel 2.
Kilde: Innteks- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå.

Figur 5.4.3 viser andelen personer med lavinntekt blant husholdninger med hovedinntektstaker som er innvandrere fra Afrika, Asia etc. etter botid. Også her er andelen med lavinntekt størst blant de med kortest botid, men andelen er betydelig større sammenliknet med innvandrere fra EU etc. med botid 0-2 år. Noe av bakgrunnen er at innvandrere fra Afrika, Asia etc. i større grad består av flyktninger og familieinnvandrere, som ofte deltar i introduksjonsprogrammet og lever av blant annet introduksjonsstønad. Gruppen innvandrere fra EU etc. består i større grad av arbeidsinnvandrere (Olsen og Jakobsen, 2025).

Mellom 2014 og 2017 økte andelen med lavinntekt for de med botid under 3 år med nesten 8 prosentpoeng – fra 71 til 78,8 prosent. I denne perioden kom det særlig mange flyktninger fra Syria, hvor mange deltok i introduksjonsprogrammet. Andelen falt igjen fra 2017 til 2021, ettersom innvandringsveksten avtok. Det kom særlig få innvandrere under pandemien i 2020 og delvis også i 2021. Andelen økte brått igjen fra 64,2 prosent i 2021 til 79,1 prosent i 2022. I 2022 og 2023 kom det rekordmange flyktninger fra Ukraina, hvor mange ikke hadde et fullt inntektsår bak seg.

For de øvrige gruppene har andelen med lavinntekt falt siden 2019. Dette gjelder i særlig stor grad for gruppen med botid på 3-5 år, hvor lavinntektsandelen falt med 20 prosentpoeng fra 2019 til 2023.

Figur 5.4.3 Andel personer¹ med lavinntekt (EU-skala 60 prosent). Innvandrere fra Afrika, Asia, Latin-Amerika, Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia og Oseania utenom Australia og New Zealand, etter hovedinntektstakers botid i Norge. 2005-2023. Prosent

¹ Personer i studenthusholdninger er utelatt. For definisjon av indikatorer og grupper, se kapittel 2.

Kilde: Innteks- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå.

Innvandrere fra Afrika, Asia etc. med botid 10 år eller mer har like store andeler lavinntekt som innvandrere fra EU etc. med botid 3-5 år. Hva kan være årsakene til at en såpass stor andel av innvandrerne fra Afrika, Asia, etc. med lang botid har lavinntekt? En kunne jo tenkt seg at med lengre botid ville flere komme ut i arbeid og nærme seg inntektsnivået for befolkningen som helhet.

Ser vi nærmere på disse tallene finner vi store forskjeller i grad av yrkestilknytning blant innvandrere med lang botid fra henholdsvis EU etc. og Afrika, Asia etc. Hvis vi ser på alle personer i husholdninger der hovedinntektstaker er i alderen 25-66 år, og utelater studenthusholdninger, var det i alt 20,6 prosent som tilhørte en husholdning uten noen yrkestilknyttede i 2023. For tilsvarende husholdninger der hovedinntektstaker er innvandrere med botid på 10 år eller mer, lå denne andelen på 8,7 prosent for innvandrere fra EU etc. og 19,3 prosent for innvandrere fra Afrika, Asia etc. Samme utvikling kan ses fra SSBs sysselsettingsstatistikk (Statistisk sentralbyrå, tabell 11609). Innvandrere fra Afrika og Asia har i tillegg en lavere andel i heltidsjobb (Omholt, 2023). Det var en særlig stor nedgang i andelen sysselsatte blant innvandrere fra Europa utenom EU/EFTA og Storbritannia i 2022 og 2023, som har sammenheng med den store tilstrømmingen av flyktninger fra Ukraina, og at mange av disse deltar på introduksjonsprogrammet.

Studier har vist at sysselsettingsraten blant innvandrere fra lavinntektsland faller etter 5-10 års botid i Norge og at de blir mer avhengige av velferdsytelser (Bratsberg, Raaum, & Røed, 2017). Videre har innvandrere fra lavinntektsland oftere usikre jobber med lavere krav til kompetanse, og få muligheter til kompetanseutvikling og arbeidsmobilitet. De som mister jobben har vanskeligere for å komme tilbake til arbeidslivet igjen relativt til befolkningen ellers (Bratsberg, Raaum, & Røed, 2018).

Innvandrere ble hardere rammet på arbeidsmarkedet i pandemiåret 2020, enn andre arbeidstakere (Olsen, 2022). Konjunkturedgang og arbeidsledighet har en tendens til å ramme personer med flyktningbakgrunn sterkere enn personer uten innvandrerbakgrunn. Innvandrere med fluktbakgrunn er overrepresentert i konjunkturutsatte næringer, har ofte svak arbeidstilknytning, og har kortere ansiennitet enn den øvrige befolkningen (Bratsberg m.fl., 2017; NOU 2017:2). Midlertidige og deltidsstillinger er også mer utbredt blant innvandrere.

Lavinntekt blant innvandrerne fra Afrika, Asia etc. med lang botid skyldes nok også at mange av disse husholdningene er relativt store. Gjennomsnittlig husholdningsstørrelse blant personer som tilhører en husholdning der hovedinntektstaker er mellom 25 og 66 år, er innvandrere fra Afrika, Asia etc. og har bodd minst 10 år i Norge, var 3,4 personer i 2023, mot 3,1 personer blant innvandrere med lang botid fra EU etc. og 3,1 personer i befolkningen generelt. Husholdningene med bakgrunn fra Afrika, Asia etc. har også i snitt flere barn. Med færre yrkesaktive i husholdningen, men flere personer å fordele inntekten på, blir inntekten per forbruksenhet ofte lavere for sistnevnte gruppe.

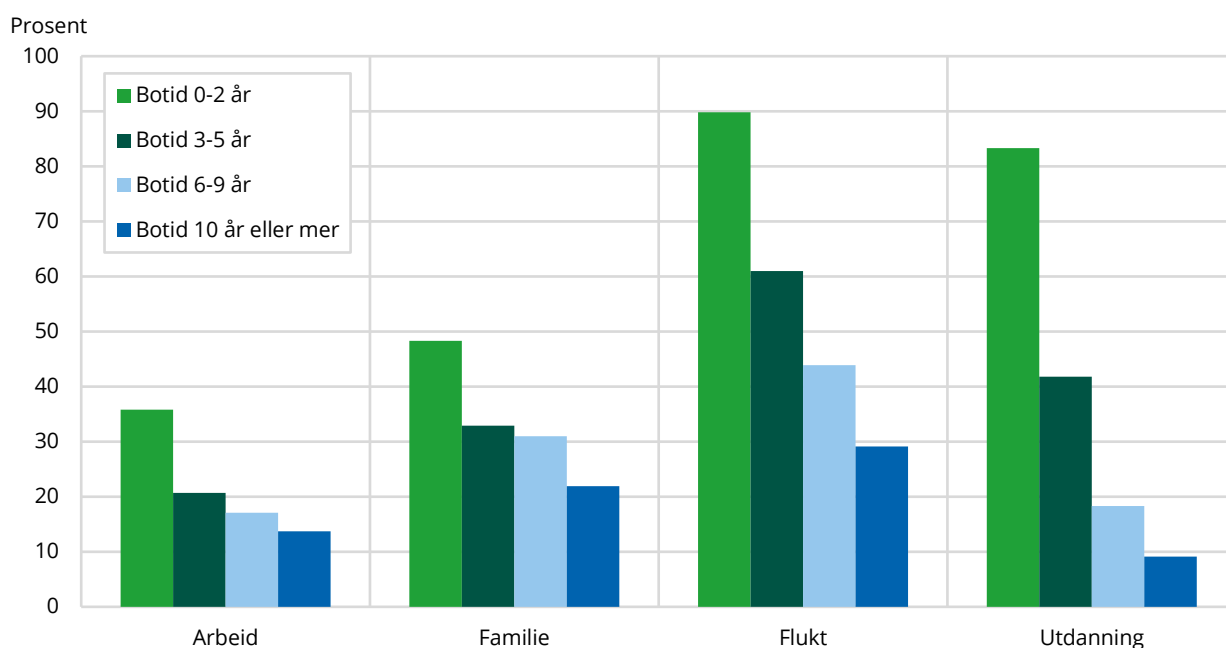
Lavinntekt etter innvandringsgrunn

I perioden mellom 2006 til 2015 innvandret flest som arbeidsinnvandrere. Den andre største innvandringsgruppen i denne perioden var familieinnvandrere, mens det i 2022 og 2023 var desidert flest innvandrere som kom på bakgrunn av flukt (Statistisk sentralbyrå, tabell 07113).

Figur 5.4.4 viser andelen med lavinntekt etter hovedinntektstakers første innvandringsgrunn og lengde på botid i Norge. I 2023 var andelen med lavinntekt på 89,8 prosent blant innvandrere som innvandret på grunn av flukt. Andelen med lavinntekt er også stor for innvandrerne som kom på grunn av utdanning med kort botid (83,3 prosent). Dette skyldes trolig at det er en del studenter i denne gruppen som vi ikke får skilt ut fordi de ikke mottar studielån fra Norge. Blant utdanningsinnvandrerne med lengre botid var derimot andelen med lavinntekt vesentlig mindre. Også blant flyktningene ser vi at andelen med lavinntekt faller nokså markant for de med lengre botid, men til tross for over 10 års botid i Norge er lavinntektsandelen blant flyktninger fremdeles på et høyt nivå (29,1 prosent).

Arbeids- og familieinnvandrere hadde en lavinntektsandel på henholdsvis 35,8 og 48,3 prosent for de med kortest botid i 2023. For arbeidsinnvandrere med botid over 10 år lå andelen på 13,7 prosent – kun 3 prosentpoeng høyere enn befolkningen som helhet. Arbeidsinnvandrere har generelt et høyere utdanningsnivå (Statistisk sentralbyrå, 11291), og en svært høy sysselsettingsandel for de med kort botid (Statistisk sentralbyrå, 12694).

Figur 5.4.4 Andel personer¹ med lavinntekt (EU-skala 60 prosent), etter hovedinntektstakers første innvandringsgrunn og lengde på botid i Norge. 2023. Prosent

¹ Personer i studenthusholdninger er utelatt. Innvandrere som ankom før 1990, innvandrere med ukjent eller annen innvandringsgrunn og innvandrere fra de andre nordiske landene, er ikke inkludert. For definisjon av indikatorer og grupper, se kapittel 2.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå.

Lavinntekt etter landbakgrunn

Som vi har sett, varierer andelene med lavinntekt mye etter hvilke verdensdeler man har bakgrunn fra, innvandringsgrunn og lengde på botid i Norge. Det er også ganske stor variasjon i andelen med lavinntekt etter landbakgrunn blant innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre.

Andelen med lavinntekt er størst blant innvandrere fra Ukraina, på 80 prosent i 2023 – mot 24 prosent i 2020, slik tabell 5.4.2 viser. Gruppen ukrainere som var bosatt i Norge i 2020 er svært ulike fra gruppen ukrainere som ankom Norge i 2022 og 2023, som følge av invasjonen. Dernext følger innvandrere fra Kongo, med en lavinntektsandel på 58 prosent i 2023, men dette er en relativt liten gruppe.

Innvandrere fra Syria er en stor gruppe bestående av 44 000 personer. Lavinntektsandelen for denne gruppen har de siste årene falt markant, fra 83 prosent i 2017 til 55 prosent i 2023. Innvandrere fra Somalia og Eritrea er en annen stor gruppe, som i likhet med syrerne, har opplevd en nokså stor reduksjon i andelen med lavinntekt. Disse har riktignok fremdeles et svært lavt inntektsnivå. Somaliske innvandrere hadde en inntekt etter skatt per forbruksenhet som i 2023 lå på 285 000 kroner, og utgjorde 59 prosent av medianinntekten i befolkningen. Inntektsnivået til syrerne lå rett under, på 278 100 kroner (Statistisk sentralbyrå, tabell 10489).

Innvandrere fra våre naboland Sverige og Danmark, samt Storbritannia og India, har lavest andel lavinntekt på mellom 10-14 prosent. Innvandrere fra Storbritannia, Sverige og Danmark har i stor grad lang botid i Norge og mottar de meste av inntektene sine fra arbeid eller som alderspensjon. Blant innvandrere fra India er det omtrent halvparten som har botid i Norge under 10 år, og yrkesinntekt utgjør en svært stor del av inntektsgrunnlaget deres (Omholt, 2023). Også blant norskfødte med innvandrerbakgrunn fra India finner vi svært lave andeler med lavinntekt, på 6 prosent i 2023. Disse husholdningene har relativt høye yrkes- og kapitalinntekter.

Norskfødte med innvandrerforeldre er som presentert innledningsvis en mindre gruppe, der enkelte av gruppene består av ganske få personer – kun noen få hundre. Noen grupper teller derimot relativt mange: i 2023 tilhørte vel 17 600 personer en husholdning der hovedinntektstaker er norskfødt med innvandrerforeldre fra Pakistan. Disse har en noe større andel med lavinntekt enn befolkningen som helhet, på 13 prosent, men den er en god del mindre enn blant innvandrere med samme landbakgrunn, på 28 prosent.

Andelen med lavinntekt er størst blant norskfødte med familiebakgrunn fra Somalia og Russland, på 37 prosent i 2023. Etter følger norskfødte med innvandrerforeldre fra Irak på 31 prosent. Andelen har falt for de med familiebakgrunn fra Somalia, Irak og Syria. Blant personer med bakgrunn fra Irak er ikke forskjellene i andelene med lavinntekt mellom innvandrere (33 prosent) og norskfødte med innvandrerforeldre (31 prosent) så store.

Det er verdt å merke seg at gjennomsnittsalderen for hovedinntektstakere som er norskfødte med innvandrerforeldre fra Somalia og Irak er relativt lav, på henholdsvis 26 og 24 år i 2023. Gjennomsnittsalderen for innvandrere fra samme land er på henholdsvis 41 og 44 år. Norskfødte med innvandrerforeldre utgjør i tillegg klart færre personer i befolkningen sammenlignet med innvandrere med samme landbakgrunn. Videre er det stor forskjell i gjennomsnittlig antall husholdningsmedlemmer for innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre. For førstnevnte gruppe ligger dette antall i gjennomsnitt på 4,2 personer for somaliere og 3,8 personer for irakere, mens antallet synker til 2,9 og 3,1 når en ser på norskfødte med innvandrerforeldre fra Somalia og Irak.

Tabell 5.4.2 Antall personer i alt og andel personer med lavinntekt (EU-skala 60 prosent)¹ etter hovedinntektstakers landbakgrunn, etter om hovedinntektstaker er innvandrere eller norskfødt med innvandrereforeldre². 2020 og 2023. Antall og prosent.

	Innvandrere			Norskfødte med innvandrereforeldre		
	Antall 2023	Andel med lavinntekt 2023	2020	Antall 2023	Andel med lavinntekt 2023	2020
Hele gruppen	814 200	29	29	55 700	14	16
Ukraina	56 000	80	24	:	:	:
Kongo	8 000	58	61	:	:	:
Syria	44 200	55	69	400	22	35
Somalia	40 000	53	63	1 800	37	43
Sudan	6 400	50	59	:	:	:
Irak	34 300	33	42	1 600	31	35
Afghanistan	25 700	33	41	200	24	:
Eritrea	33 700	32	45	500	18	19
Marokko	9 000	31	35	2 800	16	18
Russland	24 500	31	29	200	37	:
Bulgaria	8 700	31	36	:	:	:
Etiopia	12 400	29	36	200	17	26
Pakistan	32 500	28	34	17 600	13	18
Kina	11 200	27	32	700	11	18
Latvia	14 700	26	27	:	:	:
Tyrkia	18 800	25	30	5 300	13	16
Iran	24 600	23	26	1 300	16	20
Thailand	15 300	23	27	200	29	26
USA	10 100	21	20	400	10	7
Chile	7 500	19	20	1 400	16	20
Polen	123 700	19	22	900	9	12
Vietnam	19 000	18	20	5 700	9	11
Kosovo	16 500	18	22	1 800	13	17
Filippinene	23 700	18	23	900	10	14
Tyskland	31 800	17	15	700	10	12
Bosnia-Hercegovina	18 900	16	16	1 400	12	19
Nederland	10 600	16	13	500	12	8
Sri Lanka	13 600	14	16	2 800	8	12
India	22 200	14	15	2 700	6	8
Storbritannia	19 700	13	14	700	12	11
Island	7 700	13	14	300	12	16
Danmark	22 900	12	12	1 600	8	9
Sverige	46 200	10	10	1 000	14	15

¹ Personer i studenthusholdninger er utelatt. For definisjon av indikatorer og grupper, se kapittel 2.

² Celler med færre enn 100 observasjoner er undertrykket (:).

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå.

Yrkestilknytning

25,2 prosent av befolkningen tilhørte en husholdning uten noen yrkestilknyttede i 2023. Andelen har siden 2020 økt med omtrent ett prosentpoeng. Alderspensjonister utgjør riktignok en relativt stor andel av denne gruppen. Ser man på hele befolkningen ekskludert personer med innvandrerbakgrunn og begrenser til personer mellom 25 og 66 år, faller andelen til 13 prosent.

Blant innvandrere fra EU etc. tilhørte 15,9 prosent en husholdning uten noen yrkestilknyttede, mens det samme gjaldt for 30,5 prosent av innvandrerhusholdningene fra Afrika, Asia etc. For personer med flyktningbakgrunn som mottar introduksjonsstønad lå andelen på 83,3 prosent.

Blant norskfødte med innvandrereforeldre, som i stor grad består av yngre personer, var det 12,7 prosent som tilhørte en husholdning uten noen yrkestilknyttede i 2023. Her er andelen personer som tilhører en husholdning uten noen yrkestilknyttede større for norskfødte med innvandrerforeldre fra EU etc. enn for norskfødte med innvandrerforeldre fra Afrika, Asia etc. Etter en revisjon

av befolkningsstatistikken i 2015, ble det en god del flere eldre personer i gruppen norskfødte med innvandrerforeldre fra EU etc. Det høye antallet uten yrkestilknytning skyldes derfor at mange flere eldre personer inngår i gruppen med bakgrunn fra EU etc.

Ser vi på alle lavinntektshusholdninger i Norge under ett, kjennetegnes de ofte av å ha en relativt svak tilknytning til arbeidsmarkedet. Blant lavinntektshusholdningene tilhørte 67,2 prosent en husholdning uten noen yrkestilknyttede i 2023. Det samme gjaldt 57,3 prosent av innvandrerne fra EU etc. og 68,6 prosent av innvandrerne fra Afrika, Asia etc. Blant norskfødte med innvandrerforeldre var litt under halvparten av lavinntektshusholdningene yrkestilknyttet. Også her er det færre yrkestilknyttede blant norskfødte med innvandrerforeldre fra EU etc., enn fra Afrika, Asia etc. Blant lavinntektshusholdninger som har flyktningbakgrunn og mottar introduksjonsstønad var 9 av 10 uten yrkestilknytning i 2023.

Tabell 5.4.3 Andel personer¹ som tilhører en husholdning uten noen yrkestilknyttede. 2020-2023

	2020	2021	2022	2023
Hele befolkningen	24,3	24,3	24,6	25,2
Med lavinntekt	64,0	65,2	66,7	67,2
Innvandrere i alt²	23,1	22	23,2	24,5
Med lavinntekt	61,0	61,3	64,3	65,6
Innvandrere fra EU etc.	16,4	16,1	15,7	15,9
Med lavinntekt	56,6	58,0	57,4	57,3
Innvandrere fra Afrika, Asia, etc.	28,4	26,6	28,7	30,5
Med lavinntekt	62,9	62,8	67,1	68,6
Norskfødte med innvandrerforeldre i alt³	13,9	13	12,8	12,7
Med lavinntekt	50	49,6	52,7	51,8
Norskfødte med innvandrerforeldre fra EU etc.	25,0	24,5	24,4	24,3
Med lavinntekt	68,9	66,0	69,3	67,7
Norskfødte med innvandrerforeldre fra Afrika, Asia, etc.	11,8	11,0	10,8	10,9
Med lavinntekt	47,6	47,6	50,5	49,8
Personer med flyktningbakgrunn	34,2	32,0	35,5	38,9
Med lavinntekt	65,8	65,1	71,2	73,7
Personer med flyktningbakgrunn og introduksjonsstønad	71,3	67,7	78,2	83,3
Med lavinntekt	83,2	81,4	90,0	93,0

¹ For definisjon av indikatorer og grupper, se kapittel

². Personer i studenthusholdninger er utelatt.

Kilde: Innteks- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå. Tabell 12598.

Figur 5.4.5 viser andelen personer som tilhører en husholdning der yrkesinntekt er største inntektskilde. Det er en betydelig forskjell mellom lavinntektshusholdningene og gruppene som helhet, men mer interessant er at vi ser en relativt stor forskjell i andelen med yrkesinntekt som viktigste inntektskilde mellom lavinntektshusholdninger generelt og lavinntektshusholdninger med innvandrerbakgrunn. Ser vi på alle lavinntektshusholdninger i Norge under ett, kjennetegnes de ofte av at de fleste lever av ulike stønader, som for eksempel alderspensjon eller uføretrygd, og har dermed ikke yrkesinntekt som hovedinntektskilde. Blant dem med innvandrerbakgrunn og lavinntekt, er derimot yrkesinntekt en viktigere inntektskilde enn for andre lavinntektshusholdninger.

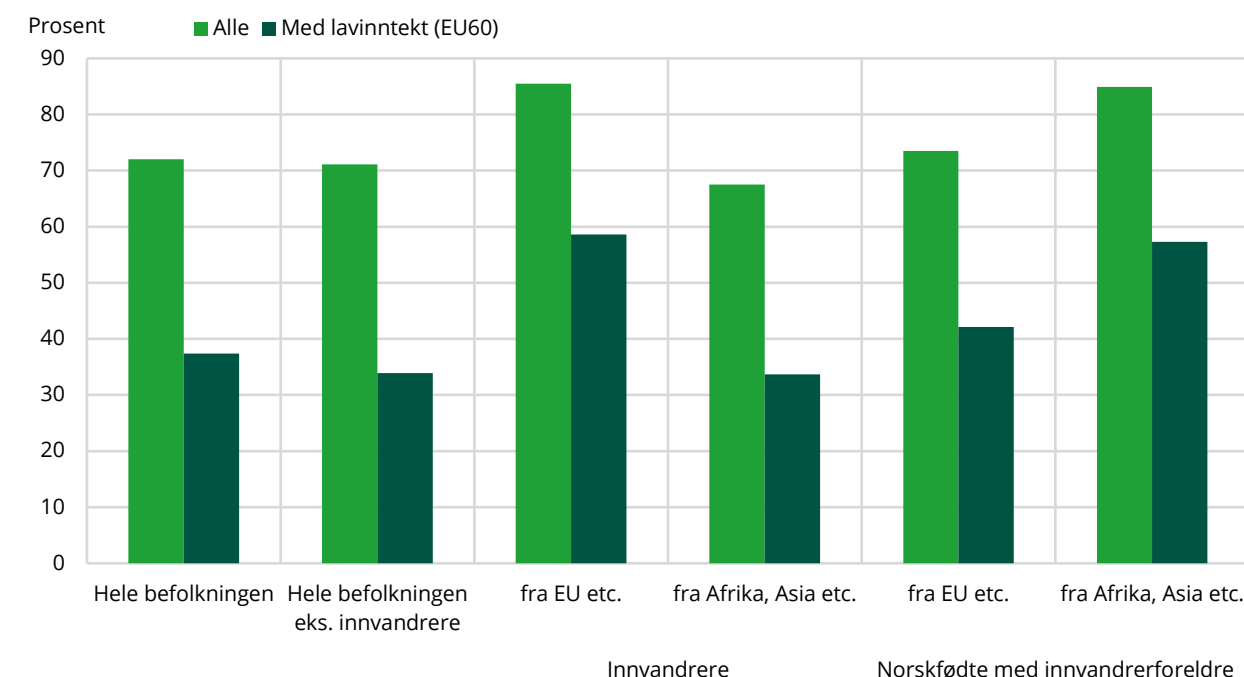
Andelen personer som tilhører en lavinntektshusholdning der yrkesinntekt utgjør den viktigste inntektskilden lå på 33,9 prosent for befolkningen ekskludert for personer med innvandrerbakgrunn. Samtidig var andelen litt større blant innvandrere med lavinntekt fra EU etc. (58,6 prosent). En grunn til at det er flere innvandrere med lavinntekt som har yrkesinntekt som hovedinntektskilde enn i

resten av befolkningen, kan være at innvandrere er yngre og flere er i arbeidsfør alder og at de generelt sjeldnere har rett på stønader som alderspensjon og uføretrygd.

Blant innvandrere fra Afrika, Asia etc. er det relativt sett like mange i lavinntektsgruppen som har yrkesinntekt som største inntektskilde som i den øvrige befolkning.

Blant norskfødte med innvandrerforeldre fra Afrika, Asia etc. har over halvparten av lavinntekts-husholdningene (57,3 prosent) yrkesinntekt som største inntektskilde, mens for norskfødte med innvandrerforeldre fra EU etc. med lavinntekt lå andelen på 42,1 prosent.

Figur 5.4.5 Andel personer¹ som tilhører en husholdning der yrkesinntekt (lønn og næringsinntekt) er største inntektskilde. 2023. Prosent

¹ Personer i studenthusholdninger er utelatt. For definisjon av indikatorer og grupper, se kapittel 2.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå.

For å se nærmere på om innvandrere har en større risiko for å havne i lavinntektsgruppen selv om de har en sterk tilknytning til arbeidsmarkedet, kan vi måle andelen med lavinntekt for personer i husholdninger der hovedinntektstaker har en yrkesinntekt på minst 3 ganger folketrygdens grunnbeløp (G).

I 2023 var andelen med lavinntekt i alt blant personer i husholdninger der hovedinntektstaker hadde en yrkesinntekt tilsvarende 3G eller mer på kun 2,8 prosent. Tilsvarende andel er mye større for innvandrere fra Afrika, Asia etc. (11,1 prosent) og for innvandrere fra EU etc. (5,2 prosent) (Statistisk sentralbyrå, tabell 12599).

Årsakene til dette kan være at disse husholdningene ofte er store og har flere å forsørge og at det er flere barnefamilier som kun har én yrkestilknyttet voksen (Omholt, 2019). Videre er det flere innvandrere som ikke har heltids stilling (Pettersen, 2023), og oftere er ansatt i yrker med lavere lønnsnivåer enn det som er vanlig blant resten av befolkningen (Taha & Villund, 2023).

Utdanning

Lengre utdanningsløp kan gi flere muligheter på arbeidsmarkedet og høyere lønn. Mens andelen med lav utdanning (grunnskole eller lavere) lå på 16,2 prosent for befolkningen, er den over dobbelt så stor blant lavinntekts-husholdningene (36,9 prosent).

Tabell 5.4.4 Indikatorer¹ for utdanning. 2020-2023

	2020	2021	2022	2023
Andel personer i husholdninger med lav utdanning				
Hele befolkningen ekskl. studenter	17,4	16,9	16,4	16,2
Med lavinntekt	39,8	39,4	36,2	36,9
Hele befolkningen ekskl. innvandrere og norskfødte med innvandrere og studenter	15,8	15,3	14,9	14,5
Med lavinntekt	40,9	41,3	40,1	40,2
Innvandrere i alt²				
Med lavinntekt	24,4	23,6	22,1	22,4
fra EU/EFTA/Storbritannia, Nord-Amerika, Australia og New Zealand	38,5	37,1	31,9	33,6
Med lavinntekt	12,0	11,4	10,9	10,7
fra Afrika, Asia, Latin-Amerika, Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia og Oseania utenom Australia og New Zealand	18,6	17,1	15,8	16,2
Med lavinntekt	34,1	33,1	30,3	30,6
Med lavinntekt	47,1	46,1	38,2	39,9
Norskfødte med innvandrerforeldre i alt³				
Med lavinntekt	22,8	21,9	21,0	20,1
fra EU/EFTA/ Storbritannia, Nord-Amerika, Australia og New Zealand	43,7	42,7	41,5	41,5
Med lavinntekt	15,4	14,9	14,0	13,5
fra Afrika, Asia, Latin-Amerika, Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia og Oseania utenom Australia og New Zealand	34,4	34,5	32,6	34,4
Med lavinntekt	24,3	23,2	22,2	21,1
Med lavinntekt	44,9	43,8	42,7	42,4
Personer med flyktningbakgrunn				
Med lavinntekt	41,8	40,9	37,0	37,7
Personer med flyktningbakgrunn og introduksjonsstønad	53,3	52,5	42,4	44,0
Med lavinntekt	40,9	38,1	21,5	29,6
Med lavinntekt	39,5	36,1	17,3	28,9
Andel personer i husholdninger med uoppgitt utdanning				
Hele befolkningen ekskl. studenter	3,0	3,2	4,0	3,6
Med lavinntekt	10,3	11,1	16,0	11,9
Hele befolkningen ekskl. innvandrere og norskfødte med innvandrere og studenter	0,3	0,3	0,3	0,3
Med lavinntekt	1,0	1,0	1,1	1,1
Innvandrere i alt				
Med lavinntekt	15,3	16,4	19,6	17,1
fra EU/EFTA/Storbritannia, Nord-Amerika, Australia og New Zealand	21,3	23,2	32,2	22,2
Med lavinntekt	21,3	23,5	25,3	26,4
fra Afrika, Asia, Latin-Amerika, Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia og Oseania utenom Australia og New Zealand	30,5	34,7	38,1	39,2
Med lavinntekt	10,6	10,8	15,4	10,6
Med lavinntekt	17,3	18,0	29,9	16,0
Norskfødte med innvandrerforeldre i alt				
Med lavinntekt	2,1	2,1	2,0	2,0
fra EU/EFTA/Storbritannia, Nord-Amerika, Australia og New Zealand	7,2	7,3	7,8	7,0
Med lavinntekt	2,3	2,3	2,3	2,5
Med lavinntekt	12,1	12,5	14,1	12,6
fra Afrika, Asia, Latin-Amerika, Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia og Oseania utenom Australia og New Zealand	2,1	2,0	1,9	1,9
Med lavinntekt	6,6	6,6	7,0	6,3
Flyktningbakgrunn				
Med lavinntekt	8,9	8,7	15,2	7,1
Flyktningbakgrunn og introduksjonsstønad	16,0	16,4	31,5	12,9
Med lavinntekt	43,1	46,4	67,2	13,1
Med lavinntekt	47,8	52,4	75,8	12,9

¹ For definisjon av indikatorer og grupper, se kapittel² Personer i studenthusholdninger er utelatt.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå. Tabell 12598.

Når vi ser på innvandrere spesielt, er det derimot ikke like lett å fastslå utdanningsnivået til innvandrere og innvandrerhusholdninger med lavinntekt. Dette skyldes manglende registrering av utdanningsnivå, som særlig gjelder for innvandrere fra EU-land som ofte ikke trenger å registrere utdanning.

gsnivået når de bosetter seg i Norge. Ved hjelp av en imputeringsmetode har Statistisk sentralbyrå prøvd å beregne utdanningsnivået for alle innvandrere på aggregert nivå. Resultatene fra denne analysen viser at andelene med ulike utdanningsnivå ikke er spesielt forskjellige før og etter imputeringen, noe som kan tyde på at det er omtrent like stor andel med lav utdanning blant dem vi mangler opplysninger om som det er blant de andre innvandrerne (Jentoft, 2014). Vi kan derimot ikke vite sikkert om det samme gjelder når vi kun ser på personer i lavinntektshusholdninger. I tillegg er det, igjen, viktig å ha i mente at innvandrere og norskfødte med innvandrerbakgrunn er en ung gruppe.

Blant innvandrere fra Afrika, Asia etc. hadde 39,9 prosent av lavinntektshusholdningene en hovedinntektstaker med lav utdanning. I tillegg var det 16 prosent av denne gruppen som hadde uoppgitt utdanning. For innvandrere fra EU etc. hadde 16,2 prosent av lavinntektshusholdningene lav utdanning, mens 39,2 prosent har uoppgitt utdanning.

For norskfødte med innvandringsbakgrunn er opplysningsgrunnlaget bedre siden de fleste har utdanningen sin fra Norge. Andelen med lav utdanning blant norskfødte med innvandrerforeldre fra EU etc. ligger noe under andelen for hele befolkningen (13,5 prosent), mens norskfødte med innvandrerforeldre fra Afrika, Asia etc. ligger noe over andelen for hele befolkningen (21,1 prosent).

Blant flyktninger som mottar introduksjonsstønad og har lavinntekt har andelen med ukjent utdanning falt de siste årene, fra å ligge på 47,8 prosent i 2020 til 12,9 prosent i 2023. Også andelen med lav utdanning har falt nokså markant, fra 39,5 prosent til 28,9 prosent i samme periode. Dette kommer trolig av at ukrainerne, som i snitt har et høyt utdanningsnivå (Molstad og Corneliusen, 2025), nå dominerer flyktninggruppen, som tidligere har vært preget av innvandrere utenfor Europa.

Økonomisk utsatthet

Økonomisk utsatthet måles her ved å se på andelen personer i husholdninger som mottar bostøtte og/eller sosialhjelp. Andelen som tilhører en husholdning som mottar bostøtte i befolkningen økte fra 4,2 prosent i 2021 til 5,5 prosent i 2023. Blant lavinntektshusholdningene økte denne andelen fra 25,9 prosent til 31,4 prosent. Noe av årsaken er trolig endringer i bostøtteordningen i 2022 og 2023, som følge av høyere strømpriser, som medførte både økte utbetalinger og anslagsvis 50 000 flere mottakere (Innst. 104 S (2021-2022)).

I 2023 var det kun 3,7 prosent av innvandrerne fra EU etc. som mottok bostøtte. 12 prosent av lavinntektshusholdninger i samme gruppe mottok bostøtte, som er lavere enn det vi finner for i befolkningen. Blant innvandrere fra Afrika, Asia etc. mottok 24,1 prosent bostøtte, mens det samme gjaldt for halvparten av husholdningene med lavinntekt. 60,1 prosent av de med flyktningbakgrunn og lavinntekt mottok denne formen for støtte, og blant dem som i tillegg mottar introduksjonsstønad og har lavinntekt var andelen 81,6 prosent. Norskfødte med innvandrerforeldre mottar i liten grad bostøtte, og ligger på omtrent samme nivå som befolkningen. Andelen personer i husholdninger som mottar bostøtte har økt for alle grupper siden 2020.

I 2023 var det 46 000 flere personer som tilhørte en husholdning hvor hovedinntektstaker mottok sosialhjelp i løpet av året sett i forhold til 2020. Krigen i Ukraina ga historisk innvandringsvekst, hvor det i 2023 bodde 57 900 flere innvandrere i Norge, sammenliknet med året før (Steinkellner, 2023). I tillegg var det høy prisvekst i Norge både i 2022 og 2023, som medførte økte utgifter til livsopphold.

Man ser den samme oppadgående trenden i mottak av sosialhjelp. Omtrent like mange mottar sosialhjelp (5,3 prosent) som bostøtte (5,5 prosent) i befolkningen, mens andelen som mottar sosialhjelp er noe lavere enn andelen som mottar bostøtte for lavinntektshusholdningene, lik henholdsvis 24,7 prosent og 31,4 prosent. Andelen reduseres noe når vi ser på befolkningen ekskludert for personer med innvandrerbakgrunn. Andelen som mottar sosialhjelp blant

innvandrere fra EU etc. er betydelig lavere enn for befolkningen, lik 3,5 prosent og 8 prosent for lavinntektshusholdningene.

Tabell 5.4.5 Indikatorer¹ for økonomisk utsatthet. 2020-2023. Prosent

	2020	2021	2022	2023
Personer som tilhører en husholdning som mottar bostøtte				
Hele befolkningen	4,5	4,2	4,9	5,5
Med lavinntekt	25,9	25,1	28,0	31,4
Hele befolkningen ekskl. innvandrere og norskfødte med innvandrere og studenter	2,5	2,3	2,8	2,8
Med lavinntekt	18,3	17,7	20,6	22,2
Innvandrere i alt	13,3	12,5	13,9	15,7
Med lavinntekt	34,8	33,9	36,0	40,2
Innvandrere fra EU etc.	3,2	3,0	3,4	3,7
Med lavinntekt	10,4	10,0	11,3	12,0
Innvandrere fra Afrika, Asia, etc.	21,3	20,1	21,7	24,1
Med lavinntekt	45,3	44,6	45,8	50,3
Norskfødte med innvandrerforeldre i alt	6,1	6,0	6,3	6,5
Med lavinntekt	21,1	21,3	22,4	23,8
Norskfødte med innvandrerforeldre fra EU etc.	4,2	4,1	4,2	4,5
Med lavinntekt	21,9	23,6	24,7	22,5
Norskfødte med innvandrerforeldre fra Afrika, Asia, etc.	6,5	6,4	6,6	6,9
Med lavinntekt	21,0	21,0	22,1	23,9
Personer med flyktningbakgrunn	29,8	28,2	30,7	34,2
Med lavinntekt	55,2	54,3	55,5	60,1
Personer med flyktningbakgrunn og introduksjonsstønad	66,3	65,3	69,2	76,8
Med lavinntekt	74,2	74,3	74,5	81,6
Personer som tilhører en husholdning som mottar sosialhjelp				
Hele befolkningen	4,5	4,3	4,6	5,3
Med lavinntekt	21,4	20,2	21,7	24,7
Hele befolkningen ekskl. innvandrere og norskfødte med innvandrere og studenter	2,6	2,4	2,5	2,7
Med lavinntekt	13,1	12,1	11,6	12,7
Innvandrere i alt	12,8	12,2	13,4	15,4
Med lavinntekt	31,1	29,8	32,5	36,0
Innvandrere fra EU etc.	2,7	2,6	3,0	3,5
Med lavinntekt	7,1	6,4	7,1	8,0
Innvandrere fra Afrika, Asia, etc.	20,8	19,7	21,1	23,7
Med lavinntekt	41,5	40,3	42,4	46,1
Norskfødte med innvandrerforeldre i alt	6,9	6,9	6,7	7,4
Med lavinntekt	18,8	18,9	19,0	20,2
Norskfødte med innvandrerforeldre fra EU etc.	3,7	3,4	3,5	3,6
Med lavinntekt	18,8	14,0	14,5	14,1
Norskfødte med innvandrerforeldre fra Afrika, Asia, etc.	7,5	7,5	7,2	8,0
Med lavinntekt	18,8	19,5	19,6	20,9
Personer med flyktningbakgrunn	29,9	28,5	30,7	34,4
Med lavinntekt	52,3	50,9	53,5	57,2
Personer med flyktningbakgrunn og introduksjonsstønad	69,6	68,8	73,6	77,4
Med lavinntekt	76,1	76,4	79,2	80,8
Personer som tilhører en husholdning som mottar bostøtte og sosialhjelp				
Hele befolkningen	2,5	2,4	2,6	3,1
Med lavinntekt	15,5	14,6	15,6	18,2
Hele befolkningen ekskl. innvandrere og norskfødte med innvandrere og studenter	1,1	1,0	1,1	1,1
Med lavinntekt	8,0	7,3	7,5	8,0
Innvandrere i alt	9,1	8,4	9,2	10,8
Med lavinntekt	24,3	23,4	24,5	28,0
Innvandrere fra EU etc.	1,4	1,3	1,5	1,6
Med lavinntekt	4,3	4,1	4,5	4,9
Innvandrere fra Afrika, Asia, etc.	15,1	14,1	14,9	17,2
Med lavinntekt	32,9	32,0	32,3	36,3
Norskfødte med innvandrerforeldre i alt	3,3	3,2	3,0	3,4

	2020	2021	2022	2023
Med lavinntekt	11,3	11,0	10,6	12,0
Norskfødte med innvandrereforeldre fra EU etc.	2,0	1,7	1,7	2,0
Med lavinntekt	11,4	9,1	9,7	9,7
Norskfødte med innvandrereforeldre fra Afrika, Asia, etc.	3,5	3,5	3,3	3,6
Med lavinntekt	11,3	11,3	10,7	12,2
Personer med flyktningbakgrunn	22,1	20,7	22,1	25,5
Med lavinntekt	41,9	40,7	40,9	45,4
Personer med flyktningbakgrunn og introduksjonsstønad	55,4	54,4	57,7	65,6
Med lavinntekt	62,6	62,5	62,8	69,9

¹For definisjon av indikatorer og grupper, se kapittel 2.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå. Tabell 12598.

Det samme kan ikke sies for innvandrere fra Afrika, Asia etc., hvor litt under en av fire mottok sosialhjelp i 2023. For lavinntektshusholdningene gjaldt dette 46,1 prosent. Det er igjen personer med flyktningbakgrunn som i størst grad mottar sosialhjelp, og særlig de som i tillegg mottar introduksjonsstønad.

Andelen som mottar sosialhjelp blant norskfødte med innvandrerbakgrunn ligger på omtrent samme nivå som befolkningen. For norskfødte med innvandrerbakgrunn fra EU lå andelen på 3,6 prosent, mens den lå på 8 prosent for norskfødte med innvandrerforeldre fra Afrika, Asia etc. Blant lavinntektshusholdningene var andelen på 14,1 prosent for førstnevnte, og 20,9 prosent for sistnevnte.

Andelen som mottar både bostøtte og sosialhjelp har siden 2020 økt, eller stått på stedet hvil, for de fleste grupper. Økningen har vært størst for personer med flyktningbakgrunn som i tillegg mottar introduksjonsstønad, fra 55,4 prosent i 2020 til 65,6 prosent i 2023.

Rente- og gjeldsbelastning

Norske husholdninger i har de siste årene fått en lavere gjeldsbelastning (samlet gjeld mer enn tre ganger så høy som husholdningenes samlede inntekt), samtidig som flere tilhører en husholdning med høy rentebelastning (renteutgifter som utgjør mer enn 15 prosent av inntekten før skatt). Dette gjelder delvis for personer i lavinntektsgruppen, som vi vil se i tabell 5.4.6.

Flere personer tilhørte en husholdning med høy rentebelastning i 2023. Årsaken til dette var høyere renter på lån etter at styringsrenten ble satt opp, grunnet høy inflasjon. Andelen med høy rentebelastning gikk fra 4,7 til 15,5 prosent fra 2020 til 2023. For lavinntektshusholdninger økte andelen med høy rentebelastning fra 9,1 til 11,5 prosent i samme periode. Andelen med høy rentebelastning er som regel lavere blant lavinntektshusholdninger, ettersom det forutsetter at man har en viss inntekt for å kunne ta opp lån.

Andelen var lavere blant innvandrere fra EU etc. (10,4 prosent), og for lavinntektshusholdningene (9,9 prosent). Blant innvandrere fra Afrika, Asia etc. hadde 13,8 prosent høy rentebelastning i 2023. For lavinntektshusholdningene gjaldt dette 7 prosent.

Norskfødte med innvandrerforeldre skiller seg ut med en relativt stor andel med høy rentebelastning, tilsvarende 18,5 prosent for dem med innvandrerforeldre fra EU etc., og 27,5 prosent for norskfødte med innvandrerforeldre fra Afrika, Asia etc. For sistnevnte gruppe har denne andelen økt med nesten 19 prosentpoeng siden 2020. Andelen er også høy for lavinntektshusholdningene. Personer med flyktningbakgrunn har en noe lavere andel (12,5 prosent) personer i husholdninger med høy rentebelastning sammenliknet med befolkningen, men denne andelen har også økt mye de siste årene.

Tabell 5.4.6 viser at en stadig mindre andel personer tilhørte en husholdning med høy gjeldsbelastningen i 2023 sammenliknet med årene før – også for de med lavinntekt.

Andelen personer i husholdninger med høy gjeldsbelastning lå på 19,6 prosent for hele befolkningen i 2023, og 15,9 prosent for lavinntektshusholdningene. Andelen er noe lavere for innvandrere og noe høyere blant norskfødte med innvandrerforeldre. Blant norskfødte med innvandrerforeldre fra Afrika, Asia etc. tilhørte 35,6 prosent en husholdning med stor gjeld i forhold til inntekt i 2023, mens 23,6 prosent hadde høy gjeldsbelastning blant dem med lavinntekt. For norskfødte med innvandrerforeldre fra EU etc. gjaldt dette for omtrent en fjerdedel. At det er mange unge i gruppen norskfødte med innvandrerforeldre, forklarer nok de relativt store andelenene med stor gjeld og høye renteutgifter i forhold til inntekt. Blant personer med flyktningbakgrunn var det 17,2 prosent som tilhørte en husholdning med stor gjeldsbelastning. For de med lavinntekt gjaldt dette for 9,1 prosent.

Tabell 5.4.6 Indikatorer¹ for rente- og gjeldsbelastning. 2020-2023. Prosent

	2020	2021	2022	2023
Personer som tilhører en husholdning med renteutgifter større enn 15 prosent av samlet inntekt				
Hele befolkningen	4,7	2,8	4,0	15,5
Med lavinntekt	9,1	6,4	7,8	11,5
Hele befolkningen ekskl. innvandrere og norskfødte med innvandrere og studenter	4,5	2,6	3,9	16,1
Med lavinntekt	10,8	7,3	9,9	15,3
Innvandrere i alt	5,5	3,5	4,2	12,4
Med lavinntekt	7,1	5,4	5,4	7,7
Innvandrere fra EU etc.	4,3	2,9	3,2	10,4
Med lavinntekt	9,4	7,4	7,4	9,9
Innvandrere fra Afrika, Asia, etc.	6,4	4,0	4,8	13,8
Med lavinntekt	6,2	4,4	4,6	7,0
Norskfødte med innvandrerforeldre i alt	8,3	5,0	8,1	26,3
Med lavinntekt	13,3	9,5	11,8	16,7
Norskfødte med innvandrerforeldre fra EU etc.	4,7	3,2	4,6	18,5
Med lavinntekt	13,7	8,3	12,4	16,5
Norskfødte med innvandrerforeldre fra Afrika, Asia, etc.	8,9	5,4	8,7	27,5
Med lavinntekt	13,2	9,7	11,7	16,7
Personer med flyktningbakgrunn	5,8	3,6	4,5	12,5
Med lavinntekt	4,7	3,4	3,5	5,4
Personer med flyktningbakgrunn og introduksjonsstønad	0,3	0,2	0,2	0,5
Med lavinntekt	0,2	0,2	0,2	0,1
Personer som tilhører en husholdning med samlet gjeld 3 ganger større enn samlet inntekt				
Hele befolkningen	22,8	22,1	21,4	19,6
Med lavinntekt	20,1	18,8	17,5	15,9
Hele befolkningen ekskl. innvandrere og norskfødte med innvandrere og studenter	23,4	22,7	22,0	20,2
Med lavinntekt	23,6	21,9	21,7	20,2
Innvandrere i alt	19,5	18,8	17,8	16,3
Med lavinntekt	15,8	14,8	12,8	11,5
Innvandrere fra EU etc.	16,0	15,2	14,5	13,2
Med lavinntekt	17,3	15,7	14,3	13,9
Innvandrere fra Afrika, Asia, etc.	22,3	21,7	20,2	18,4
Med lavinntekt	15,2	14,4	12,2	10,7
Norskfødte med innvandrerforeldre i alt	36,6	35,8	35,5	34,0
Med lavinntekt	28,1	25,8	24,3	23,2
Norskfødte med innvandrerforeldre fra EU etc.	26,4	24,8	24,6	24,0
Med lavinntekt	24,1	18,4	20,3	20,4
Norskfødte med innvandrerforeldre fra Afrika, Asia, etc.	38,6	37,7	37,3	35,6
Med lavinntekt	28,6	26,7	24,8	23,6
Personer med flyktningbakgrunn	21,4	20,9	19,2	17,2
Med lavinntekt	13,4	12,9	10,6	9,1
Personer med flyktningbakgrunn og introduksjonsstønad	2,9	3,3	2,4	1,4
Med lavinntekt	1,6	1,6	1,0	0,5

¹ For definisjon av indikatorer og grupper, se kapittel 2. Personer i studenthusholdninger er utelatt
 Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå. Tabell 12598.

Tyngende usikret gjeld

I denne rapporten bruker vi en indikator for tyngende usikret gjeld som angir hvor mange som tilhører en husholdning der samlet rentebærende usikret gjeld (ekskludert nedbetalingslån med rentesats under en viss grense) er på minst 3000 kroner og 0,25 ganger husholdningens samlede inntekt. Se kapittel 5.12 for en grundigere redegjørelse av indikatoren.

Sammenlignet med befolkningen generelt, er innvandrere fra EU etc. og norskfødte fra Afrika, Asia etc. med lavinntekt mer utsatt for å tilhøre en husholdning med tyngende usikret gjeld, som vist i kapittel 5.12. Blant innvandrere og norskfødte er det ikke en entydig sammenheng mellom det å tilhøre en lavinntektshusholdning og ha tyngende usikret gjeld, slik som vi ser i befolkningen. Blant innvandrere fra Afrika, Asia etc. og personer med flyktningbakgrunn er husholdningene uten lavinntekt mer utsatt for å tilhøre en husholdning med tyngende usikret gjeld. Andelene med usikret gjeld har generelt falt de siste årene, som delvis kan skyldes at innføring av gjeldsregisteret har hatt en innstrammende effekt.

Bolig

Norge har en relativt høy boligeierandel. Dette skyldes i stor grad den norske boligmodellen, som oppfordrer til boligkjøp blant annet gjennom ulike tiltak for boligbygging og skattepolitikk. Ifølge tabell 5.4.7 er andelen som tilhører en husholdning som eier en primærbolig langt lavere i lavinntektshusholdningene, lik 27,8 prosent, sammenlignet med andelen for hele befolkningen som ligger på 74,9 prosent. Det er dermed en klar sammenheng mellom inntekt og eierforhold. Andelen personer i husholdninger som eier en primærbolig øker til 81,5 prosent når vi ekskluderer innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre.

Omtrent halvparten av innvandrerne eide en primærbolig i 2023. Tallet er litt høyere for innvandrere fra EU etc. og litt lavere for innvandrere fra Afrika, Asia etc. For lavinntektshusholdningene er andelen på mellom 14-15 prosent. Andelen som eier en primærbolig blant norskfødte med innvandrerforeldre er den samme som vi finner i befolkningen. Andelen som eier primærbolig blant personer med flyktningbakgrunn ligger på et noe lavere nivå enn innvandrere, lik 41,2 prosent, mens personer som i tillegg mottar introduksjonsstønad i svært liten grad eier egen bolig.

Det er stort sett blant lavinntektshusholdningen at andelen som eier en primærbolig har gått ned siden 2020.

Tabell 5.4.7 Andel personer¹ i husholdninger som eier primærbolig². 2020-2023. Prosent

	2020	2021	2022	2023
Hele befolkningen uten studenter	75,2	75,3	75,1	74,9
Med lavinntekt	31,8	31,6	30,8	27,8
Hele befolkningen ekskl. innvandrere og norskfødte med innvandrere, uten studenter	80,8	80,9	81,2	81,5
Med lavinntekt	43,3	43,2	44,6	41,8
Innvandrere i alt	49,7	50,2	49,5	48,9
Med lavinntekt	18,3	17,8	16,1	14,6
fra EU/EFTA/Storbritannia, Nord-Amerika, Australia og New Zealand	49,8	50,2	51,0	51,5
Med lavinntekt	14,4	14,0	14,7	14,1
fra Afrika, Asia, Latin-Amerika, Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia og Oseania utenom Australia og New Zealand	49,5	50,3	48,4	47,0
Med lavinntekt	20,0	19,5	16,6	14,8
Norskfødte med innvandrerforeldre i alt	73,9	73,6	74,0	74,3
Med lavinntekt	36,7	32,6	31,5	30,0
fra EU/EFTA/Storbritannia, Nord-Amerika, Australia og New Zealand	77,6	77,9	78,5	77,7
Med lavinntekt	33,3	31,2	32,8	29,3
fra Afrika, Asia, Latin-Amerika, Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia og Oseania utenom Australia og New Zealand	73,2	72,8	73,2	73,8
Med lavinntekt	37,1	32,7	31,3	30,0
Flyktningbakgrunn	45,4	46,0	43,4	41,2
Med lavinntekt	17,4	17,3	14,3	12,3
Flyktningbakgrunn og introduksjonsstønad	5,0	5,5	4,2	2,6
Med lavinntekt	2,2	2,0	1,4	0,6

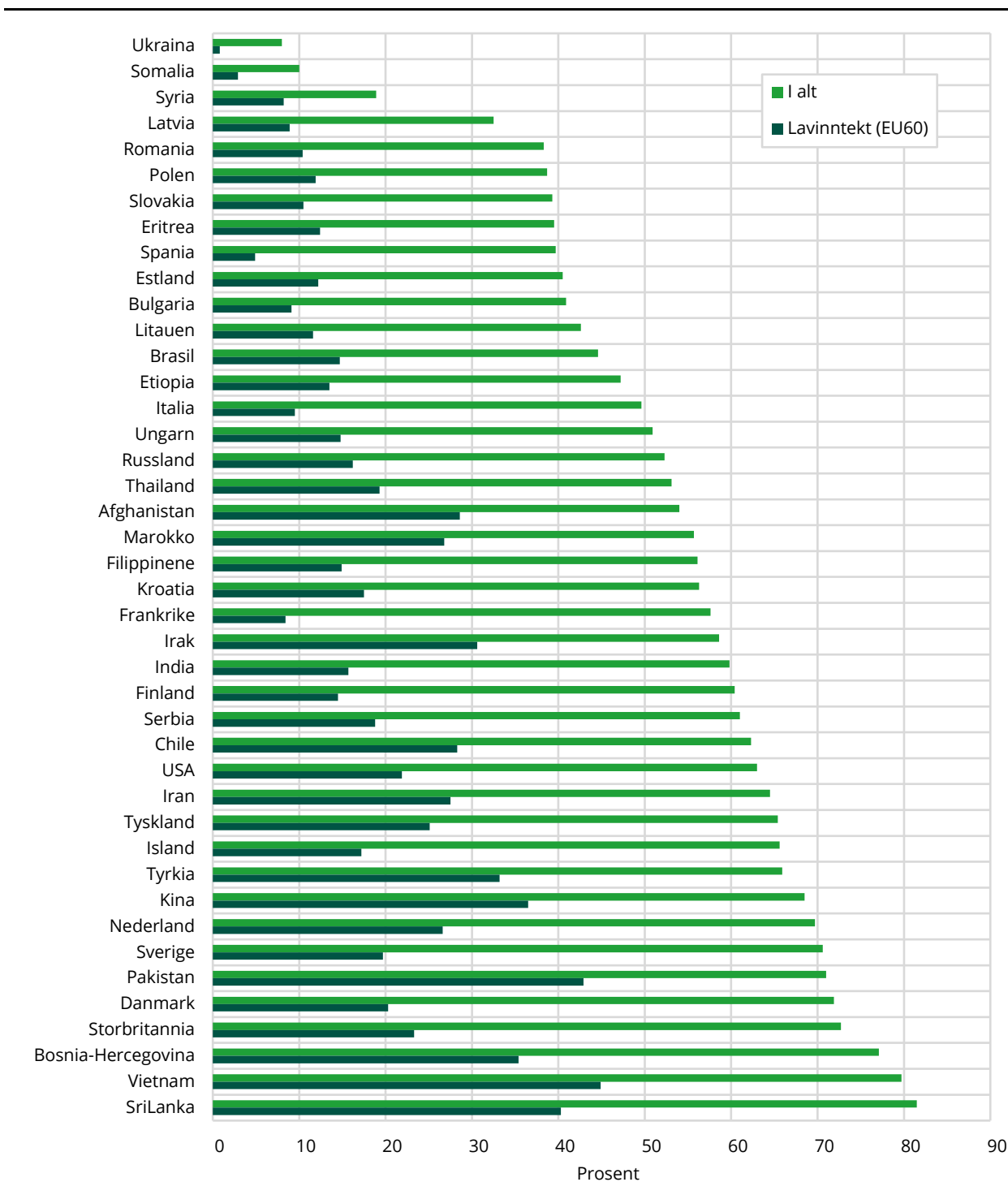
¹ For definisjon av indikatorer og grupper, se kapittel 2. Personer i studenthusholdninger er utelatt

² Våningshus på gårdsbruk regnes her ikke som primærbolig.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå.

Figur 5.4.6 illustrerer forskjellene i boligeierskap blant innvandrere i alt og innvandrerhusholdninger med lavinntekt, fordelt etter landbakgrunn. Innvandrere fra Ukraina, Somalia og Syria eier i liten grad egen primærbolig. Vi finner også relativt lave eierandeler blant personer med bakgrunn fra enkelte EU-land i Øst-Europa, som for eksempel Latvia, Romania og Polen. Blant innvandrere med forholdsvis lang botid i Norge, som dem fra Tyrkia, Vietnam, Sri Lanka og Pakistan, er det derimot svært store andeler som eier egen primærbolig, også blant lavinntektsgruppene.

Figur 5.4.6 Andel personer¹ i husholdninger der hovedinntektstaker er innvandrere, etter hovedinntektstakers landbakgrunn, som eier primærbolig². Alle og personer med lavinntekt (EU-skala 60 prosent). 2023. Prosent

¹ For definisjon av indikatorer og grupper, se kapittel 2.

² Våningshus på gårdsbruk regnes her ikke som primærbolig.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå.

Inntektssammensetning

Tabell 5.4.8 viser at innvandrere, og da særlig personer med innvandrerbakgrunn fra EU etc., får en relativt stor andel av sin samlede inntekt fra yrkesinntekter. Dette gjelder også for lavinntektsusholdningene, men i noe mindre grad enn for dem med inntekt over lavinntektsgrensen. Noe av bakgrunnen for dette, er at få i denne gruppen er gamle nok til å være alderspensjonister, som også kan leses av de lave andelen som alderspensjon utgjør av samlet husholdningsinntekt. I tillegg mottar

denne gruppen mindre i kapitalinntekter, sammenliknet med befolkningen uten innvandrerbakgrunn. Mens lavinntektshusholdninger uten innvandrerbakgrunn ofte mottar ytelser fra folketrygden, som alderspensjon, uføretrygd og arbeidsavklaringspenger, er innvandrere med lavinntekt ofte mer avhengige av yrkesinntekt og av stønader som dagpenger ved arbeidsledighet, introduksjonsstønad og sosialhjelp.

Ser vi nærmere på inntektssammensetningen i lavinntektshusholdninger, mottar innvandrere fra EU etc. 64 prosent av inntekten sin gjennom arbeid. Dette kan tyde på at de er tilknyttet jobber med relativt lave lønninger, jobber deltid eller kun har registrert yrkesinntekt i Norge i deler av året. I gjennomsnitt utgjør overføringer 35 prosent av samlet inntekt for disse lavinntektshusholdningene, der arbeidsavklaringspenger er en viktig inntektskilde.

Tabell 5.4.8 Inntektssammensetningen for hele befolkningen og husholdninger der hovedinntektstaker er innvandr¹, etter landbakgrunn. Andel av samlet inntekt (prosent) og gjennomsnitt i kroner. 2023

	Hele befolkningen eks. studenter og personer med innvandrerbakgrunn			Innvandrere					
				EU etc.			Afrika, Asia etc.		
	I alt	Ikke lavinntekt	Med lavinntekt ²	I alt	Ikke lavinntekt	Med lavinntekt ²	I alt	Ikke lavinntekt	Med lavinntekt ²
Yrkesinntekt	65	66	28	81	82	64	71	77	37
Kapitalinntekter ³	7	7	4	4	4	1	3	3	1
Overføringer	27	26	68	16	15	35	27	20	63
<i>Herav:</i>									
Arbeidsavklaringspenger	1	1	8	2	1	7	3	2	6
Alderspensjon	12	12	26	4	3	5	3	2	4
Uføretrygd	5	4	22	1	1	5	5	4	9
Tjenestepensjoner	4	4	2	2	2	1	1	1	1
Dagpenger ved arbeidsledighet	0	0	1	1	1	5	1	1	2
Sykepenger	2	2	2	3	3	4	3	3	2
Barnetrygd	1	1	1	1	1	2	2	1	4
Bostøtte	0	0	1	0	0	1	1	0	4
Sosialhjelp	0	0	2	0	0	2	3	1	12
Kontantstøtte	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Introduksjonsstønad	0	0	0	0	0	0	2	1	10
Samlet inntekt	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Samlet inntekt	1 082 400	1 165 300	330 200	843 600	1 034 200	215 000	735 200	1 006 500	304 600
Samlet inntekt etter skatt	798 700	857 700	263 600	628 000	763 900	179 600	574 000	765 800	269 500
Inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skala) ⁴	525 300	559 000	219 300	427 200	515 100	137 100	355 600	469 600	174 700
Antall personer i husholdningen	2,1	2,1	1,4	2	2,1	1,5	2,4	2,5	2,1
Antall barn under 18 år	0,4	0,4	0,2	0,4	0,5	0,3	0,7	0,7	0,7
Antall husholdninger	2 062 509	1 857 620	204 889	227 358	174 469	52 889	266 942	163 768	103 174

¹ Personer i studenthusholdninger er utelatt.

² Lavinntekt er definert som under 60 prosent av medianinntekten for alle, ifølge EU-skalaen.

³ Negative kapitalinntekter er satt lik 0.

⁴ Omfatter også negative kapitalinntekter.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå.

For lavinntektshusholdninger der hovedinntektstaker er innvandrere fra et land i Afrika, Asia etc., er situasjonen omtrent omvendt. For disse utgjør overføringer 63 prosent av samlet inntekt, der sosialhjelp og introduksjonsstønad utgjør henholdsvis 12 og 10 prosent av samlet inntekt. Uføretrygd og arbeidsavklaringspenger er også relativt viktige inntektskilder for mange av disse

husholdningene. Sammenliknet med lavinntektshusholdninger i alt og lavinntektshusholdninger med hovedinntektstaker fra EU etc. er det i snitt flere barn under 18 år i disse husholdningene.

Tabell 5.4.9 viser inntektssammensetningen for husholdninger der hovedinntektstaker har flyktningbakgrunn. For lavinntektshusholdningene utgjør overføringer 71 prosent av den samlede inntekten. Ser vi videre på dem som i tillegg mottar introduksjonsstønad, finner vi at disse lavinntektshusholdningene mottar over 87 prosent av samlet inntekt fra overføringer, der introduksjonsstønad alene utgjør halvparten av samlet inntekt, mens sosialhjelp utgjør 21 prosent. Lavinntektshusholdninger med flyktningbakgrunn som mottar introduksjonsstønad har i snitt 2,7 personer i husholdningen, som er noe større enn gjennomsnittet i befolkningen.

Tabell 5.4.9 Inntektssammensetningen for hele befolkningen og husholdninger der hovedinntektstaker har flyktningbakgrunn¹. Andel av samlet inntekt (prosent) og gjennomsnitt i kroner. 2023

	Flyktningbakgrunn i alt			Flyktningbakgrunn og introduksjonsstønad		
	I alt	Ikke lavinntekt	Med lavinntekt ²	I alt	Ikke lavinntekt	Med lavinntekt ²
Yrkesinntekt	64	73	28	24	48	13
Kapitalinntekter ³	2	3	0	0	0	0
Overføringer	34	24	71	76	52	87
<i>Herav:</i>						
Arbeidsavklaringspenger	4	3	6	0	1	0
Alderspensjon	2	2	4	0	0	0
Uføretrygd	6	5	10	0	1	0
Tjenestepensjoner	1	1	0	0	0	0
Dagpenger ved arbeidsledighet	1	1	2	0	1	0
Sykepenger	3	3	2	0	1	0
Kvalifiseringsstønad	1	0	2	1	1	1
Barnetrygd	2	2	4	5	3	5
Bostøtte	2	0	5	5	2	6
Sosialhjelp	5	2	16	17	9	21
Kontantstøtte	0	0	0	0	0	0
Introduksjonsstønad	4	1	13	44	29	50
Samlet inntekt	100	100	100	100	100	100
Samlet inntekt	660 800	941 800	319 800	401 700	695 400	335 600
Samlet inntekt etter skatt	531 000	731 100	288 100	365 100	590 600	314 300
Inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skala)⁴	325 200	442 700	182 600	216 500	346 600	187 200
Antall personer i husholdningen	2,5	2,6	2,3	2,7	2,8	2,7
Antall barn under 18 år	0,8	0,7	0,8	1,0	1,0	1,0
Antall husholdninger	156 077	85 570	70 507	21 385	3 933	17 452

¹ Personer i studenthusholdninger er utelatt.

² Lavinntekt er definert som under 60 prosent av medianinntekten for alle, ifølge EU-skalaen.

³ Negative kapitalinntekter er satt lik 0.

⁴ Omfatter også negative kapitalinntekter.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå.

Blant norskfødte med innvandrereforeldre fra EU etc. utgjør yrkesinntekt en stor andel av samlet inntekt, som vist i tabell 5.4.10. Overføringer utgjør omtrent en fjerdedel av inntekten, der alderspensjon fra folketrygden er en relativt stor inntektskilde. Norskfødte med innvandrereforeldre fra EU etc. med lavinntekt utgjør knappe 670 husholdninger. Overføringer utgjør i snitt 63 prosent av samlet inntekt, der alderspensjon og uføretrygd er de viktigste inntektskildene.

Tabell 5.4.10 Inntektssammensetningen for hele befolkningen og husholdninger der hovedinntektstaker er norskfødt med innvandrereforeldre¹, etter landbakgrunn. Andel av samlet inntekt (prosent) og gjennomsnitt i kroner. 2023

	Norskfødte med innvandrereforeldre					
	EU etc.			Afrika, Asia etc.		
	I alt	Ikke lavinntekt	Med lavinntekt ²	I alt	Ikke lavinntekt	Med lavinntekt ²
Yrkesinntekt	69	70	30	76	78	56
Kapitalinntekter ³	7	7	7	4	4	1
Overføringer	24	23	63	20	18	43
<i>Herav:</i>						
Arbeidsavklaringspenger	1	1	8	3	2	10
Alderspensjon	9	9	18	2	2	1
Uføretrygd	4	4	20	6	5	11
Tjenestepensjoner	3	3	3	1	1	0
Dagpenger ved arbeidsledighet	0	0	1	1	1	2
Sykepenger	2	2	2	3	3	2
Barnetrygd	1	1	2	1	1	2
Bostøtte	0	0	2	0	0	2
Sosialhjelp	0	0	4	1	0	5
Samlet inntekt	100	100	100	100	100	100
Samlet inntekt	1 033 700	1 180 500	250 700	997 500	1 174 700	304 000
Samlet inntekt etter skatt	756 600	860 800	200 300	762 100	890 300	260 800
Inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skala) ⁴	503 300	567 800	159 100	455 100	524 500	183 400
Antall personer i husholdningen	2,0	2,1	1,4	2,4	2,6	1,7
Antall barn under 18 år	0,4	0,4	0,2	0,6	0,6	0,4
Antall husholdninger	4 245	3 575	670	22 484	17 907	4 577

¹ Personer i studenthusholdninger er utelatt.² Lavinntekt er definert som under 60 prosent av medianinntekten for alle, ifølge EU-skalaen³ Negative kapitalinntekter er satt lik 0⁴ Omfatter også negative kapitalinntekter

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå

For husholdninger, der hovedinntektstaker er norskfødt med innvandrereforeldre fra Afrika, Asia etc., er yrkesinntekt svært viktig, og utgjør 76 prosent av den samlede inntekten. Blant de nærmere 4 600 husholdningene med lavinntekt i denne gruppen, utgjør overføringer 43 prosent av samlet inntekt, med arbeidsavklaringspenger og uføretrygd som de største postene.

Inntektsfordeling

Tabell 5.4.11 viser fordelingen av inntekt blant befolkningen og innvandrershusholdninger, målt ved ulike ulikhetsmål. Ettersom en større andel av husholdningene med innvandrerbakgrunn har et lavere inntektsnivå, befinner da også en mindre andel av disse husholdningene seg rundt midten av inntektsfordelingen. Inntektsulikheten blir da større i disse gruppene.

Gini-koeffisienten for befolkningen uten innvandrerbakgrunn lå på 0,232. For innvandrere og norskfødte tilsvarte den henholdsvis 0,285 og 0,239. Inntektsforskjellen har i tidligere år vært noe mindre blant personer med flyktningbakgrunn som mottar introduksjonsstønad, ettersom de fleste av disse i stor grad lever av offentlig fastsatte stønader, blir det ikke så store inntektsforskjeller. I 2022 og 2023 økte inntektsforskjellene blant flyktninger med introduksjonsstønad, fra 0,160 i 2021 til 0,307 i 2022 og 0,228 i 2023. De øvrige ulikhetsmålene viser og en kraftig økning fra 2021 til 2022. Dette kommer trolig av at flere av ukrainerne som ankom Norge disse årene kun hadde inntekt deler av året.

Tabell 5.4.11 Fordeling av inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skala)¹. 2020-2023

	2020	2021	2022	2023
S80/S20²				
Hele befolkningen uten studenter	3,62	3,99	3,64	3,56
Hele befolkningen ekskl. studenter og personer med innvandrerbakgrunn	3,28	3,69	3,26	3,16
Innvandrer i alt	4,78	4,72	5,09	4,90
fra EU/EFTA/Storbritannia, Nord-Amerika, Australia og New Zealand	5,24	5,26	4,86	4,77
fra Afrika, Asia, Latin-Amerika, Europa utenom EU/ EFTA/Storbritannia S og Oseania utenom Australia og New Zealand	4,13	4,07	4,93	4,65
Norskfødte med innvandrerforeldre	3,76	3,95	3,65	3,46
fra EU/ EFTA/Storbritannia, Nord-Amerika, Australia og New Zealand	4,09	4,18	4,18	3,90
fra Afrika, Asia, Latin-Amerika, Europa utenom EU/ EFTA/Storbritannia og Oseania utenom Australia og New Zealand	3,65	3,87	3,54	3,38
Flyktningbakgrunn	3,50	3,53	4,77	4,48
Flyktningbakgrunn og introduksjonsstønad	2,23	2,28	6,11	3,90
P90/P10³				
Hele befolkningen uten studenter	2,82	2,85	2,80	2,79
Hele befolkningen ekskl. studenter og personer med innvandrerbakgrunn	2,63	2,69	2,62	2,57
Innvandrer i alt	3,38	3,28	3,67	3,53
fra EU/ EFTA/Storbritannia, Nord-Amerika, Australia og New Zealand	3,68	3,55	3,46	3,39
fra Afrika, Asia, Latin-Amerika, Europa utenom EU/ EFTA/Storbritannia og Oseania utenom Australia og New Zealand	3,06	3,00	3,70	3,44
Norskfødte med innvandrerforeldre i alt	2,93	2,92	2,84	2,79
med innvandrerforeldre fra EU/ EFTA/Storbritannia, Nord-Amerika, Australia og New Zealand	3,03	3,05	2,94	2,89
med innvandrerforeldre fra Afrika, Asia, Latin-Amerika, Europa utenom EU/ EFTA/Storbritannia og Oseania utenom Australia og New Zealand	2,90	2,89	2,82	2,77
Flyktningbakgrunn	2,76	2,73	3,74	3,41
Flyktningbakgrunn og introduksjonsstønad	1,92	1,99	5,47	3,53
Gini-koeffisient⁴				
Hele befolkningen uten studenter	0,252	0,279	0,253	0,248
Hele befolkningen ekskl. studenter og personer med innvandrerbakgrunn	0,239	0,271	0,238	0,232
Innvandrer i alt	0,284	0,285	0,288	0,285
fra EU/ EFTA/Storbritannia, Nord-Amerika, Australia og New Zealand	0,286	0,292	0,279	0,276
fra Afrika, Asia, Latin-Amerika, Europa utenom EU/ EFTA/Storbritannia og Oseania utenom Australia og New Zealand	0,269	0,266	0,283	0,279
Norskfødte med innvandrerforeldre i alt	0,254	0,268	0,249	0,239
med innvandrerforeldre fra EU/ EFTA/Storbritannia, Nord-Amerika, Australia og New Zealand	0,275	0,281	0,280	0,265
med innvandrerforeldre fra Afrika, Asia, Latin-Amerika, Europa utenom EU/ EFTA/Storbritannia og Oseania utenom Australia og New Zealand	0,247	0,263	0,242	0,233
Personer med flyktningbakgrunn	0,245	0,246	0,276	0,270
Flyktningbakgrunn og introduksjonsstønad	0,156	0,160	0,307	0,228

¹ Negative beløp er nullstilt. Personer i studenthusholdninger er utelatt² S80/S20 er forholdet mellom gjennomsnittsinntektene til rikeste og fattigste 20 prosent i gruppen.³ P90/P10 er forholdstallet mellom inntekten til den personen som befinner seg mellom desil 9 og desil 10 (P90) og inntekten til den personen som befinner seg mellom desil 1 og desil 2 (P10).⁴ Gini-koeffisienten er et summarisk mål som varierer fra 0 (minst ulikhet) og 1 (størst ulikhet).

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå

Forholdstallet S80/S20 viser at gjennomsnittlig inntekt blant den femtedelen med høyest inntekt var 3,2 ganger så stor som gjennomsnittsinntekten til femtedelen med lavest inntekt, når vi ser på hele befolkningen ekskludert for personer med innvandrerbakgrunn. Tilsvarende tall for norskfødte med innvandrerforeldre er 3,5, mens for innvandrere lå forholdstallet på 4,9.

P90/P10 er forholdstallet mellom inntekten til personen som har litt høyere inntekt enn 90 prosent av befolkningen, og personen som har litt lavere inntekt enn 90 prosent av befolkningen. For befolkningen uten innvandrere lå denne på 2,6. Norskfødte med innvandrerforeldre ligger litt over med 2,8, mens innvandrere har en mer ulik inntektsfordeling gitt ved forholdstallet 3,5.

Inntektsulikheten har falt for befolkningen og for norskfødte med innvandrerbakgrunn. For innvandrere med bakgrunn av Afrika, Asia etc. har inntektsulikheten økt, mens den falt for innvandrere med bakgrunn fra EU etc. Ulikheten har økt mest for personer som tilhører en husholdning med flyktningbakgrunn.

Levekår

Videre vil vi beskrive ulike levekårsindikatorer for innvandrere, basert på Levekårsundersøkelsen, EU-SILC. Her ser vi på innvandrere og deres husholdninger, og tar ikke i betraktning om hovedinntektstaker er innvandrer.

Omtrent 13 prosent av den voksne befolkningen i Levekårsundersøkelsen EU-SILC 2024 er innvandrere. Vi vet fra tidligere undersøkelser, blant annet Dalen og Larsson (2022) og Vrålstad og Wiggen (2016), at det er ganske store levekårsforskjeller mellom innvandrere fra ulike opprinnelsesland. Vi fordeler derfor innvandrere i to grupper og presenterer separate tall for disse to gruppene:

- Norden utenom Norge, EU/EFTA, Storbritannia, USA, Canada, Australia og New Zealand (omtales som EU etc.)
- Europa utenom EU/EFTA og Storbritannia, Afrika, Asia, Amerika utenom USA og Canada, Oseania utenom Australia og New Zealand og polare områder (omtales som Afrika, Asia etc.)

Det er litt flere innvandrere fra Afrika, Asia etc. (10,6 prosent) enn fra EU etc. (8 prosent) som har besvart undersøkelsen i 2024.

Sammensetning av innvandrere

Her beskrives demografiske kjennetegn for de to innvandrergruppene og øvrig befolkning, basert på Levekårsundersøkelsen EU-SILC 2024. De to innvandrergruppene har noen fellestrekk, men også forskjellige demografiske kjennetegn.

Både innvandrere fra EU etc. og Afrika, Asia etc. er yngre enn den øvrige befolkningen. I Levekårsundersøkelsen EU-SILC 2024 er gjennomsnittsalderen blant innvandrere fra Afrika, Asia etc. 40 år, mens den er 44 år blant innvandrere fra EU etc., og 49 år i øvrig befolkning. Majoriteten av innvandrere er i alder 25-44 år, dette gjelder 55 prosent i begge grupper, mot 28 prosent i øvrig befolkning. Det er noe flere kvinner blant innvandrere fra Afrika, Asia etc. (52 prosent kvinner, 48 prosent menn) enn blant innvandrere fra EU etc., hvor det er noe flere menn (47 prosent kvinner, 53 prosent menn).

Innvandrergruppene har i større grad høyere utdanning og er i større grad yrkesaktive enn øvrig befolkning, noe som kan ha en sammenheng med at innvandrerne er betydelig yngre enn øvrig befolkning. Blant innvandrere fra EU etc. har 53 prosent utdanning på universitet- og høyskolenivå, og det samme gjelder 50 prosent blant innvandrere fra Afrika, Asia etc., mot 36 prosent i den øvrige befolkningen. Andelen med grunnskoleutdanning som høyeste utdanning er omtrent like stor blant innvandrere fra Afrika, Asia etc. som i øvrig befolkning (24 prosent), mens andelen er langt lavere blant innvandrere fra EU etc., hvor bare 9 prosent har grunnskole som høyeste utdanning.

Ser vi på yrkesaktivitet, er en større andel innvandrere yrkesaktive enn i øvrig befolkning. Blant innvandrere fra EU etc. er 73 prosent yrkesaktive, det samme gjelder 64 prosent blant innvandrere fra Afrika, Asia etc. og 56 prosent i øvrig befolkning. Dette har en sammenheng med alder; 24 prosent av øvrig befolkning er pensjonister mens det samme gjelder 11 prosent blant innvandrere fra EU etc. og bare 4 prosent blant innvandrere fra Afrika, Asia etc. Samtidig er det flere arbeidsledige blant innvandrere enn i øvrig befolkning. Mens 1 prosent i øvrig befolkning er arbeidsledige, gjelder det samme 5 prosent blant innvandrere fra EU etc. og 9 prosent blant innvandrere fra Afrika, Asia etc. Andelen uføre er omtrent like høy blant innvandrere fra Afrika, Asia etc. som i øvrig befolkning (8 prosent), mens den er noe lavere blant innvandrere fra EU etc. (5 prosent). Det samme mønsteret kan ses for andelen som er student eller skoleelev, som gjelder henholdsvis 11 og 10 prosent blant innvandrere fra Afrika, Asia etc. og øvrig befolkning, mens andelen er noe lavere blant innvandrere fra EU etc. (6 prosent).

Blant innvandrere fra Afrika, Asia etc. har langt flere lavinntekt (30 prosent) enn blant innvandrere fra EU etc. (10 prosent) og øvrig befolkning (11 prosent).

Begge innvandrergruppene er betydelig mer urbane enn befolkningen generelt. Blant innvandrere fra Afrika, Asia etc. bor hele 22 prosent i Oslo. Denne andelen er nesten dobbelt så stor som i befolkningen i alt, hvor 12 prosent bor i Oslo. Av innvandrere fra EU etc. bor 18 prosent i Oslo.

Ser vi på husholdningene til innvandrerne, er det en større andel barnefamilier blant dem enn i øvrig befolkning. Også andelen barnefamilier med lav inntekt overrepresentert i begge innvandringsgruppene sammenlignet med øvrig befolkning. Mens 2 prosent av husholdninger i øvrig befolkning er barnefamilier med lav inntekt, gjelder det samme 7 prosent blant husholdningene til innvandrere fra EU etc. og 18 prosent blant husholdningene til innvandrere fra Afrika, Asia etc. Sosialhjelpsmottakere er også overrepresentert blant innvandrere fra Afrika, Asia etc. (18 prosent) sammenlignet med innvandrere fra EU etc. og øvrig befolkning (henholdsvis 2 og 3 prosent).

(For mer om representasjonen av personer med innvandrerbakgrunn i EU-SILC, se Henriksen, Østby og Normann (2012)).

Boligeierskap og boligstandard

Andelen boligeiere er mindre blant innvandrere enn ellers i befolkningen. Mens 77 prosent av befolkningen som helhet bor i en bolig som en i husholdningen eier, gjelder det samme 59 prosent av innvandrere fra EU etc., og 49 prosent av innvandrere fra Afrika, Asia etc. Innvandrere bor også sjeldnere i enebolig. 46 prosent av innvandrerne med opprinnelse fra EU etc. og 34 prosent med opprinnelse fra Afrika, Asia etc. bor i enebolig. I den generelle befolkningen bor 53 prosent i enebolig. Det at andelen som er eier og som bor i enebolig er liten blant innvandrere kan blant annet henge sammen med at mange i disse gruppene er yngre, og at de i større grad enn befolkningen ellers bor i store byer der dette er mer uvanlig.

Innvandrere bor trangere enn befolkningen som helhet, men her er det forskjell på personer med bakgrunn fra EU etc. og personer med bakgrunn fra Afrika, Asia etc. I befolkningen bor 6 prosent trangt. Andelen som bor trangt er noe større for innvandrere fra EU etc. (9 prosent), men er mer enn fire ganger så stor for innvandrere fra Afrika, Asia etc. (25 prosent). Dette gjenspeiles også i antall kvadratmeter per person, som er høyere for befolkningen i alt (71 kvm) enn for innvandrere fra EU etc. (57 kvm) og innvandrere fra Afrika, Asia etc. (46 kvm). Disse tallene har vært relativt stabile over mange år.

Ser vi på boligproblemer, er de nyeste tallene for dette fra 2023. Også her ser vi en tydelig forskjell mellom innvandrere fra EU etc. og innvandrere fra Afrika, Asia etc. Mens andelen som har ett eller flere boligproblemer er relativt lik mellom innvandrere fra EU etc. og befolkningen i alt (henholdsvis

25 og 26 prosent), er andelen betydelig høyere blant innvandrere fra Asia Afrika, etc., hvor 36 prosent har minst ett boligproblem. Det er spesielt problemer med støy, forurensning, og råte eller fukt som i større grad gjelder innvandrere fra Afrika, Asia etc. 22 prosent av disse har problemer med støy i boligen, 10 prosent har problemer med forurensning ved boligen, og 9 prosent har problemer med råte eller fukt.

Tabell 5.4.12 Boligtype og boligstandard for innvandrere og befolkningen i alt. Prosent og gjennomsnitt.

	Innvandrere fra EU etc.					Innvandrere fra Afrika, Asia etc.					Hele befolkningen	
	2012	2017 ¹	2022	2023	2024	2012	2017	2022	2023	2024	2023	2024
Eierforhold												
Bor i husholdning som eier	63	55	59	60	59	55	50	51	54	49	78	77
Bor i husholdning som er selveier	52	44	49	49	48	35	36	41	40	35	65	64
Boligtype og -størrelse												
Bor i enebolig, våningshus	53	50	47	45	46	30	33	33	32	34	53	53
Bor i småhus ellers	20	17	15	14	14	23	21	14	19	16	13	14
Bor trangt	13	12	12	10	9	38	28	21	20	25	6	6
Bor svært romslig	21	19	27	29	24	8	12	15	17	14	37	37
Boligareal. (gjennomsnitt, kvm)												
Per husholdning	99	97	101	104	106	86	89	96	96	91	119	119
Per person	47	54	57	58	57	34	49	48	47	46	71	71
Bor i bolig med minst ett boligproblem²												
Problem med ...	..	23	..	25	..	..	29	..	36	..	26	..
Råte eller fukt	10	7	..	4	..	13	11	..	9	..	5	..
Støy i boligen	14	14	..	14	..	19	16	..	22	..	14	..
Forurensning ved boligen	11	9	..	9	..	10	10	..	10	..	10	..
Kriminalitet, vold og hærverk i boområdet	8	5	..	7	..	11	5	..	7	..	6	..
Antall svar	203	229	303	298	327	262	276	390	359	416	5482	5750

¹ I 2021 ble Levekårsundersøkelsen EU-SILC lagt om, som svekker sammenlignbarheten med eldre tall. Se kapittel 2 for mer informasjon.

² Fra 2020 stilles spørsmålene om boligproblemer hvert 3. år.

Kilde: Levekårsundersøkelsen EU-SILC, Statistisk sentralbyrå.

Boligøkonomi

Når vi tar for oss boligøkonomi ser vi på leiere og eiere hver for seg. Leiery i begge innvandrerguppene har relativt høye bokostnader sammenlignet med leiere i befolkningen i alt. Innvandrere i husholdninger som leier betalte i snitt omtrent 132 000 kroner i samlede boutgifter i året. Beløpet er på samme nivå for begge innvandrerguppene. Dette er omtrent 19 000 kroner mer per år enn husholdninger i befolkningen i alt, hvor de samlede boutgiftene per år er på 113 700 kroner for leiere.

Ser vi på boligutgifter for eiere, betaler innvandreres husholdninger mer i samlede boutgifter enn husholdninger i befolkningen i alt, men det er her også forskjell mellom de to gruppene av innvandrere. Mens eierhusholdninger i befolkningen i alt betaler 199 000 kroner per år i samlede boutgifter, betaler innvandrere fra EU etc. 227 000 kroner, og innvandrere fra Afrika, Asia etc. betaler 250 000 kroner per år. Dette kan skyldes at innvandrere er yngre og at en større andel av dem er i en etableringsfase med relativt store boliglån. Renter og avdrag på boliglån utgjør til sammen 160 000 kroner per år for innvandrere fra EU etc., og 175 000 per år for innvandrere fra Afrika, Asia etc., og rentene er på henholdsvis 110 000 og 120 000 kroner per år. I eierhusholdninger i befolkningen i alt utgjør renter og avdrag 129 000 kroner per år, hvorav 86 000 kroner er renter.

For å få et bedre bilde av hvor stor belastning boligutgiftene utgjør, kan vi se på boutgifter opp mot inntekt. Boligutgiftene til innvandrere fra Afrika, Asia etc. utgjør en større del av deres inntekt enn for befolkningen i alt. 31 prosent av husholdningene til innvandrere fra Afrika, Asia etc. har samlede

boutgifter som utgjør 40 prosent eller mer av inntekten deres. Andelen er lavere i befolkningen i alt, hvor det samme gjelder 22 prosent. Ser vi på innvandrere fra EU etc., er andelen som bruker 40 prosent eller mer av inntekten sin på de samlede boutgiftene lavere enn i befolkningen i alt, på 16 prosent. For innvandrere fra Afrika, Asia etc. og befolkningen i alt har andelen som bruker 40 prosent eller mer av inntekt på boutgifter vært økende siden 2021, mens andelen har vært mer stabil for innvandrere fra EU etc., bortsett fra et år med noe høyere andel i 2022.

At innvandrere fra Afrika, Asia etc. bruker mer av sin inntekt på boligutgifter gjenspeiles også i at en større andel blant dem opplever boutgiftene som tyngende (21 prosent) sammenlignet med innvandrere fra EU etc. (10 prosent) og befolkningen i alt (8 prosent).

Tabell 5.4.13 Boligøkonomi for innvanderers husholdninger og husholdninger i befolkningen i alt. Kroner og prosent

	Innvandrere fra EU etc.					Innvandrere fra Afrika, Asia etc.					Hele befolkn ingen
	2012	2017 ¹	2022	2023	2024	2012	2017	2022	2023	2024	2024
Boutgifter for leiere (Gjennomsnitt, kr)											
Samlede boutgifter per år, leiere ²	..	..	122 500	125 500	132 700	..	..	120 900	127 800	133 500	113 700
Husleie per år	83 700	81 500	107 500	108 600	120 000	70 500	89 200	104 800	110 600	120 900	102 000
Boutgifter for eiere (Gjennomsnitt, kr)											
Samlede boutgifter per år, eiere ³	..	..	172 200	197 200	227 300	..	..	204 400	235 500	250 200	198 900
Renter og avdrag per år	78 100	67 500	100 300	124 000	160 200	69 300	85 500	123 300	155 700	174 800	129 200
Boligrenter per år	43 000	29 500	37 600	74 200	109 500	36 100	35 300	47 700	91 500	120 000	86 000
Boutgiftsbelastning											
Samlede boutgifter ^{2,3} utgjør 40 prosent eller mer av inntekt	..	..	20	14	16	..	..	31	30	31	22
Oppfatter boutgiftene som svært tyngende ⁴	11	7	..	10	..	19	15	..	21	..	..
Antall svar fra leiere	62	87	103	98	114	108	123	173	141	185	998
Antall svar fra eiere	141	142	200	200	216	154	151	218	217	234	4764
Antall svar i alt	203	229	303	298	330	262	274	391	358	419	5762

¹ I 2021 ble Levekårsundersøkelsen EU-SILC lagt om, som svekker sammenlignbarheten med eldre tall. Se kapittel 2 for mer informasjon.

² Samlede boutgifter for leiere omfatter husleie og strøm/fyring. Ny indikator fra 2021.

³ Samlede boutgifter for eiere omfatter renter og avdrag, kommunale avgifter, eiendomsskatt, fellesutgifter/husleie for andels- og sameiere, boligforsikring og strøm/fyring. Ny indikator fra 2021.

⁴ Spørsmålet stilles hvert 3. år fra 2020.

Kilde: Levekårsundersøkelsen EU-SILC, Statistisk sentralbyrå.

Økonomiske vansker

Innvandrere har også noe trangere økonomi generelt enn befolkningen i alt, og her er det også innvandrere fra Afrika, Asia etc. som skiller seg mest ut. Andelen som opplever det som vanskelig eller svært vanskelig å få endene til å møtes er over dobbelt så stor blant innvandrere fra Afrika, Asia etc. (28 prosent) enn blant innvandrere fra EU etc. (12 prosent) og nesten tre ganger så stor som i befolkningen i alt (10 prosent). Blant innvandrere fra Afrika, Asia etc. har mer enn halvparten (52 prosent) heller ikke mulighet å betale en uforutsett utgift på 20 000 kroner i løpet av en måned. Dette er mer enn dobbelt så stor andel som blant innvandrere fra EU etc. og i befolkningen i alt: i disse gruppene er det 24 prosent som ikke klarer å betale en slik uforutsett utgift.

Innvandrere fra Afrika, Asia etc. har også i større grad oppgitt å ha hatt ett eller flere betalingsproblemer det siste året (19 prosent) sammenlignet med innvandrere fra EU etc. og befolkningen i alt, som ligger på omtrent samme nivå (henholdsvis 10 og 9 prosent). Ser vi på hvert enkelt betalingsproblem har innvandrere fra Afrika, Asia etc. en større andel som har hvert enkelt betalingsproblem sammenlignet med befolkningen i alt. Forskjellene er statistisk signifikante.

Blant innvandrere fra Afrika, Asia etc. har 14 prosent av leiere hatt problemer med å betale husleie siste år, og 7-8 prosent har hatt problemer med å betale boliglån, kommunale avgifter eller elektrisitet, andre lån eller kredittkortgjeld eller avbetalingskjøp.

Tabell 5.4.14 Økonomiske vansker for innvandreres husholdninger og husholdninger i befolkningen i alt. Prosent

	Innvandrere fra EU etc.					Innvandrere fra Afrika, Asia etc.					Hele befolkningen
	2012	2017 ¹	2022	2023	2024	2012	2017	2022	2023	2024	2024
Vanskelig å få endene til å møtes	9	9	13	13	12	33	25	26	26	28	10
Klarer ikke å betale en uforutsett utgift ²	..	23	26	29	24	..	50	51	49	52	24
Andre lån er tyngende ²	..	8	17	27	27	..	17	25	28	31	21
Har minst ett betalingsproblem ²	..	7	6	9	10	..	14	18	19	19	9
Problemer med å betale ...											
... husleie (andel av leiere) ²	..	7	3	9	10	13	16	15	13	14	9
... boliglån (andel av eiere) ²	..	0	1	2	1	2	3	6	7	7	2
... elektrisitet og kommunale avgifter	1	5	2	3	2	9	7	7	7	8	3
... andre lån	1	3	4	3	4	6	3	4	4	7	3
... kredittkortgjeld eller avbetalingskjøp	..	..	3	4	5	..	..	8	9	8	4
Antall svar fra leiere	..	87	100	93	107	..	123	163	136	176	916
Antall svar fra eiere	..	142	196	198	208	..	151	213	213	226	4 649
Antall svar	203	229	303	299	330	262	274	391	366	419	5 762

¹ I 2021 ble Levekårsundersøkelsen EU-SILC lagt om, som svekker sammenlignbarheten med eldre tall. Se kapittel 2 for mer informasjon.

² Nye indikatorer fra 2017.

Kilde: Levekårsundersøkelsen EU-SILC, Statistisk sentralbyrå.

Materielle og sosiale mangler

Som vi har sett har innvandrere fra Afrika, Asia etc. en markant mindre romslig økonomi og flere betalingsproblemer enn befolkningen i alt. Dette vises også i at de i langt større grad enn befolkningen ikke har råd til grunnleggende materielle og sosiale goder. Innvandrere fra EU etc. har en økonomisk situasjon som ikke skiller seg negativt fra befolkningens, og dette ser vi også i at de heller ikke skiller seg fra befolkningen når det kommer til materielle og sosiale goder.

Mens 55 prosent av innvandrere fra Afrika, Asia etc. mangler minst ett materielt gode, gjelder det samme 25 prosent av innvandrere fra EU etc. og 26 prosent av befolkningen i alt. De materielle manglene som er vanligst blant innvandrere fra Afrika, Asia etc. er å ikke ha råd til å bytte ut utslitte møbler (36 prosent). Andelen blant innvandrere fra Afrika, Asia, etc. er dobbelt så stor som blant innvandrere fra EU etc. (14 prosent), og befolkningen i alt (16 prosent). Derne er det å ikke ha råd til å disponere privatbil, som gjelder 22 prosent blant innvandrere fra Afrika, Asia etc., mens det bare gjelder 8 prosent blant innvandrere fra EU etc. og i befolkningen i alt. 20 prosent av innvandrere fra Afrika, Asia etc. har heller ikke råd til å erstatte utslitte klær. 13 prosent har ikke råd til å gå til tannlege eller spise kjøtt og fisk annenhver dag, som er signifikant flere enn blant innvandrere fra EU etc. og befolkningen i alt. Det er også en dobbelt så stor andel som ikke har råd til å holde boligen passe varm blant innvandrere fra Afrika, Asia etc. (8 prosent) enn i de andre gruppene.

Det samme mønsteret finner vi også i indikatorene for sosiale mangler. Innvandrere fra Afrika, Asia etc. har i langt større grad sosiale mangler enn innvandrere fra EU etc. og befolkningen i alt. Andelen som mangler minst ett sosialt gode er dobbelt så stor blant innvandrere fra Afrika, Asia etc. (42 prosent) enn blant innvandrere fra EU etc. (18 prosent) og befolkningen i alt (17 prosent). Mest utbredt er det å ikke ha råd til en ukes ferie utenfor hjemmet i løpet av et år, som gjelder 28 prosent av innvandrere fra Afrika, Asia etc. Blant innvandrere fra EU etc. er andelen 9 prosent, mens den er 10 prosent i befolkningen i alt. Det er også markant flere blant innvandrere fra Asia Afrika etc. som ikke har råd til å delta i regelmessige fritidsaktiviteter, til å bruke litt penger på seg selv, eller å spise eller drikke ute med venner eller familie en gang i måneden.

Tabell 5.4.15 Materielle og sosiale mangler for innvandreres husholdninger, og husholdninger i befolkningen i alt. Prosent. 2012, 2017, 2022-2024.

	Innvandrere fra EU etc.					Innvandrere fra Afrika, Asia etc.					Hele befolkningen
	2012	2017 ¹	2022	2023	2024	2012	2017	2022	2023	2024	2024
Mangler minst ett materielt gode²	..	19	18	24	25	..	44	54	46	55	26
Ikke råd til å ...											
... holde boligen passe varm	2	2	2	3	4	6	3	6	7	8	3
... disponere privatbil	7	10	6	8	8	26	21	26	19	22	8
... bytte ut utslitte møbler ²	..	12	9	14	14	..	32	34	30	36	16
... erstatte utslitte klær ²	..	8	3	8	7	..	19	14	12	20	9
... gå til tannlege ²	..	7	3	3	7	..	12	10	15	13	8
... spise kjøtt eller fisk annenhver dag	4	4	1	3	4	16	18	8	7	11	4
... ha internett ²	..	1	0	0	0	..	0	1	0	1	0
Mangler minst ett sosialt gode²	..	13	12	16	18	..	34	35	28	42	17
Ikke råd til å ...											
... dra på en ukes ferie utenfor hjemmet i løpet av et år	13	9	9	10	9	34	28	27	21	28	10
... delta i regelmessige fritidsaktiviteter ²	..	8	4	7	8	..	16	17	10	17	7
... bruke litt penger på seg selv en gang i uken ²	..	6	2	5	5	..	13	9	12	15	5
... gå ut og spise eller drikke en gang i måneden ²	..	10	2	7	9	..	9	9	10	17	7
Antall svar	243	229	303	299	330	262	276	391	366	419	5 762

¹ I 2021 ble Levekårsundersøkelsen EU-SILC lagt om, som svekker sammenlignbarheten med eldre tall. Se kapittel 2 for mer informasjon.

² Nye indikatorer fra 2017.

Kilde: Levekårsundersøkelsen EU-SILC, Statistisk sentralbyrå.

Livskvalitet

I tillegg til å se på objektive levekår kan det være nyttig å se på hvordan innvandrere opplever sitt eget liv, gjennom en indikator på subjektiv livskvalitet. I Levekårsundersøkelsen EU-SILC blir respondentene spurt om hvor fornøyde de er med livet sitt, på en skala fra 0-10.

Innvandrere har nivåer av tilfredshet med livet som ikke skiller seg signifikant fra befolkningen i alt. Blant innvandrere fra både EU etc. og Afrika, Asia etc. var deres gjennomsnittlige tilfredshet med livet 7,5 på en skala fra 0-10 i 2024, som er på nivå med befolkningen i alt (7,6). Ser vi på andelen som har lav, middels, eller høy skår på spørsmålet om tilfredshet med livet er det heller ikke her signifikant forskjell mellom innvandrere og befolkningen i alt. Sammenligner vi de to innvandrergruppene med hverandre er det imidlertid signifikant flere med lav tilfredshet med livet blant innvandrere fra Afrika, Asia etc. enn blant innvandrere fra EU etc.

Tabell 5.4.16 Livskvalitet for innvandrere og befolkningen i alt. Prosent og gjennomsnitt. 2021-2024

	Innvandrere fra EU etc.				Innvandrere fra Afrika, Asia etc.				Hele befolkningen			
	2021	2022	2023	2024	2021	2022	2023	2024	2021	2022	2023	2024
Tilfredshet med livet												
Lav skår (0-5)	14	6	8	10	10	11	12	16	14	11	12	13
Middels skår (6-8)	59	65	59	64	61	52	53	55	58	58	57	58
Høy skår (9-10)	27	29	33	26	29	36	35	29	28	31	31	29
Gjennomsnitt	7,5	7,9	7,8	7,5	7,7	7,8	7,8	7,5	7,5	7,7	7,6	7,6
Antall svar	5307	301	297	327	318	388	364	412	6011	5721	5509	5714

Kilde: Levekårsundersøkelsen EU-SILC, Statistisk sentralbyrå.

Tilknytning til arbeidslivet

Når det kommer til tilknytning til arbeidslivet, skiller innvandrere fra EU etc. og innvandrere fra Afrika, Asia etc. seg fra befolkningen, men på ulik måte. Husholdninger med innvandrere fra EU etc. skiller seg fra befolkningen med en *større* andel med én eller flere helårsyrkesaktive, mens innvandrere fra Afrika, Asia etc. har en mindre andel med én eller flere helårs yrkesaktive. Blant innvandrere fra EU etc. er 89 prosent i en husholdning med en eller flere helårsyrkesaktive. For befolkningen i yrkesaktiv alder (16-66 år) gjelder det samme for 78 prosent, og for innvandrere fra Afrika, Asia etc. er andelen 70 prosent.

Når det kommer til heltids yrkesaktivitet har innvandrere fra EU etc. en større andel med 12 eller flere måneder med heltids yrkesaktivitet (84 prosent) enn befolkningen i yrkesaktiv alder (71 prosent), og innvandrere fra Afrika, Asia etc. (62 prosent).

Ser vi på deltids yrkesaktivitet og arbeidsledighet, skiller ikke innvandrere fra EU etc. seg signifikant fra befolkningen i yrkesaktiv alder. For innvandrere fra Afrika, Asia etc. er det noe større andel med deltids yrkesaktivitet og arbeidsledighet sammenlignet med de to andre gruppene.

Tabell 5.4.17 Tilknytning til arbeidslivet for innvanderers husholdninger. Personer i yrkesaktiv alder 16-66 år. Prosent og gjennomsnitt. 2012, 2017, 2022-2024

	Innvandrere fra EU etc.					Innvandrere fra Afrika, Asia etc.					Hele befolkningen
	2012	2017 ¹	2022	2023	2024	2012	2017	2022	2023	2024	2024
Antall helårsyrkesaktive i husholdningen											
0	17	16	10	9	11	35	33	26	22	30	22
1	49	53	55	52	51	42	47	44	46	42	46
2	34	31	36	39	37	23	21	30	32	28	32
Antall måneder med heltids yrkesaktivitet i husholdningen											
0	13	11	9	10	10	41	34	32	29	33	24
12+	80	81	87	86	84	54	60	65	67	62	71
Gjennomsnittlig antall måneder	13,9	13,4	14,1	14,5	14,3	8,6	9,3	10,4	11,4	10,3	12,1
Antall måneder med deltids yrkesaktivitet i husholdningen											
0	85	90	86	85	83	75	83	80	78	79	83
12+	10	7	11	13	11	19	14	18	19	16	13
Gjennomsnittlig antall måneder	1,7	1,1	1,5	1,8	1,6	2,6	2,0	2,4	2,6	2,2	1,8
Antall måneder med arbeidsledighet i husholdningen											
0	89	90	95	97	93	86	86	90	90	89	95
12+	2	3	3	1	3	11	8	9	7	6	2
Gjennomsnittlig antall måneder	0,7	0,7	0,6	0,2	0,6	1,6	1,3	1,2	1,0	1,0	0,4
Antall svar	203	176	262	249	280	262	247	355	336	378	4401

¹ I 2021 ble Levekårsundersøkelsen EU-SILC lagt om, som svekker sammenlignbarheten med eldre tall. Se kapittel 2 for mer informasjon.

Kilde: Levekårsundersøkelsen EU-SILC, Statistisk sentralbyrå.

5.5. Sosiale indikatorer for aleneboende minstepensjonister

Aslak Hetland og Ingrid Haugland

Hovedpunktene i dette kapitlet kan oppsummeres ved:

- En stor andel aleneboende minstepensjonister befinner seg under lavinntektsgrensen, og andelen øker for uføretrygdede.
- En økende andel aleneboende uføretrygdede med minsteytelse mottar bostøtte.
- Det er svært jevn inntektsfordeling blant aleneboende minstepensjonister.
- Fire av ti aleneboende minstepensjonister har ikke råd til å betale en uforutsett utgift, som er 16 prosentpoeng mer enn befolkningen som helhet. Det er likevel ikke større andel som oppgir betalingsproblemer blant aleneboende minstepensjonister enn i befolkningen.
- Andelen aleneboende minstepensjonister som mangler minst ett materielt eller sosialt gode har økt det fra indikatoren først ble samlet inn i 2017.
- Aleneboende minstepensjonister har nesten tre ganger så mange med lav skår på tilfredshet med livet sammenlignet med befolkningen i alt.

I dette kapittelet beskrives økonomiske og sosiale indikatorer for aleneboende minstepensjonister, som kan deles inn i undergruppene alderspensjonister og uføretrygdede.

Minsteytelser for alderspensjonister

Med pensjonsreformen i 2011 ble minsteytelserne for alderspensjonistene endret. Personer som tilhører gammelt regelverk født før 1954 er garantert et minste pensjonsnivå. For å ha rett til dette må man ta ut 100 prosent alderspensjon, ha fylt 67 år og ha minst fem års trygdetid. Videre vil man ha rett til fullt minste pensjonsnivå dersom man har hatt 40 års trygdetid eller mer. Størrelsen på minste pensjonsnivå avhenger av mottakers sivilstatus, og av en eventuell ektefelle/samboers inntekt og pensjon. Man har rett til minstepensjonsnivå etter særskilt sats dersom man er enslig.

For personer født etter 1962 gjelder det nye regelverket for alderspensjon. Disse er også garantert en minstesats kalt garantipensjon ved 67 år. Garantipensjonen har imidlertid en annen utforming enn minste pensjonsnivå, blant annet for å styrke insentivene for yrkesdeltakelse. I det gamle regelverket var det mulig å ha en del tilleggspensjon og likevel få beregnet så lav utbetaling at man ble løftet opp til minste pensjonsnivå. Minstesatsen for aleneboende i det nye regelverket er lavere enn i det gamle regelverket og gis kun hvis man ikke har hatt pensjonsgivende inntekt. All opptjening gjennom blant annet arbeid vil bidra til at man får en pensjonsutbetaling over minstesatsen.

For personer født mellom 1954 og 1962 gjelder overgangsregler der deler av pensjonen utbetales etter gammelt regelverk samtidig som det nye regelverket fases inn med 1/10 del for hvert nye årskull. For å bli definert som minstepensjonist blir pensjonsopptjeningen for hvert av disse årskullene vurdert opp mot et vektet gjennomsnitt av minste pensjonsnivå fra gammelt regelverk og den laveste satsen for garantipensjon fra det nye regelverket. Etter hvert vil det derfor kunne komme svært få nye minstepensjonister slik de blir definert i dag og en sammenligning av den økonomiske situasjonen for denne gruppen blir derfor vanskelig på sikt (se også Halvorsen, Kruse og Myhre 2025).

Minsteytelse for uføre

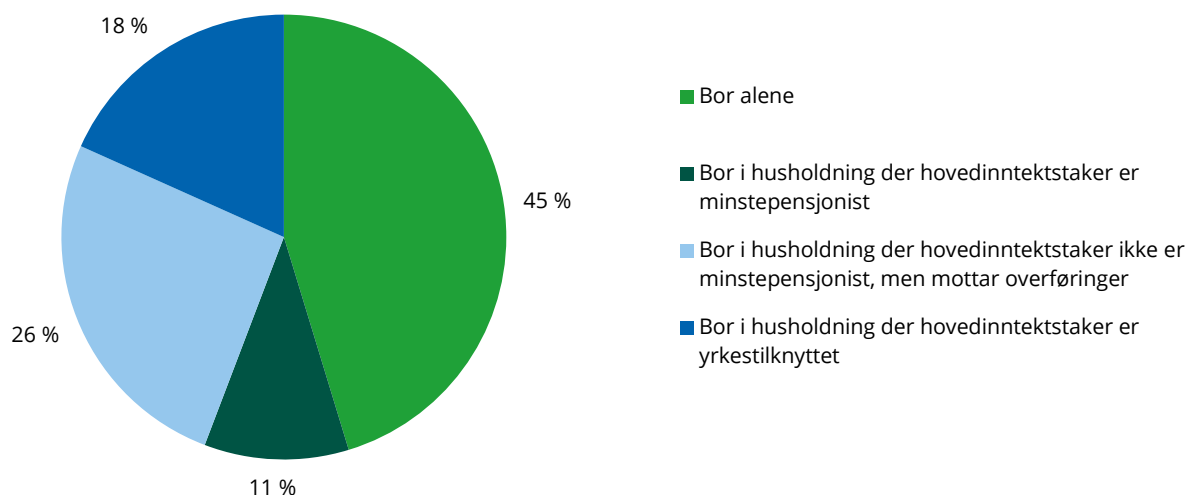
Nivået på uføretrygden bestemmes av opptjening fra egen pensjonsgivende inntekt før uførheten inntraff. Personer som har hatt lav eller ingen inntekt, har likevel rett på en minstesats.

Minsteytelserne for uføretrygdede skiller også personer som bor alene og personer som bor sammen med ektefelle, partner eller samboer. For aleneboende uføretrygdede var minstenivået på 2,48 ganger grunnbeløpet som tilsvarte 294 178 kroner før skatt i 2023. Dersom man får varig redusert arbeidsevne før man fylte 26 år kan man få rettigheter som ung ufør. Dette gir en høyere sats og disse er ikke definert som minstepensjonister.

Minstepensjonister

Andelen minstepensjonister som bor alene har økt fra 39 prosent i 2020 til 45 prosent i 2023. For de minstepensjonistene som tilhører en flerpersonshusholdning, er det mest vanlig å bo sammen med en annen pensjonist som ikke er minstepensjonist. Som vi ser i figur 5.5.1 gjaldt dette for 26 prosent av minstepensjonistene i 2023. Det var i tillegg 18 prosent som bodde i husholdninger der hovedinntektstakeren er yrkestilknyttet. En mindre gruppe minstepensjonister bor sammen med en annen minstepensjonist, som i 2023 gjaldt for om lag 11 prosent av minstepensjonistene.

Figur 5.5.1 Minstepensjonistenes husholdningssammensetning i 2023. Prosent

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå

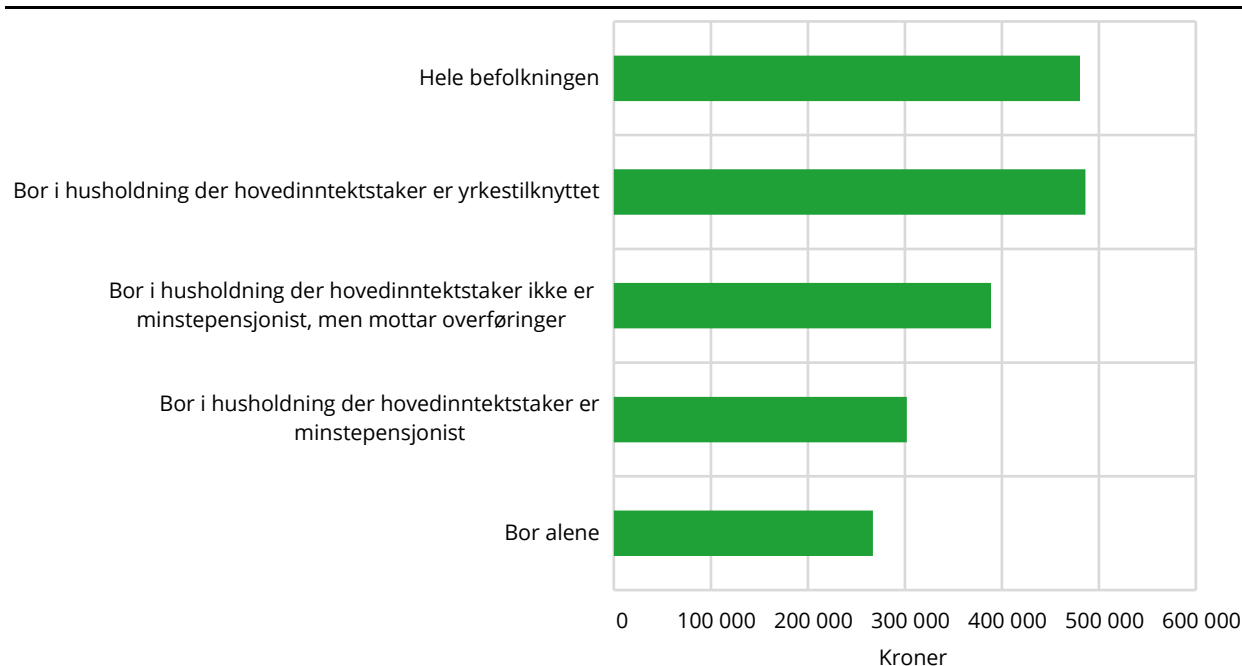
Det var om lag 90 000 aleneboende minstepensjonister i 2023, som tilsvarer en økning på 6000 personer siden 2020. Om lag 57 000 av disse var alderspensjonister med minstepensjonsnivå, mens drøyt 33 000 var uføretrygdde med minstepensjon. Utviklingen blant alderspensjonister med minstepensjonsnivå og uføretrygdde med minstepensjon har imidlertid hatt litt ulik utvikling i perioden. Den langsiktige trenden for alderspensjonister har vært at det stadig blir færre minstepensjonister blant annet fordi nye alderspensjonister i større grad enn de eldre har hatt en høyere pensjonsopptjening. På den annen side har de ekstraordinære løftene av minstepensjonsnivå i 2021 og 2023 isolert sett ført til en økning av antallet minstepensjonister fordi personer som tidligere hadde en pensjonsopptjening rett over minstepensjonsnivå da havnet under det nye minstepensjonsnivået (NAV, 2023a). Blant aleneboende uføretrygdde med minstepensjon har det derimot vært en jevn vekst de siste årene. Veksten av aleneboende uføretrygdde med minstepensjon har vært høyere enn den samlede veksten av uføretrygdde og de utgjorde i 2023 nesten hver tiende uføretrygdet.

Aleneboende minstepensjonister inngår i flere av de andre gruppene som blir omtalt i denne rapporten. For eksempel utgjorde aleneboende minstepensjonister om lag halvparten av de som mottok supplerende stønad i 2023.

Lavinntekt

For å sammenligne økonomisk velferd på tvers av husholdninger av ulik størrelse, kan man bruke inntekt per forbruksenhet (se også kapittel 2). Figur 5.5.2 viser median inntekt etter skatt per forbruksenhet for minstepensjonister i ulike husholdningstyper. Aleneboende minstepensjonister skiller seg ut ved å ha et klart lavere inntektsnivå enn minstepensjonister som bor med andre. En aleneboende minstepensjonist har for eksempel en inntekt per forbruksenhet som bare tilsvarer noe over to tredjedeler av inntektsnivået til de minstepensjonistene som bor sammen med en annen som mottar overføringer som ikke er minstepensjonist.

Figur 5.5.2 Inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skala) for minstepensjonister i ulike husholdningstyper. Median. 2023. Kroner

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå

Som tidligere nevnt, ble det innført noe lavere årskullsspesifikke satser fra 2021 for aleneboende alderspensjonister med minstepensjon født etter 1953. Hovedvekten av de aleneboende alderspensjonistene med minstepensjon, de som er født før 1954, hadde en minstesats på 257 040 kroner før skatt i 2023. Til sammenligning var lavinntektsgrensen for enslige på 285 700 kroner etter skatt i 2023, etter EU-skala 60 prosent. Minstesatsen for aleneboende alderspensjonister er med andre ord godt under lavinntektsgrensen. Mange aleneboende alderspensjonister med minstepensjon vil heller ikke ha så høye tilleggssinntekter at de havner over lavinntektsgrensen (se for øvrig tabell 5.5.6). Som vi ser i tabell 5.5.1 var det derfor svært mange av de aleneboende alderspensjonistene med minstepensjon som havnet i lavinntektsgruppen. Som nevnt har minstepensjonen for enslige alderspensjonister fått ekstraordinære løft flere ganger. Spesielt kraftig var økningen fra 2022 til 2023 med over 24 000 kroner eller om lag 10 prosent og vi ser også at andelen med lavinntekt sank i 2023.

Satsen for aleneboende uføretrygdde med minsteytelse i 2023 var som vi så på 294 178 kroner før skatt. Uføretrygd er imidlertid også skattepliktig og heller ikke denne gruppen har vesentlige inntekter utover uføretrygden. Blant aleneboende uføretrygdde med minsteytelse var andelen med lavinntekt nesten 77,6 prosent i 2023 og andelen har økt i perioden.

Tabell 5.5.1 viser at 72,3 prosent av alle aleneboende minstepensjonister hadde lavinntekt i 2023. Andelen med lavinntekt har vært økende fra 2020 til 2022, men falt noe fra 2022 til 2023.

Tabell 5.5.1 Prosentvis andel og antall¹ med lavinntekt. EU-skala. 2020-2023

	2020	2021	2022	2023
Hele befolkningen uten studenter	5 226 906	5 266 285	5 340 621	5 400 915
Andel med lavinntekt	11,0	10,7	10,9	10,9
Antall med lavinntekt	576 300	561 500	581 000	589 100
Aleneboende minstepensjonist	84 548	89 633	87 244	90 496
Andel med lavinntekt	74,4	77,1	77,3	72,3
Antall med lavinntekt	62 900	69 100	67 400	65 400
med alderspensjon	54 488	58 655	55 075	57 390
Andel med lavinntekt	77,0	77,5	77,7	69,2
Antall med lavinntekt	42 000	45 500	42 800	39 700
med uføretrygd	30 172	30 976	32 166	33 101
Andel med lavinntekt	71,1	76,4	76,7	77,6
Antall med lavinntekt	21 400	23 700	24 700	25 700

¹ Avrundede tall.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå. Tabell 12599

Aleneboende minstepensjonister er som vi ser betydelig overrepresentert i lavinntektsgruppen. Mange av disse er imidlertid eldre og som vist i kapitel 3 er det som regel disse i lavinntektsgruppen som har en formue over en viss størrelse. Utelater en alle personer som tilhører en husholdning med en finansformue større enn beløpet som utgjør den årlige lavinntektsgrensen i 2023 (dvs. høyere enn 285 700 kroner per forbruksenhet), faller også andelen aleneboende minstepensjonister i lavinntektsgruppen fra 72 prosent til 49 prosent (se figur 3.3.2). Gjør man en tilsvarende øvelse med nettoformuen, der også bolig inngår, faller andelen med lavinntekt ytterligere (Normann, 2019).

Yrkestilknytning

Det er som ventet få aleneboende minstepensjonister som er yrkestilknyttede eller har yrkesinntekt som største inntektskilde. Andelen som for eksempel hadde yrkesinntekt som største inntektskilde lå på 0,7 prosent for aleneboende alderspensjonister med minstepensjonsnivå, og 4,5 prosent for aleneboende uføretrygdde med minsteytelse i 2023. For de med lavinntekt var andelen enda lavere.

Utdanning

Andelen personer i husholdninger der hovedinntektstaker har lav utdanning, det vil si at høyest fullførte utdanning var på grunnskolenivå, faller jevnt og trutt og var på 16,2 prosent i 2023. Det er imidlertid forskjeller i utdanningsnivå i ulike aldersgrupper, der vi finner høyere andeler med lav utdanning blant de eldste. Blant aleneboende alderspensjonister med minstepensjon var også andelen med lav utdanning vesentlig høyere på 46,8 prosent i 2023. Samtidig har det vært en reduksjon fra 50,8 prosent i 2020. Blant aleneboende uføretrygdde med minsteytelse har andelen holdt seg stabil på om lag 53 prosent fra 2020 til 2023. Andelen med lav utdanning for de med lavinntekt i begge gruppene var noe høyere.

Tabell 5.5.2 Indikatorer¹ for yrkestilknytning. 2020-2023. Prosent

	2020	2021	2022	2023
Andel personer i husholdninger uten noen yrkestilknyttede				
Hele befolkningen uten studenter	24,3	24,3	24,7	25,2
med lavinntekt	64,0	65,2	66,7	67,2
Aleneboende minstepensjonist				
med lavinntekt	97,3	98,4	98,3	98,3
med alderspensjon	99,9	100,0	100,0	99,9
og med lavinntekt	98,8	99,2	99,3	99,3
med uføretrygd	99,9	100,0	100,0	100,0
og med lavinntekt	96,9	96,9	96,7	96,7
	99,9	99,9	99,9	99,9
Andel personer i husholdninger der yrkesinntekt er største inntekt				
Hele befolkningen uten studenter	72,0	71,6	72,6	72,0
med lavinntekt	37,9	36,9	38,0	37,4
Aleneboende minstepensjonist				
med lavinntekt	3,1	1,9	2,1	2,1
med alderspensjon	0,3	0,2	0,3	0,3
og med lavinntekt	1,3	0,8	0,7	0,7
med uføretrygd	0,2	0,1	0,1	0,1
og med lavinntekt	4,0	4,1	4,6	4,5
	0,5	0,5	0,6	0,7

¹ For definisjon av indikatorer og grupper, se kapittel 2.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå. Tabell 12598.

Tabell 5.5.3 Indikator¹ for utdanning. 2020-2023. Prosent

	2020	2021	2022	2023
Andel personer i husholdninger der hovedinntektstaker har lav utdanning				
Hele befolkningen uten studenter	17,4	16,9	16,4	16,2
Med lavinntekt	39,9	39,4	36,2	36,9
Aleneboende minstepensjonist				
med lavinntekt	51,5	50,8	50,2	49,2
med alderspensjon	54,9	54,2	53,3	53,3
og med lavinntekt	50,8	49,4	48,4	46,8
med uføretrygd	55,0	53,9	52,5	51,9
og med lavinntekt	53,1	53,4	53,3	53,5
	54,5	54,9	54,7	55,5

¹ For definisjon av indikatorer og grupper, se kapittel 2.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå. Tabell 12598.

Økonomisk utsatthet

Andelen som mottok bostøtte sank fra 2020 til 2021, både i befolkningen og blant aleneboende minstepensjonister. Som følge av økte strømpriser ble bostøtten midlertidig økt fra 2022. Dette inkluderte både økte utbetalinger, og at anslagvis 50 000 flere mottakere ville bli inkludert i ordningen (Prop. 46S (2021-2022)). Utvidelsen av bostøtten ble senere videreført til å gjelde også i 2023.

Tabell 5.5.4 viser også at andelen personer i husholdninger som mottok bostøtte i 2020 lå på 4,5 prosent for hele befolkningen, og 25,9 prosent for lavinntektshusholdninger. I 2023 hadde tilsvarende andeler økt til henholdsvis 5,5 og 31,4 prosent. Også blant aleneboende minstepensjonister har andelen økt, spesielt blant aleneboende uføretrygdde med minsteytelse. Blant aleneboende alderspensjonister med minstepensjon har andelen holdt seg forholdsvis stabil og var i 2023 på om lag 17 prosent. For aleneboende uføretrygdde med minsteytelse har derimot andelen økt fra 31,5 prosent i 2020 til 42,2 prosent i 2023. Blant de med lavinntekt i gruppen har andelen med bostøtte hatt en ytterligere økning i perioden.

Andelene med bostøtte er som vi har sett høyere blant aleneboende uføretrygdde med minsteytelse enn blant aleneboende alderspensjonister med minstepensjon. En mulig forklaring er at

uføretrygdde generelt sett har større boligutgifter enn alderspensjonistene. Av aleneboende alderspensjonister med minstepensjon er det langt flere som eier en primærbolig. I tillegg til å ha en gjennomsnittlig større primærboligformue, har alderspensjonistene i tillegg mindre i gjennomsnittlig gjeld enn uføretrygdde. Flere av de uføretrygdde er dermed trolig leietakere med høy husleie eller er eiere der boliggjelden ennå ikke er nedbetalt.

Tabell 5.5.4 Indikatorer¹ for mottak av bostøtte og sosialhjelp. 2020-2023. Prosent

	2020	2021	2022	2023
Andel personer i husholdninger som mottar bostøtte				
Hele befolkningen uten studenter	4,5	4,2	4,9	5,5
med lavinntekt	25,9	25,1	28,0	31,4
Aleneboende minstepensjonister	22,3	19,6	25,2	26,4
med lavinntekt	22,2	22,0	27,0	30,7
med alderspensjon	17,6	15,7	17,0	17,2
og med lavinntekt	18,4	18,7	18,7	21,2
med uføretrygd	31,5	27,0	39,4	42,2
og med lavinntekt	29,9	28,2	41,2	45,4
Andel personer i husholdninger som mottar sosialhjelp				
Hele befolkningen uten studenter	4,5	4,3	4,6	5,3
Med lavinntekt	21,4	20,2	21,7	24,7
Aleneboende minstepensjonister	7,7	7,4	7,8	8,1
Med lavinntekt	6,1	6,4	6,7	7,6
med alderspensjon	2,0	1,6	1,6	1,9
og med lavinntekt	1,7	1,5	1,4	2,0
med uføretrygd	18,1	18,4	18,5	18,7
og med lavinntekt	14,7	15,9	15,9	16,3
Andel personer i husholdninger som mottar både bostøtte og sosialhjelp				
Hele befolkningen uten studenter	2,5	2,4	2,7	3,1
Med lavinntekt	15,5	14,6	15,6	18,2
Aleneboende minstepensjonister	4,8	4,0	5,4	5,8
Med lavinntekt	3,6	3,4	4,6	5,5
med alderspensjon	1,6	1,3	1,2	1,5
og med lavinntekt	1,3	1,2	1,1	1,6
med uføretrygd	10,7	9,1	12,5	13,2
og med lavinntekt	8,0	7,6	10,7	11,6

¹ For definisjon av indikatorer og grupper, se kapittel 2.

Kilde: Innteks- og formuesstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå. Tabell 12598.

Utvidelsen av bostøtten ser også ut til å ha gitt en kraftigere økning i andelen med bostøtte blant aleneboende uføretrygdde med minstepensjon sammenlignet med aleneboende alderspensjonister med minstepensjon. Dette skyldes blant annet at når inntektsgrensene for å få innvilget bostøtten økte ble flere aleneboende uføretrygdde med minstepensjon berettiget støtten. For aleneboende alderspensjonister med minstepensjon ser økningen ut til å ha mindre å si ettersom minstepensjonen har vært lavere enn inntektsgrensen både før og etter endringen (Husbanken, 2022).

Det er en tydelig forskjell i sosialhjelpsbruk blant aleneboende minstepensjonister. Andelen personer som mottar sosialhjelp er relativt lav blant aleneboende minstepensjonister med alderspensjon. I 2023 var denne andelen på 1,9 prosent blant alle aleneboende alderspensjonister med minstepensjonsnivå og 2,0 prosent blant de med lavinntekt. Blant aleneboende uføretrygdde med minstepensjon var det 18,7 prosent som mottok denne stønaden, mens andelen var 16,3 prosent for de med lavinntekt. Andelen har holdt seg relativt stabile de siste årene.

Rente- og gjeldsbelastning

På relativt kort tid, fra slutten av 2021 til 2023, økte styringsrenten fra 0 til 4,5 prosent. På samme tid har husholdningenes rentebelastning, målt som andel personer i husholdninger med renteutgifter som utgjør mer enn 15 prosent av inntekten før skatt, økt fra 2,8 prosent til 15,5 prosent. Samtidig er gjeldsbelastningen, målt som samlet gjeld mer enn tre ganger så høy som husholdningenes samlede inntekt før skatt, noe redusert.

Rente- og gjeldsbelastningen påvirkes av hvilken livsfase man befinner seg i, der for eksempel yngre personer i etableringsfasen typisk vil kunne ha høy rente- og gjeldsbelastning sammenlignet med eldre. Aleneboende alderspensjonister med minstepensjon har en langt lavere rente- og gjeldsbelastning enn befolkningen - begge på om lag 7 prosent i 2023. Aleneboende uføretrygdde med minsteytelse er vesentlig yngre enn de aleneboende alderspensjonistene med minstepensjon. Blant disse var andelen med høy rente- og gjeldsbelastning i 2023 på henholdsvis 9,0 og 13,0 prosent. For begge gruppene har andelen med høy rentebelastning økt fra 2021 mens andelen med høy gjeldsbelastning har holdt seg forholdsvis stabile i perioden.

Tabell 5.5.5 Indikatorer¹ for rente- og gjeldsbelastning. 2020-2023. Prosent

	2020	2021	2022	2023
Andel personer i husholdninger med høy rentebelastning				
Hele befolkningen uten studenter	4,7	2,8	4,0	15,5
Med lavinntekt	9,2	6,5	7,8	11,5
Aleneboende minstepensjonister				
Med lavinntekt	3,9	2,8	3,7	7,5
med alderspensjon	3,4	2,5	3,3	6,4
og med lavinntekt	3,1	2,3	3,3	6,7
med uføretrygd	2,8	2,1	3,0	5,8
og med lavinntekt	5,3	3,7	4,5	9,0
	4,5	3,3	3,9	7,4
Andel personer i husholdninger med høy gjeldsbelastning				
Hele befolkningen uten studenter	22,8	22,1	21,4	19,6
Med lavinntekt	20,1	18,8	17,5	15,9
Aleneboende minstepensjonister				
og med lavinntekt	9,9	9,8	9,8	9,3
med alderspensjon	8,6	8,8	8,7	8,4
og med lavinntekt	7,9	7,8	7,7	7,2
med uføretrygd	7,1	7,0	6,9	6,5
og med lavinntekt	13,6	13,7	13,4	13,0
	11,9	12,2	11,7	11,4

¹ For definisjon av indikatorer og grupper, se kapittel 2.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå. Tabell 12598.

Inntektssammensetning

Som vi ser i tabell 5.5.6, består en stor del av den samlede inntekten til aleneboende minstepensjonister i lavinntektsgruppen av overføringer, mens de som ikke befinner seg i lavinntektsgruppen har større andeler av yrkes- og kapitalinntekter i tillegg til overføringer. I 2023 utgjorde overføringer 97 prosent av samlet inntekt for de aleneboende minstepensjonistene i lavinntektsgruppen, og 79 prosent for de over lavinntektsgrensen.

De viktigste tilleggsinntektene til aleneboende alderspensjonister med minstepensjon er kapitalinntekter (hovedsakelig renter på bankinnskudd) og tjenestepensjoner. Kapitalinntekter og tjenestepensjoner utgjorde henholdsvis 16 og 18 prosent av samlet inntekt for de uten lavinntekt, men bare 3 og 4 prosent for de med lavinntekt. I tillegg har yrkesinntekter en betydning for de over lavinntektsgrensen med en andel på om lag 5 prosent, mens denne typen inntekt i praksis var fraværende for alderspensjonister med minstepensjon i lavinntektsgruppen. Det er med andre ord tydelig at slike

tilleggsinntekter, ved siden av pensjon, bidrar til at enslige minstepensjonister havner over lavinntektsgrensen.

Blant aleneboende minstepensjonister med uføretrygd uten lavinntekt utgjorde yrkesinntekter 17 prosent av den samlede inntekten, mot 2 prosent for de med lavinntekt. I tillegg ser vi at kapitalinntekter og tjenstepensjon også har en viss betydning for de over lavinntekt. For uføretrygdede i lavinntektsgruppen har disse inntektskomponentene liten betydning, men bostøtte, som utgjorde tre prosent av samlet inntekt, er en viktigere inntektskilde.

Tabell 5.5.6 Inntektsregnskap for hele befolkningen og husholdninger der hovedinntektstaker er minstepensjonist¹. Gjennomsnitt og andel av samlet inntekt. 2023. Kroner og prosent

	Hele befolkningen uten studenter			Aleneboende minstepensjonister								
				Alle			Med alderspensjon			Med uføretrygd		
	I alt	Ikke lav-inntekt	Med lav-inntekt ²	I alt	Ikke lav-inntekt	Med lav-inntekt ²	I alt	Ikke lav-inntekt	Med lav-inntekt ²	I alt	Ikke lav-inntekt	Med lav-inntekt ²
Yrkesinntekter	67	68	34	4	9	1	2	5	-	6	17	2
Kapitalinntekter ³	7	7	3	6	13	2	8	16	3	3	6	1
Overføringer	26	25	63	90	79	97	90	80	97	91	77	97
Herav:												
Alderspensjon	11	10	17	49	42	53	77	60	89	2	2	2
Uføretrygd	4	4	16	30	18	37	-	-	-	80	59	88
Tjenstepensjoner	4	4	2	7	14	3	10	18	4	2	5	1
Bostøtte	0	-	2	2	1	2	1	1	2	2	1	3
Sosialhjelp	0	0	5	1	1	1	0	0	0	2	4	1
Grunn- og hjelpestønad	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Samlet inntekt	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Samlet inntekt	1 024 700	1 143 400	305 900	313 500	415 100	274 500	308 400	410 100	263 100	322 400	427 100	292 100
Inntekt etter skatt	760 100	843 800	253 000	279 700	350 800	252 300	285 500	351 600	256 000	269 500	348 700	246 600
Inntekt etter skatt pr. forbruksenhet (EU-skala) ⁴	498 500	548 700	194 300	279 100	350 700	251 700	285 100	351 600	255 600	268 700	348 500	245 700
Antall personer i husholdningen	2,1	2,2	1,6	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Antall observasjoner (husholdninger)	2 583 538	2 217 339	366 199	90 496	25 107	65 389	57 390	17 680	39 710	33 101	7 424	25 677

¹ For definisjon av indikatorer og grupper, se kapittel 2.

² Lavinntekt er definert som inntekt under 60 prosent av medianinntekten for alle. EU-skala.

³ Negative kapitalinntekter er satt lik 0.

⁴ Omfatter også negative kapitalinntekter.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå.

Inntektsfordeling

Som vi ser i tabell 5.5.7, er inntektsfordelingen blant aleneboende minstepensjonister svært jevn. Hovedvekten av inntekten for aleneboende minstepensjonister kommer som ytelser fra folketrygden, som for de aller fleste vil være et fast minstenivå. Forholdstallet S80/S20 viser at gjennomsnittlig inntekt blant den femtedelen med høyest inntekt var 3,6 ganger så stor som gjennomsnittsinntekten til femtedelen med lavest inntekt, når vi ser på hele befolkningen i 2023. For aleneboende minstepensjonister med alderspensjon og uføretrygd lå dette tallet på 1,7. P90/P10 er forholdstallet mellom inntekten til personen som har høyere inntekt enn 90 prosent av befolkningen, og personen som har lavere inntekt enn 90 prosent av befolkningen. For befolkningen lå denne på 2,8. Igjen har aleneboende minstepensjonister en jevnere fordeling på 1,4. Vi ser det samme bildet når vi studerer Gini-koeffisienten som var på 0,248 for hele befolkningen og 0,108 for aleneboende minstepensjonister.

Tabell 5.5.7 Fordeling av inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skala)¹. 2020-2023

	2020	2021	2022	2023
S80/S20²				
Hele befolkningen uten studenter	3,6	4,0	3,6	3,6
Aleneboende minstepensjonister	1,8	1,7	1,7	1,7
med alderspensjon	1,7	1,7	1,7	1,7
med uføretrygd	1,7	1,7	1,7	1,7
P90/P10³				
Hele befolkningen uten studenter	2,8	2,9	2,8	2,8
Aleneboende minstepensjonister	1,4	1,3	1,3	1,4
med alderspensjon	1,3	1,3	1,3	1,3
med uføretrygd	1,4	1,4	1,4	1,4
Gini-koeffisient⁴				
Hele befolkningen uten studenter	0,252	0,279	0,253	0,248
Aleneboende minstepensjonister	0,117	0,112	0,106	0,108
med alderspensjon	0,116	0,115	0,106	0,109
med uføretrygd	0,105	0,105	0,103	0,102

¹ Negative beløp er nullstilt. Personer i studenthusholdninger er utelatt.

² S80/S20 er forholdet mellom gjennomsnittsinntektene til rikeste og fattigste 20 prosent i gruppen.

³ P90/P10 er forholdstallet mellom inntekten til den personen som befinner seg mellom desil 9 og desil 10 (P90) og inntekten til den personen som befinner seg mellom desil 1 og desil 2 (P10).

⁴ Gini-koeffisienten er et summarisk mål som varierer fra 0 (minst ulikhet) og 1 (størst ulikhet).

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå.

Levekårsindikatorer

Videre vil vi beskrive ulike levekårsindikatorer for minstepensjonister, basert på Levekårsundersøkelsen, EU-SILC. I denne rapporten presenteres separate tall for aleneboende minstepensjonister og minstepensjonister som bor i husholdning med andre.

Minstepensjonister utgjør omtrent 3 prosent av den voksne befolkningen i Levekårsundersøkelsen EU-SILC i 2024. Omtrent åtte av ti minstepensjonister er kvinner. Minstepensjonistene bor noe mindre sentralt enn den øvrige befolkningen. Omtrent halvparten bor i et tettsted med under 20 000 innbyggere eller i spredtbygde strøk. De har også langt lavere utdanningsnivå enn befolkningen som helhet. 44 prosent av minstepensjonistene har grunnskole eller lavere som høyeste fullførte utdanning, mot 22 prosent i befolkningen i alt.

Sammenligner vi aleneboende minstepensjonister med øvrige minstepensjonister, er snittalderen litt høyere blant aleneboende minstepensjonister (68 år) enn blant andre minstepensjonister (65 år). Ser vi på hvor stor andel av minstepensjonistene som er uføretrygdde under 67 år, er andelen noe lavere blant de aleneboende minstepensjonistene (35 prosent) enn blant andre minstepensjonister (41 prosent).

Boligstandard og eierforhold

Minstepensjonister som ikke bor alene, har en boligsituasjon som indikerer at de er godt etablert som eiere på boligmarkedet. 84 prosent er eiere og 72 prosent er selveiere. Mens 53 prosent av befolkningen i alt bor i enebolig, gjelder dette 69 prosent av minstepensjonister som ikke bor alene. Også for andre indikatorer på boligstandard har minstepensjonister som ikke bor alene det bedre enn befolkningen generelt. Tilnærmet ingen bor trangt, og hele 33 prosent bor svært romslig.

For aleneboende minstepensjonister er eierandelen betydelig mindre. 67 prosent eier boligen de bor i, og kun 44 prosent er selveiere. Dette er henholdsvis 10 og 20 prosentpoeng mindre enn i befolkningen i alt. Andelen som bor i enebolig (36 prosent) er også klart mindre enn ellers i befolkningen (53 prosent), og halvparten så mange bor i småhus (8 prosent mot 14 prosent).

Ser vi på boligstørrelse og antall kvadratmeter per person, bor aleneboende minstepensjonister på betydelig flere kvadratmeter sammenlignet med andre minstepensjonister og befolkningen som helhet. Man kan også kategorisere husholdningers boligstørrelse basert på antall oppholdsrom (soverom og stue) opp mot antall personer i husholdningen. For aleneboende regnes man som trangbodd hvis man bor på ett rom, mens er det flere personer i husholdningen regnes husholdningen som trangbodd dersom man har færre oppholdsrom enn antall personer. Blant aleneboende minstepensjonister er det en større andel som bor trangt (9 prosent) sammenlignet med andre minstepensjonister (2 prosent) og befolkningen i alt (6 prosent).

Når man ser på boligproblemer, oppgir flere aleneboende minstepensjonister boligproblemer (35 prosent) sammenlignet med andre minstepensjonister og befolkning i alt (26 prosent i begge grupper). Indikatoren boligproblemer viser til at man opplever en eller flere av følgende boligproblemer: råte eller fukt, støy, forurensning eller kriminalitet, vold eller hærverk i boområdet. Ser vi på hvert enkelt av boligproblemene er det spesielt problem med råte eller fukt og forurensning ved boligen som i større grad gjelder aleneboende minstepensjonister sammenlignet med andre minstepensjonister og befolkningen i alt. For boligproblemer er de nyeste tallene fra 2023.

Tabell 5.5.8 Boligtype og boligstandard for minstepensjonister¹. 2003, 2011, 2022-2024. Prosent og gjennomsnitt

	Aleneboende minstepensjonister					Andre minstepensjonister					Hele befolkningen	
	2003	2011 ²	2022	2023	2024	2003	2011 ²	2022	2023	2024	2023	2024
Eierforhold												
Bor i husholdning som eier	56	60	61	62	67	84	84	87	85	84	78	77
Bor i husholdning som er selveier	38	45	50	50	44	79	76	71	76	72	65	64
Boligtype og -størrelse												
Bor i enebolig, våningshus	49	58	43	48	36	73	71	63	69	69	53	53
Bor i småhus ellers	22	7	9	3	8	16	13	11	9	10	13	14
Bor trangt	1	4	6	6	9	0	2	4	2	2	6	6
Bor svært romslig	33	46	41	40	37	35	39	44	47	33	37	37
Boligareal (gjennomsnitt, kvm)												
Per husholdning	78	88	84	91	89	116	120	134	143	131	119	119
Per person	78	88	84	91	89	56	57	61	63	59	71	71
Bor i bolig med minst ett boligproblem³												
Problem med ...	..	..	..	35	..	..	..	..	26	..	26	..
... råte eller fukt	10	11	..	11	..	5	4	..	3	..	5	..
... støy i boligen	13	10	..	16	..	15	12	..	16	..	14	..
... forurensning ved boligen	11	1	..	17	..	10	9	..	10	..	10	..
... kriminalitet, vold og hærverk i boområdet	6	3	..	7	..	5	1	..	4	..	6	..
Antall svar i alt	108	74	95	82	97	202	124	81	75	78	5482	5750

¹ Definisjonen av minstepensjonist er endret fra og med 2022. Den nye definisjonen av minstepensjonist ligger nærmere NAV sin definisjon.

² I 2021 ble Levekårsundersøkelsen EU-SILC lagt om, som svekker sammenlignbarheten med eldre tall. Se kapittel 2 for mer informasjon.

³ Fra 2020 stilles spørsmålene om boligproblemer hvert 3. år.

Kilde: Levekårsundersøkelsen EU-SILC, Statistisk sentralbyrå

Boligøkonomi

Husholdninger med minstepensjonister, både aleneboende og andre, har lavere boutgifter i kroner og øre sammenlignet med husholdninger i hele befolkningen. Aleneboende minstepensjonister som leier boligen de bor i betalte i gjennomsnitt 98 000 kroner i boutgifter årlig i 2024. Deres totale boutgifter er nesten 16 000 lavere enn for befolkningen totalt, hvor gjennomsnittet er på 113 700 kroner. Svært få minstepensjonister som ikke bor alene leier, og vi har derfor ikke pålitelige leieutgifter for den gruppen. Ser vi derimot på boligutgiftene til aleneboende minstepensjonister og ikke alene-

boende som eier, ser vi at de betaler henholdsvis 85 600 og 57 500 kroner mindre i årlige utgifter til renter og avdrag sammenliknet med befolkningen som helhet. Dette kommer i stor grad av at en svært stor andel av eierne blant minstepensjonister ikke betaler renter eller avdrag på lån.

Ser vi på boligutgifter i forhold til inntekt, ser vi imidlertid at utgiftene utgjør en større del av inntekten til aleneboende minstepensjonister sammenliknet med andre minstepensjonister og befolkningen. Mens 22 prosent av befolkningen som helhet har samlede boutgifter som utgjør 40 prosent eller mer av inntekt, gjelder det samme hele 38 prosent blant aleneboende minstepensjonister. Andre minstepensjonister har en noe lavere andel enn befolkningen i alt (19 prosent). Samlede boutgifter for eiere omfatter renter og avdrag, kommunale avgifter, eiendomsskatt, fellesutgifter/husleie for andels- og sameiere, boligforsikring og strøm/fyring

Også når man ser på den subjektive opplevelsen av boutgifter, oppgir aleneboende minstepensjonister i større grad av de opplever boutgiftene som svært tyngende (20 prosent) sammenliknet med andre minstepensjonister (9 prosent) og befolkningen i alt (8 prosent). Her er de nyeste tallene fra 2023.

Tabell 5.5.9 Boligøkonomi for minstepensjonister¹. 2011, 2022-2024. Kroner og prosent

	Aleneboende minstepensjonister			Andre minstepensjonister				Hele befolkningen	
	2011	2023	2024	2011	2022	2023	2024	2023	2024
Boutgifter for leiere:									
Samlede boutgifter per år, leiere ²	..	106 300	98 000	..	..	..	..	110 900	113 700
Husleie per år	38 200	87 400	87 100	:	:	:	:	96 100	102 000
Boutgifter for eiere:									
Samlede boutgifter per år, eiere ³	..	95 300	106 600	..	117 800	123 500	141 400	176 000	198 900
Renter og avdrag per år. ³	4 300	38 200	43 600	18 000	46 200	53 200	71 700	105 400	129 200
Boligrenter per år.	2 400	19 300	28 200	8 400	15 200	33 800	45 000	60 200	86 000
Boutgiftsbelastning									
Samlede boutgifter ^{2,3} utgjør 40 prosent eller mer av inntekt	..	51	38	..	14	10	19	21	22
Oppfatter boutgiftene som svært tyngende ⁴	4	20	..	7	..	9	..	8	..
Antall svar fra leiere	29	33	32	19	10	11	12	923	998
Antall svar fra eiere	44	49	65	104	71	64	66	4557	4764
Antall svar	73	82	97	123	81	75	78	5480	5762

¹ Definisjonen av minstepensjonist er endret fra og med 2022. Den nye definisjonen av minstepensjonist ligger nærmere NAV sin definisjon

² I 2021 ble Levekårsundersøkelsen EU-SILC lagt om, som svekker sammenlignbarheten med eldre tall. Se kapittel 2 for mer informasjon.

³ Samlede boutgifter for leiere omfatter husleie og strøm/fyring.

⁴ Spørsmålet stilles hvert 3. år fra 2020.

Kilde: Levekårsundersøkelsen EU-SILC. Statistisk sentralbyrå

Økonomiske vansker

Vi vet at særlig aleneboende minstepensjonister har en lav husholdningsinntekt, og at deres boutgifter utgjør en betydelig større andel av deres utgifter enn for andre minstepensjonister og befolkningen i alt. I tabellen under ser vi at den subjektive vurderingen av egen økonomi også viser at minstepensjonistene har en tyngre økonomisk situasjon. Mens 10 prosent av befolkningen oppgir at det er vanskelig eller svært vanskelig å få endene til å møtes, gjelder dette 24 prosent av aleneboende minstepensjonister og 19 prosent av andre minstepensjonister. At de har en anstrengt økonomisk situasjon vises også i at den store andelen av aleneboende minstepensjonister som ikke klarer å betale en uforutsett utgift på 20 000 kroner i løpet av en måned (40 prosent) sammenliknet med befolkningen (24 prosent).

Selv om den subjektive vurderingen av egen økonomi viser en tydelig mer anstrengt økonomi for minstepensjonister sammenlignet med befolkningen i alt, har verken aleneboende eller andre minstepensjonister betalingsproblemer i særlig større grad enn befolkningen i alt. Det at minstepensjonistene ikke har flere betalingsproblemer enn befolkningen i alt tyder på at personene i denne gruppen tilpasser forbruket etter inntekten, og slik unnslipper betalingsproblemer, men at den økonomiske situasjonen likevel kan være anstrengt.

Tabell 5.5.10 Betalingsvansker for minstepensjonister¹. 2003, 2011, 2022-2024. Prosent

	Aleneboende minstepensjonist					Annen minstepensjonist					Hele befolkningen	
	2003	2011 ²	2022	2023	2024	2003	2011 ²	2022	2023	2024	2023	2024
Vanskelig å få endene til å møtes	19	14	20	29	24	6	5	12	15	19	10	10
Klarer ikke å betale en uforutsett utgift ³	..	..	44	40	40	..	..	16	27	29	25	24
Andre lån er tyngende ³	..	..	13	13	15	..	..	12	8	25	17	21
Har minst ett betalingsproblem³	..	..	7	14	7	..	..	6	12	14	9	9
Problemer med å betale ...												
... husleie (andel av leiere) ³	1	3	9	11	3	1	3	:	:	:	8	9
... boliglån (andel av eiere) ³	1	2	0	0	0	1	0	1	2	5	2	2
... elektrisitet og kommunale avgifter	7	8	2	5	3	8	5	5	6	6	3	3
... andre lån	1	2	2	1	1	1	0	2	3	5	3	3
... kredittkortgjeld eller avbetalingskjøp	..	..	1	7	3	..	..	2	5	1	4	4
Antall svar fra leiere	..	..	35	29	30	..	..	7	10	10	857	916
Antall svar fra eiere	..	..	54	49	65	..	..	71	64	65	4 484	4 649
Antall svar	108	74	95	82	97	202	124	81	76	78	5 530	5 762

¹ Definisjonen av minstepensjonist er endret fra og med 2022. Den nye definisjonen av minstepensjonist ligger nærmere NAV sin definisjon.

² I 2021 ble Levekårsundersøkelsen EU-SILC lagt om, som svekker sammenlignbarheten med eldre tall. Se kapittel 2 for mer informasjon.

³ Nye indikatorer fra 2017.

Kilde: Levekårsundersøkelsen EU-SILC. Statistisk sentralbyrå

Materielle og sosiale mangler

Ser vi på grunnleggende materielle goder, skiller både aleneboende minstepensjonister og andre minstepensjonister seg ut i forhold til befolkningen. Andelen som mangler minst ett materielt gode er nesten dobbelt så høy blant aleneboende minstepensjonister (51 prosent) som i befolkningen (26 prosent), og andelen blant andre minstepensjonister er også relativt høy (41 prosent). Andelen har økt blant begge grupper minstepensjonister de siste årene. De enkelte materielle manglene som utgjør de største forskjellene mellom aleneboende minstepensjonister og befolkningen i alt er å ikke ha råd til å bytte ut utslitte møbler (38 mot 16 prosent), ikke råd til å disponere privatbil (21 prosent mot 8 prosent), å ikke ha råd til å bytte ut utslitte klær (20 prosent mot 9 prosent), og å ikke ha råd til å spise kjøtt eller fisk annenhver dag (12 prosent mot 4 prosent). Blant andre minstepensjonister er det spesielt det å ha råd til å bytte ut utslitte møbler og klær, og å ha råd til å spise kjøtt eller fisk annenhver dag at de skiller seg fra befolkningen i alt.

Å mangle minst ett materielt gode har økt betydelig for aleneboende minstepensjonister siden 2017. I 2017 var andelen som manglet minst ett materielt gode for aleneboende minstepensjonister 23 prosent, mens tilsvarende andel i 2024 var 51 prosent (se Vedlegg B5).

Ser vi på grunnleggende sosiale goder, ser vi det samme mønsteret som for materielle goder. Minstepensjonister har generelt en trangere økonomi, og en langt større andel mangler minst ett sosialt gode (39-41 prosent) sammenlignet med befolkningen i alt (17 prosent). Større andeler blant minstepensjonister har ikke råd til å ta en ukes ferie utenfor hjemmet i løpet av et år, delta i regelmessige fritidsaktiviteter, eller gå ut og spise eller drikke med venner eller familie en gang i måneden, sammenlignet med befolkningen i alt.

Tabell 5.5.11 Materielle og sosiale mangler for minstepensjonister¹. 2003, 2011, 2022-2024. Prosent

	Aleneboende minstepensjonist					Annen minstepensjonist					Hele befolkningen	
	2003	2011 ²	2022	2023	2024	2003	2011 ²	2022	2023	2024	2023	2024
Mangler minst ett materielt gode³	..	..	42	43	51	..	..	32	30	41	24	26
Ikke råd til å ...												
... holde boligen passe varm	7	3	4	10	9	1	4	4	4	4	3	3
... disponere privatbil	9	9	17	20	21	2	2	7	5	10	8	8
... bytte ut utslitte møbler ³	..	..	34	37	38	..	..	19	14	29	13	16
... erstatte utslitte klær ³	..	..	18	24	20	..	..	13	15	25	8	9
... gå til tannlege ³	..	..	8	17	10	..	..	9	12	13	8	8
... spise kjøtt eller fisk annenhver dag	7	2	14	17	12	1	3	6	5	10	3	4
... ha internett ³	..	..	2	0	1	..	..	0	0	0	0	0
Mangler minst ett sosialt gode³	..	..	36	41	41	..	..	28	23	39	15	17
Ikke råd til å ...												
... dra på en ukes ferie utenfor hjemmet i løpet av et år	24	23	26	30	29	9	7	13	9	20	9	10
... delta i regelmessige fritidsaktiviteter ³	..	..	16	20	19	..	..	18	11	19	6	7
... bruke litt penger på seg selv en gang i uken ³	..	..	10	21	9	..	..	11	11	16	5	5
... gå ut og spise eller drikke en gang i måneden ³	..	..	18	25	20	..	..	12	13	18	7	7
Antall svar	108	74	95	82	97	202	124	81	76	78	5 530	5 762

¹ Definisjonen av minstepensjonist er endret fra og med 2022. Den nye definisjonen av minstepensjonist ligger nærmere NAV sin definisjon.

² I 2021 ble Levekårsundersøkelsen EU-SILC lagt om, som svekker sammenlignbarheten med eldre tall. Se kapittel 2 for mer informasjon.

³ Nye indikatorer fra 2017.

Kilde: Levekårsundersøkelsen EU-SILC. Statistisk sentralbyrå

Livskvalitet

I tillegg til å se på objektive levekår kan det være nyttig å se på hvordan minstepensjonister opplever sitt eget liv, gjennom en indikator på subjektiv livskvalitet. I Levekårsundersøkelsen EU-SILC blir respondentene spurt om hvor fornøyde de er med livet sitt, på en skala fra 0-10. Blant aleneboende minstepensjonister er gjennomsnittsskåren på 6,7. For andre minstepensjonister er gjennomsnittet høyere (7,1). Verdiene er lavere enn for befolkningen i alt, hvor gjennomsnittsskåren er 7,6. Når vi ser på andelen med lav skår, ser vi at det er en betydelig større andel blant aleneboende minstepensjonister (35 prosent) sammenlignet med hele befolkningen (13 prosent). Andre minstepensjonister har også en betydelig høyere andel med lav livskvalitet, med 14 prosentpoeng høyere enn befolkningen ellers (13 prosent). Andelene med høy livskvalitet er relativt like for ikke-aleneboende minstepensjonister og for befolkningen i alt, med henholdsvis 27 prosent og 29 prosent.

Tabell 5.5.12 Livskvalitet for minstepensjonister¹. 2021-2024. Prosent

	Aleneboende minstepensjonister				Annen minstepensjonister				Hele befolkningen	
	2021	2022	2023	2024	2021	2022	2023	2024	2023	2024
Tilfredshet med livet										
Lav skår (0-5)	33	32	30	35	22	24	25	27	12	13
Middels skår (6-8)	49	51	44	44	47	43	45	46	57	58
Høy skår (9-10)	17	17	26	21	31	33	30	27	31	29
Gjennomsnitt	6,6	6,7	6,9	6,7	7,3	7,3	7,1	7,1	7,6	7,6
Antall svar	86	95	82	95	123	81	76	78	5 509	5 714

¹ Definisjonen av minstepensjonist er endret fra og med 2022. Den nye definisjonen av minstepensjonist ligger nærmere NAV sin definisjon.

Kilde: Levekårsundersøkelsen EU-SILC. Statistisk sentralbyrå

Helse og funksjonsevne

Minstepensjonister er i gjennomsnitt mye eldre, og har derfor betydelige dårligere helse sammenlignet med befolkningen generelt. Rundt en av fire aleneboende minstepensjonister har dårlig eller svært dårlig helse. Til sammenligning gjelder dette 10 prosent i befolkningen som helhet. Det er også en mindre andel blant andre minstepensjonister (54 prosent) og aleneboende minstepensjonister (47 prosent) som oppgir at de har svært god eller god helse, enn blant befolkningen generelt (74 prosent). Nedsatt funksjonsevne forekommer også i større grad for aleneboende minstepensjonister og for andre minstepensjonister. 54 prosent av aleneboende minstepensjonister har noe eller svært nedsatt funksjonsevne i 2024, mot 60 prosent av andre minstepensjonister og 26 prosent i befolkningen samlet.

Tabell 5.5.13 Helseforhold for minstepensjonister¹. 2004, 2011, 2022-2024. Prosent

	Aleneboende minstepensjonister					Annen minstepensjonister					Hele befolkningen	
	2004	2011 ²	2022	2023	2024	2004	2011 ²	2022	2023	2024	2023	2024
Egenvurdering av helse												
andel med svært god eller god helse	42	44	42	46	47	44	36	44	52	54	74	74
andel med dårlig eller svært dårlig helse	20	21	31	22	22	28	28	32	25	31	10	10
Andel med kronisk sykdom ³	67	58	70	70	65	55	73	84	71	77	43	44
Nedsatt funksjonsevne												
andel med sterkt nedsatt funksjonsevne	26	22	26	28	25	19	25	27	25	27	8	8
andel med noe nedsatt funksjonsevne	31	16	22	24	29	26	26	34	28	33	17	18
Antall svar	105	74	95	82	97	171	124	81	76	78	5 530	5 762

¹ Definisjonen av minstepensjonist er endret fra og med 2022. Den nye definisjonen av minstepensjonist ligger nærmere NAV sin definisjon.

² I 2021 ble Levekårsundersøkelsen EU-SILC lagt om, som svekker sammenlignbarheten med eldre tall. Se kapittel 2 for mer informasjon.

³ Endret definisjon av kronisk sykdom i 2017 og 2023. Før 2017 omfattet definisjonen kun langvarige sykdommer eller helseproblemer. Fra 2017 til 2022 inkluderer definisjonen også plager som følge av sykdom og skade. F.o.m. 2023 omfatter indikatoren igjen kun spørsmålet om langvarige sykdommer eller helseproblemer.

Kilde: Levekårsundersøkelsen EU-SILC. Statistisk sentralbyrå

5.6. Sosiale indikatorer for gjenlevendepensjonister

Aslak Hetland

Hovedpunktene i dette kapitlet kan oppsummeres ved:

- Stadig færre mottar gjenlevendepensjon.
- Lavinntektsandelen for gjenlevendepensjonister holder seg stabil.
- Mottakere av gjenlevendepensjon har hatt stabil tilknytning til arbeidsmarkedet de siste årene.
- Forskjellene i andelene med lav utdanning øker mellom gjenlevendepensjonister og befolkningen med lavinntekt.
- Det har vært en økning i andelene med høy gjeldsbelastning blant gjenlevendepensjonistene.
- Yrkesinntekter utgjør en forholdsvis stor andel av husholdningsinntektene i denne gruppen.

Gjenlevendepensjon (her også kalt etterlattepensjon) gis for å sikre inntekt til livsopphold etter dødsfall for gjenlevende ektefeller, registrerte partnere og samboere med barn. Pensjonen bortfaller ved fylte 67 år eller tidligere dersom en tar ut alderspensjon, AFP eller blir uføretrygdet og kan da bli erstattet med et gjenlevendetillegg tilknyttet ytelsene. Gjenlevendepensjon faller dessuten bort hvis man inngår partnerskap eller gifter seg samt blir samboer med felles barn. Pensjonen blir avkortet i forhold til arbeidsinntekten, og gis derfor oftest til personer med liten yrkesinntekt. Fra 1. januar 2024 er ordningen endret og har blitt en erstattet med omstillingsstønad som gis i en overgangsperiode. Dette kapitlet belyser imidlertid mottakere fram til og med 2023 som ikke enda har blitt berørt av regelverksendringen.

Antall mottakere av gjenlevendepensjon har gått betydelig ned over tid i takt med økt sysselsetting blant kvinner og reduksjon i dødelighet blant menn i relevante aldersgrupper (Prop. 13 L (2020–2021)). I perioden 2013–2023 gikk antall gjenlevendepensjonister ned fra om lag 18 500 til vel 13 400 personer. Ni av ti mottakere av gjenlevendepensjon var kvinner, og drøyt 80 prosent var 50 år eller eldre (NAV 2023b). I dette kapitlet vil vi se nærmere på utviklingen i ulike sosiale indikatorer for personer i husholdninger der hovedinntektstaker er gjenlevendepensjonist. I 2023 utgjorde denne gruppen i underkant av 19 300 personer.

Gjenlevendepensjonister, etter definisjonen over, overlapper med flere andre grupper i denne rapporten. Om lag 36 prosent er aleneboende mens 27 prosent tilhører husholdningstypen enslige forsørgere og resten tilhører andre husholdningstyper. Det er de enslige forsørgerne som har de minste inntektene, målt som inntekt etter skatt per forbruksenhet, med et inntektsnivå tilsvarende 90 prosent av alle personer i husholdninger der hovedinntektstaker er gjenlevendepensjonist, mens de som tilhører andre husholdningstyper enn aleneboende og enslige forsørgere har de største inntektene.

Lavinntekt

Lavinntektsandelen for gjenlevendepensjonister økte noe perioden 2017–2020. Siden 2020 har imidlertid lavinntektsandelen, både for gjenlevendepensjonister og i den samlede befolkningen, holdt seg forholdsvis stabil. Andelen blant gjenlevendepensjonister er riktignok noe høyere enn den samlede befolkningen. I 2023 var lavinntektsandelen på 12,4 prosent for gjenlevendepensjonistene og 10,9 i befolkningen totalt.

Antall personer i husholdninger der hovedinntektstaker er gjenlevendepensjonist synker og var i 2023 i underkant av 19 300 personer, en reduksjon fra om lag 20 000 personer i 2020. Selv om altså lavinntektsandelen har holdt seg forholdsvis stabil i perioden, bidrar dette til at antallet med lavinntekt i denne gruppen også synker i samme periode.

Tabell 5.6.1 Prosentvis andel og antall¹ med lavinntekt. EU-skala. 2020-2023

	2020	2021	2022	2023
Hele befolkningen uten studenter	5 226 906	5 266 285	5 340 621	5 400 915
Andel med lavinntekt	11,0	10,7	10,9	10,9
Antall med lavinntekt ²	576 300	561 500	581 000	589 100
Etterlattepensjonister (gjenlevende ektefelle)	19 962	19 481	19 328	19 253
Andel med lavinntekt	12,9	12,6	12,7	12,4
Antall med lavinntekt ²	2 600	2 500	2 500	2 400

¹ Avrundede tall.² Personer i husholdninger med en hovedinntektstaker som er etterlattepensjonist.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå. Tabell 12599

Yrkestilknytning

De som mottar gjenlevendepensjon har en svakere yrkestilknytning enn befolkningen generelt sett, spesielt gjelder dette for lavinntektsgruppen. Blant de med gjenlevendepensjon var andelen uten yrkestilknyttede i husholdningen på 28,1 prosent i 2023. Som vi ser i tabell 5.6.2 har denne andelen holdt seg stabil i perioden 2020-2023. Blant de gjenlevende med lavinntekt, var yrkestilknytningen vesentlig svakere. 82,0 prosent i denne gruppa har ingen yrkestilknyttede i husholdningen i 2023.

Den andre indikatoren på yrkestilknytning – andelen med yrkesinntekt som største inntektskilde – gir det samme bildet. 65,6 prosent av de gjenlevende bodde i en husholdning hvor yrkesinntekt er den største inntekten i 2023, mot 72,0 prosent i hele befolkningen. For gjenlevende med lavinntekt gjaldt dette knapt to av ti.

Tabell 5.6.2 Indikatorer¹ for yrkestilknytning. 2020-2023. Prosent

	2020	2021	2022	2023
Andel personer i husholdninger uten noen yrkestilknyttede				
Hele befolkningen uten studenter	24,3	24,3	24,6	25,2
Med lavinntekt	64,0	65,2	66,7	67,2
Etterlattepensjonist	28,6	27,6	27,8	28,1
Med lavinntekt	84,2	81,7	81,7	82,0
Andel personer i husholdninger der yrkesinntekt er største inntekt				
Hele befolkningen uten studenter	72,0	71,6	72,6	72,0
Med lavinntekt	37,9	36,9	38,0	37,4
Etterlattepensjonist	62,5	63,4	65,2	65,6
Med lavinntekt	13,8	17,4	17,6	18,6

¹ For definisjon av indikatorer og grupper, se kap. 2.5.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå. Tabell 12598

Utdanning

Utdanningsnivået blant gjenlevendepensjonistene er gjennomgående noe lavere enn i befolkningen generelt. Andelen personer som tilhører en husholdning der hovedinntektstaker er gjenlevendepensjonist med lav utdanning, var 24,2 prosent i 2023. Tilsvarende andel i hele befolkningen var 16,2 prosent.

I lavinntektsgruppene har langt flere av hovedinntektstakerne lav utdanning. Også her var andelen større blant gjenlevendepensjonistene enn i hele befolkningen, henholdsvis 45,2 prosent mot 36,9 prosent i 2023. Forskjellene mellom de to gruppene har også blitt noe større de siste årene.

Tabell 5.6.3 Indikator¹ for utdanning, 2020-2023. Prosent

	2020	2021	2022	2023
Andel personer i husholdninger der hovedinntektstaker har lav utdanning				
Hele befolkningen uten studenter	17,4	16,9	16,4	16,2
Med lavinntekt	39,9	39,4	36,2	36,9
Etterlattepensjonister	24,3	24,1	24,2	24,2
Med lavinntekt	44,6	43,0	42,6	45,2

¹ For definisjon av indikatorer og grupper, se kap. 2.5.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå. Tabell 12598

Mottakere av sosialhjelp og bostøtte

Andelen mottakere av henholdsvis bostøtte og sosialhjelp har gått noe opp for hele befolkningen i 2022 og 2023, noe som blant annet kan knyttes til utvidelsen av bostøtteordningen samt høy prisvekst og økte boligrenter (se også kapittel 5.3). Også blant gjenlevendepensjonister har andelen mottakere av bostøtte og sosialhjelp økt. Vi finner en noe større andel bostøtte- og sosialhjelpsmottakere blant gjenlevendepensjonister enn i befolkningen generelt. Mens 5,5 prosent av befolkningen mottok bostøtte i 2023, var denne andelen 8,3 prosent blant gjenlevendepensjonistene. Forskjellen er noe mindre for sosialhjelp der henholdsvis 5,3 prosent i befolkningen mottok denne stønaden og 6,8 prosent blant gjenlevendepensjonistene.

Det er en betydelig høyere andel bostøtte- og sosialhjelpsmottakere blant personer i husholdninger med lavinntekt – både i befolkningen generelt og blant gjenlevendepensjonistene. Nesten tre av ti mottok bostøtte både i befolkningen og blant gjenlevendepensjonistene med lavinntekt i 2023. Vi finner en noe større andel sosialhjelpsmottakere blant lavinntekts-husholdningene i befolkningen generelt (24,7 prosent) enn blant mottakere av etterlattepensjon (17,4 prosent).

Tabell 5.6.4 Indikatorer¹ for økonomisk utsatthet, 2020-2023. Prosent

	2020	2021	2022	2023
Andel personer i husholdninger som mottar bostøtte				
Hele befolkningen uten studenter	4,5	4,2	4,9	5,5
Med lavinntekt	25,9	25,1	28,0	31,4
Etterlattepensjonister	7,2	6,9	7,7	8,3
Med lavinntekt	31,5	31,0	31,7	30,7
Andel personer i husholdninger som mottar sosialhjelp				
Hele befolkningen uten studenter	4,5	4,3	4,6	5,3
Med lavinntekt	21,4	20,2	21,7	24,7
Etterlattepensjonister	6,0	5,7	5,6	6,8
Med lavinntekt	17,7	18,6	15,5	17,4
Andel personer i husholdninger som mottar både bostøtte og sosialhjelp				
Hele befolkningen uten studenter	2,5	2,4	2,6	3,1
Med lavinntekt	15,5	14,6	15,6	18,2
Etterlattepensjonister	3,3	3,0	3,1	3,7
Med lavinntekt	13,5	13,7	12,0	12,3

¹ For definisjon av indikatorer og grupper, se kap. 2.5.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå. Tabell 12598

Rente- og gjeldsbelastning

I takt med økende utlånsrenter i perioden ser vi en markant økning i husholdningenes rentebelastning, spesielt i 2023. Personer i husholdninger der hovedinntektstaker mottar gjenlevendepensjon har hatt omtrent samme utviklingen som befolkningen sett under ett. Andelen personer i husholdninger med høy rentebelastning i denne gruppen økte fra 3,9 prosent i 2022 til 12,2 prosent i 2023.

Også de med lavinntekt i denne gruppen har fått økt rentebelastning i samme periode, fra 6,4 prosent til 14,5 prosent.

På den annen side er gjelden i samme periode redusert i forhold til inntekten. I 2020 hadde 22,8 prosent av befolkningen en gjeld som oversteg tre ganger husholdningens samlede inntekt mens andelen har sunket til 19,6 i 2023. Andelen med høy gjeldsbelastning er mindre blant gjenlevendepensjonister. Her ser vi også en nedgang i andelen med høy gjeld i forhold til husholdningens samlede inntekter i perioden. I 2020 hadde 16,0 prosent av alle gjenlevendepensjonister høy gjeldsbelastning sammenlignet med 13,5 prosent i 2023. Blant de med lavinntekt sankt andelen med høy gjeldsbelastning fra 2020 til 2022, men økte noe i 2023 til 16,6 prosent.

Tabell 5.6.5 Indikatorer¹ for rente- og gjeldsbelastning, 2020-2023. Prosent

	2020	2021	2022	2023
Andel personer i husholdninger med høy rentebelastning				
Hele befolkningen uten studenter	4,7	2,8	4,0	15,5
Med lavinntekt	9,1	6,4	7,8	11,5
Etterlattepensjonister				
Med lavinntekt	8,8	5,2	6,4	14,5
Andel personer i husholdninger med høy gjeldsbelastning				
Hele befolkningen uten studenter	22,8	22,1	21,4	19,6
Med lavinntekt	20,1	18,8	17,5	15,9
Etterlattepensjonister				
Med lavinntekt	17,9	15,4	14,8	16,6

¹ For definisjon av indikatorer og grupper, se kap. 2.5.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå. Tabell 12598

Inntektssammensetning

Sammenlignet med andre mottakere av overføringer, som for eksempel uføretrygdde og alderspensjonister, utgjør yrkesinntektene en forholdsvis stor del av den samlede husholdningsinntekten for husholdninger med en gjenlevendepensjonist som hovedinntektstaker. Dette skyldes blant annet at et stort flertall, 84,3 prosent av mottakerne i 2023, fikk reduserte ytelser på grunn av arbeidsinntekt eller en fastsatt forventet arbeidsinntekt (NAV 2023b). I 2023 utgjorde yrkesinntekt i gjennomsnitt litt over halvparten (54 prosent) av husholdningens samlede inntekt. Ulike overføringer utgjorde 39 prosent av inntektene, mens kapitalinntekter stod for resten.

Det er imidlertid store forskjeller i inntektssammensetningen hvis vi sammenligner gjenlevende med og uten lavinntekt. Lavinntektsgruppen er preget av en langt svakere tilknytning til arbeidsmarkedet. For gjenlevende under lavinntektsgrensen utgjorde yrkesinntektene bare 19 prosent av samlet inntekt, mens overføringer sto for 77 prosent – der blant annet gjenlevendepensjonen inngår. Blant gjenlevende over lavinntektsgrensen har overføringer en langt mindre inntektsmessig betydning – og utgjorde 37 prosent av husholdningsinntekten. Blant disse er også tjenestepensjoner mer utbredt mens blant gjenlevendepensjonister i lavinntektsgruppen har bostøtte og sosialhjelp en større betydning for husholdningsøkonomien.

Gjennomsnittlig inntekt etter skatt per forbruksenhet for gjenlevendepensjonister med lavinntekt lå godt under halvparten av gjennomsnittsinntekten til gjenlevendepensjonister over lavinntektsgrensen. Generelt sett er inntektsnivået relativt høyt for de uten lavinntekt. Gjennomsnittlig ekvivalentinntekt lå for eksempel i underkant av 12 prosent lavere enn gjennomsnittet i befolkningen.

Tabell 5.6.6 Inntektsregnskap for hele befolkningen og husholdninger der hovedinntektstaker er etterlattepensjonist¹. Gjennomsnitt og andel av samlet inntekt. 2023. Kroner og prosent

	Hele befolkningen uten studenter			Etterlattepensjonister		
	I alt	Ikke lavinntekt	Med lavinntekt ²	I alt	Ikke lavinntekt	Med lavinntekt ²
Yrkesinntekter	67	68	34	54	56	19
Kapitalinntekter ³	7	7	3	7	8	4
Overføringer	26	25	63	39	37	77
Herav:						
Tjenestepensjoner	4	4	2	7	7	4
Barnetrygd	1	1	2	1	1	3
Bostøtte	0	0	2	0	0	3
Sosialhjelp	0	0	5	0	0	2
Grunn- og hjelpestønad	0	0	0	0	0	0
Samlet inntekt	100	100	100	100	100	100
Samlet inntekt	1 024 700	1 143 400	305 900	752 100	811 500	332 500
Inntekt etter skatt	760 100	843 800	253 000	579 100	619 600	292 300
Inntekt etter skatt pr. forbruksenhet (EU-skala) ⁴	498 500	548 700	194 300	450 700	484 100	214 600
Antall personer i husholdningen	2,1	2,2	1,6	1,7	1,7	1,7
Antall observasjoner (husholdninger)	2 583 538	2 217 339	366 199	11 510	10 084	1 426

¹ For definisjon av indikatorer og grupper, se kapittel 2.

² Lavinntekt er definert som inntekt under 60 prosent av medianinntekten for alle. EU-skala.

³ Negative kapitalinntekter er satt lik 0.

⁴ Omfatter også negative kapitalinntekter.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå.

Inntektsfordeling

I tabell 5.6.7 er inntektsfordelingen blant gjenlevendepensjonister belyst ved hjelp av tre forskjellige ulikhetsmål. Generelt er inntektsulikheten klart mindre i denne gruppen sammenlignet med befolkningen totalt sett.

Ulikhetsmålet S80/S20 viser gjennomsnittlig ekvivalentinntekt for de 20 prosentene med høyest inntekt, dividert med gjennomsnittlig ekvivalentinntekt til de 20 prosentene med lavest inntekt. I 2023 var forholdstallet 3,6 i hele befolkningen (eksklusive personer i studenthusholdninger). Blant gjenlevendepensjonistene var gjennomsnittsinntekten til femdelen med høyest inntekt 2,6 ganger høyere enn inntekten til femdelen med lavest inntekt.

Indikatoren P90/P10 viser forholdstallet mellom inntekten til den personen som hadde en inntekt høyere enn 90 prosent av alle andre i befolkningen, og inntekten til den personen som hadde en inntekt lavere enn 90 prosent av befolkningen. Også her er ulikheten klart mindre blant mottakere av gjenlevendepensjon. I 2023 var forholdstallet 2,8 i hele befolkningen sammenlignet med 2,2 blant gjenlevendepensjonistene.

En lavere Gini-koeffisienten blant gjenlevendepensjonister enn blant befolkningen samlet, gir et tilsvarende bilde på at inntektsulikhet er mindre i denne gruppen.

Tabell 5.6.7 Fordeling av inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skala)¹. 2020-2023

	2020	2021	2022	2023
S80/S20²				
Hele befolkningen uten studenter	3,6	4,0	3,6	3,6
Etterlattepensjonister (gjenlevende ektefelle)	2,8	3,0	2,7	2,6
P90/P10³				
Hele befolkningen uten studenter	2,8	2,8	2,8	2,8
Etterlattepensjonister (gjenlevende ektefelle)	2,3	2,3	2,2	2,2
Gini-koeffisient⁴				
Hele befolkningen uten studenter	0,252	0,279	0,253	0,248
Etterlattepensjonister (gjenlevende ektefelle)	0,201	0,220	0,192	0,185

¹ Negative beløp er nullstilt. Personer i studenthusholdninger er utelatt

² S80/S20 er forholdet mellom gjennomsnittsinntektene til rikeste og fattigste 20 prosent i gruppen.

³ P90/P10 er forholdstallet mellom inntekten til den personen som befinner seg mellom desil 9 og desil 10 (P90) og inntekten til den personen som befinner seg mellom desil 1 og desil 2 (P10).

⁴ Gini-koeffisienten er et summarisk mål som varierer fra 0 (minst ulikhet) og 1 (størst ulikhet).

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå.

5.7. Sosiale indikatorer for uføretrygdede

Aslak Hetland og Ingrid Haugland

Hovedpunktene i dette kapitlet kan oppsummeres ved:

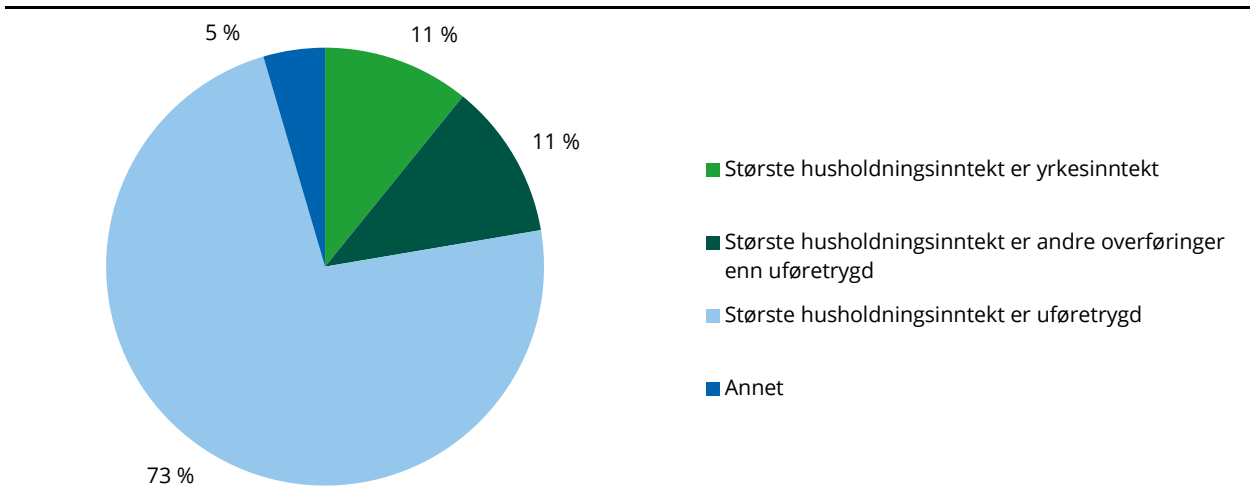
- Det har blitt en større andel uføretrygdede i lavinntektsgruppen.
- Det har vært små endringer i yrkestilknytningen blant uføretrygdede etter reformen i 2015.
- Flere uføretrygdede mottar bostøtte enn før.
- Den største forskjellen i bosituasjon er at en høyere andel av uføretrygdede bor alene, og at de i større grad har problemer med støy og forurensning sammenlignet med befolkningen i alderen 16-66 år.
- Det er flere som bruker en stor andel av inntekten sin på boligutgifter blant uføretrygdede enn i befolkningen i samme alder, og de opplever i større grad boliggiftene som tyngende.
- Dobbelte så mange uføretrygdede oppgir at det er vanskelig å få endene til å møtes sammenlignet med befolkningen i samme alder.
- En betydelig større andel av uføretrygdede har ikke råd til grunnleggende sosiale og materielle goder, sammenlignet med befolkningen i alderen 16-66 år. Halvparten mangler ett materielt gode og fire av ti mangler ett sosialt gode. Disse andelenes har vært økende de siste årene.

Uføretrygd skal sikre inntekter til livsopphold for personer i alderen 18 til 67 år som har varig nedsett inntektsevne på grunn av sykdom eller skade. Ordningen ble endret i 2015 der et av hovedformålene var å gjøre det mer lønnsomt å kombinere arbeid og trygd. Blant annet skattlegges den nye uføretrygden etter samme regler som lønnsinntekt. De som var uføre før 2015, har fått omregnet sin uførepensjon til ny uføretrygd.

Statistikk over uføretrygdede fra SSB viser at antallet med uføretrygd har gått opp de siste årene. I 2020 var det 370 000 personer som mottok denne ytelsen, mens antallet hadde økt til 380 600 personer i 2023. Samtidig har også befolkningen økt og uføretrygdede som andel av befolkningen mellom 18 og 67 år har derfor holdt seg forholdsvis stabil på i underkant av 11 prosent. I 2023 var 59 prosent av de uføretrygdede kvinner, det samme som i 2020, men gruppen av uføretrygdede har blitt noe yngre. Andelen uføretrygdede som er under 45 år har økt fra 22 prosent i 2020 til 24 prosent i 2023 (Statistisk sentralbyrå, 2025g).

I dette kapitlet ser vi hovedsakelig på personer som bor i en husholdning hvor hovedinntektstaker har mottatt uføretrygd fra folketrygden i løpet av året, uavhengig av pensjonsgrad. Personene i husholdningene vil derfor kunne ha flere inntektskilder enn kun uføretrygd. Figur 5.7.1 viser imidlertid at uføretrygd utgjør den største inntektskilden for nesten 3 av 4 personer i husholdninger der hovedinntektstakeren er uføretrygd. De uføretrygdede overlapper også med andre lavinntektsgrupper som er omtalt i rapporten. Om lag 41 prosent er for eksempel aleneboende og omtrent hver fjerde av disse igjen er aleneboende minstepensjonister.

Figur 5.7.1 Personer i husholdninger der hovedinntektstaker er uføretrygdet etter hovedinntektskilde i 2023. Prosent

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå.

Et økende antall unge personer med helserelaterte ytelser har de siste årene blitt viet mye oppmerksomhet. Vi vil derfor også her se på denne aldersgruppen spesielt. Gruppen av unge uføre i dette kapittelet er en ren aldersavgrensning av mottakere mellom 18-29 år, og må ikke forveksles med unge som har fått innvilget uføretrygd etter regelverket for unge uføre. Når vi her ser på unge uføre, ser vi altså på personene som selv mottar uføretrygd og unge uføre kan dermed bo i en husholdning hvor hovedinntektstaker ikke er uføretrygdet.

Lavinntekt

Tabell 5.7.1 viser at det var 325 500 personer i 2020 som bodde i husholdninger med en hovedinntektstaker som mottok uføretrygd. I 2023 har antallet økt til 328 300 personer. Det har i samme periode skjedd en økning i lavinntektsandelen i denne gruppen, fra 23,9 prosent til 26,1 prosent. I befolkningen totalt, har lavinntektsandelen holdt seg stabil på omkring 11 prosent. Antall personer som tilhørte en lavinntektshusholdning der hovedinntektstaker mottar uføretrygd økte med 7 900 fra 2020 til 2023. Ser vi på personer som mottar uføretrygd, uavhengig av om det er hovedinntektstaker eller ei, finner vi at over 17 prosent hadde lavinntekt i 2023, en økning fra litt under 15 prosent i 2020 (Statistisk sentralbyrå, 2025h).

Unge uføretrygdde utgjorde omtrent 21 600 personer i 2023. Av disse bor litt over 20 prosent i en husholdning med lavinntekt. Dette er en større andel enn i befolkningen som helhet, men lavere enn hva vi finner blant personer i husholdninger der hovedinntektstaker mottok uføretrygd. Blant unge som ikke er uføretrygdde i samme aldersgruppe tilhørte 16 prosent en lavinntektshusholdning¹⁴. Det er altså 4 prosentpoeng som skiller unge med og uten uføretrygd.

Flere studier viser at uføretrygdde over tid har hatt en svakere inntektsutvikling enn de ikke-uføre. Dette skyldes først og fremst en negativ utvikling i andre inntekter som yrkesinntekter og andre overføringer og ikke endring i selve uføretrygden (se for eksempel Normann, 2025a). En mulig årsak kan være at sammensetningen av uføretrygdde endrer seg over tid ved at nye mottakere kommer til og andre faller fra. I den overnevnte artikkelen tar man imidlertid hensyn til dette ved kun å se på personer som har vært uføre i hele tidsrommet den undersøker. Også disse har hatt en svakere inntektsutvikling enn befolkningen.

¹⁴ Ekskludert studenter.

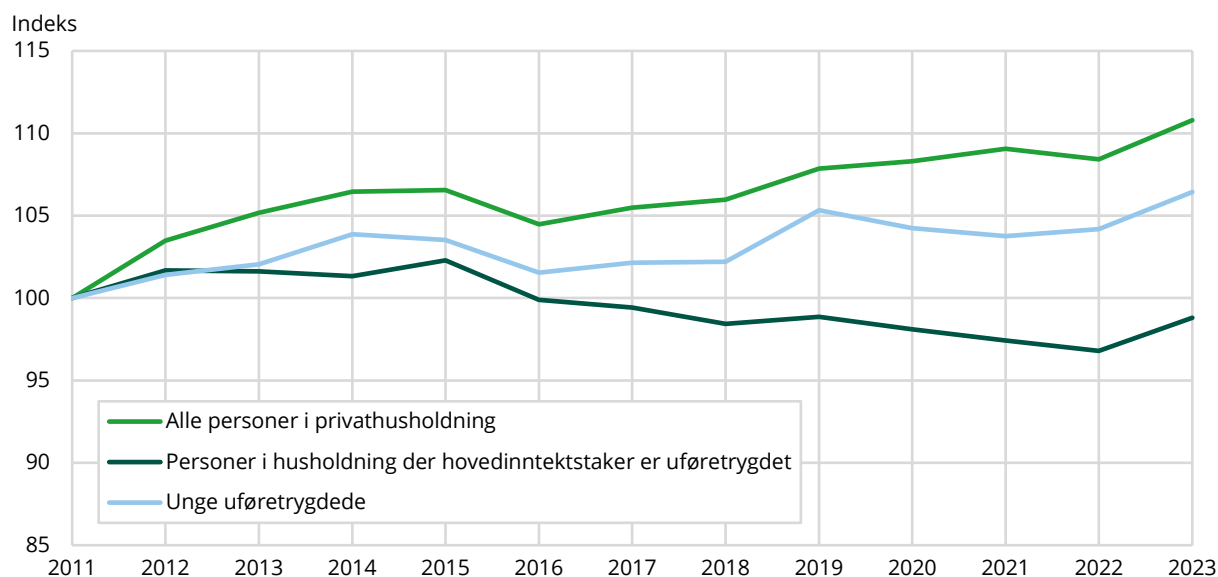
Tabell 5.7.1 Prosentvis andel og antall¹ personer med lavinntekt. EU-skala. 2020-2023

	2020	2021	2022	2023
Hele befolkningen uten studenter	5 226 906	5 266 285	5 340 621	5 400 915
Andel med lavinntekt	11,0	10,7	10,9	10,9
Antall med lavinntekt	576 300	561 500	581 000	589 100
Uføretrygdede²	325 527	324 520	326 276	328 287
Andel med lavinntekt	23,9	25,9	25,5	26,1
Antall med lavinntekt	77 900	84 000	83 000	85 800
Unge uføretrygdede³	20 521	21 126	21 631	21 641
Andel med lavinntekt	17,5	20,8	19,3	20,3
Antall med lavinntekt	3 600	4 400	4 200	4 400

¹ Avrundede tall.² Personer i husholdninger med en hovedinntektstaker som er uføretrygdet.³ Personer i alderen 18-29 år som er uføretrygdet.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå. Tabell 12599

Figur 5.7.2 viser blant annet inntektsutviklingen til personer i husholdninger der hovedinntektstaker er uføretrygdet i perioden fra 2011 til 2023. Som vi ser har denne gruppen hatt en langt svakere inntektsutvikling enn den samlede befolkningen med en nedgang i realinntekt fra 2011 til 2023 på 1,2 prosent. Utviklingen for gruppen av unge uføretrygdede er også svakere enn den samlede befolkningen, riktignok med en realvekst på 6,4 prosent i perioden.

Figur 5.7.2 Realvekst i husholdningsinntekt etter skatt per forbruksenhet for uføretrygdede og befolkningen i alt. 2011-2023. 2011=100

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå.

Yrkestilknytning

Mottakere av uføretrygd er som tidligere nevnt personer med varig nedsatt inntektsevne på grunn av sykdom eller skade. Tabell 5.7.2 viser at yrkestilknytningen blant personer som bor i husholdninger der hovedinntektstaker er uføretrygdet som forventet er svakere enn i befolkningen sett under ett.

Endringer i regelverket for mottakere av uføretrygd legger opp til at uføre skal ta del i arbeidslivet og jobbe så mye de kan uten å risikere at uføregraden blir redusert. En analyse av uføretrygdede rett i etterkant av regelverksendringen i 2015 konkluderte med at denne i liten grad har påvirket andelen som jobbet (Alne, 2018). Også en nyere studie gir et tilsvarende bilde (von Simson og Sørbø, 2025). Andelen personer som bodde i husholdninger der hovedinntektstaker mottok uføretrygd uten

yrkestilknyttede var 78,8 prosent i 2020. I 2023 har andelen økt marginalt til 79,7 prosent. I husholdningene med lavinntekt er yrkestilknytningen enda svakere, der andelen uten yrkestilknytning var 96,5 prosent i 2023.

Som vi så i figur 5.7.1 er personer som bor i husholdninger der hovedinntektstaker er uføretrygdet en gruppe som er avhengig av overføringer fra det offentlige. I 2023 var det 10,8 prosent som hadde yrkesinntekt som største husholdningsinntekt. Blant dem med lavinntekt har yrkesinntekt en svært beskjeden inntektsmessig betydning for husholdningsøkonomien. I 2023 hadde kun 1,9 prosent yrkesinntekt som største inntekt.

Unge uføretrygdede, som altså også kan bo i husholdninger der hovedinntektstaker ikke er uføretrygdet, har en noe lavere andel personer som bor i husholdninger uten yrkestilknyttede sammenlignet med gruppen som bor i husholdninger der hovedinntektstaker er uføretrygdet. Samtidig er det en litt høyere andel som tilhører en husholdning der yrkesinntekt er største husholdningsinntekt.

Tabell 5.7.2 Indikatorer¹ for yrkestilknytning. 2020-2023. Prosent

	2020	2021	2022	2023
Andel personer i husholdninger uten noen yrkestilknyttede				
Hele befolkningen uten studenter	24,3	24,3	24,7	25,2
Med lavinntekt	64,0	65,2	66,7	67,2
Uføretrygdede²				
Med lavinntekt	95,3	95,9	96,2	96,5
Unge uføretrygdede³				
Med lavinntekt	97,9	98,2	97,9	97,8
Andel personer i husholdninger der yrkesinntekt er største inntekt				
Hele befolkningen uten studenter	72,0	71,6	72,6	72,0
Med lavinntekt	37,9	36,9	38,0	37,4
Uføretrygdede²				
Med lavinntekt	2,0	1,9	1,9	1,9
Unge uføretrygdede³				
Med lavinntekt	1,6	1,3	2,0	1,9

¹ For definisjon av indikatorer og grupper, se kap. 2.5.

² Personer i husholdninger med en hovedinntektstaker som er uføretrygdet.

³ Personer i alderen 18-29 år som er uføretrygdet.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå. Tabell 12598

Utdanning

Personer som mottar uføretrygd, har generelt et relativt lavt utdanningsnivå (Normann, 2023). I 2023 var 44,7 prosent av de som bodde i husholdninger der hovedinntektstaker mottar uføretrygd tilknyttet en husholdning der hovedinntektstakeren også hadde lav utdanning, det vil si at høyeste utdanningsnivå var tilsvarende grunnskolenivå. Til sammenligning tilhørte 16,2 prosent av personer i befolkningen en husholdning der hovedinntektstakeren hadde lav utdanning. I lavinntektsgruppen tilhørte drøyt halvparten (55,6 prosent) i denne gruppen en husholdning der hovedinntektstaker hadde lav utdanning i 2023. Også det var flere enn lavinntektsgruppen i befolkningen, der dette gjaldt for 36,9 prosent.

Det ser også ut som at det har skjedd en økning i andelen personer som bor i husholdninger der hovedinntektstaker har uføretrygd og lav utdanning. Fra 2011 til 2023 økte denne andelen fra knapt 42 prosent til 44,7 prosent. Samtidig har andelen i befolkningen med lav utdanning vært svakt synkende over samme periode, fra 20,1 prosent i 2011 til 16,2 prosent i 2023.

Tabell 5.7.3 Indikatorer¹ for utdanning. 2020-2023. Prosent

	2020	2021	2022	2023
Andel personer i husholdninger der hovedinntektstaker har lav utdanning				
Hele befolkningen uten studenter	17,4	16,9	16,4	16,2
Med lavinntekt	39,9	39,4	36,2	36,9
Uføretrygdede²				
Med lavinntekt	53,1	54,3	54,0	55,6
Unge uføretrygdede³				
Med lavinntekt	83,7	83,0	82,4	82,8

¹ For definisjon av indikatorer og grupper, se kap. 2.5.

² Personer i husholdninger med en hovedinntektstaker som er uføretrygdet.

³ Personer i alderen 18-29 år som er uføretrygdet.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå. Tabell 12598

Økonomisk utsatthet

Husholdninger der hovedinntektstaker er uføretrygdet er mer avhengig av sosiale stønader som bostøtte og sosialhjelp sammenliknet med husholdningene generelt. I 2023 mottok 15,1 prosent av disse bostøtte, mens 10,9 prosent mottok sosialhjelp. Tilsvarende andeler i befolkningen totalt var i overkant 5 prosent for hver av disse ytelsene.

Det har skjedd en klar økning i andelen med bostøtte blant personer i husholdninger der hovedinntektstaker er uføretrygdet de siste årene – spesielt etter 2021. Dette henger sammen med at inntektsgrensene for å kunne motta bostøtte økte som følge av høye strømpriser. Dette så ut til å slå spesielt sterk ut blant mottakere uføretrygdede ved at flere med minsteytelse og lave utbetalinger da havnet innenfor ordningen (Husbanken 2022). Vi ser i tabell 5.7.4 at andelen uføre med lavinntekt som mottar bostøtte økte fra 21,8 prosent i 2021 til 33,1 prosent i 2023. Blant unge uføre med lavinntekt har andelen økt fra 15,8 prosent til 27,3 prosent i samme periode.

Andelen som mottar sosialhjelp for husholdninger der hovedinntektstaker er uføretrygdet har derimot hatt små endringer i perioden, både for de med og uten lavinntekt. Sammenlignet med alle uføretrygdede, bor unge uføretrygdede i noe mindre grad i husholdninger som mottar sosialhjelp.

Rente- og gjeldsbelastning

Høy rentebelastning brukes her for de som har renteutgifter som utgjør mer enn 15 prosent av husholdningens samlede inntekt. På relativ kort tid, fra slutten av 2021 til 2023, økte styringsrenten fra 0 til 4,5 prosent. Andelen med høy rentebelastning blant de uføretrygdede økte også kraftig i denne perioden. I 2023 hadde 13,1 prosent av de uføre en høy rentebelastning mot 6,8 prosent i 2020. Forskjellen i rentebelastning er ikke så stor for uføretrygdede med og uten lavinntekt. For uføre i lavinntektsgruppen var andelen med høy rentebelastning på 10,4 prosent i 2023.

Unge uføretrygdede har noe lavere andel med høy rentebelastning enn de som tilhører husholdninger der hovedinntektstaker er uføretrygdet. 9,0 prosent av denne gruppen hadde høy rentebelastning i 2023 mens andelen kun var 4,0 prosent for de med lavinntekt.

Andelen med høy gjeldsbelastning, det vil si at gjelden utgjør mer enn tre ganger husholdningens samlede inntekt før skatt, er noe mindre for uføretrygdede sammenliknet med hele befolkningen. Gjeldsbelastningen blant de uføre sank i perioden 2020-2023 – fra 18,5 til 16,6 prosent. Blant unge uføretrygdede er andelen enda lavere, der 15,3 prosent hadde høy gjeldsbelastning i 2023. Uføretrygdede er generelt noe overrepresentert blant dem med tyngende usikret gjeld, som beskrevet nærmere i kapittel 5.12.

Tabell 5.7.4 Indikatorer¹ for bostøtte og sosialhjelp. 2020-2023. Prosent

	2020	2021	2022	2023
Andel personer i husholdninger som mottar bostøtte				
Hele befolkningen uten studenter	4,5	4,2	4,9	5,5
Med lavinntekt	25,9	25,1	28,0	31,4
Uføretrygdede²				
Med lavinntekt	22,6	21,8	30,8	33,1
Unge uføretrygdede³				
Med lavinntekt	18,2	15,8	24,1	27,3
Andel personer i husholdninger som mottar sosialhjelp				
Hele befolkningen uten studenter	4,5	4,3	4,6	5,3
Med lavinntekt	21,4	20,2	21,7	24,7
Uføretrygdede²				
Med lavinntekt	17,0	16,7	16,4	16,8
Unge uføretrygdede³				
Med lavinntekt	12,1	10,6	11,2	12,4
Andel personer i husholdninger som mottar både bostøtte og sosialhjelp				
Hele befolkningen uten studenter	2,5	2,4	2,7	3,1
Med lavinntekt	15,5	14,6	15,6	18,2
Uføretrygdede²				
Med lavinntekt	9,2	8,7	10,6	10,9
Unge uføretrygdede³				
Med lavinntekt	5,8	5,0	6,0	7,2

¹ For definisjon av indikatorer og grupper, se kap. 2.5.² Personer i husholdninger med en hovedinntektstaker som er uføretrygdet.³ Personer i alderen 18-29 år som er uføretrygdet.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå. Tabell 12598

Tabell 5.7.5 Indikatorer¹ for rente- og gjeldsbelastning. 2020-2023. Prosent

	2020	2021	2022	2023
Andel personer i husholdninger med høy rentebelastning				
Hele befolkningen uten studenter	4,7	2,8	4,0	15,5
Med lavinntekt	9,2	6,5	7,8	11,5
Uføretrygdede²				
Med lavinntekt	7,3	4,7	6,1	10,4
Unge uføretrygdede³				
Med lavinntekt	1,9	1,5	1,9	4,0
Andel personer i husholdninger med høy gjeldsbelastning				
Hele befolkningen uten studenter	22,8	22,1	21,4	19,6
Med lavinntekt	20,1	18,8	17,5	15,9
Uføretrygdede²				
Med lavinntekt	19,2	18,7	17,9	16,1
Unge uføretrygdede³				
Med lavinntekt	10,5	14,3	12,2	10,6

¹ For definisjon av indikatorer og grupper, se kap. 2.5.² Personer i husholdninger med en hovedinntektstaker som er uføretrygdet.³ Personer i alderen 18-29 år som er uføretrygdet.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå. Tabell 12598

Inntektssammensetning

Tabell 5.7.6 gir en oversikt over inntektene til husholdninger hvor hovedinntektstaker er uføretrygdet – både for de over og under lavinntektsgrensen. Mye av husholdningsinntekten til uføre består av uføretrygd fra folketrygden, men de som ikke har lavinntekt har oftere andre inntekter i tillegg til trygden.

I 2023 utgjorde overføringer 95 prosent av samlet inntekt for uføre i lavinntektsgruppen, og 77 prosent for uføre over lavinntektsgrensen. Uføretrygd er den desidert viktigste inntektsposten, og utgjør 83 prosent av inntekten for de som bor i lavinntektshusholdninger og 57 prosent for dem over lavinntektsgrensen.

En stor forskjell mellom uføretrygdede med og uten lavinntekt er innslaget av yrkesinntekter. For uføre over lavinntektsgrensen utgjorde inntekt fra arbeid 17 prosent av samlet inntekt sammenlignet med 4 prosent for uføre i lavinntektsgruppen. Andre viktige tilleggsinntekter er tjenestepensjoner og kapitalinntekter som for uføretrygdede uten lavinntekt til sammen utgjorde 12 prosent av samlet inntekt. I lavinntektsgruppen er tilsvarende andel 2 prosent. Skattefrie stønader som bostøtte, sosialhjelp og barnetrygd hadde derimot en større inntektsmessig betydning for uføretrygdede med lavinntekt. Disse stønadene utgjorde i gjennomsnitt 4 prosent av husholdningsinntekten til uføretrygdede under lavinntektsgrensen i 2023, der bostøtten utgjorde 2 prosent. Som vi så i kapittel 5.7.4 har andelen personer i husholdninger som mottok bostøtte økt i denne gruppen i løpet av perioden. Likevel utgjorde bostøtten omtrent den samme andelen av samlet inntekt som i 2020 (SSB, 2022). At økningen ikke er større skyldes trolig at mange av de som kvalifiserte for bostøtte etter endringen av inntektsgrensen har hatt så høy inntekt at de fikk avkortet deler av støtten.

Tabell 5.7.6 Inntektsregnskap for befolkning, husholdninger der hovedinntektstaker mottar uføretrygd og unge uføre¹. Gjennomsnitt og andel av samlet inntekt. 2023. Kroner og prosent

	Hele befolkningen uten studenter			Uføretrygdede			Unge uføretrygdede		
	I alt	Ikke lavinntekt	Med lavinntekt ²	I alt	Ikke lavinntekt	Med lavinntekt ²	I alt	Ikke lavinntekt	Med lavinntekt ²
Yrkesinntekter	67	68	34	15	17	4	44	47	6
Kapitalinntekter ³	7	7	3	5	6	1	5	5	1
Overføringer	26	25	63	80	77	95	51	48	93
Herav:									
Alderspensjon	11	10	17	5	6	2	2	2	0
Uføretrygd	4	4	16	62	57	83	39	36	80
Tjenestepensjoner	4	4	2	5	6	1	1	1	0
Barnetrygd	1	1	2	1	1	1	1	1	1
Bostøtte	0	0	2	1	0	2	0	0	1
Sosialhjelp	0	0	5	1	1	1	0	0	1
Grunn- og hjelpestønad	0	0	0	1	1	0	1	1	1
Samlet inntekt	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Samlet inntekt	1 024 700	1 143 400	305 900	560 500	647 200	350 700	953 300	1 103 300	363 100
Inntekt etter skatt	760 100	843 800	253 000	451 600	517 300	292 800	741 200	853 000	301 100
Inntekt etter skatt pr. forbruksenhet (EU-skala) ⁴	498 500	548 700	194 300	350 400	392 100	249 300	420 400	461 500	258 800
Antall personer i husholdningen	2,1	2,2	1,6	1,6	1,6	1,4	2,3	2,6	1,4
Antall husholdninger	2 583 538	2 217 339	366 199	210 917	149 231	61 686	21 641	17 256	4 385

¹ For definisjon av indikatorer og grupper, se kapittel 2.

² Lavinntekt er definert som inntekt under 60 prosent av medianinntekten for alle. EU-skala.

³ Negative kapitalinntekter er satt lik 0.

⁴ Omfatter også negative kapitalinntekter.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå.

Unge uføretrygdede bor i mindre grad i en husholdning hvor overføringer, og da særlig uføretrygd, utgjør en stor del av husholdningsinntekten sammenlignet med alle uføre. I 2023 utgjorde overføringer noe over halvparten av unge uføres samlede husholdningsinntekt (51 prosent) samtidig som yrkesinntekter utgjorde 44 prosent. For unge uføretrygdede i lavinntektsgruppa besto hele 93 prosent av samlet husholdningsinntekt av overføringer. Grunnen til at unge uføre over lavinntektsgrensen har større inntekter og særlig da yrkesinntekter, skyldes nok at disse trolig bor sammen med andre i husholdningen som ikke er trygdemottakere. Gjennomsnittlig husholdningsstørrelse var klart større blant disse (2,6), sammenlignet med de som ligger under lavinntektsgrensen (1,4).

Inntektsfordeling

Uføretrygdede har en jevnere inntektsfordeling enn den samlede befolkningen. Dette vises i alle ulikhetsmålene presentert i tabell 5.7.7. Dette henger trolig sammen med at uføretrygd, som utgjør en stor del av samlet inntekt for denne gruppen, er begrenset til 66 prosent av inntekten opp til 6 ganger grunnbeløpet og med minsteytelse for de med liten eller ingen opptjening. Tabellen viser også at inntektsfordelingen blant de uføre har vært forholdsvis stabil for årene 2020-2023.

I 2023 hadde femdelen med høyest inntekt av de uføretrygdede en gjennomsnittsinntekt som var 2,4 ganger høyere enn femdelen med lavest inntekt. For befolkningen som helhet var dette ulikhetsmålet (S80/S20) på 3,6. Gini-koeffisienten blant uførepensjonistene var i 2023 på 0,178, til sammenligning var den på med 0,248 i befolkningen totalt.

Tabell 5.7.7 Fordeling av inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skala)¹. 2020-2023

	2020	2021	2022	2023
S80/S20²				
Hele befolkningen uten studenter	3,6	4,0	3,6	3,6
Uføretrygdede	2,4	2,6	2,4	2,4
P90/P10³				
Hele befolkningen uten studenter	2,8	2,9	2,8	2,8
Uføretrygdede	2,1	2,1	2,0	2,0
Gini-koeffisient⁴				
Hele befolkningen uten studenter	0,252	0,279	0,253	0,248
Uføretrygdede	0,184	0,196	0,180	0,178

¹ Negative beløp er nullstilt. Personer i studenthusholdninger er utelatt.

² S80/S20 er forholdet mellom gjennomsnittsinntektene til rikeste og fattigste 20 prosent i gruppen.

³ P90/P10 er forholdstallet mellom inntekten til den personen som befinner seg mellom desil 9 og desil 10 (P90) og inntekten til den personen som befinner seg mellom desil 1 og desil 2 (P10).

⁴ Gini-koeffisienten er et summarisk mål som varierer fra 0 (minst ulikhet) og 1 (størst ulikhet).

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå.

Levekårsindikatorer

Videre vil vi beskrive ulike levekårsindikatorer for uføretrygdede, basert på Levekårsundersøkelsen EU-SILC.

Definisjon av uføretrygdede, og gruppens demografi

Tallene er basert på inntektsinformasjon fra det foregående året, det vil si at uføretrygdede i 2024 er definert basert på at de mottok uføretrygd i 2023. Snittalderen blant uføretrygdede er 53 år, noe høyere enn for befolkningen i alt i alder 16-66 år, hvor gjennomsnittsalderen er 41 år. Hele 75 prosent av uføretrygdede er i alderen 45-66 år, og svært få er under 25 år (1 prosent). En overvekt av uføretrygdede, 60 prosent, er kvinner.

Uføretrygdede har lavere utdanningsnivå enn den generelle befolkningen mellom 16 og 66 år. Omtrent halvparten har grunnskole (47 prosent) som høyeste utdanning, mens det samme gjelder 23 prosent i befolkningen i alderen 16-66 år. 15 prosent av uføretrygdede har utdanning på

universitet eller høyskole, mot 41 prosent i befolkningen i alder 16-66 år. Uføretrygdde har i noe større grad lavinntekt (17 prosent) enn befolkningen i samme alder (14 prosent). Innvandrere er noe underrepresentert blant uføretrygdde (13 prosent) sammenlignet med i befolkningen i samme alder (22 prosent). Uføretrygdde bor også mindre sentralt enn befolkningen i samme alder.

Boligstandard og eierforhold

Andelen uføretrygdde som eier sin egen bolig er tilnærmet lik andelen for hele befolkningen i alderen 16-66 år. I 2024 eide 76 prosent av de uføretrygdde boligene de bodde i. Dette er på samme nivå som de siste årene (2017-2024), men lavere enn i 2011 og tidligere, hvor andelen lå på rundt 80 prosent. Det er videre liten forskjell i andelen uføretrygdde som bor i enebolig, sammenlignet med befolkningen ellers i alderen 16-66 år (henholdsvis 55 og 52 prosent). Boligstørrelsen er, som foregående år, noe større blant uføretrygdde enn i hele befolkningen i alderen 16-66 år. Kun 5 prosent av alle uføretrygdde bor trangt, mot 7 prosent i befolkningen 16-66 år. Målt i kvadratmeter er boligene til uføretrygdde i gjennomsnitt noe mindre enn for befolkningen 16-66 år, 110 mot 119 kvadratmeter. Husholdningene til uføretrygdde er imidlertid gjennomsnittlig mindre sammenlignet med befolkningen i samme alder. Eksempelvis bor 41 prosent av uføretrygdde alene, mot 27 prosent av befolkningen i alderen 16-66 år. Dette medfører at boligareal per person er høyere for uføretrygdde enn for befolkningen i samme alder, 75 mot 66 kvadratmeter.

Det er små forskjeller mellom uføretrygdde og befolkningen (16-66 år) i andelen som oppgir boligproblemer. 31 prosent av uføretrygdde bor i en bolig med minst et boligproblem, mot 28 prosent i befolkningen i alderen 16-66 år. Forskjellen er ikke statistisk signifikant. Ser vi på hvert enkelt boligproblem finner vi imidlertid noen signifikante forskjeller mellom uføretrygdde og befolkningen 16-66 år. Flere uføretrygdde har problemer med råte eller fukt (19 prosent) eller med forurensning ved boligen (12 prosent) sammenlignet med befolkningen.

Tabell 5.7.8 Boligtype og boligstandard for uføretrygdde. 1991, 2001, 2011, 2021-2024. Prosent og gjennomsnitt

	Uføretrygdde							Hele befolkningen 16-66 år	
	1991	2001	2011 ¹	2021	2022	2023	2024	2023	2024
Eierforhold									
bor i husholdning som eier	79	83	81	74	74	72	76	75	74
bor i husholdning som er selveier	61	70	66	60	62	62	63	63	62
Boligtype og -størrelse									
bor i enebolig, våningshus	54	65	59	56	56	53	55	52	52
bor i småhus ellers	30	18	14	11	13	11	12	14	15
bor alene	26	35	35	38	41	43	41	28	27
bor trangt	6	2	3	5	4	4	5	7	7
bor svært romslig	29	33	37	34	38	38	34	34	33
Boligareal. (gjennomsnitt, kvm)									
Per husholdning	95	106	106	108	108	108	110	119	119
Per person	53	63	66	71	72	73	75	67	66
Bor i bolig med minst ett boligproblem²									
Problem med ...	..	..	..	..	..	31	..	28	..
... råte eller fukt	..	..	6	..	..	7	..	6	..
... støy i boligen	..	..	13	..	..	19	..	15	..
... forurensning ved boligen	..	..	8	..	..	12	..	9	..
... kriminalitet, vold og hæverk i boområdet	..	..	6	..	..	7	..	7	..
Antall svar i alt	197	195	302	409	392	391	403	4 377	4 526

¹ I 2021 ble Levekårsundersøkelsen EU-SILC lagt om, som svekker sammenlignbarheten med eldre tall. Se kapittel 2 for mer informasjon.

² Fra 2020 stilles spørsmålene om boligproblemer hvert 3. år.

Kilde: Levekårsundersøkelsen EU-SILC. Statistisk sentralbyrå

Boligøkonomi

Uføretrygdde som leier boligen sin, betalte i gjennomsnitt 114 300 kroner i samlede boutgifter (husleie og strøm) i 2024. Dette er noe mindre enn for leierhusholdninger i befolkningen 16-66 år (116 700 kroner). Ser vi på samlede boutgifter for eiere (renter og avdrag, kommunale avgifter og eiendomsskatt, husleie/fellesutgifter, strøm, forsikring), betaler eierhusholdninger i befolkningen i alderen 16-66 år i gjennomsnitt langt mer enn eierhusholdninger blant uføretrygdde, henholdsvis 232 100 og 151 700 kroner. Dette kommer blant annet av at uføretrygdde er eldre enn befolkningen 16-66 år, og at de dermed er mer etablerte på boligmarkedet og at flere av disse ikke lengre betaler renter og avdrag på boliglån.

Ser vi på hvor stor andel de samlede boutgiftene utgjør av inntekten og andelen som bruker 40 prosent eller mer av inntekten sin på boutgifter, viser dette at uføretrygdde har en noe trangere økonomi enn befolkningen 16-66 år, selv om utgiftene i kroner og øre er noe lavere for uføretrygdde. Andelen som bruker 40 prosent eller mer av sin inntekt etter skatt på de samlede boutgiftene er høyere blant uføretrygdde (31 prosent) enn i befolkningen i alder 16-66 år (23 prosent). Ser vi på den subjektive opplevelsen av boutgiftene, viser denne også at uføretrygdde har en noe mer anstrengt økonomi. 17 prosent av uføretrygdde opplever sine boutgifter som svært tyngende, mot 10 prosent i befolkningen 16-66 år.

Tabell 5.7.9 Boligøkonomi for uføretrygdde. 2001, 2011, 2021-2024. Kroner og prosent

	Uføretrygdde						Hele befolkningen 16-66 år	
	2001	2011 ¹	2021	2022	2023	2024	2023	2024
Boutgifter for leiere (Gjennomsnitt, kr)								
Samlede boutgifter per år, leiere ²	..	..	98 600	109 100	114 000	114 300	113 300	116 700
Husleie per år	32 000	57 800	89 100	92 400	96 400	101 600	98 800	105 600
Boutgifter for eiere								
Total boutgift for eiere ³	..	..	112 500	128 600	136 800	151 700	204 200	232 100
Renter og avdrag	18 800	31 400	59 500	60 000	73 900	86 700	133 200	162 600
Boligrenter	..	16 200	20 100	22 000	40 800	55 800	76 000	108 600
Boutgiftsbelastning								
Samlede boutgifter ^{2,3} utgjør 40 prosent eller mer av inntekt	..	..	22	29	32	31	23	24
Oppfatter boutgiftene som svært tyngende⁴								
	..	12	..	..	17	..	10	..
Antall svar fra leiere	31	51	95	91	94	85	825	891
Antall svar fra eiere	164	246	315	302	297	319	3549	3 647
Antall svar	195	297	410	393	391	404	4374	4 538

¹ I 2021 ble Levekårsundersøkelsen EU-SILC lagt om, som svekker sammenlignbarheten med eldre tall. Se kapittel 2 for mer informasjon.

² Samlede boutgifter for leiere omfatter husleie og strøm/fyring. Ny indikator fra 2021.

³ Samlede boutgifter for eiere omfatter renter og avdrag, kommunale avgifter, eiendomsskatt, fellesutgifter/husleie for andels- og sameiere, boligforsikring og strøm/fyring. Ny indikator fra 2021.

⁴ Spørsmålet stilles hvert 3. år fra 2020.

Kilde: Levekårsundersøkelsen EU-SILC, Statistisk sentralbyrå.

Økonomiske vansker

Når vi ser på indikatorer for økonomiske vansker finner vi at uføretrygdde har en noe trangere økonomi enn befolkningen i samme alder. Uføretrygdde oppgir 11 prosentpoeng høyere andel som har vanskelig eller svært vanskelig å få endene til å møtes (23 prosent) sammenlignet med befolkningen (12 prosent). Andelen som oppgir 'å ha vanskelig å få endene til å møtes' har vært økende siden 2003 da andelen var 16 prosent (se også vedlegg B4). I 2023 var andelen på sitt høyeste med 26 prosent, mens andelen sank noe i 2024 (23 prosent).

Uføretrygdde oppgir i betydelig høyere grad å ikke klare en uforutsett utgift (43 prosent) enn i befolkningen i samme alder (28 prosent). Videre er det også noe høyere andel av uføretrygdde som oppgir å ha hatt ett eller flere betalingsproblemer sammenliknet med befolkningen i alderen 16-66 år (henholdsvis 15 mot 11 prosent). Når man ser på hvert enkelt av de ulike betalingsproblemene er det ingen av de ulike problemene som skiller seg spesielt ut med en stor differanse mellom uføretrygdde og befolkningen i alderen 16-66 år.

Tabell 5.7.10 Betalingsvansker for uføretrygdde. 2003, 2011, 2021-2024. Prosent

	Uføretrygdde						Hele befolkningen 16-66 år	
	2003	2011 ¹	2021	2022	2023	2024	2023	2024
Vanskelig å få endene til å møtes	16	15	18	19	26	23	11	12
Klarer ikke å betale en uforutsett utgift ²	..	..	41	43	46	43	28	28
Andre lån er tyngende ²	..	..	21	21	23	25	21	26
Har minst ett betalingsproblem	..	..	9	11	16	15	11	11
Problem med å betale ...								
... husleie (andel av leiere) ²	3	3	10	9	10	11	9	10
... boliglån (andel av eiere) ²	2	1	0	1	4	3	3	3
... elektrisitet og kommunale avgifter	14	11	4	5	7	5	4	4
... andre lån	2	3	3	3	5	4	3	3
... kredittkortgjeld eller avbetalingskjøp	..	..	6	4	7	5	5	5
Antall svar fra leiere	..	..	95	86	86	79	789	847
Antall svar fra eiere	..	..	315	298	293	312	3 481	3 539
Antall svar	416	302	410	393	394	404	4 422	4 538

¹ I 2021 ble Levekårsundersøkelsen EU-SILC lagt om, som svekker sammenlignbarheten med eldre tall. Se kapittel 2 for mer informasjon.

² Nye indikatorer fra 2017.

Kilde: Levekårsundersøkelsen EU-SILC. Statistisk sentralbyrå

Materielle og sosiale mangler

Det er mer utbredt å mangle grunnleggende materielle og sosiale goder blant uføretrygdde sammenliknet med befolkningen i alderen 16-66 år. Halvparten av uføretrygdde oppgir å mangle minst ett materielt gode blant uføretrygdde, mot 29 prosent i befolkningen i samme alder. For uføretrygdde har andelen økt markant, fra 39 prosent i 2021 til 52 prosent i 2024. Ser vi på hvert enkelt materielt gode, er andelen som ikke har råd signifikant høyere blant uføretrygdde enn for befolkningen 16-66 år for alle de enkelte materielle godene. Blant uføretrygdde er de mest utbredte materielle manglene å ikke ha råd til å bytte ut utslitte møbler (37 prosent), erstatte utslitte klær (24 prosent), å disponere privatbil (18 prosent), og gå til tannlege (17 prosent).

Når det kommer til sosiale goder, er andelen av uføretrygdde som mangler minst ett sosialt gode (40 prosent) mer enn dobbelt så stor som i befolkningen i alderen 16-66 år (19 prosent). Alle de sosiale manglene forekommer blant dobbelt så mange av uføretrygdde som blant befolkningen i samme alder. Uføretrygdde har derfor i mindre grad råd til vanlige sosiale goder som å ta en uke ferie utenfor hjemmet i året, selv om det omfatter opphold hos venner eller familie (25 prosent), delta i regelmessige fritidsaktiviteter (21 prosent), å spise og drikke ute med venner og familie en gang i måneden (21 prosent), eller bruke litt penger på seg selv ukentlig (13 prosent).

For både mangel på sosiale og materielle goder har det vært en økning i andelen siden 2017 for uføretrygdde (se vedlegg B5). Det er spesielt mangel på minst ett materielt gode som har økt betydelig, hvor andelen var 33 prosent i 2017 mot 52 prosent i 2022.

Tabell 5.7.11 Materielle og sosiale mangler for uføretrygdde. 2003, 2011, 2021-2024. Prosent

	Uføretrygdde						Hele befolkningen 16-66 år	
	2003	2011 ¹	2021	2022	2023	2024	2023	2024
Mangler minst ett materielt gode²	..	..	39	46	51	52	27	29
Ikke råd til å ...								
... holde boligen passe varm	8	4	3	6	8	6	3	3
... disponere privatbil	7	8	19	17	16	18	9	10
... bytte ut utslitte møbler ²	..	..	27	33	35	37	15	17
... erstatte utslitte klær ²	..	..	16	21	27	24	9	10
... gå til tannlege ²	..	..	9	14	20	17	10	10
... spise kjøtt eller fisk annenhver dag	7	4	10	9	12	12	3	5
... ha internett ²	..	..	1	1	1	1	0	0
Mangler minst ett sosial gode²	..	..	31	36	39	40	16	19
Ikke råd til å ...								
... dra på en ukes ferie i løpet av et år	18	19	24	25	27	25	10	11
... delta i regelmessige fritidsaktiviteter ²	..	..	13	16	19	21	6	7
... bruke litt penger på seg selv en gang i uken ²	..	..	9	11	17	13	6	6
... gå ut og spise eller drikke en gang i måneden ²	..	..	16	16	21	21	7	8
Antall svar	416	302	410	393	394	404	4 422	4 538

¹ I 2021 ble Levekårsundersøkelsen EU-SILC lagt om, som svekker sammenlignbarheten med eldre tall. Se kapittel 2 for mer informasjon.

² Nye indikatorer fra 2017.

Kilde: Levekårsundersøkelsen EU-SILC. Statistisk sentralbyrå

Helse og funksjonsevne

Ikke overraskende har uføretrygdde klart dårligere helse enn resten av befolkningen mellom 16 og 66 år. Ni av ti (86 prosent) oppgir at de har en kronisk sykdom. Uføretrygdde har i langt større grad nedsatt funksjonsevne enn befolkningen i alt. Blant uføretrygdde oppgir 77 prosent å ha en noe eller svært nedsatt funksjonsevne, mot 24 prosent i befolkningen i alt. 34 prosent av uføretrygdde vurderer sin egen helse som svært god eller god, mens 34 prosent vurderer den som dårlig eller svært dårlig. Til sammenligning vurderer 76 prosent av befolkningen i samme alder helsen som god eller svært god, og kun 9 prosent opplevde helsen som dårlig eller svært dårlig.

Livskvalitet

Uføretrygdde har lavere verdier på tilfredshet med livet. I Levekårsundersøkelsen EU-SILC blir respondentene spurt om hvor fornøyde de er med livet sitt, på en skala fra 0-10. Blant uføretrygdde er gjennomsnittsskåren på 6,6. For befolkningen i alderen 16-66 år er gjennomsnittet høyere, 7,5.

I tillegg til å se på gjennomsnittsskår, kan det også være nyttig å se på andelene som har lav, middels og høy skår. 30 prosent av uføretrygdde har lav skår på tilfredshet med livet. Dette er mer enn dobbelt så stor andel som i befolkningen 16-66 år, hvor 13 prosent har lav tilfredshet. Uføretrygdde har også lavere andel som oppgir høy livskvalitet sammenlignet med befolkningen 16-66 år, henholdsvis 19 prosent mot 27 prosent.

Tabell 5.7.12 Livskvalitet for uføretrygdede. Prosent. 2021-2024.

	Uføretrygdede				Hele befolkningen 16-66 år	
	2021	2022	2023	2024	2023	2024
Tilfredshet med livet						
Lav skår (0-5)	30	29	32	30	12	13
Middels skår (6-8)	50	50	44	52	59	60
Høy skår (9-10)	20	22	24	19	29	27
Gjennomsnitt	6,7	6,8	6,7	6,6	7,6	7,5
Antall svar	408	391	394	402	4409	4513

Kilde: Levekårsundersøkelsen EU-SILC. Statistisk sentralbyrå

Tilknytning til arbeidslivet

Syv av ti uføretrygdede har ingen helårsyrkesaktive i husholdningen. Omtrent to av ti uføretrygdede bor i en husholdning med én helårs yrkesaktiv, og én av ti bor i en husholdning med to helårs yrkesaktive. Uføretrygdede bor altså i liten grad i husholdninger med andre som jobbet hele året. I befolkningen som helhet mangler 22 prosent av husholdningene helårs yrkesaktive, 46 prosent har én yrkesaktiv og 32 prosent har to helårs yrkesaktive. Siden det er en overvekt av ikke-helårsyrkesaktive i husholdninger med uføretrygdede følger det at et overveiende flertall, 75 prosent av husholdningene, ikke har noen måneder med heltids yrkesaktivitet. Bare 23 prosent av husholdningene har 12 måneders heltids yrkesaktivitet eller mer, mot 71 prosent i befolkningen 16-66 år. Det jobbes like mye deltid i uføretrygdedes husholdninger som i husholdninger i befolkningen 16-66 år.

Tabell 5.7.13 Tilknytning til arbeidslivet for husholdninger der respondenten er uføretrygdet¹. 2007, 2011, 2021-2024. Prosent og gjennomsnitt

	Uføretrygdede						Hele befolkningen 16-66 år	
	2007	2011 ¹	2021	2022	2023	2024	2023	2024
Antall helårsyrkesaktive i husholdningen								
0	59	53	62	64	70	69	22	22
1	32	40	31	31	24	23	46	46
2	9	8	7	6	6	8	32	32
Antall måneder med heltids yrkesaktivitet i husholdningen								
0	71	74	73	75	77	75	25	24
12+	27	24	25	24	21	23	71	71
Gjennomsnittlig antall måneder	3,7	3,3	3,4	3,1	2,9	3,3	12,1	12,1
Antall måneder med deltids yrkesaktivitet i husholdningen								
0	78	70	82	83	85	85	83	83
12+	20	26	17	16	14	12	13	13
Gjennomsnittlig antall måneder	2,6	3,5	2,4	2,1	1,8	1,8	1,9	1,8
Antall måneder med arbeidsledighet i husholdningen								
0	98	99	96	97	97	98	95	95
12+	1	1	3	1	3	1	3	2
Gjennomsnittlig antall måneder	0,2	0,1	0,4	0,2	0,4	0,2	0,4	0,4
Antall svar	359	262	372	364	361	370	4305	4401

¹ I 2021 ble Levekårsundersøkelsen EU-SILC lagt om, som svekker sammenlignbarheten med eldre tall. Se kapittel 2 for mer informasjon.

Kilde: Levekårsundersøkelsen EU-SILC. Statistisk sentralbyrå

5.8. Sosiale indikatorer for personer med nedsatt arbeidsevne med og uten arbeidsavklaringspenger

Aslak Hetland og Ingrid Haugland

Hovedpunktene i dette kapitlet kan oppsummeres ved:

- Antallet mottakere av arbeidsavklaringspenger og personer med nedsatt arbeidsevne uten å motta arbeidsavklaringspenger øker.
- Andelen med lavinntekt blant personer med nedsatt arbeidsevne som ikke mottar arbeidsavklaringspenger har sunket de siste årene, mens den har holdt seg stabil blant mottakerne av arbeidsavklaringspenger.
- Personer i disse gruppene har svak yrkestilknytning og lever i hovedsak av offentlige stønader. Mange har lav utdanning sammenlignet med resten av befolkningen.
- Det er færre boligeiere blant AAP-mottakere enn i befolkningen som helhet, og eierandelen har falt de siste årene. Forskjellen i eierandel er størst blant personer i alderen 16-44 år. Flere oppgir også å ha høy boutgiftsbelastning.
- Seks av ti unge AAP-mottakere har ikke mulighet til å klare en uforutsett utgift og fire av ti har minst ett betalingsproblem.
- Hele 45 prosent av unge AAP-mottakere har lav skår på livskvalitet. Dette er 33 prosentpoeng høyere andel enn blant befolkningen i tilsvarende aldersgruppe.

Personer med nedsatt arbeidsevne får oppfølging fra NAV, ofte i kombinasjon med medisinsk behandling eller andre tiltak, for å komme tilbake til eller ut i arbeid. En stor andel av personene i denne gruppen har minst 50 prosent redusert arbeidsevne der hovedårsaken skyldes sykdom, skade eller lyte. Disse har rett på arbeidsavklaringspenger (AAP). En del har fått vurdert arbeidsevnen som nedsatt på grunn av andre forhold som for eksempel manglende utdanning, språkkunnskaper eller arbeidserfaring. Disse kan ha rett på andre ytelser. Uføretrygdede inkluderes ikke i gruppen med nedsatt arbeidsevne. Unntaket er de som mottar arbeidsrettet oppfølging rettet mot personer med nedsatt arbeidsevne (se også NAV, 2023c).

I inntektsdelene i dette kapittelet ser vi på husholdninger der hovedinntektstaker har nedsatt arbeidsevne, og skiller mellom de med og uten mottak av arbeidsavklaringspenger ved utgangen av året. I levekårsdelene ser vi kun på personer som har mottatt AAP i løpet av året.

Overlapp med andre grupper

Tall fra inntektsstatistikken viser at 44 prosent av alle personer som tilhørte en husholdning der hovedinntektstaker er registrert med nedsatt arbeidsevne uten AAP, hadde innvandrerbakgrunn i 2023. De fleste av disse hadde flyktningbakgrunn og kom fra land i Afrika, Asia etc. Ser vi på husholdningstyper, tilhørte knapt 19 prosent enslige forsørgerhusholdninger, 24 prosent tilhørte par med barn under 18 år og 32 prosent var aleneboende. Blant personer i husholdninger der hovedinntektstaker hadde nedsatt arbeidsevne og mottok arbeidsavklaringspenger, var andelen med innvandrerbakgrunn noe mindre, på 29 prosent. Til sammen var det 30 prosent som bodde alene, 25 prosent tilhørte en parhusholdning med barn under 18 år og 16 prosent tilhørte en enslig forsørgerhusholdning.

I gruppen med nedsatt arbeidsevne uten arbeidsavklaringspenger befant nesten halvparten seg også i gruppen av sosialhjelpsmottakere og 26 prosent mottok uføretrygd i 2023. Det var videre 15 prosent i denne gruppen som mottok kvalifiseringsstønad. I gruppen der hovedinntektstaker mottok arbeidsavklaringspenger var det noen færre som mottok sosialhjelp, om lag 22 prosent og kun 3 prosent mottok uføretrygd.

Lavinntekt

Innføringen av et strengere regelverk i 2018 og tilpasninger til dette bidro til en reduksjon i antallet nye mottakere av arbeidsavklaringspenger fram til 2019. Fra slutten av 2019 har imidlertid antallet mottakere av AAP økt. I begynnelsen skyldes noe av økningen trolig flere nye mottakere som en reaksjon på innstramningen av regelverket (Lande, 2021). Under pandemien fulgte også høy arbeidsledighet og høyt sykefravær som kan ha gitt en økning i nye mottakere av AAP (Danielsen, Kalstø og Grønlien, 2023). I denne perioden ble det også gjort endringer i regelverket for AAP som kan se ut til å ha påvirket lengden på stønadsløpene og gitt flere langtidsmottakere (Kann og Grønlien, 2024). Økningen har vært størst blant mottakere av AAP med innvandrerbakgrunn (Hetland, 2025).

Som vi ser i tabell 5.8.1 har antallet personer som bor i en husholdning hvor hovedinntektstaker mottar AAP økt fra 120 300 i 2020 til 142 000 i 2023. Antall personer som bor i husholdninger hvor hovedinntektstaker har nedsatt arbeidsevne, men som ikke har rett på AAP, har holdt seg forholdsvis stabil, riktignok med en kraftig økning det siste året fra i underkant av 74 000 personer i 2022 til nesten 79 000 personer i 2023. Noe av forklaringen på denne økningen er en kraftig vekst i antallet personer fra Ukraina.

Mer enn én av tre personer i en husholdning hvor hovedinntektstaker mottar arbeidsavklaringspenger hadde lavinntekt i 2023. For personer med nedsatt arbeidsevne uten AAP gjaldt dette nesten halvparten, som vist i tabell 5.8.1. Tabellen viser videre at lavinntektsandelene blant mottakere av AAP har holdt seg forholdsvis stabil i perioden. Blant personer i husholdninger der hovedinntekts-haver har nedsatt arbeidsevne uten AAP, har andelen med lavinntekt sunket fra 50,3 prosent i 2020 til 45,0 prosent i 2023.

Tabell 5.8.1 Prosentvis andel og antall¹ med lavinntekt (EU-skala 60 prosent). 2020-2023

	2020	2021	2022	2023
Hele befolkningen eksklusive studenter	5 226 906	5 266 285	5 340 621	5 400 915
Andel med lavinntekt	11,0	10,7	10,9	10,9
Antall med lavinntekt	576 300	561 500	581 000	589 100
Personer med nedsatt arbeidsevne uten AAP²	75 701	76 010	73 902	78 947
Andel med lavinntekt	50,3	47,6	45,8	45,0
Antall med lavinntekt	38 100	36 200	33 900	35 600
Mottakere av arbeidsavklaringspenger³	120 314	126 912	132 648	142 026
Andel med lavinntekt	35,2	35,7	35,4	34,6
Antall med lavinntekt	42 300	45 300	47 000	49 200

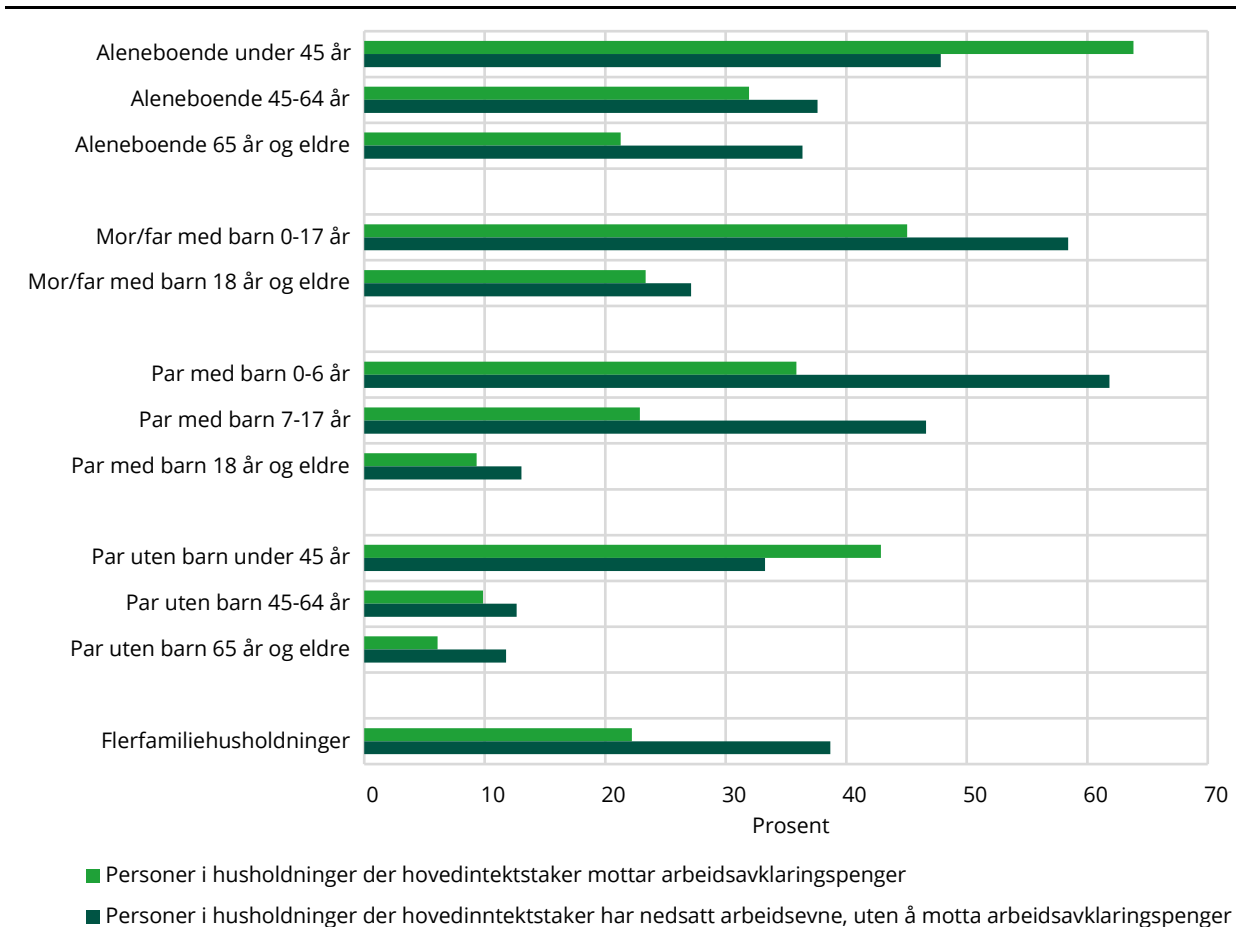
¹ Avrundede tall.

² Personer i husholdninger der hovedinntektstaker har nedsatt arbeidsevne og ikke mottar arbeidsavklaringspenger.

³ Personer i husholdninger der hovedinntektstaker mottar arbeidsavklaringspenger.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå. Tabell 12599

Ser vi nærmere på lavinntekt blant personer med nedsatt arbeidsevne, finner vi at for dem som mottar AAP var andelene med lavinntekt størst blant unge aleneboende, enslige forsørgere og par uten barn under 45 år (se figur 5.8.1). Blant personer som tilhører husholdninger der hovedinntektstaker har nedsatt arbeidsevne, men ikke mottar AAP, var det størst andel med lavinntekt blant enslige forsørgere og par med små barn. I de aller fleste gruppene var andelene med lavinntekt betydelig større enn andelen med lavinntekt i hele befolkningen, riktignok med noe lavere andeler blant par med barn over 18 år og eldre par uten barn som mottar arbeidsavklaringspenger.

Figur 5.8.1 Andel personer med lavinntekt (EU-skala 60 prosent), blant personer med nedsatt arbeidsevne med og uten AAP, etter husholdningstyper. 2023. Prosent

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå.

Yrkestilknytning

Siden personer med nedsatt arbeidsevne er helt eller delvis hindret i å arbeide på grunn av helsemessige årsaker eller av andre grunner trenger spesiell tilpasning for å komme i arbeid, er det svak yrkestilknytning blant mange i denne gruppen. Som tabell 5.8.2 viser, var andelen personer som tilhørte en husholdning uten noen yrkestilknyttede der hovedinntektstaker hadde nedsatt arbeidsevne uten AAP på 64,7 prosent i 2023, mot litt over 25 prosent i befolkningen som helhet. Tilsvarende andel for mottakere av arbeidsavklaringspenger var 61,3 prosent. Blant dem med nedsatt arbeidsevne og lavinntekt var det enda flere som tilhørte husholdninger uten yrkestilknyttede, 91,6 prosent blant de med AAP og om lag 85,2 prosent blant de uten AAP.

Andelen personer i husholdninger der yrkesinntekt er største inntektskilde blant de med nedsatt arbeidsevne uten AAP har siden 2020 og frem til 2023 økt noe. Dette gjaldt også for personer som tilhører en lavinntektshusholdning. For personer i husholdninger der hovedinntektstaker mottar AAP har imidlertid andelen holdt seg stabil på rundt 30 prosent i samme periode.

Tabell 5.8.2 Indikatorer¹ for yrkestilknytning. 2020-2023. Prosent

	2020	2021	2022	2023
Andel personer i husholdninger uten noen yrkestilknyttede				
Hele befolkningen eksklusive studenter	24,3	24,3	24,6	25,2
Med lavinntekt	64,0	65,2	66,7	67,2
Personer med nedsatt arbeidsevne uten AAP				
Med lavinntekt	86,6	84,2	84,4	85,2
Mottakere av arbeidsavklaringspenger				
Med lavinntekt	91,1	92,1	91,7	91,6
Andel personer i husholdninger der yrkesinntekt er største inntekt				
Hele befolkningen eksklusive studenter	72,0	71,6	72,6	72,0
Med lavinntekt	37,9	36,9	38,0	37,4
Personer med nedsatt arbeidsevne uten AAP				
Med lavinntekt	10,4	12,6	14,4	14,2
Mottakere av arbeidsavklaringspenger				
Med lavinntekt	8,2	7,5	8,5	8,5

¹ For definisjon av indikatorer og grupper, se kapittel 2.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå. Tabell 12598

Utdanning

Det er langt flere personer som bor i en husholdning der hovedinntektstaker har lav utdanning blant de med nedsatt arbeidsevne enn i befolkningen som helhet. I 2023 var 53,2 prosent av personene tilknyttet husholdninger der hovedinntektstaker har nedsatt arbeidsevne uten å motta AAP også tilknyttet en husholdning der hovedinntektstaker har lav utdanning. Andelen personer i denne gruppen har sunket fra 58,0 prosent i 2020. Andelen personer tilknyttet husholdninger der hovedinntektstaker har lav utdanning gikk også litt ned blant AAP-mottakere i perioden 2020-2023, men endringen var langt mindre enn blant de med nedsatt arbeidsevne uten AAP.

Tabell 5.8.3 Indikatorer¹ for utdanning. 2020-2023. Prosent

	2020	2021	2022	2023
Andel personer i husholdninger der hovedinntektstaker har lav utdanning				
Hele befolkningen eksklusive studenter	17,4	16,9	16,4	16,2
Herav: Personer med lavinntekt	39,9	39,4	36,2	36,9
Personer med nedsatt arbeidsevne uten AAP				
Herav: Personer med lavinntekt	64,2	64,1	62,0	58,4
Mottakere av arbeidsavklaringspenger				
Herav: Personer med lavinntekt	51,0	50,2	49,9	50,3

¹ For definisjon av indikatorer og grupper, se kapittel 2.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå. Tabell 12598

Økonomisk utsatthet

Det er også en mye større andel av personene som bor med en hovedinntektstaker med nedsatt arbeidsevne som mottar bostøtte og sosialhjelp enn i befolkningen sett under ett, som vist i tabell 5.8.4. Dette gjelder særlig blant personer i lavinntektsgruppen med nedsatt arbeidsevne uten AAP. Andelen som mottok begge disse stønadene, har holdt seg forholdsvis stabil for denne gruppen i perioden fra 2020 til 2023. Blant personer med nedsatt arbeidsevne som mottar AAP har andelen økt fra 2020, både blant de med og uten lavinntekt. Tabellen viser at økningen skjedde både blant de som mottok sosialhjelp og blant de som mottok bostøtte.

Tabell 5.8.4 Indikatorer¹ for økonomisk utsatthet. 2020-2023. Prosent

	2020	2021	2022	2023
Andel personer i husholdninger som mottar bostøtte				
Hele befolkningen ekskl. studenter	4,5	4,2	4,9	5,5
Herav: med lavinntekt	25,9	25,1	28,0	31,4
Personer med nedsatt arbeidsevne uten AAP				
Herav: Personer med lavinntekt	73,1	71,9	73,3	73,9
Mottakere av arbeidsavklaringspenger				
Herav: Personer med lavinntekt	51,4	52,7	57,8	58,3
Andel personer i husholdninger som mottar sosialhjelp				
Hele befolkningen ekskl. studenter	4,5	4,3	4,6	5,3
Herav: med lavinntekt	21,4	20,2	21,7	24,7
Personer med nedsatt arbeidsevne uten AAP				
Herav: Personer med lavinntekt	72,0	70,3	70,7	71,4
Mottakere av arbeidsavklaringspenger				
Herav: Personer med lavinntekt	35,6	36,3	36,9	38,9
Andel personer i husholdninger som mottar bostøtte og sosialhjelp				
Hele befolkningen ekskl. studenter	2,5	2,4	2,6	3,1
Herav: med lavinntekt	15,5	14,6	15,6	18,2
Personer med nedsatt arbeidsevne uten AAP				
Herav: Personer med lavinntekt	61,7	60,3	60,8	61,8
Mottakere av arbeidsavklaringspenger				
Herav: Personer med lavinntekt	27,5	28,6	30,4	31,4

¹ For definisjon av indikatorer og grupper, se kapittel 2.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå. Tabell 12598

Rente- og gjeldsbelastning

Andelen med renteutgifter som tilsvarer 15 prosent av samlet husholdningsinntekt eller mer er svært liten i gruppen med nedsatt arbeidsevne som ikke mottar AAP. Fra 2022 til 2023 var det imidlertid en økning fra 3,0 prosent til 8,1 prosent i denne gruppen og fra 2,7 til 4,2 prosent for de med lavinntekt. Dette henger sammen med det høye rentenivået som ble innført fra slutten av 2021, men økningen i andelen med høy gjeldsgrad var likevel mindre for denne gruppen enn den vi ser i befolkningen som helhet.

Adelen med stor rentebelastning blant AAP-mottakerne er noe større enn i befolkningen som helhet. Ser vi kun på personer med lavinntekt, har imidlertid AAP-mottakere noe lavere andel. Blant mottakere av AAP er det relativt sett omtrent like mange med stor gjeldsbyrde som i befolkningen under ett, både blant personer i alt og i lavinntektsgruppen. Også blant mottakere av AAP har andelen sunket i perioden.

Tabell 5.8.5 Indikatorer¹ for rente- og gjeldsbelastning, 2020-2023. Prosent

	2020	2021	2022	2023
Andel personer i husholdninger med høy rentebelastning				
Hele befolkningen ekskl. studenter	4,7	2,8	4,0	15,5
Herav: med lavinntekt	9,1	6,4	7,8	11,5
Andel personer i husholdninger med høy gjeldsbelastning				
Hele befolkningen ekskl. studenter	22,8	22,1	21,4	19,6
Herav: med lavinntekt	20,1	18,8	17,5	15,9
Andel personer i husholdninger med høy gjeldsbelastning				
Personer med nedsatt arbeidsevne uten AAP	4,2	2,5	3,0	8,1
Herav: Personer med lavinntekt	3,6	2,1	2,7	4,2
Mottakere av arbeidsavklaringspenger	7,9	5,1	7,0	16,5
Herav: Personer med lavinntekt	7,2	4,9	6,7	10,3
Andel personer i husholdninger med høy gjeldsbelastning				
Personer med nedsatt arbeidsevne uten AAP	13,2	13,0	12,9	12,0
Herav: Personer med lavinntekt	9,7	8,9	8,7	8,1
Mottakere av arbeidsavklaringspenger	23,5	22,5	22,0	20,3
Herav: Personer med lavinntekt	18,9	17,4	17,4	15,6

¹ For definisjon av indikatorer og grupper, se kapittel 2.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå. Tabell 12598

Inntektssammensetning

Personer i husholdninger der hovedinntektstaker har nedsatt arbeidsevne lever i stor grad av ulike offentlige overføringer, og har lite i yrkes- og kapitalinntekter sammenlignet med andre husholdninger. Husholdninger som i tillegg faller under lavinntektsgrensen fikk nesten all inntekt gjennom overføringer, som vist i tabell 5.8.6.

Blant husholdninger der hovedinntektstaker har nedsatt arbeidsevne, men ikke mottar AAP, er det ganske store forskjeller i hvilke typer inntekter husholdningene med og uten lavinntekt mottar. Husholdningene uten lavinntekt fikk i snitt 36 prosent av inntekten sin gjennom yrkesinntekt, som kan tyde på at mange i denne gruppen enten har andre i husholdningen som er yrkestilknyttet, eller at hovedinntektstaker har vært eller er i arbeid til en viss grad. Husholdningene mottok likevel en vesentlig andel av inntektene sine gjennom ulike stønader, der uføretrygd er den klart største (28 prosent), etterfulgt av sykepengene (11 prosent). At noen av disse husholdningene også mottok AAP kan skyldes at hovedinntektstaker fikk ytelsen tidligere i året, men mistet retten til denne stønaden før utgangen av 2023, eller at andre personer i husholdningen enn hovedinntektstaker mottar AAP.

Lavinntektshusholdninger der hovedinntektstaker har nedsatt arbeidsevne, men ikke mottar AAP, hadde som nevnt svært lite i yrkesinntekter (17 prosent). Disse husholdningene er i større grad avhengige av sosialhjelp, som i gjennomsnitt utgjorde 22 prosent av samlet inntekt. En del av disse mottok også uføretrygd (13 prosent) og kvalifiseringsstønad, som i snitt utgjorde 10 prosent av husholdningsinntekten. Disse husholdningene er i snitt også noe større, og har flere barn, enn tilsvarende husholdninger uten lavinntekt.

Tabell 5.8.6 Inntektssammensetning for hele befolkningen ekskl. studenter og personer med nedsatt arbeidsevne med og uten arbeidsavklaringspenger (AAP)¹. Gjennomsnitt og andel av samlet inntekt. 2023. Prosent og kroner

	Hele befolkningen ekskl. studenter			Hovedinntektstaker har nedsatt arbeidsevne og mottar ikke AAP			Hovedinntektstaker er AAP-mottaker		
	I alt	Uten lav-inntekt	Med lav-inntekt ²	I alt	Uten lav-inntekt	Med lav-inntekt ²	I alt	Uten lav-inntekt	Med lav-inntekt ²
Yrkesinntekt	67	68	34	31	36	17	27	31	10
Kapitalinntekter ³	7	7	3	3	4	1	5	6	1
Overføringer	26	25	63	66	60	83	69	63	89
Herav:									
Arbeidsavklaringspenger	2	1	7	5	4	6	40	33	67
Uføretrygd	4	4	16	24	28	13	4	5	2
Dagpenger ved arbeidsledighet	0	0	2	2	1	3	0	0	0
Sykepenger	2	2	2	9	11	3	10	12	4
Barnetrygd	1	1	2	2	1	4	2	1	3
Bostøtte	0	0	2	3	1	7	1	0	4
Sosialhjelp	0	0	5	9	4	22	2	2	5
Kvalifiseringsstønad	0	0	1	4	1	10	0	0	1
Tiltakspenger/individstønad	0	0	0	1	0	2	0	-	0
Studiestipend fra lånekassen	0	0	1	1	1	3	1	0	1
Introduksjonsstønad	0	0	3	2	1	6	-	-	-
Samlet inntekt	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Samlet inntekt	1 024 700	1 143 400	305 900	518 100	658 500	328 700	621 200	813 200	328 100
Samlet inntekt etter skatt	760 100	843 800	253 000	431 100	528 000	300 300	498 800	638 000	286 400
Inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skala) ⁴	498 500	548 700	194 300	317 800	392 800	216 600	355 100	440 300	225 000
Antall personer i husholdningen	2,1	2,2	1,6	1,8	1,8	1,9	1,9	2,0	1,6
Antall barn under 18 år i husholdningen	0,4	0,4	0,3	0,5	0,3	0,6	0,4	0,4	0,4
Antall husholdninger	2 583 538	2 217 339	366 199	43 063	24 730	18 333	76 613	46 289	30 324

¹ For definisjon av indikatorer og grupper, se kapittel 2.² Lavinntekt er definert som inntekt under 60 prosent av medianinntekten for alle. EU-skala.³ Negative kapitalinntekter er satt lik 0.⁴ Omfatter også negative kapitalinntekter.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå.

Husholdninger der hovedinntektstaker var AAP-mottaker ved utgangen av året lever i stor grad av denne stønaden. Dette gjelder i særlig grad for lavinntektshusholdningene, der AAP utgjorde i snitt 67 prosent av samlet inntekt i 2023. Disse lavinntektshusholdningene har i snitt færre personer enn husholdningene uten lavinntekt, noe som henger sammen med at det er mange unge aleneboende og enslige forsørgere blant mottakerne av AAP i lavinntektsgruppen. Blant husholdninger uten lavinntekt var andelen yrkesinntekter en del større, på 31 prosent mot 10 prosent i lavinntektshusholdningene

Inntektsfordeling

Det er mindre inntektsforskjeller innad i gruppen av personer med nedsatt arbeidsevne, enn det er i befolkningen som helhet. Personen i befolkningen som befant seg mellom den nest høyeste og høyeste tidelen, målt i inntekt etter skatt per forbruksenhet, hadde 2,8 ganger så høy inntekt som den som befant seg på grensen mellom de to tidelene med lavest inntekt i 2023 (P90/P10). Ser vi kun på gruppen med nedsatt arbeidsevne uten AAP, var tilsvarende forholdstall 2,4, mens det blant AAP-mottakerne var på 2,6. Også inntektsmålene S80/S20 og Gini-koeffisienten viser at det er mindre ulikhet blant personer med nedsatt arbeidsevne enn i befolkningen som helhet.

Tabell 5.8.7 Fordeling av inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skala)¹. 2020-2023

	2020	2021	2022	2023
S80/S20²				
Hele befolkningen uten studenter	3,6	4,0	3,6	3,6
Personer med nedsatt arbeidsevne uten AAP	3,1	3,0	2,9	2,9
Mottakere av arbeidsavklaringspenger (AAP)	3,2	3,4	3,2	3,1
P90/P10³				
Hele befolkningen uten studenter	2,8	2,9	2,8	2,8
Personer med nedsatt arbeidsevne uten AAP	2,5	2,4	2,4	2,4
Mottakere av arbeidsavklaringspenger (AAP)	2,7	2,7	2,7	2,6
Gini-koeffisient⁴				
Hele befolkningen uten studenter	0,252	0,279	0,253	0,248
Personer med nedsatt arbeidsevne uten AAP	0,223	0,222	0,208	0,213
Mottakere av arbeidsavklaringspenger (AAP)	0,238	0,254	0,236	0,230

¹ Negative beløp er nullstilt, Personer i studenthusholdninger er utelatt.

² S80/S20 er forholdet mellom gjennomsnittsinntektene til rikeste og fattigste 20 prosent i gruppen.

³ P90/P10 er forholdstallet mellom inntekten til den personen som befinner seg mellom desil 9 og desil 10 (P90) og inntekten til den personen som befinner seg mellom desil 1 og desil 2 (P10).

⁴ Gini-koeffisienten er et summarisk mål som varierer fra 0 (minst ulikhet) og 1 (størst ulikhet).

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå.

Levekårsindikatorer

I tallene som kommer fra inntektsstatistikken presenteres tall for personer med nedsatt arbeidsevne uten arbeidsavklaringspenger og mottakere av arbeidsavklaringspenger. I resten av kapittelet bruker vi levekårsundersøkelsen EU-SILC som kilde, og her har vi ikke samme mulighet til å skille ut de som kun har fått nedsatt arbeidsevne, men som ikke mottar arbeidsavklaringspenger. Her består dermed denne gruppen fra og med 2010-årgangen av dem som har mottatt arbeidsavklaringspenger.

Slik gruppen er definert basert på Levekårsundersøkelsen EU-SILC er alle mottakere av AAP i alderen 16-66 år, og vi sammenligner dem derfor med befolkningen totalt i samme alder. En relativt liten andel mottakere av AAP er veldig unge, og snittalderen er på 43 år. I hele befolkningen mellom 16 og 66 år er snittalderen på 41 år. I tabellene under presenterer vi tall for mottakere av AAP i alder 16-44 år og 45-66 år separat.

Kvinner er overrepresentert blant mottakere av AAP og utgjorde 58 prosent i 2024. Utdanningsnivået er lavere enn i befolkningen. 40 prosent har grunnskoleutdanning som høyeste utdanning, mot 23 prosent av befolkningen mellom 16 og 66 år. Flere har lavinntekt blant AAP-mottakere enn blant befolkningen 16-66 år, 22 prosent mot 14 prosent. AAP-mottakere bor mindre sentralt enn befolkningen 16-66 år, og det er også noen færre innvandrere blant AAP-mottakere (18 prosent) sammenlignet med i befolkningen 16-66 år (22 prosent). Blant AAP-mottakere mottar relativt mange sosialhjelp (13 prosent) sammenlignet med befolkningen 16-66 år (3 prosent).

Eierforhold og boligstandard

Eierandelen er noe lavere blant mottakere av arbeidsavklaringspenger (16-66 år) sammenlignet med befolkningen i alt 16-66 år, henholdsvis 66 prosent mot 74 prosent i 2024. Eierandelen blant arbeidsavklaringspengemottakere har gått noe ned siden 2010, da 71 prosent eide sin egen bolig.

Det er små forskjeller på boligtype og ingen indikatorer som skiller seg spesielt ut. Omtrent like mange mottakere av arbeidsavklaringspenger (16-66 år) bor i enebolig sammenlignet med befolkningen i alt. Noen færre mottakere av arbeidspenger bor trangt enn i befolkningen (3 prosent mot 7 prosent). Dette kan blant annet ha sammenheng med at noen flere mottakere av arbeidsavklaringspenger bor alene.

Gjennomsnittlig antall kvadratmeter er noe lavere for mottakere av AAP sammenliknet med hele befolkningen, henholdsvis 112 og 119 kvadratmeter i snitt. Det er derimot nesten ingen forskjell i gjennomsnittlig antall kvadratmeter per person mellom mottakere av AAP i 2024 og befolkningen i alt, og det er færre som bor trangt. Dette har en sammenheng med at flere AAP-mottakere bor alene.

Å oppleve boligproblemer er vanligere blant mottakere av arbeidsavklaringspenger. 35 prosent av mottakere av arbeidsavklaringspenger i alt (16-66 år) opplever minst et boligproblem, mot 28 prosent av befolkningen i samme aldersgruppe. Av de ulike boligproblemene er det spesielt støy i boligen som er mer utbredt blant mottakere av arbeidsavklaringspenger sammenlignet med befolkningen i tilsvarende aldersgruppe. 24 prosent av mottakere av arbeidsavklaringspenger (16-66 år) opplever støy i boligen, som er nesten ti prosentpoeng mer når man sammenligner med befolkningen i samme alder (15 prosent).

Tabell 5.8.8 Boligtype og boligstandard for mottakere av arbeidsavklaringspenger 16-66 år. 2010, 2015, 2020-2024. Prosent og gjennomsnitt

	AAP-mottakere 16-66 år							Hele befolkningen 16-66 år	
	2010	2015	2020 ¹	2021	2022	2023	2024	2023	2024
Eierforhold									
Bor i husholdning som eier	71	72	64	55	65	60	66	75	74
Bor i husholdning som er selveier	59	61	54	48	58	54	56	63	62
Boligtype og -størrelse									
Bor i enebolig, våningshus	62	58	50	51	53	53	53	52	52
Bor i småhus ellers	16	18	15	8	13	14	15	14	15
Bor alene	31	31	42	37	29	33	36	28	27
Bor trangt	7	10	10	7	10	6	3	7	7
Bor svært romslig	30	26	26	29	29	34	34	34	33
Boligareal (gjennomsnitt, kvm)									
Per husholdning	108	113	102	111	113	109	112	119	119
Per person	53	57	67	67	64	63	68	67	66
Bor i bolig med minst ett boligproblem²									
Problem med ...	..	..	39	..	..	35	..	28	..
Råte eller fukt	13	11	8	..	..	6	..	6	..
Støy i boligen	17	13	27	..	..	24	..	15	..
Forurensning ved boligen	11	13	13	..	..	12	..	9	..
Kriminalitet, vold og hærverk i boområdet	7	6	7	..	..	9	..	7	..
Antall svar	216	297	210	173	181	177	195	4 377	4526

¹ I 2021 ble Levekårsundersøkelsen EU-SILC lagt om, som svekker sammenlignbarheten med eldre tall. Se kapittel 2 for mer informasjon.

² Fra 2020 stilles spørsmålene om boligproblemer hvert 3. år.

Kilde: Levekårsundersøkelsen EU-SILC, Statistisk sentralbyrå.

Vi kan se betydelige forskjeller i de ulike aldersgruppene innad i gruppen arbeidsavklaringspengemottakere når det kommer til boligtype og boligstandard. Generelt kan vi se at de yngre mottakere av arbeidsmottakere sjeldnere eier, bor trangere og har flere boligproblemer.

Unge mottakere av arbeidsavklaringspenger eier sjeldnere egen bolig enn de som eldre. Blant mottakere av arbeidsavklaring under 45 år er 51 prosent eiere mot 66 prosent i befolkningen i samme alder. I aldersgruppen 45-66 år er det også noe forskjeller i eieforhold, hvor 82 prosent av AAP-mottakere eier sin egen bolig mot 88 prosent i samme aldersgruppe. Forskjellen er derimot ikke signifikant. Ser vi på boligtype bor omtrent like mange mottakere av arbeidsavklaringspenger i enebolig og småhus som i befolkningen i tilsvarende aldersgruppe.

I tillegg kan vi se at flere unge mottakere av arbeidsavklaring bor alene. Det er spesielt unge AAP-mottakere (16-44 år) som bor alene, det gjelder 44 prosent, mot 31 prosent i befolkningen i samme alder. For eldre mottakere av arbeidsavklaring bor 28 prosent alene, som er noe høyere enn for befolkningen som helhet (23 prosent). For eldre mottakere av arbeidsavklaringspenger er ikke resultatene signifikante her.

Også for boligproblemer er det størst forskjell mellom AAP-mottakere og befolkningen i den yngste gruppen. 43 prosent av AAP-mottakere i alder 16-44 år har minst ett boligproblem, mot 32 prosent i befolkningen i samme aldersgruppe. Blant AAP-mottakere i alder 16-44 år har 34 prosent problemer med støy i boligen. Forskjellene mellom de unge mottakere av arbeidsavklaringspenger og befolkningen i samme aldersgruppe er størst for indikatorene 'problemer med støy i bolig' og 'forurensning ved boligen'.

Tabell 5.8.9 Boligtype og boligstandard for mottakere av arbeidsavklaringspenger 16-44 og 45-66 år. 2010, 2023-2024. Prosent og gjennomsnitt

	16-44 år					45-66 år				
	AAP-mottakere			Hele befolkningen		AAP-mottakere			Hele befolkningen	
	2010 ¹	2023	2024	2023	2024	2010 ¹	2023	2024	2023	2024
Eierforhold										
bor i husholdning som eier	61	39	51	66	64	82	81	82	87	88
bor i husholdning som er selveier	50	33	41	53	51	71	75	73	77	77
Boligtype- og størrelse										
bor i enebolig	54	45	49	45	45	71	60	58	63	62
bor i småhus ellers	19	11	12	14	15	12	16	18	14	14
bor alene	33	42	44	31	31	27	24	28	24	23
bor trangt	13	10	2	10	10	1	3	4	3	4
bor svært romslig	17	21	25	24	23	46	47	43	48	47
Boligareal (gjennomsnitt, kvm)										
Boligareal per husholdning	95	89	93	106	105	126	132	133	137	137
Boligareal per person	43	53	55	58	57	68	75	82	80	79
Bor i bolig med minst ett boligproblem²										
..	..	43	..	32	..	..	28	..	23	..
Problem med råte eller fukt	15	5	..	7	..	10	7	..	4	..
Problem med støy i boligen	22	34	..	18	..	12	13	..	12	..
Problem med forurensning ved boligen	11	16	..	10	..	10	7	..	8	..
Problem med kriminalitet, vold og hæverk i boområdet	8	10	..	8	..	5	7	..	5	..
Antall svar	114	80	90	2 254	2 349	102	96	102	2 123	2 177

¹ I 2021 ble Levekårsundersøkelsen EU-SILC lagt om, som svekker sammenlignbarheten med eldre tall. Se kapittel 2 for mer informasjon.

² Fra 2020 stilles spørsmålene om boligproblemer hvert 3. år.

Kilde: Levekårsundersøkelsen EU-SILC, Statistisk sentralbyrå.

Boligøkonomi

For indikatorene om boligøkonomi, ser vi på leiere og eiere hver for seg. Mottakere av AAP som bor i en husholdning som leier boligen sin betalte i snitt 112 600 kroner i samlede boutgifter i 2024. Dette er noe mindre enn det befolkningen i alderen 16-66 år betaler, med 116 700 kroner.

Ser vi på eierhusholdninger og deres samlede utgifter, er forskjellene større mellom AAP-mottakere 16-66 år sammenlignet med befolkningen i samme aldersgruppe enn vi så for leierhusholdningene. Den totale boutgiften for mottakere av arbeidspenger er i gjennomsnitt 204 400 kroner i året, som er rundt 30 000 mindre enn for befolkningen i sin helhet (232 100 kroner).

Mottakere av arbeidsavklaringspenger bruker derimot mer av disponibel inntekt på boutgifter. For AAP-mottakere i alt har 28 prosent boutgifter som utgjør 40 prosent eller mer av deres disponible inntekt, mens det samme gjelder 24 prosent i befolkningen i samme alder. I tillegg er det dobbelt så mange blant AAP-mottakere (22 prosent) som oppfatter boutgiftene som svært tyngende, sammenlignet med befolkningen i alt (10 prosent).

Tabell 5.8.10 Boligøkonomi for mottakere av arbeidsavklaringspenger. 2010, 2015, 2021-2024. 16-66 år. Kroner og prosent

	Mottakere av arbeidsavklaringspenger 16-66 år						Hele befolkningen 16-66 år	
	2010	2015 ¹	2021	2022	2023	2024	2023	2024
Boutgifter for leiere (gjennomsnitt, kr)								
Samlede boutgifter per år ²	..	..	106 500	108 500	118 000	112 600	113 300	116 700
Husleie per år	64 900	75 700	94 900	92 000	102 100	101 100	98 800	105 600
Boutgifter for eiere (gjennomsnitt, kr)								
Total boutgift for eiere ³	..	..	138 700	168 300	179 100	204 400	204 200	232 100
Renter og avdrag per år	50 700	66 600	85 400	93 200	107 500	132 200	133 200	162 600
Boligrenter per år	27 600	31 800	27 400	33 400	65 500	89 500	76 100	108 600
Boutgiftsbelastning								
Samlede boutgifter ^{2,3} utgjør 40 prosent eller mer av inntekt	..	..	32	26	36	28	23	24
Oppfatter boutgiftene som svært tyngende ⁴	18	16	..	..	22	..	10	..
Antall svar fra leiere	59	72	67	54	60	56	825	891
Antall svar fra eiere	157	225	106	127	116	139	3 549	3 647
Antall svar	216	297	173	181	176	195	4 374	4 538

¹ I 2021 ble Levekårsundersøkelsen EU-SILC lagt om, som svekker sammenlignbarheten med eldre tall. Se kapittel 2 for mer informasjon.

² Samlede boutgifter for leiere omfatter husleie og strøm/fyring.

³ Samlede boutgifter for eiere omfatter renter og avdrag, kommunale avgifter, eiendomsskatt, fellesutgifter/husleie for andels- og sameiere, boligforsikring og strøm/fyring.

⁴ Spørsmålet stilles hvert 3. år fra 2020.

Kilde: Levekårsundersøkelsen EU-SILC. Statistisk sentralbyrå

De samlede utgiftene AAP-mottakere under 44 år som leier var på 111 400 kroner i året, omtrent tilsvarende som for befolkningen i alt i samme alder (116 400 kroner). For mottakere av arbeidsavklaringspenger i alderen 45-66 år er gruppen leiere for liten til å publisere tall.

For eiere, betaler AAP-mottakere i begge aldersgruppene mindre sammenlignet med tilsvarende aldersgruppe i befolkningen som helhet. For eierhusholdningene er forskjellen mellom AAP-mottakere og befolkningen størst i aldersgruppen 16-44 år, hvor AAP-mottakere betaler 34 000 kroner mindre per år i samlede boutgifter enn befolkningen i samme alder. AAP-mottakere i 16-44 år fra eierhusholdninger betaler 192 000 kroner i samlede boutgifter i året. Dette er 12 500 mindre enn for befolkningen i alt i samme aldersgruppe, som betalte 204 500 kroner.

Ikke overraskende, er forskjellen i andelen som har høy boutgiftsbelastning størst i aldersgruppen 16-44 år. 37 prosent av unge AAP-mottakere har boutgifter som utgjør mer enn 40 prosent av inntekten, mens det samme gjelder 31 prosent i befolkningen i samme alder. For AAP-mottakere i alderen 45-66 år er boutgiftsbelastningen omtrent tilsvarende som for befolkningen i samme aldersgruppe (18-19 prosent).

Ser vi på en subjektiv vurdering av boutgifter, oppgir begge aldersgruppene høyere andel sammenlignet med befolkningen i tilsvarende aldersgrupper. For denne indikatoren er forskjellen mellom AAP-mottakere og befolkningen i alt størst for aldersgruppen 45-66 år, hvor 25 prosent av AAP-mottakere opplever boutgiftene som tyngende, mot 9 prosent i befolkningen i samme alder. For unge

mottakere av AAP, oppgir 18 prosent at de opplever boutgiftene som svært tyngende. Dette er 8 prosentpoeng høyere enn i samme aldersgruppe.

Tabell 5.8.11 Boligøkonomi for mottakere av arbeidsavklaringspenger 16-44 år og 45-55 år. 2022-2024. Kroner og prosent

	16-44 år					45-66 år				
	AAP-mottakere		Hele befolkningen			AAP-mottakere		Hele befolkningen		
	2022	2023	2024	2023	2024	2022	2023	2024	2023	2024
Boutgifter for leiere (gjennomsnitt i kroner)										
Samlede boutgifter per år, leiere ²	106 000	114 000	111 400	110 700	116 400	:	:	:	122 400	117 700
Husleie per år	91 900	100 300	100 800	97 800	105 800	:	:	:	102 400	104 700
Boutgifter for eiere (gjennomsnitt i kroner)										
Samlede boutgifter per år, eiere ³	178 900	192 900	228 300	227 500	262 400	161 800	174 100	192 000	182 600	204 500
Renter og avdrag per år	106 100	117 300	154 300	156 600	194 100	84 800	103 900	120 800	111 306	134 000
Boligrenter per år	42 400	80 400	109 400	96 400	136 500	27 100	59 700	79 100	57 100	83 200
Boutgiftsbelastning										
Samlede boutgifter ^{2,3} utgjør 40 prosent eller mer av inntekt	29	41	37	28	31	22	30	18	17	16
Oppfatter boutgiftene som svært tyngende⁴										
	..	18	..	10	..	..	25	..	9	..
Antall svar fra leiere	41	43	38	637	697	13	17	16	188	194
Antall svar fra eiere	51	37	52	1615	1662	74	78	86	1 934	1 985
Antall svar	92	80	90	2252	2359	87	95	102	2 122	2 179

¹ I 2021 ble Levekårsundersøkelsen EU-SILC lagt om, som svekker sammenlignbarheten med eldre tall. Se kapittel 2 for mer informasjon.

² Samlede boutgifter for leiere omfatter husleie og strøm/fyring. Ny indikator fra 2021.

³ Samlede boutgifter for eiere omfatter renter og avdrag, kommunale avgifter, eiendomsskatt, fellesutgifter/husleie for andels- og sameiere, boligforsikring og strøm/fyring. Ny indikator fra 2021.

⁴ Spørsmålet stilles hvert 3. år fra 2020.

Kilde: Levekårsundersøkelsen EU-SILC. Statistisk sentralbyrå

Økonomiske vansker

Mottakere av arbeidsavklaringspenger har en generelt trangere økonomi enn befolkningen som helhet. Andelen som opplever det som vanskelig eller svært vanskelig å få endene til å møtes er tre ganger så stor blant AAP-mottakere 16-66 år (37 prosent) enn i befolkningen i samme alder (12 prosent). Over halvparten av AAP-mottakere (53 prosent) svarer også at de ikke klarer å betale en uforutsett utgift på 20 000 kroner i løpet av en måned. Dette er nesten dobbelt så mange som i befolkningen i samme alder (28 prosent).

25 prosent av husholdninger med mottakere av AAP 16-66 år har hatt betalingsproblemer de siste 12 månedene. Tilsvarende andel for hele befolkningen i samme alder er 11 prosent. Når vi ser på enkeltindikatorer, er det særlig problemer med å betale husleie, kredittkortgjeld eller avbetalingskjøp og elektrisitet og kommunale avgifter hvor det er størst forskjeller mellom befolkningen og AAP-mottakere.

Tabell 5.8.12 Betalingsvansker for mottakere av arbeidsavklaringspenger. 16-66 år. 2011, 2015, 2020-2024. Prosent

	AAP-mottakere 16- 66 år							Hele befolkningen 16- 66 år	
	2011	2015	2020 ¹	2021	2022	2023	2024	2023	2024
Vanskelig få endene til å møtes	29	22	20	27	26	33	37	11	12
Klarer ikke å betale en uforutsett utgift ²	..	..	48	54	53	51	53	28	28
Andre lån er tyngende ²	..	..	20	37	32	33	34	21	26
Har minst ett betalingsproblem²									
Problemer med å betale ...	..	..	24	30	22	31	25	11	11
... husleie (andel av leiere) ²	17	11	21	29	16	26	28	9	10
... boliglån (andel av eiere) ²	5	3	14	4	6	8	3	3	3
... elektrisitet og kommunale avgifter	19	11	9	14	9	13	13	4	4
... andre lån	9	6	8	9	6	10	5	3	3
... kredittkortgjeld eller avbetalingskjøp	..	..	..	14	10	16	15	5	5
Antall svar fra leiere	..	..	67	67	50	59	54	789	847
Antall svar fra eiere	..	..	142	106	125	114	135	3 481	3 539
Antall svar	249	297	210	173	181	182	195	44 22	4 538

¹ I 2021 ble Levekårsundersøkelsen EU-SILC lagt om, som svekker sammenlignbarheten med eldre tall. Se kapittel 2 for mer informasjon.

² nye indikatorer fra 2017

Kilde: Levekårsundersøkelsen EU-SILC. Statistisk sentralbyrå

Den økonomiske situasjonen er trangest for unge AAP-mottakere (16-44 år) sammenlignet med eldre AAP-mottakere (45-66 år). 40 prosent av AAP-mottakere 16-44 år opplever det som vanskelig eller svært vanskelig å få endene til å møtes, 63 prosent klarer ikke å betale en uforutsett utgift på 20 000 kroner, og 47 prosent har lån (utenom boliglån) som er tyngende. Det er også relativt store forskjeller for de eldre mottakene av arbeidsavklaringspenger. AAP-mottakere i alderen 45- 66 år opplever også ofte betalingsvansker. 33 prosent av AAP-mottakere i denne alderen opplever at det er vanskelig å få endene til å møtes, som er tre ganger så mange som befolkningen i samme aldersgruppe. Videre oppgir omtrent en av fire at de ikke har mulighet til å klare en uforutsett regning. Dette er omtrent dobbelt så mange som for befolkningen i samme aldersgruppe (23 prosent).

Tabell 5.8.13 Betalingsvansker for mottakere av arbeidsavklaringspenger 16-44 år og 45-66 år. 2017, 2022-2024. Prosent

	16-44 år						45-66 år					
	AAP-mottakere				Hele befolkningen		AAP-mottakere				Hele befolkningen	
	2017 ¹	2022	2023	2024	2023	2024	2017 ¹	2022	2023	2024	2023	2024
Vanskelig få endene til å møtes	20	23	35	40	12	12	16	31	29	33	10	11
Klarer ikke å betale en uforutsett utgift ²	53	58	65	63	32	32	32	48	36	43	23	23
Andre lån er tyngende ²	23	35	43	47	26	32	12	29	22	21	15	18
Har minst ett betalingsproblem²												
Problemer med å betale ...	22	22	44	37	12	13	12	23	15	11	7	7
... husleie (andel av leiere) ²	27	17	29	31	9	10	:	:	:	:	8	10
... boliglån (andel av eiere) ²	8	0	0	2	2	3	3	10	12	4	3	3
... elektrisitet og kommunale avgifter	8	6	15	16	3	4	7	12	11	9	4	3
... andre lån	7	5	16	9	4	5	6	8	4	1	2	1
... kredittkortgjeld eller avbetalingskjøp	..	10	23	25	6	6	..	10	7	4	3	3
Antall svar fra leiere	40	38	42	36	613	664	20	12	17	16	176	183
Antall svar fra eiere	56	49	35	48	1 559	1 572	113	74	78	86	1 922	1 967
Antall svar	96	92	83	90	2 292	2 359	133	87	98	102	2 130	2 179

¹ I 2021 ble Levekårsundersøkelsen EU-SILC lagt om, som svekker sammenlignbarheten med eldre tall. Se kapittel 2 for mer informasjon.

² Nye indikatorer fra 2017.

Kilde: Levekårsundersøkelsen EU-SILC. Statistisk sentralbyrå

Det er i størst grad husholdningene til yngre mottakere av AAP som opplever betalingsproblemer. 37 prosent av mottakere av AAP under 45 år opplevde betalingsproblemer, mens 11 prosent av eldre mottakere av AAP opplevde dette. Problemer med å betale husleie (28 prosent blant AAP-mottakere 16-66 år) er mest utbredt, men en stor andel av mottakere av AAP har også problemer med å betale kredittkortgjeld eller avbetalingskjøp (15 prosent), samt problemer med å betale elektrisitet og kommunale avgifter (13 prosent).

Materielle og sosiale mangler

Det er vanligere å mangle en eller flere grunnleggende materielle goder for AAP-mottakere enn for befolkningen i alt. 59 prosent av AAP-mottakere mangler minst en materiell gode, en dobbelt så stor andel som i befolkningen i alt (29 prosent). Av enkeltindikatorene innenfor sosiale goder er det mest utbredt å ikke ha råd til å bytte ut utslitte møbler (45 prosent), erstatte utslitte klær (34 prosent) og å gå til tannlege (21 prosent).

Sosiale mangler er også mer utbredt blant AAP-mottakere enn i befolkningen, men forekommer ikke hos like mange som har materielle mangler. 46 prosent av AAP-mottakere i alt mangler minst ett sosialt gode. Det samme gjelder 19 prosent i befolkningen i samme alder. Det er mer enn dobbelt så stor forekomst av hver sosial mangel blant AAP-mottakere enn i befolkningen. For eksempel er det 30 prosent av AAP-mottakere som ikke har råd til en ukes ferie utenfor hjemmet i året (selv om dette kan omfatte opphold på hytte, i fritidsbolig, eller besøk hos venner eller familie), mens det samme gjelder 11 prosent i befolkningen i samme alder. Dette er i tråd med resultater fra tidligere år.

Tabell 5.8.14 Materielle og sosiale mangler for mottakere av arbeidsavklaringspenger. 16- 66 år. 2010, 2015, 2020-2024. Prosent

	AAP-mottakere 16-66 år							Hele befolkningen 16-66 år
	2010	2015	2020 ¹	2021	2022	2023	2024	2024
Mangler minst ett materielt gode²	..	..	45	46	48	56	59	29
Ikke råd til å ...								
... holde boligen passe varm	3	2	2	4	5	6	9	3
... å disponere privatbil	18	16	20	23	17	17	19	10
... å bytte ut utslitte møbler ²	..	..	27	27	33	35	45	17
... erstatte utslitte klær ²	..	..	28	23	24	26	34	10
... gå til tannlege ²	..	..	21	14	21	25	21	10
... spise kjøtt eller fisk annenhver dag	13	8	11	8	8	5	14	5
... ha internett ²	..	..	0	1	0	0	1	0
Mangler minst ett sosialt gode²	..	..	36	35	44	44	46	19
Ikke råd til å ...								
... dra på en ukes ferie utenfor hjemmet i løpet av et år	28	21	29	29	35	26	30	11
... delta i regelmessige fritidsaktiviteter ²	..	..	17	13	18	23	26	7
... bruke litt penger på seg selv en gang i uken ²	..	..	15	16	13	18	18	6
... gå ut og spise eller drikke en gang i måneden ²	..	..	14	17	12	18	20	8
Antall svar	216	297	209	173	181	182	195	4 538

¹ I 2021 ble Levekårsundersøkelsen EU-SILC lagt om, som svekker sammenlignbarheten med eldre tall. Se kapittel 2 for mer informasjon.

² Nye indikatorer fra 2017.

Kilde: Levekårsundersøkelsen EU-SILC. Statistisk sentralbyrå

Materielle mangler er mest utbredt hos unge mottakere av AAP. Blant AAP-mottakere er situasjonen verst for de mellom 16 og 44 år, hvor nesten 67 prosent mangler minst ett materielt gode. Den mest utbredte mangelen er å ikke ha råd til å bytte ut utslitte møbler, som gjelder 45 prosent av AAP-mottakere i alt og 51 prosent av AAP-mottakere under 45 år. Blant mottakere av arbeidsavklaringspenger i alderen 16-44 år er det også utbredt å ikke ha råd til å bytte ut utslitte klær (41 prosent), gå til tannlege (28 prosent) og å ikke ha råd til å disponere privatbil (26 prosent). AAP-mottakere i alderen

45-66 år opplever også materielle mangler i mye større andel enn befolkningen i samme aldersgruppe. Halvparten av AAP-mottakere i denne aldersgruppen mangler minst et materielt gode, som er dobbelt så stor andel som befolkningen i samme alder.

Halvparten av unge mottakere av arbeidsavklaringspenger mangler sosiale goder. Tilsvarende andel for befolkningen i samme aldersgruppe er 19 prosent. For alle indikatorene har unge mottakere av arbeidsavklaringspenger høyere andeler. Spesielt høye andeler er det for indikatorene 'å ikke ha råd til en ukes ferie i løpet av et år' (34 prosent) og 'å delta regelmessig på fritidsaktiviteter' (31 prosent).

For APP-mottakere i alderen 45-66 år er sosiale mangler også mye mer utbredt sammenlignet med befolkningen i samme aldersgruppe. 41 prosent oppgir å mangle minst et sosialt gode, mens tilsvarende andel er 18 prosent for befolkningen i samme aldersgruppe.

Tabell 5.8.15 Materielle og sosiale mangler for mottakere av arbeidsavklaringspenger 16-44 år og 45-66 år. 2017, 2023-2024. Prosent

	16-44 år						45-66 år					
	AAP-mottakere				Hele befolkningen		AAP-mottakere				Hele befolkningen	
	2017 ¹	2022	2023	2024	2023	2024	2017 ¹	2022	2023	2024	2023	2024
Mangler minst ett materielt gode²	48	51	63	67	31	32	28	46	49	50	23	25
Ikke råd til å ...												
... holde boligen passe varm	4	1	4	6	2	3	1	10	9	11	3	3
... å disponere privatbil	23	19	28	26	12	13	11	15	5	10	5	6
... å bytte ut utslitte møbler	36	34	38	51	15	18	21	33	31	38	15	17
... erstatte utslitte klær	23	25	27	41	8	10	10	23	25	25	10	10
... gå til tannlege	21	24	29	28	11	10	11	18	21	14	8	9
... spise kjøtt eller fisk annenhver dag	12	9	5	15	2	4	9	6	6	14	4	5
... ha internett	4	0	.	.	0	0	3	0	0	2	0	0
Eier ikke egen bolig	54	58	71	61	43	44	23	22	23	22	17	16
Mangler minst ett sosialt gode²	38	46	50	50	15	19	24	41	37	41	17	18
Ikke råd til å ...												
... dra på en ukes ferie utenfor hjemmet i løpet av et år	29	35	30	34	10	12	14	35	22	24	10	10
... delta i regelmessige fritidsaktiviteter	19	15	28	31	6	7	12	23	18	19	7	8
... bruke litt penger på seg selv en gang i uken	16	10	19	18	5	6	14	17	17	18	7	6
... gå ut og spise eller en gang i måneden	10	8	20	20	6	7	15	19	15	20	9	9
Antall svar	97	92	83	90	2 292	2 359	134	87	98	102	2 130	2 179

¹ I 2021 ble Levekårsundersøkelsen EU-SILC lagt om, som svekker sammenlignbarheten med eldre tall. Se kapittel 2 for mer informasjon.

² Nye indikatorer fra 2017.

Kilde: Levekårsundersøkelsen EU-SILC. Statistisk sentralbyrå

Helse og funksjonsevne

For å motta AAP må personer ha nedsatt arbeidsevne med minst 50 prosent på grunn av sykdom eller skade. Dermed er det ikke overraskende at helsetilstanden for AAP-mottakere er markant dårligere enn for befolkningen i samme alder. 40 prosent av AAP-mottakere vurderer sin helse som dårlig eller svært dårlig, mens det samme bare gjelder 9 prosent i befolkningen i samme alder. Andelen med kronisk sykdom er også betydelig større for mottakere av AAP enn for befolkningen i samme alder. Nesten ni av ti mottakere av AAP (87 prosent) har kronisk sykdom, mot fire av ti i befolkningen i samme alder (41 prosent).

Det er også en større andel av mottakere av AAP 16-66 år som har dårligere funksjonsevne enn i befolkningen i alt. Åtte av ti mottakere av AAP opplever begrensninger i sine daglige aktiviteter og

over fire av ti opplever begrensningene som store. Blant alle i yrkesaktiv alder er de tilsvarende tallene 17 og 7 prosent.

Tabell 5.8.16 Helseforhold for mottakere av arbeidsavklaringspenger. 2010, 2015, 2020-2024. Prosent

	AAP-mottakere 16-66 år							Hele befolkningen 16-66 år
	2010	2015	2020 ¹	2021	2022	2023	2024	2024
Egenvurdering av helse								
andel med svært god eller god helse	36	40	26	32	31	28	25	76
andel med dårlig eller svært dårlig helse	32	31	44	43	38	47	40	9
Andel med kronisk sykdom ²	74	75	89	84	89	85	87	41
Nedsatt funksjonsevne								
andel med sterkt nedsatt funksjonsevne	25	23	34	36	37	40	40	7
andel med noe nedsatt funksjonsevne	31	37	39	36	36	35	40	17
Antall svar	216	297	210	172	181	182	195	4 538

¹ I 2021 ble Levekårsundersøkelsen EU-SILC lagt om, som svekker sammenlignbarheten med eldre tall. Se kapittel 2 for mer informasjon.

² Endret definisjon av kronisk sykdom i 2017 og 2023. Før 2017 omfattet definisjonen kun langvarige sykdommer eller helseproblemer. Fra 2017 til 2022 inkluderer definisjonen også plager som følge av sykdom og skade. F.o.m. 2023 omfatter indikatoren igjen kun spørsmålet om langvarige sykdommer eller helseproblemer.

Kilde: Levekårsundersøkelsen EU-SILC. Statistisk sentralbyrå

For begge aldersgruppene er det store forskjeller i helsetilstanden når man sammenligner med tilsvarende aldersgrupper i befolkningen. Mens 80 prosent av befolkningen i alderen 16-44 år vurderer sin helse som god eller svært god, er tilsvarende andel 34 prosent blant AAP-mottakere i samme alder.

AAP-mottakere i begge aldersgrupper vurderer helsen sin som dårlig eller svært dårlig. Omtrent halvparten (47 prosent) av AAP-mottakere i alderen 45-66 år vurderer sin helse som dårlig eller svært dårlig, mens dette gjelder 13 prosent av befolkningen i sin helhet. Unge mottakere av AAP oppgir også sin helse som betraktelig dårligere enn befolkningen i samme aldersgruppe (34 prosent mot 6 prosent).

Nesten alle AAP-mottakere i alderen 45-66 år oppgir å være kronisk syke (96 prosent). Dette er 43 prosentpoeng flere enn blant befolkningen i samme aldersgruppe (53 prosent). For de yngre mottakerne av AAP, er det også store forskjeller sammenlignet med tilsvarende aldersgruppe for hele befolkningen.

Tabell 5.8.17 Helseforhold for mottakere av arbeidsavklaringspenger, etter alder. 2010, 2022-2024. Prosent

	16-44 år					Hele befolkningen	45-66 år				
	AAP-mottakere				2010 ¹		AAP-mottakere				Hele befolkningen
	2010 ¹	2022	2023	2024			2010 ¹	2022	2023	2024	
Egenvurdering av helse											
andel med svært god eller god helse	42	33	27	34	80	29	29	30	15	70	
andel med dårlig eller svært dårlig helse	32	37	47	34	6	33	39	48	47	13	
Andel med kronisk sykdom ²	68	84	82	79	33	81	95	88	96	53	
Nedsatt funksjonsevne											
andel med sterkt nedsatt funksjonsevne	24	39	43	35	4	27	36	37	45	11	
andel med noe nedsatt funksjonsevne	29	31	33	37	14	34	43	37	41	21	
Antall svar	114	92	83	90	2 359	102	87	98	102	2 179	

¹ I 2021 ble Levekårsundersøkelsen EU-SILC lagt om, som svekker sammenlignbarheten med eldre tall. Se kapittel 2 for mer informasjon.

² Endret definisjon av kronisk sykdom i 2017 og 2023. Før 2017 omfattet definisjonen kun langvarige sykdommer eller helseproblemer. Fra 2017 til 2022 inkluderer definisjonen også plager som følge av sykdom og skade. F.o.m. 2023 omfatter indikatoren igjen kun spørsmålet om langvarige sykdommer eller helseproblemer.

Kilde: Levekårsundersøkelsen EU-SILC. Statistisk sentralbyrå

Livskvalitet

Det er store forskjeller i subjektiv livskvalitet mellom befolkningen og mottakere av arbeidsavklaringspenger. I Levekårsundersøkelsen EU-SILC blir respondentene spurt om hvor fornøyde de er med livet sitt, på en skala fra 0-10. Blant AAP-mottakere 16-66 år er gjennomsnittsskåren på 6,1, noe som er betydelig lavere enn for befolkningen i alt, som har en gjennomsnittsskår på 7,5. Videre kan vi se en tydelig aldersdimensjon, unge mottakere av arbeidsavklaringspenger har betydelig lavere gjennomsnittsskår for tilfredshet med livet, med 5,7. Tilsvarende tall for AAP-mottakere 45 til 66 år er 6,6.

Ser vi på andelen som har lav, middels, eller høy skår på spørsmålet om tilfredshet med livet, ser vi at andelen med høy skår er lavere blant arbeidsavklaringsmottakere sammenlignet med befolkningen i sin helhet, henholdsvis 13 prosent mot 27 prosent. Det er spesielt mottakere av arbeidsavklaringspenger i alderen 16 til 44 år som har lavere andel med høy livskvalitetsskår, med kun 7 prosent som har en høy livskvalitetsskår. Videre er det betydelig høyre andel som har lav skår i denne aldersgruppen blant mottakere av arbeidsavklaringspenger, hvor forskjellen er på hele 33 prosentpoeng.

Tabell 5.8.18 Livskvalitet for mottakere av arbeidsavklaringspenger. 2021-2024. Prosent og gjennomsnitt.

	16-44 år					45-66 år					16-66 år				
	AAP-mottakere				Hele befolkning- en	AAP-mottakere				Hele befolkning- en	AAP-mottakere				Hele befolkning- en
	2021	2022	2023	2024		2021	2022	2023	2024		2021	2022	2023	2024	
	2021	2022	2023	2024	2024	2021	2022	2023	2024	2024	2021	2022	2023	2024	2024
Tilfredshet med livet															
Lav skår (0-5)	30	40	52	45	12	33	30	28	35	14	32	36	40	40	13
Middels skår (6-8)	60	47	44	48	64	43	48	56	44	56	52	48	50	46	60
Høy skår (9-10)	10	13	4	7	25	24	22	16	21	31	17	17	10	13	27
Gjennomsnitt	6,4	6,1	5,6	5,7	7,5	6,8	6,7	6,7	6,6	7,6	6,6	6,4	6,2	6,1	7,5
Antall svar	74	92	82	89	2 346	97	87	97	102	2 167	173	181	180	194	4 513

Kilde: Levekårsundersøkelsen EU-SILC. Statistisk sentralbyrå

Tilknytning til arbeidslivet

I halvparten av husholdningene med AAP-mottakere er det ingen helårs yrkesaktive. 13 prosent hadde minst to helårs yrkesaktive og 38 prosent hadde én person som var helårs yrkesaktiv. Blant alle husholdninger er kun 22 prosent uten helårsaktive og 32 prosent har minst to helårs yrkesaktive.

Det er også klare forskjeller mellom mottakere av AAP og den øvrige befolkningen i hvor mye heltidsarbeid man utfører. Husholdninger med mottakere av AAP produserer i gjennomsnitt 5,5 måneder heltidsarbeid, sammenlignet med 12 måneder blant alle husholdningene. Yngre mottakere av AAP og eldre mottakere av AAP har like mange måneder med heltidsarbeid (5,5).

Ser vi på deltids yrkesaktivitet, har mottakere av AAP i gjennomsnitt litt flere månedsverk sammenlignet med befolkningen i alt (henholdsvis 3,1 og 1,8). Antall måneder med deltids yrkesaktivitet er høyere blant yngre som blant eldre mottakere av AAP, 3,5 måneder mot 2,5).

Arbeidsledighet forekommer noe oftere i husholdninger med mottakere av AAP. I 13 prosent av disse husholdningene oppgir husholdningen minst en måned med arbeidsledighet som hovedaktivitet, som historisk sett er den største andelen som er registrert. I alle husholdninger er tilfellet i 5 prosent av alle husholdninger. Andelen med en eller flere måneder med arbeidsledighet er størst blant de yngste, hvor dette gjelder 20 prosent av husholdningene.

Tabell 5.8.19 Tilknytning til arbeidslivet for mottakere av arbeidsavklaringspenger¹. 2010, 2022-2024. Prosent og gjennomsnitt

	16-44 år					45-66 år					16-66 år				
	AAP-mottakere				Hele befolkningen	AAP-mottakere				Hele befolkningen	AAP-mottakere				Hele befolkningen
	2010 ¹	2022	2023	2024		2010 ¹	2022	2023	2024		2010 ¹	2022	2023	2024	
Antall helårsyrkesaktive i husholdningen															
0	55	57	65	48	23	43	38	40	52	22	50	49	54	49	22
1	37	29	27	40	46	35	44	43	36	45	36	36	34	38	46
2	8	14	8	12	31	21	18	17	13	33	13	16	12	13	32
Antall måneder med heltids yrkesaktivitet i husholdningen															
0	60	59	64	60	23	49	43	56	57	25	55	52	60	58	24
12+	31	36	27	37	71	44	53	42	37	72	37	43	34	37	71
Gjennomsnittlig antall måneder	5,0	5,8	4,2	5,5	12,1	6,8	7,5	6,4	5,5	12,2	5,7	7	5,2	5,5	12
Antall måneder med deltids yrkesaktivitet i husholdningen															
0	69	83	86	68	83	71	79	71	78	83	70	81	79	73	83
12+	21	11	12	23	12	24	19	24	17	14	22	15	18	20	13
Gjennomsnittlig antall måneder	3,1	2,0	1,7	3,5	1,7	3,3	2,6	3,3	2,5	2,0	3,2	2	2,5	3,1	1,8
Antall måneder med arbeidsledighet i husholdningen															
0	89	82	71	80	94	99	94	88	95	97	93	87	79	87	95
12+	4	12	19	10	2	1	5	9	4	1	3	9	14	7	2
Gjennomsnittlig antall måneder	0,8	2,1	3,0	1,6	0,4	0,1	0,7	1,3	0,6	0,2	0,5	2	2,2	1,1	0,4
Antall svar	112	88	80	88	2 269	96	85	95	99	2 132	208	173	175	187	4 401

¹ I 2021 ble Levekårsundersøkelsen EU-SILC lagt om, som svekker sammenlignbarheten med eldre tall. Se kapittel 2 for mer informasjon.

Kilde: Levekårsundersøkelsen EU-SILC. Statistisk sentralbyrå

5.9. Sosiale indikatorer for langtidsledige

Aurora Hattrem

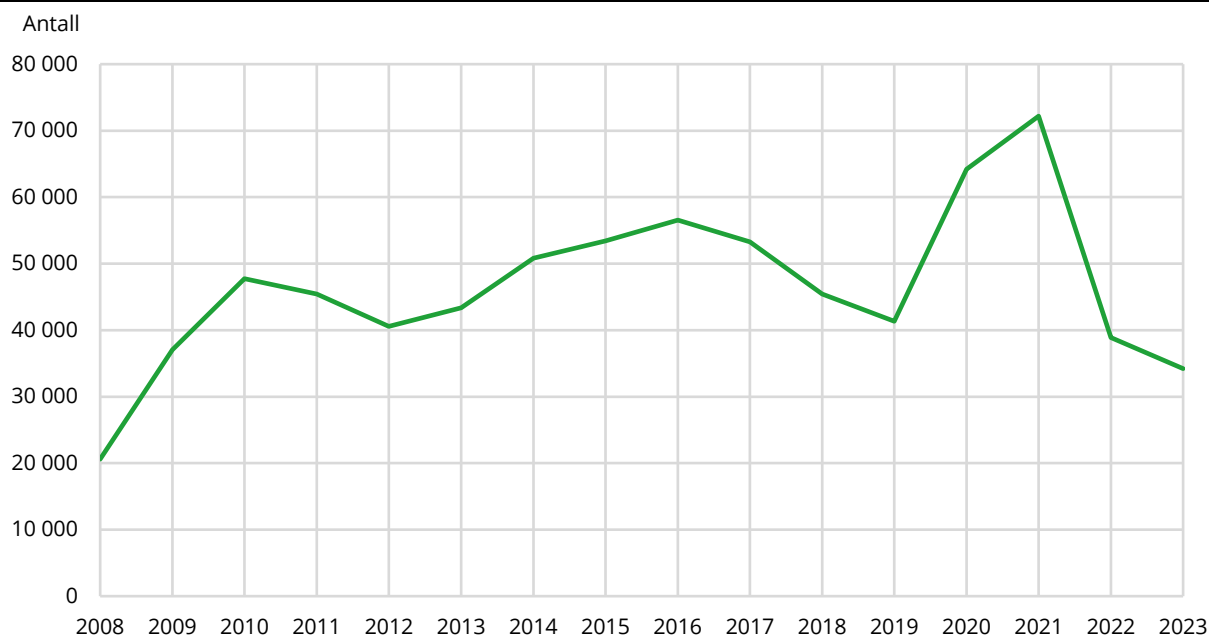
Hovedpunktene i dette kapittelet kan oppsummeres ved:

- Det var en kraftig nedgang antall langtidsledige i 2022 og 2023.
- Andelen med lavinntekt blant langtidsledige økte i 2022 og 2023 ettersom sammensetningen av gruppen er endret etter pandemien.
- De siste årene har det vært en økning i andel personer uten noen yrkestilknyttede i husholdningen blant langtidsledige og en økning i andelen som mottar sosialhjelp og bostøtte.
- Samtidig har inntektsulikheten falt blant langtidsledige.

I dette kapittelet skal vi se på personer i husholdninger der hovedinntektstaker er arbeidsledig over lengre tid, som her regnes som å ha vært registrert arbeidsledig i minst seks måneder sammenhengende i løpet av året. Dette inkluderer også personer som tilhører studenthusholdninger, siden en person både kan ha studert og vært registrert arbeidsledig i 6 måneder i løpet av samme år. I 2023 var det i alt 34 200 personer i gruppen langtidsledige, der 1 500 tilhørte studenthusholdninger.

Utviklingen i antall personer i husholdninger der hovedinntektstaker er langtidsledig er illustrert i figur 5.9.1. Antallet personer i husholdninger med langtidsledige varierer med konjunktorene. I siste året før finanskrisen (2008) var antallet 20 600 personer. Antallet økte under finanskrisen, og mer enn doblet seg til 47 700 personer i 2010. I 2012 hadde antallet langtidsledige falt til 40 600 personer, før det så steg kraftig igjen, til 56 600 personer i 2016. Forklaringen på det høye tallet er konjunkturedgangen i forbindelse med nedskjæringer i oljenæringen. I den påfølgende perioden 2017-2019 var det en nedgående trend i tallet på langtidsledige, og i 2019 var antallet på 41 300 personer.

Figur 5.9.1 Antall personer i husholdninger der hovedinntektstaker er langtids arbeidsledig. 2008-2023

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå

Dette antallet økte med rundt 55 prosent i det første pandemiåret, 2020, til 64 200 personer og deretter til 72 000 personer i 2021 – det høyeste antallet i perioden. Antallet falt kraftig fra 2021 til 2022, og litt videre i 2023, til 34 200 personer, som sammenfalt med et kraftig dropp i arbeidsledigheten etter pandemien. Koronapandemien førte til den største toppen i ledighetstallene de siste 25 årene, men hadde samtidig kortest varighet når det gjaldt økt arbeidsledighet (Lien, 2022).

Langtidsledige er en sammensatt gruppe, hvor flere av dem går igjen i de andre lavinntektsgruppene som blir analysert i denne rapporten, som for eksempel personer med innvandrerbakgrunn. Tall for 2023 viser at 56 prosent av de langtidsledige tilhører en husholdning der hovedinntektstaker har innvandrerbakgrunn. Av disse er 65 prosent innvandrere fra land i Afrika, Asia, Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia, Latin-Amerika og Oseania utenom Australia og New Zealand. Siden andelen med innvandrerbakgrunn i befolkningen var på om lag 21 prosent i 2023, er sannsynligheten for å tilhøre en langtidsledig husholdning langt større for innvandrere enn for befolkningen generelt.

Når det gjelder husholdningstyper, var nærmere tre av ti langtidsledige i 2023 enslige personer under 67 år. En snau tredel tilhørte husholdninger som besto av par med barn, og ytterligere 17 prosent tilhørte husholdstypen enslig med barn.

Det er også noe overlapp mellom sosialhjelpsmottakere og langtidsledige. Blant personer i husholdninger som mottok sosialhjelp i 2023, tilhørte rundt 6 prosent en husholdning der hovedinntektstakeren var langtidsledig. Samtidig var 38 prosent av alle langtidsledige mottakere av sosialhjelp i 2023, mot 22 prosent i 2020.

Lavinntekt

Det er en større andel med lavinntekt blant langtidsledige enn blant befolkningen generelt, som vist i tabell 5.9.1. I 2023 var andelen med lavinntekt blant de langtidsledige 52,1 prosent, som utgjorde vel 17 800 personer.

Tabell 5.9.1 Antall personer i alt og andel med lavinntekt (EU-skala 60 prosent). Personer i husholdninger der hovedinntektstaker er langtidsledig. 2020-2023

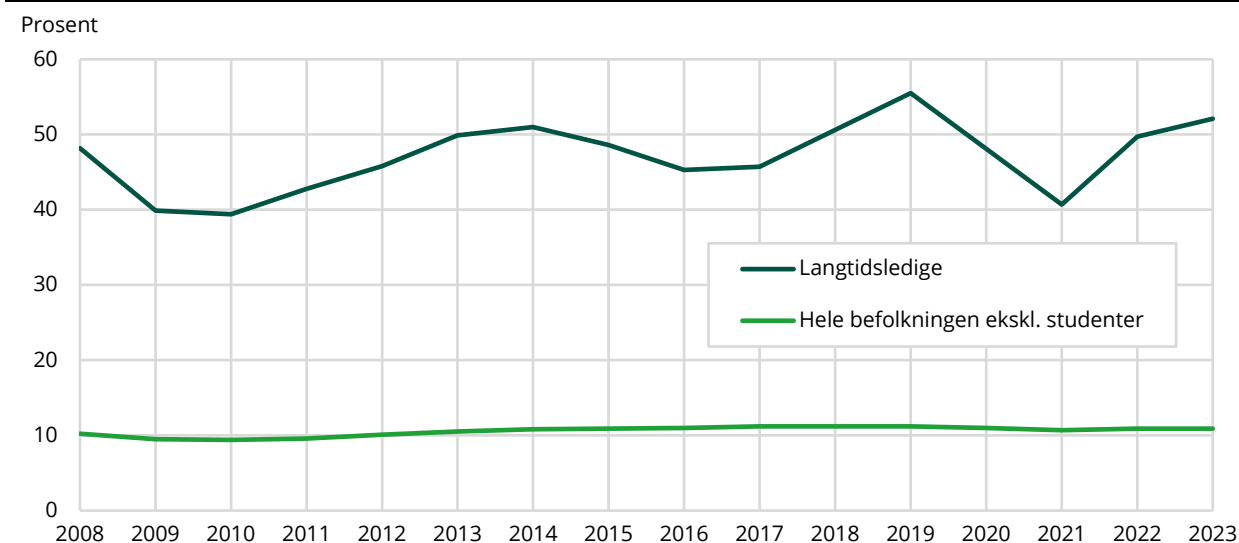
	2020	2021	2022	2023
Hele befolkningen ekskl. studenter				
Antall personer i alt	5 226 906	5 266 285	5 340 621	5 400 915
Andel med lavinntekt	11,0	10,7	10,9	10,9
Antall med lavinntekt	576 300	561 500	581 000	589 100
Langtidsledige²				
Antall personer i alt	64 217	72 183	38 907	34 224
Andel med lavinntekt	48,1	40,7	49,7	52,1
Antall med lavinntekt	30 900	29 400	19 300	17 800

¹ Avrundede tall.

² Personer i husholdninger der hovedinntektstaker er langtidsledig.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå. Tabell 12599

Andelen med lavinntekt påvirkes som nevnt mye av utviklingen i konjunktorene. Kort fortalt så øker andelen med lavinntekt for denne gruppen i «gode tider» og faller i «dårlige tider». Dette går klart fram av figur 5.9.2. Under finanskrisen (2009-2011) økte antallet langtidsledige betydelig, men mange av disse hadde et klart bedre inntektsgrunnlag enn dem som allerede hadde vært langtidsledige over flere år. Dermed falt andelen med lavinntekt blant langtidsledige i denne perioden. I takt med bedre tider og økt sysselsetting, der mange av de mest ressurssterke langtidsledige forlater gruppen, øker andelen med lavinntekt blant dem som er igjen. Denne utviklingen fortsatte fram til «oljesjokket» i 2014. I påfølgende år ser vi på nytt et fall i andelen med lavinntekt da nye langtidsledige – mange fra godt betalte jobber i oljeindustrien – ankom gruppen av langtidsledige frem til 2017. I de påfølgende årene, hvor vi det var relativt gode økonomiske tider, før pandemiåret 2020, ser vi igjen en økning i andelen med lavinntekt. Andelen falt igjen i 2020 og 2021 som følge av strenge tiltak og restriksjoner grunnet pandemien som medførte noe høyere arbeidsledighet og dermed også et større innslag av de mer «ressurssterke» blant de langtidsledige. Andelen med lavinntekt blant langtidsledige økte igjen i de påfølgende år fra 40,7 prosent i 2021 til 49,7 prosent i 2022 og 52,1 prosent i 2023, i takt med lavere arbeidsledighet.

Figur 5.9.2 Andel personer i husholdninger med lavinntekt (EU-skala 60 prosent). Hele befolkningen og personer i husholdninger der hovedinntektstaker er langtidsledig. 2008-2023. Prosent

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå.

Yrkestilknytning

Langtidsledige er, naturlig nok, en gruppe med svakere tilknytning til arbeidsmarkedet enn befolkningen generelt. Som vist i tabell 5.9.2, tilhørte 33,4 prosent av langtidsledige en husholdning uten noen yrkestilknyttede i 2020, mot 24,3 prosent blant hele befolkningen ekskludert studenthusholdninger. I 2023 økte andelen uten yrkestilknyttede kraftig blant langtidsledige, til 43,6 prosent, men var omtrent uendret i befolkningen generelt. Samtidig hadde omtrent tre av ti i langtidsledighusholdningene yrkesinntekt som viktigste inntektskilde i 2023, mens dette gjaldt syv av ti av befolkningen generelt.

Som tabellen også viser, økte andelen med yrkesinntekt som viktigste inntektskildeskilde blant langtidsledige fra 29,3 prosent i 2020 til 33,4 prosent i 2021 og tilbake til 29,1 prosent i 2023. Dette skyldes igjen at sammensetningen av gruppen av langtidsledige var noe forskjellig i pandemiårene, jamfør det som er omtalt tidligere i dette kapittelet.

Tabell 5.9.2 Andel personer i husholdninger uten noen yrkestilknyttede og andel personer i husholdninger der yrkesinntekt er viktigste inntektskilde. Hele befolkningen og personer i husholdninger der hovedinntektstaker er langtidsledig, hele populasjonen og de med lavinntekt (EU-skala 60 prosent). 2020-2023. Prosent

	2020	2021	2022	2023
Andel personer i husholdninger uten noen yrkestilknyttede				
Hele befolkningen eksklusive studenter	24,3	24,3	24,6	25,2
Herav: med lavinntekt	64	65,2	66,7	67,2
Langtidsledige	33,4	25,9	42,6	43,6
Herav: med lavinntekt	56,7	50,1	65,7	64,9
Andel personer i husholdninger der yrkesinntekt er største inntekt				
Hele befolkningen eksklusive studenter	72	71,6	72,6	72
Herav: med lavinntekt	37,9	36,9	38	37,4
Langtidsledige	29,3	33,4	31,7	29,1
Herav: med lavinntekt	14,4	16,5	17,1	16

¹ For definisjon av indikatorer og grupper, se kapittel 2.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå. Tabell 12598

Blant langtidsledige i lavinntektsgruppen tilhørte 64,9 prosent en husholdning uten noen yrkestilknyttede i 2023, mens tilsvarende andel blant hele befolkningen med lavinntekt var 67,2 prosent. Kun 16 prosent av de langtidsledige med lavinntekt hadde yrkesinntekt som største inntektskilde, mot 37,4 prosent av lavinntektsgruppen som helhet.

At andelen personer i husholdninger uten noen yrkestilknyttede er større blant lavinntektsgruppen generelt enn blant langtidsledige med lavinntekt, kan skyldes at det er andre lavinntektsgrupper som har svakere tilknytning til arbeidsmarkedet enn langtidsledige, som minstepensjonister, mottakere av uføretrygd og personer med flyktningbakgrunn.

Utdanning

Andelen med lavt utdanningsnivå blant de langtidsledige er stor sammenlignet med befolkningen som helhet, som vist i tabell 5.9.3. Mens 16,2 prosent av befolkningen tilhørte en husholdning der hovedinntektstaker har utdanning på grunnskolenivå eller lavere, gjaldt dette for 36,8 prosent av langtidsledige i 2023. Ser vi på personer som i tillegg tilhører husholdninger med lavinntekt, er forskjellene mindre. Blant alle lavinntektshusholdninger hadde 36,9 prosent lav utdanning, mens det samme gjaldt for 41,7 prosent av personer i husholdninger der hovedinntektstaker er arbeidsledig over lengre tid.

Tabell 5.9.3 Andel personer i husholdninger der hovedinntektstaker har lav utdanning. Personer i husholdninger med lavinntekt (EU-skala 60 prosent). 2020-2023. Prosent

	2020	2021	2022	2023
Andel personer i husholdninger der hovedinntektstaker har lav utdanning				
Hele befolkningen eksklusive studenter	17,4	16,9	16,4	16,2
Herav: med lavinntekt	39,8	39,4	36,2	36,9
Langtidsledige	36,8	35,9	38	36,8
Herav: med lavinntekt	45,4	45,2	43,9	41,7

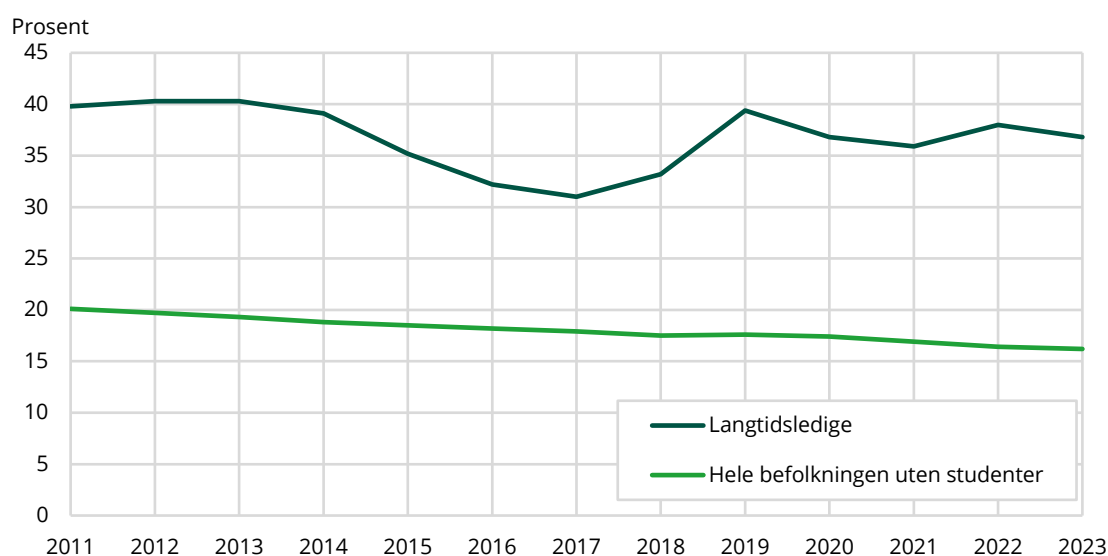
¹ For definisjon av indikatorer og grupper, se kapittel 2.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå. Tabell 12598

Trenden vi har sett i forbindelse med oljesjokket, med færre med lav utdanning i gruppen av langtidsledige, snudde i 2018. Dette kan, som før nevnt, skyldes at mange av de nye langtidsledige i den perioden kom fra oljerelaterte næringer der det er få med lav utdanning. I 2019 var andelen på samme nivå som i 2011. Den samme tendensen som kom i forbindelse med oljesjokket, med en endret sammensetning av gruppen, ser vi også i pandemi-året 2020 og 2021. Andelen med lav utdanning gikk noe ned, til 35,9 prosent i 2021, hvorpå andelen igjen økte til 38 prosent i 2022 og 36,8 prosent i 2023.

For befolkningen som helhet har andelen personer i husholdninger der hovedinntektstaker har lav utdanning vært stabilt nedadgående.

Figur 5.9.3 Andel personer i husholdninger der hovedinntektstaker har lav utdanning. 2011-2023. Prosent

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå.

Økonomisk utsatthet

Personer med lavinntekt er ofte mer økonomisk sårbare enn andre, siden de har mindre tilgjengelige midler til å dekke utgiftene sine og i større grad er avhengige av ulike former for økonomisk støtte. Dette gjelder også for langtidsledige. Tabell 5.9.4 viser andelen som mottar bostøtte og sosialhjelp – mål som kan indikere økonomisk utsatthet blant personer i husholdninger der hovedinntektstaker er langtidsledig.

Tabell 5.9.4 Indikatorer for økonomisk utsatthet. Personer i husholdninger der hovedinntektstaker er langtidsledig, 2020-2023. Prosent

	2020	2021	2022	2023
Andel personer i husholdninger som mottar bostøtte				
Hele befolkningen eksklusive studenter	4,5	4,2	4,9	5,5
Herav: med lavinntekt	25,9	25,1	28	31,4
Langtidsledige	30,6	27,2	36,8	41,8
Herav: med lavinntekt	49,0	47,6	51,1	55,7
Andel personer i husholdninger som mottar sosialhjelp				
Hele befolkningen eksklusive studenter	4,5	4,3	4,6	5,3
Herav: med lavinntekt	21,4	20,2	21,7	24,7
Langtidsledige	28,7	25,7	34,2	41,3
Herav: med lavinntekt	44,1	41,8	45	52,7
Andel personer i husholdninger som mottar bostøtte og sosialhjelp				
Hele befolkningen eksklusive studenter	2,5	2,4	2,6	3,1
Herav: med lavinntekt	15,5	14,6	15,6	18,2
Langtidsledige	22,0	19,1	26,3	32,1
Herav: med lavinntekt	35,6	34,2	36,6	42,6

¹ For definisjon av indikatorer og grupper, se kapittel 2.

Kilde: Innteks- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå. Tabell 12598

Som vist i tabell 5.9.4, er langtidsledige i større grad avhengige av sosiale stønader enn befolkningen generelt. Mens 32,1 prosent av de langtidsledige tilhørte husholdninger som mottok både bostøtte og sosialhjelp i 2023, gjaldt dette kun for 3,1 prosent av hele befolkningen. Ser vi på de med lavinntekt, var det i alt 18,2 prosent i befolkningen som mottok begge disse stønadene, mens blant langtidsledige med lavinntekt var tilsvarende andel 42,6 prosent. Om lag 52,7 prosent av de langtidsledige med lavinntekt mottok sosialhjelp i 2023, mens 55,7 prosent mottok bostøtte.

Når vi ser på utviklingen over tid, finner vi den samme tendensen for mottak av sosialhjelp og bostøtte, som for de andre indikatorene. Andelen personer som mottok henholdsvis bostøtte og sosialhjelp blant de langtidsledige økte i perioden frem til 2015, hvorpå andelen gikk ned, for så å gå opp igjen i perioden 2017 – 2019. I pandemiårene 2020 og 2021 gikk andelene kraftig ned, hvorpå andelen igjen økte til hittil høyeste nivå i 2023. Andelen som mottok sosialhjelp økte fra 25,7 prosent i 2021 til 41,3 prosent i 2023, og andelen som mottok bostøtte økte fra 27,2 prosent til 41,8 prosent. Dette kan igjen skyldes endringer innad i gruppen, der de som forlater gruppen har bedre husholdningsøkonomi enn de som var i denne gruppen før og etter pandemien.

Rente- og gjeldsbelastning

Andelen med høy rentebelastning (rentene utgjør 15 prosent eller mer av samlet inntekt) økte fra 9,4 prosent i 2020 til 14,6 prosent i 2023. For alle har denne andelen mer enn tredoblet seg de siste årene, fra 4,7 prosent i 2020 til 15,5 prosent i 2023. Fra 2021 økte bankenes gjennomsnittlige utlånsrente fra 2,7 prosent til 5,7 prosent i 2023 (Statistisk sentralbyrå, 2024), som er det høyeste siden finanskrisen i 2008.

Andelen personer i husholdninger med gjeld større enn tre ganger samlet inntekt økte mye blant de langtidsledige i perioden 2014 til 2017, da den kom opp i 24,5 prosent. Deretter falt andelen med stor gjeldsbelastning litt til 20,9 prosent i 2019, økte litt i 2020 og så falt fram til 18,5 prosent i 2023. Igjen, ser det ut til at andelen med høy gjeldsbelastning følger konjunktorene og sammensetningen

av gruppen. Langtidsledige hadde en noe lavere andel (18,5 prosent) med høy gjeldsbelastning enn blant befolkningen i stort, som i 2023 lå på 19,6 prosent.

Generelt har lavinntektsgruppen i mindre grad høy rente- og gjeldsbelastning. Å ha stor rentebelastning forutsetter at man har noe i gjeld, og mange i lavinntektsgruppen har såpass lave inntekter at de enten ikke har mulighet eller ønsker å ta opp lån for å kjøpe bolig eller bil (Omholt, 2024a).

Tabell 5.9.5 Andel med høy rente- og gjeldsbelastning. Personer i husholdninger der hovedinntektstaker er langtidsledig. 2020-2023. Prosent

	2020	2021	2022	2023
Andel personer i husholdninger med høy rentebelastning				
Hele befolkningen eksklusive studenter	4,7	2,8	4,0	15,5
Herav: med lavinntekt	9,1	6,4	7,8	11,5
Langtidsledige	9,4	5,8	8,6	14,6
Herav: med lavinntekt	8,9	6,0	9,0	10,4
Andel personer i husholdninger med høy gjeldsbelastning				
Hele befolkningen eksklusive studenter	22,8	22,1	21,4	19,6
Herav: med lavinntekt	20,1	18,8	17,5	15,9
Langtidsledige	22,7	20,6	19,9	18,5
Herav: med lavinntekt	18,7	16,6	18,5	16,1

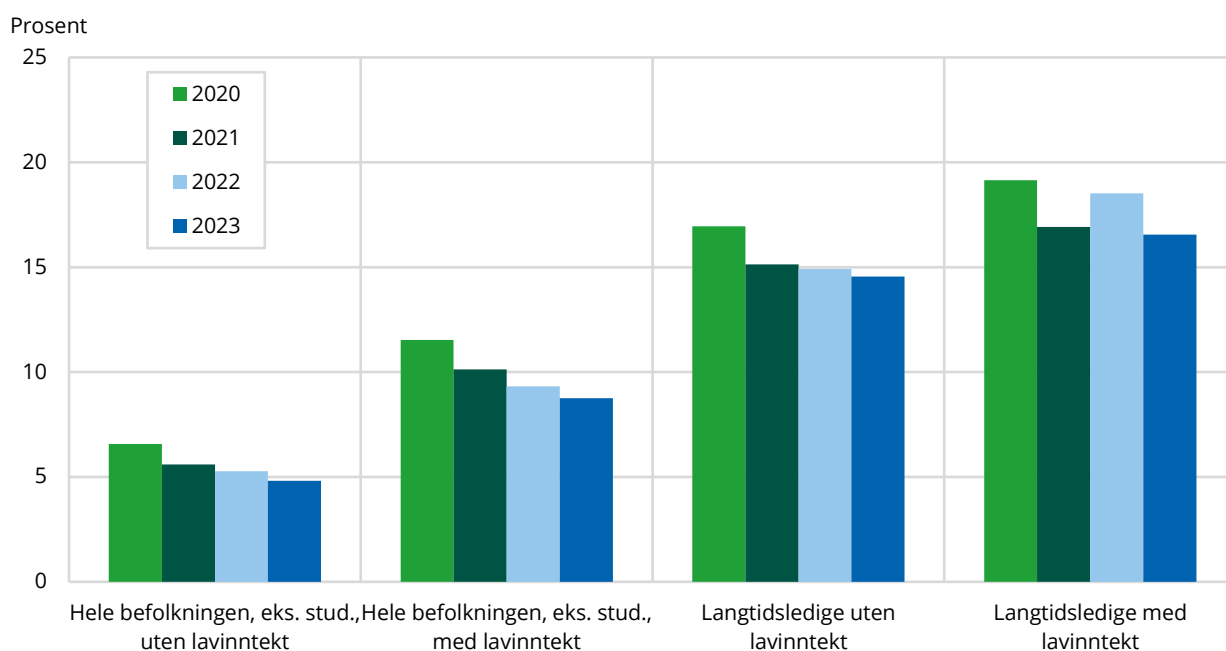
¹ For definisjon av indikatorer og grupper, se kapittel 2.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå. Tabell 12598

Tyngende usikret gjeld

I denne rapporten bruker vi en indikator for tyngende usikret gjeld som angir hvor mange som tilhører husholdninger der samlet rentebærende usikret gjeld (ekskludert nedbetalingslån med rentesats under en viss grense) er på minst 3000 kroner og 0,25 ganger husholdningens samlede inntekt. Det gis en grundigere vurdering av ulike indikatorer for tyngende usikret gjeld, og hvorfor akkurat denne definisjonen kan være en god indikator i kapittel 5.12.

Figur 5.9.4 Andel med tyngende usikret gjeld¹ for befolkningen ekskludert studenthusholdninger og langtidsledige med og uten lavinntekt (EU-skala 60 prosent). 2020-2023. Prosent

¹ For definisjon av indikatorer og grupper, se kapittel 2.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå.

Fra figur 5.9.4 ser vi at 8,8 prosent av alle personer i lavinntektshusholdninger (personer i studenthusholdninger utelatt), tilhørte en husholdning med tyngende usikret gjeld i 2023. Det var en større andel enn i befolkningen uten lavinntekt, på 4,8 prosent.

Blant personer i husholdninger der hovedinntektstaker er langtidsledig er det relativt sett vanligere å tilhøre en husholdning med tyngende usikret gjeld enn i resten av befolkningen, både blant dem uten og med lavinntekt. Dette kan henge sammen med at en del tar opp forbrukslån eller bruker mer kredittkort i perioder med arbeidsledighet, når de opplever at inntekten faller i forhold til det forbruket de er vant til. Men, også her ser vi fall i andelen siden 2020.

Inntektssammensetning

Som nevnt har langtidsledige en svakere tilknytning til arbeidsmarkedet enn befolkningen generelt, og har i mindre grad yrkesinntekt som viktigste inntektskilde. Dette gjenspeiles også i inntektssammensetningen for husholdninger der hovedinntektstaker er langtidsledig, som vist i tabell 5.9.4.

Tabell 5.9.6 Inntektssammensetningen for hele befolkningen og personer i husholdninger der hovedinntektstaker er langtidsledig. Andel av samlet inntekt (prosent) og gjennomsnitt i kroner. 2023

	Hele befolkningen ekskludert studenter			Langtidsledige		
	Alle	Ikke lavinntekt	Med lavinntekt ¹	Alle	Ikke lavinntekt	Med lavinntekt ¹
Yrkesinntekt	67	68	34	32	37	19
Kapitalinntekter ²	7	7	3	5	6	1
Overføringer	26	25	63	64	56	80
Herav:						
Arbeidsavklaringspenger	2	1	7	3	3	3
Alderspensjon	11	10	17	4	6	1
Uføretrygd	4	4	16	3	3	1
Tjenestepensjoner	4	4	2	2	2	0
Dagpenger ved arbeidsledighet	0	0	2	26	24	31
Bostøtte	0	-	2	2	1	5
Sosialhjelp	0	0	5	8	4	17
Introduksjonsstønad	0	-	3	1	0	4
Barnetrygd	1	1	2	2	1	4
Samlet inntekt	100	100	100	100	100	100
Samlet inntekt	1 024 700	1 143 400	305 900	504 200	746 200	296 300
Samlet inntekt etter skatt	760 100	843 800	253 000	419 600	596 900	267 300
Inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skala) ³	498 500	548 700	194 300	301 300	422 800	196 900
Antall personer i husholdningen	2,1	2,2	1,6	1,9	1,9	1,8
Antall barn i husholdningen	0,4	0,4	0,3	0,5	0,4	0,5
Antall husholdninger	2 583 538	2 217 339	366 199	18 372	8 492	9 880

¹ Lavinntekt er definert som under 60 prosent av medianinntekten for alle, ifølge EU-skalaen.

² Negative kapitalinntekter er satt lik 0.

³ Omfatter også negative kapitalinntekter.

Kilde: Innteks- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå.

I gjennomsnitt består 32 prosent av samlet husholdningsinntekt blant langtidsledige av yrkesinntekt, mens kapitalinntekter utgjør 5 prosent og overføringer, som er den klart viktigste inntektskilden, 64 prosent. Særlig blant de med lavinntekt er overføringer viktig: 80 prosent av samlet inntekt blant disse husholdningene kommer fra ulike stønader. Dette er en betydelig større andel enn blant lavinnteksgruppen generelt, som får vel 63 prosent av sine inntekter fra overføringer.

Det at overføringer utgjør en så stor andel av husholdningsinntekten til langtidsledige, skyldes først og fremst at de mottar mye i dagpenger. Dagpenger utgjør i gjennomsnitt 26 prosent av samlet inn-

tekt blant langtidsledige, mens andelen blant de som i tillegg har lavinntekt er 31 prosent. Langtidsledige med lavinntekt mottar videre mye i sosialhjelp, samt noe i form av bostøtte, introduksjonsstønad og barnetrygd.

Sammenliknet med inntektssammensetningen for langtidsledige i 2020, utgjorde yrkesinntekter og dagpenger en mindre andel av samlet inntekt i 2023, mens overføringer som sosialhjelp utgjorde en større andel. Igjen, kommer dette trolig av den endrede sammensetningen av gruppa som følge av pandemien.

Husholdninger der hovedinntektstaker er langtidsledig består i gjennomsnitt av litt færre personer (1,9) enn for husholdninger sett under ett (2,1), men har i snitt litt flere barn under 18 år (0,5 mot 0,4), noe som tyder på at langtidsledige har et lavere antall personer som kan være yrkesaktive per husholdning enn i befolkningen generelt, samt flere å forsørge. Dette gjelder imidlertid ikke for lavinntektshusholdningene. En husholdning der hovedinntektstaker har lavinntekt og er langtidsledig består i snitt av 1,8 personer, der 0,5 er barn under 18 år. Blant lavinntektshusholdninger generelt er gjennomsnittlig husholdningsstørrelse noe mindre (1,6 personer) og det er i snitt færre barn (0,3 barn under 18 år).

Inntektsfordeling

Som tabell 5.9.7 viser, er inntektsulikheten større innad gruppen langtidsledige enn i befolkningen som helhet, men forskjellene er mindre i 2023 enn i 2020. Ulikheten, målt ved forholdstallene S80/S20 og P90/P10, samt Gini-koeffisienten, har falt både for befolkningen som helhet og for langtidsledige, men i størst grad for de langtidsledige. Forholdstallet S80/S20 viser at gjennomsnittlig inntekt blant den femtedelen med høyest inntekt var 3,6 ganger så stor som gjennomsnittsinntekten til femtedelen med lavest inntekt for befolkningen. For langtidsledige tilsvarte dette forholdstallet 4,2 i 2020 og 3,9 i 2023.

P90/P10 er forholdstallet mellom inntekten til personen som har litt høyere inntekt enn 90 prosent av befolkningen, og personen som har litt lavere inntekt enn 90 prosent av befolkningen. I 2020 tilsvarte denne 3,3 blant de langtidsledige, og falt til 3,1 i 2023. Også Gini-koeffisienten falt fra 0,280 i 2020 til 0,262 i 2023.

Det har altså blitt en mindre inntektsspredning innad gruppen langtidsledige. Det er igjen naturlig å peke på de endringene i sammensetningen av gruppen som har funnet sted de siste årene, hvor de som var arbeidsledig under pandemien hadde betydelig større husholdningsinntekter enn de som vanligvis utgjør gruppen av langtidsledige.

Tabell 5.9.7 Fordeling av inntekt etter skatt per forbruksenhet¹ (EU-skala). Personer i husholdninger der hovedinntektstaker er langtidsledig. 2020-2023

	2020	2021	2022	2023
S80/S20²				
Hele befolkningen ekskl. studenter	3,6	4,0	3,6	3,6
Langtidsledige	4,2	3,8	4,4	3,9
P90/P10³				
Hele befolkningen ekskl. studenter	2,8	2,8	2,8	2,8
Langtidsledige	3,3	3,0	3,6	3,1
Gini-koeffisient⁴				
Hele befolkningen ekskl. studenter	0,252	0,279	0,253	0,248
Langtidsledige	0,280	0,265	0,280	0,262

¹ Negative beløp er nullstilt.

² S80/S20 er forholdet mellom gjennomsnittsinntektene til rikeste og fattigste 20 prosent i gruppen.

³ P90/P10 er forholdstallet mellom inntekten til den personen som befinner seg mellom desil 9 og desil 10 (P90) og inntekten til den personen som befinner seg mellom desil 1 og desil 2 (P10).

⁴ Gini-koeffisienten er et summarisk mål som varierer fra 0 (minst ulikhet) og 1 (størst ulikhet).

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå.

5.10. Sosiale indikatorer for mottakere av supplerende stønad

Aslak Hetland

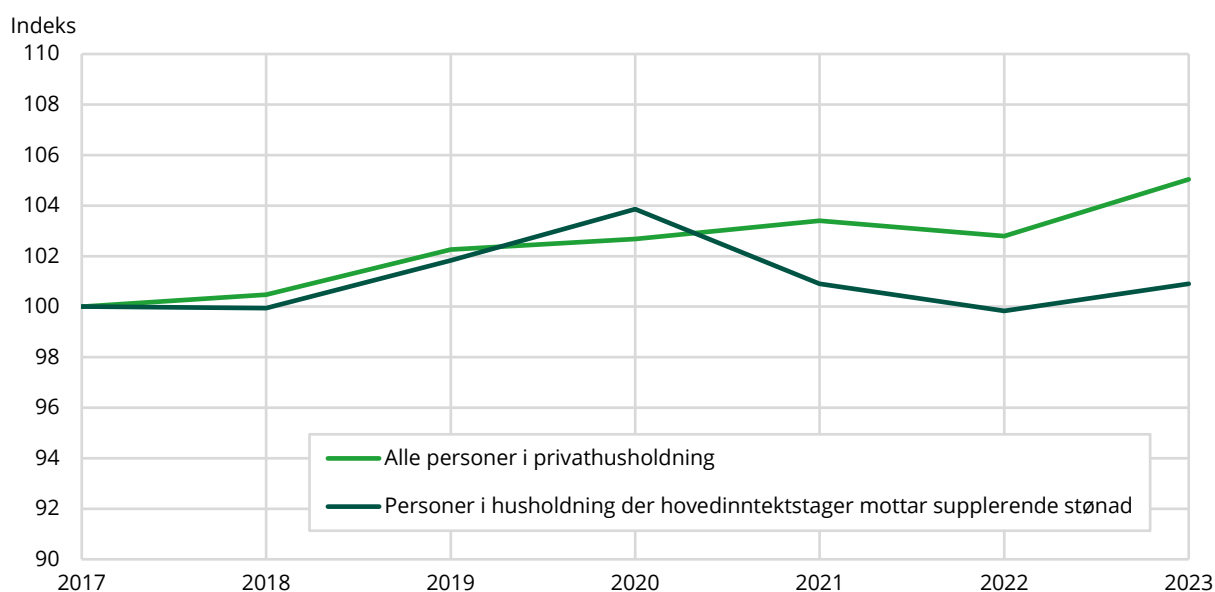
Hovedpunktene i dette kapittelet kan oppsummeres ved:

- Personer i husholdninger der hovedinntektstaker mottar supplerende stønad har hatt en svak utvikling i inntektsnivå siden 2020, og andelen med lavinntekt har økt til omtrent 95 prosent.
- Svært mange mottar bostøtte og flere er også avhengige av sosialhjelp.
- Det er få av dem med supplerende stønad som har noe særlig i formue og gjeld.
- I denne gruppen er det svært lite inntektsulikhet.

Supplerende stønad ble innført 1. januar 2006. Formålet med denne stønaden er å sikre en inntekt for personer med kort botid i Norge som er 67 år og eldre, og dermed har få eller ingen opptjente rettigheter til alderspensjon fra folketrygden. For å ha rett på supplerende stønad må man være bo-satt i Norge og ha innvilget oppholdstillatelse. Støtten er behovsprøvd mot alle andre inntekter fra Norge og andre land, inntekten til eventuell ektefelle eller samboer samt formue utover vanlig bolig.

Ordningen skal sikre mottakeren en inntekt som tilsvarer det minste nivået i folketrygden for alderspensjonister. Mottakere av supplerende stønad mottar høy eller ordinær sats avhengig av sivilstand. Før 2021 tilsvarte disse satsene minstepensjonsnivået fra gammelt regelverk for alderspensjonister. Ettersom det første årskullet av alderspensjonister som ble omfattet av det nye regelverket kunne motta minstestytelse ved fylte 67 år i 2021 (se også kapittel 5.5), ble også dette regelverket innført for mottakere av supplerende stønad (Prop. 27L (2020-2021)). Minstesatsene i de ulike regelverkene var i utgangspunktet satt likt ved innføringen i 2016, men satsene fra det nye regelverket, og da spesielt den ordinære satsen, har etter dette blitt regulert noe lavere enn satsene i det gamle regelverket. Til forskjell fra alderspensjonistene som får satsene det nye regelverket gradvis faset inn, fikk mottakere av supplerende stønad denne fullt innført fra 2021. Mottakerne av supplerende stønad hadde derfor en svak inntektsutvikling fra 2020 til 2021. I figur 5.10.1 ser vi hvordan blant annet dette har påvirket realinntektsveksten til husholdninger der hovedinntektstaker mottar supplerende stønad sammenlignet med hele befolkningen.

Figur 5.10.1 Realvekst i median husholdningsinntekt etter skatt per forbruksenhet for mottakere av supplerende stønad og befolkningen i alt¹. 2017=100

¹ Personer i studenthusholdninger er utelatt.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå.

I 2023 var det nesten 2 800 personer som tilhørte en husholdning der hovedinntektstakeren mottok supplerende stønad. De siste årene har det blitt litt flere mottakere av denne stønaden. Vel 60 prosent var kvinner og 9 av 10 mottar redusert ytelse som oftest fordi mottakere også har delvis rett på alderspensjon (NAV 2023d). Husholdningene til denne gruppen består i gjennomsnitt av få personer. Gjennomsnittlig husholdningsstørrelse var på 1,3 personer i 2023, klart mindre enn i befolkningen i alt, der gjennomsnittet var 2,1 personer. Rundt 60 prosent av alle som tilhører en husholdning der hovedinntektstaker mottar supplerende stønad bor alene.

Den største gruppen mottakere av supplerende stønad har bakgrunn fra Bosnia. Denne gruppen utgjorde nesten hver femte mottaker i 2023. Dette var personer som fikk kollektiv beskyttelse i Norge i 1993, etter krigen i Bosnia-Herzegovina året før (Jensen, 2016). Det er også en stor gruppe som har bakgrunn fra Somalia og Irak. Størst økning ser vi imidlertid for mottakere med bakgrunn fra Syria i perioden med nesten 100 personer fra 2020 til 2023.

Lavinntekt

Som vist i tabell 5.10.1, var andelen med lavinntekt blant personer i husholdninger der hovedinntektstaker mottok supplerende stønad svært stor også i begynnelsen av perioden med 75,3 prosent i 2020. Andelen med lavinntekt økte imidlertid vesentlig i 2021 ettersom blant annet nivået for ytelsen ble endret. Etter dette inngår så å si alle mottakere av supplerende stønad i lavinntektsgruppen og andelen med lavinntekt har holdt seg stabil på i underkant av 95 prosent.

Tabell 5.10.1 Prosentvis andel og antall¹ med lavinntekt (EU-skala 60 prosent). 2020-2023

	2020	2021	2022	2023
Hele befolkningen ekskl. studenter				
Antall personer	5 226 906	5 266 285	5 340 621	5 400 915
Andel med lavinntekt	11,0	10,7	10,9	10,9
Antall med lavinntekt	576 300	561 500	581 000	589 100
Mottakere av supplerende stønad²				
Antall personer	2 613	2 567	2 770	2 781
Andel med lavinntekt	75,3	94,1	93,4	94,5
Antall med lavinntekt	2 000	2 400	2 600	2 600

¹ Avrundede tall.

² Personer i husholdninger der hovedinntektstaker mottar supplerende stønad.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå. Tabell 12599

Yrkestilknytning

Siden mottakere av supplerende stønad er 67 år og eldre, står personer som tilhører husholdninger der hovedinntektstakeren mottar denne stønaden i hovedsak utenfor arbeidslivet, og nesten alle tilhører en husholdning uten noen yrkestilknyttede, som vist i tabell 5.10.2. Det er også veldig få i denne gruppen som har yrkesinntekt som viktigste inntektskilde. Overføringer utgjør nesten hele inntekten til mottakerne av supplerende stønad, som vi kommer tilbake til litt senere i kapittelet.

Utdanning

I 2023 tilhørte drøyt fire av ti personer i husholdningene der hovedinntektstakeren mottar supplerende stønad også en husholdning der hovedinntektstaker hadde lav utdanning. Blant hele befolkningen gjaldt dette for færre enn to av ti personer, som vist i tabell 5.10.3. Sammenligner vi lavinntektsgruppene var andelen 42,5 prosent blant mottakere av supplerende stønad – noen flere enn blant lavinntektsbefolkningen generelt (36,9 prosent).

Mens andelen med lav utdanning synker i befolkningen, har andelen blant mottakere av supplerende stønad holdt seg forholdsvis stabil i perioden fra 2020 til 2023. Blant mottakerne av supplerende stønad var det også en relativt stor gruppe, 9,9 prosent i 2023, som tilhørte en husholdning der hovedinntektstakeren hadde uoppgitt utdanning.

Tabell 5.10.2 Indikatorer¹ for yrkestilknytning. 2020-2023. Prosent

	2020	2021	2022	2023
Andel personer i husholdninger uten noen yrkestilknyttede				
Hele befolkningen eksklusive studenter	24,3	24,3	24,6	25,2
Herav: Personer med lavinntekt	64,0	65,2	66,7	67,2
Mottakere av supplerende stønad	98,8	99,3	99,0	99,3
Herav: Personer med lavinntekt	99,3	99,8	100,0	100,0
Andel personer i husholdninger der yrkesinntekt er største inntekt				
Hele befolkningen eksklusive studenter	72,0	71,6	72,6	72,0
Herav: Personer med lavinntekt	37,9	36,9	38,0	37,4
Mottakere av supplerende stønad	0,5	0,4	0,4	0,5
Herav: Personer med lavinntekt	0,3	0,1	0,2	0,2

¹ For definisjon av indikatorer og grupper, se kapittel 2.5.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå. Tabell 12598

Tabell 5.10.3 Indikatorer¹ for utdanning. 2020-2023. Prosent

	2020	2021	2022	2023
Andel personer i husholdninger der hovedinntektstaker har lav utdanning				
Hele befolkningen eksklusive studenter	17,4	16,9	16,4	16,2
Herav: Personer med lavinntekt	39,9	39,4	36,2	36,9
Mottakere av supplerende stønad				
Herav: Personer med lavinntekt	42,3	43,5	42,0	43,1
Herav: Personer med lavinntekt	42,9	44,4	42,0	42,5

¹ For definisjon av indikatorer og grupper, se kapittel 2.5.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå. Tabell 12598

Økonomisk utsatthet

Mottakere av supplerende stønad er avhengige av ulike overføringer for å sikre inntekten sin. Supplerende stønad og alderspensjon er som vi skal se senere de viktigste inntektskildene, men det er også mange som mottar bostøtte og sosialhjelp. Som vist i tabell 5.10.4 fikk 67,2 prosent av mottakerne av supplerende stønad bostøtte og 26,7 prosent mottok sosialhjelp i 2023. Det var 23,6 prosent som mottok begge disse stønadene. Denne andelen har økt fra 17,8 prosent i 2020. Andelene blant de med lavinntekt var naturlig nok omtrent på samme nivå, men sammenlignet med lavinntektsusholdninger i hele befolkningen er det klart flere av de med supplerende stønad som får bostøtte.

Rente- og gjeldsbelastning

Det er svært få mottakere av supplerende stønad som har opparbeidet seg mye gjeld. Tabell 5.10.6 viser da også at det er få i denne gruppen som tilhører husholdninger med stor rente- eller gjeldsbelastning. Andelene med høy gjeldsbelastning har imidlertid økt blant mottakere av supplerende stønad og gruppen følger dermed utviklingen for befolkningen der andelene som har høy rentebelastning vokste kraftig i perioden ettersom styringsrenten økte.

Siden supplerende stønad er behovsprøvd mot formue, bortsett fra vanlig bolig, er det få av disse mottakerne som har særlig stor formue og få som har stor gjeld. Inntektsstatistikken for 2023 viser at i underkant av 40 prosent av husholdningene der hovedinntektstaker mottok supplerende stønad hadde gjeld, og at median gjeld blant disse var på 110 000 kroner. Som vist i kapittel 5.12 var det også få som hadde såkalt tyngende usikret gjeld, altså at de hadde forbruksgjeld av en viss størrelse i forhold til inntekten sin. Selv om de fleste mottakerne av supplerende stønad tilhørte en husholdning med finansformue – de fleste har jo en bankkonto – var beløpene små. Median finansformue var på 16 000 kroner i 2023. Denne gruppen har dermed få andre økonomiske midler å støtte seg på enn inntekten.

Tabell 5.10.4 Indikatorer for økonomisk utsatthet. 2020-2023. Prosent

	2020	2021	2022	2023
Andel personer i husholdninger som mottar bostøtte				
Hele befolkningen ekskl. studenter	4,5	4,2	4,9	5,5
Herav: med lavinntekt	25,9	25,1	28,0	31,4
Mottakere av supplerende stønad	60,2	62,2	67,1	67,2
Herav: med lavinntekt	71,5	62,3	66,1	66,6
Andel personer i husholdninger som mottar sosialhjelp				
Hele befolkningen ekskl. studenter	4,5	4,3	4,6	5,3
Herav: med lavinntekt	21,4	20,2	21,7	24,7
Mottakere av supplerende stønad	21,2	23,7	26,3	26,7
Herav: med lavinntekt	22,6	22,2	23,8	24,3
Andel personer i husholdninger som mottar bostøtte og sosialhjelp				
Hele befolkningen ekskl. studenter	2,5	2,4	2,6	3,1
Herav: med lavinntekt	15,5	14,6	15,6	18,2
Mottakere av supplerende stønad	17,8	20,4	23,3	23,6
Herav: med lavinntekt	19,1	18,8	20,9	21,6

¹ For definisjon av indikatorer og grupper, se kapittel 2.5.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå. Tabell 12598

Tabell 5.10.5 Indikatorer¹ for rente- og gjeldsbelastning. 2020-2023. Prosent

	2020	2021	2022	2023
Andel personer i husholdninger med høy rentebelastning				
Hele befolkningen ekskl. studenter	4,7	2,8	4,0	15,5
Herav: med lavinntekt	9,1	6,4	7,8	11,5
Mottakere av supplerende stønad	1,8	1,6	3,1	4,8
Herav: med lavinntekt	2,1	1,7	3,1	4,8
Andel personer i husholdninger med høy gjeldsbelastning				
Hele befolkningen ekskl. studenter	22,8	22,1	21,4	19,6
Herav: med lavinntekt	20,1	18,8	17,5	15,9
Mottakere av supplerende stønad	5,0	5,2	6,1	6,0
Herav: med lavinntekt	5,6	6,1	6,1	5,6

¹ For definisjon av indikatorer og grupper, se kapittel 2.5.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå. Tabell 12598

Inntektssammensetning

Supplerende stønad blir behovsprøvd mot inntekt og formue, og siden det er få yrkesaktive i husholdninger der hovedinntektstaker mottar supplerende stønad, utgjorde overføringer 99 prosent av samlet husholdningsinntekt for denne gruppen. Som vist i tabell 5.10.6, utgjorde den supplerende stønaden nesten halvparten av samlet inntekt for disse husholdningene i 2023 – men mottakere av supplerende stønad mottar også andre typer overføringer. Om lag 35 prosent av samlet inntekt kom i form av alderspensjon fra folketrygden mens bostøtte og sosialhjelp samlet utgjorde 13 prosent.

Sammenligner vi lavinntektshusholdninger for mottakere av supplerende stønad med lavinntekts-husholdningene i befolkningen samlet, ser vi at mottakerne av supplerende stønad har en lav samlet inntekt. Likevel har de en gjennomsnittlig inntekt etter skatt per forbruksenhet som var omtrent 40 000 kroner høyere enn blant alle lavinntektshusholdninger. Dette skyldes nok i hovedsak at mottakere av supplerende stønad betaler relativt lite i skatt, og at de bor i husholdninger med færre personer.

Tabell 5.10.6 Inntektssammensetning for hele befolkningen (ekskl. studenter) og husholdninger der hovedinntektstaker mottar supplerende stønad. Andel av samlet inntekt (prosent) og gjennomsnitt i kroner. 2023

	Hele befolkningen ekskl. studenter			Mottakere av supplerende stønad		
	Alle	Ikke lavinntekt	Med lavinntekt ¹	Alle	Ikke lavinntekt	Med lavinntekt ¹
Yrkesinntekt	67	68	34	1	8	1
Kapitalinntekter ²	7	7	3	0	0	0
Overføringer	26	25	63	99	92	99
<i>Herav:</i>						
Supplerende stønad	0	0	0	47	31	48
Alderspensjon	11	10	17	35	25	36
Bostøtte	0	0	2	9	7	9
Sosialhjelp	0	0	5	4	13	3
Samlet inntekt	100	100	100	100	100	100
Samlet inntekt	1 024 700	1 143 400	305 900	271 100	415 100	264 600
Samlet inntekt etter skatt	760 100	843 800	253 000	270 100	404 700	264 100
Inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skala) ³	498 500	548 700	194 300	237 800	311 900	234 500
Antall personer i husholdningen	2,1	2,2	1,6	1,3	1,6	1,3
Antall husholdninger	2 583 538	2 217 339	366 199	2 177	94	2 083

¹ Lavinntekt er definert som under 60 prosent av medianinntekten for alle, ifølge EU-skalaen.

² Negative kapitalinntekter er satt lik 0.

³ Omfatter også negative kapitalinntekter.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå.

Inntektsfordeling

Som vist tidligere, er personer som tilhører en husholdning der hovedinntektstaker mottar supplerende stønad en liten gruppe, på under 2 800 personer i 2023. Ettersom mottakerne av supplerende stønad i stor grad lever av denne stønaden, er det naturlig at det ikke er så store ulikheter i inntektene til personene som tilhører gruppen, slik tabell 5.10.7 også viser. I 2023 var gjennomsnittsinntekten til femtedelen av mottakerne av supplerende stønad med høyest inntekt bare 1,6 ganger så stor som gjennomsnittsinntekten til femtedelen med lavest inntekt (S80/S20) – et tall som har endret seg lite de siste årene. Tilsvarende forholdstall i hele befolkningen i 2023 var betraktelig større - lik 3,6. Også ulikhetsmålene P90/P10 og Gini-koeffisienten viser at inntektsforskjellene blant mottakerne av supplerende stønad er små sammenlignet med befolkningen som helhet.

Tabell 5.10.7 Fordeling av inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skala). Hele befolkningen og mottakere av supplerende stønad. 2020-2023

	2020	2021	2022	2023
S80/S20²				
Hele befolkningen ekskl. studenter	3,6	4,0	3,6	3,6
Mottakere av supplerende stønad	1,7	1,7	1,7	1,6
P90/P10³				
Hele befolkningen ekskl. studenter	2,8	2,9	2,8	2,8
Mottakere av supplerende stønad	1,6	1,5	1,5	1,5
Gini-koeffisient⁴				
Hele befolkningen ekskl. studenter	0,252	0,279	0,253	0,248
Mottakere av supplerende stønad	0,104	0,107	0,105	0,095

¹ Negative beløp er nullstilt. Personer i studenthusholdninger er utelatt.

² S80/S20 er forholdet mellom gjennomsnittsinntektene til rikeste og fattigste 20 prosent i gruppen.

³ P90/P10 er forholdstallet mellom inntekten til den personen som befinner seg mellom desil 9 og desil 10 (P90) og inntekten til den personen som befinner seg mellom desil 1 og desil 2 (P10).

⁴ Gini-koeffisienten er et summarisk mål som varierer fra 0 (minst ulikhet) og 1 (størst ulikhet).

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå.

5.11. Sosiale indikatorer for personer under gjeldsordning

Elisabeth Løyland Omholt

Hovedpunktene i dette kapittelet kan oppsummeres ved:

- Personer i husholdninger under gjeldsordning er en ganske liten gruppe, men antallet har økt de siste årene.
- Omtrent en fjerdedel av personene i denne gruppen har lavinntekt, men siden lavinntekt beregnes på inntekt før trekket som følger av gjeldsordningen, kan økonomien for mange i denne gruppen være atskillige strammere enn statistikken viser.
- Blant dem under gjeldsordning er det mange med lav utdanning, mange mottar uføretrygd eller arbeidsavklaringspenger og andelene som mottar bostøtte og sosialhjelp øker.

I dette kapittelet skal vi se på økonomiske indikatorer for personer som tilhører en husholdning der hovedinntektstaker er under offentlig gjeldsordning. Gjeldsordning er en ordning for privatpersoner som sliter med å betjene gjeld, og ikke får til en frivillig avtale med sine kreditorer. Man søker gjennom namsmannen, og man kan enten oppnå en frivillig ordning med kreditorene eller retten kan avgjøre at du skal få gjeldsordning (tvungen for kreditorene). Når man er under gjeldsordning, vil namsmannen sette opp et budsjett som skal dekke rimelige levekostnader, mens overskytende inntekt skal gå til å betale ned på gjeldskrav. En gjeldsordning varer i typisk 5 år, og etter at man er ferdig med ordningen, slettes resterende gjeld ((Politiet, 2025), (Brækhus, 2025)).

Opplysninger om hvem som er under offentlig gjeldsordning er hentet fra Løsøreregisteret. I SSBs statistikk inngår alle personer som var registrert med et vedtak om at man var under offentlig gjeldsordning ved utgangen av inntektsåret. Personer som ved samme tidspunkt var registrert som under forhandling for å få gjeldsordning, er ikke med.

Ved utgangen av 2023 var det i alt 11 400 personer, bosatte i privathusholdninger, som var under gjeldsordning (studenter medregnet her). Det var en økning fra året før, da 10 600 personer var under gjeldsordning. Drøyt 40 prosent av personene under gjeldsordning er kvinner.

Av de 11 400 personene som var under gjeldsordning i 2023, var omtrent 8 600 hovedinntektstaker i den husholdningen de tilhørte. Dermed var det altså omtrent 2 800 personer, eller en fjerdedel av alle under gjeldsordning, som tilhørte en husholdning med en annen hovedinntektstaker.

Utelater vi de svært få studenthusholdningene under gjeldsordning finner vi at antall personer som tilhørte en husholdning der hovedinntektstaker er under gjeldsordning, var på 15 811 i 2023. Sammenlignet med 2020, var dette 2 000 personer eller 14 prosent flere. Så selv om det totalt sett er en liten gruppe som er under gjeldsordning, har gruppen økt betraktelig i perioden mellom 2020 og 2023.

En relativt stor andel av personene som er i husholdninger under gjeldsordning er aleneboende mellom 35 og 66 år, 25 prosent. Videre tilhører 16 prosent en enslig forsørger-husholdning og 28 prosent husholdningstypen «par med barn under 18 år». I tillegg er det relativt mange som har innvandrerbakgrunn, 29 prosent, der nærmere halvparten har flyktningbakgrunn. Videre er det mange i gruppen av dem under gjeldsordning som får ulike stønader, 24 prosent er sosialhjelpsmottakere, 31 prosent får uføretrygd og 11 prosent får arbeidsavklaringspenger.

Lavinntekt

I 2023 var andelen med lavinntekt blant personer som tilhørte en husholdning der hovedinntektstaker var under gjeldsordning på 24,4 prosent. Dette tilsvarte snaut 4 000 personer. Personer i studenthusholdninger er utelatt her, men det er uansett få. Blant gruppen under gjeldsordning er

dermed *andelen* med lavinntekt nesten 2,5 ganger så stor som i hele befolkningen i alt. I *antall personer* utgjør likevel personer under gjeldsordning en liten del av lavinnteksgruppen.

Ser vi på utviklingen i andelen med lavinntekt blant dem under gjeldsordning de siste fire årene, finner vi at andelen har falt, fra 28,7 prosent i 2020 til 24,4 prosent i 2023. I samme periode holdt andelen med lavinntekt i hele befolkningen seg ganske stabil rundt 11 prosent.

Tabell 5.11.1 Prosentvis andel og antall¹ med lavinntekt (EU-skala 60 prosent). 2020-2023

	2020	2021	2022	2023
Hele befolkningen uten studenter	5 226 906	5 266 285	5 340 621	5 400 915
Andel med lavinntekt	11,0	10,7	10,9	10,9
Antall med lavinntekt	576 300	561 500	581 000	589 100
Under gjeldsordning	13 841	14 006	14 801	15 811
Andel med lavinntekt	28,7	26,2	24,0	24,4
Antall personer med lavinntekt	4 000	3 700	3 600	3 900

¹ Avrundede tall.

Kilde: Inntekt og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå. Statistikkbanktabell 12599

Fra statistikkgrunnlaget er det ikke mulig å beregne hvor mye av den disponible inntekten til personer under gjeldsordning som må brukes til å betjene gjeld. Lavinntektsandelen blant dem under gjeldsordning er dermed beregnet på inntekt etter skatt *før* utleggstrekket som følger av gjeldsordningsavtalen. Det betyr at den daglige økonomien for dem med gjeldsordning kan være atskillig strammere enn det statistikken viser.

Yrkestilknytning

Personer i husholdninger der hovedinntektstaker er under gjeldsordning er i mindre grad yrkestilknyttet enn resten av befolkningen. I 2023 var andelen personer i husholdninger uten noen yrkestilknyttede på 44,6 prosent blant dem under gjeldsordning, mot 25,2 prosent i hele befolkningen. Ser vi kun på dem med lavinntekt, var tilsvarende andeler på 76,3 prosent blant dem under gjeldsordning og 67,2 prosent i hele befolkningen, og i begge gruppene har andelen uten yrkestilknyttede økt siden 2020.

Tabell 5.11.2 Indikatorer¹ for yrkestilknytning. 2020-2023. Prosent

	2020	2021	2022	2023
Andel personer i husholdninger uten noen yrkestilknyttede				
Hele befolkningen uten studenter	24,3	24,3	24,6	25,2
Med lavinntekt	64,0	65,2	66,7	67,2
Under gjeldsordning	45,7	44,0	43,6	44,6
Med lavinntekt	70,9	74,1	76,3	76,3
Andel personer i husholdninger der yrkesinntekt er største inntekt				
Hele befolkningen uten studenter	72,0	71,6	72,6	72,0
Med lavinntekt	37,9	36,9	38,0	37,4
Under gjeldsordning	47,1	48,7	50,7	50,1
Med lavinntekt	24,5	20,8	21,8	22,2

¹ For definisjon av indikatorer og grupper, se kapittel 2.

Kilde: Inntekt og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå. Statistikkbanktabell 12598

Andelen personer som tilhører husholdninger der yrkesinntekt er største inntekt er tilsvarende mindre blant dem under gjeldsordning (50,1 prosent) enn i hele befolkningen i alt (72 prosent). I lavinnteksgruppen er det relativt få av dem under gjeldsordning som har yrkesinntekt som viktigste inntektskilde: 22,2 prosent. I 2020 var tilsvarende andel på 24,5 prosent. Det kan derfor se ut som

personer under gjeldsordning og som hadde lavinntekt hadde svakere yrkestilknytning i 2023 enn i 2020.

Utdanning

Personer i husholdninger der hovedinntektstaker er under gjeldsordning tilhører i mye større grad husholdninger der hovedinntektstaker har lav utdanning sammenlignet med befolkningen generelt. Mens andelen med lav utdanning i hele befolkningen var på 16,2 prosent i 2023, var tilsvarende andel på 40,9 prosent blant dem under gjeldsordning - altså 2,5 ganger så stor. Videre har andelen med lav utdanning blant dem under gjeldsordning holdt seg nokså stabil mellom 2020 og 2023, mens andelen i hele befolkningen har gått litt ned.

Også blant dem under gjeldsordning med lavinntekt er det vanligere å ha lav utdanning enn i lavinntektsgruppen generelt, men her er forskjellene ikke fullt så store. Mens 36,9 prosent av lavinntektsgruppen i alt har lav utdanning, gjelder dette 51,8 prosent av dem under gjeldsordning med lavinntekt. Men – der andelen med lav utdanning har gått litt ned blant dem med lavinntekt generelt de siste årene, har den så vidt økt blant de med gjeldsordning i lavinntektsgruppen. Statistikken tyder derfor på at personer under gjeldsordning i noe økende grad kjennetegnes av å stå utenfor arbeidslivet og ha lav utdanning.

Tabell 5.11.3 Indikator¹ for utdanning. 2020-2023. Prosent

	2020	2021	2022	2023
Personer i husholdninger der hovedinntektstaker har lav utdanning				
Hele befolkningen uten studenter	17,4	16,9	16,4	16,2
Med lavinntekt	39,8	39,4	36,2	36,9
Under gjeldsordning				
Med lavinntekt	41,8	40,5	40,4	40,9
	50,8	52,1	52,1	51,8

¹ For definisjon av indikatorer og grupper, se kapittel 2.

Kilde: Inntekt og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå. Statistikkbanktabell 12598

Økonomisk utsatthet

Personer under gjeldsordning får beholde egen inntekt til å dekke de viktigste behovene, mens alt overskytende går til å betale ned på gjeldskrav. Det kan nok derfor være at mange av dem sliter med å få endene til å møtes økonomisk. Personer i husholdninger der hovedinntektstaker er under gjeldsordning mottar i mye større grad sosialhjelp og bostøtte enn befolkningen som helhet, og andelen har økt de siste årene.

I 2023 var det omtrent en fjerdedel, 24,6 prosent, av dem under gjeldsordning som fikk bostøtte – mot snaut 5,5 prosent i befolkningen som helhet. Andelen som mottok sosialhjelp var enda større, og som vi ser fra tabell 5.11.4 har både andelen som fikk henholdsvis bostøtte og sosialhjelp økt mellom 2020 og 2023 i denne gruppen. Andelen som mottok begge stønadene har også økt litt, fra 13,1 prosent i 2020 til 14,7 prosent i 2023.

Også i lavinntektsgruppen er det vanligere å motta sosialhjelp eller bostøtte blant dem under gjeldsordning enn i gruppen generelt. 27,4 prosent av dem under gjeldsordning som hadde lavinntekt i 2023 mottok både sosialhjelp og bostøtte, en liten økning fra 2020. Dette var 1,5 ganger så stor andel som i lavinntektsgruppen som helhet. Samtidig har økningen i andelen som mottar både bostøtte og sosialhjelp økt mer i lavinntektsgruppen generelt enn blant dem med gjeldsordning i lavinntektsgruppen i denne perioden.

Tabell 5.11.4 Indikatorer¹ for økonomisk utsatthet. 2020-2023. Prosent

	2020	2021	2022	2023
Andel personer i husholdninger som mottar bostøtte				
Hele befolkningen uten studenter	4,5	4,2	4,9	5,5
Med lavinntekt	25,9	25,1	28	31,4
Under gjeldsordning				
Med lavinntekt	20,6	17,7	22,2	24,6
	42,1	40,6	50,8	53,9
Andel personer i husholdninger som mottar sosialhjelp				
Hele befolkningen uten studenter	4,5	4,3	4,6	5,3
Med lavinntekt	21,4	20,2	21,7	24,7
Under gjeldsordning				
Med lavinntekt	25,8	24,7	26,1	28,4
	36,5	36,8	38,9	37,5
Andel personer i husholdninger som mottar både bostøtte og sosialhjelp				
Hele befolkningen uten studenter	2,5	2,4	2,6	3,1
Med lavinntekt	15,5	14,6	15,6	18,2
Under gjeldsordning				
Med lavinntekt	13,1	10,6	12,9	14,7
	25,1	23,3	27	27,4

¹ For definisjon av indikatorer og grupper, se kapittel 2.

Kilde: Inntekt og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå. Statistikkbanktabell 12598

Rente- og gjeldsbelastning

Personer under gjeldsordning har jo havnet under denne ordningen fordi de selv ikke klarer å betjene gjelden sin, og er vurdert til at de ikke kommer til å være i stand til å klare det i overskuelig fremtid (Regjeringa, 2025). Sånn sett kan man jo si at alle i denne gruppen sliter med stor gjelds- og rentebelastning. Ettersom mange i denne gruppen har mye usikret gjeld, som kredittkort og forbrukslån ((Omholt, 2024b), kapittel 5.12), er det ikke nødvendigvis størrelsen på gjelden i seg selv som er problematisk. Derimot tyder statistikken på at mange av dem under gjeldsordning har forholdsvis lave inntekter og at mye av gjelden kan være svært dyr å betjene, siden den er usikret.

Ser vi på indikatoren «stor gjeldsbelastning», som gjennomgående brukes i kapittel 5 i denne rapporten, ser vi at andelen med stor gjeldsbelastning blant dem under gjeldsordning ikke er så veldig mye større enn i befolkningen generelt: 25,6 prosent av dem under gjeldsordning hadde gjeld som utgjorde minst tre ganger samlet inntekt i 2023. Men – her må vi huske på at størrelsen på gjelden i seg selv jo da kanskje ikke sier så mye og i tillegg at samlet inntekt er beregnet før gjeldstrekk som følger med gjeldsordningen. Indikatoren for stor gjeldsbelastning dekker dermed antakeligvis ganske dårlig hvordan de under gjeldsordning selv opplever sin egen gjeldsbelastning. For best mulig å måle gjeldsbelastningen for personer i gjeldsordningshusholdninger, hadde det trolig vært mer hensiktsmessig å analysere gjeldssituasjonen rett før eller i det de kommer inn på gjeldsordning, og ikke mens de allerede er under gjeldsordning.

Indikatoren «høy rentebelastning» sier nok heller ikke så mye om hvilken belastning personer under gjeldsordning har fra å betjene gjeld. Ettersom de jo nettopp er under gjeldsordning, trekkes de fast fra inntekten for å betjene gjeldskrav, som dekker alle krav fra kreditorer som er oppgitt og innmeldt under gjeldsordningsforhandlingen. Det de under gjeldsordning betaler av renteutgifter utover dette, er antakeligvis renter på eventuell gjeld som tilhører andre personer i husholdningen og eventuelle renter på boliglån som ikke er dekket av gjeldsordningen (Lovdata, 2025a). Resultatene fra tabell 5.11.5 tyder også på at de under gjeldsordning betaler ganske lite i renteutgifter utover gjeldstrekket, ettersom andelen med «høy renteutgiftsbelastning», slik det måles etter definisjonen i kapittel 2, er på «kun» 5,9 prosent blant dem under gjeldsordning.

I kapittel 5.12 omtales andelene med tyngende usikret gjeld, og her ser vi at dette gjelder svært mange av dem som er under gjeldsordning.

Tabell 5.11.5 Indikatorer¹ for rente- og gjeldsbelastning, 2020-2023. Prosent

	2020	2021	2022	2023
Andel personer i husholdninger med høy rentebelastning				
Hele befolkningen uten studenter	4,7	2,8	4,0	15,5
Med lavinntekt	9,1	6,4	7,8	11,5
Under gjeldsordning				
Med lavinntekt	4,7	4,3	4,4	5,9
	3,5	2,9	2,4	2,4
Andel personer i husholdninger med stor gjeldsbelastning				
Hele befolkningen uten studenter	22,8	22,1	21,4	19,6
Med lavinntekt	20,1	18,8	17,5	15,9
Under gjeldsordning				
Med lavinntekt	24,6	26,0	26,3	25,6
	24,0	23,9	24,4	26,0

¹ For definisjon av indikatorer og grupper, se kapittel 2.

Kilde: Inntekt og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå. Statistikkbanktabell 12598

Inntektssammensetning

Personer under gjeldsordning kjennetegnes av at mange står utenfor arbeidslivet eller har en svak yrkestilknytning. I gjennomsnitt utgjør overføringer den viktigste inntektskilden for husholdninger der hovedinntektstaker er under gjeldsordning, på 52 prosent. Blant gjeldsordningshusholdningene med lavinntekt, er overføringer den desidert viktigste inntekten, og utgjør til sammen 84 prosent av samlet inntekt. De er dermed enda mer avhengig av ulike stønader enn lavinntektshusholdninger generelt.

Som nevnt er det relativt mange uføretrygdde i gruppen av dem under gjeldsordning. I alt utgjør uføretrygd i snitt 24 prosent av samlet inntekt blant disse husholdningene, og ser vi kun på dem med lavinntekt kommer nesten halvparten av inntekten fra uføretrygd. Deretter følger arbeidsavklaringspenger, alderspensjon og sosialhjelp. Sammenlignet med lavinntektshusholdninger generelt, har likevel gjeldsordningshusholdninger med lavinntekt et litt høyere inntektsnivå. Gjennomsnittlig inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skala) er drøyt 50 000 kroner høyere blant lavinntektshusholdninger under gjeldsordning enn lavinntektshusholdninger generelt. En årsak til dette kan være at man må ha hatt gjeldsproblemer en stund for å få innvilget gjeldsordning (Landsvik & Bergslid, 2025). Derfor er det da antakeligvis få relativt nyankomne innvandrere med lave inntekter fra sosialhjelp og introduksjonsstønad som befinner seg i denne gruppen, mens disse utgjør en større andel av lavinntektsgruppen generelt.

Tabell 5.11.6 Inntektsregnskap for hele befolkningen og husholdninger under gjeldsordning¹. Andel av samlet inntekt i prosent og gjennomsnitt i kroner. 2023

	Hele befolkningen, eks. stud.			Husholdninger der hovedinntektstaker er under gjeldsordning		
	I alt	Ikke	Med	I alt	Ikke	Med
		lavinntekt	lavinntekt ²		lavinntekt	lavinntekt ²
Yrkesinntekt	67	68	34	47	53	16
Kapitalinntekter ³	7	7	3	0	0	0
Overføringer	26	25	63	52	46	84
Herav:						
Alderspensjon	11	10	17	6	6	7
Uføretrygd	4	4	16	24	20	47
Arbeidsavklaringspenger	2	1	7	8	7	13
Dagpenger ved arbeidsledighet	0	0	2	1	1	1
Sykepenger	2	2	2	4	5	2
Barnetrygd	1	1	2	2	2	3
Bostøtte	0	0	2	1	0	3
Sosialhjelp	0	0	5	2	2	4
Kvalifiseringsstønad	0	0	0	0	0	1
Mottatt underholdsbidrag ⁴	0	0	0	1	1	1
Samlet inntekt	100	100	100	100	100	100
Samlet inntekt	1 024 700	1 143 400	305 900	615 800	711 000	366 300
Inntekt etter skatt	760 100	843 800	253 000	489 300	558 200	308 600
Inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skala) ⁵	498 500	548 700	194 300	358 200	399 500	250 000
Antall personer i husholdningen	2,1	2,2	1,6	1,9	1,9	1,6
Antall barn under 18 år i husholdningen	0,4	0,4	0,3	0,4	0,4	0,4
Antall husholdninger	2 583 538	2 217 339	366 199	8 544	6 185	2 359

¹ For definisjon av indikatorer og grupper, se kapittel 2.² Lavinntekt er definert som inntekt under 60 prosent av medianinntekten for alle. EU-skala.³ Negative kapitalinntekter er satt lik 0.⁴ Omfatter kun offentlig avtalte barnebidrag.⁵ Omfatter også negative kapitalinntekter.

Kilde: Inntekt og formue for husholdninger, Statistisk sentralbyrå

Inntektsfordeling

Blant personer i gjeldsordningshusholdninger er inntektsulikheten lav sammenlignet med hele befolkningen. Som nevnt, er det svært mange med ytelser fra folketrygden som viktigste inntektskilde i denne gruppen, og disse har ofte et nedre og øvre tak som bidrar til å redusere inntektsulikheten.

Tabell 5.11.7 Fordeling av inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skala)¹. 2020-2023

	2020	2021	2022	2023
S80/S20²				
Hele befolkningen uten studenter	3,6	4,0	3,6	3,6
Under gjeldsordning	2,4	2,3	2,3	2,2
P90/P10³				
Hele befolkningen uten studenter	2,8	2,8	2,8	2,8
Under gjeldsordning	2,2	2,1	2,1	2,0
Gini-koeffisient⁴				
Hele befolkningen uten studenter	0,252	0,279	0,253	0,248
Under gjeldsordning	0,178	0,167	0,167	0,163

¹ Negative beløp er nullstilt. Personer i studenthusholdninger er utelatt.² S80/S20 er forholdet mellom gjennomsnittsinntektene til rikeste og fattigste 20 prosent i gruppen.³ P90/P10 er forholdstallet mellom inntekten til den personen som befinner seg mellom desil 9 og desil 10 (P90) og inntekten til den personen som befinner seg mellom desil 1 og desil 2 (P10).⁴ Gini-koeffisienten er et summarisk mål som varierer fra 0 (minst ulikhet) og 1 (størst ulikhet).

Kilde: Inntekt og formue for husholdninger, Statistisk sentralbyrå

5.12. Forekomsten av tyngende usikret gjeld i lavinntektsgrupper

Elisabeth Løyland Omholt

I dette kapittelet skal vi se nærmere på hvor mange i lavinntektsgruppen som har usikret gjeld som kan være kostbar å betjene, og derfor være en økonomisk belastning for husholdningen. Usikret gjeld er det som man ofte vil tenke på som forbruksgjeld, altså gjeld som ikke har pant i en eiendel, slik som boliglån. De vanligste eksemplene er forbrukslån og kredittkort. Å ha forbrukslån av en viss størrelse som man ikke har klart å betale før det påløper renter, kan være et tegn på at man sliter økonomisk med å dekke løpende utgifter. Det kan også bidra til strammere økonomi, ved at man må bruke mer av pengene sine på renter og gebyrer tilknyttet slik gjeld. Selv om personer i utgangspunktet har god økonomi, kan derfor høy usikret gjeld bli en «fattigdomsfelle» hvis man ikke har kontroll på gjelden og rentekostnadene.

Fra Levekårsundersøkelsen EU-SILC har vi for flere av lavinntektsgruppene presentert indikatorer for hvor mange som selv oppgir problemer med å betale ned på kredittkortgjeld eller avbetalingslån. Her skal vi supplere med en måling av usikret gjeld basert på registerdata hentet inn fra Gjeldsregisteret AS.

Usikret gjeld hentes fra Gjeldsregisteret AS

Siden 2019 har SSB hentet inn oversikt over usikret gjeld fra Gjeldsregisteret AS. Oversikten er hentet som et situasjonsuttrekk per 31.12 ved utgangen av inntektsåret, slik at det skal være så nært som mulig statusen ved slutten av året. I gjeldsregisteret kan man finne informasjon om alle usikrede lån, slik de er definert i gjeldsinformasjonsloven: «opplysning om en enkeltpersons gjeld eller ubenyttet kredittramme, som ikke er sikret ved registrert panterett i formuesgode som tilhører vedkommende» (Lovdata, 2025b).

Ulike typer usikret gjeld

Gjeldsregisteret inneholder tre typer usikret gjeld. Den minste posten er *faktureringskort*, som er en type kort der hele beløpet må tilbakebetales ved forfall, hvis ikke begynner det å løpe renter. Den vanligste formen for usikret gjeld er *rammelån*, ofte kredittkort, der man som regel har en periode før det begynner å løpe renter på benyttet kreditt. Den siste typen er *nedbetalingslån*, som ofte vil være ulike forbrukslån. Selv om det finnes langt flere rammekreditter enn nedbetalingslån, er det nedbetalingslånene som oftest er størst i sum.

Ettersom gjeldsregisteret henter inn all gjeld som ikke er direkte sikret med pant i en eiendel, som en bolig, vil også lån sikret via en tredjepart inngå. Dette kan være boliglån der deler av lånet er sikret gjennom en kausjonist. Ut ifra dataene som er mulig å samle inn og tilgjengeliggjøre i gjeldsregisteret, er det ikke mulig å direkte avgrense hvilke lån som er slike typiske kausjonistlån.

Om å måle husholdningenes økonomiske belastning av å ha usikret gjeld

Beholder kun rentebærende gjeld

I et forsøk på å måle husholdningers økonomiske belastning ved å ha usikret gjeld, tar vi utgangspunkt i all usikret gjeld som er rentebærende, det vil si at det har begynt å løpe renter på lånet. Gjeld som ikke er rentebærende, og som da ennå kan tilbakebetales kostnadsfritt, kan ikke sies å være tyngende på samme måte.

Utelater nedbetalingslån med lav nominell rentesats

I tillegg til å avgrense usikret gjeld til kun den som er rentebærende, så har vi her utelatt nedbetalingslån som vi mest sannsynlig mener egentlig er lån sikret via tredjepart, som kausjonist. Siden det ikke direkte går an å identifisere slike lån, har vi utelatt alle nedbetalingslån med en

nominell rentesats under et visst nivå. I tidligere analyser fra SSB for inntektsårene 2019-2022 har 5 prosent nominell rente blitt brukt som grense, se for eksempel (Høie, 2022) og (Omholt, 2024a). Gjeldsregisteret AS har brukt 5 prosent som grense frem til 2024, men fra starten av 2024 justert grensen opp til 8 prosent (Gjeldsregisteret AS, 2025). I analyser fra fagansatte i Norges Bank på bloggen «Bankplassen», er usikret gjeld med rente under 8 prosent utelatt fra analyser (Solheim & Vatne, 2024; Solheim & Vatne, 2019).

Her har vi valgt å sette 8 prosent som grense for hvilke nedbetalingslån vi inkluderer i «rentebærende usikret gjeld» inntektsåret 2023. Grunnen er at vi måler saldoen ved utgangen av året, og dette blir da nærmest det Gjeldsregisteret gjør, ved å sette 8 prosent fra starten av 2024. Videre vil det også samsvare med hva Norges Bank har gjort i analyser for dette året. For de foregående årene før 2023, setter vi grensen for å inkludere nedbetalingslån ved 5 prosents nominelle rente.

Saldo på usikret gjeld samsvarer ikke alltid med gjeld registrert hos Skatteetaten

I statistikk om husholdningenes inntekt og formue, henter vi informasjon om total gjeld fra skattemelding- og oppgjør hos Skatteetaten. Informasjon om usikret gjeld er hentet fra Gjeldsregisteret AS. Noen personer er registrert med større usikret gjeld fra gjeldsregisteret enn samlet gjeld fra skattemeldingen. De skulle i utgangspunktet være like, da begge skal være status ved utgangen av året. At det likevel er noe forskjell kan antakelig skyldes litt ulike tidspunkter for rapportering og når statusene er oppdatert i de ulike registrene.

I statistikken har vi ikke korrigert beløp for dem som har større usikret gjeld enn samlet gjeld fra skattemeldingen. En slik korreksjon ville ikke være helt rett frem, ettersom total gjeld fra skatteoppgjørene også ville måtte avstemmes mot studiegjeld hentet fra Lånekassen og at vi ikke har informasjon for å vurdere hvilke deler av den usikrede gjelden som er registrert hos gjeldsregisteret som avviker fra det som er rapportert inn av kredittinstitusjonene til Skatteetaten.

Valg av indikator for «tyngende usikret gjeld»

I kapittel 5 brukes indikatoren «stor gjeldsbelastning», der definisjonen er om en person tilhører en husholdning med samlet husholdningsgjeld på minst tre ganger samlet husholdningsinntekt før skatt. Ettersom rentebærende usikret gjeld som regel er dyrere å betjene enn typisk sikret gjeld, som boliglån og billån, og nettopp ikke har noen sikkerhet i form av eiendeler man kan selge for å betale ned gjeld og renter, så kan man tenke seg at størrelsen på den usikrede gjelden ikke trenger å være på langt nær så stor som tre ganger samlet inntekt for å oppleves som tyngende.

I denne rapporten bruker vi en indikator for tyngende usikret gjeld som angir hvor mange som tilhører husholdninger der samlet rentebærende usikret gjeld (ekskludert nedbetalingslån med rentesats under en viss grense) er på minst 3000 kroner og 0,25 ganger husholdningens samlede inntekt. Dette er også en indikator som ble brukt i (Omholt, 2024a), der det gis en grundigere vurdering av ulike indikatorer for tyngende usikret gjeld, og hvorfor akkurat denne definisjonen kan være en god indikator.

Hvor vanlig er det å ha rentebærende usikret gjeld?

De fleste personer tilhører en husholdning uten rentebærende usikret gjeld (her er nedbetalingslån med lav nominell rentesats utelatt). I 2023 var det 62 prosent av alle personer uten lavinntekt som tilhørte en husholdning uten slik gjeld, mens tilsvarende andel blant personer i lavinntektshusholdninger var på 70 prosent. Personer i studenthusholdninger er utelatt her. Som vi kan se av tabell 5.12.1, er det også en del som bare har litt rentebærende usikret gjeld. Blant personer uten lavinntekt tilhørte drøyt 500 000 personer, eller 11 prosent, en husholdning med mellom 0 og 10 000 kroner i rentebærende usikret gjeld i 2023. Blant personer med lavinntekt var det 46 000 personer som hadde gjeld mellom 0 og 10 000 kroner, 8 prosent av hele gruppen.

Videre var det 10 prosent av personene i lavinntektsgruppen som tilhørte husholdninger med rentebærende usikret gjeld på mellom 10 000 og 50 000 kroner, og 7 prosent med gjeld på mellom 50 000 og 200 000 kroner.

Ser vi på dem som tilhører husholdninger med stor usikret gjeld, på 200 000 kroner eller mer, så gjaldt dette 321 000 personer eller 7 prosent av dem uten lavinntekt og 30 000 personer eller 5 prosent av dem med lavinntekt. Men selv om dette ikke gjelder så mange av personene i lavinntektsgruppen, er snittgjelden større enn for dem uten lavinntekt med stor gjeld, på drøyt 600 000 kroner i 2023. Medianen er derimot snaut 400 000 kroner både for dem uten og med lavinntekt, noe som kan tyde på at det er noen få personer i lavinntektsgruppen i husholdninger med svært stor rentebærende usikret gjeld.

Tabell 5.12.1 Antall personer¹, andel av alle personer i gruppen og gjennomsnittlig og median usikret rentebærende gjeld² i kroner, etter intervaller for husholdningens rentebærende usikrede gjeld. Personer i husholdninger med og uten lavinntekt (EU-skala 60 prosent). 2023.

	Antall personer	Andel av gruppen i prosent	Husholdningens rentebærende usikrede gjeld, gjennomsnitt i kroner	Husholdningens rentebærende usikrede gjeld, median i kroner
Personer i husholdninger uten lavinntekt (EU60)				
Ingen	2 998 209	62	-	-
0-10 000 kroner	505 967	11	3 700	3 200
10 000 - 25 000 kroner	298 145	6	16 700	16 300
25 000 - 50 000 kroner	251 097	5	36 100	35 400
50 000 -75 000 kroner	138 667	3	61 500	60 900
75 000 - 100 000 kroner	95 869	2	87 000	86 700
100 000 - 150 000 kroner	123 208	3	123 100	122 300
150 000 - 200 000 kroner	79 845	2	173 600	172 900
Mer enn 200 000 kroner	320 773	7	562 500	398 300
Personer i husholdninger med lavinntekt (EU60)				
Ingen	411 734	70	-	-
0-10 000 kroner	45 820	8	4 100	3 800
10 000 - 25 000 kroner	32 276	5	16 700	16 400
25 000 - 50 000 kroner	25 810	4	36 100	35 500
50 000 -75 000 kroner	14 146	2	61 500	61 200
75 000 - 100 000 kroner	9 451	2	86 900	86 600
100 000 - 150 000 kroner	12 195	2	123 000	121 600
150 000 - 200 000 kroner	7 798	1	172 900	171 600
Mer enn 200 000 kroner	29 905	5	613 400	396 100

¹ Personer i studenthusholdninger er utelatt.

² Usikret gjeld som er rentebærende. Nedbetalingslån med mindre enn 8 prosent nominell rente er utelatt.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå

Hvor mange har «tyngende» usikret gjeld?

I lavinntektsgruppen i alt var det altså 30 prosent av personene som tilhørte en husholdning som hadde noe i rentebærende usikret gjeld i 2023. Videre går vi over til å se på andelen som hadde stor belastning fra usikret gjeld, såkalt «tyngende usikret gjeld», altså at den usikrede gjelden er på minst 3000 kroner og 0,25 ganger husholdningens samlede inntekt.

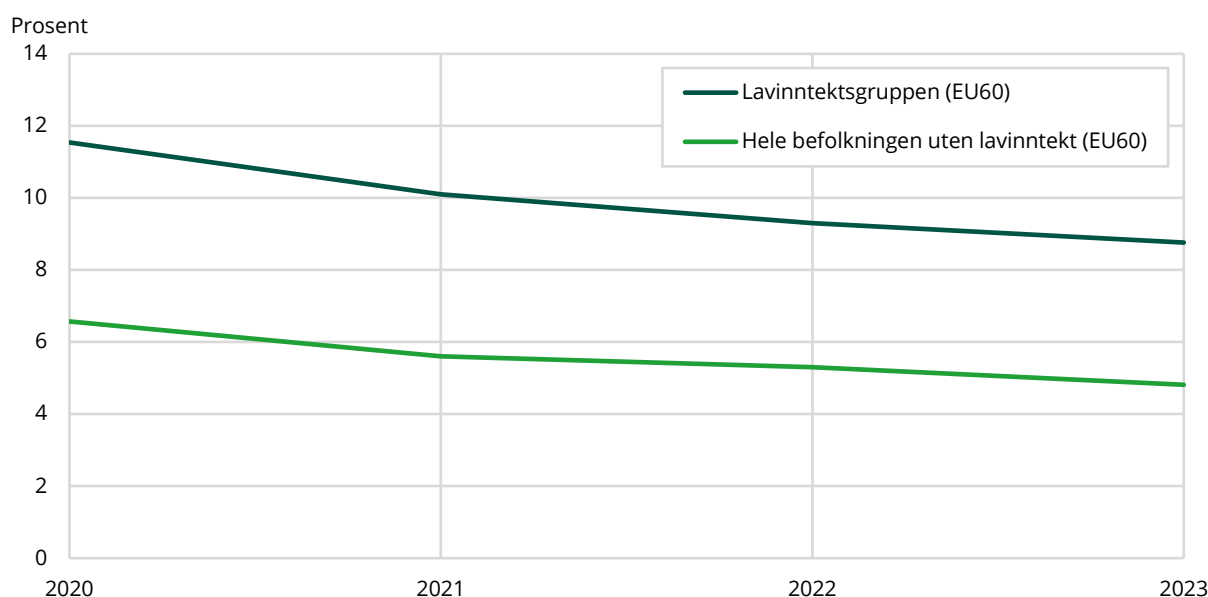
Fra figur 5.12.1, ser vi at 8,8 prosent av alle personer i lavinntekts-husholdninger (personer i studenthusholdninger utelatt), tilhørte en husholdning med tyngende usikret gjeld i 2023. Det var en større andel enn i befolkningen uten lavinntekt, på 4,8 prosent.

Videre ser vi at andelen med tyngende usikret gjeld har gått ned de siste fire årene, både blant dem uten og med lavinntekt. Blant personer uten lavinntekt har andelen som tilhører en husholdning med tyngende usikret gjeld falt fra 6,6 til 4,8 prosent. Samtidig falt andelen med tyngende forbruks-

gjeld blant dem med lavinntekt fra 11,5 til 8,8 prosent. Nedgangen var omtrent like stor i begge gruppene, på rundt 25 prosent.

Det kan være ulike årsaker til at andelen med tyngende usikret gjeld har gått ned. I årene under pandemien var rentene lave og det kan være flere som sparte og ikke hadde like stort behov for usikret kreditt. Samtidig kan også innføringen av gjeldsregisteret i seg selv hatt en effekt, ved at bedre oversikt over usikret gjeld har hindret at økonomisk utsatte personer har kunnet ta opp mye forbrukslån (Høie, 2022), (Gjeldsregisteret, 2025)). Tall fra Gjeldsregisteret viser at den totale rentebærende usikret gjelden økte litt i 2023, men det er ikke sikkert at dette ga utslag i måten vi måler tyngende usikret gjeld på her, da det ikke nødvendigvis var de mest økonomisk utsatte husholdningene som økte sin usikrede kreditt.

Figur 5.12.1 Andelen personer¹ i husholdninger med tyngende usikret gjeld². Personer i husholdninger uten og med lavinntekt (EU-skala 60 prosent). 2020-2023. Prosent

¹ Personer i studenthusholdninger er utelatt.

² Her definert som å tilhøre en husholdning med samlet rentebærende usikret gjeld på minst 3000 kroner og større enn 0,25 ganger husholdningens samlede inntekt. Nedbetalingslån med nominell rente under 5 prosent er utelatt 2020-2022 og nominell rente under 8 prosent er utelatt i 2023.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå

Dette tyder på at selv om det ikke er vanligere å ha større forbruksgjeld i kroner og øre i lavinntektsgruppen enn i resten av befolkningen, så kan forbruksgjelden være tyngre å betjene for lavinntekts-husholdningene, nettopp fordi de har lav inntekt. Samtidig ser det jo ut til at få av dem i lavinntektsgruppen, og veldig få i resten av befolkningen, har såkalt tyngende usikret gjeld.

Tyngende usikret gjeld måles som nevnt her etter hvorvidt personer tilhører en husholdning som er registrert med en viss usikret gjeld i forhold til sin registrerte inntekt. Men denne indikatoren sier ikke noe om hvorvidt husholdningene selv opplever å ha problemer med å betjene usikret gjeld. Fra SSBs levekårsundersøkelser har vi indikatorer på hvor mange som selv oppgir problemer med å betale ned på kredittkortgjeld eller avbetalingskjøp, som finnes i avsnittene om «Økonomiske vansker» i flere av de andre delene av kapittel 5.

Tyngende usikret gjeld i ulike lavinntektsgrupper

I tabell 5.12.2 ser vi nærmere hvordan den usikrede gjelden er spredt på ulike grupper i befolkningen, med og uten lavinntekt, i perioden 2020-2023. Her ser vi at i de fleste gruppene er det relativt beskjedne andeler med såkalt «tyngende usikret gjeld». Noen grupper skiller seg likevel ut:

Blant personer der hovedinntektstaker er under **offentlig gjeldsordning** er det svært store andeler med tyngende usikret gjeld. Ettersom disse er under gjeldsordning, er det sannsynligvis mange her som har mye av gjelden i usikret gjeld, siden de kunne ha solgt f.eks. bolig eller bil for å betjene gjeld hvis de ville unngå å havne i gjeldsordning, eller har kanskje allerede gjort det, og står igjen med den usikrede gjelden. Her kan det også se ut som at andelene med tyngende usikret gjeld har økt litt de siste årene.

Blant **sosialhjelpsmottakere i alt og aleneboende sosialhjelpsmottakere** er det vanligere å ha tyngende usikret gjeld. Dette er gjerne grupper med lav inntekt, og som ofte sliter med å få endene til å møtes (derav sosialhjelp), så det kan være at en del her tyr til forbruksgjeld for å få litt bedre råd. Vi ser at det er vanligere å ha tyngende usikret gjeld blant dem som ikke har lavinntekt enn de som har lavinntekt blant sosialhjelpsmottakerne, og at det ikke er like utbredt blant langtidsmottakerne av sosialhjelp. Dette kan tyde på at de sosialhjelpsmottakerne med aller lavest inntekt ikke får ta opp kredittgjeld, der en del kan være rimelig nyankomne innvandrere eller at de ikke regnes som kredittverdige av låneinstitusjonene. Antakeligvis er det de som så vidt ikke får endene til å møtes og mer sporadisk må få sosialhjelp som er mest tilbøyelige til å ta opp forbruksgjeld. Mellom 2020 og 2023 gikk andelene med tyngende usikret gjeld ned i alle gruppene av sosialhjelpsmottakere.

Blant **aleneboende mellom 35 og 66 år** med lavinntekt er det en del vanligere å ha tyngende usikret gjeld enn blant alle med lavinntekt, på 14-16 prosent mot 8,8 prosent. Men også i disse gruppene har andelene med tyngende usikret gjeld falt de siste årene.

Innvandrere fra EU etc. med lavinntekt har også litt større andel med tyngende usikret gjeld enn lavinntektsgruppen generelt.

Også blant **AAP-mottakere og uføretrygdede** med lavinntekt er det noe mer vanlig å ha tyngende usikret gjeld enn i lavinntektsgruppen som helhet.

Blant personer i husholdninger der hovedinntektstaker er **langtidsledig** er det relativt sett vanligere å tilhøre en husholdning med tyngende usikret gjeld enn i resten av befolkningen, både blant dem uten og med lavinntekt. Det kan være en del i denne gruppen som tar opp forbrukslån i perioder der de ikke lenger har den inntekten som kan finansiere det forbruket de er vant til.

Resultatene viser at andelene med tyngende usikret gjeld har økt litt blant aleneboende over 66 år, men andelen med tyngende forbruksgjeld er likevel svært liten i denne gruppen. Andelen med tyngende usikret gjeld har også økt svært mye blant personer i husholdninger der hovedinntektstaker er mottaker av supplerende stønad uten lavinntekt, men ettersom svært få av supplerende stønads-mottakerne ikke har lavinntekt, er dette en veldig liten gruppe, på bare 150 personer i 2023, så da skal det ikke så mye til før andelen går opp eller ned.

Tabell 5.12.2 Andelen personer i husholdninger uten og med lavinntekt (EU-skala 60 prosent) med tyngende usikret gjeld¹. 2020-2023. Ulike grupper². Prosent

		2020	2021	2022	2023
Hele befolkningen, eks. stud.	Uten lavinntekt	6,6	5,6	5,3	4,8
Hele befolkningen, eks. stud.	Med lavinntekt	11,5	10,1	9,3	8,8
Enslige forsørgere med barn 0-17 år	Uten lavinntekt	8,2	6,9	6,6	5,9
Enslige forsørgere med barn 0-17 år	Med lavinntekt	10,8	9,5	8,4	7,0
Par med barn med barn 0-17 år	Uten lavinntekt	6,4	5,3	4,9	4,4
Par med barn med barn 0-17 år	Med lavinntekt	14,2	12,2	11,2	10,2
Barn under 18 år	Uten lavinntekt	6,8	5,6	5,2	4,7
Barn under 18 år	Med lavinntekt	12,6	10,8	9,7	8,6
Aleneboende under 35 år eks. stud.	Uten lavinntekt	4,7	4,2	4,1	4,0
Aleneboende under 35 år eks. stud.	Med lavinntekt	6,6	5,6	5,4	5,0
Aleneboende 35-49 år	Uten lavinntekt	10,8	9,8	9,5	9,0
Aleneboende 35-49 år	Med lavinntekt	18,5	17,1	16,6	15,8
Aleneboende 50-66 år	Uten lavinntekt	9,5	8,6	8,2	7,6
Aleneboende 50-66 år	Med lavinntekt	16,5	15,3	14,7	13,9
Aleneboende 67 år og eldre	Uten lavinntekt	3,2	2,9	2,8	2,5
Aleneboende 67 år og eldre	Med lavinntekt	3,1	3,2	3,3	3,6
Sosialhjelpsmottakere	Uten lavinntekt	24,0	22,9	22,3	19,4
Sosialhjelpsmottakere	Med lavinntekt	13,0	11,9	10,2	8,3
Aleneboende sosialhjelpsmottakere	Uten lavinntekt	27,4	26,8	26,5	25,7
Aleneboende sosialhjelpsmottakere	Med lavinntekt	17,3	16,0	15,5	13,2
Langtidsmottakere av sosialhjelp	Uten lavinntekt	17,8	15,7	16,0	13,4
Langtidsmottakere av sosialhjelp	Med lavinntekt	11,1	10,2	8,4	6,7
Mottakere av kvalifiseringsstønad	Uten lavinntekt	8,6	8,1	8,3	6,8
Mottakere av kvalifiseringsstønad	Med lavinntekt	8,3	7,5	6,3	5,3
Innvandrere fra EU etc.	Uten lavinntekt	8,8	7,9	7,6	7,3
Innvandrere fra EU etc.	Med lavinntekt	15,0	13,3	12,7	12,5
Innvandrere fra Afrika, Asia etc.	Uten lavinntekt	11,4	9,7	9,1	8,5
Innvandrere fra Afrika, Asia etc.	Med lavinntekt	10,9	9,8	8,1	7,2
Norskfødte med innvandrerforeldre fra EU etc.	Uten lavinntekt	5,9	4,8	4,4	4,5
Norskfødte med innvandrerforeldre fra EU etc.	Med lavinntekt	10,8	8,6	7,9	6,8
Norskf. med innvandrerforeldre fra Afrika, Asia etc.	Uten lavinntekt	9,1	7,7	7,5	7,2
Norskf. med innvandrerforeldre fra Afrika, Asia etc.	Med lavinntekt	13,4	11,7	11,0	10,0
Flyktningbakgrunn	Uten lavinntekt	10,9	9,1	8,6	7,9
Flyktningbakgrunn	Med lavinntekt	9,5	8,6	7,2	6,0
Flyktningbakgrunn og introduksjonsstønad	Uten lavinntekt	3,0	3,0	3,4	2,2
Flyktningbakgrunn og introduksjonsstønad	Med lavinntekt	1,7	1,3	0,7	0,4
Aleneboende minstepensjonister i alt	Uten lavinntekt	8,6	6,5	6,8	4,7
Aleneboende minstepensjonister i alt	Med lavinntekt	6,8	6,5	6,4	6,5
Aleneboende minstepensjonist med alderspensjon	Uten lavinntekt	4,7	3,2	3,2	2,3
Aleneboende minstepensjonist med alderspensjon	Med lavinntekt	3,0	2,8	2,7	2,9
Aleneboende uføretrygdet med minsteytelse	Uten lavinntekt	14,4	12,5	12,6	10,5
Aleneboende uføretrygdet med minsteytelse	Med lavinntekt	14,2	13,6	12,8	12,0
Etterlattepensjonister	Uten lavinntekt	5,8	4,9	5,0	4,8
Etterlattepensjonister	Med lavinntekt	7,5	7,4	6,6	6,4
Uføretrygdede i alt	Uten lavinntekt	12,7	11,4	10,8	10,1
Uføretrygdede i alt	Med lavinntekt	14,6	13,2	12,9	12,0
Uføretrygdet 18-29 år	Uten lavinntekt	7,3	6,4	5,7	5,3
Uføretrygdet 18-29 år	Med lavinntekt	4,5	3,5	4,3	3,4
Nedsatt arbeidsevne uten AAP	Uten lavinntekt	10,8	9,6	8,8	8,1
Nedsatt arbeidsevne uten AAP	Med lavinntekt	11,1	10,0	9,1	7,6
AAP-mottakere	Uten lavinntekt	15,0	13,1	12,2	11,0
AAP-mottakere	Med lavinntekt	14,4	13,3	12,8	11,4
Langtidsledige	Uten lavinntekt	16,9	15,1	14,9	14,6

		2020	2021	2022	2023
Langtidsledige	Med lavinntekt	19,1	16,9	18,5	16,6
Mottakere av supplerende stønad	Uten lavinntekt	3,6	7,9	12,6	12,5
Mottakere av supplerende stønad	Med lavinntekt	4,6	4,3	5,6	4,5
Under gjeldsordning	Uten lavinntekt	72,3	75,8	77,5	75,4
Under gjeldsordning	Med lavinntekt	62,5	64,4	68,2	67,4

¹Her definert som å tilhøre en husholdning med samlet rentebærende usikret gjeld på minst 3000 kroner og større enn 0,25 ganger husholdningens samlede inntekt. Nedbetalingslån med nominell rente under 5 prosent er utelatt 2020-2022 og nominell rente under 8 prosent er utelatt i 2023.

² Se kapittel 2 for nærmere omtale og definisjon av de ulike gruppene.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå

6. Internasjonale sammenligninger

Aurora Hattrem og Ingrid Haugland

Hovedpunktene i dette kapitlet kan oppsummeres ved:

- Det er fremdeles store andeler med årlig og vedvarende lavinntekt i Sentral- og Øst-Europa.
- Andelen barn med lavinntekt i Sverige og Norge har falt noe de siste årene, men er fremdeles på et høyt nivå sammenliknet med Danmark og Finland.
- I Norge var 16 prosent i risiko for fattigdom og sosial eksklusjon i 2024. Dette er lavere sammenliknet med EU hvor andelen var 21 prosent.
- Andelen med materielle og sosiale mangler i Europa har blitt redusert siden 2015. Nedgangen i andelen som mangler materielle og sosiale goder har vært størst i Bulgaria og Romania, hvor andelen i 2015 var 37 og 34 prosent mot 17 prosent i 2025. I Norge er det få som rapporterer sosiale og materielle mangler (2 prosent).

I arbeidet med å fremme sosial inkludering og høy sysselsetting i Europa, har EU etablert mål for 2030. Gjennom *The European Pillar of Social Rights Action Plan* skal EU øke sysselsetting og andelen under opplæring eller utdanning og redusere lavinntekt og sosial eksklusjon innen 2030.

I 2020 var 72,4 prosent av EUs befolkning i alderen 20-64 år sysselsatt. Under Europa 2020-strategien satte EU som mål at 75 prosent av befolkningen i alderen 20-64 år skulle være sysselsatt innen 2020. Selv om dette målet ikke ble nådd, viser utviklingen de siste årene en positiv trend; sysselsettingsandelen økte fra 72,4 prosent i 2020 til 75,3 prosent i 2023. Den nye ambisjonen i *The European Pillar of Social Rights Action Plan* er å nå 78 prosent innen 2030 (European Commission 2023). Videre er målsetningen om at antall mennesker med høy risiko for fattigdom og sosial ekskludering skal reduseres med 15 millioner. Tall fra Eurostat viser at 21 prosent av befolkningen, som tilsvarer 94,6 millioner mennesker, var under risiko for fattigdom i 2023.

Et viktig instrument i denne politikken er å utarbeide ulike sammenlignbare strukturindikatorer for sosiale forhold i de europeiske landene. EUs statistikkbyrå Eurostat publiserer blant annet løpende indikatorer for måling av både årlig og vedvarende lavinntekt i medlemslandene. Andre indikatorer viser husholdningenes arbeidsintensitet, materielle mangler, økonomiske problemer, boutgifts-belastning mv. Mange av disse indikatorene er i dag tilgjengelig i Eurostats statistikkbank¹⁵. Også andre internasjonale organisasjoner, som for eksempel OECD, har etablert store databaser som viser utviklingen i ulike velferdsindikatorer¹⁶.

I dette kapitlet gir vi en kort oversikt over noen av disse indikatorene hentet fra disse kildene.

Utfordringer ved å sammenligne lavinntekt over landegrenser

Det er flere metodiske problemer med å sammenligne fattighedsrater på tvers av land. Tallene kan påvirkes av hvilke definisjoner en legger til grunn og hvilke målemetoder som benyttes. Hvor lavinntektsgrensen settes og hvilke antagelser som gjøres om husholdningenes stordriftsfordeler gir store utslag på statistikk over fattighedsomfang. Ulikheter iblant annet de enkelte lands skatte- og trygdesystemer, inntektsfordeling, husholdningssammensetning og familie- og konsummønstre påvirker slike sammenligninger (Hagen & Lødemel, 2003).

Rene inntektsmål er trolig heller ikke alltid en fullgod indikator når en skal sammenligne mellom land. Omfang og prising av offentlige tjenester, som er særlig viktig for barn og eldre, varierer for

¹⁵ <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database>

¹⁶ <https://data-explorer.oecd.org/>

eksempel mye fra et land til et annet. Det samme gjelder omfanget av de indirekte skattene, som omfatter ulike typer avgifter på varer og tjenester som reduserer husholdningenes disponible inntekter. Noen støtteordninger kan for eksempel framkomme som en kontantoverføring i et land, men som en offentlig tjeneste i et annet land (ofte finansiert av indirekte skatter). Det er likevel bare kontantoverføringer som inngår i inntektsbegrepet, og som dermed påvirker fattigdomstallene. De offentlige tjenestene, som i noen tilfeller kan ha like stor verdi for mottakerne som en kontantoverføring, blir derfor usynlige ved slike sammenligninger mellom land (Aaberge, Langørgen & Lindgren, 2022). Det samme gjelder også for verdien av hjemmeproduksjon, for eksempel barnepass eller omsorgstjenester for eldre utført av familiemedlemmer. Verdien av slike tjenester dekkes ikke av tradisjonelle inntektsbegreper, men utgjør likevel, som påpekt av Stiglitz, Sen, & Fatoussi (2009), viktige aspekter av husholdningsøkonomien.

Til slutt vil forskjeller i metoder for datainnsamling potensielt utgjøre et problem ved internasjonale sammenlikninger. I enkelte land, som de nordiske, benyttes administrative registerdata for å innhente inntektstall. I andre land vil denne dataen være basert på utvalgsundersøkelser. Studier viser at disse to innsamlingsmetodene kan gi forskjellige resultater. Blant annet er det en tendens til at de med lav inntekt overrapporterer sin egen og sin husholdnings inntekt ved intervju, samtidig som de med høy inntekt tenderer til å underrapportere inntekten (Nordberg, Penttälä, og Sandström, 2001; Epland og Kirkeberg, 2002; Meyer og Mittag, 2019).

6.1. Høyere lavinntektsandeler i Sentral- og Øst-Europa

Tabell 6.1.1 gir tall for årlig lavinntekt i en rekke europeiske land for årene 2014-2022. For noen land vil det i enkelte år mangle opplysninger om årlig lavinntekt. Tallene er hentet fra Eurostat, og kilden er EU-SILC (EUs Statistics on Income and Living Conditions). Inntektsbegrepet som er benyttet er disponibel inntekt, hvor inntektsmålet er forsøkt harmonisert så langt det lar seg gjøre for å kunne foreta direkte sammenligninger mellom land. Blant annet utelater Eurostat realisasjonsgevinster og -tap i sitt inntektsbegrep, mens denne komponenten inngår i den norske inntektsstatistikken. I tillegg er EU-SILC en utvalgsundersøkelse, hvor for øvrig studenter er inkludert, mens de norske inntektstallene presentert tidligere i denne rapporten er basert på fulltellingsdata. Det vil derfor være avvik mellom de tallene over lavinntekt for Norge som presenteres i denne tabellen, og de som er presentert lenger frem i rapporten, blant annet i kapittel 3.

I tabell 6.1.1 er lavinntektsgrensen satt til 60 prosent av median ekvivalentinntekt, hvor forskjeller i husholdningsstørrelse er justert etter EU-skalaen (se mer om denne skalaen i kapittel 2). Som det går fram av tabellen er det store variasjoner i lavinntektsandelene blant de europeiske landene. Tallene fra EU-SILC viser at 16,2 prosent av EUs befolkning (basert på de 27 medlemslandene) hadde lavinntekt i 2022, som tilsvarer en nedgang på 0,3 prosentpoeng fra året før. Sett i et lengre tidsperspektiv har lavinntektsandelen blant medlemslandene (EU-27) endret seg lite, med en nedgang på 1,2 prosentpoeng fra 2014 til 2022.

Ser vi på utviklingen i årlig lavinntekt over tid, fra 2014 til 2022, i hvert av landene kommer det frem at lavinntektsandelen har gått ned i de fleste land. Størst nedgang ser vi i Serbia, Romania og Irland. Tsjekkia, Norge og Danmark er blant landene med lavest andel lavinntekt i Europa i 2022, på under 12 prosent. Dernest følger Irland, Finland, Belgia og Slovenia. De største forekomstene av lavinntekt finner vi i flere av de nye EU-landene i Sentral- og Øst-Europa. Andelen med lavinntekt i Bulgaria, Litauen, Tyrkia og Romania lå på rundt 21 prosent i 2022. I Estland og Latvia var tilsvarende andel 22,5 prosent.

Tabell 6.1.1 Andelen personer med årlig lavinntekt i ulike land i Europa¹. Andelen personer med en disponibel inntekt per forbruksenhet (EU-skala) under 60 prosent av den nasjonale medianinntekten (etter sosiale overføringer). 2014-2022. Prosent

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Norge	11,9	12,2	12,3	12,9	12,7	12,7	12,6	12,2	11,5
EU-27	17,4	17,5	16,9	16,8	16,5	16,7	16,8	16,5	16,2
Belgia	14,9	15,5	15,9	16,4	14,8	14,1	12,7	13,2	12,3
Bulgaria	22,0	22,9	23,4	22,0	22,6	23,8	22,1	22,9	20,6
Tsjekkia	9,7	9,7	9,1	9,6	10,1	9,5	8,6	10,2	9,8
Danmark	12,2	11,9	12,4	12,7	12,5	12,1	12,3	12,4	11,8
Tyskland	16,7	16,5	16,1	16,0	14,8	16,1	16,0	14,8	14,4
Estland	21,6	21,7	21,0	21,9	21,7	20,7	20,6	22,8	22,5
Irland	16,2	16,8	15,6	14,9	13,4	12,8	12,8	13,4	12
Hellas	21,4	21,2	20,2	18,5	17,9	17,7	19,6	18,8	18,9
Spania	22,1	22,3	21,6	21,5	20,7	21,0	21,7	20,4	20,2
Frankrike	13,6	13,6	13,2	13,4	13,6	14,2	14,3	15,6	15,4
Kroatia	20,0	19,5	20,0	19,3	18,3	18,3	19,2	18	19,3
Italia	19,9	20,6	20,3	20,3	20,1	20,0	20,1	20,1	18,9
Kypros	16,2	16,1	15,7	15,4	14,7	14,3	13,8	13,9	13,9
Latvia	22,5	21,8	22,1	23,3	22,9	21,6	23,4	22,5	22,5
Litauen	22,2	21,9	22,9	22,9	20,6	20,9	20,0	20,9	20,6
Luxembourg	15,3	15,8	16,4	16,7	17,5	17,4	18,1	17,3	18,8
Ungarn	14,9	14,5	13,4	12,8	12,3	12,3	12,6	12,1	13,1
Malta	16,6	16,5	16,7	16,8	17,1	16,9	16,9	16,7	16,6
Nederland	11,6	12,7	13,2	13,3	13,2	13,4	14,4	14,5	13
Østerrike	13,9	14,1	14,4	14,3	13,3	13,9	14,7	14,8	14,9
Polen	17,6	17,3	15,0	14,8	15,4	14,8	14,8	13,7	14
Portugal	19,5	19,0	18,3	17,3	17,2	16,2	18,4	16,4	17
Romania	25,4	25,3	23,6	23,5	23,8	23,4	22,5	21,2	21,1
Slovenia	14,3	13,9	13,3	13,3	12,0	12,4	11,7	12,1	12,7
Slovakia	12,3	12,7	12,4	12,2	11,9	11,4	12,3	13,7	14,3
Finland	12,4	11,6	11,5	12	11,6	12,2	10,8	12,7	12,2
Sverige	16,3	16,2	15,8	16,4	17,1	16,1	15,7	16	16,1
Island	9,2	8,8	10,1	8,8	9,3	8,8	:	:	:
Sveits	15,6	14,7	15,5	14,6	16	15,5	14,7	15,8	16,4
Storbritannia	16,6	15,9	17	18,6	:	:	:	:	:
Montenegro	24,4	24	23,6	23,8	24,5	22,6	21,2	20,3	:
Nord-Makedonia	21,5	21,9	22,2	21,9	21,6	21,8	:	:	:
Albania	:	:	23,7	23,4	23	21,8	22	:	:
Serbia	26,7	25,9	25,7	24,3	23	22,4	21,4	20,2	19,9
Tyrkia	22,5	22,8	22,2	22,2	22,4	23	22,4	22,4	20,7

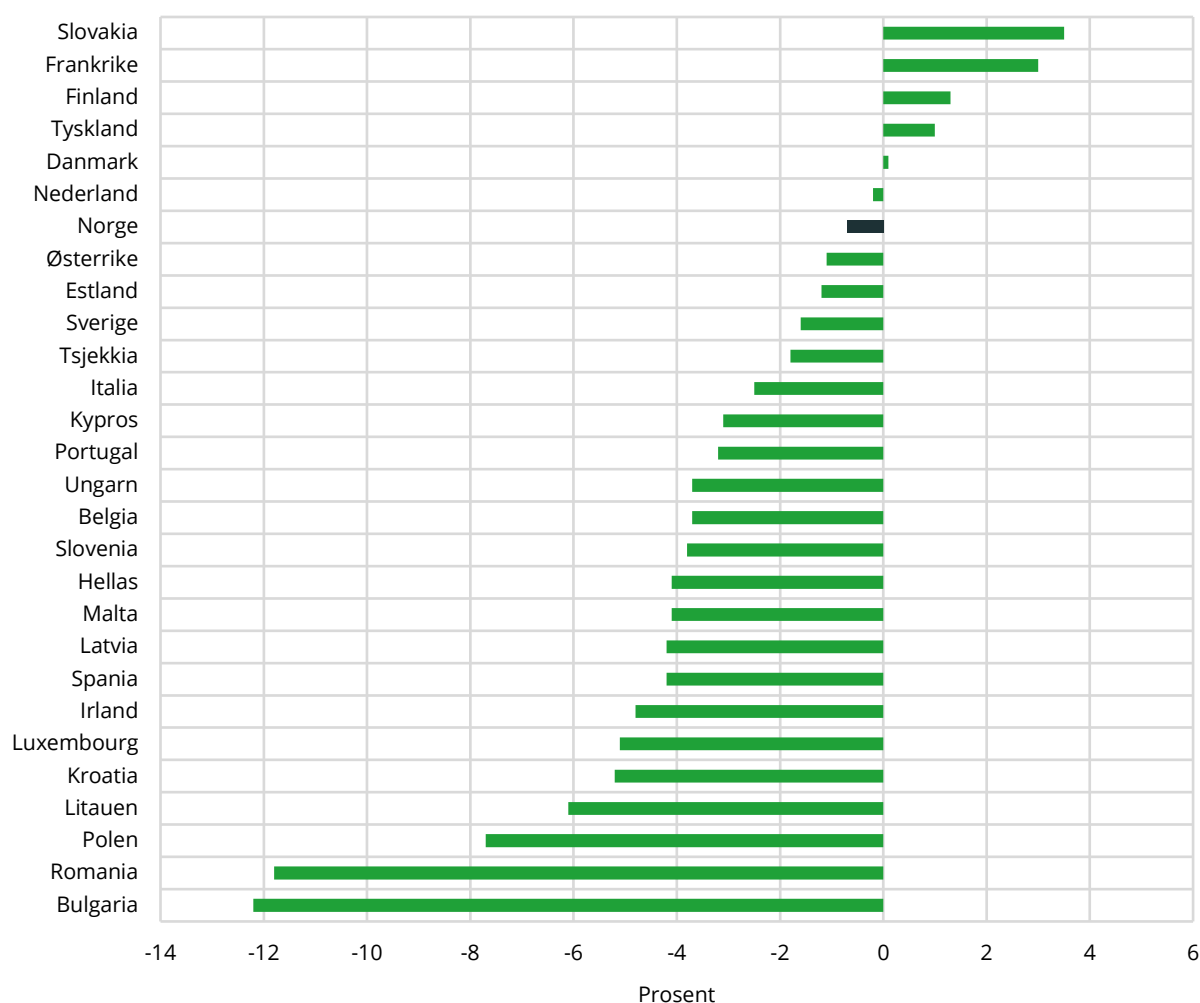
¹ Tallene for Norge er ikke direkte sammenlignbare med de lavinntektsandelene som er oppgitt i kapittel 3. Inntektsbegrepet til Eurostat er forsøkt harmonisert så langt det lar seg gjøre for å kunne foreta direkte sammenligninger mellom land. Blant annet utelater Eurostat realisasjonsgevinster/-tap i sitt inntektsbegrep, mens dette er inkludert i den norske nasjonale inntektsstatistikken. Personer i studenthusholdninger inngår i tallene fra Eurostat.

Symbolet : betyr at tall mangler i Eurostat sin database per dato oppgitt i kilde.

Kilde: Eurostat "At-risk-of-poverty rate by poverty threshold, age and sex - EU-SILC and ECHP surveys".

Figur 6.1.1 gir en alternativ fremstilling av andelen med lavinntekt i et land. Ved å benytte en fast lavinntektsgrense fra ett år (her 2018), som deretter prisjusteres for etterfølgende år, vil man kunne belyse inntektsutviklingen til dem som befinner seg nederst i fordelingen.

For de fleste land har det skjedd en klar nedgang i andelen med lavinntekt, basert på denne måle-metoden. Det har med andre ord funnet sted en realinntektsøkning for dem med lavest inntekt i denne perioden. Størst nedgang finner vi i Romania og Bulgaria, der andelen med lavinntekt i absolutt forstand falt med 12 prosentpoeng fra 2018 og til 2022. Vi ser samtidig en svak økning andelen med absolutt lavinntekt i Slovakia, Frankrike, Finland, Tyskland og til dels Danmark.

Figur 6.1.1 Endring i lavinntekt (EU60) fra 2018 til 2022 basert på en fast lavinntektsgrense (lavinntektsgrensen for 2018)

Kilde: Eurostat "At-risk-of-poverty rate anchored at a fixed moment in time (2018) by age group - EU-SILC survey".

6.2. Økende fattigdomsrisiko for norske og svenske barn

Bekjempelse av barnefattigdom er i mange land høyt prioritert. Barn utgjør en spesielt sårbar gruppe, fordi de blant annet ikke har muligheten til å påvirke sine økonomiske levekår i samme grad som voksne. I tillegg viser internasjonal forskning at det å vokse opp i fattigdom, målt som lave inntekter, kan gi negative effekter på hvordan barn klarer seg i voksenlivet (Brooks-Gunn og Duncan 1997, Duncan, Magnuson, Kalil og Ziol-Guest 2012).

I internasjonale sammenlikninger av lavinntekt blant barnefamilier kommer de nordiske land generelt godt ut. Andelen med lavinntekt blant barn er relativt små sammenlignet med mange andre land (se for eksempel Gornick og Jäntti 2011, Thévenon m.fl. 2018). Forklaringer som ofte nevnes er at landene i Norden har universelle og generøse velferdsordninger finansiert av det offentlige, i tillegg til en arbeidsmarkedspolitikk som vektlegger likestilling (Nadim og Salonen 2009). De siste 10-15 årene har likevel Norge og Sverige hatt en noe annen utvikling enn Danmark og Finland. Mens andelen barn som tilhører en lavinntektsusholdning har endret seg lite i Danmark og Finland, har andelen økt betydelig i Sverige og Norge.

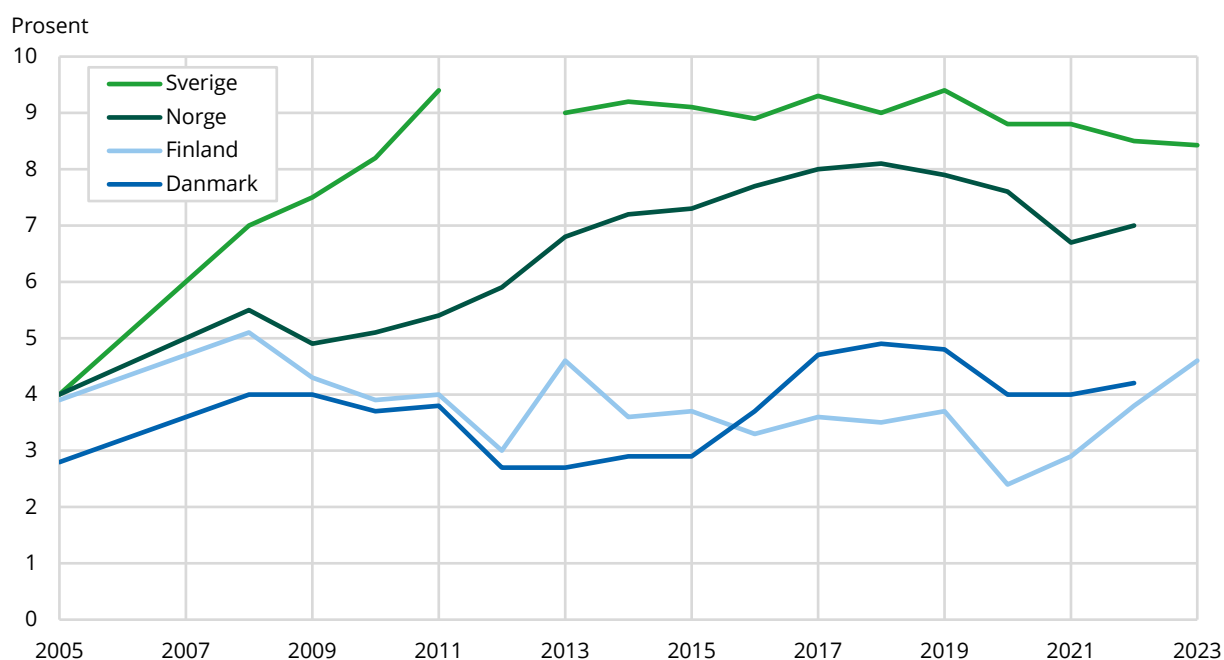
Figur 6.2.1 viser andelen barn i husholdninger med disponibel inntekt per forbruksenhet lavere enn 50 prosent av medianinntekten i befolkningen for årene 2005-2023, med tall fra OECD sin database (OECD Income Distribution Database). Dette er en av databasene med de lengste tidsseriene, som

har sammenlignbare inntektsdata tilbake til 1980-tallet. OECD definerer «barnefattigdom» som det å være under 18 år og tilhøre en husholdning der ekvivalentinntekten er lavere enn 50 prosent av median ekvivalentinntekt (ved bruk av kvadratrotskalaen) i befolkningen.

Tallene fra OECD viser at Finland, Norge og Sverige var blant de åtte landene med lavest andel barn i lavinnteksgruppen i 2022. De siste årene har en sett en stadig økende andel barn som vokser opp med årlig lavinntekt i både Sverige og Norge, som illustrert i figur 6.2.1. Norge og Sverige nådde sin topp i 2018 og 2019, med en andel på henholdsvis 8,1 og 9,4 prosent. I årene etter har andelen gradvis falt til et noe lavere nivå. For Danmark og Finland er det derimot små endringer å spore i andelen med lavinntekt i samme periode. I Finland var andelen barn med årlig lavinntekt på 4,6 prosent i 2023, mens den i Danmark lå på 4,2 prosent i 2022.

Det finnes trolig flere forklaringer på hvorfor utviklingen i de nordiske land har gått i ulik retning de siste årene. I rapporten «Barn i lavinntektshusholdninger i Norden 2005-2020» (Epland og Hattrem, 2023) undersøkes dette nærmere. I både Norge og særlig Sverige hadde barnefamiliene nederst i fordelingen en klart svakere inntektsutvikling enn resten av barnefamiliene. Man finner ikke samme utvikling blant barnefamiliene i Danmark og Finland. I samme periode (2005-2020) ble det også færre yrkesaktive foreldre blant de lavinntektsutsatte familiene i Sverige og Norge, mens andelen var stabil eller økende i Finland og Danmark. Økt innvandring i Norge og Sverige har også bidratt til økt andel barn med lavinntekt, da barn med innvandrerbakgrunn ofte har svakere yrkestilknytning og større familier. I rapporten «Drive bak utviklingen i fattigdom blant barn» (Eika og Langørger, 2025) pekes det også på høy innvandring, og at overføringene til husholdninger med lave yrkesinntekter i snitt har hatt en svakere utvikling enn inntektene ellers i samfunnet, som forklaringsfaktorer til økt barnefattigdom i Norge.

Figur 6.2.1 Andelen personer under 18 år med årlig lavinntekt¹ i de nordiske landene. 2005-2023. Prosent

¹ Ekvivalentinntekt under 50 prosent av medianinntekten, kvadratrotskala.

Kilde: OECD Database

6.3. Jevn inntektsfordeling indikerer få med lavinntekt

Det er en nær sammenheng mellom inntektsfordelingen og andelen med lavinntekt i et land. Jo jevnere inntektsfordelingen er i et land, desto mindre er andelen med lavinntekt i befolkningen. Dette har en klar definisjonsmessig sammenheng, fordi en jevn inntektsfordeling indikerer at det er relativt få personer med svært lav (eller svært høy) inntekt i landet. Noe av kritikken som rettes mot måling av lavinntekt ut ifra en relativ lavinntektsgrense, er nettopp at dette vel så mye kan sees på som en måling av inntektsulikheten i landet.

Tabell 6.3.1 Forholdet mellom gjennomsnittlig inntekt til de 20 prosent av befolkningen med høyest inntekt, og de 20 prosent av befolkningen med lavest inntekt (S80/S20)¹. 2010-2022

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Norge	2,9	3	3	3	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1
Australia			4,4		4,3		4,3		4,3		4,3		
Østerrike	3,5	3,5	3,5	3,4	3,4	3,3	3,5	3,5	3,5	3,6	3,5	3,5	3,4
Belgia									3,2	3,2	3	3,1	2,9
Canada	4,2	4,3	4,3	4,4	4,2	4,3	4,1	4,1	4	4	3,5	3,7	3,9
Chile		7,6		7,4		7		7,2			9,9		7,3
Costa Rica	9,3	10,2	9,9	10,8	10,4	10,3	10,2	10	10,2	9,8	11	10,1	9,8
Tsjekkia	3,1	3	3	3	3,1	3,1	3	3	3	3,1	3	3,1	3,1
Danmark		2,9	2,8	2,9	2,9	2,9	2,9	3	3	3			
Estland				5,2	5	4,9	4,7	4,7	4,7	4,4	4,4	5	4,8
Finland	3,2	3,2	3,1	3,2	3,1	3,1	3	3,1	3,1	3,1	3,1	3,2	3,2
Frankrike											3,3	3,5	3,4
Tyskland		3,5	3,5	3,6	3,7	3,7	3,8	3,7	3,6	3,7	3,9		
Hellas	4,6	4,7	4,9	5,1	5	5	4,7	4,3	4,1	4	4,2	4	3,9
Ungarn	3,3	3,2	3,5	3,5	3,6	3,4	3,3	3,4	3,4	3,3	3,4	3,1	3,6
Island	2,8	2,9	2,9	2,9	3	3	3	2,8					
Irland	3,7	3,9	3,9	3,9	3,7	3,7	3,8	3,6	3,5	3,5	3,4	3,6	3,4
Israel		5,9	6,1	5,9	5,9	5,8	5,4	5,4	5,3	5,3	5,1	5,4	5,5
Italia	4,4	4,3	4,4	4,5	4,6	4,9	4,5	4,7	4,6	4,5	4,6	4,4	4,2
Japan									5,2			5,2	
Korea		6,4	6,2	6,1	6	5,7	5,7	5,8	5,5	5,2	4,7	4,9	4,9
Latvia	5,1	4,9	5,1	5	5,1	5,1	5,3	5,5	5,3	5	5,5	5,2	5,3
Litauen	4,7	4,5	4,8	4,9	5,4	5,6	5,8	5,6	5,4	5	5	5,1	5
Luxembourg						4	4,1	4,5	4,1	3,9	3,8	3,6	3,7
Mexico			8,1		7,2		6,7		6,4		6,6		5,8
Nederland		3,3	3,3	3,4	3,4	3,4	3,4	3,4	3,3	3,4	3,3	3,4	3,2
New Zealand	4,5	4,6	4,5	4,7	4,6	4,4	4,4	4,5	4,3	4,3	4,1	4,1	4,3
Polen	3,9	3,9	3,9	3,9	3,9	4	3,7	3,6	3,6	3,4	3,3	3,3	3,5
Portugal	4,6	4,5	4,7	4,9	4,7	4,7	4,5	4,2	4,1	4,1	4,5	4	4,3
Slovakia	3,3	3,3	3,2	3,3	3,1	3,1	3,1	2,8	3	2,9	3,2	2,8	3,1
Slovenia	3,2	3,2	3,2	3,3	3,3	3,2	3,1	3,1	3,1	3	3	3	3,1
Spania	4,8	5,1	4,9	5,4	5,5	5,3	5,3	4,8	4,8	4,8	5	4,6	4,5
Sverige				3,2	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3	3,4	3,3
Sveits	3,6	3,7	3,5	3,6	3,7	3,6	3,8	3,7	3,8	3,8	3,8	3,8	
Tyrkia		6,1	6	5,9	5,9	5,7		5,4	5,4	5,6	5,6	5,3	5,4
Storbritannia	4,3	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2	4,3	4,5	4,5	4,3	4,3	4,4
USA				6,4	6,4	6,1	6,3	6,2	6,3	6,3	5,8	5,4	6,3
Brasil							8,4	9	9,2	9,5	7,2	9,3	8,4
Bulgaria	4,8	5,1	5,3	5,4	5,5	5,8	5,8	5,5	5,8	5,8	5,4	5,8	4,9
Kina		23											
Kroatia	4,4	4,5	4,5	4,2	4,3	4,2	4,2	4,3	4,1	4,1	4,1	4	4,3
India		9,4											
Romania	5,4	5,7	5,9	5,9	6,3	5,9	5,5	6	6	5,7	5,9	5	5
Russland		5,9					4,6	4,3					
Sør-Afrika						21,8		22,3					

¹S80/S20 for Norge i denne tabellen avviker fra det som for eksempel er oppgitt i kapittel 3.

Kilde: OECD Database

Tabell 6.3.1 bekrefter at land med få lavinntektshusholdninger også har en jevn inntektsfordeling. Tabellen viser forholdstallet mellom gjennomsnittlig inntekt for femdelen av befolkningen med høyest inntekt og femdelen med lavest inntekt (S80/S20). Vi ser at det stort sett er de samme landene som har lave andeler med lavinntekt og en jevn inntektsfordeling. Det er Norden og deler av Sentral-Europa som skiller seg ut med lav ulikhet, mens inntektsfordeling er langt mer skjev lenger sørover og østover i Europa.

Belgia hadde i 2022 den jevneste inntektsfordelingen. Tall fra OECD sin statistikkdatabase viser at den «rikeste» femdelen av befolkningen i Belgia hadde en inntekt som var 2,9 ganger større enn den «fattigste» femdelen. I Norge, Tsjekkia, Slovakia og Slovenia lå denne andelen på 3,1. Størst ulikhet finner vi i Brasil, Chile, USA og Mexico, der den «rikeste» femdelen har henholdsvis 6-8 ganger så høy inntekt som den «fattigste» femdelen.

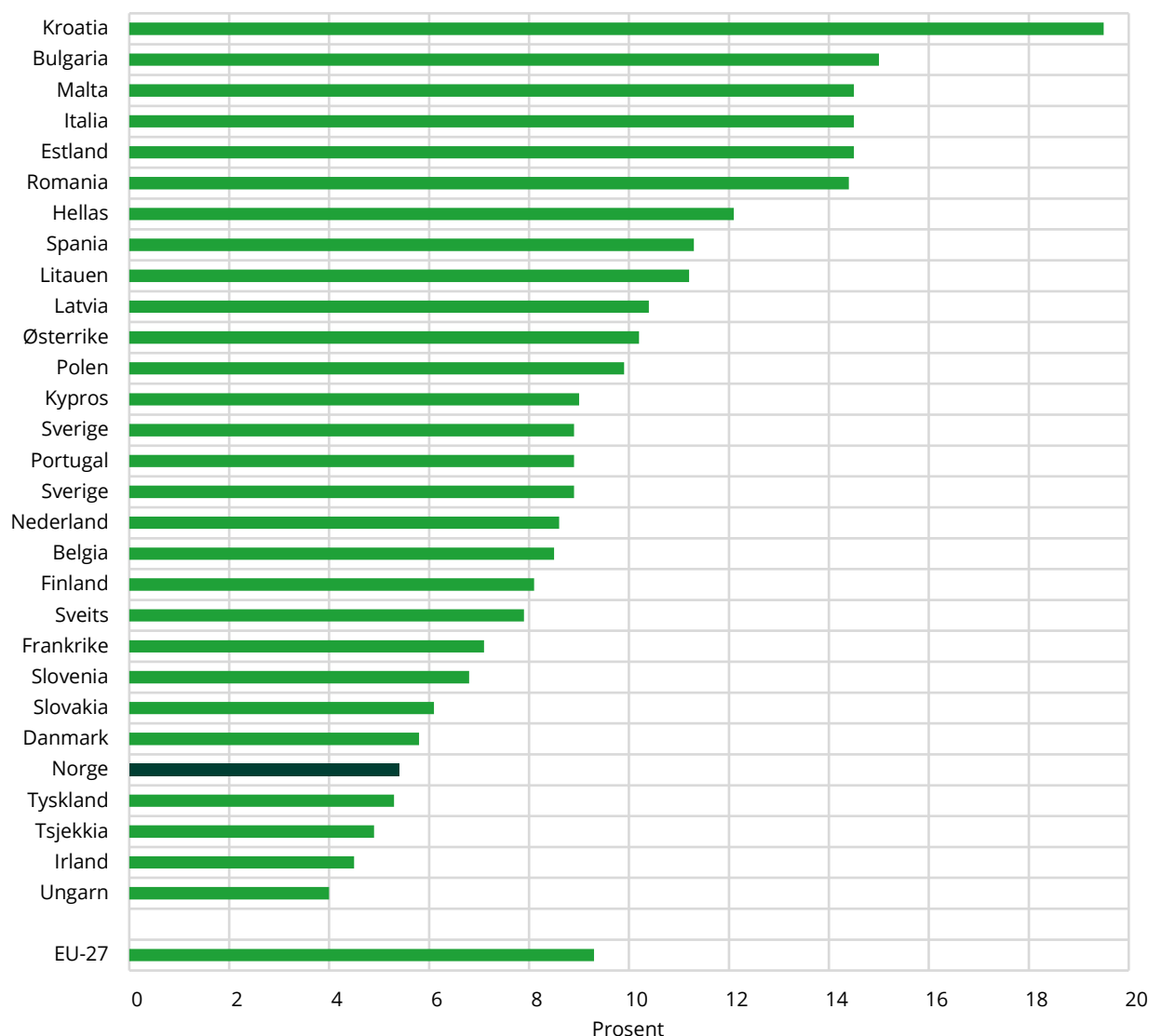
6.4. 1 av 5 har vedvarende lavinntekt i Kroatia

Årlig lavinntekt og utviklingen i lavinntekt gir nyttig informasjon om økonomisk utsatte grupper for ett bestemt år eller i en gitt periode, men det sier ikke noe om hvor lenge en slik tilstand varer, og om tilstanden er kronisk eller forbigående. Noen grupper vil bare kortvarig ha lavinntekt, for eksempel hvis man går med underskudd i et år, mens andre grupper vil ha større vansker med å forbedre sin økonomiske situasjon over tid.

Eurostat presenterer derfor også indikatorer for vedvarende lavinntekt, definert som andelen personer med en disponibel ekvivalentinntekt under 60 prosent av medianinntekten i et bestemt år, og som var under de årlige lavinntektsgrensene i minst to av de tre foregående årene.

Det mønsteret som man finner ved å studere årlig lavinntekt, fremtrer også i tallene for vedvarende lavinntekt, slik figur 6.4.1 viser. Lavest andel med vedvarende lavinntekt, på henholdsvis 4 og 4,5 prosent, finner vi i Ungarn og Irland – som også hadde lav årlig lavinntekt (se tabell 6.1.1). Norge og Danmark er også land der relativt få opplever å ha lave inntekter lenge. Andelen med vedvarende lavinntekt ligger for disse landene på henholdsvis 5,4 og 5,8 prosent. I Sverige og Finland er andelen høyere, på henholdsvis 8,9 og 8,1 prosent.

Størst andel med vedvarende lavinntekt, som for årlig lavinntekt, finner vi i Sør- og Øst-Europa. Kroatia og Bulgaria ligger øverst med andeler på henholdsvis 19,5 og 15 prosent, mens i Romania, Estland, Italia og Malta befinner om lag 14,5 prosent av befolkningen seg i gruppen med vedvarende lavinntekt.

Figur 6.4.1 Andelen personer med vedvarende lavinntekt¹. Noen europeiske land. 2022. Prosent

¹ Andelen personer med lavinntekt i 2022 og i minst to av tre foregående år. Disponibel inntekt per forbruksenhet (EU-definisjon) under 60 prosent av den nasjonale medianinntekten.
Kilde: Eurostat

6.5. Lav arbeidsintensitet – Belgia med størst andel i EU.

Andelen som bor i en husholdning som har lavinntekt er beskrevet tidligere i dette kapittelet. Vi skal nå se på videre indikatorer for risiko for fattigdom. Eurostat har en indikator «I risiko for fattigdom eller sosial eksklusjon» (AROPE)¹⁷ som viser andelen som bor i en husholdning som enten har risiko for fattigdom, bor i en husholdning med lav arbeidsintensitet eller har betydelige sosiale og materielle mangler. I tillegg til lavinntekt, ser vi på de andre bestanddelene i denne indikatoren, i tillegg til samleindikatoren AROPE, og hvordan dette ser ut i de europeiske landene.

Alle tallene i dette kapittelet er hentet fra Eurostats publiseringer av indikatorer basert på EU-SILC. I dette datamaterialet referer inntektsdataene og data om husholdningers arbeidsintensitet til året forut for datainnsamlingen, slik at indikatorer for 2024 i stor grad viser situasjonen i 2023.

¹⁷ «At risk of poverty or social exclusion». For mer informasjon, se: [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:At_risk_of_poverty_or_social_exclusion_\(AROPE\)](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:At_risk_of_poverty_or_social_exclusion_(AROPE))

Husholdning og materielle mangler er kartlagt i datainnsamlingsåret. Når vi nå skal beskrive en del av levekårsindikatorene fra undersøkelsen, referer vi til året for datainnsamling. I praksis er dette da samme år som det er presentert lavinntektsandeler for forut i dette kapittelet. Andelen med lavinntekt i 2023 inngår i AROPE for året 2024.

Tabell 6.5.1 Andel personer som bor i en husholdning med lav arbeidsintensitet. 2015-2024. Prosent

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Norge	7,4	7,2	8,1	8,2	7,7	9	9,4	9,2	8,7	8
Danmark	11,9	11,1	10,5	10	9,5	9,1	9,7	8,8	9,8	10,6
Finland	11,5	12,1	11,4	11,1	10	8,3	8,6	10,1	8,7	9,3
Sverige	7,8	7,8	8,2	8,3	8,3	7,9	8,8	8,2	8	7,7
Island	5,2	4,3	4	4	4,4	4,6	:	:	:	:
Østerrike	6,3	7	7,2	6,4	6,6	6,1	7,4	5,7	5,7	6
Belgia	15	15,2	14,5	13,1	12,8	12,3	11,9	11,5	10,5	11,3
Bulgaria	11,5	11,5	11,1	9	9,2	8,4	8,4	8,6	7	7,9
Kroatia	12,3	11,1	10,6	9,3	7,5	7,2	7,5	6,3	5,5	4,7
Kypros	10,4	10,1	8,7	8,1	6,6	5,3	5,8	4,1	4,4	4,2
Tsjekkia	6,8	6,7	5,7	4,5	4,4	4,4	5,4	4,5	5,1	5,2
Estland	6,2	5,5	5,4	5,3	5,3	4,8	5,1	5,7	5,9	5,3
Frankrike	8,3	7,8	7,7	7,5	7,1	9,7	10,8	9,9	9,2	8,7
Tyskland	9,5	9,4	8,7	8	7,6	8,3	9,5	9,8	9,9	10
Hellas	15,3	15,7	14,3	13,6	12,7	11,8	12,1	9,5	8,3	7,5
Ungarn	8,8	7,7	6,3	5,5	4,9	4,9	5,4	6,2	4,9	5
Irland	18,8	17,8	16,1	13,2	13,8	11,5	13	10,5	9,1	7,4
Italia	11,2	12,1	10,8	10,7	9,6	10,2	10,8	9,8	8,9	9,2
Latvia	7,7	7	7,3	7,3	7,4	7,4	6,6	7,2	7	6,5
Litauen	9,1	10,2	9,4	9,2	7,6	7,2	8,1	8,3	8	9,4
Luxembourg	5,4	6,5	6,5	7,8	6,9	7,1	5,5	3,5	3,9	3,9
Malta	9,2	6,8	6,6	5,3	4,9	5,4	5,3	3,8	3,6	4,5
Nederland	10	9,5	9,4	8,4	8,9	8,7	8,6	8,4	8,2	8
Nord Makedonia	17,6	16,4	16,9	16,2	13,5	14,8	:	:	:	:
Polen	6,9	6,6	5,8	5,7	5	4,3	4,2	3,8	3,9	3,9
Portugal	10,2	8,5	7,7	6,9	6,2	5	5,3	5,6	6,3	4,8
Romania	6,2	6,4	5,4	6	4,5	4,7	3,5	4,2	5,2	4,3
Serbia	20,2	20,8	20,3	17,5	16,2	15,3	14,8	12,5	:	9,3
Slovakia	7	6,4	5,3	5,2	6,3	4,3	4,9	3,8	4,6	5
Slovenia	5,8	6	5,2	4,4	4,3	3,9	3,6	3,8	3,8	3,5
Spania	15,4	14,9	12,8	10,8	10,9	10	11,6	8,7	8,4	8
Sveits	5,2	5,2	5,6	6,1	6,2	5,5	5,6	5,5	5	:
Tyrkia	10	9,1	9,1	8,9	9,4	10,3	11,9	9,8	8,6	9,3
Storbritannia	11,7	10,8	9,8	8,4	:	:	:	:	:	:
EU (27 land)	:	:	:	:	8,1	8,3	9	8,3	8	7,9
EU (19 land)	10,8	10,8	9,9	9,1	8,8	9,2	10	:	:	:

Kilde: [Eurostat 28.07.2025](#)

Tabell 6.5.1 viser hvor stor andel av personer under 65 år bor i en husholdning med lav arbeidsintensitet¹⁸, den ene av de tre delindikatorene i AROPE. Lav arbeidsintensitet er definert som husholdninger der de voksne (18-64 år) arbeider mindre enn 20 prosent av deres totale arbeidspotensial i løpet av siste året. Studenter i alderen 18-24 er ikke med i beregningen, og de som svarer at de er pensjonister. Med arbeidspotensial menes hvor mange måneder personer i alderen 18-64 år potensielt kan være yrkesaktive i løpet av året.

Andelen personer som bor i en husholdning med lav arbeidsintensitet var lavest i Polen, Slovakia og Luxemburg der dette gjaldt rett under 4 prosent av befolkningen i 2024. Andelen var også under 5

¹⁸ «Low work intensity». For mer informasjon, se: [Glossary: Persons living in households with very low work intensity - Statistics Explained - Eurostat](#)

prosent i Kypros, Romania, Malta, Kroatia og Portugal. I Norge bodde 8 prosent i en husholdning med lav arbeidsintensitet i 2024. Belgia hadde størst andel av EU-landene, hvor 11 prosent bodde i en husholdning med lav arbeidsintensitet.

Ser en til de andre nordiske landene har Sverige omtrent på samme nivå som Norge (7,7 prosent), på 8-9 prosent, mens Finland ligger noe høyere (9,3 prosent). Danmark har høyest andel med lav arbeidsintensitet i Norden med 10,6 prosent. Andelen på Island har ligget noe under Norge alle årene de har hatt tall.

6.6. Materielle og sosiale mangler er lite utbredt i Norge

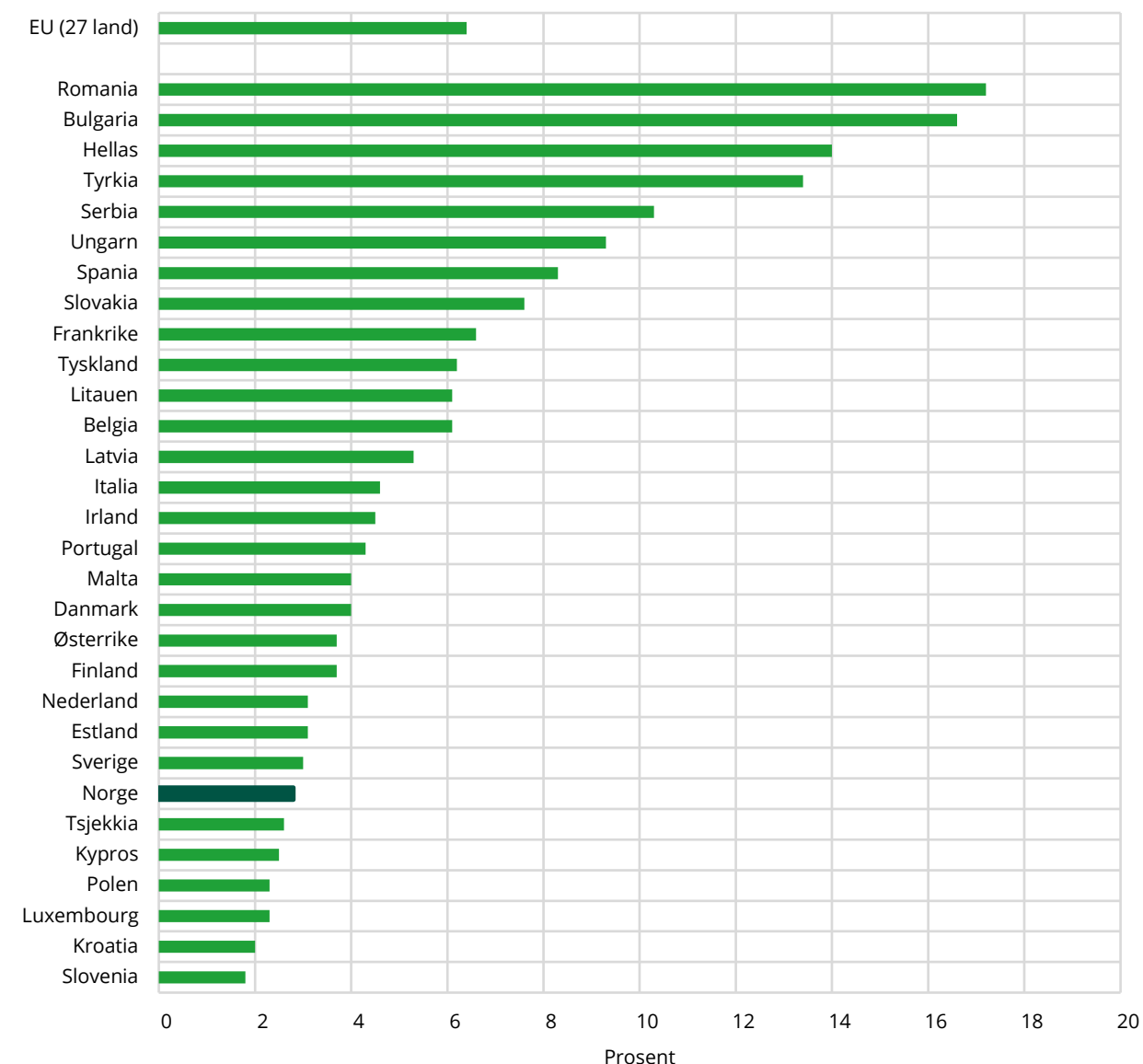
Den tredje delindikatoren i AROPE er andelen med betydelig materiell og sosial deprivasjon¹⁹, som vi her kaller materielle og sosiale mangler. Dette er en indikator som skal fange opp personer som ikke har råd til goder som kan ansees som ønskelige eller nødvendige for å ha en tilfredsstillende levestandard. For å bli klassifisert til å ha betydelige materielle mangler må man av økonomiske grunner oppleve å mangle minst syv av de 13 deprivasjonselementene, hvor seks av disse er på individnivå og syv er husholdningsnivå.

Indikatorene på husholdningsnivå omfatter følgende: ikke råd til 1) å ha privatbil, 2) en ukes ferie borte fra hjemmet, 3) å spise kjøtt eller fisk annenhver dag, 4) å holde hjemmet tilstrekkelig varmt, 5) å betale uventede utgifter, 6) til å holde boligen passe varm, 7) til å bytte ut utslitte møbler. På individnivå omfatter indikatorene følgende: ikke råd til 1) å ha internett, 2) å erstatte utslitte klær, 3) å ha to par sko som passer ordentlig (inkludert et par allværsko), 4) å bruke litt penger på seg selv ukentlig, 5) å delta i regelmessige fritidsaktiviteter, 6) til å spise og drikke ute månedlig.

Norge er blant landene i Europa med lavest andel av befolkningen som rapporterer om materielle mangler. Knappe 3 prosent mangler syv eller flere av de nevnte godene. I stor grad er det samsvar med omfanget av materielle og sosiale mangler og lavinntekt. I land der større andeler har lavinntekt rapporterer større deler av befolkningen om materielle og sosiale mangler, og i land der mindre andeler har lavinntekt har mindre andeler materielle mangler. Alle de nordiske landene har relativt små andeler av befolkningen med betydelige materielle og sosiale mangler, på rundt 3-4 prosent. På motsatt side finner vi land hvor andelen med materielle mangler er stor, som Romania (17 prosent), Bulgaria (16 prosent) og Hellas (14 prosent).

Samtidig kan vi se at andelen med materielle og sosiale mangler har vært fallende i Europa. I 2024 var andelen med sosiale og materiell deprivasjon i EU på 6 prosent. Dette er en nedgang fra 10 prosent i 2015, mens andelen har ligget relativt stabilt etter 2018 hvor den har ligget på 7-8 prosent. I Norge var andelen som rapporterte 2 prosent at de manglet minst 7 av 13 materielle eller sosiale goder. Denne andelen har ligget lavt og relativt stabilt siden, på rundt 2 til 3 prosent. I landene som ble nevnt i forrige avsnitt for å ha høyest andel av sosiale og materielle mangler, Romania og Bulgaria, har det vært en betydelig nedgang i andelen som opplever materielle eller sosiale mangler.

¹⁹ «Severe material deprivation». For mer om indikatoren, se:
[Glossary: Severe material and social deprivation rate \(SMSD\) - Statistics Explained - Eurostat](#)

Figur 6.6.1 Andel personer som mangler minst 7 av 13 materielle og sosiale goder. 2024. Prosent

Kilde: Eurostat 27.07.2025

6.7. Store forskjeller mellom land i risiko for fattigdom eller sosial eksklusjon

I indikatoren «I risiko for fattigdom eller sosial eksklusjon» (AROPE) inngår altså lavinntekt, i tillegg til de som enten bor i en husholdning med lav arbeidsintensitet og/eller har betydelige materielle mangler. Tabell 6.8.1 viser at det er en sterk sammenheng mellom AROPE-indikatoren og lavinntekt, der det i stor grad er de samme landene som har høye andeler lavinntekt og stor andel som er i risiko for fattigdom eller sosial eksklusjon. I Norge var 16 prosent i risikokategorien i 2024, som er blant de minste andelen i Europa. I Slovakia, Tsjekkia, og Nederland er andelen lavere, på rundt 11-15 prosent. Publiserte tall for Island viser at 12 prosent var i risiko for fattigdom eller sosial eksklusjon i 2017, og har som regel vært et av landene med lavest andeler AROPE.

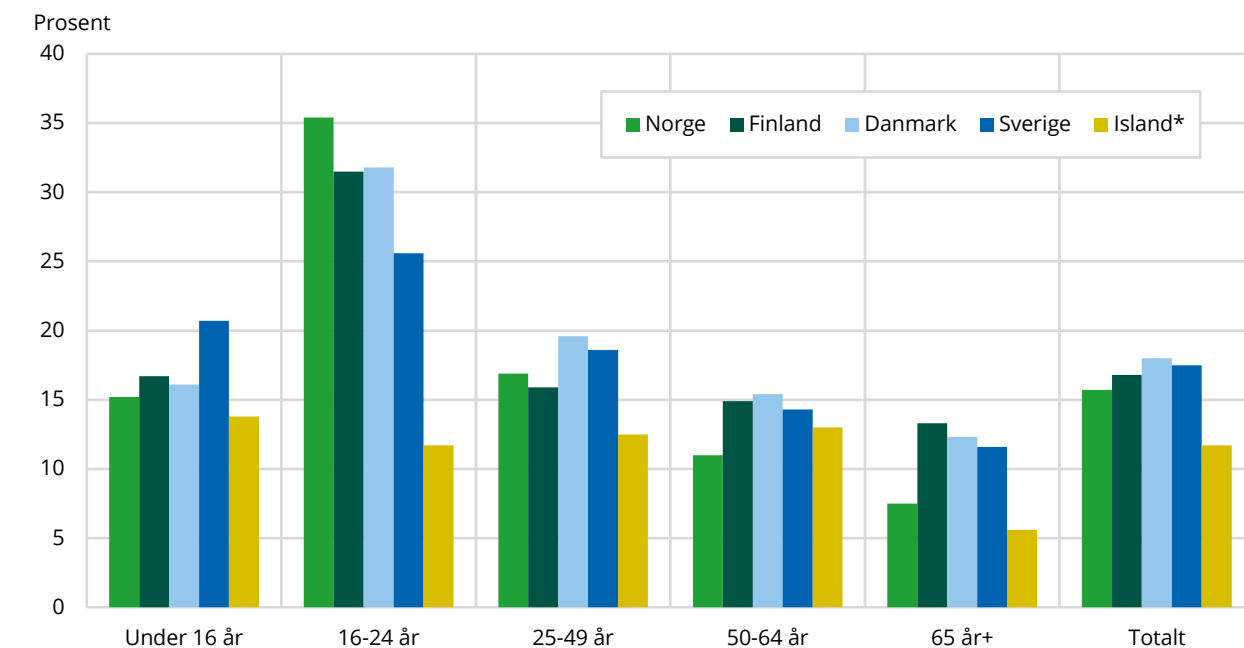
I landene som skårer høyest på indikatoren AROPE er det en større andel som har materielle mangler. Tyrkia og Bulgaria har størst andel i risiko for fattigdom eller sosial eksklusjon, hvor andelen er på rundt 30 prosent.

Tabell 6.7.1 Andel personer i risiko for fattigdom eller sosial eksklusjon. 2015-2024. Prosent

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Norge	14,7	14,4	15,4	15,8	15,6	16,3	16,7	16,3	15,8	15,7
Danmark	18,6	17,5	17,8	17,5	17,3	16,8	17,3	17,1	17,9	18
Finland	16,9	16,5	16,0	16,6	15,4	14,9	14,2	16,3	15,8	16,8
Sverige	18,2	17,7	17,2	17,7	18,4	17,7	17,2	18,6	18,4	17,5
Island	12,6	11,8	12,6	11,3	11,6	11,7	:	:	:	:
Østerrike	16,9	17,2	17,1	16,8	16,5	16,7	17,3	17,5	17,7	16,9
Belgia	21,6	22,2	22,0	20,5	20,0	20,3	18,8	18,7	18,6	18,2
Bulgaria	43,3	41,0	38,0	33,0	33,2	33,6	31,7	32,2	30	30,3
Kroatia	24,4	23,5	23,7	22,1	20,8	20,5	20,9	19,9	20,7	21,7
Kypros	22,8	22,6	21,4	19,1	18,6	17,6	17,3	16,7	16,7	17,1
Tsjekkia	13,0	12,4	12,1	11,8	12,1	11,5	10,7	11,8	12	11,3
Estland	23,6	23,1	23,3	23,6	23,7	22,8	22,2	25,2	24,2	22,2
Frankrike	18,4	18,7	17,8	17,9	18,8	19,3	19,2	21	20,4	20,5
Tyskland	20,0	19,8	18,8	18,5	17,3	20,4	21	21,1	21,3	21,1
Hellas	32,4	32,6	32,2	30,3	29,0	27,4	28,3	26,3	26,1	26,9
Ungarn	30,6	28,6	25,9	20,6	20,0	19,4	19,4	18,4	19,7	20,2
Irland	25,4	23,8	22,4	20,8	20,4	20,1	20	20,7	19,2	17,1
Italia	28,4	27,8	25,9	25,7	24,6	24,9	25,2	24,4	22,8	23,1
Latvia	30,0	28,2	28,5	28,4	26,7	25,1	26,1	26	25,6	24,3
Litauen	29,4	30,0	29,8	28,5	25,5	24,5	23,5	24,6	24,3	25,8
Luxembourg	18,4	19,1	19,3	20,1	20,1	19,9	21,1	19,4	21,4	20
Malta	22,2	20,2	19,4	19,2	20,7	19,9	20,3	20,1	19,8	19,7
Nederland	16,4	16,3	16,6	16,5	16,5	16,0	16,6	16,5	15,8	15,4
Nord Makedonia	41,2	39,2	36,9	35,3	34,1	32,6	:	:	:	:
Polen	22,5	20,6	18,7	18,2	17,9	17,0	16,8	15,9	16,3	16
Portugal	26,4	24,9	23,4	21,6	21,1	20,0	22,4	20,1	20,1	19,7
Romania	44,5	46,0	42,5	38,7	36,1	35,6	34,4	34,4	32	27,9
Serbia	41,0	30,0	39,3	33,9	31,1	29,8	28,4	28,1	:	24,3
Slovakia	17,3	17,1	15,8	15,2	14,8	13,8	15,6	16,5	17,6	18,3
Slovenia	17,7	16,9	16,6	15,4	13,7	14,3	13,2	13,3	13,7	14,4
Spania	28,7	28,8	27,5	27,3	26,2	27,0	27,8	26	26,5	25,8
Sveits	18,2	17,9	18,3	17,8	19,3	18,5	17,6	18,8	19,5	:
Tyrkia	26,7	26,6	32,3	32,4	33,1	34,1	34	32,8	30,7	30,4
Storbritannia	23,1	21,9	21,8	22,8	:	:	:	:	:	:
EU (27 land)	24,0	23,7	22,4	21,7	21,1	21,6	21,7	21,6	21,3	21
EU (19 land)	23,0	22,8	21,7	21,4	20,8	21,6	21,9	:	:	:

Kilde: [Eurostat 28.07.2025](#)

Det er også betydelige forskjeller innenfor landene i andelene som er i risiko for fattigdom eller sosial eksklusjon når en ser på forskjellige aldersgrupper (se figur 6.7.1). I alle de nordiske landene, bortsett fra Island, er andelene klart størst blant unge voksne. For eksempel er 35 prosent mellom 16-24 år i Norge i denne kategorien. Andelen som er i risiko for fattigdom eller sosial eksklusjon er fallende med alder og er minst for de eldste i alle land, foruten Island. Island skiller seg ut med at de har lavere andel som er i risiko for fattigdom eller sosial eksklusjon i alt, og mindre forskjeller mellom de ulike aldersgruppene. Forskjellene mellom unge og eldre er større i Norge enn i de andre nordiske landene.

Figur 6.7.1 Andel personer i risiko for sosial eksklusjon etter alder. Nordiske land. 2024. Prosent

*Tall for Island er for 2020

Kilde: Eurostat

Mange europeere vil ha problemer med å betale en uforutsett utgift

Et annet mål på robustheten i økonomien og husholdningenes likviditet er om man kan klare en uforutsett utgift av en viss størrelse uten å motta ekstra hjelp eller å ta opp lån. Beløpet man spør om er justert ut fra lavinntektsgrensen i det enkelte land. Beløpet skal svare til omtrent 1/12 del av denne inntektsgrensen. I Norge har beløpet vært 10 000 kroner til og med 2017, 15 000 kroner i 2018, 18 000 kroner i 2019 og 2020, 19 000 kroner 2021 og 20 000 kroner i 2022, 2023 og 2024. Tabell 6.7.2 viser hvor stor del av befolkningen i de ulike europeiske landene som ikke ville klart en slik uforutsett utgift.

I Norge svarer 24 prosent at de ikke klarer en uforutsett utgift. Dette er en mindre andel enn i mange europeiske land, men andelen har allikevel økt de siste ti årene. Finland er det nordiske landet med størst andel som ikke klarer en uforutsett utgift, med 27 prosent, mens andelene i Danmark og Sverige er på 21-22 prosent. Nederland og Malta har lavest andel som har problemer med en uforutsett regning, med henholdsvis 17 og 18 prosent. På den andre siden finner vi Hellas, Latvia og Bulgaria hvor 44-46 prosent har problemer med å betale en uforutsett regning.

Tabell 6.7.2 Andel husholdninger som ikke klarer en uforutsett utgift. 2006, 2008, 2010, 2012, 2014, 2016, 2018, 2020, 2022-2024. Prosent

	2006	2008	2010	2012	2014	2016	2018	2020	2022	2023	2024
Norge	26,7	12,6	11,4	10,2	16,1	18,1	19,7	20,0	22	24,2	23,6
Danmark	24,0	24,4	23,7	27,3	28,5	24,5	25,2	22,7	20,2	23,1	21,1
Finland	30,4	29,7	28,1	27,9	27,2	29,4	27,2	25,4	23,2	26	27,3
Sverige	13,9	21,3	18,8	20,7	20,4	20,7	20,2	19,8	21,2	21,8	22,3
Island	30,2	25,1	33,4	34,6	34,0	30,9	25,8	22,4	:	:	:
Østerrike	26,5	28,7	25,0	22,2	23,9	22,6	20,1	17,6	19	22,8	20,9
Belgia	21,1	23,9	25,4	25,2	24,0	26,0	24,5	23,3	22,7	21,4	21,5
Bulgaria	76,8	57,4	65,0	68,6	49,6	54,2	32,1	43,5	42,4	46,7	45,6
Kroatia	:	:	62,3	67,4	63,7	57,7	53,0	48,9	44,8	41,4	34,9
Kypros	43,1	40,1	49,9	50,5	59,8	56,6	49,5	44,6	39,7	37,6	34,8
Tsjekkia	40,3	37,9	37,9	42,4	40,8	32,1	23,7	19,6	17,5	19,7	19,2
Estland	26,7	19,7	43,6	44,7	39,1	31,6	34,7	30,5	31,2	30,4	34,7
Frankrike	33,3	34,1	33,0	33,0	33,4	31,8	31,4	30,4	31,4	29,4	29,4
Tyskland	41,0	34,9	33,7	33,4	32,6	30,0	28,1	37,7	33,9	35	32,2
Hellas	30,6	26,6	28,2	40,5	51,8	53,6	50,4	50,7	43,6	44,3	43,9
Ungarn	52,4	67,6	73,9	75,0	75,9	50,8	33,3	35,7	33,9	31,5	28,7
Irland	38,0	41,0	49,1	56,4	54,5	45,2	37,3	33,7	34,7	34,3	31,6
Italia	27,4	31,9	33,8	42,1	38,8	40,4	35,1	32,3	32,9	28,8	29,9
Latvia	68,6	57,0	78,1	73,6	67,4	60,0	55,3	45,6	44,1	44,8	45,3
Litauen	57,3	40,1	62,3	60,4	54,7	53,2	48,8	41,8	39,3	40,5	41,3
Luxembourg	18,4	19,6	24,4	24,8	23,8	21,9	19,7	22,5	18,8	24,1	22,5
Malta	32,0	32,8	28,2	25,0	24,6	20,8	13,9	16,3	15,4	15,9	18,3
Nederland	23,4	19,4	22,2	22,0	23,7	22,5	21,5	19,1	14,6	15,9	16,9
Nord											
Makedonia	:	:	35,2	64,4	61,0	58,5	54,2	50,9	:	:	:
Polen	57,0	50,7	50,6	54,1	48,6	37,9	31,7	25,7	27,1	25,7	22,8
Portugal	16,4	26,2	27,2	35,9	42,2	38,3	34,7	33,8	29,9	30,5	28,7
Romania	:	41,9	44,8	53,9	52,7	54,5	45,9	47,3	47,9	46,4	40
Serbia	:	:	:	:	50,7	48,3	39,8	35,1	32,9	:	34
Slovakia	49,1	38,5	38,2	36,1	38,9	37,9	31,5	26,1	27	29,3	28,2
Slovenia	43,4	44,5	45,1	45,7	45,8	41,7	33,1	29,6	24,6	22,7	23,2
Spania	32,6	29,9	38,7	42,1	42,7	38,7	35,9	35,4	35,5	37,2	35,9
Sveits	:	21,0	21,1	17,1	21,3	21,0	20,4	19,4	18,4	18,8	:
Tyrkia	70,8	71,1	:	61,8	29,0	34,4	30,4	32,2	31,1	31,8	26,8
Storbritannia	28,5	28,6	34,7	42,9	39,0	38,0	34,6	:	:	:	:
EU (27 land)	:	:	37,1	40,0	39,0	36,2	32,2	32,5	31,5	31,2	30
EU (19 land)	32,9	31,8	33,4	36,0	36,0	34,4	31,8	32,8	:	:	:

Kilde: [Eurostat 28.07.2025](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Glossary:Overcrowding_rate)**Nordmenn minst trangbodd i Norden**

Hvordan man bor kan også være en viktig indikator på levestandarden. Både standarden og størrelsen på boligen har mye å si for den enkelte husholdning, og boutgifter er for mange den største utgiften de har. Vi skal her se på en indikator for boforhold, nemlig trangboddhet. Eurostat definerer trangboddhet på en noe ulik måte enn det vi gjør med våre nasjonale data, som er presentert i de andre kapitelen i denne rapporten. I Eurostats definisjon av trangboddhet tar man høyde for at par kan dele rom, det samme gjelder små barn²⁰.

I 2024 var andelen som bodde trangt minst i Kypros med 3 prosent trangbodde. Malta, Nederland og Irland har også lav andel med trangboddhet med 4-5 prosent. I Norge bodde 6 prosent trangt ifølge denne definisjonen. Dette er den minste andelen av landene i Norden. Av de nordiske landene var den største andelen i Sverige, hvor 17 prosent var trangbodde. Romania og Serbia har flest som

²⁰ Se https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Glossary:Overcrowding_rate for full definisjon.

bor trangt, med henholdsvis 41 og 47 prosent. Trangboddheten har likevel vært fallende i disse landene. For alle EU-landene har nedgangen over tid vært relativt stabil, med en liten nedgang.

Tabell 6.7.3 Andel personer som bor trangt. 2006, 2008, 2010, 2012, 2014, 2018, 2020, 2022-2024. Prosent

	2006	2008	2010	2012	2014	2016	2018	2020	2022	2023	2024
Norge	5,3	5,2	5,3	5,6	4,6	5,1	6,0	6,2	5,9	6	5,8
Danmark	7,1	7,3	7,3	7,2	8,2	8,2	9,2	9,5	9,8	8,7	9,3
Finland	6,3	5,8	6,1	6,0	7,0	6,6	7,3	7,6	8,4	8,8	9,1
Sverige	10,7	11,0	13,1	12,9	12,7	14,4	15,2	15,6	17	16,4	16,7
Island	8,7	6,3	7,2	7,9	8,0	7,4	10,4	13,5	11,3	:	:
Østerrike	15,6	14,8	12,0	13,9	15,3	15,2	13,5	14,1	15,7	14,5	13,7
Belgia	3,6	4,1	4,2	1,6	2,0	3,5	5,7	5,7	6,2	5,7	6,6
Bulgaria	48,2	48,1	47,4	44,5	43,3	42,5	41,6	39,5	36,2	34,9	33,8
Kroatia	:	:	43,7	44,4	42,1	41,1	39,3	36,2	32,7	31,3	31,7
Kypros	1,9	3,3	3,5	2,8	2,2	2,4	2,5	2,5	2,2	2,2	2,4
Tsjekkia	33,8	29,8	22,5	21,1	19,9	17,9	15,7	15,2	15,1	15,9	16,6
Estland	45,9	41,7	39,7	14,0	14,2	13,4	12,6	12,7	15,7	17	18,4
Frankrike	8,1	9,7	9,2	8,1	7,1	7,7	8,2	9,8	9,2	9,9	10,4
Tyskland	7,6	7,0	7,1	6,6	6,6	7,2	7,4	10,3	11,2	11,4	11,5
Hellas	29,3	26,7	25,5	26,5	27,4	28,7	29,2	29,0	28	26,9	27
Ungarn	51,2	48,3	47,2	45,3	41,9	40,4	20,1	19,0	17	15,6	14,7
Irland	6,2	4,7	3,4	3,2	4,2	3,4	2,7	3,2	4,3	3,9	5
Italia	24,6	24,3	24,3	26,1	27,2	27,8	27,8	26,1	25,1	25,4	23,9
Latvia	59,9	57,4	55,7	36,6	39,8	43,2	43,4	42,5	41,7	40,9	39,3
Litauen	53,5	48,4	45,5	19,0	28,3	23,7	22,8	21,1	24,6	26	26,3
Luxembourg	7,7	8,0	7,8	7,0	6,7	8,1	8,4	8,5	5,7	7,4	6,8
Malta	3,5	3,9	4,0	4,0	4,0	3,0	3,4	4,2	2,8	2,4	4,4
Nederland	1,8	1,7	2,0	2,5	3,5	4,0	4,1	4,8	2,9	3,8	4,6
Nord Makedonia	:	:	:	52,4	46,2	50,1	46,4	41,8	:	:	:
Polen	54,1	50,8	47,5	46,3	44,2	40,7	39,2	36,9	35,8	33,9	33,7
Portugal	15,8	15,7	14,6	10,1	10,3	10,3	9,6	9,0	9,4	12,9	11,2
Romania	:	54,8	52,0	51,6	49,4	48,4	46,3	45,1	40,5	40	40,7
Serbia	:	:	:	:	50,4	55,5	53,3	52,5	49,7	:	46,6
Slovakia	45,9	42,9	40,1	38,4	38,6	37,9	35,5	30,1	31,8	30,5	29,9
Slovenia	40,3	39,5	34,9	16,6	14,8	12,6	12,5	10,9	11	10,3	10,6
Spania	6,5	5,6	5,0	5,6	5,3	5,4	4,7	7,6	6,6	7,6	9,1
Sveits	:	8,1	6,1	5,9	6,8	7,0	6,2	6,4	5,8	7	:
Tyrkia	51,5	50,6	47,4	46,0	46,9	44,5	42,3	40,0	38	38,1	38,2
Storbritannia	6,3	6,5	7,3	7,0	7,3	8,0	4,8	:	:	:	:
EU (27 land)	:	:	19,1	18,4	18,1	17,9	17,1	17,4	16,8	16,8	16,9
EU (19 land)	12,7	12,4	12,0	11,6	11,8	12,2	12,2	13,2	:	:	:

Kilde: [Eurostat 18.07.2025](#)

Referanser

- Aaberge, R., & Atkinson, A. B. (2013). *The median as watershed*. Discussion Paper No. 749/2013. Statistisk sentralbyrå <https://www.ssb.no/en/forskning/discussion-papers/attachment/130759?ts=14033e6abd0>
- Aaberge, R., Langørger, A., & Lindgren, P. Y. (2021). *Offentlige tjenester reduserer ulikhet og fattigdom*. SSB Analyser 2021/13. Statistisk sentralbyrå: <https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/inntekt-og-formue/artikler/offentlige-tjenester-reduserer-ulikhet-og-fattigdom>
- Aaberge, R., Langørger, A. & Lindgren, P.Y. (2022). *A European equivalence scale for public in-kind transfers*. Discussion Papers No. 977, May 2022 Statistics Norway, Research Department. https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/inntekt-og-formue/artikler/a-european-equivalence-scale-for-public-in-kind-transfers/attachment/inline/3fc9ad6a-7f29-4e0b-b5d1-cc0c3b4048a9:fa6738fafe5f18937ba21a64f4ed6d4ab781091b/DP977_web.pdf
- Aamodt, I. og Sandvik, O. (2022). *Store bevegelser på arbeidsmarkedet*. Statistisk sentralbyrå: <https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/sysselsetting/statistikk/arbeidskraftundersokelsen/artikler/store-bevegelser-pa-arbeidsmarkedet>
- Alne R. (2018) *Uforetrygd og arbeid – Jobber de ufore mer etter reformen i 2015?* Arbeid og velferd nr.3-2018. <https://www.nav.no/no/nav-og-samfunn/kunnskap/analyser-fra-nav/arbeid-og-velferd/arbeid-og-velferd/uforetrygd-og-arbeid-jobber-de-ufore-mer-etter-reformen-i-2015>
- Arntzen, J. K., & Hattrem, A. (2022). *Offentlige stønader kompenserte for inntektsbortfall i 2020*. Statistisk sentralbyrå <https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/inntekt-og-formue/statistikk/inntekts-og-formuesstatistikk-for-husholdninger/artikler/offentlige-stonader-kompenserte-for-inntektsbortfall-i-2020>
- Atkinson, A. B., Rainwaiter, L., & Smeeding, T. (1995). *Income Distribution in OECD countries. Evidence from the Luxembourg Income Study*. Paris: Social Policy Studies (No. 18). OECD.
- Balestra, C. and F. Oehler (2023). *Measuring the joint distribution of household income, consumption and wealth at the micro level*, OECD Papers on Well-being and Inequalities, No. 11, OECD Publishing, Paris: <https://doi.org/10.1787/f9d85db6-en>
- Bradshaw, J. (2000). *Measurement of absolute poverty*. Luxembourg: Paper prepared for Eurostat Working Party on Social Exclusion and Poverty.
- Brathaug, A. L. og Westberg, N. B. (2012). *Oppvask, oppussing og barnepass - hva hvis noen andre hadde gjort det i stedet?* Samfunnsspeilet nr. 4, Statistisk sentralbyrå. <https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/artikler-og-publikasjoner/oppvask-oppussing-og-barnepass-hva-hvis-noen-andre-hadde-gjort-det-i-stedet>
- Bratsberg, B., Raaum, O., & Røed, K. (2017). *Immigrant Labor Market Integration across Admission Classes* (IZA Discussion paper No. 10513).
- Bratsberg, B., Raaum, O., & Røed, K. (2018). *Job Loss and Immigrant Labour Market Performance*. *Economica* (vol. 85), ss. 124-151.
- Brooks-Gunn, J., og Duncan, G. J. (1997). *The Effects of Poverty on Children*. The Future of Children 7. <https://doi.org/10.2307/1602387>
- Brækhus, S. (2025). *Gjeldsordning*. Hentet fra Store norske leksikon: <https://snl.no/gjeldsordning>
- Citro, C., & Micheal, R. (1995). *Measuring poverty: a new approach*. National Academic Press, Washington DC.

- Dahl, Espen S og Ivar Lima (2025) *Sosialhjelp og barnetrygd: Hvordan har lovendringen påvirket utbetalingene til barnefamilier?* Arbeid og velferd (1/2025)
<https://arbeidogvelferd.nav.no/article/2025/03/Sosialhjelp-og-barnetrygd-hvordan-har-lovendringen-p-virket-utbetalingene-til-barnefamilier->
- Dalaker, J. (2000). *Poverty in the United States 1999*. U.S. Government Printing Office.
- Dalen, H. B., & Pettersen, A.-M. (2021). *Levekårsundersøkelsen EU-SILC 2021*. Notater 2021/46. Statistisk sentralbyrå: https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/levekar/artikler/levekarsundersokelsen-2021/_attachment/inline/4e734f1d-86e4-41a7-aa4f-6301d2f3517b:09c6c17b900b3e753491b461fa83febddae14cc4/NOT2021-46.pdf
- Dalen, H. B., & Grimstad, S. (2024). *Levekårsundersøkelsen 2024*. Dokumentasjonsnotat 2024/48. Statistisk sentralbyrå. https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/idrett-og-friluftsliv/artikler/levekarsundersokelsen-2024/_attachment/inline/62a7de6c-f8a0-4a39-ad97-2cc092a08e67:0eada238b0c2113d1ddb48825a041324f25ad4a5/NOT2024-48.pdf
- Danielsen, M., Kalstø Å. M. og Grønlien E. (2023). *Innstramming i regelverk og pandemi – Nye AAP-mottakere fra 2016 til 2022*. Arbeid og velferd nr. 1-2023. <https://www.nav.no/no/nav-og-samfunn/kunnskap/analyser-fra-nav/arbeid-og-velferd/arbeid-og-velferd/arbeid-og-velferd-nr.1-2023/innstramminger-i-regelverk-og-pandemi-nye-aap-mottakere-fra-2016-til-2022>
- Duncan, G. J., Magnuson, K., Kalil, A., og Ziol-Guest, K. (2012). *The importance of early childhood poverty*. Social Indicators Research 108. <https://doi.org/10.1007/s11205-011-9867-9>
- Eika, L. og Langørgen, A. (2025). *Drivere bak utviklingen i fattigdom blant barn*. Rapporter 2025/7. Statistisk sentralbyrå: <https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/inntekt-og-formue/artikler/drivere-bak-utviklingen-i-fattigdom-blant-barn>
- Ekren, R. og Grendal, O. (2021). *Barn i vedvarende lavinntekt klarer seg litt dårligere i utdanning og arbeid*. Statistisk sentralbyrå: <https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/inntekt-og-formue/artikler/barn-i-vedvarende-lavinntekt-klar-seg-litt-darligere-i-utdanning-og-arbeid#:~:text=Barn%20som%20vokser%20opp%20i%20husholdninger%20med%20lavinntekt,f%C3%A5%20h%C3%B8yere%20utdanning%20og%20jobb%20senere%20i%20livet>
- Epland, J. og Kirkeberg, M. I. (2002). *Inntekt oppgitt i intervju og på selvangivelsen "Hvor stor var din inntekt i fjor?"* (Samfunnspeilet 6). Statistisk sentralbyrå
- Epland J. og M. I. Kirkeberg (2012): *Wealth Distribution in Norway. Evidence from a New Register-Based Data Source*. Rapporter 35/2012. Statistisk sentralbyrå <https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/artikler-og-publikasjoner/wealth-distribution-in-norway>
- Epland J., E.S. Kiel og F. Strøm (2013). *Inntekt og marginalisering*, Ungdoms Levekår, kapittel 4, side 105. Statistisk sentralbyrå http://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/artikler-og-publikasjoner/_attachment/117607?ts=13f13996378
- Epland, J., & Kirkeberg, M. (2018). *Sosial mobilitet blant norskfødte med innvandrereforeldre. Tjener bedre enn foreldrene*. Statistisk sentralbyrå: <https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/artikler-og-publikasjoner/tjener-bedre-enn-foreldrene>
- Epland, J., & Normann, T. (2021). *115 000 barn i husholdninger med vedvarende lavinntekt*. Statistisk sentralbyrå: <https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/inntekt-og-formue/artikler/115-000-barn-i-husholdninger-med-vedvarende-lavinntekt>
- Epland, J. og Kirkeberg, M.I (2022). *Økonomiske levekår for arbeidsinnvandrere som ble bosatt i Norge i årene 2004-2018*. Notater 2022/22. Statistisk sentralbyrå https://www.ssb.no/befolkning/innvandrere/artikler/okonomiske-levekar-for-arbeidsinnvandrere-som-ble-bosatt-i-norge-i-arene-2004-2018/_attachment/inline/8885412e-

- [bf86-47fc-9448-a36c0608f4c8:64872b24d99fe547613bdc542b76d151b5f2de04/NOT2022-22.pdf](https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/inntekt-og-formue/statistikk/inntekts-og-formuesstatistikk-for-husholdninger/artikler/fremdeles-115-000-barn-med-vedvarende-lavinntekt-i-2020)
- Epland, J., & Normann, T. (2022, mars 31). *Fremdeles 115 000 barn med vedvarende lavinntekt i 2020*. Statistisk sentralbyrå: <https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/inntekt-og-formue/statistikk/inntekts-og-formuesstatistikk-for-husholdninger/artikler/fremdeles-115-000-barn-med-vedvarende-lavinntekt-i-2020>
- Epland, J. og Hattrem, A. (2023). *Barn i lavinntektshusholdninger i Norden 2005-2020*. Rapporter 2023/38. Statistisk sentralbyrå: https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/inntekt-og-formue/artikler/barn-i-lavinntektshusholdninger-i-norden-2005-2020/_attachment/inline/4ecb5106-417c-4bfb-bdfb-58e627e5ac9b:772b4d5ee0133168931b30f6b700c2a2cd6d9e6b/RAPP2023-38.pdf
- European Commission (2023). *The European Pillar of Social Rights Action Plan*.
- Eurostat. (1998). *Recommendations from the Task Force on Social Exclusion and Poverty*. Luxembourg.
- Eurostat (2003): *Poverty and social exclusion in the EU after Laeken - part 1*, Statistics in Focus, Theme 3, 8/2003.
- Eurostat (2016a). *Intra-household sharing of resources*. Statistics Explained: <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?oldid=136121>
- Eurostat (2016b). *Deliverable 5.1 (D5.1) Are recessions good for human capital accumulation?*
- Eurostat. (2025, juni 17). *Glossary: At-risk-of-poverty rate*. Eurostat: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:At-risk-of-poverty_rate
- Finanstilsynet (2023). *Finansielt utsyn – desember 2023*. <https://www.finanstilsynet.no/nyhetsarkiv/nyheter/2023/finansielt-utsyn--desember-2023/>
- Finanstilsynet (2024). *Finansielt utsyn – desember 2024*. <https://www.finanstilsynet.no/nyhetsarkiv/nyheter/2024/finansielt-utsyn--juni-2024/>
- Frazis, Harley & Jay Steward (2006). *How Does Household Production Affect Earnings Inequality? Evidence from the American Time Use Survey*. Working Paper 393, U.S. Department of Labor. <https://www.bls.gov/osmr/research-papers/2006/pdf/ec060050.pdf>
- Fredriksen, D. og Halvorsen, E. (2019). *Beregninger av pensjonsformue*. Statistisk sentralbyrå. Rapport 2019/29. https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/artikler-og-publikasjoner/_attachment/399047?_ts=16d8170ac20
- Gjeldsregisteret. (2025, oktober 14). *Forbruksgjelden økte med 9,2 MRD i 2023*. <https://www.gjeldsregisteret.com/blog/post/forbruksgjelden-okte-med-9-2-mrd-i-2023>
- Gjeldsregisteret AS. (2025, mai 20). *Nøkkeltall*. <https://www.gjeldsregisteret.com/pages/nokkeltall>
- Gornick, J. C. og M. Jäntti (2011). *Child Poverty in Comparative Perspective: Assessing the Role of Family Structure and Parental Education and Employment*. LIS Working Paper No. 570, <https://www.lisdatacenter.org/wps/liswps/570.pdf>
- Hagen, K. og Lødemel, I. (2003). *Fattigdom i Europa. Noen refleksjoner om nasjonale forskjeller og overnasjonal fattigdomsbekjempelse*. Tidsskrift for velferdsforskning, nr 2. Fagbokforlaget.
- Halvorsen, E. og Hetland, A. (2023). *Pensjonsformue i Norge 2019-2020*. Rapport 2023/21. Statistisk sentralbyrå https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/inntekt-og-formue/artikler/pensjonsformue-i-norge-2019-2020/_attachment/inline/a17d5db8-fba9-4850-be61-0dd6d2833a12:549732467a7b6b8429991a333d40a2ffc7e5d611/RAPP2023-21.pdf

- Halvorsen, E., Kruse, H. og Myhre, A (2025). *Hvordan definere «minstepensjonist» i ny folketrygd?* Rapport 2025/27. Statistisk sentralbyrå https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/trygd-og-stonad/artikler/hvordan-definere-minstepensjonist-i-ny-folketrygd/_attachment/inline/260f55d3-7f73-4766-8771-57983957b565:32084e35c964fcea77af5d413ca6d30e7d96dc65/RAPP2025-27.pdf
- Harris Soloveichik, R. (2022). *Cost Savings from Sharing Across Households*. Paper prepared for the 37th International Association for Research in Income and Wealth General Conference, Luxembourg. <https://iariw.org/wp-content/uploads/2022/08/Soloveichik-IARIW-2022.pdf>
- Hattrem, A. (red.) (2022). *Økonomi og levekår for lavinntektsgrupper 2022*. Statistisk sentralbyrå. Rapport 2022/45 https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/inntekt-og-formue/artikler/okonomi-og-levekar-for-lavinntektsgrupper-2022/_attachment/inline/4540b19c-5970-459f-90c5-87303795d7ad:9a49f11a05b66f7672557598b1ec60d746c4b6aa/RAPP2022-45.pdf
- Hattrem, A. (2024). *Inntektene til flyktninger bosatt mellom 2015 og 2018*. Statistisk sentralbyrå: <https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/inntekt-og-formue/artikler/inntektene-til-flyktninger-bosatt-mellom-2015-og-2018>
- Haug, M. (2024, mars 7). *Ukrainske innvandrere økte mest*. Statistisk sentralbyrå: <https://www.ssb.no/befolkning/innvandrere/statistikk/innvandrere-og-norskfodte-med-innvandrerforeldre/artikler/ukrainske-innvandrere-okte-mest>
- Henriksen, K., Østby, L., & Normann, T. (2012). *Hvordan få kunnskap om innvandreres levekår?* (Notater 2012/64). Statistisk sentralbyrå https://www.ssb.no/a/publikasjoner/pdf/notat_201264/notat_201264.pdf
- Hetland, A. (2024). *Flere uføre blant enslige foreldre med lavinntekt*. Statistisk sentralbyrå. <https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/inntekt-og-formue/artikler/inntektssammensetning-blant-barnefamilier-med-lavinntekt>
- Hetland A. (2025). *Størst økning blant innvandrere med AAP*. Statistisk sentralbyrå. <https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/trygd-og-stonad/statistikk/arbeidsavklaringspenger/artikler/storst-okning-blant-innvandrere-med-aap>
- Husbanken. (2016). *Årsrapport 2015. Vedlegg V: Analyse av bostøtte*. https://husbanken.no/-/media/om-husbanken/arsrapporter/husbankens_aarsrapport_2015.pdf (PDF)
- Husbanken (2019). *Kan jeg få bostøtte?* <https://www.husbanken.no/bostotte/kan-jeg-faa-bostotte/>
- Husbanken (2022). *Årsrapport 2022. Alle skal bo godt og trygt*. <https://www.regjeringen.no/contentassets/76e4c7e6b5c04846814009a597ce8349/husbanken-s-arsrapport-2022.pdf> (PDF)
- Husbanken. (2024). *Årsrapport 2023. Alle skal bo godt og trygt*. <https://husbanken.no/-/media/om-husbanken/arsrapporter/husbankens-arsrapport-2023.pdf> (PDF)
- Høie, H. (2022). *Usikret gjeld. Utvikling 2019-2021 etter kjennetegn ved låntakerne*. Rapporter 2022/38, Statistisk sentralbyrå. <https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/inntekt-og-formue/artikler/usikret-gjeld.utvikling-2019-2021-etter-kjennetegn-ved-lantakerne>
- Innst. 104 S (2021-2022). *Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2022 under Kommunal- og distriktsdepartementet (midlertidige endringer i bostøtten, ekstra utbetaling til mottakere av bostøtte som hjelp til å dekke høye strømutfgifter i perioden januar til mars, og økt rammetilskudd til kommunene)*. <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Publikasjoner/Innstillinger/Stortinget/2021-2022/inns-202122-104s/?all=true>

- Jensen V. (2016). *Supplerende stønad – utvikling i ordningen*. Arbeid og velferd nr.2-2016. <https://www.nav.no/no/nav-og-samfunn/kunnskap/analyser-fra-nav/arbeid-og-velferd/arbeid-og-velferd/supplerende-stonad-utviklingen-i-ordningen>
- Jentoft, S. (2014). *Imputation of missing data among immigrants in the Register of the Population's Level of Education (BU)*. Notater 2014/27. Statistisk sentralbyrå https://www.ssb.no/utdanning/artikler-og-publikasjoner/_attachment/183364?_ts=146a98197c8
- Kann I. C. og Grønlien E. (2024). *Tilbake til fortiden? Reverserte AAP-regler – igjen lettere å forlenge*. Arbeid og velferd nr. 3-2024. <https://www.nav.no/no/nav-og-samfunn/kunnskap/analyser-fra-nav/arbeid-og-velferd/arbeid-og-velferd/arbeid-og-velferd-nr.3-2024/tilbake-til-fortiden-reverserte-aap-regler-igjen-lettere-a-forlenge>
- Kaur, R (red.). (2013). *Økonomi og levekår for ulike lavinntektsgrupper 2013*. Rapporter 32/2013. Statistisk sentralbyrå: https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/artikler-og-publikasjoner/_attachment/135653?_ts=140cee64848
- Kelmanson, B. & et.al. (2019). *Explaining the Shadow Economy in Europe: Size, Causes and Policy Options*. IMF Working Paper WP/19/278. <https://www.imf.org/-/media/Files/Publications/WP/2019/wp19278-print-pdf.ashx> (PDF)
- Kirkeberg, M. I., Dzamarija, M. T., & Dystland, K. (2024). *Monitor for norskfødte med innvandrerforeldre. En analyse av demografi, utdanning, arbeid og inntekt*. Statistisk sentralbyrå. https://www.ssb.no/befolkning/innvandrere/artikler/monitor-for-norskfodte-med-innvandrerforeldre/_attachment/inline/387ea629-f991-478a-8d92-d644e005a31c:3e3d231f2181e976f91c332ba540f43111d0219d/RAPP2024-43.pdf
- Kordahl, E., & Abrahamsen, O. (2022). *Rekordstore utbytter i 2021 ga sterk vekst i skatteinntektene*. Statistisk sentralbyrå: <https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/skatt-for-personer/statistikk/skatt-for-personer/artikler/rekordstore-utbytter-i-2021-ga-sterk-vekst-i-skatteinntektene>
- Lande S. (2021). *AAP-innstramming: Midlertidig strengere praksis og flere tilbake etter karens*. Arbeid og velferd nr. 3-2021. <https://www.nav.no/no/nav-og-samfunn/kunnskap/analyser-fra-nav/arbeid-og-velferd/arbeid-og-velferd/arbeid-og-velferd-nr.3-2021/aap-innstramming-midlertidig-strengere-praksis-og-flere-tilbake-etter-karens>
- Landsvik, S., & Bergslid, S. M. (2025). *Gjeldsordningslova*. Hentet fra Store norske leksikon: <https://snl.no/gjeldsordningslova>
- Langørgen, A., Barstad, A., Eika, L., & Wiik, K. A. (2024). *Måling av barnefattigdom: Utredning av supplerende fattigdomsmål* (Rapporter 2024/7). Statistisk sentralbyrå: <https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/inntekt-og-formue/artikler/maling-av-barnefattigdom-utredning-av-supplerende-fattigdomsmaal>
- Lervåg, M.L. (2023). *Færre studenter etter pandemien*. Statistisk sentralbyrå: <https://www.ssb.no/utdanning/hoyere-utdanning/statistikk/studenter-i-universitets-og-hogskoleutdanning/artikler/faerre-studenter-etter-pandemien>
- Lien, H. (2022). *Antall langtidsledige på samme nivå som før pandemien*. Statistisk sentralbyrå <https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/sysselsetting/statistikk/arbeidskraftundersokelsen/artikler/antall-langtidsledige-pa-samme-niva-som-for-pandemien>
- Lima, I. (2023). *Mange nyankomne flyktninger ga sterk vekst i sosialhjelpsutgiftene*. Arbeid og velferd nr.2-2024. <https://www.nav.no/no/nav-og-samfunn/kunnskap/analyser-fra-nav/arbeid-og-velferd/arbeid-og-velferd/arbeid-og-velferd-nr.2-2023/fa-mottakere-av-sosialhjelp-i-2022--men-okning-mot-slutten-av-aret>

- Lima, I. (2024). *Mange nyankomne flyktninger ga sterk vekst i sosialhjelpsutgiftene*. Arbeid og velferd nr.2-2024. <https://www.nav.no/no/nav-og-samfunn/kunnskap/analyser-fra-nav/arbeid-og-velferd/arbeid-og-velferd/arbeid-og-velferd-nr.2-24/mange-nyankomne-flyktninger-ga-sterk-vekst-i-sosialhjelpsutgiftene>
- Lovdata. (2025a, oktober 1). *Lov om frivillig og tvungen gjeldsordning for privatpersoner (gjeldsordningsloven)*. Pragraf 3-2. og 4-8. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1992-07-17-99>
- Lovdata. (2025b, mai 20). *Lov om gjeldsinformasjon ved kredittvurdering av privatpersoner (gjeldsinformasjonsloven)*. Paragraf 2d. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2017-06-16-47>
- Lov om bustøtte og kommunale bustadtilskot (bustøttelova) Lovdata: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2012-08-24-64>
- Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen (sosialtjenesteloven). Lovdata: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2009-12-18-131>
- Meld. St. 1 (2024–2025). *Nasjonalbudsjettet 2025*. Finansdepartementet.
- Molstad, C.S. og Corneliussen, H.M.L (2025). *Ukrainere og andre grupper kommet gjennom masseflukt*. Rapporter 2025/11. Statistisk sentralbyrå https://www.ssb.no/befolkning/innvandrere/artikler/ukrainere-og-andre-grupper-kommet-gjennom-masseflukt/_attachment/inline/96b19605-c6c4-4b64-be83-a1faf343d34d:8b6e4104bdad8b47cdb43959c2e2d801b49e726f/RAPP2025-11.pdf
- Nadim, M. og T. Salonen (2009). *Barnefattigdom i et nordisk perspektiv*. Kapittel 4 i T. Fløtten (red): Barnefattigdom. Gyldendal Akademiske
- NAV (2023a). *Alderspensjon 2023*. Statistikknotat. https://www.nav.no/_attachment/inline/69dfdd50-897b-45fe-aa04-d5b45c88cb4c:facad2dca8f33dcd3120748379f18dc90d18aef4/%C3%85rsnotat%20alderspensi%202023.pdf
- NAV (2023b). *Ytelser til gjenlevende*. <https://www.nav.no/no/nav-og-samfunn/statistikk/pensjon-statistikk/relatert-informasjon/arkiv-ytelser-til-gjenlevende.desember-2023>
- NAV (2023c). *Arbeidsavklaringspenger 2023*. Statistikknotat. https://www.nav.no/_attachment/download/960b8189-3ec1-46f5-aef7-a426620bf374:6ae3acdc6926ff3a200190c0c754363c698b3721/AAP_aarsnotat_2023.pdf
- NAV (2023d). *Supplerende stønad. Desember 2023*. <https://www.nav.no/no/nav-og-samfunn/statistikk/pensjon-statistikk/relatert-informasjon/arkiv-supplerende-stonad.desember-2023>
- NAV (2025). *Kvalifiseringsprogrammet*. <https://www.nav.no/kvalifiseringsprogrammet>
- Nordberg, L., Penttilä, I. og Sandström, S. (2001). *A study on the effect of using interview versus register data in income distribution analysis with an application to the Finnish ECHP-survey in 1996*. CHINTEX WP 5, Statistics Finland
- Norges Bank. (2025, april 3). *Styringsrenten*. <https://www.norges-bank.no/tema/pengepolitikk/Styringsrenten/>
- Normann, T. M. (2019). *Aleneboende minstepensjonister har lite å rutte med*. Statistisk sentralbyrå. SSB Analyse 2019/33. <https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/artikler-og-publikasjoner/aleneboende-minstepensjonister-har-lite-a-rutte-med>
- Normann T.M (2023). *Flere uføre med lav utdanning*. Statistisk sentralbyrå. <https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/trygd-og-stonad/statistikk/uforetrygdede/artikler/flere-ufore-med-lav-utdanning>

- Normann, T.M. og Linnerud, K. (2025). *Økonomisk utsatte husholdninger - inntekt, formue og forbruk*. Statistisk sentralbyrå: <https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/inntekt-og-formue/artikler/okonomisk-utsatte-husholdninger-inntekt-formue-og-forbruk>
- Normann, T. M. (2025a). *Flere uføre – svak inntektsutvikling over tid*. Statistisk sentralbyrå: <https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/trygd-og-stonad/statistikk/uforetrygdede/artikler/flere-ufore--svak-inntektsutvikling-over-tid>
- Normann, T. M. (2025b). *Lavere andel barn med vedvarende lavinntekt i 2023*. Statistisk sentralbyrå: <https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/inntekt-og-formue/artikler/lavere-andel-barn-med-vedvarende-lavinntekt-i-2023>
- NOU 2017:2 *Integrasjon og tillit. Langsiktige konsekvenser av høy innvandring*
- OECD. (2011). *Divided we stand. Why inequality keeps rising*. OECD Publishing.
- OECD (2013), "ECD Framework for Statistics on the Distribution of Household Income, Consumption and Wealth" OECD Publishing, Paris, https://www.oecd.org/en/publications/framework-for-statistics-on-the-distribution-of-household-income-consumption-and-wealth_9789264194830-en.html
- OECD. (2025, September 30). *TERMS OF REFERENCE. OECD PROJECT ON THE DISTRIBUTION OF HOUSEHOLD INCOMES*. <https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/data/datasets/income-and-wealth-distribution-databases/idd-tor-2012-onwards.pdf>
- Olsen, Bjørn (2022). *Innvandrere var mest utsatt på arbeidsmarkedet under pandemien*. Statistisk sentralbyrå <https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/sysselsetting/artikler/innvandrerer-var-mest-utsatt-pa-arbeidsmarkedet-under-pandemien>
- Olsen, B. og Jakobsen, M. (2025). *Sysselsettinga blant innvandrere gjekk svakt ned i 2024*. Statistisk sentralbyrå <https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/sysselsetting/statistikk/sysselsetting-blant-innvandrere-registerbasert/artikler/sysselsettinga-blant-innvandrere-gjekk-svakt-ned-i-2024>
- Omholt (red.), E. L. (2019). *Økonomi og levekår for lavinntektsgrupper 2019*. Statistisk sentralbyrå. https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/artikler-og-publikasjoner/_attachment/401236?ts=16e12ba0ff0
- Omholt, Elisabeth (2020). *Formue blant lavinntektsgrupper*. Rapporter 2020/46. Statistisk sentralbyrå: https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/artikler-og-publikasjoner/_attachment/438961?ts=176091c8df8
- Omholt, E. L. (2023). *Sterkere inntektsvekst blant innvandrere og deres barn*. Statistisk sentralbyrå: <https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/inntekt-og-formue/artikler/sterkere-inntektsvekst-blant-innvandrere-og-deres-barn>
- Omholt, E. L. (2024a). *Folk med lavinntekt tynges oftere av forbruksgjeld*. Statistisk sentralbyrå: <https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/inntekt-og-formue/artikler/folk-med-lavinntekt-tynges-oftere-av-forbruksgjeld>
- Omholt, E. L. (2024b). *Mange under gjeldsordning er uføretrygdet*. Statistisk sentralbyrå: <https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/inntekt-og-formue/statistikk/inntekts-og-formuesstatistikk-for-husholdninger/artikler/mange-under-gjeldsordning-er-uforetrygdet>
- Pedersen, P., & Smith, N. (1998). *Low incomes in Denmark, 1980-1995* (Working paper No. 19). Centre for Labour Market and Social Research. University of Aarhus and the Aarhus School of Business.
- Pettersen, M. (2023). *Hvor mye jobber innvandrere i Norge?* Statistisk sentralbyrå. <https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/sysselsetting/artikler/hvor-mye-jobber-innvandrere-i-norge>

- Politiet. (2025, oktober 1). Hva er en gjeldsordning? <https://www.politiet.no/tjenester/namsmann-og-forliksrad/gjeldsordning/om-gjeldsordning/#om-ordningen>
- Prop. 13 L (2020–2021). *Endringer i folketrygden (nye etterlatteytelser)*. <https://www.regjeringen.no/contentassets/ba7a008576244c8aa35a1d90fc2d2903/no/pdfs/prp202020210013000dddpdfs.pdf>
- Prop. 27L (2020–2021). *Endringer i folketrygdloven og enkelte andre lover (samleproposisjon)*. <https://www.regjeringen.no/contentassets/e90fe35bf5bd4358a2a390b1c0d3a5c9/no/pdfs/prp202020210027000dddpdfs.pdf>
- Prop. 46 S (2021–2022). *Endringer i statsbudsjettet 2022 under Kommunal- og moderniseringsdepartementet*. <https://www.regjeringen.no/contentassets/a1e0d182830a4bb9a9387f364b599d4f/no/pdfs/prp202120220046000dddpdfs.pdf>
- Prop. 118 S (2022–2023). *Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2023*. Regjeringen. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-118-s-20222023/id2976767/>
- Regjeringa. (2025, februar 20). *Gjeldsordning*. <https://www.regjeringen.no/no/tema/forbruker/gjeldsordning/id670299/>
- Sandbæk, M., & West Pedersen, A. (2010). *Barn og unges levekår i lavinntektsfamilier. En panelstudie 2000–2009*. Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring.
- Sandvik, L. (2020). *I jobb, men fattig. Hvordan belyse forekomsten av lavinntekt blant yrkestilknyttede i Norge*. Notater 2020/44 side 17. Statistisk sentralbyrå: <https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/artikler-og-publikasjoner/attachment/441084?ts=17675b07fb0>
- Sandvik, L. og Normann, T. (2021). *Store ulikheter i formue*. Statistisk sentralbyrå. SSB Analyse 2021/07. <https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/artikler-og-publikasjoner/store-ulikheter-i-formue>
- Sandvik, L., & Arntzen, J. K. (2023). *Eldre og enslige mest utsatt for langvarig lavinntekt*. Statistisk sentralbyrå: <https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/inntekt-og-formue/artikler/eldre-og-enslige-mest-utsatt-for-langvarig-lavinntekt>
- Schafft, A. og Spjelkavik, Ø. (2011). *Evalueringsprogrammet. Sluttrapport*. AFI-rapport 4/2011, Arbeidsforskningsinstituttet <https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/handle/20.500.12199/6159>
- Schreider, E. A., & Bijou, C. (2025). *Poverty in the United States: 2024*. U.S. Government Publishing Office, Washington, DC: U.S. Census Bureau.
- Solheim, H., & Vatne, B. H. (2019, september 24). *Nytt gjeldsregister: Mange har litt forbruksgjeld – noen få har mye*. Hentet fra Bankplassen blogg - en fagblogg av ansatte i Norges Bank: <https://www.norges-bank.no/bankplassen/arkiv/2019/nytt-gjeldsregister-mange-har-litt-forbruksgjeld--noen-fa-har-mye/>
- Solheim, H., & Vatne, B. H. (2024, mars 11). *Ny vekst i forbruksgjelden*. Hentet fra Bankplassen blogg - en fagblogg av ansatte i Norges Bank: <https://www.norges-bank.no/bankplassen/arkiv/2024/ny-vekst-i-forbruksgjelden/>
- Statistisk sentralbyrå (2021). *Tabell 10516: Befolkningsendringer, etter innvandringskategori*. <https://www.ssb.no/statbank/table/10516/>
- Statistisk sentralbyrå (2024). *Tabell 08175: Bankenes utlåns- og innskuddsrenter. Totaltelling (prosent), etter statistikkvariabel og år*. Hentet 01.03.2025 fra

- <https://www.ssb.no/statbank/table/08175/tableViewLayout1/?loadedQueryId=10106023&timeType=from&timeValue=2020>
- Statistisk sentralbyrå. (2025a, april 3). *Inntekt og formue for husholdninger. Statistikkbanktabell 12598: Indikatorer for økonomisk utsatthet blant ulike lavinntektsgrupper (prosent), etter statistikkvariabel, gruppe, populasjon og år.* <http://www.ssb.no/statbank/sq/10109687>
- Statistisk sentralbyrå. (2025b, juni 25). *Innvandrere etter innvandringsgrunn. Statistikkbanktabell 07113: Innvandringer, etter statistikkvariabel, innvandringsgrunn og år.* <http://www.ssb.no/statbank/sq/10112267>
- Statistisk sentralbyrå. (2025c, juli 23). *Familier og husholdninger. Statistikkbanktabell 06070: Privathusholdninger, etter statistikkvariabel, region, husholdningstype og år.* Statistisk sentralbyrå: <https://www.ssb.no/statbank/table/06070/>
- Statistisk sentralbyrå. (2025d, juli 23). *Familier og husholdninger. Statistikkbanktabell 06239: Barn 0-17 år med antall foreldre i familien, etter statistikkvariabel og år.* <https://www.ssb.no/statbank/table/06239/>
- Statistisk sentralbyrå. (2025e). *Økonomisk sosialhjelp. Tabell 10497: Sosialhjelpsmottakere, etter innvandringskategori og alder 2013 - 2023:* <https://www.ssb.no/statbank/table/10497/>
- Statistisk sentralbyrå. (2025f). *Økonomisk sosialhjelp. Tabell 08513: Kvalifiseringsstønad, etter alder (F) 2009 - 2023:* <https://www.ssb.no/statbank/table/08513/>
- Statistisk sentralbyrå. (2025g). *Tabell 11828: Uføretrygdede, etter kjønn og ettårig alder 2015-2024.* <https://www.ssb.no/statbank/table/11828/>
- Statistisk sentralbyrå. (2025h). *Tabell 13077: Uføretrygdede i husholdninger med lavinntekt (EU-skala), etter kjønn, alder, statistikkvariabel og år.* <https://www.ssb.no/statbank/table/13077/>
- Steinkellner, Alice (2023). *Krigen i Ukraina ga historisk innvandrervekst.* Statistisk sentralbyrå. <https://www.ssb.no/befolkning/innvandrere/statistikk/innvandrere-og-norskfodte-med-innvandrerforeldre/artikler/krig-ga-innvandringsvekst>
- Stiglitz, J., Sen, A., og Fatoussi, J. P. (2009). *Report by the Commission on the Measurement of Economic Performance and Social Progress.* (Report). The French National Institute of Statistics and Economic studies (INSEE).
- Støren, K. S., & Rønning, E. (2021). *Livskvalitet i Norge 2021.* Rapporter 2021/27. Statistisk sentralbyrå <https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/levekar/artikler/livskvalitet-i-norge-2021/>
- Taha, S., & Villund, O. (2023). *Innvandrere blir lengre i yrker med lave lønninger.* Statistisk sentralbyrå. <https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/sysselsetting/artikler/innvandrere-blir-lengre-i-yrker-med-lave-lonninger>
- Thévenon, O., T. Manfredi, Y. Govind og I. Klauzner (2018). *Child Poverty in the OECD: Trends, determinants and policies to tackle it.* OECD Social, Employment and Migration Working Papers No 218 <https://oecd.org/els/workingpapers>
- Tsakoglou, P., Callen, T., Coleman, K., Goedema, T., Lefebure, S., & Verbist, G. (2010). *Distributional effects of non-cash incomes in seven European countries.* St. Gallen: Paper prepared for the 31st Conference of the International Association for Research in Income and Wealth.
- Ulstein, Julie (2024). *Stor økning i utbetalinger av sosialhjelp.* Statistisk sentralbyrå <https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/trygd-og-stonad/statistikk/okonomisk-sosialhjelp/artikler/stor-okning-i-utbetalinger-av-sosialhjelp>
- United Nations Economic Commission for Europe (UNECE). (2011). *Canberra Group Handbook on Household Income Statistics.* Geneve: United Nations.

- van de Ven, P., Zwiijnenburg, J., & De Queljoe, M. (2018). *Including unpaid household activities: An estimate of its impact on macro-economic indicators in the G7 economies and the way forward*. Paris: OECD Publishing. doi:<https://doi.org/10.1787/bc9d30dc-en>.
- Verbist, G., Förster, M., & Vaalavuo, M. (2012). *The Impact of Publicly Provided Services on the Distribution of Resources: Review of New Results and Methods*. Paris: OECD Publishing. doi:<https://doi.org/10.1787/5k9h363c5szq-en>.
- Von Simson K. og Sørbø J. (2025). *Hvor mye jobber de uføre?* Arbeid og velferd nr. 2-2025. <https://www.nav.no/no/nav-og-samfunn/kunnskap/analyser-fra-nav/arbeid-og-velferd/arbeid-og-velferd/arbeid-og-velferd-nr.2-2025/hvor-mye-jobber-de-ufore>
- With, M. L. & Dalen, H. B. (2021). *Endringer i spørreskjema til Levekårsundersøkelsen EU-SILC 2021*. Notater 2021/45, Statistisk sentralbyrå: https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/levekarsundersokelsen-eu-silc-2021/_attachment/inline/1d8ff713-9abc-4fa0-910a-920a9857bcdd:a27711617421728f4b29034b740cd73e273812b5/NOT2021-45.pdf#:~:text=Dette%20dokumentet%20beskriver%20endringer%20i%20det%20norske%20sp%C3%B8rreskjema,brukervennlighet%2C%20%C3%B8ke%20kvalitet%2C%20og%20redusere%20svarbyrden%20for%20respondentene.

Vedlegg A: Overlapp mellom ulike grupper

Tabell A1 Overlapp mellom ulike grupper¹. Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger. 2023. Prosent

	Hele befolkningen	Hele befolkningen uten studenter	Hele befolkningen uten innvandrerbakgrunn og studenter	Enslige forsørgere med barn 0-17 år	Par med barn 0-17 år	Barn under 18 år	Aleneboende under 35 år uten studenter	Aleneboende 35-49 år	Aleneboende 50-66 år	Aleneboende over 66 år	Innvandrere fra EU etc. uten studenter	Innvandrere fra Afrika, Asia etc. uten studenter	Norskf. med innvandrerforeldre fra EU etc. uten studenter	Norskf. med innvandrerforeldre fra Afrika, Asia etc. uten studenter	Personer med flyktningbakgrunn uten studenter	Sosialhjelpsmottakere	Mottakere av alderspensjon	Aleneboende minstepensjonister	Mottakere av etterlattepensjon	Mottakere av uføretrygd	Langtidsledige	Mottakere av supplerende stønad	Mottakere av arbeidsavklaringspenger	Nedsatt arbeidsevne uten AAP	Kvalifiseringsstønadsmottakere	Under gjeldsordning
Hele befolkningen	100	98	77	5	35	20	5	4	5	6	8	12	-	1	7	4	18	2	-	6	1	-	3	1	-	-
Hele befolkningen uten studenter	100	100	79	5	36	20	5	4	5	6	8	12	-	1	7	4	19	2	-	6	1	-	3	1	-	-
Hele befolkningen uten innvandrerbakgrunn og studenter	100	100	100	5	34	19	5	3	5	7	-	-	-	-	-	2	22	2	-	7	-	-	2	1	-	-
Enslige forsørgere med barn 0-17 år	100	99	69	100	-	56	-	-	-	-	7	22	-	1	16	17	-	-	2	9	2	-	8	5	2	1
Par med barn 0-17 år	100	100	74	-	100	46	-	-	-	-	9	15	-	1	9	3	-	-	-	2	1	-	2	1	-	-
Barn under 18 år	100	99	73	14	80	100	-	-	-	-	9	17	-	1	11	6	1	-	-	3	1	-	3	2	1	-
Aleneboende under 35 år	100	78	54	-	-	-	78	-	-	-	10	12	-	2	7	7	-	1	-	5	1	-	4	3	-	-
Aleneboende 35-49 år	100	99	63	-	-	-	-	100	-	-	20	16	-	1	9	8	-	4	-	15	2	-	6	4	-	1
Aleneboende 50-66 år	100	100	81	-	-	-	-	-	100	-	10	9	-	-	5	6	7	7	2	29	1	-	5	3	-	1
Aleneboende over 66 år	100	100	93	-	-	-	-	-	-	100	3	3	-	-	2	1	98	19	-	2	-	1	-	-	-	-
Innvandrere fra EU etc.	100	99	-	4	41	21	8	9	6	2	99	-	-	-	2	2	6	1	-	2	1	-	3	1	-	-
Innvandrere fra Afrika, Asia etc.	100	98	-	10	45	30	7	5	4	1	-	98	-	-	58	19	3	1	1	6	2	-	5	5	2	1
Norskfødte med innvandrerforeldre fra EU etc.	100	94	-	5	31	18	8	3	5	5	-	-	94	-	-	3	15	2	-	6	1	-	2	1	-	-
Norskfødte med innvandrerforeldre fra Afrika, Asia etc.	100	92	-	4	34	22	13	2	-	-	-	-	-	92	-	4	-	-	-	5	1	-	3	2	-	-
Personer med flyktningbakgrunn	100	97	-	12	45	32	6	5	4	1	2	95	-	-	97	29	3	2	-	7	3	1	5	7	2	1
Sosialhjelpsmottakere	100	95	32	24	28	31	11	8	8	2	5	57	-	1	51	100	2	3	-	12	6	-	15	16	5	2
Mottakere av alderspensjon	100	100	95	-	1	1	-	-	2	31	3	2	-	-	1	-	100	6	-	2	-	-	-	-	-	-
Aleneb. minstepensjonister	100	100	86	-	-	-	3	9	23	65	4	10	-	-	7	8	65	100	-	37	-	1	-	2	-	1
Mottakere av etterlattepensjon	100	100	71	27	4	18	-	2	30	4	6	23	-	-	8	5	6	-	100	1	1	-	10	3	-	-
Mottakere av uføretrygd	100	100	85	8	12	11	5	9	25	2	2	12	-	1	9	8	5	10	-	100	-	-	1	6	-	2
Langtidsledige	100	95	40	17	29	26	10	12	8	-	18	36	-	2	27	38	6	-	1	1	100	-	5	5	1	1
Supplerende stønad	100	100	3	-	2	2	-	-	-	60	6	91	-	-	79	23	88	49	-	3	-	100	-	-	-	-
Mottakere av AAP	100	100	69	16	25	22	11	9	10	-	8	21	-	1	15	22	3	-	1	3	1	-	100	-	-	1
Nedsatt arbeidsevne uten AAP	100	97	50	19	24	25	12	10	10	-	4	40	-	1	34	44	2	2	1	26	2	-	-	100	15	1
Kvalifiseringsstønadsmottakere	100	100	19	31	37	40	11	6	3	-	2	77	-	1	68	70	-	-	-	-	3	-	5	80	100	1
Under gjeldsordning	100	100	71	16	28	24	2	10	15	4	6	22	-	1	14	24	7	6	-	31	1	-	11	4	1	100

¹ For definisjon av ulike grupper, se kapittel 2.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå

Tabell A2 Overlapp mellom ulike grupper i data fra Levekårsundersøkelsen EU-SILC 2024. Prosent

	Alle 16-44 år	Alle 45-66 år	Alle 67 år og eldre	Alle 16-66 år	Enslige forsørgere	1. kvintil	Alle par med barn 0-17 år	Aleneboende under 35 år	Alle aleneboende	Sosialhjelpsmottakere	Aleneboende minstepensjonister	Andre minstepensjonister	Uføretrygdete 16-66 år	Mottar AAP 16-44 år	Mottar AAP 45-66 år	Mottar AAP 16-66 år	Innvandrere fra EU etc.	Innvandrere fra Asia, Afrika etc.	Antall svar
Hele befolkningen	45,2	32,9	21,9	78,1	5,3	3,7	17,5	15,8	45,6	4,3	3,4	1,4	8,8	2,2	2	4,2	7,6	9,9	5762
Alle 16-44 år	100	.	.	100	7,7	6,9	28,5	34,9	46,3	7,2	0,8	0,4	4,2	4,8	.	4,8	10,4	14,9	2359
Alle 45-66 år	.	100	.	100	5,5	1,9	13,8	.	39,1	2,9	3,1	1,8	19,5	.	6,1	6,1	6,3	8,3	2179
Alle 67 år og eldre	.	.	100	.	0,1	.	0,3	.	53,8	0,5	9	3	2	.	.	0,2	3,8	1,7	1224
Alle 16-66 år	57,8	42,2	.	100	6,8	4,8	22,3	20,2	43,3	5,4	1,8	1	10,7	2,8	2,6	5,4	8,7	12,1	4538
Enslige forsørgere	65,6	34,1	0,3	99,7	100	.	.	.	15,7	.	3,5	7	4,2	5,8	10,1	7,2	18,7	209	
1. kvintil	83,3	16,7	.	100	.	100	100	.	18	.	1,3	5,6	3,4	2,4	5,8	14,7	48,4	193	
Alle par med barn 0-17 år	73,6	26,1	0,3	99,7	.	21,2	100	.	4,2	.	0,4	3,2	1,9	1	2,9	11,9	17,9	1429	
Aleneboende under 35 år	100	.	.	100	.	.	.	100	100	6,5	0,9	.	4	5,3	.	5,3	7,2	11,3	514
Alle aleneboende	45,9	28,2	25,8	74,2	.	.	.	34,6	100	4,8	7,4	.	11	2,7	1,8	4,6	6,9	8,5	1552
Sosialhjelpsmottakere	75,3	22	2,7	97,3	19,2	15,4	17	23,7	50,2	100	5,2	1,6	16,1	14,7	3,7	18,9	3,8	41,7	142
Aleneboende minstepensjonister	11,3	30	58,7	41,3	.	.	.	4,3	100	6,7	100	.	41,3	1,3	2	3,3	3,4	6,3	97
Andre minstepensjonister	13,2	41,1	45,7	54,3	12,8	3,4	5	.	4,9	.	100	55,3	6,4	7,5	13,9	9,7	8,8	78	
Uføretrygdete 16-66 år	21,9	73,2	4,9	95,1	4,2	2,4	6,4	7,3	57,5	8	15,9	9,1	100	2,6	5,7	8,3	3	8,3	404
Mottar AAP 16-44 år	100	.	.	100	10,3	5,8	15,1	38,3	56,6	29,2	2	4,2	10,5	100	.	100	6	9,9	90
Mottar AAP 45-66 år	.	100	.	100	15,3	4,5	8,5	.	41	7,9	3,3	5,3	24,6	.	100	100	2,9	14,4	102
Mottar AAP 16-66 år	51,4	47,7	0,9	99,1	12,6	5,1	11,8	19,7	49,2	19,3	2,6	4,7	17,1	51,4	47,7	100	4,5	12,5	195
Innvandrere fra EU etc.	61,7	27,3	10,9	89,1	5	7,2	27,5	15,1	41,3	2,2	1,5	1,8	3,5	1,7	0,8	2,5	100	.	330
Innvandrere fra Asia, Afrika etc.	68,4	27,8	3,8	96,2	10	18,2	31,8	18,1	39,1	18,3	2,1	1,3	7,4	2,2	3	5,4	.	100	419

Kilde: Levekårsundersøkelsen EU-SILC, Statistisk sentralbyrå

Tabell A3 Antall observasjoner i datagrunnlaget til tabellene¹. Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger. 2013-2023

	2013	2015	2017	2019	2020	2021	2022	2023
Hele befolkningen	5 046 327	5 155 302	5 243 286	5 323 501	5 353 337	5 391 357	5 455 076	5 512 419
Hele befolkningen uten studenter	4 948 395	5 053 468	5 130 925	5 207 512	5 226 906	5 266 285	5 340 621	5 400 915
<i>Herav:</i>								
Hele befolkningen uten innvandrerbakgrunn	4 203 060	4 221 624	4 231 721	4 245 241	4 248 107	4 254 508	4 258 797	4 258 519
Innvandrere fra EU etc.	333 351	373 061	382 960	401 595	409 714	422 640	434 068	443 844
Norskfødte med innvandrereforeldre fra EU etc.	5 546	7 365	7 660	7 874	7 941	8 018	8 315	8 478
Innvandrere fra Afrika, Asia etc. uten studenter	386 661	426 868	478 377	515 671	519 843	535 374	589 318	635 363
Norskfødte med innvandrereforeldre fra Afrika, Asia etc.	19 777	24 550	30 207	37 131	41 301	45 745	50 123	54 711
Barnefamilier								
Enslige forsørgere med barn 0-17 år	301 590	292 036	294 396	287 823	288 457	283 579	280 315	283 953
Par med barn 0-17 år	1 937 273	1 953 622	1 957 119	1 944 845	1 933 705	1 935 640	1 942 214	1 939 501
Barn under 18 år	1 123 557	1 125 119	1 126 657	1 116 512	1 109 625	1 106 689	1 108 922	1 108 465
Aleneboende								
Aleneboende under 35 år uten studenter	234 791	235 627	240 313	255 637	261 552	266 394	275 668	279 892
Aleneboende 35-49 år	182 062	182 584	184 620	191 859	195 825	199 208	202 837	207 800
Aleneboende 50-66 år	223 993	229 203	238 586	252 322	259 836	266 825	273 603	278 802
Aleneboende 67 år og eldre	250 099	257 844	269 290	282 256	292 640	299 043	307 244	316 001
Pensjons- og trygdemottakere								
Uføretrygdete	265 229	288 823	298 840	320 667	325 527	324 520	326 276	328 287
Arbeidsavklaringspenger (AAP)-mottakere	164 893	144 893	135 422	110 266	120 314	126 912	132 648	142 026
Etterlattepensjonister	27 949	25 392	22 912	21 156	19 962	19 481	19 328	19 253
Aleneboende minstepensjonister	75 829	72 669	75 283	83 815	84 548	89 633	87 244	90 496
<i>Herav:</i>								
Med alderspensjon	55 875	50 099	50 905	55 439	54 488	58 634	55 039	57 352
Med minstetelse for uføretrygd	18 918	22 252	24 221	28 398	30 172	30 945	32 130	33 077
Langtidsledige	43 352	53 427	53 288	41 325	64 217	72 183	38 907	34 224
Andre grupper								
Nedsatt arbeidsevne uten AAP	50 454	59 573	61 452	74 394	75 701	76 010	73 902	78 947
Sosialhjelpsmottakere i alt	158 963	167 648	182 392	178 080	167 623	164 037	181 464	210 209
<i>Herav:</i>								
Aleneboende sosialhjelpsmottakere	50 698	53 352	56 632	56 678	55 507	53 842	56 514	63 008
Langtidsmottakere av sosialhjelp	54 412	59 827	69 874	71 271	66 377	63 568	64 393	80 082
Kvalifiseringsstønadsmottakere	12 510	12 561	12 446	13 550	13 875	13 781	14 030	14 543
Flyktningbakgrunn uten studenter	239 281	263 771	299 599	312 951	312 227	319 262	354 128	383 826
<i>Herav:</i>								
Med introduksjonsstønad	26 949	34 101	52 764	45 230	33 942	26 821	37 064	57 637
Supplerende stønadsmottakere	3 188	3 227	2 692	2 603	2 613	2 567	2 770	2 781
Under gjeldsordning uten studenter	.	.	.	.	13 841	14 006	14 801	15 811

¹ For definisjon av ulike grupper, se kapittel 2. Lengre tidsserier kan finnes i [statistikkbanktabell 12599](#).

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå

Vedlegg B: Indikatorer

Tabell B1 Fordeling av inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skala)¹. S80/S20². 2007-2023 (Brudd i 2020)

Gruppe	2007	2010	2013	2016	2019	2020	2021	2022	2023	Endring siste 4 år	Endring siste år
Hele befolkningen uten studenter	3,5	3,4	3,5	3,7	3,7	3,6	4,0	3,6	3,6	-0,06	-0,08
Enslige forsørgere med barn 0-17 år	2,8	2,9	3,0	3,2	3,1	3,1	3,3	3,2	3,1	-0,02	-0,15
Par med barn 0-17 år	3,0	3,0	3,0	3,2	3,2	3,1	3,4	3,1	3,0	-0,09	-0,06
Barn under 18 år	3,2	3,2	3,2	3,5	3,5	3,4	3,7	3,4	3,3	-0,08	-0,09
Aleneboende under 35 år	5,7	7,2	7,6	6,9	6,4	5,7	5,7	5,4	5,4	-0,38	0,01
Aleneboende 35-49 år	4,9	4,8	4,9	5,0	5,2	5,3	5,6	5,1	5,0	-0,32	-0,16
Aleneboende 50-66 år	4,1	3,9	4,1	4,3	4,4	4,3	4,7	4,3	4,2	-0,04	-0,04
Aleneboende 67 år og eldre	2,7	2,5	2,5	2,7	2,6	2,6	2,8	2,6	2,6	-0,03	-0,04
Innvandrere fra EU etc.	:	6,7	5,7	5,0	5,1	5,2	5,3	4,9	4,8	-0,46	-0,09
Innvandrere fra Afrika, Asia etc.	:	4,4	4,7	4,8	4,3	4,1	4,1	4,9	4,7	0,52	-0,28
Norskfødte med innvandrereforeldre fra EU etc.	:	4,5	3,6	4,1	4,3	4,1	4,2	4,2	3,9	-0,19	-0,28
Norskfødte med innvandrereforeldre fra Afrika, Asia etc.	:	4,4	3,8	3,9	3,6	3,6	3,9	3,5	3,4	-0,27	-0,16
Personer med flyktningbakgrunn	:	3,6	4,1	4,3	3,6	3,5	3,5	4,8	4,5	0,97	-0,29
Flyktningbakgrunn og introduksjonsstønad	:	2,7	2,6	3,0	2,3	2,2	2,3	6,1	3,9	1,68	-2,21
Sosialhjelpsmottakere	2,8	2,7	2,7	2,9	2,6	2,5	2,5	3,5	3,3	0,74	-2,21
<i>Herav:</i>											
Aleneboende sosialhjelpsmottakere	3,5	3,4	3,3	3,5	3,1	3,1	2,9	3,5	3,5	0,41	-0,02
Langtidsmottakere av sosialhjelp	2,5	2,5	2,3	2,2	2,1	2,1	2,2	2,5	2,4	0,25	-0,11
Aleneboende minstepensjonist	1,8	1,7	1,8	1,8	1,8	1,8	1,7	1,7	1,7	-0,05	0,03
<i>Herav:</i>											
Med alderspensjon	1,7	1,6	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	-0,04	0,03
Med uføretrygd	1,8	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	-0,01	-0,01
Etterlattepensjonister (gjenlevende ektefelle)	2,9	2,8	2,7	2,8	2,8	2,8	3,0	2,7	2,6	-0,20	-0,10
Uføretrygdede	2,6	2,4	2,5	2,5	2,5	2,4	2,6	2,4	2,4	-0,08	-0,03
Langtidsledige	4,0	3,3	3,6	4,0	4,3	4,2	3,8	4,4	3,9	-0,26	-0,48
Mottakere av arbeidsavklaringspenger ³	2,9	2,7	2,9	3,1	3,2	3,2	3,4	3,2	3,1	-0,11	-0,08
Nedsatt arbeidsevne uten arbeidsavklaringspenger	.	2,7	3,1	3,2	3,0	3,1	3,0	2,9	2,9	-0,14	0,05
Mottakere av kvalifiseringsstønad	.	2,1	2,1	2,1	2,0	2,0	2,0	1,9	1,9	-0,05	-0,02
Under gjeldsordning	:	:	:	:	:	2,4	2,3	2,3	2,2	-0,18	-0,04
Personer som mottar supplerende stønad	1,8	1,8	1,8	2,0	1,7	1,7	1,7	1,7	1,6	-0,07	-0,09

¹ For definisjon av indikatorer og grupper, se kapittel 2. Personer i studenthusholdninger er utelatt. Brudd i 2020: fra og med 2020 er negative inntekter nullstilt i beregning av ulikhetsmål.

² S80/S20 er forholdet mellom gjennomsnittsinntekten til femdelen med høyest inntekt og femdelen med lavest inntekt. Avrundet til nærmeste desimal.

³ Før 2010 vises det her tall for langtidssyke.

Kilde: Innteks- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå.

Tabell B2 Fordeling av inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skala)¹. P90/P10². 2007-2023 (Brudd i 2020)

Gruppe	2007	2010	2013	2016	2019	2020	2021	2022	2023	Endring siste 4 år	Endring siste år
Hele befolkningen uten studenter	2,7	2,6	2,7	2,8	2,8	2,8	2,8	2,8	2,8	-0,04	-0,02
Enslige forsørgere med barn 0-17 år	2,2	2,2	2,3	2,4	2,4	2,4	2,4	2,4	2,3	-0,07	-0,06
Par med barn 0-17 år	2,3	2,3	2,4	2,5	2,5	2,5	2,5	2,4	2,4	-0,05	0,00
Barn under 18 år	2,4	2,4	2,6	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	2,6	-0,05	-0,01
Aleneboende under 35 år	4,4	6,0	6,9	5,9	5,2	4,6	4,2	4,2	4,1	-0,49	-0,10
Aleneboende 35-49 år	3,4	3,3	3,4	3,3	3,4	3,5	3,4	3,4	3,4	-0,18	-0,09
Aleneboende 50-66 år	2,8	2,6	2,8	2,8	2,9	2,9	3,0	2,9	2,9	-0,01	0,00
Aleneboende 67 år og eldre	2,2	2,1	2,0	2,1	2,1	2,0	2,0	2,0	2,0	-0,04	-0,01
Innvandrere fra EU etc.	:	5,0	4,2	3,6	3,6	3,7	3,6	3,5	3,4	-0,29	-0,07
Innvandrere fra Afrika, Asia etc.	:	3,1	3,4	3,4	3,1	3,1	3,0	3,7	3,4	0,38	-0,26
Norskfødte med innvandrereforeldre fra EU etc.	:	2,9	2,8	2,9	2,9	3,0	3,1	2,9	2,9	-0,13	-0,05
Norskfødte med innvandrereforeldre fra Afrika, Asia etc.	:	3,2	3,0	3,0	2,9	2,9	2,9	2,8	2,8	-0,13	-0,05
Personer med flyktningbakgrunn	:	2,7	3,0	3,1	2,8	2,8	2,7	3,7	3,4	0,65	-0,33
Flyktningbakgrunn og introduksjonsstønad	:	2,3	2,3	2,6	2,0	1,9	2,0	5,5	3,5	1,61	-1,94
Sosialhjelpsmottakere	2,4	2,3	2,2	2,4	2,1	2,1	2,1	3,1	2,8	0,63	-0,35
<i>Herav:</i>											
Aleneboende sosialhjelpsmottakere	3,0	2,8	2,8	2,9	2,6	2,6	2,4	3,0	2,9	0,34	-0,06
Langtidsmottakere av sosialhjelp	2,2	2,1	2,0	1,9	1,9	1,9	1,9	2,2	2,1	0,24	-0,12
Aleneboende minstepensjonist	1,5	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,3	1,3	1,4	-0,03	0,03
<i>Herav:</i>											
Med alderspensjon	1,4	1,3	1,4	1,4	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	-0,02	0,04
Med uføretrygd	1,6	1,5	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	-0,02	0,00
Etterlattepensjonister (gjenlevende ektefelle)	2,4	2,2	2,3	2,2	2,3	2,3	2,3	2,2	2,2	-0,10	0,00
Uføretrygdede	2,1	2,0	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,0	2,0	-0,04	0,00
Langtidsledige	2,9	2,6	2,8	3,1	3,3	3,3	3,0	3,6	3,1	-0,17	-0,46
Mottakere av arbeidsavklaringspenger ³	2,4	2,3	2,4	2,6	2,7	2,7	2,7	2,7	2,6	-0,04	-0,03
Nedsatt arbeidsevne uten arbeidsavklaringspenger	.	2,3	2,6	2,6	2,5	2,5	2,4	2,4	2,4	-0,09	0,02
Mottakere av kvalifiseringsstønad	.	1,9	1,8	1,9	1,8	1,7	1,8	1,8	1,7	-0,01	-0,02
Under gjeldsordning	:	:	:	:	:	2,2	2,1	2,1	2,0	-0,11	-0,03
Personer som mottar supplerende stønad	1,6	1,6	1,6	1,8	1,5	1,6	1,5	1,5	1,5	-0,04	-0,02

¹ For definisjon av indikatorer og grupper, se kapittel 2. Personer i studenthusholdninger er utelatt. Brudd i 2020: fra og med 2020 er negative inntekter nullstilt i beregning av ulikhetsmål.

² P90/P10 er forholdstallet mellom inntekten til den personen som befinner seg mellom desil 9 og desil 10 (P90) og inntekten til den personen som befinner seg mellom desil 1 og desil 2 (P10). Avrundet til nærmeste desimal.

³ Før 2010 vises det her tall for langtidssyke.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå.

Tabell B3 Fordeling av inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skala)¹. Gini-koeffisient². 2007-2023 (Brudd i 2020)

Gruppe	2007	2010	2013	2016	2019	2020	2021	2022	2023	Endring siste 4 år	Endring siste år
Hele befolkningen uten studenter	0,246	0,240	0,243	0,255	0,253	0,252	0,279	0,253	0,248	-0,005	-0,005
Enslige forsørgere med barn 0-17 år	0,204	0,204	0,214	0,226	0,225	0,224	0,241	0,228	0,221	-0,004	-0,008
Par med barn 0-17 år	0,219	0,214	0,217	0,230	0,227	0,224	0,250	0,223	0,218	-0,007	-0,005
Barn under 18 år	0,228	0,225	0,227	0,241	0,240	0,237	0,261	0,237	0,231	-0,006	-0,006
Aleneboende under 35 år	0,300	0,313	0,318	0,307	0,298	0,290	0,301	0,282	0,285	-0,006	0,003
Aleneboende 35-49 år	0,295	0,287	0,289	0,291	0,294	0,298	0,317	0,293	0,288	-0,009	-0,005
Aleneboende 50-66 år	0,280	0,270	0,276	0,286	0,289	0,287	0,314	0,286	0,283	-0,005	-0,003
Aleneboende 67 år og eldre	0,207	0,191	0,198	0,207	0,204	0,201	0,221	0,203	0,198	-0,003	-0,005
Innvandrere fra EU etc.	:	0,318	0,302	0,286	0,282	0,286	0,292	0,279	0,276	-0,010	-0,003
Innvandrere fra Afrika, Asia etc.	:	0,263	0,278	0,282	0,272	0,269	0,266	0,283	0,279	0,010	-0,004
Norskfødte med innvandrerforeldre fra EU etc.	:	0,299	0,247	0,265	0,274	0,275	0,281	0,280	0,265	-0,010	-0,015
Norskfødte med innvandrerforeldre fra Afrika, Asia etc.	:	0,260	0,245	0,252	0,241	0,247	0,263	0,242	0,233	-0,014	-0,009
Personer med flyktningbakgrunn	:	0,239	0,258	0,266	0,248	0,245	0,246	0,276	0,270	0,025	-0,006
Flyktningbakgrunn og introduksjonsstønad	:	0,182	0,180	0,193	0,161	0,156	0,160	0,307	0,228	0,072	-0,078
Sosialhjelpsmottakere	0,193	0,187	0,185	0,195	0,180	0,178	0,176	0,218	0,209	0,031	-0,009
<i>Herav:</i>											
Aleneboende sosialhjelpsmottakere	0,223	0,216	0,213	0,217	0,205	0,206	0,197	0,220	0,222	0,016	0,002
Langtidsmottakere av sosialhjelp	0,181	0,176	0,166	0,154	0,151	0,150	0,151	0,174	0,167	0,017	-0,007
Aleneboende minstepensjonist	0,126	0,110	0,119	0,119	0,116	0,117	0,112	0,106	0,108	-0,008	0,002
<i>Herav:</i>											
Med alderspensjon	0,115	0,096	0,111	0,113	0,114	0,116	0,115	0,106	0,109	-0,007	0,003
Med uføretrygd	0,121	0,109	0,107	0,106	0,105	0,105	0,105	0,103	0,102	-0,003	-0,002
Etterlattepensjonister (gjenlevende ektefelle)	0,210	0,204	0,197	0,204	0,196	0,252	0,279	0,253	0,248	-0,004	-0,005
Uføretrygdede	0,199	0,181	0,185	0,184	0,183	0,184	0,196	0,180	0,178	-0,006	-0,003
Langtidsledige	0,257	0,228	0,248	0,266	0,280	0,280	0,265	0,280	0,262	-0,018	-0,018
Mottakere av arbeidsavklaringspenger ³	0,206	0,201	0,213	0,228	0,235	0,238	0,254	0,236	0,230	-0,009	-0,006
Nedsatt arbeidsevne uten arbeidsavklaringspenger	.	0,195	0,222	0,229	0,221	0,223	0,222	0,208	0,213	-0,010	0,005
Mottakere av kvalifiseringsstønad	.	0,145	0,142	0,143	0,136	0,134	0,140	0,131	0,129	-0,005	-0,002
Under gjeldsordning	:	:	:	:	:	0,178	0,167	0,167	0,163	-0,015	-0,004
Personer som mottar supplerende stønad	0,110	0,111	0,108	0,130	0,103	0,104	0,107	0,105	0,095	-0,009	-0,010

¹ For definisjon av indikatorer og grupper, se kapittel 2. Personer i studenthusholdninger er utelatt. Brudd i 2020: fra og med 2020 er negative inntekter nullstilt i beregning av ulikhetsmål.

² Gini-koeffisienten er et summarisk mål som varierer fra 0 (minst ulikhet) til 1 (størst ulikhet).

³ Før 2010 vises det her tall for langtidssyke.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå.

Tabell B4 Økonomiske vansker etter ulike grupper av husholdninger. Prosent.

	Vanskelig eller svært vanskelig å få endene til å møtes									Utvikling siste 4 år	Utvikling siste år
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024			
Hele befolkningen	6,3	7,1	7,6	7,5	7,8	7,9	9,5	10,0		2,2	0,5
Enslig forsørger	18,4	17,6	22,4	19,2	20,1	20,1	19,5	28,0		7,9	8,5
Par med barn og lav inntekt (1. kvintil)	15,0	20,1	16,1	12,7	16,5	21,1	20,3	21,9		5,4	1,6
Mottakere av arbeidsavklaringspenger 16-66 år	17,6	19,7	26,4	19,7	27,3	25,9	32,5	37,0		9,7	4,5
Uføretrygdede	13,8	17,9	21,9	15,7	17,8	19,2	25,6	22,5		4,7	-3,1
Sosialhjelpsmottakere	42,5	41,4	48,2	48,9	47,8	48,7	47,8	41,8		-6,0	-6,0
Aleneboende minstepensjonister	11,3	17,3	23,8	20,5	20,0	19,9	29,4	23,9		3,9	-5,5
Alle aleneboende	8,6	9,8	10,2	11,3	10,4	10,1	12,4	12,2		1,8	-0,2
Innvandrere fra EU etc.	8,9	8,4	5,2	11,5	11,4	12,9	13,4	12,0		0,6	-1,4
Innvandrere fra Afrika, Asia etc.	25,0	26,7	25,4	27,5	29,0	25,7	25,5	28,0		-1,0	2,5
Vedvarende lavinntekt 18 år og over	9,0	19,9	21,5	23,3	18,2	15,1	14,8	20,3		2,1	5,5

	Har ikke mulighet til å klare en uforutsett utgift ¹									Utvikling siste 4 år	Utvikling siste år
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024			
Hele befolkningen	19,5	22,2	26,7	22,3	24,0	23,3	24,8	24,3		0,3	-0,5
Enslig forsørger	46,3	45,0	56,0	46,8	48,9	41,1	46,0	50,4		1,5	4,4
Par med barn og lav inntekt (1. kvintil)	34,3	46,5	50,3	38,3	42,1	42,4	43,2	46,4		4,3	3,2
Mottakere av arbeidsavklaringspenger 16-66 år	41,3	45,7	56,8	48,1	54,2	53,0	51,3	53,3		-0,9	2,0
Uføretrygdede	33,8	38,2	46,6	39,1	41,4	42,5	45,8	42,9		1,5	-2,9
Sosialhjelpsmottakere	70,0	79,5	83,1	84,0	82,7	81,5	79,5	79,5		-3,2	0,0
Aleneboende minstepensjonister	26,7	33,2	48,2	56,7	44,1	44,0	39,5	40,0		-4,1	0,5
Alle aleneboende	25,6	29,8	33,7	29,8	29,5	29,9	30,4	29,3		-0,2	-1,1
Innvandrere fra EU etc.	23,1	28,3	34,4	25,7	29,0	26,2	28,5	23,8		-5,2	-4,7
Innvandrere fra Afrika, Asia etc.	50,2	55,3	54,4	52,2	53,8	51,4	48,6	51,5		-2,3	2,9
Vedvarende lavinntekt 18 år og over		46,2	51,1	46,6	46,7	50,7	41,4	44,3		-2,4	2,9

	Har minst ett betalingsproblem									Utvikling siste 4 år	Utvikling siste år
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024			
Hele befolkningen	5,3	5,6	6,0	6,1	6,7	6,6	8,6	8,7		2,0	0,1
Enslig forsørger	16,5	14,3	19,5	17,6	20,0	20,7	24,6	26,2		6,2	1,6
Par med barn og lav inntekt (1. kvintil)	14,9	15,8	14,1	15,1	14,9	16,7	12,2	15,3		0,4	3,1
Mottakere av arbeidsavklaringspenger 16-66 år	16,4	17,5	20,4	24,1	30,0	22,1	30,5	24,8		-5,2	-5,7
Uføretrygdede	10,3	10,1	11,9	11,1	9,3	11,0	15,6	14,7		5,4	-0,9
Sosialhjelpsmottakere	34,4	31,2	29,3	33,6	37,1	37,8	44,4	39,3		2,2	-5,1
Aleneboende minstepensjonister	4,0	5,4	5,5	7,0	7,3	7,4	13,8	6,9		-0,4	-6,9
Alle aleneboende	6,1	6,7	6,8	7,0	7,7	7,2	10,5	9,7		2,0	-0,8
Innvandrere fra EU etc.	7,0	3,0	6,9	9,9	7,6	6,4	9,4	9,8		2,2	0,4
Innvandrere fra Afrika, Asia etc.	13,7	15,4	17,4	14,4	18,4	18,1	19,0	18,8		0,4	-0,2
Vedvarende lavinntekt 18 år og over	..	13,4	13,7	14,9	12,3	10,5	19,2	17,9		5,6	-1,3

¹Grenseverdien for en uforutsett utgift var 10 000 i 2011-2017, 15 000 i 2018, 18 000 i 2019-2020, 19 000 i 2021 og 20 000 i 2022, 2023, 2024.

Kilde: Levekårsundersøkelsen EU-SILC, Statistisk sentralbyrå

Tabell B5 Ikke råd til materielle eller sosiale goder etter ulike grupper av husholdninger. Prosent.

Mangler minst ett materielt gode										
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Utvikling siste 4 år	Utvikling siste år
Hele befolkningen	15,6	16,0	17,4	17,0	18,8	20,6	23,5	25,5	6,7	2,0
Enslig forsørger	37,4	25,2	38,9	36,2	33,7	37,5	42,4	50,1	16,4	7,7
Par med barn og lav inntekt (1. kvintil)	22,9	27,2	26,8	28,0	31,8	34,2	37,7	44,8	13,0	7,1
Mottakere av arbeidsavklaringspenger 16-66 år	37,1	42,2	42,9	44,6	46,0	48,3	56,2	58,8	12,8	2,6
Uføretrygdede	33,0	30,6	35,1	34,9	39,2	45,6	50,7	51,7	12,5	1,0
Sosialhjelpsmottakere	67,1	66,2	67,4	75,9	73,9	75,1	76,4	76,7	2,8	0,3
Aleneboende minstepensjonister	23,2	30,7	40,7	41,2	53,9	42,3	43,2	51,1	-2,8	7,9
Alle aleneboende	21,9	24,3	24,2	24,8	25,4	26,5	30,7	32,2	6,8	1,5
Innvandrere fra EU etc.	19,2	16,5	22,4	19,5	22,3	18,2	23,8	25,2	2,9	1,4
Innvandrere fra Afrika, Asia etc.	44,1	44,3	48,9	46,3	48,1	53,7	45,5	54,7	6,6	9,2
Vedvarende lavinntekt 18 år og over	..	41,9	51,3	41,3	48,8	43,5	42,3	52,6	3,8	10,3
Ikke råd til å disponere privatbil										
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Utvikling siste 4 år	Utvikling siste år
Hele befolkningen	6,7	7,6	7,8	7,3	7,9	7,6	7,6	8,4	0,5	0,8
Enslig forsørger	14,3	12,1	12,2	11,9	10,9	12,4	12,4	16,5	5,6	4,1
Par med barn og lav inntekt (1. kvintil)	3,9	5,5	4,9	3,0	4,1	6,6	4,5	10,1	6,0	5,6
Mottakere av arbeidsavklaringspenger 16-66 år	16,4	19,5	21,4	20,2	22,6	17,2	16,9	18,8	-3,8	1,9
Uføretrygdede	11,4	9,4	16,0	15,2	19,0	17,3	15,6	17,5	-1,5	1,9
Sosialhjelpsmottakere	37,3	40,9	40,2	35,0	43,3	42,5	39,0	41,7	-1,6	2,7
Aleneboende minstepensjonister	10,5	12,8	17,3	20,1	25,0	17,4	20,1	21,3	-3,7	1,2
Alle aleneboende	11,4	13,4	13,1	12,6	13,4	12,7	12,6	13,3	-0,1	0,7
Innvandrere fra EU etc.	9,6	7,1	12,5	8,4	7,6	6,2	8,2	8,0	0,4	-0,2
Innvandrere fra Afrika, Asia etc.	21,4	26,0	28,0	23,3	25,9	26,3	18,8	22,4	-3,5	3,6
Vedvarende lavinntekt 18 år og over	21,0	22,7	31,4	25,2	31,1	22,7	20,8	21,1	-10,0	0,3
Mangler minst ett sosial gode										
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Utvikling siste 4 år	Utvikling siste år
Hele befolkningen	11,4	10,2	11,3	11,1	12,5	12,9	14,5	16,5	4,0	2,0
Enslig forsørger	31,4	23,0	29,3	31,5	33,4	29,1	27,9	38,4	5,0	10,5
Par med barn og lav inntekt (1. kvintil)	25,2	25,8	28,6	23,0	29,9	29,8	27,8	42,3	12,4	14,5
Mottakere av arbeidsavklaringspenger 16-66 år	30,2	33,1	35,6	35,8	35,1	43,7	43,6	45,9	10,8	2,3
Uføretrygdede	28,5	24,4	29,2	28,7	31,4	36,1	38,7	39,6	8,2	0,9
Sosialhjelpsmottakere	57,0	61,3	55,4	67,9	63,9	68,0	58,0	60,7	-3,2	2,7
Aleneboende minstepensjonister	20,6	32,5	37,6	31,9	41,2	36,4	41,4	40,9	-0,3	-0,5
Alle aleneboende	15,3	14,0	15,2	14,7	15,5	15,9	18,2	19,0	3,5	0,8
Innvandrere fra EU etc.	12,8	11,9	9,6	16,7	18,6	12,3	16,4	18,0	-0,6	1,6
Innvandrere fra Afrika, Asia etc.	34,2	36,7	37,0	35,8	38,4	35,0	28,3	41,8	3,4	13,5
Vedvarende lavinntekt 18 år og over	..	29,4	29,8	31,0	28,9	30,5	29,4	30,6	1,7	1,2
Ikke råd til en ukes ferie i løpet av et år										
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Utvikling siste 5 år	Utvikling siste år
Hele befolkningen	7,7	7,3	7,8	8,1	8,9	8,7	8,7	10,0	1,1	1,3
Enslig forsørger	22,9	20,1	23,9	26,0	22,7	20,3	18,5	24,8	2,1	6,3
Par med barn og lav inntekt (1. kvintil)	16,2	14,6	19,3	14,0	19,9	18,0	15,4	23,2	3,3	7,8
Mottakere av arbeidsavklaringspenger 16-66 år	20,7	24,9	27,0	29,1	28,6	34,5	26,0	29,5	0,9	3,5
Uføretrygdede	20,6	20,2	22,7	21,9	23,5	24,9	26,8	24,8	1,3	-2,0
Sosialhjelpsmottakere	49,2	47,2	50,3	57,9	55,7	54,4	41,2	49,4	-6,3	8,2
Aleneboende minstepensjonister	14,8	22,2	30,2	26,3	36,0	25,7	30,3	28,9	-7,1	-1,4
Alle aleneboende	10,9	10,8	10,6	11,6	12,2	11,4	12,1	12,9	0,7	0,8
Innvandrere fra EU etc.	8,9	7,0	5,9	11,0	10,8	8,8	9,8	9,1	-1,7	-0,7
Innvandrere fra Afrika, Asia etc.	27,5	26,1	28,9	26,8	33,0	26,7	20,5	27,5	-5,5	7,0
Vedvarende lavinntekt 18 år og over	17,0	23,6	21,5	22,4	23,7	26,5	21,7	23,1	-0,6	1,4

Kilde: Levekårsundersøkelsen EU-SILC, Statistisk sentralbyrå

Tabell B6 Yrkesaktivitet for ulike grupper av husholdninger. Prosent og gjennomsnitt

	Ingen helårsaktive i husholdningen								Utvikling	
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	siste 4 år	siste år
Hele befolkningen (16-66 år)	22,0	22,9	21,2	24,0	23,5	22,5	22,3	22,4	-1,1	0,1
Enslig forsørger	26,1	24,8	26,7	33,2	25,3	22,9	19,6	28,4	3,1	8,8
Par med barn og lav inntekt (1. kvintil)	11,4	13,7	11,0	11,2	16,9	10,8	10,6	10,9	-6,0	0,3
Mottakere av arbeidsavklaringspenger 16-66 år	53,4	53,6	58,4	66,7	50,6	48,8	53,5	49,4	-1,2	-4,1
Uføretrygdede	68,0	68,9	67,2	74,1	61,5	63,7	69,6	69,2	7,7	-0,4
Sosialhjelpsmottakere	69,5	70,7	67,5	73,5	66,7	69,6	59,2	57,8	-8,9	-1,4
Alle aleneboende	37,9	39,8	37,5	41,0	39,6	38,0	37,7	36,4	-3,2	-1,3
Innvandrere fra EU etc.	16,4	14,1	11,1	15,2	17,0	9,8	8,8	11,4	-5,6	2,6
Innvandrere fra Afrika, Asia etc.	32,7	37,4	29,8	33,7	34,1	26,4	21,8	29,9	-4,2	8,1
Vedvarende lavinntekt 18 år og over	69,0	67,0	76,0	72,0	70,0	73,0	66,0	70,0	0,0	4,0
	12 måneder eller mer med heltidsyrkesaktivitet i husholdningen								Utvikling	
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	siste 4 år	siste år
Hele befolkningen (16-66 år)	71,5	70,5	72,1	70,9	69,4	71,4	70,8	71,4	2,0	0,6
Enslig forsørger	63,5	62,5	62,2	59,1	62,0	66,8	67,1	61,8	-0,2	-5,3
Par med barn og lav inntekt (1. kvintil)	82,4	73,9	80,1	83,7	78,8	84,4	83,3	83,6	4,8	0,3
Mottakere av arbeidsavklaringspenger 16-66 år	28,8	33,0	30,2	25,9	36,4	43,0	33,8	36,7	0,3	2,9
Uføretrygdede	20,2	20,8	19,7	19,0	24,7	23,9	21,1	22,9	-1,8	1,8
Sosialhjelpsmottakere	18,9	17,7	19,4	15,1	22,2	20,2	25,5	32,9	10,7	7,4
Alle aleneboende	53,5	52,1	54,1	52,1	51,8	55,1	53,3	55,4	3,6	2,1
Innvandrere fra EU etc.	81,0	81,1	85,6	79,0	78,5	87,4	86,4	84,3	5,8	-2,1
Innvandrere fra Afrika, Asia etc.	60,3	47,6	56,3	56,3	54,7	64,7	67,1	61,7	7,0	-5,4
Vedvarende lavinntekt 18 år og over	21,0	21,0	17,0	18,0	19,0	18,0	22,0	20,0	1,0	-2,0
	Gjennomsnittlig antall måneder heltidsaktivitet								Utvikling	
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	siste 4 år	siste år
Hele befolkningen (16-66 år)	12,2	12,1	12,2	12,3	11,9	12,1	12,1	12,1	0,2	0,0
Enslig forsørger	8,1	7,9	8,0	7,8	8,2	8,7	8,5	8,2	0,0	-0,3
Par med barn og lav inntekt (1. kvintil)	14,2	12,2	13,4	14,6	12,9	13,7	14,0	13,1	0,2	-0,9
Mottakere av arbeidsavklaringspenger 16-66 år	4,7	5,5	4,6	4,2	5,4	6,5	5,2	5,5	0,1	0,3
Uføretrygdede	2,7	2,9	2,7	2,8	3,4	3,1	2,9	3,3	-0,1	0,4
Sosialhjelpsmottakere	3,5	3,2	3,3	3,2	3,6	3,6	4,2	4,8	1,2	0,6
Alle aleneboende	6,9	6,6	6,9	6,8	6,7	7,0	6,8	7,0	0,3	0,2
Innvandrere fra EU etc.	13,4	12,5	13,2	12,8	12,9	14,1	14,5	14,3	1,4	-0,2
Innvandrere fra Afrika, Asia etc.	9,3	8,0	9,1	9,7	9,0	10,4	11,4	10,3	1,3	-1,1
Vedvarende lavinntekt 18 år og over	3,5	3,0	3,2	3,3	3,4	3,3	3,9	3,6	0,2	-0,3
	Gjennomsnittlig antall måneder arbeidsledighet								Utvikling	
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	siste 4 år	siste år
Hele befolkningen (16-66 år)	2,0	2,0	2,1	1,7	2,0	1,8	1,9	1,8	-0,2	-0,1
Enslig forsørger	0,6	0,7	0,8	1,0	0,9	0,7	0,6	0,7	-0,2	0,1
Par med barn og lav inntekt (1. kvintil)	2,3	2,0	1,7	1,6	2,3	1,8	1,5	1,5	-0,8	0,0
Mottakere av arbeidsavklaringspenger 16-66 år	1,6	1,5	1,7	1,2	2,3	1,5	2,2	1,1	-1,2	-1,1
Uføretrygdede	0,4	0,4	0,1	0,3	0,4	0,2	0,4	0,2	-0,2	-0,2
Sosialhjelpsmottakere	3,1	3,3	3,6	3,0	3,3	2,9	3,2	2,0	-1,3	-1,2
Alle aleneboende	0,4	0,5	0,4	0,4	0,4	0,2	0,3	0,2	-0,2	-0,1
Innvandrere fra EU etc.	0,7	0,8	0,5	0,6	0,9	0,6	0,2	0,6	-0,3	0,4
Innvandrere fra Afrika, Asia etc.	1,3	1,7	1,5	1,3	1,8	1,2	1,0	1,0	-0,8	0,0
Vedvarende lavinntekt 18 år og over	0,9	0,9	2,0	1,4	1,0	1,1	0,9	0,7	-0,3	-0,2

Kilde: Levekårsundersøkelsen EU-SILC, Statistisk sentralbyrå

Tabell B7 Boligtype og boligstandard for personer i ulike lavinntektsgrupper. Prosent

	Andel personer som bor i husholdning som eier										
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Utvikling siste 4 år	Utvikling siste år	
Hele befolkningen	80,6	80,1	79,3	79,7	77,6	78,2	78,0	77,4	-0,2	-0,6	
Enslig forsørger	65,6	66,4	62,3	64,9	60,5	62,1	62,5	60,8	0,3	-1,7	
Par med barn og lav inntekt (1. kvintil)	66,8	70,1	68,0	71,5	66,5	68,8	73,2	61,7	-4,8	-11,5	
Mottakere av arbeidsavklaringspenger 16-66 år	69,7	69,3	62,4	64,2	55,4	64,5	59,6	65,7	10,3	6,1	
Uføretrygdede	74,5	76,3	72,5	72,8	74,0	73,8	72,0	76,1	2,1	4,1	
Sosialhjelpsmottakere	31,5	18,6	19,4	19,6	15,4	23,5	24,8	21,4	6,0	-3,4	
Aleneboende minstepensjonister	67,0	59,0	59,3	53,2	54,4	61,0	62,0	67,0	12,6	5,0	
Alle aleneboende	60,3	57,5	58,5	58,9	55,5	55,4	53,8	54,3	-1,2	0,5	
Innvandrere fra EU etc.	55,3	53,5	53,7	52,4	57,2	59,0	59,8	59,4	2,2	-0,4	
Innvandrere fra Afrika, Asia etc.	50,0	50,5	50,2	52,3	48,0	51,1	53,6	49,1	1,1	-4,5	
Vedvarende lavinntekt 18 år og over	38,0	37,0	32,5	34,2	29,7	37,1	36,3	35,4	5,7	-0,9	

	Andel som bor trangt										
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Utvikling siste 4 år	Utvikling siste år	
Hele befolkningen	5,8	6,6	6,5	6,6	6,3	5,7	5,7	6,0	-0,3	0,3	
Enslig forsørger	4,7	5,7	3,6	4,0	5,0	6,1	8,8	7,3	2,3	-1,5	
Par med barn og lav inntekt (1. kvintil)	29,7	27,1	30,0	35,4	33,0	31,9	28,2	35,3	2,3	7,1	
Mottakere av arbeidsavklaringspenger 16-66 år	7,1	11,5	8,4	9,9	6,9	9,8	6,4	3,2	-3,7	-3,2	
Uføretrygdede	3,2	3,8	2,7	3,6	4,8	3,7	4,0	4,8	0,0	0,8	
Sosialhjelpsmottakere	22,5	27,9	27,0	22,8	22,2	19,7	19,9	20,1	-2,1	0,2	
Aleneboende minstepensjonister	3,1	2,5	0,9	4,1	8,9	5,9	6,3	8,7	-0,2	2,4	
Alle aleneboende	10,3	12,8	12,4	11,8	9,7	7,2	7,3	8,0	-1,7	0,7	
Innvandrere fra EU etc.	12,0	14,1	13,4	11,1	11,6	11,7	9,5	8,7	-2,9	-0,8	
Innvandrere fra Afrika, Asia etc.	28,1	28,9	25,2	26,7	24,7	21,2	19,8	25,2	0,5	5,4	
Vedvarende lavinntekt 18 år og over	15,0	21,7	25,7	25,9	24,6	16,9	10,6	12,9	-11,7	2,3	

	Andel med minst ett boligproblem										
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Utvikling siste 4 år	Utvikling siste år	
Hele befolkningen	20,2	23,2	21,9	23,4	..	..	26,0	..	..	..	
Enslig forsørger	26,2	30,5	30,5	31,7	..	..	30,5	..	..	..	
Par med barn og lav inntekt (1. kvintil)	27,7	30,8	26,5	28,0	..	..	32,8	..	..	..	
Mottakere av arbeidsavklaringspenger 16-66 år	29,1	39,0	31,9	39,2	..	..	35,4	..	..	..	
Uføretrygdede	29,7	28,2	27,8	29,8	..	..	31,4	..	..	..	
Sosialhjelpsmottakere	41,8	31,4	34,8	36,1	..	..	43,3	..	..	..	
Aleneboende minstepensjonister	20,7	28,6	24,0	26,4	..	..	34,8	..	..	..	
Alle aleneboende	24,4	27,5	26,4	28,5	..	..	31,1	..	..	..	
Innvandrere fra EU etc.	23,0	24,8	21,8	25,0	..	..	25,3	..	..	..	
Innvandrere fra Afrika, Asia etc.	29,1	27,1	28,0	30,1	..	..	35,6	..	..	..	
Vedvarende lavinntekt 18 år og over	..	37,7	27,6	34,8	..	..	27,4	..	..	..	

Kilde: Levekårsundersøkelsen EU-SILC, Statistisk sentralbyrå

Tabell B8 Boligutgifter for personer i ulike lavinntektsgrupper. Kroner og prosent

	Årlig husleie. Gjennomsnitt for leiere. Kroner									
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Utvikling siste 4 år	Utvikling siste år
Hele befolkningen	73 200	76 800	78 600	82 400	87 700	91 000	96 000	102 000	14 300	6 000
Enslig forsørger	98 400	106 700	105 000	111 900	104 200	112 800	119 100	126 400	22 200	7 300
Par med barn og lav inntekt (1. kvintil)	100 400	110 800	101 400	121 100	123 200	137 300	131 600	144 400	21 200	12 800
Mottakere av arbeidsavklaringspenger 16-66 år	72 600	82 700	80 500	85 300	95 500	91 900	100 300	100 800	5 300	500
Uføretrygdete	75 900	73 800	79 400	81 600	89 100	92 400	96 400	101 600	12 500	5 200
Sosialhjelpsmottakere	80 400	92 000	93 700	92 700	103 400	101 900	107 200	117 100	13 700	9 900
Aleneboende minstepensjonister	53 900	55 400	59 300	67 200	75 600	80 200	87 400	87 100	11 500	-300
Alle aleneboende	66 000	68 700	69 700	73 800	78 300	81 600	86 200	91 600	13 300	5 400
Innvandrere fra EU etc.	43 000	41 600	45 400	50 900	53 400	57 500	67 800	85 900	32 500	18 100
Innvandrere fra Afrika, Asia etc.	81 500	90 200	81 800	89 400	105 500	107 500	108 600	120 000	14 500	11 400
Vedvarende lavinntekt 18 år og over	64 700	68 300	75 500	76 500	76 200	81 600	88 500	87 100	10 900	-1 400

	Renter og avdrag. Gjennomsnitt for eiere. Kroner									
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Utvikling siste 4 år	Utvikling siste år
Hele befolkningen	66 000	65 600	71 100	78 300	85 300	88 400	105 400	129 200	43 900	23 800
Enslig forsørger	95 700	95 100	91 200	101 000	96 300	99 500	130 000	151 600	55 300	21 600
Par med barn og lav inntekt (1. kvintil)	76 800	93 500	101 300	109 900	118 300	108 300	123 900	166 800	48 500	42 900
Mottakere av arbeidsavklaringspenger 16-66 år	66 400	66 200	90 400	90 800	102 400	106 100	117 300	154 300	51 900	37 000
Uføretrygdete	39 200	34 800	46 400	46 600	59 500	60 000	73 900	86 700	27 200	12 800
Sosialhjelpsmottakere	57 800	46 400	64 200	66 400	:	63 500	:	136 100	..	..
Aleneboende minstepensjonister	11 000	17 100	17 000	21 700	19 900	18 200	38 200	43 600	23 700	5 400
Alle aleneboende	67 500	73 600	76 700	83 400	99 300	100 300	124 000	160 200	60 900	36 200
Innvandrere fra EU etc.	85 500	77 400	91 600	104 400	118 000	123 300	155 700	174 800	56 800	19 100
Innvandrere fra Afrika, Asia etc.	89 200	92 400	89 700	90 300	96 200	104 800	110 600	120 900	24 700	10 300
Vedvarende lavinntekt 18 år og over	24 900	44 100	44 500	48 100	55 200	45 400	48 800	91 200	36 000	42 400

	Høy boutgiftsbelastning									
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Utvikling siste 4 år	Utvikling siste år
Hele befolkningen	..	..	..	..	15,4	19,4	21,1	21,6	6,2	0,5
Enslig forsørger	..	..	..	..	23,4	27,2	35,7	26,1	2,7	-9,6
Par med barn og lav inntekt (1. kvintil)	..	..	..	..	13,6	20,3	16,9	23,1	9,5	6,2
Mottakere av arbeidsavklaringspenger 16-66 år	..	..	..	..	37,9	28,5	40,5	37,2	-0,7	-3,3
Uføretrygdete	..	..	..	..	22,4	28,8	31,9	31,0	8,6	-0,9
Sosialhjelpsmottakere	..	..	..	..	43,7	44,5	46,2	44,4	0,7	-1,8
Aleneboende minstepensjonister	..	..	..	..	31,2	42,1	50,5	38,1	6,9	-12,4
Alle aleneboende	..	..	..	..	25,3	32,4	33,6	34,7	9,4	1,1
Innvandrere fra EU etc.	..	..	..	..	15,9	20,4	13,9	15,9	0,0	2,0
Innvandrere fra Afrika, Asia etc.	..	..	..	..	23,7	30,9	29,9	31,4	7,7	1,5
Vedvarende lavinntekt 18 år og over	..	..	..	..	46,0	48,8	54,7	48,9	2,9	-5,8

	Opplever boutgiftene som svært tyngende									
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Utvikling siste 4 år	Utvikling siste år
Hele befolkningen	5,3	5,3	6,3	5,1	..	..	8,3	..	..	..
Enslig forsørger	15,9	11,0	16,2	11,3	..	..	17,5	..	..	..
Par med barn og lav inntekt (1. kvintil)	10,3	8,8	11,2	13,0	..	..	20,9	..	..	..
Mottakere av arbeidsavklaringspenger 16-66 år	14,3	12,6	17,3	16,9	..	..	18,3	..	..	..
Uføretrygdete	8,8	10,8	15,0	9,8	..	..	17,0	..	..	..
Sosialhjelpsmottakere	26,3	21,1	27,8	20,2	..	..	29,4	..	..	..
Aleneboende minstepensjonister	9,7	9,5	17,4	12,0	..	..	20,3	..	..	..
Alle aleneboende	6,5	7,1	7,7	6,6	..	..	9,3	..	..	..
Innvandrere fra EU etc.	6,6	8,9	5,4	4,0	..	..	10,3	..	..	..
Innvandrere fra Afrika, Asia etc.	15,1	12,7	12,7	11,9	..	..	20,5	..	..	..
Vedvarende lavinntekt 18 år og over	8,0	12,6	16,8	13,2	..	..	9,5	..	..	..

Kilde: Levekårsundersøkelsen EU-SILC, Statistisk sentralbyrå

Figurregister

Figur 3.1.1	Utviklingen i andelen personer med årlig lavinntekt. Andelen personer med inntekt etter skatt per forbruksenhet under hhv. 50 og 60 prosent av median ekvivalentinntekt (EU-skala). 1986-2023. Prosent.....	29
Figur 3.1.2	Utviklingen i andelen personer ¹ med årlig lavinntekt, 2010-2023. Lavinntekt basert på inntektsgrenser for 2010 ² . Prosent.....	30
Figur 3.1.3	Utviklingen i lavinntektsgapet ¹ . 2004-2023. Prosent.....	31
Figur 3.3.1	Andel personer ¹ med årlig lavinntekt (EU-skala 50 og 60 prosent) etter å ha justert for ulike formuesbeløp. Husholdningens formue per forbruksenhet i forhold til lavinntektsgrensen. 2023. Prosent	38
Figur 3.3.2	Andel personer med lavinntekt ¹ før og etter justering for formue ² . 2023. Prosent	39
Figur 3.4.1	Husholdningens gjeld for personer med lavinntekt ¹ . Gjennomsnitt og median. 2023. Kroner	41
Figur 3.6.1	Utviklingen i inntektsulikhet målt ved Gini-koeffisienten. ¹ Inntekt etter skatt per forbruksenhet ² (EU-skala). 1986–2023	43
Figur 3.6.2	Utviklingen i inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skala) ¹ for alle personer, og høyeste og laveste femtedel (kvintil). Gjennomsnitt. Indeks i faste 2023-kroner. 1986=100	45
Figur 3.6.3	Persentilfordelt inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skala) ¹ . Grenseverdier for hvert persentil 1-99 i hele landet, Bærum kommune og Skaun kommune. 2023	47
Figur 4.9.1	Andelen personer 18-39 år ¹ i husholdninger med vedvarende lavinntekt (3-årig, EU60), etter innvandrerbakgrunn. 2016-2018 – 2021-2023. Prosent	73
Figur 4.9.2	Andel med vedvarende lavinntekt (treårig, EU60), norskfødte med innvandrerforeldre i alderen 30-39 år ¹ , etter foreldrenes landbakgrunn. Antall personer i alt i parentes. 2021-2023. Prosent.....	74
Figur 5.1.1	Antall barn under 18 år i husholdninger med årlig lavinntekt (EU-skala 60 prosent). Totalt, barn med og uten innvandrerbakgrunn ¹ . 2004-2023. Antall personer	83
Figur 5.1.2	Inntektsfordeling for personer i alt og for barn under 18 år etter hovedinntektstakers innvandringsbakgrunn og botid, etter 25 000-kroners intervaller for inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU skala). 2023. Andelen personer i hvert inntektsintervall. Prosent.....	84
Figur 5.1.3	Inntektsfordeling for personer, etter husholdningstype, etter 25 000-kroners intervaller for inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU skala). 2023. Andelen personer i hvert inntektsintervall. Prosent.....	87
Figur 5.1.4	Andelen yrkesinntekt og overføringer i snitt utgjør av samlet inntekt blant lavinntektshusholdninger (EU-skala 60 prosent) med barn (uten studenthusholdninger). 2006-2023. Prosent.....	92
Figur 5.1.5	Andelen ulike overføringer ¹ i snitt utgjør av samlet inntekt blant lavinntektshusholdninger (EU60) for enslige forsørgere med barn under 18 år ² . 2006-2023. Prosent.....	93
Figur 5.1.6	Andel personer i ulike inntektsintervall (inntekt etter skatt per forbruksenhet, EU-skala), hele befolkningen i alt og barn under 18 år. 2023. Prosent.....	95
Figur 5.2.1	Median inntekt etter skatt for aleneboende ¹ , omregnet til faste 2023-kroner	110
Figur 5.2.2	Andel personer med lavinntekt (EU-skala 60 prosent). Aleneboende og befolkningen. 2008-2023. Prosent.....	112
Figur 5.2.3.	Andelen personer i husholdninger med lavinntekt (EU-skala 60 prosent) som tilhører en husholdning som mottar bostøtte. 2008-2023. Prosent.....	116
Figur 5.2.4	Andel med tyngende usikret gjeld ¹ for aleneboende med og uten lavinntekt (EU-skala 60 prosent). 2020-2023. Prosent.....	119
Figur 5.3.1	Antall sosialhjelpsmottakere ¹ . 1997-2023	131
Figur 5.3.2	Antall mottakere av kvalifiseringsstønad ¹ . 2009-2023.....	131

Figur 5.4.1	Andel personer ¹ i husholdninger med lavinntekt (EU-skala 60 prosent). Befolkningen i alt, innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre. 2004-2023. Prosent	152
Figur 5.4.2	Andel personer ¹ med lavinntekt (EU-skala 60 prosent). Innvandrere fra EU/EFTA, Storbritannia, USA, Canada, Australia og New Zealand, etter hovedinntektstakers botid i Norge. 2005-2023. Prosent	153
Figur 5.4.3	Andel personer ¹ med lavinntekt (EU-skala 60 prosent). Innvandrere fra Afrika, Asia, Latin-Amerika, Europa utenom EU/EFTA/Storbritannia og Oseania utenom Australia og New Zealand, etter hovedinntektstakers botid i Norge. 2005-2023. Prosent	154
Figur 5.4.4	Andel personer ¹ med lavinntekt (EU-skala 60 prosent), etter hovedinntektstakers første innvandringsgrunn og lengde på botid i Norge. 2023. Prosent	155
Figur 5.4.5	Andel personer ¹ som tilhører en husholdning der yrkesinntekt (lønn og næringsinntekt) er største inntektskilde. 2023. Prosent.....	159
Figur 5.4.6	Andel personer ¹ i husholdninger der hovedinntektstaker er innvanderer, etter hovedinntektstakers landbakgrunn, som eier primærbolig ² . Alle og personer med lavinntekt (EU-skala 60 prosent). 2023. Prosent	167
Figur 5.5.1	Minstepensjonistenes husholdningssammensetning i 2023. Prosent	180
Figur 5.5.2	Inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skala) for minstepensjonister i ulike husholdningstyper. Median. 2023. Kroner	181
Figur 5.7.1	Personer i husholdninger der hovedinntektstaker er uføretrygdet etter hovedinntektskilde i 2023. Prosent	200
Figur 5.7.2	Realvekst i husholdningsinntekt etter skatt per forbruksenhet for uføretrygdete og befolkningen i alt. 2011-2023. 2011=100.....	201
Figur 5.8.1	Andel personer med lavinntekt (EU-skala 60 prosent), blant personer med nedsatt arbeidsevne med og uten AAP, etter husholdningstyper. 2023. Prosent	214
Figur 5.9.1	Antall personer i husholdninger der hovedinntektstaker er langtids arbeidsledig. 2008-2023.....	230
Figur 5.9.2	Andel personer i husholdninger med lavinntekt (EU-skala 60 prosent). Hele befolkningen og personer i husholdninger der hovedinntektstaker er langtidsledig. 2008-2023. Prosent.....	232
Figur 5.9.3	Andel personer i husholdninger der hovedinntektstaker har lav utdanning. 2011-2023. Prosent.....	233
Figur 5.9.4	Andel med tyngende usikret gjeld ¹ for befolkningen ekskludert studenthusholdninger og langtidsledige med og uten lavinntekt (EU-skala 60 prosent). 2020-2023. Prosent	235
Figur 5.10.1	Realvekst i median husholdningsinntekt etter skatt per forbruksenhet for mottakere av supplerende stønad og befolkningen i alt ¹ . 2017-2023. 2017=100	238
Figur 5.12.1	Andelen personer ¹ i husholdninger med tyngende usikret gjeld ² . Personer i husholdninger uten og med lavinntekt (EU-skala 60 prosent). 2020-2023. Prosent ...	252
Figur 6.1.1	Endring i lavinntekt (EU60) fra 2018 til 2022 basert på en fast lavinntektsgrense (lavinntektsgrensen for 2018).....	259
Figur 6.2.1	Andelen personer under 18 år med årlig lavinntekt ¹ i de nordiske landene. 2005-2023. Prosent.....	260
Figur 6.4.1	Andelen personer med vedvarende lavinntekt ¹ . Noen europeiske land. 2022. Prosent	263
Figur 6.6.1	Andel personer som mangler minst 7 av 13 materielle og sosiale goder. 2024. Prosent	266
Figur 6.7.1	Andel personer i risiko for sosial eksklusjon etter alder. Nordiske land. 2024. Prosent	268

Tabellregister

Tabell 2.3.1	Forbruksvekt og samlet husholdningsinntekt etter skatt som gir lik ekvivalensinntekt per forbruksenhet, etter antall personer i husholdningen. 2023. EU-skala	12
Tabell 2.4.1	Årlig median inntekt etter skatt per forbruksenhet og gjennomsnittlig årlig median inntekt etter skatt per forbruksenhet for ulike treårsperioder 2000-2023. Etter EUs skala. Løpende og faste priser. Kroner	14
Tabell 2.4.2	Lavinntektsgrenser i kroner (årsinntekt), basert på ulike avstander til medianinntekt etter skatt (EU-skala). Ulike husholdningstyper. 2023	15
Tabell 3.2.1	Sammenligning av personer i husholdninger der hovedinntektstaker blir vektlagt eller ikke. Antall og andel med lavinntekt (EU-skala 60 prosent). Ulike grupper. 2023. 33	
Tabell 3.2.2	Andel personer ¹ i husholdninger med årlig lavinntekt ² . Ulike grupper. 2008-2023. Prosent	34
Tabell 3.2.3	Antall personer med lavinntekt ¹ i ulike grupper ² . 2008-2023. Antall personer	36
Tabell 3.3.1	Personer ¹ i husholdninger med lavinntekt (EU-skala 50 og 60 prosent) etter aldersgrupper. Husholdningens bruttofinanskapital og nettoformue. Median. Kroner. 2023	37
Tabell 3.5.1	Samlet gjennomsnittlig pensjonsformue i 2020 for bosatte personer 55-61 år med og uten lavinntekt ¹ . Kroner	42
Tabell 3.6.1	Fordelingen av husholdningens inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skala), for personer ¹ . Andel av totalinntekten ² i prosent i hvert kvintil og utviklingen i andre ulikhetsmål. 1986-2023	44
Tabell 3.6.2	Fordelingen av husholdningens inntekt etter skatt per forbruksenhet ¹ (EU-skala), for personer ² . Fylker. 2023. Rangert etter Gini-koeffisienten	46
Tabell 3.6.3	Fordelingen av husholdningens inntekt etter skatt per forbruksenhet ¹ (EU-skala), for personer ² . Kommuner. 2023. Rangert etter Gini-koeffisienten.....	47
Tabell 4.3.1	Andel personer med inntekt etter skatt per forbruksenhet under henholdsvis 50 prosent og 60 prosent av mediangjennomsnittet i perioden og antall observasjoner i alt. Standardavvik i parentes. 1996-2023. Prosent	50
Tabell 4.3.2	Andel personer med inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skala) under den årlige lavinntektsgrensen (50 og 60 prosent av median) og som var under lavinntektsgrensen i minst 2 av de 3 foregående årene og antall observasjoner i alt. 1999-2003 og 2007-2023. Prosent	52
Tabell 4.4.1	Sammensetning av gruppen med vedvarende lavinntekt og befolkningen i alt. Husholdningstyper ¹ . 2021-2023. Antall og prosent	54
Tabell 4.5.1	Personer 25-65 år etter tallet på yrkestilknyttede ¹ husholdningsmedlemmer og egen yrkestilknytning. Andel med vedvarende lavinntekt ² . Alder refererer seg til siste året i referanseperioden. 1999-2001 – 2021-2023. Prosent	55
Tabell 4.5.2	Andel personer ¹ 18-66 år med vedvarende lavinntekt ² , etter utdanningsnivå ³ . 2005-2007 – 2021-2023. Prosent	56
Tabell 4.6.1	Andel personer med vedvarende lavinntekt ¹ blant personer i husholdninger som mottar sosialhjelp og bostøtte og som har høy rentebelastning ² . 1997-1999 – 2021-2023. Prosent	58
Tabell 4.7.1	Boligtype og boligstandard for personer i husholdninger med vedvarende lavinntekt (18 år og eldre). Prosent og gjennomsnitt	61
Tabell 4.7.2	Boligøkonomi for husholdninger med vedvarende lavinntekt. Kroner og prosent	62
Tabell 4.7.3	Økonomiske vansker for husholdninger med vedvarende lavinntekt. Prosent	63
Tabell 4.7.4	Materielle og sosiale mangler for husholdninger med vedvarende lavinntekt. Prosent	64
Tabell 4.7.5	Helseforhold for personer med vedvarende lavinntekt. Prosent	65
Tabell 4.7.6	Livskvalitet for personer med vedvarende lavinntekt. Prosent	65

Tabell 4.7.7	Tilknytning til arbeidslivet for husholdninger med vedvarende lavinntekt ¹ . Personer i yrkesaktiv alder 18-66 år. Prosent.	66
Tabell 4.8.1	Andel personer med vedvarende lavinntekt ¹ , etter ulike kjennemerker. 1997-1999 – 2021-2023. Prosent	68
Tabell 4.9.1	Andelen innvandrere med vedvarende lavinntekt ¹ (treårig, EU-skala 60 prosent), etter botid. 2021-2023. Prosent	71
Tabell 4.9.2	Andel kvinner og menn 0-39 år ¹ i husholdninger med vedvarende lavinntekt ² . Treårsperioden 2021-2023. Antall og prosent	73
Tabell 4.10.1	Andel barn i husholdninger med vedvarende lavinntekt ¹ . Alder refererer seg til siste året i treårsperioden. 2004-2006 – 2021-2023. Prosent	77
Tabell 4.10.2	Antall bosatte barn i befolkningen i perioden. Alder refererer seg til siste året i treårsperioden. 2004-2006 – 2021-2023. Antall.....	78
Tabell 4.10.3	Andel barn under 18 år i husholdninger med vedvarende lavinntekt ¹ . Bydeler i de fire største byene. 2011-2013 – 2021-2023. Prosent.....	80
Tabell 5.1.1	Prosentvis andel og antall ¹ med lavinntekt (EU-skala 60 prosent). 2020-2023.....	85
Tabell 5.1.2	Indikatorer ¹ for yrkestilknytning. 2020-2023. Prosent.....	88
Tabell 5.1.3	Indikator ¹ for utdanning. 2020-2023. Prosent	88
Tabell 5.1.4	Indikatorer ¹ for økonomisk utsatthet. 2020-2023. Prosent	90
Tabell 5.1.5	Indikatorer ¹ for rente- og gjeldsbelastning. 2020-2023. Prosent	91
Tabell 5.1.6	Inntektsregnskap for hele befolkningen og husholdninger med barn under 18 år ¹ . Gjennomsnitt og andel av samlet inntekt. 2023. Kroner og prosent	94
Tabell 5.1.7	Fordeling av inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skala) ¹ . 2020-2023.....	96
Tabell 5.1.8	Boligtype og boligstandard for enslige forsørgere. Prosent og gjennomsnitt	98
Tabell 5.1.9	Boligtype og boligstandard for barnefamilier med lav inntekt (1. kvintil), alle barnefamilier og hele befolkningen. Prosent og gjennomsnitt	99
Tabell 5.1.10	Boligøkonomi for enslige forsørgere, alle barnefamilier og hele befolkningen. Kroner og prosent.....	100
Tabell 5.1.11	Boligøkonomi for barnefamilier med lav inntekt (1. kvintil), alle barnefamilier og hele befolkningen. Kroner og prosent	101
Tabell 5.1.12	Økonomiske vansker for enslige forsørgere. Prosent	102
Tabell 5.1.13	Betalingsvansker for barnefamilier med lav inntekt. Prosent	103
Tabell 5.1.14	Materielle og sosiale mangler for enslige forsørgere og barnefamilier med lav inntekt. Prosent	104
Tabell 5.1.15	Livskvalitet for enslige forsørgere og par med barn og lav inntekt. Prosent og gjennomsnitt.....	105
Tabell 5.1.16	Tilknytning til arbeidslivet for enslige forsørgere. Personer i yrkesaktiv alder 16-66 år. Prosent og gjennomsnitt	107
Tabell 5.1.17	Tilknytning til arbeidslivet for barnefamilier med lav inntekt. Personer i yrkesaktiv alder 16-66 år. Prosent og gjennomsnitt	108
Tabell 5.2.1	Prosentvis andel og antall ¹ med lavinntekt (EU-skala 60 prosent). 2020-2023	111
Tabell 5.2.2	Indikatorer ¹ for yrkestilknytning. 2020-2023. Prosent.....	113
Tabell 5.2.3	Indikatorer ¹ for utdanning. 2020-2023. Prosent.....	115
Tabell 5.2.4	Indikatorer ¹ for økonomisk utsatthet. 2020-2023. Prosent	117
Tabell 5.2.5	Indikatorer ¹ for rente- og gjeldsbelastning. 2020-2023. Prosent	118
Tabell 5.2.6	Inntektssammensetning for hele befolkningen ekskl. studenter og aleneboende ¹ , etter kjønn og aldersgruppe. Gjennomsnitt og andel av samlet inntekt. 2023. Prosent og kroner	120
Tabell 5.2.7	Inntektssammensetning for hele befolkningen ekskl. studenter og aleneboende ¹ , etter kjønn og aldersgruppe. Gjennomsnitt og andel av samlet inntekt. 2023. Prosent og kroner	121
Tabell 5.2.8	Fordeling av inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skala) ¹ . 2020-2023.....	122
Tabell 5.2.9	Boligtype og boligstandard for aleneboende. Prosent og gjennomsnitt	124

Tabell 5.2.10	Boligøkonomi for unge aleneboende, aleneboende i alt, og husholdninger i befolkningen i alt. Kroner og prosent.....	125
Tabell 5.2.11	Økonomiske vansker for unge aleneboende, aleneboende i alt, og husholdninger i befolkningen i alt. Prosent	126
Tabell 5.2.12	Materielle og sosiale mangler for unge aleneboende, aleneboende i alt, og husholdninger i befolkningen i alt. Prosent	127
Tabell 5.2.13	Livskvalitet for unge aleneboende og aleneboende i alt. Prosent og gjennomsnitt....	128
Tabell 5.2.14	Tilknytning til arbeidslivet for aleneboende. Personer i yrkesaktiv alder 16-66 år. Prosent og gjennomsnitt.....	129
Tabell 5.3.1	Prosentvis andel og antall ¹ med lavinntekt (EU-skala 60 prosent). 2020-2023.....	133
Tabell 5.3.2	Indikatorer ¹ for yrkestilknytning. 2020-2023. Prosent.....	135
Tabell 5.3.3	Indikatorer ¹ for utdanning. 2020-2023. Prosent.....	136
Tabell 5.3.4	Indikatorer ¹ for økonomisk utsatthet. 2020-2023. Prosent	137
Tabell 5.3.5	Indikatorer ¹ for rente- og gjeldsbelastning. 2020-2023. Prosent	138
Tabell 5.3.6	Inntektssammensetning for hele befolkningen (ekskl. studenter) og mottakere av sosialhjelp ¹ og for lavinntektshusholdninger ² . Gjennomsnitt og andel av samlet inntekt. 2023. Prosent	139
Tabell 5.3.7	Inntektssammensetning for mottakere av sosialhjelp og kvalifiseringsstønad ¹ , og for lavinntektshusholdninger ² . Gjennomsnitt og andel av samlet inntekt. 2023. Prosent og kroner	140
Tabell 5.3.8	Fordeling av inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skala) ¹ . 2020-2023.....	141
Tabell 5.3.9	Boligtype og boligstandard for personer i husholdninger som har mottatt sosialhjelp, og befolkningen i alt. Prosent og gjennomsnitt	143
Tabell 5.3.10	Boligøkonomi for husholdninger som har mottatt sosialhjelp og husholdninger i befolkningen i alt. Kroner og prosent.....	144
Tabell 5.3.11	Økonomiske vansker for husholdninger som har mottatt sosialhjelp, og husholdninger i befolkningen i alt. Prosent	145
Tabell 5.3.12	Materielle og sosiale mangler for husholdninger som har mottatt sosialhjelp, og husholdninger i befolkningen i alt. Prosent	146
Tabell 5.3.13	Helseforhold for sosialhjelpsmottakere ³ . Prosent.	147
Tabell 5.3.14	Livskvalitet for sosialhjelpsmottakere. Prosent og gjennomsnitt.	147
Tabell 5.3.15	Tilknytning til arbeidslivet for sosialhjelpsmottakere. Personer i yrkesaktiv alder 16-66 år. Prosent og gjennomsnitt. 2021-2024	148
Tabell 5.4.1	Prosentvis andel og antall ¹ med lavinntekt (EU-skala 60 prosent). 2020-2023	151
Tabell 5.4.2	Antall personer i alt og andel personer med lavinntekt (EU-skala 60 prosent) ¹ etter hovedinntektstakers landbakgrunn, etter om hovedinntektstaker er innvanderer eller norskfødt med innvandrerforeldre ² . 2020 og 2023. Antall og prosent.	157
Tabell 5.4.3	Andel personer ¹ som tilhører en husholdning uten noen yrkestilknyttede. 2020-2023	158
Tabell 5.4.4	Indikatorer ¹ for utdanning. 2020-2023	160
Tabell 5.4.5	Indikatorer ¹ for økonomisk utsatthet. 2020-2023. Prosent	162
Tabell 5.4.6	Indikatorer ¹ for rente- og gjeldsbelastning. 2020-2023. Prosent	164
Tabell 5.4.7	Andel personer ¹ i husholdninger som eier primærbolig ² . 2020-2023. Prosent	166
Tabell 5.4.8	Inntektssammensetningen for hele befolkningen og husholdninger der hovedinntektstaker er innvanderer ¹ , etter landbakgrunn. Andel av samlet inntekt (prosent) og gjennomsnitt i kroner. 2023	168
Tabell 5.4.9	Inntektssammensetningen for hele befolkningen og husholdninger der hovedinntektstaker har flyktningsbakgrunn ¹ . Andel av samlet inntekt (prosent) og gjennomsnitt i kroner. 2023	169
Tabell 5.4.10	Inntektssammensetningen for hele befolkningen og husholdninger der hovedinntektstaker er norskfødt med innvandrerforeldre ¹ , etter landbakgrunn. Andel av samlet inntekt (prosent) og gjennomsnitt i kroner. 2023.....	170

Tabell 5.4.11	Fordeling av inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skala) ¹ . 2020-2023.....	171
Tabell 5.4.12	Boligtype og boligstandard for innvandrere og befolkningen i alt. Prosent og gjennomsnitt.....	174
Tabell 5.4.13	Boligøkonomi for innvandreres husholdninger og husholdninger i befolkningen i alt. Kroner og prosent.....	175
Tabell 5.4.14	Økonomiske vansker for innvandreres husholdninger og husholdninger i befolkningen i alt. Prosent.....	176
Tabell 5.4.15	Materielle og sosiale mangler for innvandreres husholdninger, og husholdninger i befolkningen i alt. Prosent. 2012, 2017, 2022-2024.	177
Tabell 5.4.16	Livskvalitet for innvandrere og befolkningen i alt. Prosent og gjennomsnitt. 2021- 2024	177
Tabell 5.4.17	Tilknytning til arbeidslivet for innvandreres husholdninger. Personer i yrkesaktiv alder 16-66 år. Prosent og gjennomsnitt. 2012, 2017, 2022-2024.....	178
Tabell 5.5.1	Prosentvis andel og antall ¹ med lavinntekt. EU-skala. 2020-2023.....	182
Tabell 5.5.2	Indikatorer ¹ for yrkestilknytning. 2020-2023. Prosent.....	183
Tabell 5.5.3	Indikator ¹ for utdanning. 2020-2023. Prosent	183
Tabell 5.5.4	Indikatorer ¹ for mottak av bostøtte og sosialhjelp. 2020-2023. Prosent	184
Tabell 5.5.5	Indikatorer ¹ for rente- og gjeldsbelastning. 2020-2023. Prosent	185
Tabell 5.5.6	Inntektsregnskap for hele befolkningen og husholdninger der hovedinntektstaker er minstepensjonist ¹ . Gjennomsnitt og andel av samlet inntekt. 2023. Kroner og prosent	186
Tabell 5.5.7	Fordeling av inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skala) ¹ . 2020-2023.....	187
Tabell 5.5.8	Boligtype og boligstandard for minstepensjonister ¹ . 2003, 2011, 2022-2024. Prosent og gjennomsnitt	188
Tabell 5.5.9	Boligøkonomi for minstepensjonister ¹ . 2011, 2022-2024. Kroner og prosent.....	189
Tabell 5.5.10	Betalingsvansker for minstepensjonister ¹ . 2003, 2011, 2022-2024. Prosent	190
Tabell 5.5.11	Materielle og sosiale mangler for minstepensjonister ¹ . 2003, 2011, 2022-2024. Prosent	191
Tabell 5.5.12	Livskvalitet for minstepensjonister ¹ . 2021-2024. Prosent	191
Tabell 5.5.13	Helseforhold for minstepensjonister ¹ . 2004, 2011, 2022-2024. Prosent	192
Tabell 5.6.1	Prosentvis andel og antall ¹ med lavinntekt. EU-skala. 2020-2023.....	194
Tabell 5.6.2	Indikatorer ¹ for yrkestilknytning. 2020-2023. Prosent.....	194
Tabell 5.6.3	Indikator ¹ for utdanning. 2020-2023. Prosent	195
Tabell 5.6.4	Indikatorer ¹ for økonomisk utsatthet. 2020-2023. Prosent	195
Tabell 5.6.5	Indikatorer ¹ for rente- og gjeldsbelastning. 2020-2023. Prosent	196
Tabell 5.6.6	Inntektsregnskap for hele befolkningen og husholdninger der hovedinntektstaker er etterlattepensjonist ¹ . Gjennomsnitt og andel av samlet inntekt. 2023. Kroner og prosent	197
Tabell 5.6.7	Fordeling av inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skala) ¹ . 2020-2023.....	198
Tabell 5.7.1	Prosentvis andel og antall ¹ personer med lavinntekt. EU-skala. 2020-2023	201
Tabell 5.7.2	Indikatorer ¹ for yrkestilknytning. 2020-2023. Prosent.....	202
Tabell 5.7.3	Indikatorer ¹ for utdanning. 2020-2023. Prosent.....	203
Tabell 5.7.4	Indikatorer ¹ for bostøtte og sosialhjelp. 2020-2023. Prosent	204
Tabell 5.7.5	Indikatorer ¹ for rente- og gjeldsbelastning. 2020-2023. Prosent	204
Tabell 5.7.6	Inntektsregnskap for befolkning, husholdninger der hovedinntektstaker mottar uføretrygd og unge uføre ¹ . Gjennomsnitt og andel av samlet inntekt. 2023. Kroner og prosent	205
Tabell 5.7.7	Fordeling av inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skala) ¹ . 2020-2023.....	206
Tabell 5.7.8	Boligtype og boligstandard for uføretrygdde. 1991, 2001, 2011, 2021-2024. Prosent og gjennomsnitt	207
Tabell 5.7.9	Boligøkonomi for uføretrygdde. 2001, 2011, 2021-2024. Kroner og prosent	208
Tabell 5.7.10	Betalingsvansker for uføretrygdde. 2003, 2011, 2021-2024. Prosent	209

Tabell 5.7.11	Materielle og sosiale mangler for uføretrygdede. 2003, 2011, 2021-2024. Prosent....	210
Tabell 5.7.12	Livskvalitet for uføretrygdede. Prosent. 2021-2024.	211
Tabell 5.7.13	Tilknytning til arbeidslivet for husholdninger der respondenten er uføretrygdet ¹ . 2007, 2011, 2021-2024. Prosent og gjennomsnitt	211
Tabell 5.8.1	Prosentvis andel og antall ¹ med lavinntekt (EU-skala 60 prosent). 2020-2023	213
Tabell 5.8.2	Indikatorer ¹ for yrkestilknytning. 2020-2023. Prosent.....	215
Tabell 5.8.3	Indikatorer ¹ for utdanning. 2020-2023. Prosent.....	215
Tabell 5.8.4	Indikatorer ¹ for økonomisk utsatthet. 2020-2023. Prosent	216
Tabell 5.8.5	Indikatorer ¹ for rente- og gjeldsbelastning. 2020-2023. Prosent	217
Tabell 5.8.6	Inntektssammensetning for hele befolkningen ekskl. studenter og personer med nedsatt arbeidsevne med og uten arbeidsavklaringspenger (AAP) ¹ . Gjennomsnitt og andel av samlet inntekt. 2023. Prosent og kroner	218
Tabell 5.8.7	Fordeling av inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skala) ¹ . 2020-2023.....	219
Tabell 5.8.8	Boligtype og boligstandard for mottakere av arbeidsavklaringspenger 16-66 år. 2010, 2015, 2020-2024. Prosent og gjennomsnitt	220
Tabell 5.8.9	Boligtype og boligstandard for mottakere av arbeidsavklaringspenger 16-44 og 45- 66 år. 2010, 2023-2024. Prosent og gjennomsnitt.....	221
Tabell 5.8.10	Boligøkonomi for mottakere av arbeidsavklaringspenger. 2010, 2015, 2021-2024. 16-66 år. Kroner og prosent	222
Tabell 5.8.11	Boligøkonomi for mottakere av arbeidsavklaringspenger 16-44 år og 45-55 år. 2022- 2024. Kroner og prosent	223
Tabell 5.8.12	Betalingsvansker for mottakere av arbeidsavklaringspenger. 16-66 år. 2011, 2015, 2020-2024. Prosent.....	224
Tabell 5.8.13	Betalingsvansker for mottakere av arbeidsavklaringspenger 16-44 år og 45-66 år. 2017, 2022-2024. Prosent	224
Tabell 5.8.14	Materielle og sosiale mangler for mottakere av arbeidsavklaringspenger. 16- 66 år. 2010, 2015, 2020-2024. Prosent.....	225
Tabell 5.8.15	Materielle og sosiale mangler for mottakere av arbeidsavklaringspenger 16-44 år og 45-66 år. 2017, 2023-2024. Prosent.....	226
Tabell 5.8.16	Helseforhold for mottakere av arbeidsavklaringspenger. 2010, 2015, 2020-2024. Prosent	227
Tabell 5.8.17	Helseforhold for mottakere av arbeidsavklaringspenger, etter alder. 2010, 2022- 2024. Prosent.....	228
Tabell 5.8.18	Livskvalitet for mottakere av arbeidsavklaringspenger. 2021-2024. Prosent og gjennomsnitt.....	228
Tabell 5.8.19	Tilknytning til arbeidslivet for mottakere av arbeidsavklaringspenger ¹ . 2010, 2022- 2024. Prosent og gjennomsnitt	229
Tabell 5.9.1	Antall personer i alt og andel med lavinntekt (EU-skala 60 prosent). Personer i husholdninger der hovedinntektstaker er langtidsledig. 2020-2023.....	231
Tabell 5.9.2	Andel personer i husholdninger uten noen yrkestilknyttede og andel personer i husholdninger der yrkesinntekt er viktigste inntektskilde. Hele befolkningen og personer i husholdninger der hovedinntektstaker er langtidsledig, hele populasjonen og de med lavinntekt (EU-skala 60 prosent). 2020-2023. Prosent	232
Tabell 5.9.3	Andel personer i husholdninger der hovedinntektstaker har lav utdanning. Personer i husholdninger med lavinntekt (EU-skala 60 prosent). 2020-2023. Prosent	233
Tabell 5.9.4	Indikatorer for økonomisk utsatthet. Personer i husholdninger der hovedinntektstaker er langtidsledig. 2020-2023. Prosent.....	234
Tabell 5.9.5	Andel med høy rente- og gjeldsbelastning. Personer i husholdninger der hovedinntektstaker er langtidsledig. 2020-2023. Prosent.....	235

Tabell 5.9.6	Inntektssammensetningen for hele befolkningen og personer i husholdninger der hovedinntektstaker er langtidsledig. Andel av samlet inntekt (prosent) og gjennomsnitt i kroner. 2023	236
Tabell 5.9.7	Fordeling av inntekt etter skatt per forbruksenhet ¹ (EU-skala). Personer i husholdninger der hovedinntektstaker er langtidsledig. 2020-2023.....	237
Tabell 5.10.1	Prosentvis andel og antall ¹ med lavinntekt (EU-skala 60 prosent). 2020-2023	239
Tabell 5.10.2	Indikatorer ¹ for yrkestilknytning. 2020-2023. Prosent.....	240
Tabell 5.10.3	Indikatorer ¹ for utdanning. 2020-2023. Prosent.....	240
Tabell 5.10.4	Indikatorer for økonomisk utsatthet. 2020-2023. Prosent.....	241
Tabell 5.10.5	Indikatorer ¹ for rente- og gjeldsbelastning. 2020-2023. Prosent.....	241
Tabell 5.10.6	Inntektssammensetning for hele befolkningen (ekskl. studenter) og husholdninger der hovedinntektstaker mottar supplerende stønad. Andel av samlet inntekt (prosent) og gjennomsnitt i kroner. 2023	242
Tabell 5.10.7	Fordeling av inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skala). Hele befolkningen og mottakere av supplerende stønad. 2020-2023.....	242
Tabell 5.11.1	Prosentvis andel og antall ¹ med lavinntekt (EU-skala 60 prosent). 2020-2023	244
Tabell 5.11.2	Indikatorer ¹ for yrkestilknytning. 2020-2023. Prosent.....	244
Tabell 5.11.3	Indikator ¹ for utdanning. 2020-2023. Prosent	245
Tabell 5.11.4	Indikatorer ¹ for økonomisk utsatthet. 2020-2023. Prosent	246
Tabell 5.11.5	Indikatorer ¹ for rente- og gjeldsbelastning. 2020-2023. Prosent	247
Tabell 5.11.6	Inntektsregnskap for hele befolkningen og husholdninger under gjeldsordning ¹ . Andel av samlet inntekt i prosent og gjennomsnitt i kroner. 2023	248
Tabell 5.11.7	Fordeling av inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skala) ¹ . 2020-2023.....	248
Tabell 5.12.1	Antall personer ¹ , andel av alle personer i gruppen og gjennomsnittlig og median usikret rentebærende gjeld ² i kroner, etter intervaller for husholdningens rentebærende usikrede gjeld. Personer i husholdninger med og uten lavinntekt (EU-skala 60 prosent). 2023.	251
Tabell 5.12.2	Andelen personer i husholdninger uten og med lavinntekt (EU-skala 60 prosent) med tyngende usikret gjeld ¹ . 2020-2023. Ulike grupper ² . Prosent	254
Tabell 6.1.1	Andelen personer med årlig lavinntekt i ulike land i Europa ¹ . Andelen personer med en disponibel inntekt per forbruksenhet (EU-skala) under 60 prosent av den nasjonale medianinntekten (etter sosiale overføringer). 2014-2022. Prosent.....	258
Tabell 6.3.1	Forholdet mellom gjennomsnittlig inntekt til de 20 prosent av befolkningen med høyest inntekt, og de 20 prosent av befolkningen med lavest inntekt (S80/S20) ¹ . 2010-2022.....	261
Tabell 6.5.1	Andel personer som bor i en husholdning med lav arbeidsintensitet. 2015-2024. Prosent	264
Tabell 6.7.1	Andel personer i risiko for fattigdom eller sosial eksklusjon. 2015-2024. Prosent.....	267
Tabell 6.7.2	Andel husholdninger som ikke klarer en uforutsett utgift. 2006, 2008, 2010, 2012, 2014, 2016, 2018, 2020, 2022-2024. Prosent.....	269
Tabell 6.7.3	Andel personer som bor trangt. 2006, 2008, 2010, 2012, 2014, 2018, 2020, 2022-2024. Prosent.....	270
Tabell A1	Overlapp mellom ulike grupper ¹ . Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger. 2023. Prosent.....	281
Tabell A2	Overlapp mellom ulike grupper i data fra Levekårsundersøkelsen EU-SILC 2024. Prosent	282
Tabell A3	Antall observasjoner i datagrunnlaget til tabellene ¹ . Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger. 2013-2023.....	283
Tabell B1	Fordeling av inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skala) ¹ . S80/S20 ² . 2007-2023 (Brudd i 2020)	284

Tabell B2	Fordeling av inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skala) ¹ . P90/P10 ² . 2007-2023 (Brudd i 2020)	285
Tabell B3	Fordeling av inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skala) ¹ . Gini-koeffisient ² . 2007-2023 (Brudd i 2020)	286
Tabell B4	Økonomiske vansker etter ulike grupper av husholdninger. Prosent.....	287
Tabell B5	Ikke råd til materielle eller sosiale goder etter ulike grupper av husholdninger. Prosent.	288
Tabell B6	Yrkesaktivitet for ulike grupper av husholdninger. Prosent og gjennomsnitt	289
Tabell B7	Boligtype og boligstandard for personer i ulike lavinntektsgrupper. Prosent	290
Tabell B8	Boligutgifter for personer i ulike lavinntektsgrupper. Kroner og prosent	291